

Kosten van Ziekten in Nederland

Kosten van Ziekten in Nederland

De zorgeuro ontrafeld

J.J. Polder (Erasmus MC, Instituut Maatschappelijke Gezondheidszorg)

J. Takken (RIVM, Centrum voor Volksgezondheid Toekomst Verkenningen)

W.J. Meerdling (Erasmus MC, Instituut Maatschappelijke Gezondheidszorg)

G.J. Kommer (RIVM, Centrum voor Volksgezondheid Toekomst Verkenningen)

L.J. Stokx (RIVM, Centrum voor Volksgezondheid Toekomst Verkenningen)

www.kostenvanziekten.nl

Centrum voor Volksgezondheid Toekomst Verkenningen

RIVM, Postbus 1, 3720 BA Bilthoven, telefoon: 030 - 274 91 11; fax: 030 - 274 29 71

Een publicatie van het
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Postbus 1
3720 BA Bilthoven

Auteursrecht voorbehouden
© 2002 Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven

Samen met
Instituut Maatschappelijke Gezondheidszorg
Erasmus MC
Postbus 1738
3000 DR Rotterdam

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden redactie, auteurs en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het RIVM en de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW Amstelveen. Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

RIVM-rapportnummer: 270751005
ISBN 90 313 3961 X
NUGI 741

VOORWOORD

Wanneer in Nederland gesproken wordt over de kosten van de gezondheidszorg dan blijkt het bij nadere beschouwing vrijwel altijd te gaan over hoeveel geld omgaat in de verschillende sectoren van de volksgezondheid en waar dat geld vandaan komt. Daarbij ademt de discussie nog heel vaak een grote mate van aanbodgerichtheid.

In de studie *Kosten van Ziekten in Nederland* wordt beschreven waaraan elke zorg-euro wordt uitgegeven. Met andere woorden: ook aspecten van de zorgvraag worden in beeld gebracht. Specifiek gaat het daarbij om leeftijd, geslacht en aandoeningen binnen de Nederlandse bevolking.

De studie geeft antwoorden op vragen als: ‘Welke ziekten leiden tot een hoog zorggebruik?’, ‘Hoeveel meer zorg gebruiken ouderen ten opzichte van jongeren?’ en ‘Waarin verschilt het zorggebruik tussen mannen en vrouwen?’. Op basis van het type inzichten uit de vorige vragen is ook antwoord mogelijk op de prangende vraag: ‘Hoeveel van iedere soort zorg is nodig in de toekomst?’. Met de beantwoording van deze vragen biedt het *Kosten van Ziekten* onderzoek inzichten die van belang zijn voor plannings- en prioriteringsvraagstukken binnen het volksgezondheidsbeleid.

De doorlooptijd van dit onderzoek is bijna twee-en-een-half jaar geweest. Drie kwart van de tijd was nodig voor het verzamelen en valideren van de data. Slechts een kwart van die tijd was nodig voor de analyse, de toekomstverkenningen en de rapportage van de uitkomsten. Daarom krijg ik in mei 2002 een rapport dat gaat over 1999. Dit gegeven stemt tot nadenken. Het Ministerie van VWS heeft hard gewerkt aan betere informatie aan de Tweede Kamer en laat (steeds beter) zien wat het weet, en wat het doet. Belangrijke stappen zijn: de uniforme brancherapporten met ‘facts & figures’, het Jaarbeeld Zorg als nieuw verantwoordingsdocument, ‘van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording’ (VBTB) als dwingende manier van prestatiegericht denken.

Maar de genoemde documenten aan de Tweede Kamer en dit onderzoek putten uit dezelfde onderliggende bronnen. Daarom is de vraag of ook de onderliggende data niet toe zijn aan een ‘reorganisatie’.

Onlangs verstuurde het demissionaire kabinet zijn laatste brief. Hierin staat een heldere visie op de informatievoorziening in de zorg. Informatie is van cruciaal belang. Voor allerlei processen. Databronnen moeten daarom toegankelijk, betrouwbaar, volledig, gevalideerd, actueel, niet gemonopoliseerd en koppelbaar zijn. Het verstrekken van informatie zal in de toekomst geen vrijblijvende gunst meer zijn, maar een vast onderdeel van de dienst- en zorgverlening. Dit geldt dan voor alle partijen.

Mijn ideaal is dus dat ik over vier jaar, in mei 2006, een integraal en betrouwbaar beeld van de kosten van ziekten aangeboden krijg. Maar dan wel over het kalenderjaar 2005. De onderzoekers willen dat vast ook.

Wij vertrouwen er op dat de uitkomsten van de Kosten van Ziekten studie via dit rapport en de website www.kostenvanziekten.nl hun weg zullen vinden naar de vele mensen in Nederland die werken aan het verbeteren van de gezondheid van de bevolking en een goede verdeling van middelen om dat te bereiken.

Mr. R. Bekker,
Secretaris-Generaal Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD 5

INHOUDSOPGAVE 7

ABSTRACT 9

SAMENVATTING 11

KERNBOODSCHAP 27

1 INLEIDING 29

1.1 Ziekte en aandoeningen als oorzaak van kosten 29

1.2 Doel van het onderzoek 29

1.3 Belang en betekenis van het onderzoek 30

1.4 Kosten van ziekten in 1988, 1994 en 1999 31

1.5 Leeswijzer 32

2 METHODEN 33

2.1 Inleiding 33

2.2 Kosten naar vier dimensies 33

2.3 Afbakening van de kosten 36

2.4 Methode van berekening 37

2.5 Interpretatie van de resultaten 39

3 KOSTEN VAN ZIEKTEN IN NEDERLAND 1999 45

3.1 Kosten naar sector van de gezondheidszorg 45

3.2 Kosten naar diagnose en geslacht 47

3.3 Kosten naar leeftijd en geslacht 52

3.4 Kosten naar diagnose en leeftijd 55

3.5 Kosten naar diagnose en sector 62

3.6 Kosten naar sector, leeftijd en geslacht 64

4 VERGELIJKING VAN DE KOSTEN VAN ZIEKTEN IN 1988, 1994 EN 1999 71

4.1 Inleiding 71

4.2 Sectorale kostenontwikkeling, 1994-1999 71

4.3 Kostenontwikkeling naar leeftijd en geslacht, 1994-1999 72

4.4 Kostenontwikkeling naar zorgsector, leeftijd en geslacht, 1994-1999 75

4.5 Kostenontwikkeling naar diagnose en geslacht, 1994-1999 77

4.6 Slotsom 79

5 VERKENNING VAN HET TOEKOMSTIG ZORGGEBRUIK 81

5.1 Analyse van de kostenontwikkeling in de periode 1994-1999 81

5.2 Verkenning op basis van demografie in de periode 1999-2020 83

5.3 Verkenning van de volume-ontwikkeling in de periode 2003-2006 86

5.4 Vergelijking met andere ramingen 88

5.5 Verkenning op basis van de kosten in het laatste levensjaar 90

5.6 Raming wachtlijstmiddelen 91

- 6 KOSTEN VAN RISICOFACTOREN *103*
 - 6.1 Inleiding *103*
 - 6.2 Methode *103*
 - 6.3 Resultaten *111*

- 7 VERGELIJKING MET ANDERE STUDIES UIT BINNEN- EN BUITENLAND *113*
 - 7.1 Inleiding *113*
 - 7.2 Oorzaken van verschillen *113*
 - 7.3 Vergelijking met andere Nederlandse studies *115*
 - 7.4 Internationale vergelijking *118*
 - 7.5 Conclusies en checklist *120*

- 8 VERGELIJKING MET ZIEKTEVERZUIM, ARBEIDSONGESCHIKTHEID EN STERFTE *121*
 - 8.1 Inleiding *121*
 - 8.2 Ziekteverzuim *121*
 - 8.3 Arbeidsongeschiktheid *124*
 - 8.4 Sterfte *129*
 - 8.5 Ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid, sterfte en medische kosten *131*

LITERATUUR *133*

BIJLAGEN *137*

- 1 Samenstelling begeleidingsgroepen *137*
- 2 Lijst van gehanteerde definitie's *139*
- 3 Lijst van afkortingen *141*
- 4 Dankwoord *145*

- A Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 *147*
- B Verantwoording en operationalisatie van de diagnosegroepen *153*
- C Gegevensbronnen en sleutelvariabelen *177*
- D Methoden van kostentoe-rekening per sector van de gezondheidszorg *183*
- E Tabellenoverzicht *215*

ABSTRACT

Health care professionals, policy makers and politicians have urgent needs for systematic information about national health care expenditure. The study Cost of Illness in the Netherlands has been performed for the third time and presents information about the relationship between health care use, measured as costs, and what matters most: the health of the population. Previous studies reported cost of illness estimates for the years 1988 en 1994.

This study provides a comprehensive overview of Dutch health care costs in 1999. Total health care costs were attributed to health care sectors and providers, diseases, age groups and gender. The results of this analysis can be used for answering questions such as: 'On what type of health care do we spend our money?' And: 'How are these costs distributed among various illnesses and diseases?' But also: 'How much money do we need for health care in the future and for resolving waiting lists?' Researchers and policy makers may use the information of this study as a tool to explore the desired future characteristics and volumes of the Dutch health care system.

The cost of illness figures estimated in this study are also available from internet. The site contains about 400.000 ready-made tables, which allow you to pick the cost-selection of your preference (www.kostenvanziekten.nl or www.costofillness.nl).

The cost of illness study was carried out as a collaborative effort by the RIVM (Department for Public Health Forecasting) and the Erasmus University Rotterdam (Department of Public Health), in co-operation with many Dutch organisations that provided data for this study. If you have any remarks or questions, do not hesitate to contact the responsible researchers (e-mail: kostenvanziekten@rivm.nl).

Key findings

- This cost of illness study provides a comprehensive, integrated view on health care use from a demographic and epidemiological perspective.
- Most of the 36 billion euro spent on Dutch health care in 1999 relate to chronic diseases like mental disorders including dementia and mental retardation, stroke, chronic heart disease and disorders of the musculoskeletal system.
- Women used 58% of Dutch health care in 1999. This can merely be explained by the costs of pregnancy and childbirth and by the higher life expectancy of women. Women get older and on average they spend more years in ill health than men.
- The average costs per inhabitant of the Netherlands amounted 2.279 euro in 1999. The differences by age, however, were quite large. Costs were relatively low and stable from childhood until 60 years of age. From this age onwards costs increased sharply to over 30.000 euro for inhabitants over 95 years of age.

- According to state of the art knowledge only a small part of costs could be attributed to known risk factors like high bloodpressure and smoking. Lifestyle related health care costs are higher for men than for women because of their high-risk lifestyle. Decreasing health risks is of great importance for health, but will not lead to substantial cost savings. Besides the costs of prevention as such, also the occurrence of diseases that substitute for the prevented diseases might cause increasing rather than decreasing health care costs.

This study was co sponsored by the Ministry of Health, Welfare and Sport (VWS).

SAMENVATTING

Ieder jaar besteedt de Nederlandse samenleving een aanzienlijk deel van het Bruto Binnenlands Produkt (BBP) aan gezondheidszorg. In 1999 ging het om een bedrag van 36 miljard euro, hetgeen overeenkomt met 9,6% van het BBP.

Dit bedrag omvat alle kosten die door het Ministerie van Volksgezondheid in de Zorgnota 2001 worden genoemd (Ministerie van VWS, 2000), namelijk 32,7 miljard euro, aangevuld met 3,3 miljard euro voor sectoren die niet of slechts gedeeltelijk in de Zorgnota zijn opgenomen.

In de studie *Kosten van Ziekten in Nederland (KVZ)* wordt beschreven waaraan dit geld wordt uitgegeven. De studie geeft antwoorden op vragen als: ‘Welke ziekten leiden tot een hoog zorggebruik?’, ‘Hoeveel meer zorg gebruiken ouderen ten opzichte van jongeren?’ en ‘Hoeveel is van iedere soort zorg nodig in de toekomst?’ Met de beantwoording van deze vragen biedt het KVZ-onderzoek inzichten die van belang zijn voor plannings- en prioriteringsvraagstukken binnen het volksgezondheidsbeleid.

Deze studie heeft een zesledig doel:

- 1 het beschrijven van de kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 naar zorgsector, diagnosegroep, leeftijd en geslacht.
- 2 het beschrijven van de kostenontwikkeling tussen 1988, 1994 en 1999.
- 3 het verrichten van toekomstverkenningen naar de kosten van de gezondheidszorg voor de komende kabinetsperiode (2003-2006) en voor de langere termijn (1999 tot 2020).
- 4 het toerekenen van een deel van de kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 aan acht risicofactoren.
- 5 het inzichtelijk maken van de oorzaken van verschillen in kosten(schattingen) van de gezondheidszorg en van ziekten in publicaties van zowel wetenschappelijke als niet-wetenschappelijke aard.
- 6 het op hoofdlijnen beschrijven van ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en sterfte, naar diagnosegroep, leeftijd en geslacht, als uitdrukking van de indirecte kosten en als referentie voor de kosten van de Nederlandse gezondheidszorg.

Kosten naar vier dimensies

De kosten van de gezondheidszorg zijn uitgesplitst naar vier dimensies: zorgsector, diagnose, leeftijd en geslacht. Deze zijn waar mogelijk verder opgedeeld (*tabel 1*).

Zorgsector

De indeling in zorgsectoren is grotendeels gebaseerd op gegevens van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, zoals gepubliceerd in de Zorgnota 2001 (Ministerie van VWS, 2000). Soms is bewust afgeweken van de Zorgnota 2001. Het gaat daarbij in de eerste plaats om zorgsectoren die slechts voor een deel in de Zorgnota vermeld worden. Voorbeelden hiervan zijn tandheelkundige en paramedische zorg, waarvan de kosten deels in het derde compartiment van de zorgverzekering vallen. In de tweede plaats

Tabel 1: Overzicht van de vier dimensies waarnaar de kosten zijn beschreven.

Dimensies	Onderverdeling	Hoofdingeling
Zorgsector	21 sectoren en 70 subsectoren	9 hoofdsectoren
Diagnose	96 diagnosegroepen	17 hoofdstukken van de ICD-9
Leeftijd	21 groepen: 0, 1-4, 5-9, ..., 95+	8 hoofdgroepen: 0, 1-14, 15-24, 25-44, 45-64, 65-74, 75-84, 85+
Geslacht	man, vrouw	man, vrouw

betreft het sectoren die in het geheel niet zijn opgenomen in de Zorgnota 2001. Voorbeelden zijn de bedrijfsgezondheidszorg, zelfzorggeneesmiddelen, brillen en contactlenzen.

Diagnose

Het kader voor de indeling in diagnosegroepen vormt de 'International statistical Classification of Diseases, injuries and causes of death, 9th revision' (ICD-9) (WHO, 1977). De ICD-9 bevat 17 hoofdstukken die in meer dan duizend diagnoses zijn verdeeld. Voor deze studie zijn de ICD-hoofdstukken onderverdeeld in 96 diagnosegroepen die zijn afgestemd op de aandoeningen die door het RIVM in de Volksgezondheid Toekomst Verkenningen (VTV) worden onderscheiden (Gijsen et al., 1999).

Leeftijd

Leeftijd is in 21 klassen onderverdeeld. De nul-jarigen zijn apart gehouden om de specifieke zorg aan pasgeborenen en zuigelingen in kaart te brengen. Omdat met name oude mensen veel zorg gebruiken, en om zo goed mogelijk rekening te kunnen houden met de gevolgen van vergrijzing, is gekozen voor een fijnmazige indeling met als oudste leeftijdsgroep de personen van 95 jaar en ouder.

Geslacht

Voor een beschrijving van het zorggebruik is het onderscheid naar geslacht onmisbaar. Veel aandoeningen zijn geslachtsgebonden en vrijwel alle ziekterisico's zijn verschillend tussen mannen en vrouwen. In dit onderzoek is gekozen om de kosten van zwangerschap toe te wijzen aan de moeder.

KVZ-producten

De uitkomsten van de KVZ-studie worden op drie manieren aangeboden:

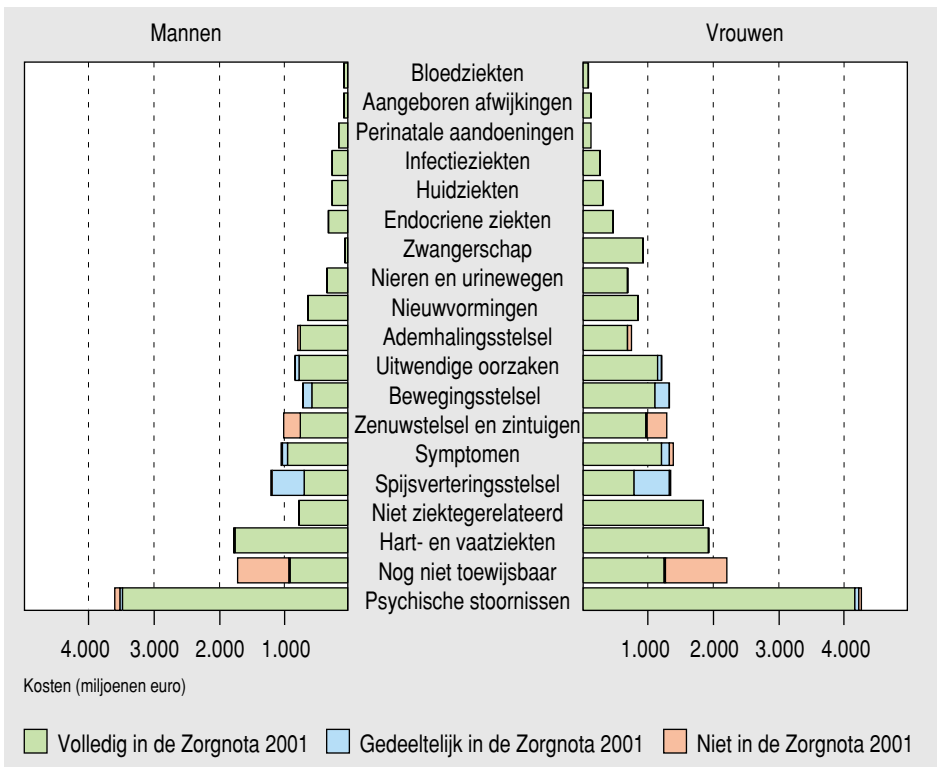
- Een brochure met een beschrijving van de uitkomsten op hoofdlijnen.
- Dit rapport Kosten van Ziekten in Nederland 1999 met een gedetailleerde beschrijving, verantwoording en vergelijking van de resultaten.
- De internetsite www.kostenvanziekten.nl met ruim 400.000 tabellen uit de KVZ-studie naar diverse sector- en diagnose-indelingen. De internetsite is beschikbaar in twee talen: Nederlands en Engels.

Kosten van ziekten in 1999

Kosten naar diagnose en geslacht

Van de 36 miljard euro die in 1999 aan gezondheidszorg werd uitgegeven kon 82,2% aan diagnosegroepen worden toegekend. Niet toegewezen werden de kosten die geen verband houden met specifieke ziekten zoals de kosten van algemeen maatschappelijk werk (AMW) en de woonkosten in verzorgingshuizen ('niet ziektegerelateerd'), of waarvoor geen adequate gegevens over het zorggebruik beschikbaar waren ('nog niet toewijsbaar').

Figuur 1 geeft voor mannen en vrouwen de verdeling van de kosten over de 17 hoofdstukken van de ICD-9. De kosten blijken zeer scheef verdeeld te zijn over de ICD-hoofdstukken, maar het patroon is voor mannen en vrouwen wel min of meer gelijk: hoge kosten voor psychische stoornissen, hart- en vaatziekten en aandoeningen van het spijsverteringsstelsel; lage kosten voor bloedziekten, aangeboren afwijkingen en infectieziekten. Opvallend zijn de relatief lage kosten voor nieuwvormingen (kanker), één van de belangrijkste doodsoorzaken.

Figuur 1: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 naar ICD-hoofdstuk en geslacht en mate waarin de kosten van een zorgsector zijn opgenomen in de Zorgnota 2001 (miljoenen euro). De categorie 'gedeeltelijk in de Zorgnota 2001' omvat alle kosten van een sector waarvan de Zorgnota slechts een deel vermeldt.

In *figuur 1* is tevens onderscheid gemaakt tussen kosten van zorgsectoren die wel, niet of gedeeltelijk in de Zorgnota 2001 zijn opgenomen. Sectoren die niet of gedeeltelijk in de Zorgnota 2001 zijn opgenomen betreffen onder meer brillen en contactlenzen (zenuwstelsel en zintuigen, niet in de Zorgnota 2001), tandheelkundige zorg (spijsverteringsstelsel, gedeeltelijk in de Zorgnota 2001), bedrijfsgezondheidszorg (nog niet toewijsbaar, niet in de Zorgnota 2001) en zelfzorggeneesmiddelen (meerdere ICD-hoofdstukken, niet in de Zorgnota 2001).

Bij een nadere onderverdeling van de ICD-hoofdstukken blijkt dat de tien omvangrijkste diagnosegroepen een kleine 40% van de totale kosten omvatten. Het aandeel verschilt in lichte mate tussen mannen (39,3%) en vrouwen (36,7%). *Tabel 2* laat zien dat de samenstelling van deze 'top-10' aanzienlijk verschilt voor mannen en vrouwen. Bij de mannen staat verstandelijke handicap bovenaan met 10,3% van de totale kosten. Bij de vrouwen staat deze op de derde plaats (5,9%). De meeste kosten bij de vrouwen houden verband met symptomen en dementie. De kosten van coronaire hartziekten zijn bij mannen veel hoger dan bij vrouwen.

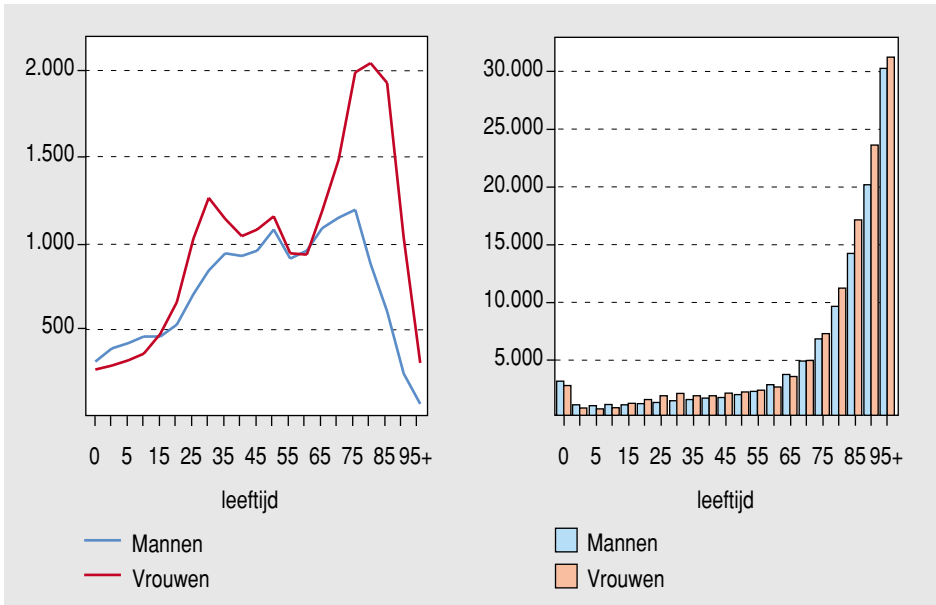
Kosten naar leeftijd en geslacht

De kosten van de gezondheidszorg variëren sterk naar leeftijd en geslacht. *Figuur 2* laat de verdeling van de kosten naar leeftijd en geslacht zien, zowel voor de totale kosten van de gezondheidszorg (linkerfiguur) als voor de gemiddelde kosten per inwoner van Nederland (rechterfiguur). In 1999 bedroeg het aandeel van de mannen in de totale kosten 42% en het aandeel van vrouwen 58%. Het verschil wordt veroorzaakt door de kosten van zwangerschap en bevalling die aan de moeder zijn toegerekend, en door de hogere levensverwachting van vrouwen, waardoor er op oudere leeftijd meer vrouwen zijn die bovendien meer levensjaren in ongezondheid doorbrengen.

Voor de nul-jarigen zijn de gemiddelde kosten per inwoner relatief hoog. De gemiddelde kosten zijn laag en min of meer stabiel voor kinderen en volwassenen tot ongeveer 60

Tabel 2: De top-10 van de diagnosegroepen uit kostenoogpunt naar geslacht in 1999 (kosten in miljoenen euro, aandeel in de totale kosten per geslacht in procenten).

Mannen	miljoenen euro	%	Vrouwen	miljoenen euro	%
1 Verstandelijke handicap	1.554	10,3	Symptomen	1.352	6,5
2 Symptomen	1.030	6,8	Dementie	1.313	6,3
3 Coronaire hartziekten	584	3,9	Verstandelijke handicap	1.226	5,9
4 Gebitsafwijkingen	568	3,8	Zwangerschap	763	3,7
5 Dementie	448	3,0	Beroerte	612	2,9
6 Gezichtsstoornissen	441	2,9	Gebitsafwijkingen	603	2,9
7 Beroerte	417	2,8	Gezichtsstoornissen	579	2,8
8 Complicaties en geweld	333	2,2	Accidentele val	471	2,3
9 Astma en COPD	328	2,2	Complicaties en geweld	405	1,9
10 Nek- en rugklachten	236	1,6	Coronaire hartziekten	345	1,6
Totaal	5.940	39,3		7.668	36,7

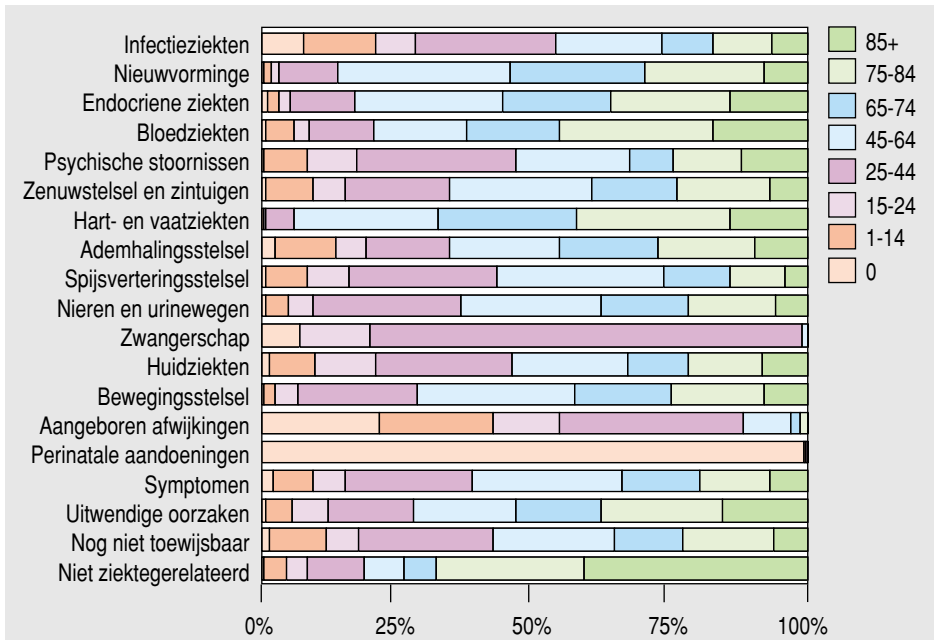

Figuur 2: Kosten van de gezondheidszorg in Nederland naar leeftijd en geslacht. Totale kosten in miljoenen euro (linkerfiguur) en gemiddelde kosten per inwoner in euro (rechterfiguur).

jarige leeftijd. Alleen voor vrouwen in de vruchtbare leeftijd zijn de kosten iets hoger. Vanaf 60 jarige leeftijd nemen de kosten snel toe tot ruim 30.000 euro voor mensen van 95 jaar en ouder. Opvallend voor deze oudste leeftijdsgroep is dat het verschil in kosten tussen mannen en vrouwen kleiner is dan bij de leeftijdsgroepen daaronder.

Kosten naar diagnose en leeftijd

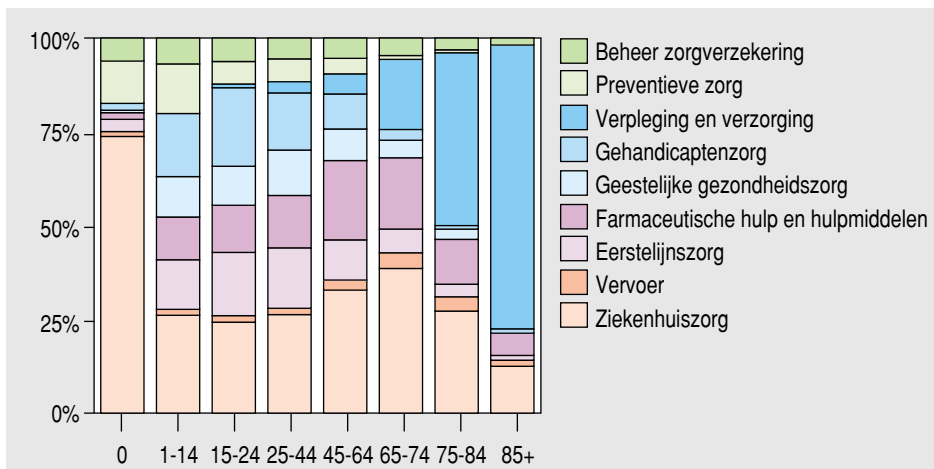
Er bestaat een belangrijke samenhang tussen diagnose en leeftijd. In *figuur 3* zijn per ICD-hoofdstuk de kostenaandelen van acht leeftijdsgroepen weergegeven. Bij veel ziekten en aandoeningen komen de meeste kosten voor rekening van de oudste leeftijdsgroepen. Bij zwangerschap, aangeboren afwijkingen en perinatale aandoeningen wordt een ander patroon waargenomen (de zwangerschapskosten voor nul-jarigen hebben betrekking op de ziekenhuiskosten van gezonde pasgeboren kinderen). Ook de kosten van infectieziekten zijn voor een belangrijk deel toegewezen aan de jongste leeftijdsgroepen, onder andere vanwege het Rijksvaccinatieprogramma. Bij de aandoeningen van het spijsverteringsstelsel is het aandeel van kinderen en volwassenen relatief hoog vanwege de tandheelkundige zorg. Bij volwassenen speelt in dit ICD-hoofdstuk ook het gebruik van zuurremmende geneesmiddelen een rol.

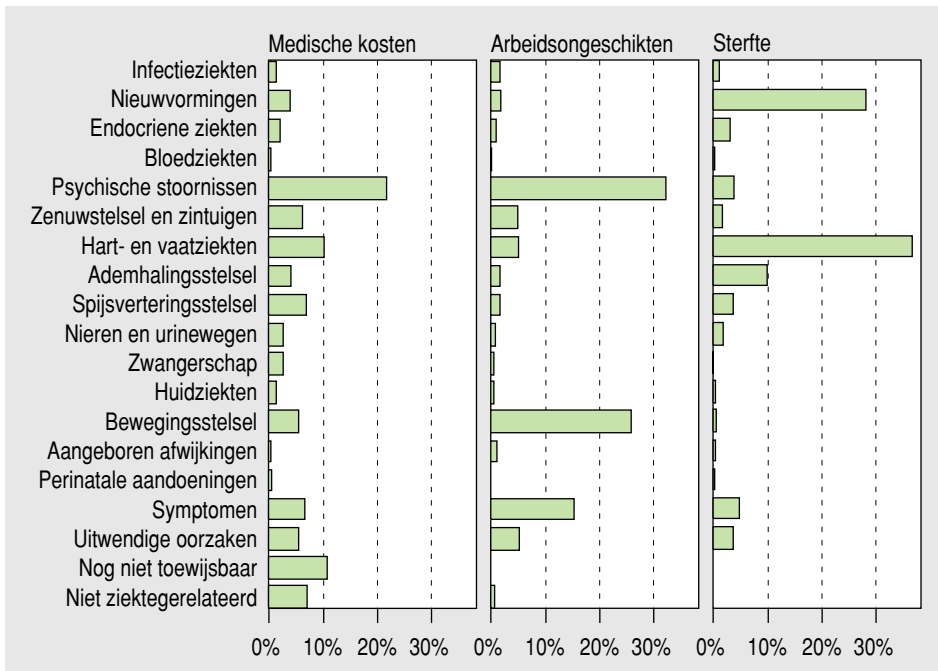
Figuur 3: Aandeel van acht leeftijdsgroepen in de totale kosten per hoofdstuk van de ICD-9 in 1999 (procenten).

Kosten naar sector en leeftijd

Figuur 4 laat per leeftijdscategorie zien hoe het zorggebruik over de zorgsectoren verdeeld is. Bij de nul-jarigen is ziekenhuiszorg veruit de grootste zorgsector en bij de oudste leeftijdsgroepen is dit de sector verpleging en verzorging. Deze figuur geeft een indruk van het verschuivende zorggebruik gedurende de levensloop, maar laat bijvoorbeeld niet zien dat 65 tot 90-jarigen de meeste zorg gebruiken.

Figuur 4: Aandeel van zorgsectoren in totale kosten per leeftijdsgroep in 1999 (procenten).

Figuur 5: Aandeel van ICD-hoofdstukken in kosten van de gezondheidszorg, en in arbeidsongeschiktheid en sterfte in 1999 (procenten).

Kosten van ziekten in perspectief

Ziekte leidt naast een beslag op de gezondheidszorg ook tot andere maatschappelijke gevolgen zoals ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid, sterfte en informele zorg. Voor ziekteverzuim en informele zorg bestaan geen registraties (meer) die het mogelijk maken het totaal van dagen of uren te verdelen naar diagnose. Voor arbeidsongeschiktheid en sterfte bestaan deze registraties wel. *Figuur 5* geeft een overzicht van de omvang van de kosten binnen de gezondheidszorg, het aantal arbeidsongeschikten en sterfgevallen naar ICD-hoofdstukken. Het algemene beeld dat hieruit kan worden afgeleid, is dat zowel arbeidsongeschiktheid als kosten binnen de gezondheidszorg vooral worden bepaald door chronische aandoeningen, die wel sterk beperkend, maar niet op korte termijn fataal zijn.

Kosten van risicofactoren

Roken, overmatig alcoholgebruik, overgewicht, een verhoogde bloeddruk, onveilig vrijen en luchtvervuiling zijn voorbeelden van risicofactoren waarvan bekend is dat ze kunnen leiden tot bepaalde ziekten. Zo wordt 87% van de sterfte aan longkanker bij mannen veroorzaakt door roken (Smit, 2002) en is ongeveer 60-70% van de nieuwe gevallen van diabetes mellitus type 2 toe te schrijven aan (ernstig) overgewicht (Seidell, 2001).

De KVZ-cijfers maken het mogelijk om met behulp van epidemiologische kengetallen kosten van zorg toe te wijzen aan risicofactoren. Hieronder worden de resultaten van een eerste verkenning gepresenteerd waarin gebruik is gemaakt van populatie attributieve risico's (PAR's) voor de Nederlandse bevolking van 20 jaar en ouder (o.a. Hoogenveen et al., 2002). Risicofactoren zijn hier ingedeeld in twee hoofdgroepen: endogene (*tabel 3*) en exogene risicofactoren (*tabel 4*). Endogene factoren zijn in de persoon zelf aanwezig. Exogene factoren werken van buitenaf in op de persoon.

Het is (met de huidige kennis) niet mogelijk om alle kosten van de gezondheidszorg toe te wijzen aan risicofactoren. Van veel ziekten zijn de risicofactoren (nog) onbekend. Bovendien worden in deze analyse alleen de acht risicofactoren onderscheiden waarvan voldoende kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn en die bovendien geheel of gedeeltelijk kunnen worden beïnvloed door preventie. Onveilig gedrag is bijvoorbeeld niet meegenomen in de analyse. Een deel van alle ongevallen kan weliswaar worden toegewezen aan onveilig gedrag, het is echter onbekend welk deel. Tenslotte is bij veel ziekten ook de (hoge) leeftijd een factor van betekenis, maar deze kan uiteraard niet worden beïnvloed door preventie.

De resultaten van de eerste verkenning van de kosten van risicofactoren zijn weergegeven in de *tabellen 3* en *4*.

Voor 1999 kon ruim 1,5 miljard euro worden toegewezen aan drie endogene risicofactoren. Dit komt overeen met 4,8% van de totale kosten van gezondheidszorg in 1999 voor 20-plussers. Het grootste deel van de kosten houdt verband met een verhoogde bloeddruk. Evenals bij cholesterol omvat dit bedrag ook de kosten van preventie met name door het gebruik van bloeddruk- en cholesterolverlagende geneesmiddelen.

Een kleiner bedrag, bijna 1,4 miljard euro (ofwel 4,2%), kon worden toegewezen aan exogene risicofactoren. De meer risicovolle leefstijl van mannen is duidelijk te zien in *tabel 4*. Omdat de exogene en endogene risicofactoren onderling gerelateerd zijn (bijvoorbeeld: lichamelijke inactiviteit en overgewicht) kunnen de cijfers uit beide tabellen niet bij elkaar worden opgeteld.

Tabel 3: Kosten van gezondheidszorg toegewezen aan endogene risicofactoren naar geslacht in 1999 (miljoenen euro).

		Mannen	Vrouwen	Totaal
Endogeen	Bloeddruk	359,4	352,5	711,9
	Cholesterol	194,5	122,2	316,7
	Overgewicht	257,9	247,4	505,4
	Totaal	811,8	722,1	1.533,9
	Aandeel in kosten gezondheidszorg 20-plussers (%)	6,2	3,8	4,8

Tabel 4: Kosten van gezondheidszorg toegewezen aan exogene risicofactoren naar geslacht in 1999 (miljoenen euro).

		Mannen	Vrouwen	Totaal
Exogeen	Roken	334,1	174,6	508,7
	Lichamelijke inactiviteit	111,0	89,4	200,4
	Onvoldoende groente/ fruit	86,5	55,0	141,5
	Overmatig alcohol en/of drugs	225,8	86,2	312,0
	Verzadigd vet	126,5	73,7	200,2
Totaal		884,0	478,8	1.362,8
Aandeel in kosten gezondheidszorg 20-plussers (%)		6,8	2,5	4,2

De bedragen in de *tabellen 3 en 4* geven overigens geen antwoord op de vraag hoeveel kosten binnen de gezondheidszorg voorkomen kunnen worden door een optimaal gezonde leefstijl. Dit heeft diverse redenen:

- Vervanging en/of uitstel van ziekten: door een gezonde leefstijl leven mensen gemiddeld langer, waardoor ze later in hun leven (andere) ziekten kunnen krijgen die ook (en wellicht zelfs meer) zorg vragen (Barendregt et al., 1997).
- De endogene risicofactoren zijn slechts ten dele beïnvloedbaar door leefstijl.
- PAR's zijn gebaseerd op observationeel onderzoek en het staat daarom niet vast dat het effect van eliminatie van een risicofactor een effect zal hebben gelijk aan de PAR.
- Preventie brengt ook kosten met zich mee.

Kostenontwikkeling 1994-1999

Ook voor 1994 zijn KVZ-cijfers berekend. Dit maakt het mogelijk om de kostenontwikkeling in de periode 1994-1999 in detail te bestuderen. De vergelijking wordt voor een deel bemoeilijkt doordat de definities van sommige sectoren in deze periode zijn gewijzigd, en voor een ander deel vanwege methodische verschillen tussen beide KVZ-studies. Voor een aantal verschillen is gecorrigeerd, voor andere was dit niet mogelijk. Voor leeftijd en geslacht kon 88% van de totale kosten in beide jaren worden vergeleken, voor diagnose 84%. In deze periode zijn de totale kosten van de gezondheidszorg na bovengenoemde correcties met 4,5% per jaar gestegen. In deze groeivoet zitten prijseffecten, demografische effecten als gevolg van veranderingen in de omvang en samenstelling van de bevolking, en overige ontwikkelingen.

Kostenontwikkeling naar leeftijd en geslacht

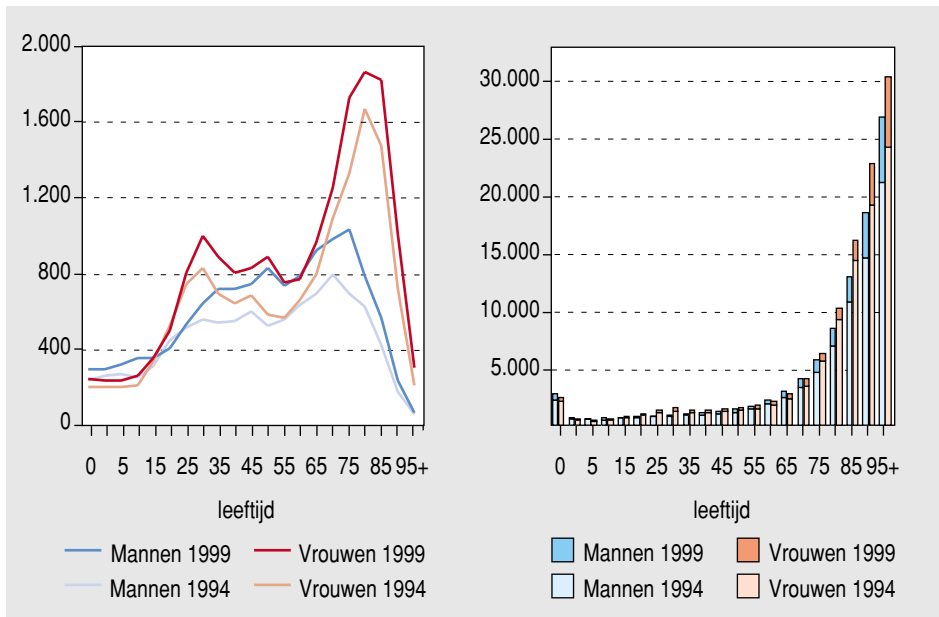
In de periode 1994-1999 zijn de totale kosten van de gezondheidszorg voor nagenoeg alle leeftijdsgroepen gestegen (*figuur 6 links*). De kostenstijging blijkt het grootst te zijn voor leeftijdsgroepen waarvan de kosten in 1994 reeds hoog waren. De kostenstijging volgde dus het patroon van de kostenverdeling, waardoor het leeftijdsprofiel is aangescherpt, zowel voor mannen als voor vrouwen. De rechterfiguur laat dit zien voor de

kosten per inwoner van Nederland. De linkerfiguur heeft betrekking op de totale kostenontwikkeling, inclusief de demografische component die onder meer kan worden afgelezen uit de verschuiving van de piek in de kosten voor 45-49 jarigen in 1994 naar 50-54 jarigen in 1999. Door demografische veranderingen stegen de kosten in deze periode met 1,1% per jaar. Opvallend is dat de kosten voor mannen harder zijn gestegen dan voor vrouwen, waardoor het verschil in zorggebruik tussen mannen en vrouwen met name in de hoogste leeftijdsgroepen is afgenomen.

Kostenontwikkeling naar diagnose en geslacht

De kostenontwikkeling verschilt niet alleen naar leeftijd en geslacht, ook tussen de verschillende diagnosegroepen bestaan aanzienlijke verschillen. *Tabel 5* geeft een uitsplitsing van de kostenontwikkeling naar diagnose en geslacht, zowel voor de totale kosten als voor de kosten per inwoner.

De groeivoet bij symptomen is aanzienlijk hoger dan gemiddeld. Hiervoor zijn twee mogelijke verklaringen: eerder contact van de burger met de gezondheidszorg waardoor klachten minder specifiek worden gecodeerd en/of verschillen in codeergewoonte tussen de verschillende gegevensbronnen voor beide jaren, met name voor de eerstelijnszorg inclusief de verwijzingen naar de polikliniek. Nadere analyses moeten uitsluitsel geven over dit fenomeen.

Figuur 6: Totale kosten van de gezondheidszorg (linkerfiguur, miljoenen euro) en gemiddelde kosten per inwoner van Nederland (rechterfiguur, euro) naar leeftijd en geslacht in 1994 en 1999. De kostencijfers wijken licht af van andere tabellen en figuren door de selectie van in de vergelijking betrokken zorgsectoren.

De kosten van nieuwvormingen zijn voor vrouwen meer dan gemiddeld gestegen, en voor mannen minder dan gemiddeld. Beide fenomenen zijn voornamelijk te verklaren door longkanker, waarvan de kosten bij vrouwen zijn toegenomen en bij mannen zijn afgenomen.

De hoge groeivoeten bij endocriene aandoeningen zijn vrijwel volledig terug te voeren op diabetes en kunnen met name worden toegeschreven aan hogere uitgaven voor farmaceutische hulp. Bij mannen is de groei nog groter dan bij vrouwen, vooral vanwege een toename van ziekenhuiszorg. Achterliggende inhoudelijke trends van de kostenstijging bij diabetes betreffen de toename van het aantal diabetes patiënten door groei en vergrijzing van de bevolking en door een toenemend aantal mensen met overgewicht (Seidell, 1997). Ook de intensievere behandeling speelt een rol (Herings et al., 2000; Lutterman, 2001).

De kosten van zwangerschap, bevalling en kraambed en van aandoeningen in de perinatale periode zijn in de periode 1994-1999 aanzienlijk gestegen, met name vanwege de ziekenhuiszorg. Een constellatie van factoren kan in deze context worden genoemd: toenemende kosten voor fertiliteitsbehandelingen, een hoger aantal geboorten in 1999, vroeggeboorten en meerlingen, en een toename van de leeftijd waarop vrouwen kinderen krijgen (Achterberg & Kramers, 2002).

Tabel 5: Kostenontwikkeling 1994-1999 naar diagnose en geslacht. Totale kosten in 1999 in miljoenen euro. Jaarlijkse groeivoet van de totale kosten en de gemiddelde kosten per inwoner (procenten) naar ICD-hoofdstuk en geslacht.

ICD-hoofdstuk	Mannen			Vrouwen		
	Kosten 1999 ^a	Groeivoet	Groeivoet per inwoner	Kosten 1999 ^a	Groeivoet	Groeivoet per inwoner
Infectieziekten	202,0	7,1	6,3	210,4	5,0	4,3
Nieuwvormingen	514,8	4,3	2,7	693,7	5,3	4,0
Endocriene ziekten	217,9	11,7	10,1	343,7	6,2	4,9
Bloedziekten	41,9	7,6	6,1	62,6	7,1	5,9
Psychische stoornissen	3.402,3	5,1	4,6	3.985,8	3,5	2,5
Zenuwstelsel en zintuigen	591,5	1,3	0,3	745,8	1,6	0,6
Hart- en vaatziekten	1.595,8	5,1	3,3	1.628,0	3,7	2,3
Ademhalingsstelsel	598,5	3,1	1,9	545,7	4,4	3,4
Spijverteringsstelsel	1.075,6	2,1	1,0	1.177,3	1,6	0,7
Nieren en urinewegen	220,5	2,3	0,9	476,8	5,0	4,1
Zwangerschap	32,4	5,8	5,2	806,6	14,9	15,6
Huidziekten	168,8	2,3	1,6	215,6	-13,1	-13,2
Bewegingsstelsel	532,1	-0,1	-1,1	970,4	1,5	0,4
Aangeboren afwijkingen	60,6	-1,3	-1,7	63,0	-0,6	-0,8
Perinatale aandoeningen	117,2	8,4	7,8	99,6	7,8	7,2
Symptomen	834,3	15,4	14,1	1.066,6	11,3	10,2
Uitwendige oorzaken	520,6	4,8	4,0	804,8	4,6	3,3
Nog niet toewijsbaar	558,3	2,4	1,5	612,3	3,0	2,2
Niet ziektegerelateerd	406,2	4,7	3,0	1.446,0	4,7	2,8
Totaal	11.691,1	4,6	3,5	15.954,7	4,0	2,9

a) De kostencijfers wijken licht af van andere tabellen en figuren door de selectie van in de vergelijking betrokken zorgsectoren.

Opvallend bij het uit kostenoogpunt niet zo belangrijke ICD-hoofdstuk van de huidziekten is de fors negatieve groeivoet bij vrouwen. Dit komt vooral door een afname van de kosten van ziekenhuiszorg bij deze aandoeningen.

Kostenverkenning 2003 - 2006

Demografische kostenontwikkeling

Met de KVZ-cijfers (per hoofd van de bevolking) en de bevolkingsprognose van het CBS (CBS, 2001a) kan een verkenning worden gemaakt van de toekomstige kostenontwikkeling als gevolg van veranderingen in omvang en samenstelling van de bevolking. In de periode 2003-2006 zal het inwonertal van Nederland jaarlijks met ruim 0,6% toenemen zodat Nederland eind 2006 ruim 2,5% meer inwoners telt dan begin 2003. In deze periode zal de samenstelling van de bevolking naar geslacht en met name leeftijd ook veranderen. Het aantal mannen van 65 jaar en ouder zal in totaal met 8,9% toenemen, terwijl voor mannen jonger dan 65 jaar een toename van (slechts) met 1,8% wordt verwacht. Bij vrouwen is dit verschil met 4,1% respectievelijk 2,1% minder groot. Gegeven het profiel van de gemiddelde kosten naar leeftijd en geslacht per inwoner en onder de aanname dat dit niet verandert, zal het zorggebruik in de komende kabinetsperiode met 1,2% per jaar toenemen op basis van demografische ontwikkelingen. Deze toename is voor de helft het gevolg van de toename van het aantal inwoners en wordt voor de andere helft veroorzaakt door de veranderende samenstelling (vergrijzing en ontgroening) van de bevolking. Wanneer het kostenprofiel niet constant blijft maar bijvoorbeeld steeds steiler gaat verlopen zoals uit de vergelijking van 1994 en 1999 is gebleken, worden de toekomstige zorgkosten onderschat.

Demografische kostenontwikkeling naar diagnose

De demografische kostenprojectie heeft voor de verschillende ziekten en aandoeningen geheel verschillende consequenties. *Tabel 6* geeft een overzicht voor aandoeningen waarvan het aandeel in de totale zorgkosten in 1999 groter was dan 1%. De kosten van verstandelijk handicap, de aandoening met het grootste zorggebruik in 1999, zullen op grond van de demografische ontwikkelingen in de periode 2003-2006 met 0,6% per jaar toenemen. Ouderdomsaandoeningen zoals dementie en beroerte stijgen in deze periode met 2,1% respectievelijk 1,8% per jaar. De kosten van zwangerschap, bevalling en kraambed zullen naar verwachting licht dalen als gevolg van een afnemend aantal geboorten.

Naast de selectie van diagnoses in *tabel 6* is ook een overzicht gemaakt van de aandoeningen waarvan de kosten in de periode 2003-2006 op grond van demografische ontwikkelingen het meest stijgen. Het gaat daarbij met name om aandoeningen die op hoge leeftijd voorkomen. Prostaatkanker laat met 2,5% per jaar de grootste stijging zien, en ook de kosten als gevolg van de ziekte van Parkinson en longkanker zullen relatief sterk stijgen.

Tabel 6: Demografische projectie van de kosten (miljoenen euro) binnen de gezondheidszorg voor de periode 2003-2006 van aandoeningen die meer dan 1% van de totale zorgkosten in 1999 vertegenwoordigen (in constante prijzen van 1999).

	Kosten 1999	Aandeel in totale kosten van zorg in 1999 (%)	Totale groei per jaar op basis van demografie (%)
Verstandelijke handicap ^a	2.780	8,3	0,6
Dementie	1.760	5,3	2,1
Gebitsafwijkingen	1.171	3,5	0,7
Beroerte	1.028	3,1	1,9
Zwangerschap, bevalling en kraambed	938	2,8	-1,2
Coronaire hartziekten	928	2,8	1,9
Complicaties en geweld	737	2,2	1,3
Accidentele val	655	2,0	1,6
CARA	594	1,8	1,6
Nek- en rugklachten	549	1,6	0,9
Depressie	493	1,5	0,9
Gezichtsstoornissen	481	1,4	1,4
Hypertensie	433	1,3	1,6
Suikerziekte	430	1,3	1,5
Schizofrenie	380	1,1	0,6
Gehoortoornissen	353	1,1	1,0

a) De aandoening verstandelijke handicap is doorgerekend met een prognose van de populatie verstandelijk gehandicapten (Kommer et al., 2000).

Volume-ontwikkeling naar sector

Naast de hierboven beschreven demografische ontwikkelingen zijn ook andere factoren van invloed op de ontwikkeling van de kosten van de gezondheidszorg. Naast de invloed van loon- en prijsveranderingen gaat het hierbij om epidemiologische en medisch-technologische ontwikkelingen, veranderingen in beleid, vraaggedrag en de organisatie van zorg en de interacties tussen al deze factoren. Loon- en prijsontwikkelingen worden hier gezien hun onvoorspelbare karakter buiten beschouwing gelaten. De andere genoemde ontwikkelingen worden samengenomen onder de term ‘overige volume-ontwikkelingen’. De grootte daarvan is bepaald door analyses van de gerealiseerde zorguitgaven in de periode 1994-1999, in combinatie met tijdreeksen over loon- en prijsontwikkelingen. In de periode 1994-1999 zijn de totale kosten gemiddeld met 4,9% per jaar gestegen. Het grootste deel daarvan is het gevolg van loon- en prijsontwikkelingen (2,6%) (CBS, 2001b). De zorguitgaven zijn in 2001 en 2002 aanzienlijk gestegen. Deze jaren konden niet in de analyse betrokken worden omdat de tijdreeksen van het CBS over de prijs- en volume-ontwikkeling nog niet beschikbaar waren.

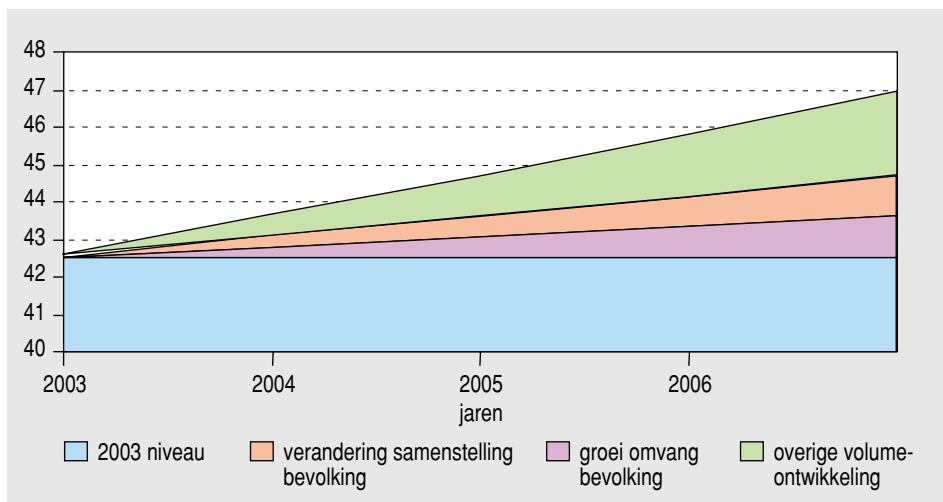
Tabel 7 laat zien dat de totale kosten van de gezondheidszorg op basis van volume-ontwikkelingen in de periode van 2003 tot en met 2006 naar verwachting jaarlijks met 2,4% zullen toenemen. Daarvan wordt de helft veroorzaakt door demografische veranderingen en de andere helft door ‘overige volume-ontwikkelingen’ (zie ook *figuur 7*). De groeicijfers verschillen sterk per sector. Daarbij dient wel bedacht te worden dat via de trendextrapolatie bij overige kostengroei het beleid en de knelpunten uit het verleden

Tabel 7: Volume projecties van de kosten van de gezondheidszorg per zorgsector voor de periode 2003-2006 (in constante prijzen van 1999).

	Aandeel in kosten van zorg in 1999 (%)	Groei per jaar door omvang bevolking (%)	Groei per jaar door samenstelling bevolking (%)	Groei per jaar op basis van demografische ontwikkeling (%)	Groei per jaar op basis van 'overige' volume-ontwikkeling (%)	Groei per jaar op basis van volume-ontwikkeling (%)
Gezondheidsbevordering en -bescherming	2	0,6	-0,2	0,4	5,7	6,1
Curatieve somatische zorg	42	0,6	0,4	1,0	0,4	1,4
Farmaceutische hulp, medische hulpmiddelen en lichaamsmaterialen	12	0,6	0,7	1,3	5,5	6,8
Geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en maatschappelijke opvang	8	0,6	0,0	0,6	2,4	3,1
Gehandicaptenzorg ^a	9	0,4	0,2	0,6	2,2	2,8
Verpleging, verzorging en ouderen	22	0,6	1,4	2,0	0,0	2,0
Beheer zorgverzekeringen	5	0,6	0,3	0,9	-0,4	0,5
Totaal gezondheidszorg volgens Zorgnota	100	0,6	0,6	1,2	1,3	2,4

a) De sector Gehandicaptenzorg is doorgerekend met een prognose van de populatie verstandelijk gehandicapten (Kommer et al., 2000).

naar de toekomst worden geprojecteerd. De vraag of de trendmatige ontwikkeling in het verleden een *gewenste* ontwikkeling is geweest, en of een toekomst gebaseerd op dat verleden een *gewenste* toekomst is blijft in deze projectie buiten beschouwing, maar moet in het beleid op basis van deze cijfers uiteraard worden meegenomen.

Figuur 7: Projectie van kostenontwikkeling van de gezondheidszorg naar componenten voor de periode 2003-2006 (volume in miljarden euro in constante prijzen van 1999).

Volume-ontwikkeling en kosten in het laatste levensjaar

Voor deze editie van de KVZ-studie zijn voor het eerst ook de medische kosten van mensen in het laatste levensjaar vastgesteld. Dit maakt het, in combinatie met een prognose van de sterfgevallen, mogelijk in de raming rekening te houden met het feit dat mensen in hun laatste levensjaar gemiddeld aanzienlijk meer zorg gebruiken dan in hun andere levensjaren. Eerste analyses laten zien dat de hiervoor berekende projectie voor de totale gezondheidszorg door gebruik van deze informatie iets omlaag gaat met aanzienlijke verschillen per sector. Over de resultaten van de kosten van het laatste levensjaar en de bijbehorende ramingen van kosten van zorg zal afzonderlijk worden gepubliceerd.

Volume-ontwikkeling en wachtlijstmiddelen

Voor vier zorgsectoren is de problematiek van de wachtlijsten groot. Dit betreft de ziekenhuiszorg, de sector verpleging, verzorging en ouderen, de gehandicaptenzorg en de geestelijke gezondheidszorg. Bij het maken van VTV-1997 leefde reeds de wens om wachtlijsten te betrekken in de kostenramingen, maar dat bleek destijds niet mogelijk te zijn. Er was wel materiaal beschikbaar, maar dat gaf weinig betrouwbaar inzicht in de omvang van wachtlijsten en wachttijden en bood weinig steun om te beoordelen of en in hoeverre het toenmalig zorgvolume toereikend was. Binnen en vooral ook tussen sectoren bestonden sterk uiteenlopende manieren van registratie. Bovendien waren nog niet voor alle sectoren en zorgtypes aanvaardbare wachttijden vastgesteld.

Inmiddels is de beschikbare informatie verbeterd en zijn voor de belangrijkste zorgvormen normen voor wachttijden ('Treeknormen') vastgesteld. Met de nu beschikbare wachtlijstinformatie kan een grove schatting worden gemaakt van de middelen die nodig zijn om de huidige wachtlijsten weg te werken. Hiermee wordt bedoeld dat de wachtlijsten terug worden gebracht tot een niveau dat voldoet aan de aanvaardbare normen. Het is momenteel niet mogelijk om in te schatten welke structurele middelen nodig zijn om de wachtlijsten op een aanvaardbaar niveau te houden. Hiervoor is de kwaliteit van de longitudinale gegevens over de in- en uitstromen van de wachtlijsten nog niet voldoende. Dit is onder andere een gevolg van de verbetering van de kwaliteit van de wachtlijstinformatie in de laatste jaren: informatie uit eerdere jaren is niet of slecht vergelijkbaar met recente informatie.

In de berekening van de benodigde wachtlijstmiddelen worden opslagfactoren berekend voor de volumegroei voor twee alternatieve scenario's waarin de wachtlijsten binnen 4 of 8 jaar worden weggewerkt. Na telling of schatting van het aantal wachtenden met een wachttijd boven de aanvaardbare norm, is een schatting gemaakt van extra benodigd volume. Bij deze berekeningen moet wel worden bedacht dat er de afgelopen jaren veel maatregelen zijn genomen ter bestrijding van de wachtlijsten. Voor de ene sector heeft dit meer effect gehad dan voor de andere. Een deel van het effect is nu reeds zichtbaar in kortere wachtlijsten. Er zijn echter nog toekomstige effecten te verwachten omdat ook geïnvesteerd is in opleidingen en bouw. In bovenstaande berekeningen is geen rekening gehouden met het te verwachten toekomstig effect van de reeds ingezette middelen voor wachtlijstbestrijding.

Tabel 8 laat zien dat voor het wegwerken van de wachtlijsten, zoals hierboven omschreven, in een periode van 4 jaar een extra volumegroei van 0,6% per jaar noodzakelijk is. Bij een periode van 8 jaar bedraagt de extra groeivoet 0,3% per jaar. Voor een aantal (deel)sectoren is geen schatting gemaakt, derhalve representeert de schatting voor de totale zorg een ondergrens.

Tabel 8: Groeivoeten (procenten per jaar) voor het volume van zorg om een aantal wachtlijsten weg te werken ^a.

	Binnen 4 jaar	Binnen 8 jaar
Ziekenhuiszorg	0,7	0,3
Geestelijke gezondheidszorg	1,1	0,5
Gehandicaptenzorg	1,2	0,6
Ouderenzorg	1,3	0,6
Totale zorg	0,6	0,3

a) De volgende wachtlijsten zijn in de analyse meegenomen:

- Ziekenhuizen: Wachtlijsten voor medisch-specialistische zorg in algemene en categorale ziekenhuizen, alleen klinische opname en dagopname (Nienoord-Buré en Talma, 2002).
- Geestelijke gezondheidszorg: Wachtlijsten voor de circuits Kinderen en jeugdigen, Volwassenen, Ouderen, Forensische psychiatrie en verslavingszorg (HHM, 2002b).
- Gehandicaptenzorg: Wachtlijsten voor wonen en dagbehandeling in de verstandelijk gehandicaptenzorg (CVZ/Prismant, 2002).
- Verpleging, verzorging en ouderen: wachtlijsten voor verpleeghuiszorg (HHM, 2002a).

KERNBOODSCHAP

- 1 Kosten van Ziekten in Nederland biedt een integraal en samenhangend overzicht van het zorggebruik en de gezondheidszorg vanuit een demografisch en epidemiologisch perspectief. De uitkomsten bieden een raamwerk voor beleidsmakers en onderzoekers op het terrein van de volksgezondheid, en kunnen als bouwsteen worden gebruikt voor nadere analyses.
- 2 Kosten van Ziekten in Nederland is gebaseerd op de best beschikbare gegevens uit de vele zorgregistraties die Nederland rijk is. Dit neemt niet weg dat bij een groot aantal zorgregistraties aanzienlijke verbeteringen kunnen worden behaald.
- 3 In 1999 werd in Nederland 36 miljard euro aan gezondheidszorg uitgegeven. Een groot deel van de kosten houdt verband met chronische aandoeningen zoals psychische stoornissen, beroerte, chronische hartziekten en aandoeningen van het bewegingsstelsel. De kosten van kanker, één van de belangrijkste doodsoorzaken, zijn relatief beperkt.
- 4 Vrouwen gebruiken meer zorg dan mannen. Het aandeel van vrouwen in de totale kosten van 1999 bedroeg 58%, het aandeel van mannen 42%. Het verschil volgt uit de kosten van zwangerschap en bevalling, en uit de hogere levensverwachting, waardoor er op oudere leeftijd meer vrouwen zijn, die bovendien meer levensjaren in ongezondheid doorbrengen. In de periode 1994-1999 is het kostenverschil tussen mannen en vrouwen afgenomen, met name bij de hoogste leeftijdsgroepen.
- 5 De gemiddelde kosten per inwoner van Nederland zijn sterk afhankelijk van de leeftijd. Voor mensen tot ongeveer 60 jaar zijn de kosten laag en stabiel, met iets hogere kosten voor nul-jarigen en voor vrouwen in de vruchtbare periode. Voor mensen ouder dan 60 jaar stijgen de kosten bij toenemende leeftijd steeds sneller, tot meer dan 30 duizend euro per jaar per persoon in de hoogste leeftijdsgroep. Uit de vergelijking met eerdere KVZ-studies blijkt dat het verschil in kosten tussen ouderen en jongeren met name bij mannen steeds verder toeneemt.
- 6 Met de huidige kennis kan slechts een heel beperkt deel van de kosten van de gezondheidszorg worden toegewezen aan bekende risicofactoren als hoge bloeddruk, roken of een overmatig gebruik van alcohol. De aan leefstijl gerelateerde zorgkosten zijn voor mannen, door hun meer risicovolle leefstijl, hoger dan voor vrouwen. Het beperken van gezondheidsrisico's is van groot belang voor de volksgezondheid, maar zal nauwelijks of geen besparingen opleveren. Naast de kosten van preventie als zodanig, speelt het optreden van vervangende ziekte daarbij een cruciale rol.
- 7 In de periode 1994-1999 zijn de kosten gemiddeld met 4,9% per jaar gestegen. Het grootste deel daarvan is het gevolg van loon- en prijsontwikkelingen (2,6%). De kostenontwikkeling verschilt aanzienlijk tussen diagnosegroepen. Met name de kosten van zwangerschap en diabetes zijn sterk gestegen.

- 8 In de komende kabinetsperiode (2003-2006) zal het volume van de gezondheidszorg met 2,4% per jaar moeten toenemen om voor iedere ziekte de zorg op het huidige niveau te handhaven. Voor de helft wordt dit veroorzaakt door demografische ontwikkelingen en voor de andere helft door een combinatie van overige ontwikkelingen. Deze toename betreft alleen de volumegroei, loon- en prijsontwikkelingen komen hier nog bij. Dit verwachte groeicijfer is toegenomen ten opzichte van de raming van 2,1% per jaar die in VTV-1997 werd genoemd. Niet alleen zal er meer zorg nodig zijn, maar binnen en tussen zorgvoorzieningen zullen ook sterke verschuivingen noodzakelijk zijn.
- 9 Een demografische projectie gaat uit van constante gemiddelde kosten per inwoner naar leeftijd en geslacht. Wanneer het kostenprofiel niet constant blijft maar bijvoorbeeld steeds steiler gaat verlopen zoals uit de vergelijking van 1994 en 1999 is gebleken, worden de toekomstige zorgkosten onderschat. Een ander aspect betreft de kosten in het laatste levensjaar, waarvan de eerste verkennende analyses een klein matigend effect op de kostenraming laten zien. Hierover zal afzonderlijk worden gerapporteerd.
- 10 Voor het wegwerken van wachtlijsten en andere knelpunten zijn additionele investeringen nodig. Demografische en trendmatige ramingen projecteren namelijk deels de historische ontwikkeling naar de toekomst zonder in te gaan op de vraag of deze ontwikkeling een *gewenste* ontwikkeling is geweest, en of een toekomst gebaseerd op dat verleden een *gewenste* toekomst is. Bij het gebruik van deze ramingen in het beleid kunnen deze vragen uiteraard wel worden meegenomen.

1 INLEIDING

1.1 Ziekte en aandoeningen als oorzaak van kosten

Ieder jaar besteedt de Nederlandse samenleving een aanzienlijk deel van het Bruto Binnenlands Product (BBP) aan gezondheidszorg. In 1999 - het basisjaar voor deze studie - ging het daarbij om een bedrag van 36 miljard euro, hetgeen overeenkomt met 9,6% van het BBP. Dit bedrag omvat alle kosten die door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in de Zorgnota 2001 worden genoemd (Ministerie van VWS, 2000), namelijk 32,7 miljard euro, aangevuld met 3,3 miljard euro voor sectoren die niet of slechts gedeeltelijk in de Zorgnota zijn opgenomen. In de Zorgnota worden deze kosten gedetailleerd beschreven, waarbij een uitsplitsing is gemaakt naar negen hoofdsectoren: preventieve zorg, eerstelijnszorg, vervoer, ziekenhuiszorg, farmaceutische hulp en hulpmiddelen, geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, verpleging en verzorging en beheer zorgverzekering. Deze onderverdeling naar sectoren kan worden aangeduid als ‘aanbod-gericht’: de structuur van het zorgaanbod vormt het uitgangspunt voor de beschrijving van de kosten van de gezondheidszorg. Voor ontwikkelingen die in eerste instantie vooral gevolgen hebben voor het gebruik van de gezondheidszorg, ontwikkelingen die meer ‘vraag-gericht’ zijn, is deze informatie minder geschikt. Voorbeelden van dit type ontwikkelingen zijn: demografische veranderingen waaronder met name de vergrijzing van de bevolking, epidemiologische veranderingen in de verdeling van ziekten en beperkingen over de bevolking, veranderingen in leefstijl en de omgang met nieuwe technologische ontwikkelingen. De effecten van deze ontwikkelingen spreiden zich veelal uit over meerdere sectoren van de gezondheidszorg. Zo ontstaat als gevolg van de vergrijzing niet alleen meer vraag naar voorzieningen voor ouderen, maar eveneens naar ziekenhuiszorg, huisartsenhulp, geneesmiddelen en thuiszorg. Het voorliggende rapport combineert aanbod- en vraaggerichte informatie door de kosten van de gezondheidszorg onder te verdelen naar sectoren, ziekten en aandoeningen, leeftijd en geslacht van de Nederlandse bevolking.

In kosten van ziekten studies wordt doorgaans onderscheid gemaakt tussen directe- en indirecte kosten van ziekten. Directe kosten betreffen de kosten van preventie, diagnostiek, behandeling, verzorging en revalidatie. Een groot deel daarvan valt binnen de definitie van de Nederlandse gezondheidszorg. Als gevolg van ziekten en aandoeningen ontstaan ook nog een groot aantal andere maatschappelijke kosten vanwege arbeidsverzuim, arbeidsongeschiktheid en sterfte. De waarde van deze fenomenen wordt ook wel aangeduid met de termen ‘indirecte kosten’ en ‘productiviteitskosten’.

1.2 Doel van het onderzoek

In de studie Kosten van Ziekten in Nederland (KVZ) wordt beschreven waaraan het geld in de gezondheidszorg wordt uitgegeven. De studie geeft antwoorden op vragen als: ‘Welke ziekten leiden tot een hoog zorggebruik?’, ‘Hoeveel meer zorg gebruiken oude-

ren ten opzichte van jongeren?’ en ‘Hoeveel is van iedere soort zorg nodig in de toekomst?’. Met de beantwoording van deze vragen biedt het KVZ-onderzoek inzichten die van belang zijn voor plannings- en prioriteringsvraagstukken binnen het volksgezondheidsbeleid.

Een probleem bij iedere integrale benadering van het zorggebruik per aandoening is dat de vele productieparameters in de zorg (bijvoorbeeld verpleegdagen en consulten) zich niet zonder meer bij elkaar laten optellen. Om toch inzicht te kunnen geven in de verdeling van zorg over ieder van de verschillende aandoeningen is gebruik gemaakt van kosten als unificerende maat tussen de verschillende zorgsectoren, -producten en -activiteiten.

Deze studie heeft een zesledig doel:

- 1 het beschrijven van de kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 naar zorgsector, diagnosegroep, leeftijd en geslacht.
- 2 het beschrijven van de kostenontwikkeling tussen 1988, 1994 en 1999.
- 3 het verrichten van toekomstverkenningen naar de kosten van de gezondheidszorg voor de komende kabinetsperiode (2003-2006) en voor de langere termijn (1999 tot 2020).
- 4 het toerekenen van een deel van de kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 aan acht risicofactoren.
- 5 het inzichtelijk maken van de oorzaken van verschillen in kosten(schattingen) van de gezondheidszorg en van ziekten in publicaties van zowel wetenschappelijke als niet-wetenschappelijke aard.
- 6 het op hoofdlijnen beschrijven van ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en sterfte, naar diagnosegroep, leeftijd en geslacht, als uitdrukking van de indirecte kosten en als referentie voor de kosten van de Nederlandse gezondheidszorg.

1.3 Belang en betekenis van het onderzoek

Er is de afgelopen decennia toenemende belangstelling voor de vraag naar de economische gevolgen van (bepaalde) ziekten. Daartoe worden doorgaans de directe (medische) kosten binnen de gezondheidszorg en de indirecte kosten, zoals verlies aan arbeidsproductiviteit, reiskosten en tijdverlies, die met een bepaalde ziekte in verband staan bij elkaar opgeteld. Dit leidt tot omvangrijke bedragen die bij elkaar een overschatting van de totale kosten van de gezondheidszorg geven. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat veel mensen, met name op oudere leeftijd, meer dan één ziekte tegelijk hebben (comorbiditeit) waarbij de kosten van die mensen in meerdere studies worden meegeteld. In dit rapport wordt een andere benadering gevolgd. Alleen de directe kosten van de gezondheidszorg worden in kaart gebracht, waarbij wordt uitgegaan van de in de Zorgnota gepresenteerde sectorale en totale kosten en ook van een aantal kostenposten daarbuiten. Deze totale kosten worden in deze studie onderverdeeld naar ziekte, leeftijd en geslacht.

Op deze manier wordt een verband gelegd tussen de omvang van de zorg en de volksgezondheid. Een dergelijke beschrijving is geen doel op zichzelf, maar is onmisbaar voor analyses van het verband tussen gezondheidszorg en volksgezondheid en voor het

opstellen van toekomstverkenningen over te verwachten zorggebruik. Reeds voor eenvoudige berekeningen over de te verwachten gevolgen van de vergrijzing voor de kosten van de gezondheidszorg, zijn betrouwbare kostengegevens naar leeftijd en geslacht onmisbaar (zie *hoofdstuk 5*). Wanneer bij dergelijke schattingen ook rekening wordt gehouden met te verwachte ontwikkelingen in de incidentie en de behandeling van specifieke ziekten, dan zijn ziektespecifieke kostengegevens eveneens onmisbaar. Daarnaast vormen de hier gepresenteerde gegevens een referentiekader voor meer gedetailleerde studies naar de kosten van specifieke ziekten en voor het opstellen van kosten-effectiviteitsanalyses in de gezondheidszorg.

De bedoeling van deze studie is dan ook vooral een gebruiksproduct te zijn voor beleidsmakers en onderzoekers. Behalve in dit rapport kunnen zij voor het zelf vervaardigen en opvragen van gedetailleerde tabellen ook terecht op het internet (www.kostenvanziekten.nl). Tevens is een rapportage beschikbaar onder de titel *Kosten van Ziekten in Nederland - Hoofdlijnen* waarin een ruime samenvatting van de belangrijkste resultaten is weergegeven. Daarnaast zijn de opstellers van dit rapport vanzelfsprekend graag bereid om nadere gegevens of toelichting te verschaffen.

1.4 Kosten van ziekten in 1988, 1994 en 1999

Deze studie vormt een vervolg op de in 1991 en 1997 door het instituut Maatschappelijke Gezondheidszorg (iMGZ) van de Erasmus Universiteit te Rotterdam uitgebrachte kosten van ziekten studies over 1988 en 1994. (Koopmanschap et al., 1991; Polder et al., 1997; hierna: KVZ-88 en KVZ-94). De KVZ-94 studie is reeds in nauwe samenwerking met het RIVM tot stand gebracht door de Erasmus Universiteit. Bij KVZ-99 is sprake van een gelijkwaardige samenwerking tussen Erasmus Universiteit en het RIVM.

De opzet van de drie studies is gelijk waardoor de uitkomsten in grote lijnen vergelijkbaar zijn. Hierdoor ontstaat ook enig inzicht in de oorzaken van de kostenontwikkelingen tussen de verschillende jaren. Wel is een aantal verdere verfijningen en verbeteringen aangebracht:

- De indeling in zorgsectoren is ook in deze studie weer grotendeels gebaseerd op gegevens van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, zoals gepubliceerd in de Zorgnota 2001 (Ministerie van VWS, 2000). Soms is bewust afgeweken van de Zorgnota. Het gaat daarbij in de eerste plaats om zorgsectoren die slechts voor een deel in de Zorgnota vermeld worden. Voorbeelden hiervan zijn tandheelkundige en paramedische zorg, waarvan de kosten deels in het derde compartiment van de zorgverzekering vallen. In de tweede plaats betreft het sectoren die in het geheel niet zijn opgenomen in de Zorgnota 2001. Voorbeelden zijn de bedrijfsgezondheidszorg, zelfzorggeneesmiddelen, brillen en contactlenzen.
- Het aantal diagnosegroepen is uitgebreid door de verdere uitsplitsing van groepen die in 1988 en 1994 hoge kosten veroorzaakten. Daarbij is er voor gezorgd dat de nieuwe groepen in de diagnoselijst van KVZ-94 passen, zodat in ieder geval een vergelijking tussen 1994 en 1999 mogelijk blijft. Bovendien is aansluiting met de indeling van ziekten en aandoeningen in de Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV) van het RIVM gegarandeerd.

- Door de beschikbaarheid van betere gegevens konden de analyses in een aantal gevallen worden verfijnd. Dit is met name het geval bij de medische hulpmiddelen, de thuiszorg, verzorgingshuizen en de tandheelkundige zorg. Dit neemt niet weg, dat voor een enkele sector de beschikbaarheid van bruikbare gegevens tussen 1994 en 1999 is afgenomen. Dit geldt met name bij een aantal deelsectoren van de GGZ, deelsectoren van de gehandicaptenzorg en de ambulancezorg. Ten behoeve van de vergelijking tussen de jaren 1994 en 1999 is waar mogelijk gecorrigeerd voor deze gegevens- en constructieverschillen. Sectoren waarvoor dat niet mogelijk was zijn buiten de vergelijking gehouden (zie *hoofdstuk 4*).

1.5 Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* wordt de methode van het onderzoek uiteengezet. *Hoofdstuk 3* bevat de belangrijkste resultaten: in dit hoofdstuk worden de kosten van ziekten in 1999 beschreven. In een drietal hoofdstukken worden de resultaten uit *hoofdstuk 3* in perspectief gezet: in *hoofdstuk 4* worden de kosten in 1999 vergeleken met die in de jaren 1988 en 1994. *Hoofdstuk 7* vergelijkt de resultaten van deze studie met andere kosten studies in binnen- en buitenland en doet een handreiking om de gevonden verschillen te kunnen interpreteren. *Hoofdstuk 8* zet de kosten van ziekten in het perspectief van ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en sterfte. *Hoofdstuk 5* bevat een verkenning van de toekomstige zorgkosten in de periodes 2003-2006 en 1999-2020. In *hoofdstuk 6* wordt de toerekening van een deel van de kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 aan acht risicofactoren beschreven.

De bijlagen bevatten detailinformatie over de gebruikte gegevens, de gehanteerde methoden en de resultaten. Naast de verantwoording van sectordefinities, -kosten en diagnosegroepen wordt hier een volledig overzicht van alle gegevensbronnen gepresenteerd, en wordt per sector de methode van kostenberekening beschreven. *Bijlage E* bevat een tabellenoverzicht waarin alle uitkomsten van deze studie zijn opgenomen, zowel voor het totaal van de gezondheidszorg als voor de afzonderlijke sectoren. Voor meer en meer gedetailleerde cijfers wordt de lezer verwezen naar www.kostenvanziekten.nl.

Kostenbedragen en afrondingen

Totale kosten

- worden gepresenteerd in miljoenen euro (hoofdstekst)
- of in 100.000 euro (tabellenoverzicht in bijlage E)

De kosten zijn afgerond op hele bedragen.

De waarde '0' correspondeert met:

- $0 < 500.000$ euro (totale kosten in hoofdstekst)
- $0 < 50.000$ euro (totale kosten in bijlage E)

Lege cellen geven aan dat de kosten 'echt' nul zijn, of niet konden worden berekend. Dit laatste geldt met name een aantal sectorale tabellen in bijlage E.

2 METHODEN

2.1 Inleiding

In kosten van ziekten (KVZ) studies worden de kosten van de gezondheidszorg toegewezen aan ziekten of groepen van ziekten. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen ziekte-specifieke en generieke KVZ-studies. In ziekte-specifieke studies staat een enkele ziekte centraal, of een kleine groep verwante aandoeningen. Dit in tegenstelling tot generieke studies die een beschrijving van alle ziekten en aandoeningen beogen. De studie Kosten van Ziekten in Nederland 1999 behoort, evenals de eerdere edities over 1988 en 1994, (Koopmanschap et al., 1991; Polder et al., 1997) tot de generieke KVZ-studies.

Generieke studies maken gebruik van een top-down methodologie, hetgeen inhoudt dat de totale kosten van de zorg in het gekozen peiljaar via verdeelsleutels worden toegewezen aan diagnosegroepen. Dit gebeurt sectorgewijs, waarbij voor iedere sector in de gezondheidszorg gebruik wordt gemaakt van gegevens over het zorggebruik in het peiljaar naar diagnose van alle mensen die ziek waren. Generieke KVZ-studies zijn dus ‘cross-sectioneel’ en ‘prevalence-based’.

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksmethoden van de kosten van ziekten studie verantwoord. *Paragraaf 2.2* bespreekt de dimensies waaraan de kosten van de gezondheidszorg zijn toegewezen. *Paragraaf 2.3* geeft aan om welke kosten het in deze studie gaat. *Paragraaf 2.4* gaat in op de methoden van kostentoedeling en de gegevens die daarvoor zijn gebruikt. *Paragraaf 2.5* besluit dit hoofdstuk met een aantal consequenties van de onderzoeksmethoden voor de interpretatie van de resultaten.

De kosten van ziekten cijfers worden in dit rapport ook gebruikt voor verdere analyses, zoals de vergelijking van de kosten in verschillende jaren, de projectie van toekomstige zorgkosten en de toerekening van kosten aan risicofactoren. De methoden van deze vervolganalyses worden niet in dit hoofdstuk maar in de betreffende hoofdstukken en bijlagen beschreven.

2.2 Kosten naar vier dimensies

In dit onderzoek zijn de kosten van de gezondheidszorg uitgesplitst naar vier dimensies: zorgsector, diagnose, leeftijd en geslacht. Deze dimensies zijn elk volledig in dit onderzoek meegenomen: de gehele gezondheidszorg, alle ziekten en aandoeningen, en de gehele bevolking naar leeftijd en geslacht. Hierdoor is het mogelijk om een totaalbeeld te schetsen van de kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999. Op elk van de assen zijn verschillende aggregatieniveaus onderscheiden (*tabel 2.1*). In de hoofdtekst worden de resultaten veelal gepresenteerd op het geaggregeerde niveau van één of meerdere assen. Meer gedetailleerde resultaten staan in het tabellenoverzicht en de meest

Tabel 2.1: Overzicht van de vier dimensies waarnaar de kosten zijn beschreven.

Dimensies	Onderverdeling	Hoofddeling
Zorgsector	21 sectoren en 70 deelsectoren	9 hoofdsectoren
Diagnose	96 diagnosegroepen ^a	17 hoofdstukken van de ICD-9
Leeftijd	21 groepen: 0, 1-4, 5-9, ..., 95+	8 hoofdgroepen: 0, 1-14, 15-24, 25-44, 45-64, 65-74, 75+
Geslacht	man, vrouw	man, vrouw

a) Ongevallen zijn zowel naar oorzaak als naar letsel ingedeeld, en verder zijn twee diagnosegroepen tevens als nevendiagnose onderscheiden (zie bijlage B).

gedetailleerde uitkomsten zijn beschikbaar via de internetsite van deze studie (www.kostenvanziekten.nl).

Zorgsector

De sectorindeling in deze studie gaat uit van 21 sectoren en 9 hoofdsectoren. De kosten van al deze sectoren zijn uitgesplitst naar diagnose, leeftijd en geslacht. Daartoe is een nader onderscheid gemaakt tussen een groot aantal min of meer homogene deelsectoren. Deze deelsectoren zijn alleen van belang voor de toerekening van de kosten, en komen daarom niet afzonderlijk terug in de presentatie van de resultaten. De uitkomsten voor de deelsectoren zijn grotendeels wel beschikbaar via de internetsite van deze studie.

De indeling in zorgsectoren en de ramingen van de sectorale kosten in 1999 zijn gebaseerd op gegevens van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Voor het grootste deel betreft het gegevens die gepubliceerd zijn in de Zorgnota 2001 (Ministerie van VWS, 2000). In een enkel geval waren deze gegevens niet toereikend en is gebruik gemaakt van meer gedetailleerde gegevens, zowel van het Ministerie als van enkele koepelorganisaties.

In een aantal gevallen is bewust afgeweken van de Zorgnota 2001. Het gaat daarbij in de eerste plaats om sectoren die slechts voor een deel in de Zorgnota vermeld worden. Voorbeelden hiervan zijn de tandheelkundige en de paramedische zorg, waarvan de kosten deels in het derde compartiment van de zorgverzekering vallen. In de tweede plaats betreft het ook een aantal sectoren die als zodanig niet in de Zorgnota 2001 voorkomen. Het betreft met name de bedrijfsgezondheidszorg, zelfzorggeneesmiddelen, brillen en contactlenzen. Een volledige verantwoording van de zorgsectoren met hun kosten is opgenomen in *bijlage A*.

Diagnose

De kosten van de gezondheidszorg zijn zoveel mogelijk toegedeeld naar 88 diagnosegroepen die het gehele spectrum van ziekten beschrijven. Daarbij is gebruik gemaakt van de International statistical Classification of Diseases, injuries and causes of death (ICD-9) (WHO, 1977). De ICD-9 bevat meer dan duizend diagnoses, onderverdeeld in zeventien hoofdstukken. In deze studie is uit elk van deze zeventien hoofdstukken een aantal belangrijke diagnosegroepen afzonderlijk geselecteerd, terwijl de overige ziekten

van een dergelijk hoofdstuk steeds zijn samengenomen in een restgroep ‘overige diagnoses’ van het desbetreffende hoofdstuk.

De diagnosegroepen zijn afgestemd op de aandoeningen die in de Volksgezondheid Toekomst Verkenningen (VTV) worden onderscheiden (Gijsen et al., 1999). In zijn algemeenheid hebben de volgende criteria daarbij een rol gespeeld:

- inhoudelijke samenhang of medische herkenbaarheid;
- sterfte (mortaliteit);
- ziektelast (morbiditeit);
- economische en maatschappelijke gevolgen;
- verwachte toekomstige ontwikkelingen in epidemiologie en behandelingsmogelijkheden;
- maatschappelijke belangstelling;
- mogelijkheid tot operationalisatie in zorgregistraties.

Bij de keuze van de diagnosegroepen zijn de grenzen van de ICD-hoofdstukken grotendeels in acht genomen. Voor een paar diagnosegroepen zijn aandoeningen uit verschillende ICD-hoofdstukken samengevoegd, omdat in dit onderzoek zoveel mogelijk is uitgegaan van de etiologische as van de ICD. Dit geldt bijvoorbeeld voor meningitis, hepatitis en diabetes (zie *bijlage B*). Deze samenvoegingen worden echter alleen gebruikt in de beschrijving op het niveau van de diagnosegroepen. Bij de beschrijving van de ICD-hoofdstukken zijn de kosten van deze aandoeningen steeds in hun ‘eigen’ hoofdstuk meegeteld. Alleen het syndroom van Down, dat in de ICD-9 wordt geclassificeerd onder de congenitale afwijkingen, vormt hierop een uitzondering. Samen met andere verstandelijke handicaps is het in dit onderzoek opgenomen in het ICD-hoofdstuk van de psychische stoornissen. Als gevolg van bovengenoemde samenvoegingen wijken de kosten van enkele ICD-hoofdstukken soms af van de som van de kosten van de onderliggende diagnosegroepen.

Ten opzichte van de eerdere KVZ-studies zijn twee extra diagnose-assen onderscheiden:

- 1 de ongevalsletsels zijn zowel beschreven naar ongevalscategorieën (eerste as) als naar letsels (tweede as).
- 2 twee aandoeningen die vooral als nevendiagnose optreden, namelijk sepsis en decubitus, zijn op een afzonderlijke (derde) as gespecificeerd. Omdat generieke KVZ-studies alleen de hoofddiagnosen in beschouwing nemen, worden de kosten van deze aandoeningen per definitie onderschat. Dit probleem wordt ondervangen door deze nevendiaagnosen op een afzonderlijke as te classificeren. Op deze wijze wordt tevens voorkomen dat er dubbelstellingen ontstaan.

Als sluitpost zijn tenslotte twee restcategorieën gedefinieerd:

- 1 de categorie ‘nog niet toewijsbaar’, voor kosten die wel verband houden met specifieke ziekten, maar vanwege beperkingen in de beschikbare gegevens niet afzonderlijk kunnen worden toegewezen aan een specifieke diagnosegroep of aan een ICD-hoofdstuk.

- 2 de categorie ‘niet ziektegerelateerd’ voor kosten die per definitie niet kunnen worden toegewezen aan afzonderlijke ziekten, zoals de beheerskosten van ziektekostenverzekeraars en beleidsorganen, en de woonkosten van verzorgingshuizen.

Voor een volledige verantwoording van de keuze en samenstelling van de diagnosegroepen wordt verwezen naar *bijlage B*.

Leeftijd

Leeftijd is in 21 klassen onderverdeeld (0, 1-4, 5-9, ..., 90-94, 95+). De nul-jarigen zijn apart gehouden om de specifieke zorg aan pasgeborenen en zuigelingen in kaart te kunnen brengen. Omdat veel zorg wordt gegeven aan de zeer ouden, en om zo goed mogelijk rekening te kunnen houden met de gevolgen van vergrijzing, is ook hier gekozen voor een fijnmazige indeling met als oudste leeftijdsgroep de personen van 95 jaar en ouder.

Geslacht

Het onderscheid naar geslacht speelt in de epidemiologie en de gezondheidszorg een grote rol.

2.3 Afbakening van de kosten

Alleen directe medische kosten

Kosten van ziekten studies onderscheiden doorgaans directe en indirecte kosten. Directe kosten betreffen de kosten van preventie, diagnostiek, behandeling, verpleging en verzorging. Als gevolg van ziekte treedt ook arbeidsverzuim, langdurige arbeidsongeschiktheid en sterfte op. De waarde van de productievermindering die ten gevolge hiervan optreedt, wordt aangeduid als ‘indirecte kosten’. In dit onderzoek worden deze gevolgen van ziekte in hoofdstuk 4 behandeld. Ze worden in dit onderzoek echter niet economisch gewaardeerd omdat dit buiten de vraagstelling van het onderzoek valt. Alleen de omvang van arbeidsverzuim, langdurige arbeidsongeschiktheid en sterfte wordt naar leeftijd, geslacht en diagnose beschreven, en vergeleken met de verdeling van de directe medische kosten.

De nadruk valt in dit onderzoek op de directe medische kosten, de kosten binnen de gezondheidszorg. Kosten die niet tot de gezondheidszorg behoren, de directe niet-medische kosten zoals reiskosten van de patiënt en de kosten van informele zorg, vallen eveneens buiten dit onderzoek.

Tot de medische kosten worden, overeenkomstig de financieringssystematiek van het Nederlandse zorgstelsel, ook de woonkosten gerekend van verzorgingshuizen, verpleeghuizen en instellingen voor gehandicaptenzorg. Bij de verpleeghuizen en instellingen voor gehandicaptenzorg zijn deze woonkosten samen met de zorgkosten toegerekend aan de diagnosegroepen. Bij de verzorgingshuizen is een andere systematiek gevolgd. Omdat de woonfunctie vanouds voorop heeft gestaan, is hier onderscheid gemaakt tus-

sen woon- en zorgkosten. De woonkosten zijn toegewezen aan de categorie ‘nooit toe-wijsbaar’ en de zorgkosten aan de diagnosegroepen. In deze aanpak schuilt een zekere ambivalentie die samenhangt met de discussie over de scheiding van wonen en zorg. Wanneer deze discussie is afgerond en wonen en zorg inderdaad worden gescheiden zal deze scheiding in een volgende KVZ-studie ook worden doorgevoerd.

Geen ‘opportunity costs’

In de economische wetenschap worden ‘opportunity costs’ als gouden standaard voor de werkelijke kosten voorgesteld. De kosten worden in dat geval bepaald door de opbrengsten die productiemiddelen zouden hebben voortgebracht in de beste alternatieve investering (‘opportunity’). Deze kosten hoeven niet gelijk te zijn aan wat in de praktijk daadwerkelijk aan gezondheidszorg wordt betaald, met name wanneer geen sprake is van markten met een efficiënte prijsvorming. Omdat er voor de Nederlandse gezondheidszorg geen schattingen van de ‘opportunity costs’ beschikbaar zijn, is in deze studie voorbijgegaan aan dit kostenbegrip. De kosten van ziekten ramingen zijn gebaseerd op de feitelijke bedragen die in 1999 in Nederland aan de gezondheidszorg werden uitgegeven. Deze bedragen zijn ontleend aan de Zorgnota 2001 van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en enkele aanvullende publicaties (Ministerie van VWS, 2000).

2.4 Methode van berekening

Top-down

In dit rapport wordt beschreven hoe de kosten van de gezondheidszorg zijn verdeeld over diagnosegroepen naar leeftijd en geslacht. Dubbeltellingen tussen diagnosegroepen zijn voorkomen doordat elke euro slechts aan één diagnosegroep is toegekend. Deze ‘top-down’ aanpak staat tegenover een ‘bottom-up’ aanpak, waarbij wordt uitgegaan van één specifieke ziekte en waarbij de kosten van alle patiënten samen optellen tot het totaal. Omdat veel mensen, vooral ouderen met chronische aandoeningen, meerdere al dan niet met elkaar samenhangende ziekten hebben, kan een dergelijke aanpak tot geheel andere uitkomsten leiden. In een bottom-up benadering worden de kosten die het gevolg zijn van een complex van aandoeningen en risicofactoren doorgaans aan één diagnose toegerekend. Het optellen van de kosten van afzonderlijke diagnoses uit verschillende studies leidt dan tot dubbeltellingen, waardoor de totale zorgkosten worden overschat. In een top-down benadering wordt comorbiditeit genegeerd, en zijn dubbeltellingen per definitie uitgesloten.

Verdeelsleutels

Voor de toedeling van de zorgkosten naar diagnose, leeftijd en geslacht is de gezondheidszorg verdeeld in sectoren en deelsectoren met een zo homogeen mogelijk karakter. De kosten van deze deelsectoren zijn vervolgens met behulp van verdeelsleutels uitgesplitst. Deze verdeelsleutels zijn zo gekozen, dat zij zoveel mogelijk gelijkwaardige eenheden van zorg vertegenwoordigden. Dit is voor iedere sector van de gezondheidszorg afzonderlijk gedaan, waarbij de verdeelsleutels zijn afgestemd op de best beschikbare gegevens over het zorggebruik (zie *bijlagen C en D*).

Als voorbeeld noemen wij de geestelijke gezondheidszorg. Het zorgaanbod van deze sector is zeer heterogeen, variërend van ambulante zorg, tot 24-uurs zorg in een psychiatrisch ziekenhuis en woonbegeleiding in een instelling voor beschermd wonen, en verder ook alle vormen van verslavingszorg omvattend. Door deze heterogeniteit kan de hele geestelijke gezondheidszorg onmogelijk op een nauwkeurige manier met één verdeelsleutel worden toegedeeld. Dit kan wel indien elk van de zorgproducten apart wordt toegedeeld, aan de hand van een bijpassende verdeelsleutel zoals consulten voor de ambulante zorg en verpleegdagen voor de intramurale en semimurale zorg.

De verdeelsleutels zijn zo fijnmazig mogelijk vastgesteld, maar uit de aard van de top-down benadering en vanwege de beschikbare data worden zij tegelijkertijd gekenmerkt door een zekere robuustheid. In de verdeelsleutelsystematiek is bijvoorbeeld als regel geen rekening gehouden met verschillen in zorgzwaarte. Wanneer de zorgzwaarte sterk varieert tussen diagnosegroepen en leeftijdsgroepen kunnen de kosten van bepaalde groepen worden overschat en van andere worden onderschat. Dit speelt met name in de ziekenhuizen waar het zorggebruik en de kosten op de 'intensive care' (IC) aanzienlijk hoger zijn dan op de gewone verpleegafdelingen. Omdat er geen betrouwbare cijfers zijn over het aantal IC-dagen naar diagnose, leeftijd en geslacht was het helaas niet mogelijk om met dit verschil in zorgzwaarte rekening te houden. Voor een enkele sector was het wel mogelijk om de verpleegdagen met zorgzwaarte te wegen, maar in die gevallen was het effect op de KVZ-resultaten zo gering, dat het voor het eindresultaat geen enkel probleem was om het aspect van zorgzwaarte te negeren. Dit onderstreept de robuustheid van de 'top-down' methodiek.

In een aantal specifieke gevallen is nadrukkelijk wel rekening gehouden met de heterogeniteit binnen een verdeelsleutel, bijvoorbeeld bij de medische verrichtingen in de ziekenhuizen en bij de geneesmiddelen. In beide gevallen is dit opgelost door het gebruik van tarieven en prijzen als wegingscoëfficiënten voor het aantal verrichtingen en recepten. In de sectorale toelichting op de methoden wordt dit nader toegelicht (*bijlage D*).

Gegevensbronnen

Voor de toedeling naar leeftijd, geslacht en diagnose is een veelheid aan gegevensbronnen gebruikt, waarin de geleverde hoeveelheid zorg in 1999 is gerelateerd aan leeftijd, geslacht en diagnose van de patiënten. Wanneer geen gegevens over 1999 beschikbaar waren, zijn gegevens van het meest recente jaar gebruikt. De belangrijkste gegevensbronnen zijn opgenomen in *tabel 2.2*. Een uitvoeriger overzicht is te vinden in *bijlage C*, waarin tevens met een aantal indicatoren is aangegeven welk type gegevensbron het betreft, wat de kwaliteit van de gegevens is voor het doel van dit onderzoek, over welke periode gegevens beschikbaar waren, en welke verdeelsleutel is gebruikt. In *bijlage D* wordt per sector beschreven hoe de kosten aan de hand van verdeelsleutels zijn toegewezen aan de drie dimensies.

Tabel 2.2: Overzicht van de belangrijkste gegevensbronnen ^a.

Zorgsectoren	Gegevensbronnen
Ziekenhuiszorg	LMR, LAZR, CBV
Extramurale somatische zorg:	
- huisartsenhulp	LINH
- tandheelkundige hulp	NMT
- paramedische zorg	NIVEL
Farmaceutische hulp en hulpmiddelen	GIP, IPCI
Geestelijke gezondheidszorg	PIGGz, NIS, LADIS
Gehandicaptenzorg	LRZ, FREGIS, VGN
Verpleging en verzorging	
- verpleeghuizen	SIVIS, LZV
- verzorgingshuizen	EBIS
- thuiszorg	CAK, GINO
Preventieve zorg	CBS

a) Zie bijlage C voor een gedetailleerd overzicht.

2.5 Interpretatie van de resultaten

De betekenis van de resultaten van KVZ-studies wordt voor een deel bepaald door de gebruikte methoden. In deze paragraaf wordt op een aantal aspecten ingegaan die van belang zijn bij de interpretatie van KVZ-cijfers.

Gemiddelde kosten per patiënt en per inwoner

In zekere zin kunnen kosten van ziekten studies aangemerkt worden als ‘prevalence based’. Het zorggebruik en de kosten van alle zieken en ziekten in een zeker jaar worden immers in kaart gebracht. Dit neemt niet weg dat het berekenen van de gemiddelde kosten per patiënt met een aantal problemen omgeven is. In de eerste plaats moet voor elke diagnosegroep een zeer zorgvuldige keuze worden gemaakt uit de beschikbare prevalentiegegevens. In de tweede plaats dient daarbij zo veel mogelijk rekening te worden gehouden met ziektebeloop (met name ziektevrije periode) en comorbiditeit. De zorgkosten per patiënt zijn immers het resultaat van de ziektegeschiedenis en van behandelingsmogelijkheden, en slechts indirect gerelateerd aan de prevalentie. De resultaten kunnen dan ook alleen in combinatie met inhoudelijke kennis hierover juist worden geïnterpreteerd.

Twee voorbeelden kunnen dit verduidelijken:

- *Poliomyelitis (kinderverlamming)*. De laatste grote epidemieën dateren van 1951-1953. De huidige kosten van polio betreffen uitsluitend de kosten van de overlevende gehandicapten en de kosten van vaccinatie. In deze studie is de eerste kostenpost aan

de lichamelijke handicaps toegewezen, en de tweede aan de leeftijdsgroepen van de gevaccineerden. Het zou niet juist zijn om de vaccinatiekosten aan de gehandicapten toe te wijzen, omdat dit juist de personen betreft die nooit zijn gevaccineerd.

- *Dikke darm- en endeldarmkanker versus longkanker.* De ziektegeschiedenis van deze kankers verschilt aanzienlijk. Longkanker is nauwelijks behandelbaar, kent een hoge mortaliteit en een relatief kort ziekteproces met hoge kosten in de terminale fase. Dikke darm- en endeldarmkanker zijn beter behandelbaar waardoor de patiënt gemiddeld langer in leven blijft en waarbij zowel de behandeling als de follow-up zeer kostbaar zijn. Dit is de belangrijkste reden waarom de kosten van dikke darm- en endeldarmkanker hoger zijn dan die van longkanker.

In deze studie zijn de gemiddelde kosten per patiënt alleen berekend voor een aantal geselecteerde diagnosegroepen. De uitkomsten worden in *hoofdstuk 3* in grofmazige categorieën gepresenteerd en moeten ook als zodanig worden geïnterpreteerd. Alle andere gemiddelde kosten in dit rapport hebben betrekking op de gemiddelde kosten per inwoner van Nederland. Deze zijn berekend door de kosten per leeftijd-geslachtsgroep te delen door het aantal personen op 1 juli 1999 in de betreffende groep.

(On)nauwkeurigheid

Bij de keuze van gegevensbronnen en in de gegevensanalyse is geprobeerd om de kosten van de gezondheidszorg zo zorgvuldig mogelijk naar diagnosegroepen, leeftijd en geslacht toe te delen. Dit is per sector verantwoord in *bijlage D*. Soms waren de mogelijkheden hiervoor beperkt. Hieronder worden de belangrijkste voorbeelden genoemd.

- Wanneer diagnosespecifieke gegevens ontbraken, zijn in sommige gevallen de kosten toch aan diagnosegroepen toegewezen indien hiervoor goede argumenten waren. Het belangrijkste voorbeeld hiervan betreft de zorgkosten in verzorgingshuizen. Deze zijn per leeftijdsgroep op dezelfde manier over diagnosegroepen verdeeld als de verpleeghuiskosten, onder de veronderstelling dat de verdeling van ziekten over de bewoners van verpleeghuizen en verzorgingshuizen vergelijkbaar is. We zijn ons ervan bewust dat dit een vrij grove aanname is.
- Soms waren de verdeelsleutels minder nauwkeurig, en moest een heterogene sector toch aan de hand van die verdeelsleutel worden uitgesplitst. Een voorbeeld hiervan zijn de klinische verpleegdagen in de ziekenhuizen. De verpleegkosten, op zichzelf al een heterogene categorie, zijn verdeeld op grond van verpleegdagen, zonder onderscheid te maken naar verschillen in zorgintensiteit, zoals gewone verpleegdagen versus intensive care (IC) dagen. Omdat betrouwbare gegevens over IC-dagen ontbraken, moest worden verondersteld dat de mate van zorgintensiteit gelijk is naar diagnose, leeftijd en geslacht.
- Wanneer onvoldoende gedetailleerde gegevens over de leeftijdsverdeling beschikbaar waren, zijn deze geïnterpoleerd. Dit betreft slechts enkele sectoren als de semi-murale geestelijke gezondheidszorg en de hulpmiddelen.
- Wanneer gegevens naar leeftijd of geslacht erg onwaarschijnlijk waren en vrijwel zeker het gevolg waren van codeerfouten in de zorgregistratie, zijn deze gecorrigeerd. Voorbeelden zijn prostaatcancer bij vrouwen, zwangerschap bij mannen, en dementie op jonge leeftijd. In het laatste voorbeeld betreft het naar alle waarschijn-

lijkheid 100-plussers van wie de geboorte-eeuw niet in de verpleeghuisregistratie is opgenomen. In dit specifieke voorbeeld zijn de kosten van de jongste leeftijdsgroep toegekend aan de oudste leeftijdsgroep.

Een dieperliggend aspect van onnauwkeurigheid betreft de representativiteit van de gegevens over het zorggebruik. Omdat met geaggregeerde gegevens voor leeftijdsgroepen van vijf jaar is gewerkt en de gegevens uit heel veel bronnen zijn samengevoegd, is het niet mogelijk om betrouwbaarheidsintervallen te berekenen voor de kosten per combinatie van diagnose, leeftijd en geslacht. De dekkingsgraad en kwaliteit van de gegevens wisselen per sector (zie *bijlage C*). Van de Landelijke Medische Registratie (LMR) is bijvoorbeeld bekend dat ongeveer 87% van de diagnoses en 92% van de ziekenhuisverrichtingen goed gecodeerd is (Bergs, 2002). Met dit gegeven dient rekening te worden gehouden bij de interpretatie van de KVZ-cijfers, maar waarbij het natuurlijk zeer goed mogelijk is dat door de groepering van veel diagnoses in grote groepen de schattingen van de ziekenhuiskosten per diagnosegroep nauwkeuriger zijn dan genoemde 87%.

De puntschattingen van de kosten per combinatie van diagnose, leeftijd en geslacht zijn dus zeker met onzekerheid omgegeven, maar het is helaas niet mogelijk om deze te kwantificeren. Tot slot herhalen wij dat de puntschattingen in generieke KVZ-studies vooral bedoeld zijn om een samenhangend inzicht te geven in de verdeling van de kosten over een veelheid van diagnoses. Gegeven dit doel presenteert deze studie de best mogelijke schattingen. Voor andere doeleinden kan echter een bottom-up benadering met gegevens over het zorggebruik van individuele patiënten meer aangewezen zijn. In *hoofdstuk 7*, waar de gegevens van deze studie worden vergeleken met andere studies, wordt daar nader op ingegaan.

Momentopname

Deze KVZ-studie biedt een dwarsdoorsnede, een momentopname van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999. Dit betekent dat hieruit niets kan worden afgeleid omtrent de dynamiek van de zorgvraag, zoals over patiëntenstromen tussen sectoren of de samenhang tussen ziekteproces en zorggebruik. Hiervoor is longitudinaal onderzoek noodzakelijk, waarbij individuele of groepen patiënten worden gevolgd en hun zorggebruik wordt geregistreerd. In combinatie met de resultaten voor 1994 is het gelukkig wel mogelijk om grote patronen van verandering te beschrijven. Dit vormt het onderwerp van de *hoofdstukken 4 en 5*.

Zwangerschap

In dit onderzoek zijn de kosten van voortplanting toegewezen aan de vrouw. Dit is niet zo vanzelfsprekend als het lijkt. De kosten van 'reproductie' kunnen immers ook worden toegewezen aan het 'product' (het kind), of aan de hele 'productie-eenheid' (beide partners). Om zinvolle vergelijkingen te maken tussen mannen en vrouwen dient gecorrigeerd te worden voor deze kosten. Dit geldt ook voor de kosten van geslachtsgebonden aandoeningen. Waar relevant, zal deze vergelijking ook op deze wijze worden gemaakt.

Tekstbox 2.1: Comorbiditeit en kosten van ziekten.

Een oude dame wordt opgenomen wegens toenemende dementie in een psychogeriatrisch verpleeghuis. Verward door de nieuwe omgeving valt ze en breekt haar heup. Ze wordt voor een osteosynthese opgenomen in het ziekenhuis. Het verloop is, alle omstandigheden in acht genomen, voorspoedig, en ze wordt ontslagen naar het verpleeghuis. Daar overlijdt ze een paar maanden later aan de gevolgen van een longontsteking. Voor het verpleeghuis is de relevante en als hoofddiagnose gecodeerde diagnose dementie.

Voor het ziekenhuis is de relevante diagnose heupbreuk. Alle in het verpleeghuis gemaakte kosten worden dan toegeschreven aan dementie. Alle in het ziekenhuis gemaakte kosten worden toegeschreven aan een heupfractuur of accidentele val. Er worden geen kosten toegekend aan de longontsteking aangezien deze diagnose hooguit als secundaire diagnose in de registratie is vermeld. Er worden evenmin kosten toegekend aan osteoporose als mogelijke determinant voor de heupfractuur.

Comorbiditeit

Op oudere leeftijd hebben mensen vaak meer dan één ziekte. Overeenkomstig de ‘top-down’ methodiek worden alle kosten aan de hoofddiagnose toegewezen. Op deze wijze worden dubbeltellingen voorkomen, maar het voorbeeld van de oude dame (zie *tekstbox 2.1*) maakt duidelijk dat het in zekere zin arbitrair wordt om kosten naar afzonderlijke diagnoses toe te wijzen als er sprake is van comorbiditeit. De kosten van aandoeningen die vaak als nevendiaagnose optreden worden immers onderschat, terwijl de kosten van de hoofddiagnose worden overschat.

Voor een tweetal aandoeningen die vooral voorkomen als nevendiaagnose is in deze studie een afzonderlijke diagnose-as gedefinieerd. Het betreft de diagnoses sepsis en decubitus. Door deze diagnoses afzonderlijk te zetten worden geen dubbeltellingen gemaakt, en is het tegelijkertijd mogelijk om de kosten van deze ziekten beter in te schatten (zie *tekstbox 2.2*). Een probleem daarbij is overigens wel dat alle kosten aan de nevendiaagnose worden toegewezen, waardoor deze weer worden overschat.

Ziekte als determinant van een andere ziekte

Een ziekte is geen unieke, discrete entiteit die losstaat van andere aandoeningen. Vooral bij verouderingsziekten in een vergrijzende maatschappij zijn de grenzen niet scherp. Veel ziekten hebben gemeenschappelijke determinanten, en soms is de ene ziekte een determinant voor de andere. Bekende voorbeelden zijn coronaire hartziekten en hartfa-

Tekstbox 2.2: Sepsis en decubitus.

Van een aantal aandoeningen wordt verwacht dat zij vooral als nevendiaagnose voorkomen. Als zodanig zijn in deze studie twee diagnosegroepen onderscheiden: sepsis en decubitus (zie hoofdstuk 2 en bijlage B). De kosten van deze aandoeningen als hoofddiagnose zijn gering met respectievelijk 43 en 79 miljoen euro (*tabel 3.3*). Deze cijfers geven echter de ondergrens van de werkelijke kosten aan. De meerkosten van patiënten die vanwege decubitus langer in het ziekenhuis verblijven worden immers volledig aan de hoofddiagnose als reden van opname toegekend. Door de

kosten niet aan de hoofddiagnose toe te rekenen, maar aan de nevendiaagnose, kan een raming van de bovengrenzen worden gemaakt. De kosten van sepsis als nevendiaagnose bedroegen 77,4 miljoen euro, waarmee als bovengrens voor de totale kosten een bedrag van 111 miljoen euro kan worden genoemd. Ook de kosten van decubitus als nevendiaagnose waren met 169 miljoen euro substantieel hoger dan de kosten als hoofddiagnose. De totale kosten van decubitus (als bovengrens) bedroegen 248 miljoen euro.

len of diabetes, hypertensie en hypercholesterolemie en cardiovasculaire aandoeningen. Wanneer de kosten van deze aandoeningen zowel aan de determinanten als aan de geïnduceerde ziekten worden toegewezen, tellen de totale kosten op tot meer dan honderd procent.

Over het algemeen geldt dat kosten niet worden toegeschreven aan de determinant maar aan de gevolgen. Dit is niet wegens inhoudelijke overwegingen, maar omdat de determinant zelden wordt vermeld als hoofddiagnose. Kosten worden alleen toegeschreven aan de determinant indien deze als hoofddiagnose wordt genoemd, bijvoorbeeld bij de medicamenteuze behandeling van hypertensie en hypercholesterolemie. Hieruit volgt dat de KVZ-ramingen van resulterende aandoeningen als hart- en vaatziekten niet de kosten van deze determinanten bevatten, en omgekeerd dat de kosten van deze aandoeningen geen weergave zijn van alle economische consequenties. Het beschikbare basismateriaal zou dergelijke analyses voor een aantal ziekten overigens wel toelaten.

Symptomen

Een verwant probleem is dat de codering van diagnoses mede moet worden geïnterpreteerd vanuit het gezichtspunt van de desbetreffende gezondheidssector. In een ziekenhuis tracht men een optimale behandeling te bieden voor een vastgestelde diagnose, en daardoor kunnen kosten goed toegedeeld te worden. In de eerstelijnszorg worden veel contacten met bijvoorbeeld de huisarts niet afgerond met een duidelijke diagnose, onder andere omdat de kwaal goedaardig is, spontaan geneest, of omdat de diagnose pas in een later stadium van de ziekte, na verwijzing, kan worden gesteld. Daarom heeft de ziekteclassificatie voor huisartsen (ICPC) naast diagnoses ook klachten als uitgangspunt. Voor deze studie zijn deze in de meeste gevallen geïnterpreteerd als symptomen, in als zodanig ondergebracht bij het gelijknamige hoofdstuk van de ICD-9 (zie *bijlage B*).

Restgroepen

Kosten kunnen gemakkelijker worden toegeschreven aan een diagnosegroep naarmate de geregistreerde diagnose beter gedefinieerd is. Een ‘brede’ definitie beslaat een heel ICD-hoofdstuk, een verfijnde definitie beslaat in het zuiverste geval één aandoening. Sommige kosten kunnen vrij goed toegekend worden aan een ICD-hoofdstuk, maar niet of slecht aan een specifieke aandoening. Een voorbeeld is een metastase van een onbekende oorsprong. De kosten kunnen zeker worden toegeschreven aan het ICD-hoofdstuk over nieuwvormingen, maar niet met zekerheid aan een specifieke kanker. In dit rapport is er voor gekozen om deze kosten toe te wijzen aan de relevante restgroep binnen ieder ICD-hoofdstuk, zoals in het voorbeeld aan ‘overige nieuwvormingen’. Dit betekent concreet dat de kosten van enkele restgroepen systematisch iets zijn overschat, en de kosten van de specifieke aandoeningen iets zijn onderschat. Deze problematiek speelt met name bij de volgende combinaties van zorgsectoren en ICD-hoofdstukken: ziekenhuizen (nieuwvormingen); revalidatiecentra (zenuwstelsel en zintuigen, hart en bloedvaten); verpleeghuizen (nieuwvormingen, spijsverteringsstelsel, nieren en urinewegen); farmaceutische hulp (nieuwvormingen); hulpmiddelen (bewegingsstelsel, hart en bloedvaten, nieren en urinewegen); geestelijke gezondheidszorg (psychische stoornissen); en thuiszorg (alle aandoeningen).

Kosten-effectiviteit

Met een beschrijving van de kosten van de gezondheidszorg als in dit onderzoek kan geen uitspraak worden gedaan over een wenselijke verdeling van de kosten over diagnosegroepen, bijvoorbeeld op grond van efficiëntiemaatstaven. Hiervoor zijn gegevens nodig omtrent de effectiviteit van gezondheidszorg. Hoge kosten voor een ziekte met een geringe ziektelast kan zowel duiden op een effectieve preventie (zonder welke de kosten nog hoger waren uitgevallen) als op een dure behandeling.

Ook moeten de kosten van ziekten niet te snel worden geïnterpreteerd als potentiële besparingen die kunnen worden gerealiseerd met interventies, zoals met preventieve maatregelen. In de eerste plaats bestaat de mogelijkheid dat wanneer een ziekte wordt tegengegaan, andere, en mogelijk 'duurdere' ziekten deze gaan vervangen. Bepaalde ziekten zijn als het ware elkaars 'natuurlijke vijand': het uitroeien van de ene leidt tot uitgroeien van de andere. Een inmiddels bekend voorbeeld hiervan is de sterke daling van de sterfte aan coronaire hartziekten, welke tot een toename van het aantal oudere patiënten met chronisch hartfalen heeft geleid. In de tweede plaats kan een kostenreductie in de ene zorgsector in werkelijkheid een kostenverschuiving naar andere sectoren binnen of buiten de gezondheidszorg tot gevolg hebben.

De kosten van ziekten schattingen in dit rapport kunnen evenmin zonder meer worden opgevat als de teller voor een kosten-effectiviteitsanalyse (KEA). In een KEA worden doorgaans twee behandelmethoden in detail met elkaar vergeleken. De kostenschattingen dienen in dat geval via een bottom-up methode in detail te worden geschat voor de afzonderlijke behandelingen, terwijl de KVZ-cijfers een schatting bieden voor de kosten op landelijk niveau. De betekenis van KVZ-studies voor kosten-effectiviteitsanalyse ligt daarom met name in het algemene kader dat zij bieden voor de plaatsbepaling en interpretatie van KEA's uit het gezichtspunt van de totale gezondheidszorg en de kosten daarvan (Polder, 2001).

Besluit

De kracht van generieke kosten van ziekten studie ligt in de eenduidige, simultane toerekening van alle zorgkosten aan alle ziekten, alle leeftijden en beide geslachten. De brede beschrijving die in KVZ-studies wordt geboden vormt een belangrijk aanknopingspunt voor zorgonderzoek en gezondheidszorgbeleid. Met de gegevens kunnen vergelijkingen worden gemaakt en kan enig inzicht worden verworven in de dynamiek van de kostenontwikkeling. Daarnaast vormen KVZ-cijfers een belangrijke input voor het opstellen van ramingen voor de toekomstige zorgkosten. Deze onderwerpen zijn in de verschillende hoofdstukken van dit rapport verder uitgewerkt.

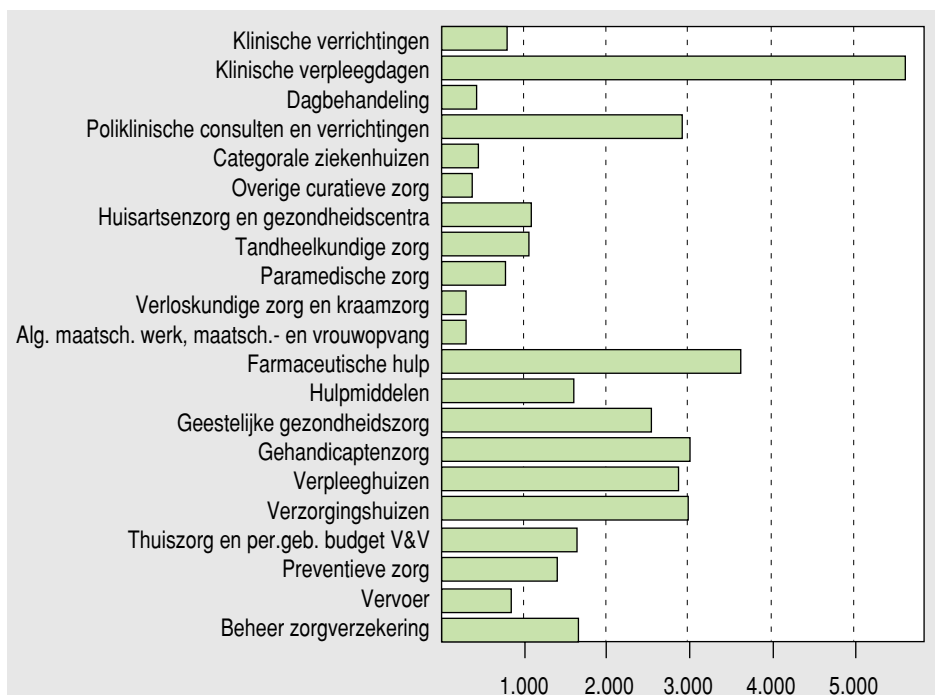
3 KOSTEN VAN ZIEKTEN IN NEDERLAND 1999

3.1 Kosten naar sector van de gezondheidszorg

In 1999 vertegenwoordigde het totale zorggebruik in Nederland een bedrag van 36,0 miljard euro. Dit bedrag omvat alle kosten die door het Ministerie van Volksgezondheid in de Zorgnota 2001 worden genoemd (Ministerie van VWS, 2000), namelijk 32,7 miljard euro, aangevuld met 3,3 miljard euro voor sectoren die niet of slechts gedeeltelijk in de Zorgnota zijn opgenomen, zoals tandheelkundige zorg voor volwassenen, brillen, contactlenzen en zelfzorggeneesmiddelen, en de bedrijfsgezondheidszorg (zie *bijlage A*).

In dit rapport worden 21 sectoren en 9 hoofdsectoren van de gezondheidszorg onderscheiden. In aanvulling hierop zijn via internet cijfers beschikbaar voor een gedetailleerdere indeling van ruim 70 sectoren (www.kostenvanziekten.nl). Ook is daar een indeling te vinden die aansluit bij de OECD systematiek.

De ziekenhuiszorg vormde met 29,2% van de totale kosten de grootste sector van de gezondheidszorg (*tabel 3.1*). *Figuur 3.2* laat zien dat deze kosten vooral voor rekening kwamen van de klinische verpleegdagen en de poliklinische zorg. De totale kosten van klinische verrichtingen en dagbehandeling waren relatief bescheiden, overigens mede als gevolg van de methode van berekening (zie *bijlage D*).

Figuur 3.1: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar sector in 1999 (miljoenen euro).

Tabel 3.1: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar sector in 1999 (miljoenen euro en aandeel in de totale kosten in procenten).

	Kosten in miljoenen euro	Aandeel (%)
Ziekenhuiszorg	10.514	29,2
- Klinische verrichtingen	771	2,1
- Klinische verpleegdagen	5.648	15,7
- Dagbehandeling	386	1,1
- Polikliniek	2.917	8,1
- Categorale ziekenhuizen	427	1,2
- Overige curatieve zorg	364	1,0
Eerstelijnszorg	3.405	9,4
- Huisartsenzorg en gezondheidscentra	1.074	3,0
- Tandheelkundige zorg	1.029	2,9
- Paramedische zorg	778	2,2
- Verloskundige zorg en kraamzorg	260	0,7
- AMW, maatschappelijke en vrouwenopvang	264	0,7
Farmaceutische hulp en hulpmiddelen	5.219	14,5
- Farmaceutische hulp	3.627	10,1
- Hulpmiddelen	1.592	4,4
Geestelijke gezondheidszorg	2.550	7,1
Gehandicaptenzorg	3.015	8,4
Verpleging en verzorging	7.458	20,7
- Verpleeghuizen	2.872	8,0
- Verzorgingshuizen	2.961	8,2
- Thuiszorg en PGB V&V	1.626	4,5
Preventieve zorg	1.406	3,9
Vervoer	820	2,3
Beheer zorgverzekeringen	1.646	4,6
Totaal	36.033	100,0

Huisartsenzorg en gezondheidscentra (3,0%), tandheelkundige zorg (2,9%) en paramedische zorg (2,2%) vormen samen met enkele kleinere sectoren de eerstelijnszorg, waaraan in 1999 een kleine 10% van het totale zorgbudget werd uitgegeven. Aan farmaceutische hulp en hulpmiddelen werd een groter bedrag uitgegeven (14,5%), terwijl de geestelijke gezondheidszorg en de gehandicaptenzorg met 7,1% respectievelijk 8,4% kleiner waren. De sector verpleging en verzorging vertegenwoordigde met 20,7% een substantieel van de totale kosten. Deze sector omvat de verpleeghuizen en de verzorgingshuizen, waaraan in totaal ongeveer hetzelfde bedrag werd uitgegeven, en de wat kleinere sector van de thuiszorg. Aan preventie werd 3,9% uitgegeven. Deze sector omvat collectieve preventie, waartoe bijvoorbeeld de openbare gezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) en de bevolkingsonderzoeken op kanker behoren, en daarnaast ook onder meer de keuringsdienst van drinkwater en de bedrijfsgezondheidszorg. Preventieve activiteiten in de andere sectoren van de gezondheidszorg vallen echter buiten de hier gehanteerde definitie van preventie omdat deze veelal niet afzonderlijk onderscheiden konden worden.

3.2 Kosten naar diagnose en geslacht

Van de 36,0 miljard euro die in 1999 aan de gezondheidszorg werd uitgegeven, kon 82,2% aan een bepaalde diagnosegroep worden toegewezen. Het overige deel bestaat uit twee groepen. Enerzijds zijn er altijd kosten die geen verband houden met specifieke ziekten zoals de kosten van algemeen maatschappelijk werk (AMW) en woonkosten in verzorgingshuizen, deze zijn ondergebracht in de categorie 'niet ziektegerelateerd' (7,1%). Anderzijds waren voor sommige sectoren of deelsectoren de benodigde gegevens over het zorggebruik niet beschikbaar, en konden om die reden de kosten niet aan specifieke diagnosegroepen worden toegekend. Het betreft onder meer omvangrijke delen van de sectoren hulpmiddelen, thuiszorg en preventieve zorg (zie ook *bijlage D*). Deze kosten zijn als 'nog niet toewijsbaar' geclassificeerd (10,7%).

Tabel 3.2 geeft een overzicht van het zorggebruik uitgesplitst naar de 17 hoofdstukken van de International Classification of Diseases (ICD-9). De verdeling over deze hoofdstukken blijkt zeer scheef te zijn. Veruit de meeste kosten houden verband met psychische stoornissen (21,6%), inclusief dementie en verstandelijke handicaps. Hart- en vaatziekten staan met 10,1% op de tweede plaats. Andere ICD-hoofdstukken met substantiële kosten betreffen aandoeningen van het spijsverteringsstelsel (6,9%), onder meer vanwege de omvangrijke tandheelkundige zorg, aandoeningen van het zenuwstelsel en de zintuigen (6,2%), waartoe ook de kosten van brillen en contactlenzen zijn gerekend, en aandoeningen van het bewegingsstelsel (5,5%).

Tabel 3.2: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar ICD-hoofdstuk en geslacht in 1999 (miljoenen euro, aandeel in de totale kosten per geslacht in procenten).

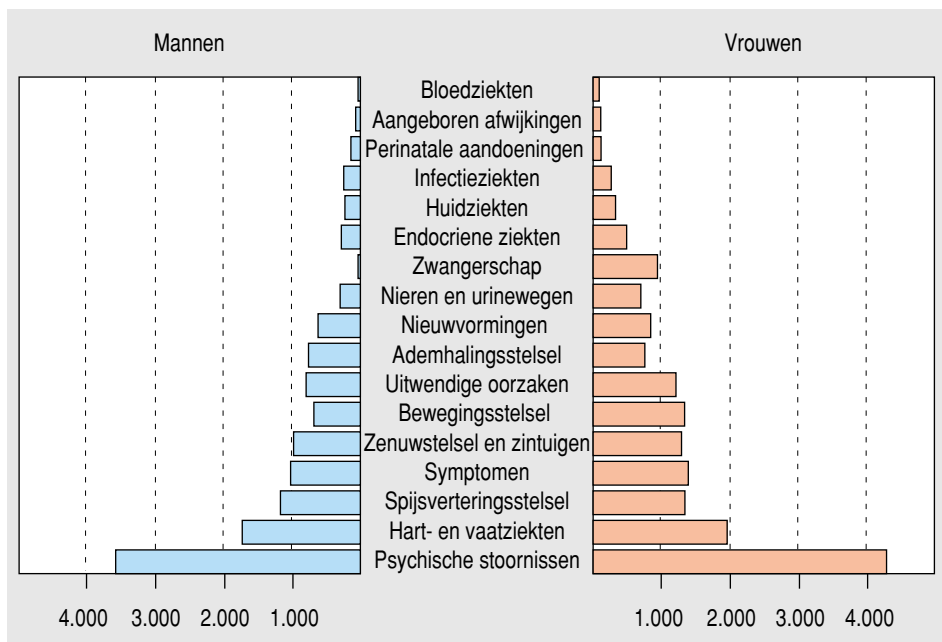
	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%
Infectieziekten	236	1,6	261	1,2	496	1,4
Nieuwvormingen	617	4,1	820	3,9	1.437	4,0
Endocriene ziekten	285	1,9	458	2,2	743	2,1
Bloedziekten	51	0,3	82	0,4	133	0,4
Psychische stoornissen	3.590	23,7	4.188	20,0	7.778	21,6
Zenuwstelsel en zintuigen	978	6,5	1.256	6,0	2.234	6,2
Hart- en vaatziekten	1.744	11,5	1.899	9,1	3.642	10,1
Ademhalingsstelsel	761	5,0	725	3,5	1.486	4,1
Spijsverteringsstelsel	1.177	7,8	1.311	6,3	2.488	6,9
Nieren en urinewegen	306	2,0	666	3,2	972	2,7
Zwangerschap	35	0,2	909	4,3	944	2,6
Huidziekten	224	1,5	301	1,4	525	1,5
Bewegingsstelsel	679	4,5	1.297	6,2	1.976	5,5
Aangeboren afwijkingen	64	0,4	114	0,5	177	0,5
Perinatale aandoeningen	125	0,8	106	0,5	230	0,6
Symptomen	1.030	6,8	1.352	6,5	2.383	6,6
Uitwendige oorzaken	796	5,3	1.176	5,6	1.972	5,5
Nog niet toewijsbaar	1.687	11,2	2.168	10,4	3.855	10,7
Niet ziektegerelateerd	743	4,9	1.819	8,7	2.562	7,1
Totaal	15.126	100,0	20.906	100,0	36.033	100,0

Aan 'symptomen' werd 6,6% van het totale zorgbudget uitgegeven, met name binnen de huisartsenzorg, de paramedische zorg en de farmaceutische hulp (waaronder de zelfzorggeneesmiddelen). Dit heeft te maken met het klachtgeoriënteerde, eerstelijnskarakter van deze zorg, dat onder meer ook tot uitdrukking komt in de Internationale Classificatie of Primary Care (ICPC) die voor de kostentoedeling van deze sectoren is gebruikt (zie *bijlage B*).

De kosten voor zwangerschap bij mannen (0,2%) hebben betrekking op de verblijfskosten van gezonde jongetjes die in het ziekenhuis werden geboren. Overeenkomstig de codeergewoonten in de Landelijke Medische Registratie (LMR) worden deze verblijfdagen niet aan de moeder, maar aan het kind toegerekend.

Opvallend in *tabel 3.2* is dat het meeste zorggebruik verband houdt met chronische aandoeningen. De kosten van een belangrijke doodsoorzaak als kanker ('nieuwvormingen'), bijvoorbeeld, zijn met 4,0% van het totaal relatief gering.

Het aandeel van de mannen in de totale kosten bedroeg 42% (15,1 miljard euro) en van de vrouwen 58% (20,9 miljard). Aan het verschil in kosten tussen beide geslachten liggen twee oorzaken ten grondslag. Ten eerste zijn de kosten van zwangerschap en geboorte aan de moeder toegerekend, en verschillen de kosten van geslachtsgebonden aandoeningen tussen mannen en vrouwen. Wanneer bijvoorbeeld alle kosten van voortplanting en geslachtsgebonden aandoeningen worden weggelaten, bedraagt het aandeel van mannen en vrouwen in de totale kosten 44% respectievelijk 56%. Ten tweede heb-

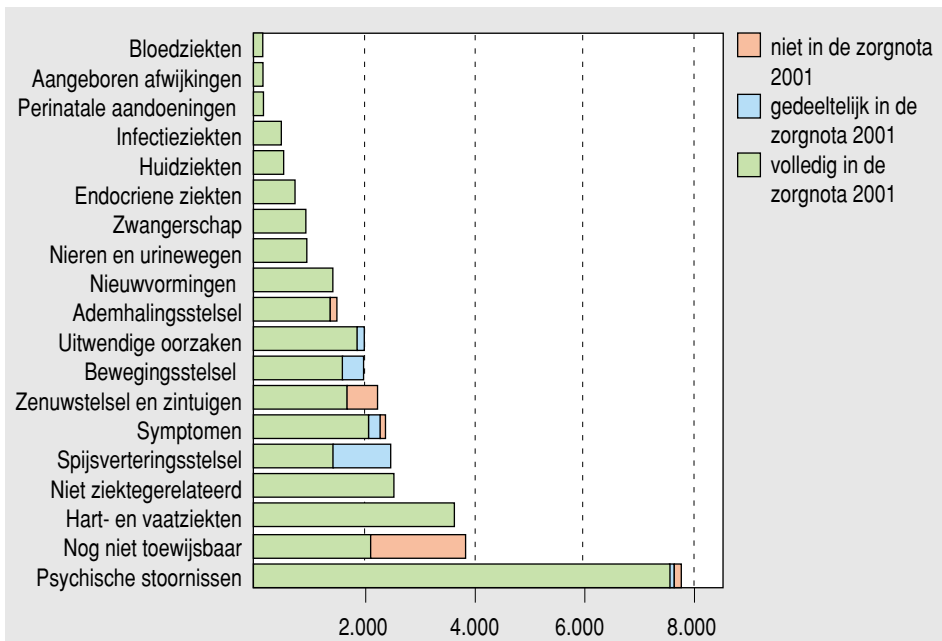

Figuur 3.2: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 naar ICD-hoofdstuk en geslacht (miljoenen euro).

ben vrouwen een hogere levensverwachting, waardoor er op oudere leeftijd meer vrouwen dan mannen zijn. Bovendien leven vrouwen gemiddeld meer jaren in ongezondheid dan mannen. In combinatie met het zorggebruik dat sterk met de leeftijd toeneemt, zijn de kosten van vrouwen daardoor hoger dan de kosten van mannen.

Het globale patroon in de verdeling van de kosten over de ICD-hoofdstukken is voor mannen en vrouwen min of meer gelijk (figuur 3.2). Tabel 3.2 laat echter ook een aantal verschillen zien. Het aandeel van psychische stoornissen, hart- en vaatziekten, aandoeningen van het ademhalingsstelsel en het bewegingsstelsel in de totale kosten is voor mannen hoger dan voor vrouwen. Omgekeerd is het kostenaandeel van endocriene ziekten, ziekten van nieren en urinewegen en aandoeningen van het bewegingsstelsel bij vrouwen hoger dan bij mannen. De hogere ‘niet ziektegerelateerde’ kosten bij vrouwen betreffen vooral de woonkosten in verzorgingshuizen.

Figuur 3.3 geeft de verdeling van de kosten over de ICD-hoofdstukken voor mannen en vrouwen samen, maar met een nader onderscheid tussen kosten van sectoren die wel, niet of gedeeltelijk in de Zorgnota 2001 waren opgenomen (zie ook bijlage A). De blauwe staafjes in deze figuur geven de totale kosten van sectoren die slechts voor deel in de Zorgnota staan. De rode staafjes corresponderen met sectoren die geheel buiten de Zorgnota vallen. Van de aandoeningen van zenuwstelsel en zintuigen alsmede van de nog niet toewijsbare kosten blijken belangrijke delen niet in de Zorgnota te staan. Het betreft hier

Figuur 3.3: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 naar ICD-hoofdstuk en mate waarin de kosten zijn opgenomen in de Zorgnota 2001 (miljoenen euro) ^a.

a) De bedragen corresponderend met de groene staafjes staan volledig in de Zorgnota, de blauwe staafjes geven de (totale) bedragen waarvan slechts een deel in de Zorgnota staat, en de rode staafjes geven de bedragen die niet in de Zorgnota voorkomen.

Tabel 3.3: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar diagnosegroep en geslacht in 1999 (miljoenen euro en aandeel in de totale kosten per geslacht in procenten).

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%
1-Infecties maag-darm	13	0,1	14	0,1	27	0,1
2-Meningitis	15	0,1	12	0,1	27	0,1
3-Sepsis	17	0,1	26	0,1	43	0,1
4-HIV, AIDS	10	0,1	5	0,0	15	0,0
5-SOA	13	0,1	12	0,1	26	0,1
6-Hepatitis	2	0,0	3	0,0	6	0,0
7-Ov infectie	168	1,1	190	0,9	358	1,0
8-Slokdamkanker	15	0,1	8	0,0	23	0,1
9-Maagkanker	20	0,1	13	0,1	33	0,1
10-Colorectumkanker	57	0,4	66	0,3	124	0,3
11-Alvleesklierkanker	18	0,1	31	0,1	49	0,1
12-Longkanker	75	0,5	30	0,1	104	0,3
13-Borstkanker	0	0,0	138	0,7	138	0,4
14-Baarmoederhalskanker			38	0,2	38	0,1
15-Ovariumkanker			24	0,1	24	0,1
16-Prostaatkanker	65	0,4			65	0,2
17-Ov kanker geslachtsorg	3	0,0	18	0,1	21	0,1
18-Blaas- en nierkanker	40	0,3	17	0,1	57	0,2
19-Non-Hodgkin	21	0,1	18	0,1	39	0,1
20-Ov lymf- en bloedkanker	37	0,2	53	0,3	89	0,2
21-Ov maligne	194	1,3	211	1,0	404	1,1
22-Benigne geslachtsorg	0	0,0	66	0,3	67	0,2
23-Ov benigne	72	0,5	88	0,4	161	0,4
24-Diabetes	191	1,3	240	1,1	431	1,2
25-Ov endocrien	95	0,6	219	1,0	314	0,9
26-Bloedziekten	51	0,3	82	0,4	133	0,4
27-Dementie	448	3,0	1.313	6,3	1.760	4,9
28-Schizofrenie	235	1,6	145	0,7	380	1,1
29-Depressie	158	1,0	339	1,6	497	1,4
30-Angststoornissen	61	0,4	118	0,6	180	0,5
31-Alcohol, drugs	209	1,4	76	0,4	285	0,8
32-Ov psychisch	925	6,1	971	4,6	1.895	5,3
33-Verst handicap	1.554	10,3	1.226	5,9	2.780	7,7
34-Parkinson	61	0,4	76	0,4	137	0,4
35-MS	26	0,2	52	0,2	78	0,2
36-Epilepsie	57	0,4	55	0,3	112	0,3
37-Gezichtsstoornissen	441	2,9	579	2,8	1.020	2,8
38-Gehoortoornissen	181	1,2	172	0,8	353	1,0
39-Ov zenuwstelsel	209	1,4	319	1,5	528	1,5
40-Hypertensie	179	1,2	254	1,2	433	1,2
41-Coron hartziekten	584	3,9	345	1,6	929	2,6
42-Hartfalen	127	0,8	172	0,8	299	0,8
43-Ov hartziekten	222	1,5	275	1,3	498	1,4
44-Beroerte	417	2,8	612	2,9	1.029	2,9
45-Per arterieel vaatlijden	108	0,7	59	0,3	168	0,5
46-Ov vaatstelsel	106	0,7	181	0,9	287	0,8
47-Bovenste luchtweginf	96	0,6	107	0,5	203	0,6
48-Longontsteking, influenza	137	0,9	151	0,7	287	0,8
49-Astma en COPD	328	2,2	266	1,3	594	1,6
50-Ov ademhaling	200	1,3	201	1,0	401	1,1
51-Gebitsafwijkingen	568	3,8	603	2,9	1.171	3,2
52-Maagzweer	31	0,2	31	0,1	62	0,2
53-Appendicitis	29	0,2	28	0,1	57	0,2
54-Buikbreuken	113	0,7	58	0,3	172	0,5
55-Inflam darmziekten	30	0,2	34	0,2	64	0,2
56-Ov darmziekten	131	0,9	193	0,9	324	0,9
57-Levercirrose	10	0,1	7	0,0	18	0,0
58-Ov leverziekten	13	0,1	13	0,1	26	0,1
59-Galziekten	37	0,2	80	0,4	117	0,3
60-Ov spijsvertering	214	1,4	263	1,3	477	1,3
61-Nefritis, nefrose	24	0,2	19	0,1	43	0,1
62-Urineweginfecties	35	0,2	79	0,4	113	0,3
63-Ov nierziekten	129	0,9	164	0,8	293	0,8
64-Prostaathyperplasie	64	0,4			64	0,2
65-Ov man geslachtsorg	55	0,4			55	0,2
66-Ov vrouw geslachtsorg			344	1,6	344	1,0
67-Fertilititeit			60	0,3	60	0,2
68-Zwangerschap	33	0,2	763	3,7	796	2,2
69-Anticonceptie	2	0,0	146	0,7	148	0,4
70-Eczeem	46	0,3	62	0,3	108	0,3
71-Decubitus	29	0,2	50	0,2	79	0,2
72-Ov huidziekten	149	1,0	189	0,9	337	0,9
73-Reuma	24	0,2	68	0,3	92	0,3
74-Artrose	68	0,5	236	1,1	304	0,8
75-Dorsopathie	236	1,6	313	1,5	549	1,5
76-Osteoporose	11	0,1	51	0,2	62	0,2
77-Ov bewegingsstelsel	340	2,2	630	3,0	969	2,7
78-Aangeb centraal zenuw	4	0,0	5	0,0	9	0,0
79-Aangeb hartafwijking	10	0,1	10	0,0	19	0,1
80-Ov congenitaal	50	0,3	99	0,5	149	0,4
81-Vroeggeboorten	55	0,4	49	0,2	104	0,3
82-Probl op tijd geboren	18	0,1	17	0,1	35	0,1
83-Ov perinataal	51	0,3	41	0,2	92	0,3
84-Symptomen	1.030	6,8	1.352	6,5	2.383	6,6
85-Verkeer	96	0,6	66	0,3	162	0,4
86-Accidentele val	185	1,2	471	2,3	655	1,8
87-Ov ongevallen	183	1,2	234	1,1	417	1,2
88-Complicaties en geweld	333	2,2	405	1,9	738	2,0
Nog niet toegijsbaar	1.687	11,2	2.168	10,4	3.855	10,7
Niet ziektegerelateerd	743	4,9	1.819	8,7	2.562	7,1
Totaal	15.126	100,0	20.906	100,0	36.033	100,0

de kosten van brillen en contactlenzen, respectievelijk de kosten van de bedrijfsgezondheidszorg en een gedeelte van de zelfzorggeneesmiddelen. Ook de kosten van het spijsverteringsstelsel en het bewegingsstelsel zijn slechts voor een gedeelte terug te vinden in de Zorgnota. Dit komt omdat de tandheelkundige zorg voor volwassenen en een deel van de paramedische zorg in 1996 uit het tweede compartiment van de zorgverzekering zijn gehaald.

De 17 hoofdstukken van de ICD-9 zijn verder onderverdeeld in 88 diagnosegroepen en 6 letselgroepen (zie *bijlage B*). *Tabel 3.3* geeft de resultaten zowel voor de totale bevolking als voor mannen en vrouwen afzonderlijk. Op dit niveau houden de meeste kosten verband met verstandelijke handicaps (7,7%), gevolgd door symptomen (6,6%), dementie (4,9%), gebitsafwijkingen (3,2%) en beroerten (CVA, 2,9%).

De kosten zijn zeer scheef verdeeld over de diagnosegroepen. De tien omvangrijkste diagnosegroepen vertegenwoordigen met elkaar 36,8% van de totale kosten, met een gering verschil tussen mannen (39,3%) en vrouwen (36,7%). De samenstelling van de 'top-10' verschilt echter wel in belangrijke mate voor mannen en vrouwen. Bij de mannen staan verstandelijke handicaps bovenaan met 10,3% van de totale kosten, gevolgd door symptomen, coronaire hartziekten, gebitsafwijkingen en dementie. Bij de vrouwen staan verstandelijke handicaps op de derde plaats (5,9%). De meeste kosten bij de vrouwen houden verband met symptomen en dementie. Astma en dorsopathieën komen alleen bij mannen in de tien groepen met de hoogste kosten voor, accidentele val en (uiteraard) zwangerschap alleen bij vrouwen.

Tabel 3.4: Top-10 van de diagnosegroepen uit kostenooptpunt naar geslacht in 1999 (kosten in miljoenen euro, aandeel in de totale kosten per geslacht in procenten) ^a.

Mannen		miljoenen euro	%	Vrouwen	miljoenen euro	%
1	Verstandelijke handicap	1.554	10,3	Symptomen	1.352	6,5
2	Symptomen	1.030	6,8	Dementie	1.313	6,3
3	Coronaire hartziekten	584	3,9	Verstandelijke handicap	1.226	5,9
4	Gebitsafwijkingen	568	3,8	Zwangerschap	763	3,7
5	Dementie	448	3,0	Beroerte	612	2,9
6	Gezichtsstoornissen	441	2,9	Gebitsafwijkingen	603	2,9
7	Beroerte	417	2,8	Gezichtsstoornissen	579	2,8
8	Complicaties en geweld	333	2,2	Accidentele val	471	2,3
9	Astma en COPD	328	2,2	Complicaties en geweld	405	1,9
10	Nek- en rugklachten	236	1,6	Coronaire hartziekten	345	1,6
Totaal		5.940	39,3		7.668	36,7

^a) In deze tabel is geen rekening gehouden met de heterogene groep 'overige diagnoses' van elk ICD-hoofdstuk. Omdat de ICD-hoofdstukken van met name nieuwvormingen, hart- en vaatziekten en aandoeningen van het spijsverteringsstelsel vrij ver zijn uitgesplitst zijn de kosten per diagnosegroep relatief laag, ook al behoren enkele van deze ICD-hoofdstukken vanuit kostenperspectief wel tot de omvangrijkste.

In *tabel 3.5* worden de kosten van de uitwendige oorzaken van letsel en vergiftiging, voorzover mogelijk, toegerekend aan zes letselgroepen. De grootste groep bestond uit medische complicaties en geweld (738 miljoen euro), een categorie die verder ook suïcide omvat. De kosten van medische complicaties zijn niet aan achterliggende oorzaken toegerekend. De kosten van accidentele val bedroegen 617 miljoen euro en hielden grotendeels verband met heupfracturen (58%). De totale kosten van verkeersongevallen bedroegen 162 miljoen euro, en konden met name worden toegerekend aan heupfracturen (15,5%), schedel- en hersenletsel (12,7%) en fracturen van armen (bovenste extremiteiten 6,2%) en benen (onderste extremiteiten 12,3%). Er zijn overigens aanwijzingen dat deze cijfers door de gevolgde methodiek en de beperkte data over de Spoedeisende Hulp een onderschatting geven van de werkelijke kosten (zie *hoofdstuk 7*).

Tabel 3.5: Kosten van uitwendige oorzaken van letsel en vergiftiging uitgesplitst naar letselstypen in 1999 (miljoenen euro, aandeel per uitwendige oorzaak in procenten).

	Verkeer		Accidentele val		Overige ongevallen		Complicaties en geweld		Totaal	
	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%
Schedel-hersenletsel	21	12,7	16	2,4	32	7,7	2	0,2	70	3,6
Fracturen bovenste extremiteiten	10	6,2	36	5,5	38	9,0	1	0,1	85	4,3
Heupfracturen	25	15,5	380	58,0	13	3,0	1	0,1	419	21,2
Fracturen onderste extremiteiten	20	12,3	44	6,7	38	9,1	1	0,1	103	5,2
Oppervlakkig letsel	5	3,3	14	2,1	8	2,0	1	0,2	29	1,5
Overige letsels	47	29,1	127	19,4	263	63,0	222	30,1	659	33,4
Geen letselgroep	34	20,9	38	5,9	26	6,2	510	69,1	608	30,8
Totaal	162	100,0	655	100,0	417	100,0	738	100,0	1.972	100,0

3.3 Kosten naar leeftijd en geslacht

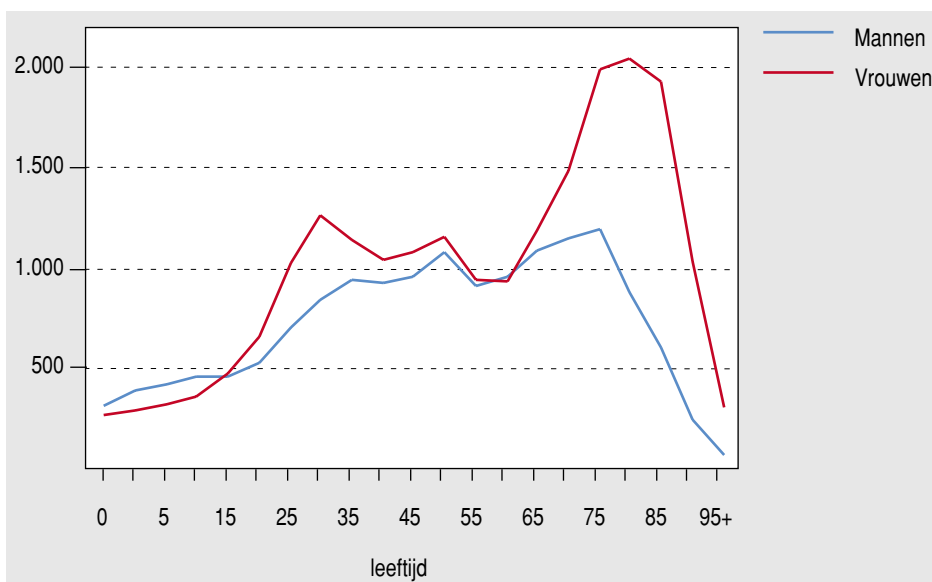
De verdeling van de totale kosten varieert sterk naar leeftijd en geslacht. Ruim 44% van de totale kosten viel in 1999 in de leeftijdsgroep van 25-64 jaar (15,9 miljard euro) en een ongeveer even groot deel in de categorie 65 jaar en ouder (15,2 miljard). *Tabel 3.6* geeft de kosten van mannen en vrouwen voor acht leeftijdsgroepen. Binnen de jongste leeftijdsgroepen werden de meeste kosten toegewezen aan de jongens. Vanaf 15-jarige leeftijd waren de kosten voor vrouwen hoger. *Figuur 3.4* laat zien dat voor twee leeftijdsgroepen het verschil in kosten het grootst was. In de leeftijdsgroep van 20-45 jaar worden hogere kosten bij vrouwen gemaakt vanwege zwangerschap, bevalling en vruchtbaarheid. Vanaf 65-jarige leeftijd werd het verschil vooral bepaald door de hogere levensverwachting van vrouwen. Daardoor bestond de oudere bevolking in 1999 voor het grootste deel uit vrouwen, die daardoor bovendien vaker alleenstaand waren en dus eerder afhankelijk waren van professionele zorg. Onder de oudste leeftijdsgroepen waren de kosten lager als gevolg van de kleinere omvang van de populatie.

Tabel 3.6: Totale kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar leeftijd en geslacht in 1999 (miljoenen euro, aandeel in de totale kosten per geslacht in procenten).

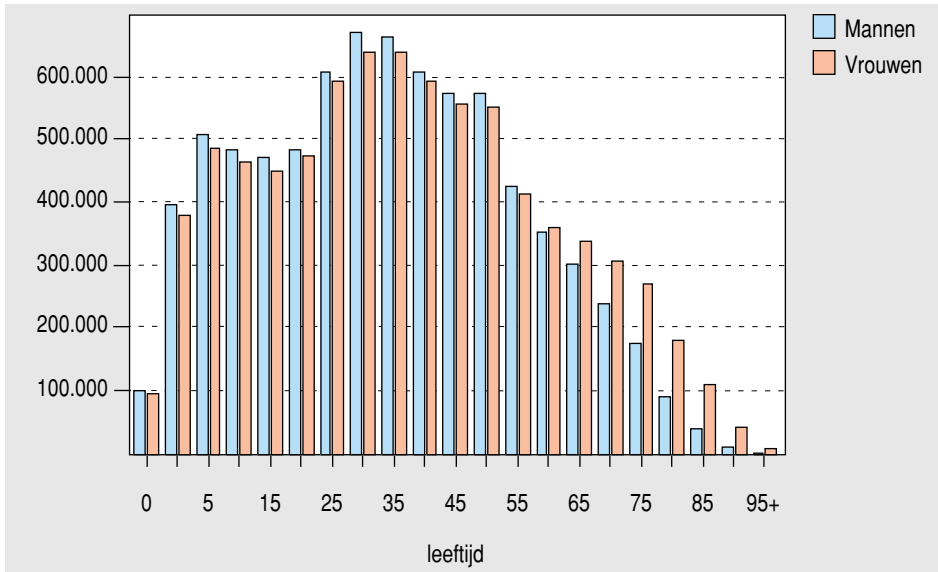
	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%
0	315	2,1	266	1,3	581	1,6
1-14	1.275	8,4	968	4,6	2.243	6,2
15-24	987	6,5	1.134	5,4	2.121	5,9
25-44	3.416	22,6	4.469	21,4	7.885	21,9
45-64	3.900	25,8	4.105	19,6	8.005	22,2
65-74	2.235	14,8	2.667	12,8	4.902	13,6
75-84	2.075	13,7	4.028	19,3	6.103	16,9
85+	924	6,1	3.269	15,6	4.193	11,6
Totaal	15.126	100,0	20.906	100,0	36.033	100,0

Figuur 3.5 laat de opbouw van de populatie zien per 1 juli 1999. Nederland telde toen 15,8 miljoen inwoners, waarvan 49,5% mannen en 50,5% vrouwen. De verdeling over de leeftijdsgroepen maakt twee belangrijke demografische patronen duidelijk zichtbaar: de geboortegolf uit de naoorlogse jaren (leeftijdsgroep 25-54 jaar), en de hogere levensverwachting vrouwen waardoor het aantal vrouwen in de hogere leeftijdsgroepen groter is dan het aantal mannen.

De gemiddelde kosten per inwoner van Nederland waren voor de nul-jarigen relatief hoog (figuur 3.6). Voor kinderen en volwassenen tot ongeveer 60-jarige leeftijd waren de kosten laag en min of meer stabiel. Alleen voor vrouwen in de vruchtbare leeftijd waren de kosten iets hoger. Voor de leeftijdsgroepen vanaf 60 jaar namen de kosten

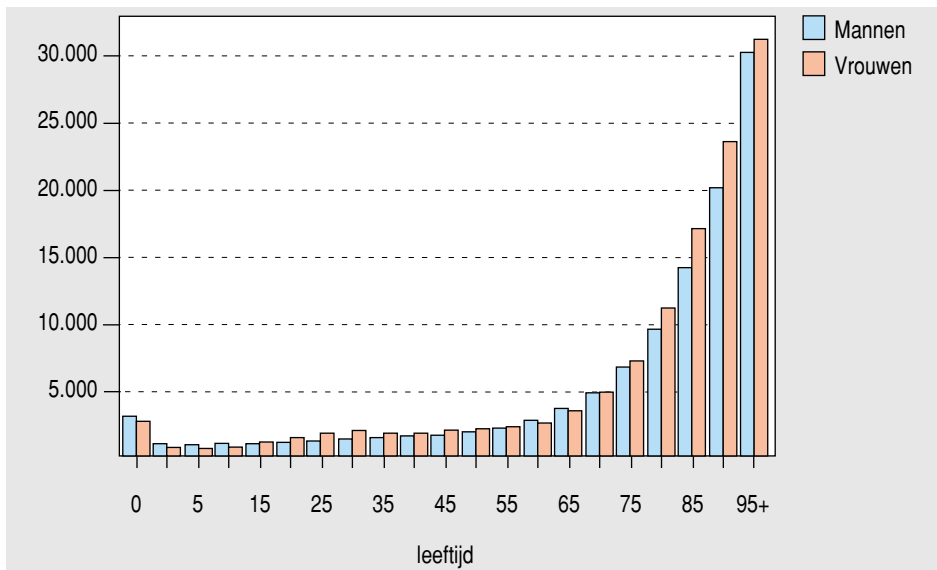

Figuur 3.4: Totale kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar leeftijd en geslacht in 1999 (miljoenen euro).

Figuur 3.5: Nederlandse bevolking naar leeftijd en geslacht op 1 juli 1999.

steeds sneller toe tot ruim 30.000 euro per persoon in de leeftijd van 95 jaar en ouder. Opvallend voor deze oudste leeftijdsgroep is dat het verschil in kosten tussen mannen en vrouwen kleiner is dan voor de leeftijdsgroepen van 80-94 jaar. Waarschijnlijk komt dit doordat de meeste vrouwen en mannen ouder dan 95 jaar alleenstaand zijn. Daardoor doen zowel vrouwen als mannen vaker een beroep op professionele zorg. In de leeftijdsgroep 80-94 zijn vrouwen vaker alleenstaand dan mannen. Ook kan gewezen worden op

Figuur 3.6: Gemiddelde kosten van de gezondheidszorg per inwoner van Nederland naar leeftijd en geslacht in 1999 (euro).

een mogelijk plafondeffect: het zorggebruik bereikt bij de hoogste leeftijdsgroepen een maximum.

3.4 Kosten naar diagnose en leeftijd

In *tabel 3.7* zijn de kosten van de 17 ICD-hoofdstukken uitgesplitst naar vijf leeftijdsgroepen. In *de bijlagen* en op de website (www.kostenvanziekten.nl) is een verdere detaillering naar 8 respectievelijk 21 leeftijdsgroepen opgenomen.

Op alle leeftijden zijn de kosten van psychische stoornissen het hoogst. Bij de 0-14 jaren betreffen deze kosten (23,1%) met name de gehandicaptenzorg, de medische kindertehuizen (MKT) en kinderdagverblijven (MKD). Ruim 8% van de kosten hield verband met perinatale aandoeningen. In de relatief hoge kosten voor het spijsverteringsstelsel (7,1%) kan de tandheelkundige zorg worden herkend. Ook de kosten van het zenuwstelsel en de zintuigen en het ademhalingsstelsel waren relatief hoog, mede als gevolg van het plaatsen van buisjes in de oren en het knippen van de amandelen. Een belangrijk deel van de kosten in deze leeftijdsgroep was niet toewijsbaar. Het gaat hier om de kosten van preventie in de jeugdgezondheidszorg waaronder de consultatiebureaus voor zuigelingen en peuters en de schoolartsendiensten.

Tabel 3.7: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar ICD-hoofdstuk en leeftijd (miljoenen euro, aandeel per leeftijdsgroep in procenten).

	0-14		15-44		45-64		65-74		75+		Totaal	
	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%
Infectieziekten	102	3,6	165	1,6	97	1,2	46	0,9	87	0,8	496	1,4
Nieuwvormingen	23	0,8	174	1,7	456	5,7	354	7,2	429	4,2	1.437	4,0
Endocriene ziekten	21	0,8	104	1,0	202	2,5	147	3,0	268	2,6	743	2,1
Bloedziekten	7	0,3	20	0,2	22	0,3	23	0,5	60	0,6	133	0,4
Psychische stoornissen	653	23,1	2.971	29,7	1.610	20,1	611	12,5	1.934	18,8	7.778	21,6
Zenuwstelsel en zintuigen	204	7,2	558	5,6	584	7,3	349	7,1	539	5,2	2.234	6,2
Hart- en vaatziekten	8	0,3	208	2,1	955	11,9	928	18,9	1.543	15,0	3.642	10,1
Ademhalingsstelsel	198	7,0	309	3,1	299	3,7	271	5,5	409	4,0	1.486	4,1
Spijsverteringsstelsel	201	7,1	864	8,6	759	9,5	310	6,3	354	3,4	2.488	6,9
Nieren en urinewegen	47	1,7	306	3,1	250	3,1	157	3,2	212	2,1	972	2,7
Zwangerschap	65	2,3	868	8,7	10	0,1					944	2,6
Huidziekten	51	1,8	189	1,9	111	1,4	59	1,2	115	1,1	525	1,5
Bewegingsstelsel	43	1,5	516	5,2	568	7,1	354	7,2	493	4,8	1.976	5,5
Aangeboren afwijkingen	75	2,7	81	0,8	16	0,2	3	0,1	3	0,0	177	0,5
Perinatale aandoeningen	229	8,1	1	0,0							230	0,6
Symptomen	225	8,0	693	6,9	654	8,2	338	6,9	473	4,6	2.383	6,6
Uitwendige oorzaken	107	3,8	441	4,4	368	4,6	308	6,3	748	7,3	1.972	5,5
Nog niet toewijsbaar	455	16,1	1.167	11,7	860	10,7	490	10,0	882	8,6	3.855	10,7
Niet ziektegerelateerd	110	3,9	371	3,7	182	2,3	154	3,1	1.745	16,9	2.562	7,1
Totaal	2.825	100	10.006	100	8.005	100	4.902	100	10.296	100	36.033	100

Onder de 15-44 jarigen bedroeg het aandeel van de psychische stoornissen 29,7%. Naast de zorg voor mensen met een verstandelijke handicap ging het hier ook om psychiatrische zorg. Op afstand volgden de kosten van zwangerschap (8,7%), aandoeningen van het spijsverteringsstelsel (8,6%) en van het bewegingsstelsel (5,2%).

Het patroon voor de 45-64 jarigen laat een aantal verschuivingen zien. De kosten van zwangerschap waren in deze groep (uiteraard) nihil, terwijl het zorggebruik voor hart- en vaatziekten en nieuwvormingen met 11,9% respectievelijk 5,7% substantiële kosten met zich meebracht. Ten opzichte van de jongere leeftijdsgroep zijn ook de kosten voor aandoeningen aan het bewegingsstelsel toegenomen (7,1%).

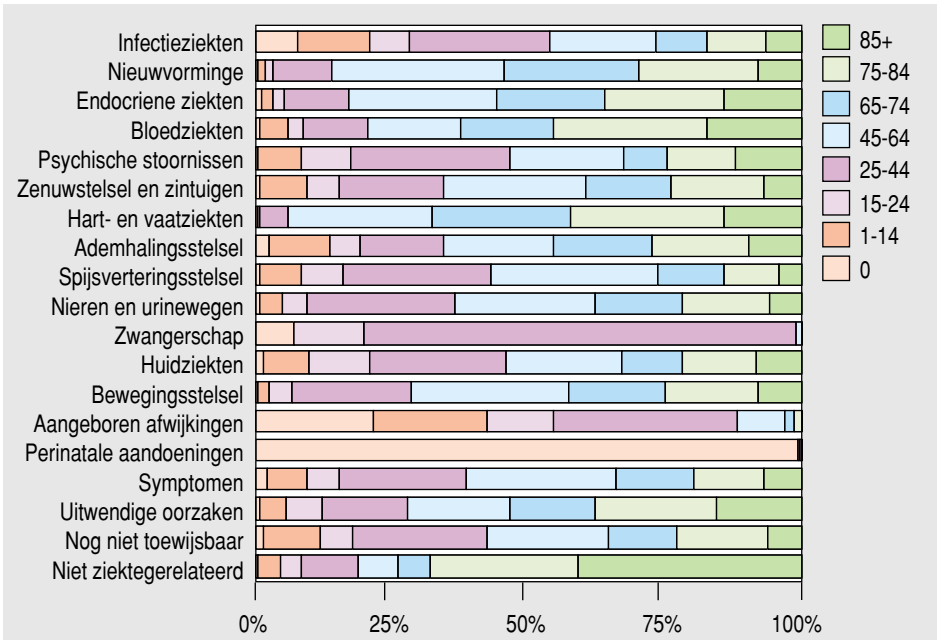
Bij de leeftijdsgroep 65-74 manifesteerden bepaalde verschuivingen zich nog sterker: van de 4,9 miljard euro die aan deze groep werd uitgegeven hield 18,9% verband met hart- en vaatziekten en 7,2% met kanker. Ook de kosten voor psychische stoornissen waren hoog, maar het aandeel is lager in vergelijking met de jongere leeftijdsgroepen. Als belangrijke ICD-hoofdstukken vanuit kosten oogpunt kunnen voor deze leeftijdsgroep ook de aandoeningen van het bewegingsstelsel, het spijsverteringsstelsel en het zenuwstelsel en de zintuigen worden genoemd.

Onder de bevolking van 75 jaar en ouder waren de kosten van psychische stoornissen (weer) het meest omvangrijk (18,8%), vrijwel geheel vanwege de verpleeghuiszorg voor mensen met dementie. Ook de kosten voor hart- en vaatziekten waren hoog (15,0%). Van de andere ICD-hoofdstukken valt met name het relatief hoge kostenaandeel van de uitwendige oorzaken op (7,3%), dat met name een gevolg is van de onder bejaarden veel voorkomende accidentele val. Samenhangend met de woonkosten in verzorgingshuizen geeft *tabel 3.9* een hoog kostenaandeel voor de categorie 'niet ziektegerelateerd' (16,9%).

In *figuur 3.7* zijn de kosten naar diagnose en leeftijd nog eens op een andere manier weergegeven. Per ICD-hoofdstuk is aangegeven welk aandeel acht leeftijdsgroepen in de totale kosten hebben. Bij veel ICD-hoofdstukken zijn de meeste kosten toegewezen aan de oudste leeftijdsgroepen. Alleen bij zwangerschap, aangeboren afwijkingen en perinatale aandoeningen kan een ander patroon worden waargenomen. De zwangerschapskosten van 0-14 jarigen hebben met name te maken met ziekenhuiskosten van gezonde, pasgeboren kinderen. Ook de kosten van infectieziekten werden voor een belangrijk deel toegewezen aan de jongste leeftijdsgroepen, onder andere vanwege het Rijksvaccinatieprogramma.

In *tabel 3.8* zijn de kostenbedragen uit *tabel 3.7* verder uitgesplitst naar de 88 diagnosegroepen. De volledige tabel met afzonderlijke cijfers voor mannen en vrouwen is in *de bijlagen* beschikbaar voor 8 leeftijdsgroepen en via internet (www.kostenvanziekten.nl) voor 21 leeftijdsgroepen.

Voor zes groepen van aandoeningen is in *figuur 3.8* het leeftijdspecifieke verloop van de kosten in beeld gebracht, zowel voor mannen als voor vrouwen. De kosten van verstandelijke handicaps en psychiatrische stoornissen traden vooral op bij de relatief jongere

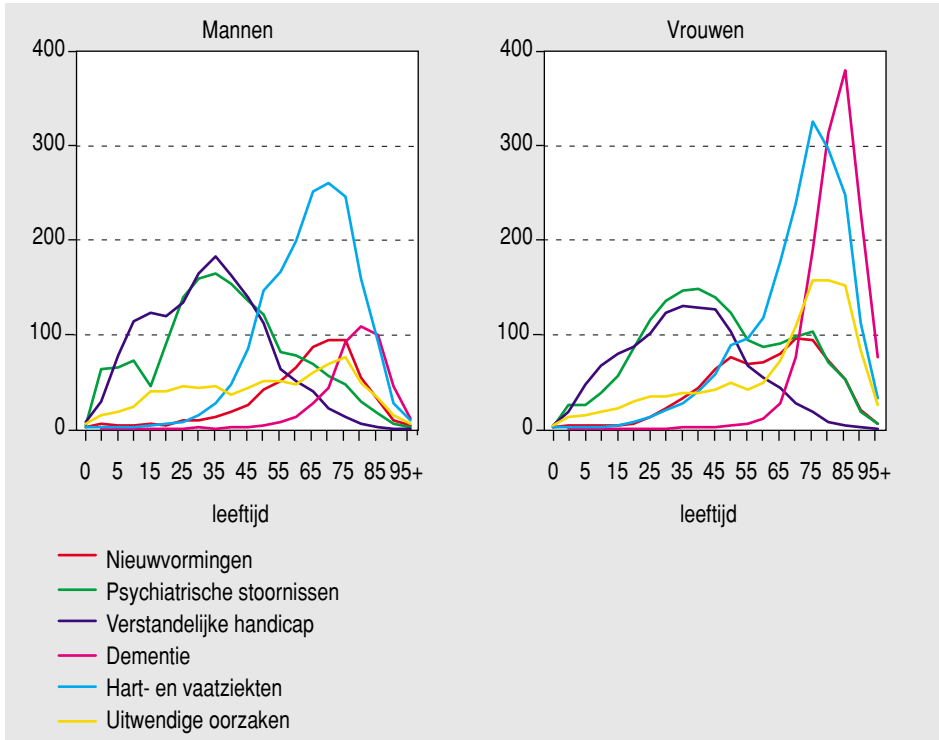
Figuur 3.7: Aandeel van 8 leeftijdsgroepen in de totale kosten per hoofdstuk van de ICD-9 (percenten).

leeftijdsgroepen. De kosten voor mannen waren op deze leeftijden hoger dan voor vrouwen. Bij de leeftijdsgroepen vanaf 55 jaar vallen de hogere kosten voor psychische stoornissen onder vrouwen op. Het betreft hier overigens de psychiatrische stoornissen in engere zin, dat wil zeggen exclusief verstandelijke handicaps en dementie. Het is met name de laatste groep die een hoog zorggebruik en substantiële kosten veroorzaakte onder vrouwen van 70 jaar en ouder. De kosten van dementie bij mannen waren relatief gering, zeker in vergelijking met de kosten van hart- en vaatziekten, die hoge kosten veroorzaakten onder mannen van 45 jaar en ouder. Ook bij de vrouwen waren de kosten van hart- en vaatziekten substantieel, maar dan vooral als gevolg van beroerten. *Figuur 3.8* laat verder zien dat bij vrouwen in vergelijking met mannen de kosten van kanker bij jongere leeftijdsgroepen relatief hoog zijn, mede als gevolg van de incidentie van borstkanker en baarmoederhalskanker op deze leeftijden, en de screeningsprogramma's voor deze ziekten. De kosten van uitwendige oorzaken van letsel en vergiftiging waren bij mannen in vergelijking met vrouwen relatief hoog op jonge leeftijd, en omgekeerd bij vrouwen relatief hoog op oudere leeftijd. Hierin kan het bekende achterliggende epidemiologische patroon van verkeersongevallen onder jonge mannen en accidentele val onder oude vrouwen worden waargenomen.

In *figuur 3.9* is niet de diagnosegroep als uitgangspunt genomen, maar leeftijd en geslacht. Voor vijf leeftijdsgroepen worden de aandoeningen in beeld gebracht met de hoogste gemiddelde kosten per inwoner van Nederland. De diagnosegroepen zijn daarbij gebaseerd op de lijst van 88 groepen waaruit voor deze figuur alle restgroepen met overige aandoeningen per ICD-hoofdstuk zijn weggelaten.

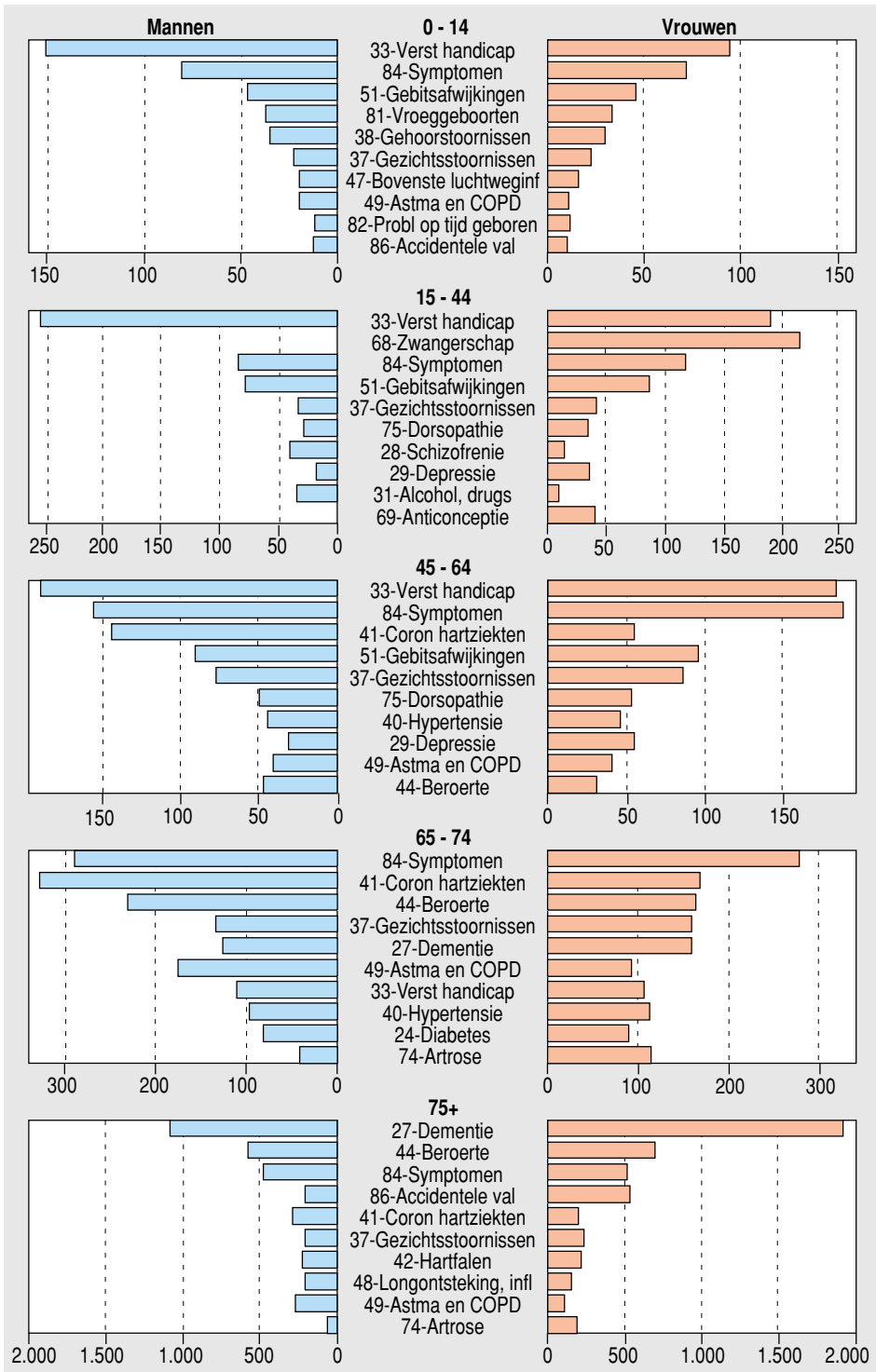
Tabel 3.8: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar diagnose en leeftijd (miljoenen euro, aandeel in de totale kosten per leeftijdsgroep in procenten).

	0-14		15-44		45-64		65-74		75+		Totaal	
	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%
1- Infecties maag-darm	13	0,5	6	0,1	3	0,0	2	0,0	3	0,0	27	0,1
2- Meningitis	18	0,6	4	0,0	3	0,0	1	0,0	1	0,0	27	0,1
3- Sepsis	1	0,0	2	0,0	4	0,1	7	0,1	29	0,3	43	0,1
4- HIV, AIDS	1	0,0	10	0,1	4	0,0	0	0,0	0	0,0	15	0,0
5- SOA	1	0,0	18	0,2	5	0,1	1	0,0	1	0,0	26	0,1
6- Hepatitis	0	0,0	3	0,0	1	0,0	1	0,0	0	0,0	6	0,0
7- Ov infectie	69	2,5	123	1,2	78	1,0	35	0,7	53	0,5	358	1,0
8- Slokdarmkanker			1	0,0	9	0,1	6	0,1	6	0,1	23	0,1
9- Maagkanker	0	0,0	2	0,0	8	0,1	10	0,2	13	0,1	33	0,1
10- Colorectumkanker	0	0,0	3	0,0	29	0,4	35	0,7	57	0,5	124	0,3
11- Alveolierkanker	0	0,0	2	0,0	10	0,1	12	0,2	25	0,2	49	0,1
12- Longkanker	0	0,0	3	0,0	38	0,5	40	0,8	23	0,2	104	0,3
13- Borstkanker			10	0,1	66	0,8	34	0,7	28	0,3	138	0,4
14- Baarmoederhalskanker			19	0,2	16	0,2	1	0,0	1	0,0	38	0,1
15- Ovariumkanker	0	0,0	2	0,0	9	0,1	6	0,1	7	0,1	24	0,1
16- Prostaatcancer	0	0,0	0	0,0	8	0,1	23	0,5	34	0,3	65	0,2
17- Ov kanker geslachtsorg	0	0,0	3	0,0	6	0,1	5	0,1	7	0,1	21	0,1
18- Blaas- en nierkanker	1	0,0	2	0,0	14	0,2	19	0,4	21	0,2	57	0,2
19- Non-Hodgkin	2	0,1	4	0,0	14	0,2	8	0,2	11	0,1	39	0,1
20- Ov lymf- en bloedkanker	7	0,2	10	0,1	17	0,2	17	0,3	39	0,4	89	0,2
21- Ov maligne	7	0,2	40	0,4	129	1,6	104	2,1	125	1,2	404	1,1
22- Benigne geslachtsorg	0	0,0	30	0,3	31	0,4	4	0,1	2	0,0	67	0,2
23- Ov benigne	7	0,2	43	0,4	51	0,6	32	0,6	28	0,3	161	0,4
24- Diabetes	6	0,2	63	0,6	146	1,8	102	2,1	114	1,1	431	1,2
25- Ov endocrien	16	0,6	42	0,4	57	0,7	45	0,9	154	1,5	314	0,9
26- Bloedziekten	7	0,3	20	0,2	22	0,3	23	0,5	60	0,6	133	0,4
27- Dementie	0	0,0	3	0,0	45	0,6	171	3,5	1.542	15,0	1.760	4,9
28- Schizofrenie	0	0,0	191	1,9	114	1,4	39	0,8	36	0,4	380	1,1
29- Depressie	3	0,1	181	1,8	163	2,0	73	1,5	77	0,7	497	1,4
30- Angststoornissen	6	0,2	90	0,9	53	0,7	17	0,3	14	0,1	180	0,5
31- Alcohol, drugs	0	0,0	151	1,5	91	1,1	27	0,6	16	0,2	285	0,8
32- Ov psychisch	282	10,0	824	8,2	433	5,4	155	3,2	201	2,0	1.895	5,3
33- Verst handicap	362	12,8	1.531	15,3	712	8,9	128	2,6	48	0,5	2.780	7,7
34- Parkinson			1	0,0	13	0,2	37	0,7	87	0,8	137	0,4
35- MS	0	0,0	24	0,2	35	0,4	11	0,2	8	0,1	78	0,2
36- Epilepsie	22	0,8	51	0,5	21	0,3	9	0,2	10	0,1	112	0,3
37- Gezichtsstoornissen	67	2,4	256	2,6	311	3,9	176	3,6	211	2,0	1.020	2,8
38- Geheerstoornissen	96	3,4	80	0,8	65	0,8	45	0,9	67	0,6	353	1,0
39- Ov zenuwstelsel	17	0,6	145	1,4	139	1,7	71	1,4	156	1,5	528	1,5
40- Hypertensie	0	0,0	30	0,3	172	2,2	126	2,6	106	1,0	433	1,2
41- Coron hartziekten	0	0,0	46	0,5	380	4,7	287	5,8	216	2,1	929	2,6
42- Hartfalen	1	0,0	3	0,0	28	0,3	58	1,2	209	2,0	299	0,8
43- Ov hartziekten	3	0,1	35	0,4	99	1,2	114	2,3	247	2,4	498	1,4
44- Beroerte	1	0,0	26	0,3	148	1,8	231	4,7	623	6,0	1.029	2,9
45- Per arterieel vaatlijden	1	0,0	7	0,1	48	0,6	58	1,2	54	0,5	168	0,5
46- Ov vaatstelsel	1	0,0	61	0,6	80	1,0	55	1,1	89	0,9	287	0,8
47- Bovenste luchtweginf	53	1,9	64	0,6	42	0,5	22	0,5	22	0,2	203	0,6
48- Longontsteking, influenza	16	0,6	20	0,2	38	0,5	50	1,0	163	1,6	287	0,8
49- Astma en COPD	46	1,6	82	0,8	155	1,9	155	3,2	156	1,5	594	1,6
50- Ov ademhaling	82	2,9	144	1,4	64	0,8	44	0,9	68	0,7	401	1,1
51- Gebitsafwijkingen	135	4,8	567	5,7	355	4,4	75	1,5	39	0,4	1.171	3,2
52- Maagzweer	0	0,0	6	0,1	17	0,2	13	0,3	26	0,3	62	0,2
53- Appendicitis	14	0,5	28	0,3	9	0,1	3	0,1	3	0,0	57	0,2
54- Buikbreuken	15	0,5	31	0,3	59	0,7	34	0,7	33	0,3	172	0,5
55- Inflam darmziekten	1	0,0	36	0,4	16	0,2	6	0,1	5	0,0	64	0,2
56- Ov darmziekten	21	0,8	70	0,7	81	1,0	57	1,2	95	0,9	324	0,9
57- Levercirrose	0	0,0	3	0,0	10	0,1	3	0,1	1	0,0	18	0,0
58- Ov leverziekten	0	0,0	4	0,0	9	0,1	3	0,1	9	0,1	26	0,1
59- Galziekten	0	0,0	27	0,3	40	0,5	24	0,5	25	0,2	117	0,3
60- Ov spijsvertering	14	0,5	91	0,9	163	2,0	91	1,8	118	1,1	477	1,3
61- Nefritis, nefrose	2	0,1	7	0,1	13	0,2	10	0,2	11	0,1	43	0,1
62- Urinewegsinfecties	14	0,5	22	0,2	23	0,3	18	0,4	36	0,3	113	0,3
63- Ov nierziekten	13	0,5	34	0,3	61	0,8	67	1,4	118	1,1	293	0,8
64- Prostaathyperplasie	0	0,0	0	0,0	16	0,2	26	0,5	22	0,2	64	0,2
65- Ov man geslachtsorg	14	0,5	15	0,2	14	0,2	7	0,1	5	0,1	55	0,2
66- Ov vrouw geslachtsorg	3	0,1	168	1,7	123	1,5	29	0,6	21	0,2	344	1,0
67- Fertilitieit			60	0,6	0	0,0					60	0,2
68- Zwangerschap	65	2,3	730	7,3	1	0,0	0	0,0	0	0,0	796	2,2
69- Anticonceptie	0	0,0	138	1,4	9	0,1	0	0,0	0	0,0	148	0,4
70- Eczeem	25	0,9	44	0,4	22	0,3	9	0,2	9	0,1	108	0,3
71- Decubitus	0	0,0	6	0,1	13	0,2	14	0,3	46	0,4	79	0,2
72- Ov huidziekten	26	0,9	139	1,4	76	1,0	36	0,7	60	0,6	337	0,9
73- Reuma	1	0,0	10	0,1	27	0,3	22	0,4	31	0,3	92	0,3
74- Artrose	0	0,0	8	0,1	66	0,8	96	2,0	135	1,3	304	0,8
75- Dorsopathie	6	0,2	216	2,2	194	2,4	68	1,4	63	0,6	549	1,5
76- Osteoporose	0	0,0	3	0,0	17	0,2	19	0,4	23	0,2	62	0,2
77- Ov bewegingsstelsel	35	1,3	279	2,8	264	3,3	150	3,1	240	2,3	969	2,7
78- Aangeb centraal zenuw	4	0,2	3	0,0	1	0,0	0	0,0	0	0,0	9	0,0
79- Aangeb hartafwijking	15	0,5	2	0,0	1	0,0	0	0,0	0	0,0	19	0,0
80- Ov congenitaal	5	0,2	75	0,8	13	0,2	2	0,0	2	0,0	149	0,4
81- Vroeggeboorten	104	3,7	0	0,0							104	0,3
82- Probl op tijd geboren	35	1,2	0	0,0	0	0,0					35	0,1
83- Ov perinataal	91	3,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	92	0,3
84- Symptomen	225	8,0	693	6,9	654	8,2	338	6,9	473	4,6	2.383	6,6
85- Verkeer	16	0,6	78	0,8	30	0,4	17	0,4	20	0,2	162	0,4
86- Accidentele val	34	1,2	74	0,7	74	0,9	76	1,5	398	3,9	655	1,8
87- Ov ongevallen	30	1,1	128	1,3	75	0,9	42	0,9	141	1,4	417	1,2
88- Complicaties en geweld	26	0,9	161	1,6	189	2,4	173	3,5	189	1,8	738	2,0
Nog niet toetsbaar	455	16,1	1.167	11,7	860	10,7	490	10,0	882	8,6	3.855	10,7
Niet ziektegerelateerd	110	3,9	371	3,7	182	2,3	154	3,1	1.745	16,9	2.562	7,1
Totaal	2.825	100,0	10.006	100,0	8.005	100,0	4.902	100,0	10.296	100,0	36.033	100,0

Figuur 3.8: Totale kosten van zes diagnosegroepen naar leeftijd en geslacht in 1999 (miljoenen euro).

In tabel 3.9 worden de kosten van ongevalsletsels uitgesplitst naar leeftijd en geslacht. Er treden opmerkelijke verschillen tussen mannen en vrouwen aan het licht. Alleen voor schedel-hersenletsel waren de totale kosten voor mannen hoger dan voor vrouwen. In het leeftijds patroon kunnen de verkeersongevallen onder met name jongeren als oorzaak worden herkend. Dit geldt ook voor de fracturen van bovenste extremiteiten (armen, schouders tot en met de handen) en onderste extremiteiten (benen, inclusief de voeten), die bij mannen op (veel) jongere leeftijd tot omvangrijke kosten leidden dan bij vrouwen. Voor vrouwen bedroegen de kosten van heupfracturen een veelvoud van de kosten bij mannen. Accidentele val was hier de belangrijkste oorzaak, met name voor vrouwen van 75 jaar en ouder.

Figuur 3.9: Tien belangrijkste diagnosegroepen per leeftijdscategorie. Gemiddelde kosten per inwoner van Nederland naar leeftijd, diagnose en geslacht in 1999 (euro).

Tabel 3.9: Kosten van enkele letsels en fracturen naar leeftijd en geslacht in 1999 (miljoenen euro, aandeel in de totale kosten in procenten).

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%	miljoenen euro	%
Schedel-hersensletsel						
0	0	0,5	0	0,7	0	0,6
1-14	4	8,1	2	8,8	6	8,4
15-24	9	20,1	3	12,0	12	17,1
25-44	14	30,5	5	18,0	18	25,9
45-64	10	21,6	6	23,3	16	22,2
65-74	3	7,6	3	13,7	7	9,8
75-84	4	9,2	4	14,2	8	11,0
85+	1	2,5	2	9,4	3	5,0
Totaal	45	100,0	26	100,0	70	100,0
Fracturen bovenste extremiteiten						
0	0	0,1	0	0,0	0	0,0
1-14	5	20,2	4	5,9	8	10,0
15-24	3	11,7	1	1,7	4	4,6
25-44	7	27,4	2	3,9	9	10,6
45-64	5	18,6	7	10,9	11	13,1
65-74	2	6,5	10	16,2	11	13,4
75-84	2	8,9	18	29,1	20	23,3
85+	2	6,7	20	32,4	21	25,0
Totaal	24	100,0	60	100,0	85	100,0
Heupfracturen						
0	0	0,2	0	0,0	0	0,1
1-14	4	4,1	2	0,5	5	1,3
15-24	4	4,1	1	0,2	4	1,0
25-44	3	3,7	2	0,6	5	1,2
45-64	8	9,1	9	2,8	17	4,2
65-74	12	13,9	37	11,1	49	11,7
75-84	32	35,9	126	38,1	157	37,6
85+	26	28,9	154	46,7	180	42,9
Totaal	89	100,0	330	100,0	419	100,0
Fracturen onderste extremiteiten						
0	0	0,1	0	0,1	0	0,1
1-14	2	4,5	1	2,4	3	3,3
15-24	9	18,8	3	5,0	11	11,1
25-44	15	33,8	7	12,2	22	21,8
45-64	12	26,7	13	22,8	25	24,5
65-74	3	5,8	8	13,9	11	10,3
75-84	3	6,0	12	21,8	15	14,8
85+	2	4,4	12	21,8	14	14,1
Totaal	45	100,0	57	100,0	103	100,0

3.5 Kosten naar diagnose en sector

De diagnosegroepen hebben voor de verschillende sectoren van de gezondheidszorg een verschillende betekenis. Sommige diagnosegroepen komen slechts in een enkele sector voor, zoals de perinatale aandoeningen, waarvan de kosten volledig voor rekening komen van de ziekenhuiszorg. In *tabel 3.10* wordt ook een bedrag voor dit ICD-hoofdstuk in de sector beheer zorgverzekeringen genoemd. Dat komt omdat de kosten van deze sector voor een deel zijn toegewezen aan de diagnosegroepen (zie *bijlage D*).

Analoog hieraan is voor enkele sectoren slechts een beperkt aantal diagnosegroepen relevant, zoals voor de gehandicaptenzorg en de geestelijke gezondheidszorg waar vrijwel alle kosten zijn toegewezen aan verstandelijke handicaps respectievelijk een aantal psychische stoornissen. Deze profielen van zorggebruik zijn van groot belang bij de vaststelling van de gewenste omvang van zorgsectoren op basis van demografische en epidemiologische gegevens.

Bij veel ICD-hoofdstukken was het kostenaandeel van de ziekenhuizen het grootst, hetgeen uiteraard samenhangt met de relatieve omvang van deze sector binnen het geheel van de gezondheidszorg. Dit geldt in het bijzonder voor nieuwvormingen, bloedziekten, aangeboren afwijkingen, perinatale aandoeningen en uitwendige oorzaken van letsel en vergiftiging. Behalve de psychische stoornissen vormen ook de infectieziekten en de aandoeningen van het spijsverteringsstelsel hierop een uitzondering. De kosten van infectieziekten kwamen behalve voor ziekenhuiszorg met name ook voor rekening van de farmaceutische hulp (22,0%) en de preventieve zorg (22,4%), terwijl in dit verband ook de eerstelijnszorg kan worden genoemd. De uitgaven voor aandoeningen van het spijsverteringsstelsel werden vanwege de tandheelkundige zorg vooral terecht in de eerstelijnszorg (43,1%) en in de farmaceutische hulp (20,3%) vanwege het gebruik van zuurremmers. De hulpmiddelen hadden vanwege de uitgaven aan brillen en contactlenzen een belangrijk aandeel in de kosten van het ICD-hoofdstuk zenuwstelsel en zintuigen (36,2%).

De sector verpleging en verzorging leverde een belangrijk deel van de zorg voor mensen met aandoeningen uit vrijwel alle ICD-hoofdstukken. Vanwege de intensieve verpleeghuiszorg voor mensen met dementie en beroerten was het aandeel in de kosten van psychische stoornissen (23,5%) en hart- en vaatziekten (27,8%) het grootst.

In *tabel 3.11* zijn de kosten van ongevalsletsels uitgesplitst naar zorgsector. De gegevens illustreren duidelijk dat oppervlakkige letsels in veel gevallen minder intensieve zorg vergen, en meer eerstelijnszorg (28,0%) en hulpmiddelen (19,6%) dan bijvoorbeeld schedel-hersenletsel en fracturen van armen en benen. Van de totale kosten in 1999 kwam de helft voor rekening van de ziekenhuizen, terwijl het kostenaandeel van de sector verpleging en verzorging ruim een kwart bedroeg, met name vanwege heupfracturen en overige letsels.

Table 3.10: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar ICD-hoofdstuk en sector in 1999 (miljoenen euro, aandeel van sectoren in ICD-hoofdstukken in procenten).

	Ziekenhuis zorg		Eerstelijns-zorg		Farmaceutische hulp en hulpmiddelen		Geestelijke gezondheidszorg		Gehandicaptenzorg		Verpleging en verzorging		Preventieve zorg		Vervoer		Beheer zorgverzekeringen		Totaal	
	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%
Infectieziekten	138	27,9	58	11,7	109	22,0					58	11,6	111	22,4	0	0,1	21	4,3	496	100
Nieuwvormingen	944	65,7	18	1,3	122	8,5	0	0,0			226	15,8	56	3,9	4	0,3	67	4,6	1.437	100
Endocriene ziekten	232	31,2	37	4,9	261	35,1	0	0,0	1	0,1	173	23,2	3	0,4	4	0,5	33	4,5	743	100
Bloedziekten	75	56,5	7	5,0	18	13,7	0	0,2	0	0,1	26	19,3			1	0,6	6	4,7	133	100
Psychische stoornissen	348	4,5	163	2,1	315	4,0	2.289	29,4	2.732	35,1	1.825	23,5			5	0,1	101	1,3	7.778	100
Zenuwstelsel en zintuigen	738	33,0	88	3,9	808	36,2	0	0,0	141	6,3	383	17,1			6	0,3	70	3,1	2.234	100
Hart- en vaatziekten	1.578	43,3	116	3,2	726	19,9	0	0,0	9	0,3	1.012	27,8	1	0,0	46	1,3	155	4,2	3.642	100
Ademhalingsstelsel	559	37,6	117	7,9	494	33,2			0	0,0	211	14,2	30	2,0	8	0,6	67	4,5	1.486	100
Spijsverteringsstelsel	745	29,9	1.071	43,1	504	20,3			0	0,0	85	3,4			6	0,2	76	3,1	2.488	100
Nieren en urinewegen	556	57,2	53	5,4	251	25,9	0	0,0	0	0,0	58	6,0			2	0,2	52	5,3	972	100
Zwangerschap	504	53,4	294	31,2	85	9,0							5	0,6	3	0,3	53	5,6	944	100
Huidziekten	247	47,1	70	13,4	123	23,5			0	0,0	57	10,9			0	0,0	27	5,1	525	100
Bewegingsstelsel	835	42,2	445	22,5	264	13,4			3	0,1	332	16,8			3	0,2	95	4,8	1.976	100
Aangeboren afwijkingen	157	88,3	4	2,2	6	3,6									0	0,3	10	5,6	177	100
Perinatale aandoeningen	217	94,2	0	0,0	0	0,0									0	0,1	13	5,6	230	100
Symptomen	1.134	47,6	453	19,0	359	15,1	143	6,0			155	6,5			24	1,0	114	4,8	2.383	100
Uitwendige oorzaken	1.179	59,8	184	9,3	46	2,3	14	0,7			381	19,3	14	0,7	64	3,2	90	4,6	1.972	100
Nog niet toegwijsbaar	321	8,3	46	1,2	726	18,8	74	1,9	128	3,3	671	17,4	1.185	30,7	642	16,7	61	1,6	3.855	100
Niet ziektegerelateerd	7	0,3	182	7,1			29	1,1			1.806	70,5			1	0,0	537	21,0	2.562	100
Totaal	10.514	29,2	3.405	9,4	5.219	14,5	2.550	7,1	3.015	8,4	7.458	20,7	1.406	3,9	820	2,3	1.646	4,6	36.033	100

Tabel 3.11: Kosten van ongevalsletsels naar sector van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999 (miljoenen euro, aandeel van sectoren in ICD-hoofdstukken in procenten).

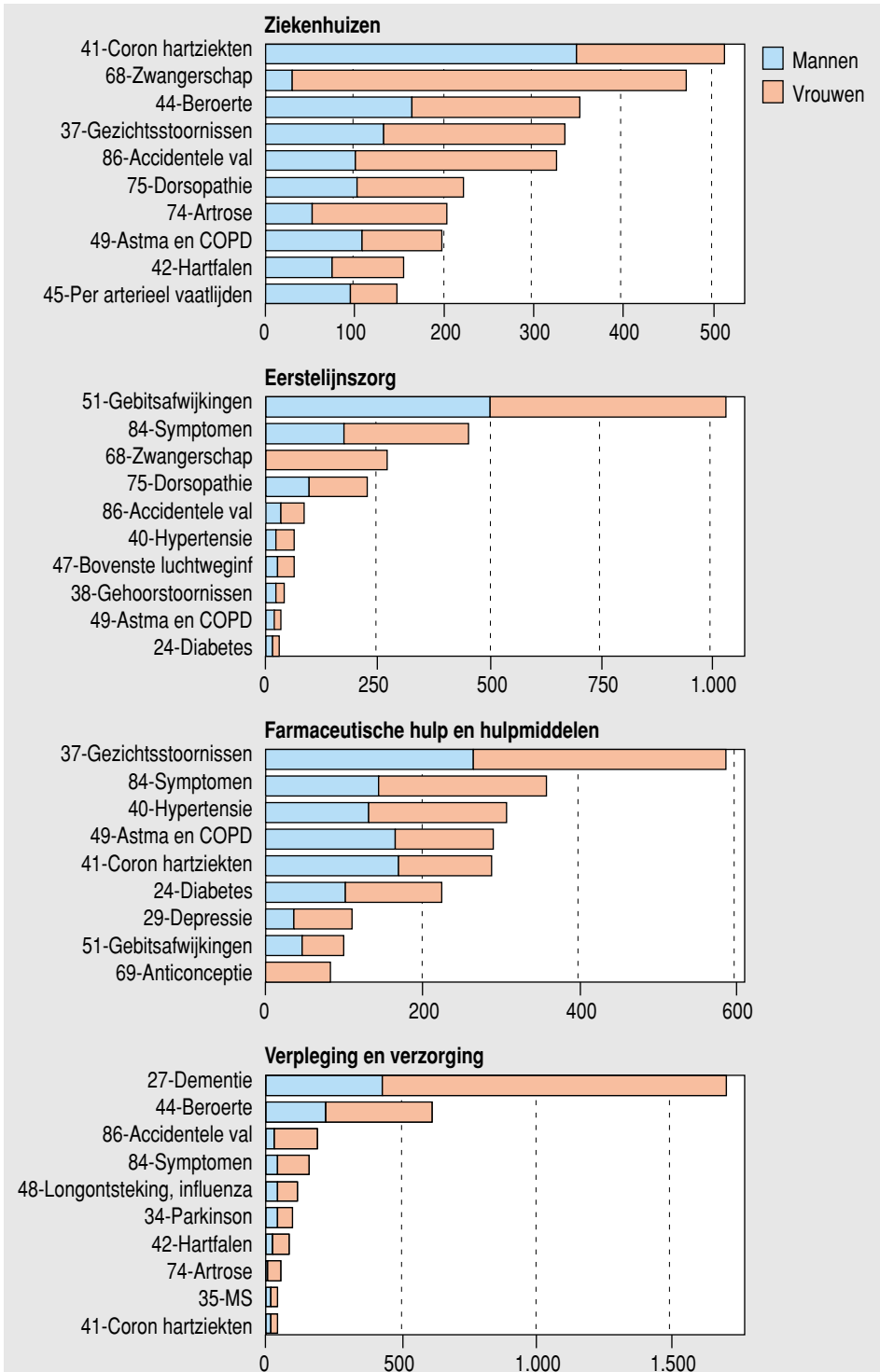
	Ziekenhuis- zorg		Eerstelijns- zorg		Farma- ceutische hulp en hulpmiddelen		Verpleging en verzorging		Vervoer		Overig		Totaal	
	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	ml. euro	%	mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%
Schedel-hersenletsel	46	65,1	1	1,2	2	2,2	13	18,5	6	8,3	3	4,7	70	100
Fracturen bovenste extremititeiten	37	44,0	10	11,7	0	0,2	30	36,0	4	4,3	3	3,9	85	100
Heupfracturen	201	48,0	7	1,7	0	0,1	191	45,6	6	1,3	14	3,4	419	100
Fracturen onderste extremititeiten	64	62,1	10	9,5	0	0,3	19	18,9	5	4,4	5	4,7	103	100
Oppervlakkig letsel	11	39,0	8	28,0	6	19,6	0	0,0	2	7,8	2	5,6	29	100
Overige letsels	300	45,5	111	16,8	38	5,7	125	19,0	27	4,1	58	8,9	659	100
Totaal	658	48,3	146	10,7	46	3,3	379	27,8	49	3,6	86	6,3	1.364	100

In *figuur 3.10* worden per sector de belangrijkste diagnosegroepen in beeld gebracht. Opnieuw is gekozen voor de 88 diagnosegroepen met weglating van de restcategorieën. De meeste ziekenhuiskosten kwamen voor rekening van coronaire hartziekten, zwangerschap, beroerte en gezichtsstoornissen. Bij de eerstelijnszorg staan de gebitsafwijkingen bovenaan, op afstand gevolgd door symptomen en zwangerschap. Bij de farmaceutische hulp en hulpmiddelen kwam een groot deel van de kosten voor rekening van gezichtsstoornissen. Het betreft hier de uitgaven aan brillen en contactlenzen. Andere omvangrijke diagnosegroepen zijn: astma en COPD, hypertensie en coronaire hartziekten. In laatstgenoemde groepen kan het gebruik van bloeddruk- en cholesterolverlagende middelen worden herkend. In de sector verpleging en verzorging, tenslotte, kwamen de meeste kosten voor rekening van dementie op grote afstand gevolgd door beroerte.

3.6 Kosten naar sector, leeftijd en geslacht

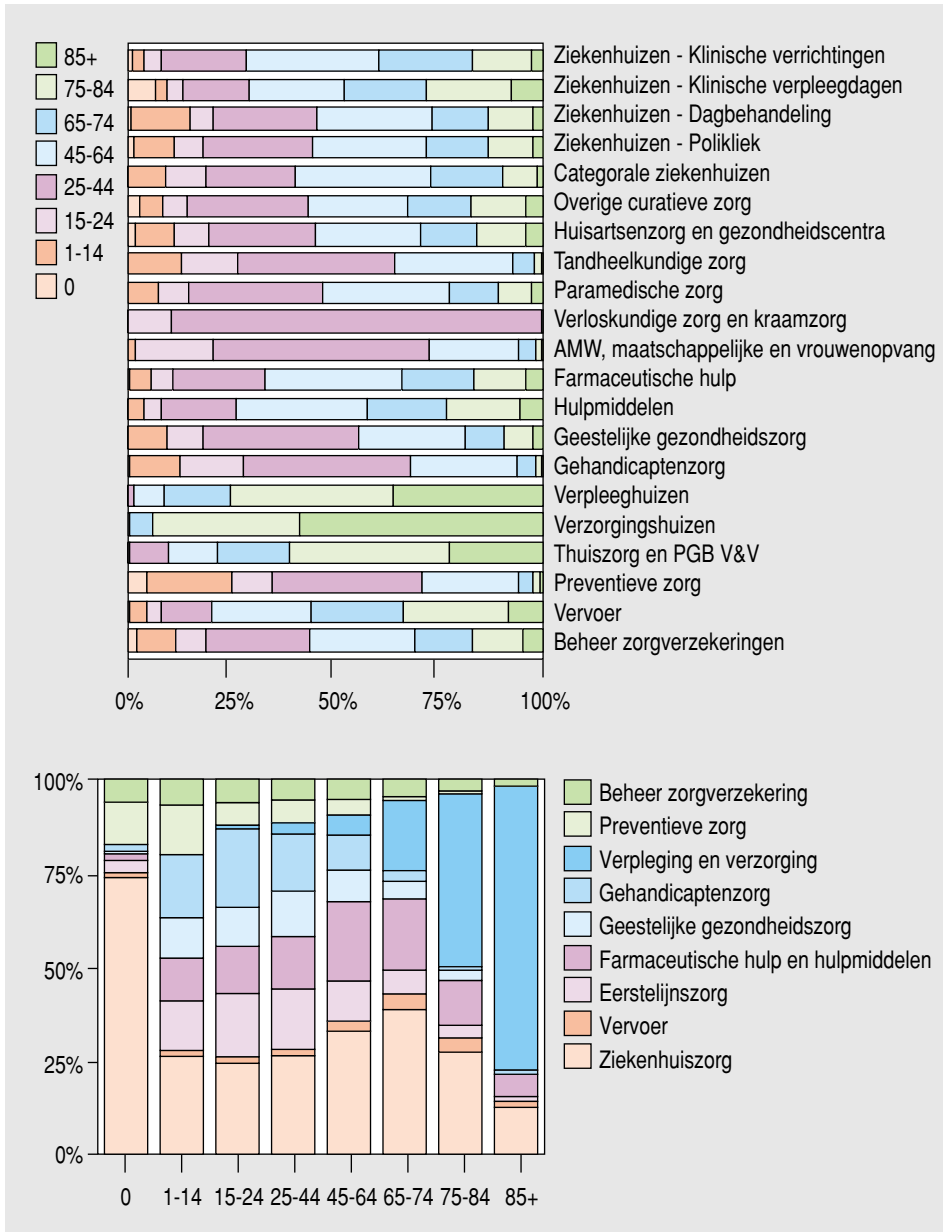
Met ruim 58% was het aandeel van vrouwen in de totale zorgkosten van 1999 beduidend groter dan het aandeel van mannen. In meer of mindere mate geldt hetzelfde patroon voor de verschillende deelsectoren. Alleen voor de gehandicapenzorg en de geestelijke gezondheidszorg waren de kosten voor mannen hoger hetgeen verband houdt met de hogere incidentie van verstandelijke handicaps en psychische stoornissen (waaronder verslavingsproblemen) bij mannen.

In *tabel 3.6* is het aandeel van de verschillende leeftijdsgroepen in de totale kosten weergegeven. *Figuur 3.11* laat zien dat het patroon per sector aanzienlijk verschilt. Per sector is aangegeven wat het kosten aandeel van de verschillende leeftijdsgroepen is. Het geschetste beeld is consistent met de eerder beschreven verdelingen van kosten naar leeftijd en diagnose en naar diagnose en sector. Dit geldt ook voor het tweede deel van

Figuur 3.10: Tien belangrijkste diagnosegroepen voor vier sectoren. Totale kosten naar diagnose en geslacht in 1999 (miljoenen euro).

figuur 3.11 waarin per leeftijdscategorie is aangegeven wat uit kostenooptpunt de belangrijkste sectoren waren. Bij de nul-jarigen springt de ziekenhuiszorg eruit, en bij de oudste leeftijdsgroepen de sector verpleging en verzorging. De tussenliggende leeftijden laten duidelijk het verschuivende patroon zien.

Figuur 3.11: Kosten naar leeftijd en sector. Aandeel van leeftijdsgroepen in totale kosten per sector (boven) en aandeel van sectoren in totale kosten per leeftijdsgroep (onder).

In *figuur 3.12*, tenslotte, wordt per sector het verloop van de kosten naar leeftijd en geslacht in beeld gebracht, op dezelfde wijze als dat voor de totale kosten in de figuren 3.4 en 3.6 is gedaan. In de linkerfiguur staan steeds de totale kosten in miljoenen euro, en in de rechterfiguur de gemiddelde kosten per inwoner van Nederland in euro.

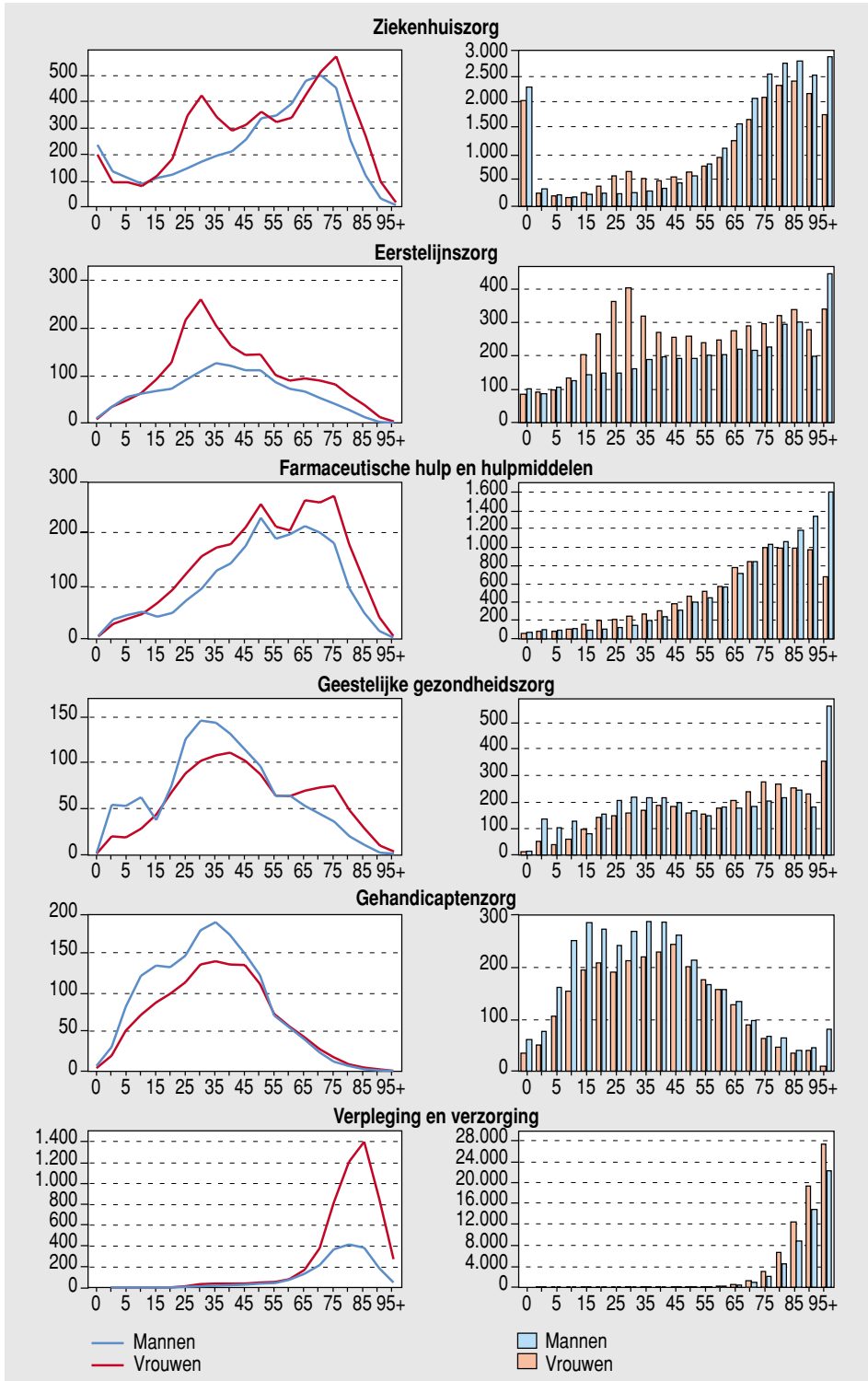
Het meest opvallend bij de kosten van ziekenhuiszorg zijn de hoge kosten bij de nul-jarigen, die samenhangen met intensieve zorg voor een kleine groep kinderen met aangeboren afwijkingen, perinatale aandoeningen en problemen rondom de geboorte. Een andere belangrijke uitkomst is dat de gemiddelde ziekenhuiskosten onder de oudste leeftijdsgroepen dalen. Alleen de hoge gemiddelde kosten bij mannen van 95 jaar en ouder lijken dit tegen te spreken, maar dit kan ook te maken hebben met het geringe aantal personen in deze groep.

De leeftijdsverdeling bij de eerstelijnszorg brengt nadrukkelijk de kosten van verloskundige hulp en kraamzorg in beeld. De gemiddelde kosten per inwoner zijn relatief gering (rond de 200 euro per inwoner per jaar), en afgezien van de zorg rondom zwangerschap en geboorte, in vergelijking met andere sectoren redelijk stabiel.

In het leeftijdspatroon van farmaceutische hulp en hulpmiddelen kunnen bij de vrouwen in de vruchtbare periode de kosten van anticonceptiva worden waargenomen. Verder laten de totale kosten twee pieken zien: rond 45-jarige en (met name bij vrouwen) rond 65-jarige leeftijd. Uit de gedetailleerde cijfers die via internet (www.kostenvanziekten.nl) beschikbaar zijn blijkt dat het bij de eerste piek onder andere gaat om de kosten van gezichtsstoornissen (brillen en contactlenzen) en aandoeningen van het spijsverteringsstelsel (zuurremmers), en bij de tweede piek om hart- en vaatziekten (anti-hypertensiva en cholesterolremmers). Opvallend is verder dat de gemiddelde kosten van mannen ook voor de oudste leeftijdsgroepen toenamen terwijl ze voor vrouwen daalden. Uit de diagnosegegevens blijkt dat dit fenomeen onder meer te maken heeft met aandoeningen van de luchtwegen en prostaatcancer en verder met het gebruik van hulpmiddelen die behalve voor brillen en hoortoestellen voor een belangrijk deel als nog niet toewijsbare kosten zijn geclassificeerd.

De geestelijke gezondheidszorg laat een opvallende piek zien in de totale kosten voor jongens ten opzichte van meisjes. Deze piek houdt geheel verband met instellingen voor kinder- en jeugdpsychiatrie en medische kindertehuizen en kleuterdagverblijven (MKT/MKD). De hogere kosten voor mannen in de leeftijdscategorie 15-50 waren het gevolg van de hogere prevalentie van schizofrenie en verslavingsproblemen. Vanaf 50-jarige leeftijd waren de kosten vrouwen hoger dan voor mannen, onder meer als gevolg van de hogere prevalentie van depressie, angststoornissen en overige psychische aandoeningen.

De grafieken voor de gehandicaptenzorg laten duidelijk zien dat de kosten voor mannen hoger waren dan voor vrouwen, en verder ook dat de kosten vooral in de jongere leeftijdsgroepen vallen. Dit laatste heeft te maken met de lagere levensverwachting voor mensen met een verstandelijke handicap.

Figuur 3.12: Kosten van zes sectoren naar leeftijd en geslacht in 1999 (totale kosten in miljoenen euro, gemiddelde kosten per inwoner in euro).

De kosten van verpleging en verzorging waren omvangrijk, met name voor vrouwen in de hoogste leeftijdsgroepen. Per inwoner bedroegen de kosten voor 95-plussers ongeveer 28.000 euro voor vrouwen en 23.000 euro voor mannen. Daarmee domineert deze sector het patroon van de totale gemiddelde kosten voor de hoogste leeftijdsgroepen (zie *figuur 3.6*).

4 VERGELIJKING VAN DE KOSTEN VAN ZIEKTEN IN 1988, 1994 EN 1999

4.1 Inleiding

De studie Kosten van Ziekten in Nederland is eerder uitgevoerd over de peiljaren 1988 en 1994 (Koopmanschap et al., 1991; Polder et al., 1997). Het vergelijken van de drie KVZ-studies is een grotere uitdaging dan men op het eerste gezicht zou vermoeden. En wel om een drietal redenen. De belangrijkste betreft de veranderingen in de definitie van de gezondheidszorg en in de beschikbare gegevens over het zorggebruik. Maar ook veranderingen in de definities van de KVZ-cijfers bepalen de vergelijkbaarheid. Zo is in de studie over 1988 gewerkt met 18 leeftijdsgroepen versus 21 groepen voor de jaren 1994 en 1999. Verder is ook de indeling in diagnosegroepen in de loop der jaren verder uitgewerkt. Daarbij is echter wel gezorgd dat deze ‘downwards compatible’ is. Dit betekent dat niet het laatste jaar als uitgangspunt van een vergelijking kan worden gekozen, maar in principe het eerste (1988). Omdat KVZ-94 en KVZ-99 veel hechter op elkaar zijn betrokken dan KVZ-88 en KVZ-94, is gekozen om in dit hoofdstuk 1994 als uitgangspunt te nemen, en de cijfers vooruit te vergelijken met 1999, en achteruit met 1988. Dat laatste betreft alleen de vergelijking naar leeftijd en geslacht. Verder uitgewerkte vergelijkingen tussen 1988 en 1994 zijn elders beschreven (Polder et al., 1997; Polder, 2001; Polder et al., 2002).

In dit hoofdstuk worden absolute kostenbedragen en jaarlijkse groeivoeten gepresenteerd. Waar relevant wordt de groeivoet gecorrigeerd voor demografische veranderingen (omvang en samenstelling van de bevolking). In de meeste groeicijfers zijn prijs- en volume effecten niet gescheiden, simpelweg omdat niet voor alle relevante niveaus van vergelijking prijsindexcijfers bekend zijn.

Waar relevant en mogelijk wordt de aard van de verklaring van de gevonden verschillen tussen 1994 en 1999 aangegeven. Een nog betere verklaring van de gevonden verschillen is mogelijk vanaf najaar 2002 omdat dan in de serie van de Volksgezondheid Toekomst Verkenning de epidemiologische kengetallen over het jaar 1999 beschikbaar zijn. In het samenvattende VTV-rapport zal aan de hand van deze inzichten op de vergelijking worden teruggekomen.

4.2 Sectorale kostenontwikkeling, 1994-1999

De kosten van de gezondheidszorg zijn in de periode 1994-1999 toegenomen met 4,6% per jaar. Wanneer alleen naar de Zorgnota gekeken zou worden, zou de kostenstijging in deze periode op jaarlijks 4,9% uitkomen.

Tablel 4.1 laat een vergelijking zien voor een zo breed mogelijk pakket van zorgsectoren voor de jaren 1994 en 1999. De laatste kolommen geven aan welke sectoren wel of niet

Tabel 4.1: Kosten van de gezondheidszorg in 1994 en 1999 naar sector (in miljoenen euro en als jaarlijkse groeivoet).

Sector	Totale kosten (miljoenen euro)			Jaarlijkse groeivoet (%)	Vergelijking mogelijk?	
	1994 ^a	1994 aangepast ^b	1999 aangepast ^b		Leeftijd en geslacht	diagnose
Ziekenhuizen	8.426,7	8.517,6	10.149,5	3,6	Ja	Ja
Overige curatieve zorg	231,4	334,9	364,2	1,7	Neen	Neen
Huisartsen	888,8	877,2	1.073,5	4,1	Ja	Neen
Tandheelkundige zorg	1.092,2	1.092,2	1.029,3	-1,2	Neen	Ja
Paramedische zorg excl. ergotherapie	634,3	632,5	772,4	4,1	Ja	Ja
Ergotherapie	0,0	0,0	5,3	nvt	Neen	Neen
Verloskundige zorg en kraamzorg	225,3	224,4	260,4	3,0	Ja	Ja
Algemeen maatschappelijk werk	99,4	99,4	108,0	1,7	Ja	Neen
Farmaceutische hulp	2.386,3	2.317,3	3.171,1	6,5	Ja	Ja
Hulpmiddelen	378,1	378,9	704,2	13,2	Neen	Neen
Geestelijke gezondheidszorg excl. opvang en PAAZ	1.909,6	1.890,2	2.460,5	5,4	Ja	Ja
Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang	0,0	0,0	140,7	nvt	Neen	Neen
Gehandicaptenzorg	2.323,8	2.316,7	3.014,8	5,4	Ja	Ja
Verzorgingshuizen	2.444,7	2.466,3	2.960,5	3,7	Ja	Ja
Verpleeghuizen	2.409,2	2.321,0	2.872,2	4,4	Ja	Ja
Thuiszorg, PGB-VV en Ouder en kindzorg	1.453,8	1.453,9	1.772,0	4,0	Ja	Neen
Preventie	371,1	424,1	606,1	7,4	Ja	Ja
Vervoer	265,4	253,1	349,1	6,6	Ja	Ja
Overige zorg en beheer	1.443,1	1086,9	1.646,0	8,7	Neen	Neen
Totaal	26.983,3	26.686,6	33.459,5	4,6		

a) KVZ-94.

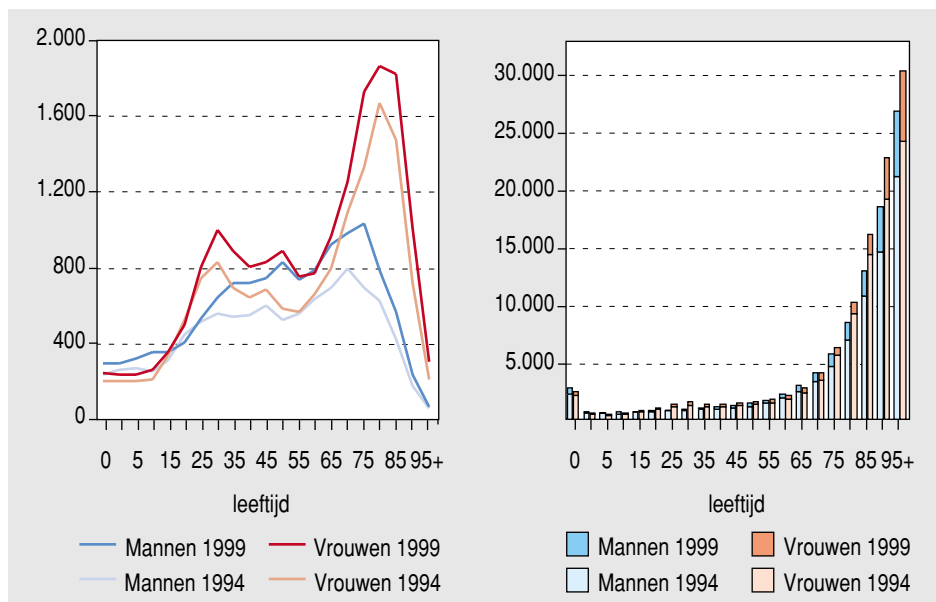
b) 'Aangepast' opdat zo groot mogelijke vergelijkbaarheid kon worden verkregen.

bij de verschillende vergelijkingen verderop in dit hoofdstuk zijn betrokken. In de vergelijking naar leeftijd en geslacht zit 88% van alle kosten in zowel 1994 als 1999. De vergelijking van diagnosegroepen naar leeftijd en geslacht bevat ongeveer 80% van de kosten in beide jaren.

4.3 Kostenontwikkeling naar leeftijd en geslacht, 1994-1999

Vrouwen gebruiken meer zorg dan mannen. Het aandeel van vrouwen in de totale kosten van 1999 bedroeg 58%, dat is 1% minder dan in 1994.

In de periode 1994-1999 zijn de totale kosten van de gezondheidszorg voor nagenoeg alle leeftijdsgroepen gestegen (*figuur 4.1* links). De kostenstijging blijkt het grootst te

Figuur 4.1: Totale kosten van de gezondheidszorg (linkerfiguur, miljoenen euro) en gemiddelde kosten per inwoner van Nederland (rechterfiguur, euro) naar leeftijd en geslacht in 1994 en 1999^a.

a) De kostencijfers wijken licht af van andere figuren en tabellen door de selectie van in de vergelijking betrokken zorgsectoren.

zijn voor leeftijdsgroepen waarvan de kosten in 1994 reeds hoog waren. De kostenstijging volgde het patroon van de verdeling van de totale kosten naar leeftijd en geslacht. Daardoor is het leeftijdsprofiel van de totale kosten aangescherpt, hetgeen inhoudt dat een steeds groter deel van de kosten van de gezondheidszorg voor rekening is gekomen van de hogere leeftijdsgroepen. Dit geldt zowel voor de mannen als voor de vrouwen. De demografische ontwikkeling heeft daarbij een belangrijke rol gespeeld. Deze kan onder meer worden afgelezen uit de verschuiving van de piek in de kosten voor 45-49 jarigen in 1994 naar 50-54 jarigen in 1999. In totaal zijn de kosten in deze periode met 1,1% per jaar toegenomen als gevolg van de demografische ontwikkeling.

De rechterfiguur laat per leeftijds- en geslachtsgroep de additionele kostengroei zien die het gevolg is van alle overige factoren samen. Duidelijk blijkt dat zowel voor mannen als voor vrouwen de curve van de kosten per inwoner naar leeftijd een steiler verloop heeft gekregen. We hebben het dan over de absolute kostenbedragen. Wanneer in tabel 4.2 naar de groeivoet per leeftijdscategorie wordt gekeken, blijkt dat deze een wat grilliger verloop heeft. In de tweede en de vijfde kolom van deze tabel staan de absolute kosten uit 1999 genoemd waarvoor kon worden vergeleken met 1994. De getallen in de kolommen 'groeivoet mannen/vrouwen' zijn steeds zonder correctie voor veranderde demografische kenmerken van de Nederlandse bevolking tussen beide jaren. De beide kolommen met de groeivoet per inwoner zijn daarvoor wel gecorrigeerd.

Uit deze tabel bespreken we de jaarlijkse groeivoeten per inwoner. In algemene zin is het opvallend dat de kosten per inwoner voor mannen harder gestegen zijn dan voor vrou-

Tabel 4.2: Kostengroei naar leeftijd en geslacht tussen 1994 en 1999 zonder en met correctie voor populatie-omvang en samenstelling (absoluut in miljoenen euro en als jaarlijkse groeivoet in procenten).

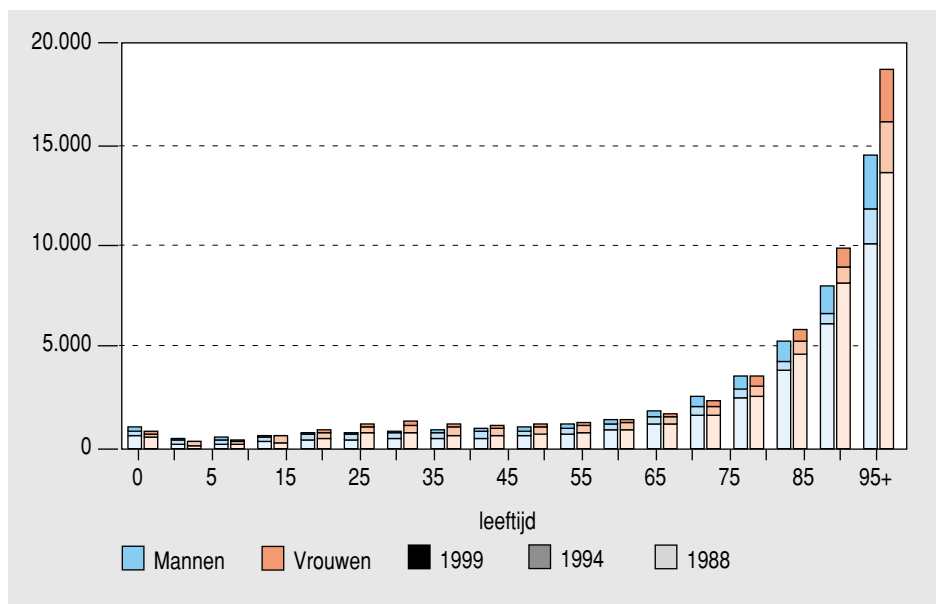
Leeftijd	Mannen			Vrouwen		
	Totale kosten 1999 ^a	Groeivoet (%)	Groeivoet per inwoner (%)	Totale kosten 1999 ^a	Groeivoet (%)	Groeivoet per inwoner (%)
0	287,2	4,7	4,1	241,2	4,1	3,5
1-4	289,4	2,8	3,0	226,6	3,4	3,6
5-9	313,7	3,8	2,5	232,9	3,9	2,6
10-14	351,3	7,7	6,6	257,6	5,2	4,0
15-19	346,1	2,3	2,3	347,4	1,0	1,1
20-24	401,2	-1,9	2,2	494,4	-0,8	3,2
25-29	524,4	0,6	2,4	800,6	1,6	2,9
30-34	636,3	3,0	2,8	988,7	3,8	3,7
35-39	710,4	5,8	4,1	884,5	5,2	3,7
40-44	708,3	5,5	4,6	799,4	4,6	3,4
45-49	735,4	4,5	5,0	824,5	3,9	4,1
50-54	824,9	9,9	4,3	880,0	8,7	3,1
55-59	730,0	6,0	3,3	743,0	5,8	3,5
60-64	783,1	4,5	3,5	762,5	3,1	2,7
65-69	916,7	6,0	4,6	955,6	3,8	3,6
70-74	978,1	4,4	3,9	1.247,3	2,8	3,1
75-79	1.028,3	8,4	4,4	1.722,2	5,5	2,4
80-84	783,8	4,7	4,0	1.854,0	2,3	2,1
85-89	557,4	6,0	3,8	1.812,6	4,3	2,4
90-94	228,1	6,3	4,9	997,4	6,9	3,5
95+	62,8	5,0	4,8	300,8	8,4	4,6
Totaal	12.196,8	5,0	3,9	17.373,2	4,1	3,0

a) De kostenbedragen betreffen de voor de vergelijking gecorrigeerde cijfers voor 1999 en kunnen daardoor afwijken van andere tabellen in dit rapport (vergelijk met tabel 4.1).

wen (3,9% versus 3,0% gecorrigeerd voor vergrijzing), waardoor het verschil in zorggebruik tussen mannen en vrouwen met name in de hoogste leeftijdsgroepen is afgenomen. Verder is er een wat lagere groeivoet voor de groep jongens en mannen tussen 1 en 34 jaar behalve voor de groep jongens tussen 10 en 14 jaar die juist een sterke stijging van de jaarlijkse groeivoet laat zien. Voor deze hele groep, inclusief de 10-14 jarigen, ligt de verklaring voornamelijk in licht dalende ziekenhuiskosten (zie ook *figuur 4.3*). Waarschijnlijk komt dit door de snelle toename van dagbehandeling. De sterkere stijging bij jongens van 10-14 jaar is vooral toe te schrijven aan een sterkere toename van de kosten in de sectoren farmaceutische hulp en geestelijke gezondheidszorg.

Bij de vrouwen zien we een enigszins lagere jaarlijkse groeivoet bij meisjes tussen 15-19 jaar en bij vrouwen tussen 80 en 84. Een mogelijke verklaring voor de groep 80-84 jarigen is dat met name vrouwen op steeds oudere leeftijd in verpleeg- en verzorgingshuizen worden opgenomen.

In *figuur 4.2* zijn ook de kostencijfers over het jaar 1988 toegevoegd. Bij de interpretatie moet bedacht worden dat om methodologische redenen een kleiner kostenbedrag is ver-

Figuur 4.2: Gemiddelde kosten per inwoner van de gezondheidszorg in Nederland naar leeftijd en geslacht in 1988, 1994 en 1999 (in euro)^a.

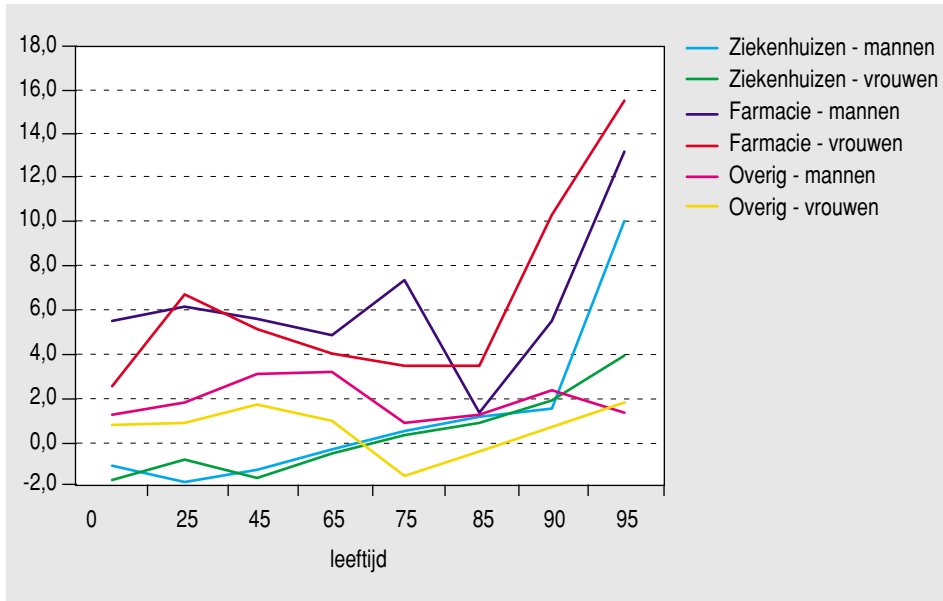
a) De kostcijfers wijken af van andere tabellen door de selectie van in de vergelijking betrokken zorgsectoren.

geleken dan in de vorige figuur. Ook zijn een aantal leeftijdsgroepen samengevoegd (0-4, 85+). Dit alles doet echter niets af aan de algemene conclusie dat ook in deze langere periode de curve van de gemiddelde kosten per inwoner steeds steiler is geworden.

4.4 Kostenontwikkeling naar zorgsector, leeftijd en geslacht, 1994-1999

Voor de periode 1988-1994 is een aantal leeftijdstrends nader onderzocht per zorgsector (Polder et al., 2002). Uit die analyse bleek dat met name de curatieve zorg verantwoordelijk was voor de stijging van de kosten bij ouderen. Door verschillen tussen de KVZ-studies is het helaas niet mogelijk om op een eenvoudige wijze dieper in te gaan op trends voor de hele periode 1988-1999. Wel kan gewezen worden op een aantal sectorale verschillen voor de periode 1994-1999 (figuur 4.3).

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen ziekenhuiszorg, geneesmiddelen en overige sectoren. De groeivoet van de kosten van ziekenhuiszorg neemt voortdurend toe met de leeftijd. Tot ongeveer 70-jarige leeftijd daalde in de periode 1994-1999 het zorggebruik van zowel mannen als vrouwen (groeivoet <0%). De toename van dagbehandeling kan hier als belangrijke oorzaak worden aangewezen. Voor de oudere leeftijdsgroepen stegen de kosten continu met een uitschieter voor mannen van 95 jaar en ouder. Deze toename kan worden toegewezen aan steeds verder wegvallen van de leeftijd als contra-

Figuur 4.3: Reële groeivoet (volumegroei) van de kosten per inwoner in de periode 1994-1999, naar leeftijd en geslacht voor ziekenhuiszorg, farmaceutische hulp en overige sectoren (groeivoet in procenten per jaar).

indicatie voor operaties op hoge leeftijd, maar kan daarnaast ook een uiting zijn van de ‘verkeerde bed’ problematiek.

Bij de geneesmiddelen valt in de eerste plaats op dat de volumegroei op alle leeftijden hoger was dan in de andere sectoren. Het leeftijds patroon is gemengd: hoge groeicijfers gedurende de volwassenheid, met een relatieve daling tot ongeveer 80-jarige leeftijd, en vervolgens een sterke stijging voor de oudste leeftijdsgroepen, vergelijkbaar met de stijging van de ziekenhuiskosten bij mannen. Opvallend is de piek bij mannen in de leeftijdsgroep 75-79, die bij een nadere analyse verband blijkt te houden met medicatie voor hart- en vaatziekten, astma en COPD en aandoeningen van het spijsverteringsstelsel. Dit is het gevolg van zowel het veelvuldig voorkomen van deze aandoeningen bij deze leeftijdsgroep als van de dure medicatie.

Het patroon voor de overige sectoren neemt in zekere zin een tussenpositie in. Opvallend is dat de groeivoet voor de jongere leeftijdsgroepen hoger was dan voor de oudere leeftijdsgroepen. Dit stemt overeen met een soortgelijke bevinding voor care sectoren in de periode 1988-1994 (Polder et al., 2002). Opvallend is verder het lage groeicijfer voor vrouwen vanaf 75-jarige leeftijd. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de eerder genoemde trend dat mensen, met name vrouwen, op steeds oudere leeftijd in een verpleeghuis of verzorgingshuis worden opgenomen en met de complementaire kant van de verkeerde bed problematiek in ziekenhuizen.

4.5 Kostenontwikkeling naar diagnose en geslacht, 1994-1999

De kostenontwikkeling verschilt niet alleen tussen geslachten, leeftijdsgroepen en zorgsectoren, maar ook tussen de verschillende ziekten en aandoeningen (tabel 4.3). Een aantal verschillen kan op dit moment slechts hypothetisch worden geduid. De vergelijking krijgt een verdere verdieping wanneer in het najaar van 2002 ook de epidemiologische kengetallen van het VTV-2002 traject ter beschikking komen.

De groeivoet bij symptomen is aanzienlijk hoger dan gemiddeld bij zowel mannen als vrouwen. Hiervoor zijn twee mogelijke verklaringen: eerder contact van de burger met de gezondheidszorg waardoor klachten minder specifiek worden gecodeerd, en verschillen in codeergewoonte tussen de gegevensbronnen voor de eerstelijnszorg inclusief de verwijzingen naar de polikliniek en het voorschrijven van geneesmiddelen. Nadere analyses moeten uitsluitsel geven over de omvang van de verschillende invloeden.

Voor een aantal ICD-hoofdstukken was de kostenontwikkeling min of meer stabiel: hart- en vaatziekten (licht lagere groeivoeten dan gemiddeld bij zowel mannen als vrouwen)

Tabel 4.3: Kostengroei naar diagnose (ICD-hoofdstuk) en geslacht tussen 1994 en 1999 zonder en met correctie voor populatieomvang en samenstelling (absoluut in miljoenen euro en als jaarlijkse groeivoet in procenten).

ICD-hoofdstuk	Mannen			Vrouwen		
	Kosten 1999 ^a	Groeivoet	Groeivoet per inwoner	Kosten 1999 ^a	Groeivoet	Groeivoet per inwoner
Infectieziekten	202,0	7,1	6,3	210,4	5,0	4,3
Nieuwvormingen	514,8	4,3	2,7	693,7	5,3	4,0
Endocriene ziekten	217,9	11,7	10,1	343,7	6,2	4,9
Bloedziekten	41,9	7,6	6,1	62,6	7,1	5,9
Psychische stoornissen	3.402,3	5,1	4,6	3.985,8	3,5	2,5
Zenuwstelsel en zintuigen	591,5	1,3	0,3	745,8	1,6	0,6
Hart- en vaatziekten	1.595,8	5,1	3,3	1.628,0	3,7	2,3
Ademhalingsstelsel	598,5	3,1	1,9	545,7	4,4	3,4
Spijverteringsstelsel	1.075,6	2,1	1,0	1.177,3	1,6	0,7
Nieren en urinewegen	220,5	2,3	0,9	476,8	5,0	4,1
Zwangerschap	32,4	5,8	5,2	806,6	14,9	15,6
Huidziekten	168,8	2,3	1,6	215,6	-13,1	-13,2
Bewegingsstelsel	532,1	-0,1	-1,1	970,4	1,5	0,4
Aangeboren afwijkingen	60,6	-1,3	-1,7	63,0	-0,6	-0,8
Perinatale aandoeningen	117,2	8,4	7,8	99,6	7,8	7,2
Symptomen	834,3	15,4	14,1	1.066,6	11,3	10,2
Uitwendige oorzaken	520,6	4,8	4,0	804,8	4,6	3,3
Nog niet toewijsbaar	558,3	2,4	1,5	612,3	3,0	2,2
Niet ziektegerelateerd	406,2	4,7	3,0	1.446,0	4,7	2,8
Totaal	11.691,1	4,6	3,5	15.954,7	4,0	2,9

a) De kostencijfers wijken licht af van andere tabellen en figuren door de selectie van in de vergelijking betrokken zorgsectoren.

en uitwendige oorzaken van letsel en vergiftiging (licht hogere groeivoeten bij zowel mannen als vrouwen). Bij dit laatste ICD-hoofdstuk zijn de cijfers overigens de resultante van dalende kosten voor verkeersongevallen en relatief stabiele groeipercentages voor de overige uitwendige oorzaken van letsel en vergiftiging.

De kosten van infectieziekten en parasitaire ziekten zijn meer dan gemiddeld toegenomen. Deze verhoging is iets pregnanter bij mannen dan bij vrouwen. Dit beeld is vooral terug te voeren op diagnosegroepen met relatief lage kosten zoals meningitis en sepsis bij beide geslachten en HIV/AIDS bij vrouwen. Bij de laatste aandoening zijn met name de kosten van farmacotherapie flink toegenomen.

De kosten van nieuwvormingen zijn voor vrouwen meer dan gemiddeld gestegen, en voor mannen minder dan gemiddeld. Beide fenomenen zijn grotendeels te verklaren door veranderingen bij longkanker.

De aanzienlijk hogere groeivoeten bij endocriene aandoeningen zijn vrijwel volledig terug te voeren op diabetes en met name toe te schrijven aan hogere uitgaven voor farmaceutische hulp bij zowel mannen als vrouwen. Bij mannen is de groeivoet nog iets hoger dan bij vrouwen. Dat komt omdat bij mannen de groeivoet in ziekenhuizen voor diabetes aanzienlijk sneller zijn gestegen dan gemiddeld. Achterliggende inhoudelijke trends die een verklaring vormen voor deze stijging van kosten bij diabetes zijn: een toename van het aantal diabetespatiënten (type 1 en 2) door zowel groei en vergrijzing van de bevolking als door het toegenomen percentage in de bevolking met overgewicht (Seidell, 1997). Overgewicht is een belangrijke risicofactor voor diabetes. Verder worden type 2-patiënten steeds eerder en intensiever behandeld, en gaan type 2-patiënten in toenemende mate over op insulinothérapie (Herings et al., 2000; Lutterman, 2001). Mogelijk is ook de gemiddelde behandelingsduur van diabetespatiënten toegenomen door een toenemende overlevingsduur van deze patiënten. Goede gegevens hierover ontbreken echter (Berg Jeths & Peters-Volleberg, 2002).

Bij bloedziekten zien we wat hogere groeivoeten bij zowel vrouwen als mannen. Hier is niet direct een verklaring voor. Bovendien gaat het om relatief geringe absolute bedragen.

De kosten van psychische stoornissen zijn bij mannen ten opzichte van vrouwen sterker gestegen. Dit effect is vooral te verklaren door een toename van de kosten voor dementie en overige psychische aandoeningen bij mannen. Saillant detail is dat binnen de groep van psychische aandoeningen de groeivoet voor angststoornissen absoluut gezien negatief is bij zowel mannen als vrouwen, terwijl de kosten van depressie het gemiddelde groeipatroon volgden.

Het ICD-hoofdstuk aandoeningen van het zenuwstelsel kent een lagere groeivoet bij zowel mannen als vrouwen. Dit komt vooral door dalende kosten voor epilepsie in ziekenhuizen, hetgeen deels te maken heeft met een andere verdeling van geregistreerde diagnoses in de categorale ziekenhuizen. Het is niet duidelijk of het hier om inhoudelijke trends gaat, of om wijzigingen in de zorgregistratie.

De kostengroei voor ziekten van de ademhalingswegen is bij vrouwen licht hoger en bij mannen licht lager dan de totale groeivoet. Een belangrijk deel van dit verschil ligt in de hogere groeivoet bij vrouwen voor de farmacotherapeutische behandeling van astma en COPD.

De ziekten van het spijsverteringsstelsel laten een wat lagere groeivoet zien zowel bij mannen als vrouwen. Deze is vooral terug te voeren op gebitsaandoeningen en heeft te maken met de herdefiniëring van tandheelkunde, waardoor niet alle kosten meer zichtbaar zijn en ook het zorggebruik waarschijnlijk is beïnvloed.

Ook de kosten van zwangerschap, bevalling en kraambed en van aandoeningen in de perinatale periode zijn in de periode 1994-1999 aanzienlijk gestegen, met name vanwege de ziekenhuiszorg. Een constellatie van factoren kan in deze context worden genoemd: toenemende kosten voor fertiliteitbehandelingen, een toenemend aantal geboorten, vroeggeboorten en meerlingen, en een toename van de leeftijd waarop vrouwen kinderen krijgen (Achterberg & Kramers, 2002).

Opvallend bij het uit kostenoogpunt niet zo belangrijke ICD-hoofdstuk van de huidziekten is de bij mannen licht en bij vrouwen fors negatieve groeivoet. Dit is de resultante van een absolute afname van de kosten van ziekenhuiszorg bij deze aandoeningen en een wat hogere groeivoet bij de farmaceutische zorg. Mogelijk speelt hier een artefact in de data door een nieuwe bron voor toekenning van kosten in de polikliniek in 1999 gecombineerd met een extramuralisatie effect. Nader onderzoek om beide hypothesen te testen is nodig.

Bij de ziekten van het bewegingsstelsel bestaan er duidelijk lagere groeivoeten bij beide geslachten. Deze zijn terug te voeren op met name negatieve groeivoeten voor de kosten van dorsopathieën en reumatoïde artritis. Niet heel belangrijk voor het algemene groei-cijfer in dit ICD-hoofdstuk maar wel opvallend zijn de grote groei-cijfers bij osteoporose - bij vrouwen hoger dan bij mannen - die met name te verklaren zijn door toegenomen farmacotherapie bij ongeveer gelijkblijvende uitgaven in het ziekenhuis.

Aangeboren afwijkingen laten behoorlijk lager groei-cijfer zien bij beide geslachten. Hier is niet direct een verklaring voor. Bovendien gaat het om relatief geringe absolute bedragen.

4.6 Slotsom

Ter afronding van dit hoofdstuk passen nog enkele opmerkingen. De hierboven gepresenteerde vergelijking van de kosten van ziekten tussen verschillende jaren wordt op vele manieren bemoeilijkt: de definitie van gezondheidszorg is niet constant in de tijd en de databronnen voor het schatten van de verdeling van kosten over de verschillende dimensies zijn niet continu van aard. Daardoor zijn zuivere vergelijkingen moeilijk en kunnen alleen grote patronen zichtbaar worden gemaakt. Desondanks is het duidelijk dat

de curve met de gemiddelde kosten per inwoner steeds steiler gaat verlopen, dat de kosten voor mannen inlopen op vrouwen en dat een groter deel van de kosten van de gezondheidszorg in 1999 aan symptomen, diabetes en zwangerschap kan worden toegekend.

Duiding van de achtergronden van hierboven beschreven verschillen is niet altijd eenvoudig. Het beschikbaar komen van epidemiologische kengetallen over het jaar 1999 in het najaar van 2002 biedt perspectieven die zeker benut zullen worden. Meer algemeen geldt echter dat vergelijkingen pas echt goed mogelijk worden wanneer met longitudinale gegevens kan worden gewerkt, of wanneer de definities en de kwaliteit van de cross-sectionele gegevens over langere perioden meer constant blijven dan nu het geval is.

5 VERKENNING VAN HET TOEKOMSTIG ZORGGEBRUIK

In dit hoofdstuk wordt een verkenning gegeven van het toekomstig zorggebruik. Het zorggebruik wordt door meerdere ontwikkelingen bepaald. Naast demografische ontwikkelingen is er een verzameling van ‘overige’ factoren zoals epidemiologische ontwikkelingen, medisch-technologische ontwikkelingen, veranderingen in de organisatie van zorg, veranderend vraaggedrag en alle interacties tussen deze factoren. De zorgkosten zijn bovendien afhankelijk van loon- en prijsontwikkelingen in de zorgsector. In dit hoofdstuk komen verschillende typen toekomstverkenningen naar het gebruik van zorg aan de orde. Met name het effect van demografische ontwikkelingen op de groei van de kosten van zorg wordt belicht. Daarnaast wordt in een aantal analyses ook het effect van de ‘overige’ factoren meegenomen. Het effect van loon- en prijsontwikkelingen blijft vanwege het onvoorspelbare karakter daarvan buiten beschouwing. Dit betekent, dat alle ramingen betrekking hebben op volumegroei in constante prijzen.

Na een analyse van de kostenontwikkeling in de periode 1994-1999 (*paragraaf 5.1*) worden verkenningen van het toekomstige zorggebruik gepresenteerd voor twee periodes: een lange termijn periode van 1999-2020 (*paragraaf 5.2*) en een korte termijn periode die de volgende kabinetsperiode (2003-2006) bestrijkt (*paragraaf 5.3*). De lange termijn verkenning omvat alleen demografische ontwikkeling, de korte termijn prognose ook de ‘overige’ volume-ontwikkeling. Aansluitend wordt een vergelijking met andere ramingen gegeven (*paragraaf 5.4*). Vervolgens wordt een scenario uitgewerkt waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar kosten van zorggebruik die aan het laatste levensjaar kunnen worden toegeschreven (*paragraaf 5.5*) en tenslotte wordt berekend hoeveel extra middelen nodig zijn voor het eenmalig wegwerken van een aantal belangrijke wachtlijsten (*paragraaf 5.6*).

5.1 Analyse van de kostenontwikkeling in de periode 1994-1999

De kostenontwikkeling van de gezondheidszorg omvat prijs- en volumegroei. Op zijn beurt wordt de volumegroei onderscheiden naar groei ten gevolge van demografische ontwikkelingen en een ‘overige’ component. De ‘overige’ volumegroei is een restklasse waarvan de grootte wordt bepaald door de feitelijke kostenontwikkeling te corrigeren voor de veranderingen in lonen en prijzen en de gerealiseerde demografische ontwikkelingen. Voor deze studie is de periode 1994-1999 als uitgangspunt genomen. Uiteraard hebben zich in de jaren na 1999 belangrijke ontwikkelingen in de kosten van de zorg voorgedaan, maar door het ontbreken van de benodigde tijdreeksen van het CBS konden deze niet worden meegenomen.

De tijdreeksen voor deze analyse zijn ontleend aan de CBS-publicatie 'Kosten en Financiering Gezondheidszorg 2000' (afgekort K&F-2000) (CBS, 2001b). De sector-indeling van het CBS wijkt af van de indeling in de Zorgnota. Daarom zijn bewerkingen op de CBS-gegevens uitgevoerd om de prijs- en volumegroei voor hoofdsectoren van de Zorgnota 2001 te berekenen. Eerst is aan de sub-sectoren uit de Zorgnota 2001 een prijsindexcijfer van een sub-sector uit K&F-2000 toegekend. Het prijsindexcijfer van de hoofdsector van de Zorgnota is dan het gewogen gemiddelde van de betreffende sub-sectoren, waarbij is gewogen met de uitgaven in 1999 volgens de Zorgnota 2001. De in K&F-2000 gegeven kosten van zorg zijn gecorrigeerd en ontleed naar sub-sectoren van de Zorgnota. Van de gecorrigeerde kosten wordt met gebruik van de eerder bepaalde prijsindexcijfers de groei door prijsontwikkelingen bepaald. De demografische groei is berekend door de KVZ-kostenprofielen te combineren met de bevolkingsgegevens in de periode 1994-1999. Tot slot is de 'overige' volumegroei het verschil tussen de totale groei en de som van de groei door prijsontwikkelingen en demografie.

In de periode 1994-1999 zijn de kosten van de gezondheidszorg, volgens de Zorgnota, met 4,9% per jaar gestegen waarvan 2,6% per jaar is toe te schrijven aan prijsontwikkeling, 1,1% per jaar aan demografische ontwikkeling en 1,3% per jaar aan 'overige' volumeontwikkeling (zie tabel 5.1). Voor de sector farmaceutische hulp en hulpmiddelen is de prijsontwikkeling veel kleiner dan voor de totale zorg. De lage prijsstijging voor de farmaceutische hulp hangt deels samen met beleidsmaatregelen in de afgelopen jaren. De groei op basis van 'overige' volume is voor de sectoren beheer zorgverzekeringen, verpleging en verzorging en curatieve somatische zorg lager dan voor de totale uitgaven.

Tabel 5.1: Analyse van de ontwikkeling van de zorgkosten in de periode 1994-1999.

	[a] Totale groei per jaar (%)	[b] Groei per jaar op basis van prijs- ontwikkeling (%)	[c] Groei per jaar op basis van volume- ontwikkeling (%)	[d] Groei per jaar op basis van demografische ontwikkeling (%)	[e] Groei per jaar op basis van 'overige' volume- ontwikkeling (%)
Preventieve zorg	8,4	2,1	6,3	0,6	5,7
Curatieve somatische zorg	4,5	3,1	1,4	0,9	0,4
Farmaceutische hulp en hulpmiddelen	6,9	0,2	6,7	1,2	5,5
Geestelijke gezondheidszorg	5,2	2,2	3,0	0,6	2,4
Gehandicaptenzorg ^a	5,7	3,0	2,8	0,6	2,2
Verpleging en verzorging	4,6	2,9	1,7	1,8	0,0
Beheer zorgverzekeringen	2,5	2,1	0,5	0,9	-0,4
Totaal (volgens Zorgnota)	4,9	2,6	2,3	1,1	1,3

a) De demografische groei voor de sector gehandicaptenzorg is berekend met een schatting van de populatie verstandelijk gehandicapten.

Toelichting: de totale groei [a] is gelijk aan de som van de groei op basis van prijsontwikkeling [b] en van volumeontwikkeling [c]. Deze laatste is de som van de groei op basis van demografische ontwikkeling [d] en van 'overige' volumeontwikkeling [e]. Door afrondingen kunnen verschillen ontstaan.

Een kanttekening moet gemaakt worden bij de betrouwbaarheid van de basisgegevens van de analyse. De manier waarop deze door het CBS worden verzameld, bewerkt en gepresenteerd is niet meer actueel en voor kwaliteitsverbetering vatbaar. Er is een verbeteringsproces gaande maar de resultaten hiervan waren op het moment van analyse niet beschikbaar.

5.2 Verkenning op basis van demografie in de periode 1999-2020

Deze paragraaf verkent de mogelijke toekomstige ontwikkelingen van de kosten van de zorg op basis van demografische veranderingen in de periode 1999-2020. Om deze groei van de zorgkosten te berekenen worden de gemiddelde kosten per inwoner van Nederland naar leeftijd en geslacht, zoals berekend in deze studie, vermenigvuldigd met de demografische prognoses van het CBS (CBS, 2001a). Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen groei door verandering van de *omvang* van de bevolking en groei door veranderingen in de *samenstelling* van de bevolking. *Tabel 5.2* geeft een overzicht van deze groeicijfers voor de hoofdsectoren uit de Zorgnota 2001. Omdat de zorggebruikers in de sector gehandicaptenzorg voornamelijk binnen deze sector worden verzorgd en deze populatie een andere dynamiek heeft dan de Nederlandse bevolking als geheel, is voor de analyses van deze sector gebruik gemaakt van een prognose voor de verstandelijk gehandicapten populatie (Kommer et al., 2000).

De totale zorgkosten zullen overeenkomstig deze demografische projectie in de periode 1999-2020 met 26% toenemen van 33.460 miljoen tot 42.124 miljoen euro (constante

Tabel 5.2: Demografische projecties van de kosten van de gezondheidszorg per zorgsector voor de periode 1999-2020 (in miljoenen euro, constante prijzen van 1999) ^a.

	Kosten in 1999 (miljoenen euro) (%)	Kosten in 2020 op basis van demografie (miljoenen euro) (%)	Totale groei in de periode 1999-2020 op basis van demografie (%)	Groei per jaar door omvang bevolking (%)	Groei per jaar door samenstelling bevolking (%)	Totale groei per jaar op basis van demografie (%)
Preventieve zorg	752	818	8,7	0,5	-0,1	0,4
Curatieve somatische zorg	14.112	17.408	23,4	0,5	0,5	1,0
Farmaceutische hulp en hulpmiddelen	3.875	4.980	28,5	0,5	0,7	1,2
Geestelijke gezondheidszorg	2.601	2.916	12,1	0,5	0,0	0,5
Gehandicaptenzorg ^b	3.015	3.251	7,8	0,2	0,1	0,4
Verpleging en verzorging	7.458	10.761	44,3	0,5	1,3	1,8
Beheer zorgverzekeringen	1.646	1.990	20,9	0,5	0,4	0,9
Totaal (volgens Zorgnota)	33.460	42.124	25,9	0,5	0,6	1,1

a) Door afrondingen kunnen optellingsverschillen ontstaan.

b) De sector gehandicaptenzorg is doorgerekend met een prognose van de populatie verstandelijk gehandicapten.

prijzen van 1999), hetgeen overeenkomt met een gemiddelde groei van 1,1% per jaar. De kosten van de sector verpleging en verzorging stijgen in deze periode het meest (gemiddeld 1,8% per jaar) en de sector gehandicaptenzorg het minst (0,4%). De 1,1% groei van de totale zorgkosten op basis van demografie kan worden onderverdeeld naar 0,5% op basis van de verandering van de omvang van de bevolking en 0,6% op basis van samenstelling. Het effect van de verandering van samenstelling is met 1,3% per jaar het hoogst voor de sector verpleging en verzorging (door vergrijzing) en met -0,1% per jaar het laagst voor de sector preventieve zorg (door afname van het aantal jeugdigen).

Tabel 5.3 geeft toekomstverkenningen voor de zestien aandoeningen waarvan de kosten in 1999 meer dan 1% van het totaal bedroegen. De kosten van de aandoening met het hoogste zorggebruik, verstandelijke handicaps met 8,3% van de zorgkosten in 1999, zullen als gevolg van de demografische ontwikkeling in de periode 1999-2020 met ruim 0,3% per jaar toenemen. Dit is een relatief kleine stijging in vergelijking met de groei van de kosten van sommige andere aandoeningen. De verwachte kostenstijging voor ouderdomsaandoeningen als dementie en beroerte bedraagt in deze periode 1,8% per jaar. De kosten van zwangerschap, bevalling en kraambled zullen in de periode 1999-2020 naar verwachting licht dalen omdat de nieuwste bevolkingsprognoses een daling van het aantal geboortes voorzien.

Tabel 5.4 geeft een overzicht van de aandoeningen waarvoor de demografische projectie een kostenstijging laat zien van meer dan 1,5% per jaar of juist een daling van de kosten. Vanwege de vergrijzing stijgen de kosten van aandoeningen die met name op hoge leef-

Tabel 5.3: Demografische projectie van de kosten binnen de gezondheidszorg voor de periode 1999-2020 van aandoeningen die meer dan 1% van de totale zorgkosten in 1999 vertegenwoordigen (in miljoenen euro, constante prijzen van 1999).

	Kosten 1999	Aandeel in totale kosten van zorg in 1999 (%)	Totale groei per jaar op basis van demografie (%)
Verstandelijke handicap ^a	2.780	8,3	0,6
Dementie	1.760	5,3	2,1
Gebitsafwijkingen	1.171	3,5	0,7
Beroerte	1.028	3,1	1,9
Zwangerschap, bevalling en kraambled	938	2,8	-1,2
Coronaire hartziekten	928	2,8	1,9
Complicaties en geweld	737	2,2	1,3
Accidentele val	655	2,0	1,6
CARA	594	1,8	1,6
Nek- en rugklachten	549	1,6	0,9
Depressie	493	1,5	0,9
Gezichtsstoornissen	481	1,4	1,4
Hypertensie	433	1,3	1,6
Suikerziekte	430	1,3	1,5
Schizofrenie	380	1,1	0,6
Gehoorststoornissen	353	1,1	1,0

a) De aandoening verstandelijke handicap is doorgerekend met een prognose van de populatie verstandelijk gehandicapten (Kommer et al., 2000).

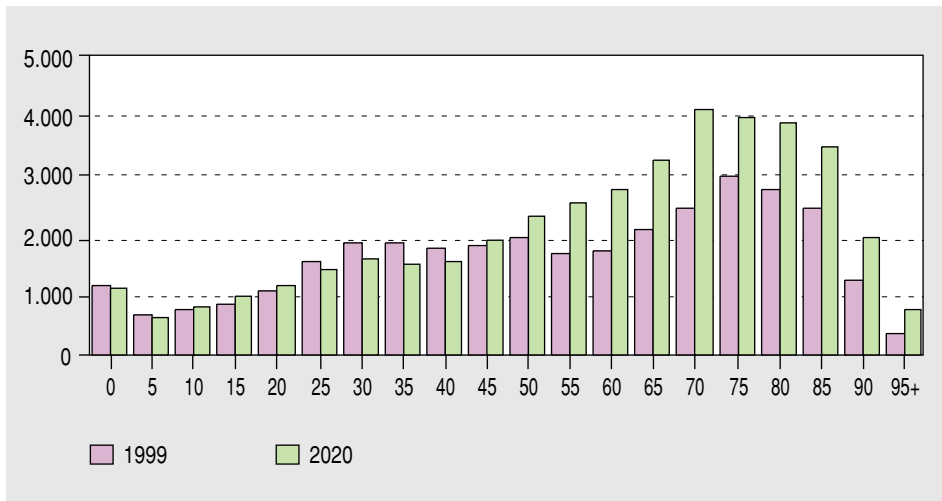
tijd voorkomen het sterkst. Voor prostaatkanker en longkanker wordt een grote stijging verwacht (2,5% respectievelijk 2,0% per jaar). De kosten van andere vormen van kanker (maag-, slokdarm-, dikke darm- en endeldarmkanker), bepaalde hart- en vaataandoeningen (hartfalen, perifere arterieel vaatlijden, coronaire hartziekten) en de ouderdomsaandoeningen ziekte van Parkinson en dementie, zullen in de periode 1999-2020 op basis van demografie met 1,8-1,9% per jaar toenemen. Op grond van demografische ontwikkelingen kan een daling in de kosten verwacht worden voor zwangerschappen en voor AIDS en HIV-infecties.

De kosten van de gezondheidszorg naar leeftijd zijn in *figuur 5.1* weergegeven voor 1999 en 2020. De toekomstige vergrijzing is duidelijk zichtbaar in de stijgende zorgkosten voor hoge leeftijdsklassen. Het aandeel in de totale zorgkosten van de leeftijdsgroep 65 jaar en ouder groeit van 43% in 1999 tot 51% in 2020. Opvallend is verder de lichte verschuiving van de hoogste kosten per leeftijdsklasse voor 75-79 jarigen in 1999 (3 miljard euro) naar 70-74 jarigen in 2020 (ruim 4 miljard euro) hetgeen veroorzaakt wordt door de naorlogse geboortegolf.

Bij bovenstaande projecties moet bedacht worden dat de kostenprofielen naar leeftijd en geslacht constant zijn verondersteld. Dat is een conservatieve aanname. In hoofdstuk 4

Tabel 5.4: Demografische projectie van de kosten binnen de gezondheidszorg van aandoeningen die op basis van demografische ontwikkelingen in de periode 1999-2020 een groei van meer dan 1,5% per jaar hebben of een daling van de kosten laten zien (in miljoenen euro, constante prijzen van 1999).

	Kosten 1999 (miljoenen euro)	Aandeel in totale kosten van zorg in 1999 (%)	Totale groei per jaar op basis van demografie (%)
Prostaatkanker	65	0,2	2,5
Longkanker	104	0,3	2,0
Ziekte van Parkinson	137	0,4	1,9
Hartfalen	299	0,9	1,9
Perifeer arterieel vaatlijden	168	0,5	1,9
Maagkanker	33	0,1	1,9
Slokdarmkanker	23	0,1	1,9
Colorectumkanker	124	0,4	1,8
Dementie	1.760	5,3	1,8
Sepsis	43	0,1	1,8
Beroerte	1.028	3,1	1,8
Longontsteking en influenza	287	0,9	1,8
Coronaire hartziekten	928	2,8	1,8
Artrose	304	0,9	1,7
Decubitus	79	0,2	1,6
Maagzweer	62	0,2	1,6
Hypertensie	433	1,3	1,6
Astma en COPD	594	1,8	1,6
Osteoporose	62	0,2	1,6
HIV/AIDS	15	0,0	-0,1
Vroeggeboorten	104	0,3	-0,2
Zwangerschap	938	2,8	-0,4

Figuur 5.1: Kosten van de zorg naar leeftijdsklassen in 1999 (feitelijk) en 2020 op basis van demografische ontwikkelingen (in miljoenen euro, constante prijzen van 1999).

is aangetoond dat het leeftijdsprofiel in de loop der tijd steeds verder is aangescherpt. Wanneer die trends zich in de toekomst zullen voortzetten, zullen bij een vergrijzende bevolking de kosten meer toenemen dan in bovenstaande verkenningen.

5.3 Verkenning van de volume-ontwikkeling in de periode 2003-2006

In deze paragraaf wordt voor de hoofdsectoren van de Zorgnota de volumegroei in de komende kabinetsperiode (2003-2006) verkend. Zoals eerder aangegeven omvat deze verkenning naast een demografische raming ook de ‘overige’ volume-ontwikkeling. Omdat deze met meer onzekerheden is omgeven worden geen specificaties gemaakt naar leeftijd, geslacht en diagnose. Extrapolatie van de in *paragraaf 5.1* berekende sectorspecifieke groei door ‘overige’ volume-ontwikkeling naar de periode 2003-2006 brengt enige onzekerheid met zich mee omdat de meest recente kostenontwikkeling (2000-2002) door ontbrekende tijdreeksen niet in de analyse kon worden betrokken, terwijl die juist wel van betekenis is voor de volume-ontwikkelingen in de nabije toekomst.

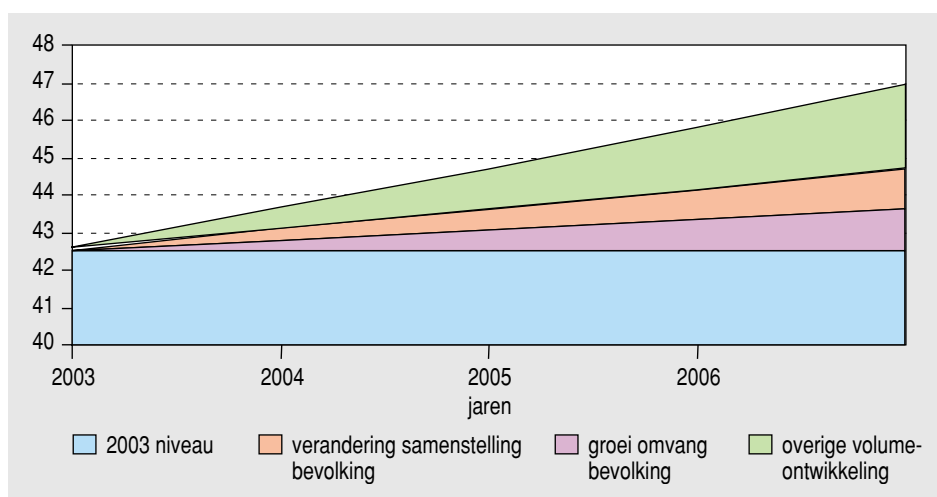
Op grond van demografische ontwikkelingen zullen de kosten van de gezondheidszorg in de periode 2003-2006 met bijna 1,2% per jaar toenemen, waarvan ruim 0,6% door de groei van de omvang van de populatie en ruim 0,6% per jaar door de verandering van samenstelling van de populatie (zie *tabel 5.5*). In deze periode stijgen, op basis van demografische ontwikkelingen, de kosten van de sector preventieve zorg het minst (0,4% per jaar) en de kosten van de sector verpleging en verzorging het meest (2,0% per jaar). Voor de laatste sector is het effect van de verandering van samenstelling van de bevolking op de ontwikkeling van de kosten is het grootst (1,4% per jaar). De totale

Tabel 5.5: Demografische projecties van de kosten van de gezondheidszorg per zorgsector voor de periode 2003-2006 (in constante prijzen van 1999).

	Aandeel in kosten van zorg in 1999 (%)	Groei per jaar door omvang bevolking (%)	Groei per jaar door samenstelling bevolking (%)	Groei per jaar op basis van demografische ontwikkeling (%)	Groei per jaar op basis van 'overige' volume-ontwikkeling (%)	Groei per jaar op basis van volume-ontwikkeling (%)
Gezondheidsbevordering en -bescherming	2	0,6	-0,2	0,4	5,7	6,1
Curatieve somatische zorg	42	0,6	0,4	1,0	0,4	1,4
Farmaceutische hulp, medische hulpmiddelen en lichaamsmaterialen	12	0,6	0,7	1,3	5,5	6,8
Geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en maatschappelijke opvang	8	0,6	0,0	0,6	2,4	3,1
Gehandicaptenzorg ^a	9	0,4	0,2	0,6	2,2	2,8
Verpleging, verzorging en ouderen	22	0,6	1,4	2,0	0,0	2,0
Beheer zorgverzekeringen	5	0,6	0,3	0,9	-0,4	0,5
Totaal gezondheidszorg (volgens Zorgnota)	100	0,6	0,6	1,2	1,3	2,4

a) De sector Gehandicaptenzorg is doorgerekend met een prognose van de populatie verstandelijk gehandicapten (Kommer et al., 2000).

volume-groei, die voor de totale kosten in de definitie van de Zorgnota gemiddeld 2,4% per jaar zal bedragen, is relatief groot voor de sectoren preventieve zorg en farmaceutische hulp en hulpmiddelen en relatief klein voor de sector beheer zorgverzekeringen. *Figuur 5.2* geeft de verwachte volume-groei in de periode 2003-2006 grafisch weer.

Figuur 5.2: Projectie van de kostenontwikkeling van de gezondheidszorg naar componenten de volume-groei voor de periode 2003-2006 (volume-groei in miljarden euro in constante prijzen van 1999).

5.4 Vergelijking met andere ramingen

In deze paragraaf worden de ramingen voor de ontwikkeling van de zorgkosten vergeleken met andere ramingen. De lange termijn raming uit *paragraaf 5.2*, de demografische ontwikkeling voor de periode 1999-2020, wordt vergeleken met die uit VTV-1997 (Post & Stokx, 1997). Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar effect van de nieuwe KVZ-cijfers en het effect van het gebruik van nieuwe bevolkingsprognoses. De korte termijn raming, periode 2003-2006 met onderscheid naar volumegroei, wordt vergeleken met de ramingen van het CPB en SCP (CPB, 2001).

Vergelijking met raming uit VTV-1997

Het verschil tussen de huidige raming en de raming uit VTV-1997 (Post & Stokx, 1997) ligt in het gebruik van nieuwe bevolkingsprognoses enerzijds en het gebruik van nieuwe KVZ-resultaten anderzijds. De modelstructuur en de wijze van berekenen is identiek voor beide ramingen. In VTV-1997 is gebruik gemaakt van de CBS-bevolkingsprognoses van 1996. In de huidige raming van de kosten van zorg wordt gebruik gemaakt van de demografische prognoses van 2000. *Tabel 5.6* laat zien waar de verschillen in ramingen aan toegeschreven kunnen worden.

De tabel geeft aan dat het effect op de ontwikkeling van de kosten van de zorg in de periode 1999-2020 van de nieuwe bevolkingsprognoses groter is dan het effect van de nieuwe KVZ-cijfers. Demografische ramingen met gebruik van bevolkingsprognoses uit het jaar 2000 geeft gemiddeld 0,1% per jaar meer groei ten opzichte van de ramingen met gebruik van bevolkingsprognoses uit 1996. Het gebruik van de zorgprofielen uit de nieuwste KVZ-studie voor demografische prognoses van de kosten van zorg in de periode 1999-2020 geeft een 0,02% hogere groeivoet dan bij het gebruik van profielen uit KVZ-94.

In VTV-1997 zijn de kosten van zorg over de periode 1988-1994 geanalyseerd met als resultaat dat de gemiddelde groei door 'overig' volume in deze periode op 1,1-1,2% per

Tabel 5.6: Prognose van de groei van de totale zorgkosten in de periode 1999-2020 op basis van demografie: vergelijking van doorrekening met demografische prognoses uit 2000 en uit 1996 met gebruik van KVZ-99 resultaten en KVZ-94 resultaten.

KVZ-studie	Bevolkingsprognoses uit het jaar	[a]	[b]	[c]
		Groei per jaar door omvang bevolking (%)	Groei per jaar door samenstelling bevolking (%)	Groei per jaar op basis van demografische ontwikkeling (%)
KVZ-99	1996	0,34	0,65	0,99
	2000	0,50	0,60	1,10
KVZ-94	1996	0,34	0,63	0,98
	2000	0,50	0,58	1,08

De groei op basis van demografische ontwikkeling [c] is de som van de groei door omvang bevolking [a] en groei door samenstelling bevolking [b].

jaar uitkwam. De gebruikte basisgegevens waren toen ook afkomstig van het CBS. De periode van analyse is nu 1994-1999 en de waarde van de gemiddelde jaarlijkse groei door ‘overig’ volume-ontwikkeling is nu 1,3%.

Vergelijking CPB/SCP-raming

Het CPB heeft in samenwerking met het SCP in een verkenning van de zorgkosten over de periode 2003-2006 (CPB, 2001) ook de volumegroei van de zorgkosten geanalyseerd en een raming voor de toekomst gegeven. Er zijn twee belangrijke verschillen in de analyse van historisch gerealiseerde uitgaven aan de zorg. De eerste is de periode van analyse. De analyse in *paragraaf 5.1* is gebaseerd op de periode 1994-1999; de CPB/SCP-analyses zijn gebaseerd op de periode 1990-1999 of jaarlijkse periodes daarbinnen. Het tweede verschil ligt in de gehanteerde sectoren. In dit hoofdstuk wordt de indeling van de Zorgnota gehanteerd en zijn uitgaven van CBS-sectoren gecorrigeerd en ontleed naar Zorgnota-sectoren. Het CPB/SCP hanteert in haar analyse de CBS-sectorindeling. Dit maakt een directe vergelijking van de analyses van de historisch gerealiseerde uitgaven moeilijk.

Met betrekking tot de ramingen zijn de uitkomsten beter vergelijkbaar omdat het CPB/SCP hierin wel de sectorindeling van de Zorgnota hanteert. De volumegroei ten gevolge van demografische ontwikkelingen is in beide ramingen gelijk. De totale volume-ontwikkeling in de periode 2003-2006 is in onze ramingen iets lager dan in de ramingen van het CPB/SCP (gemiddeld 2,4% en 2,5% per jaar, respectievelijk). Dit verschil wordt veroorzaakt door het verschil in ‘overige’ volume-ontwikkeling. De gevonden verschillen zijn klein, hetgeen te verwachten is omdat beide analyses gebaseerd zijn op gegevens uit dezelfde CBS-bron.

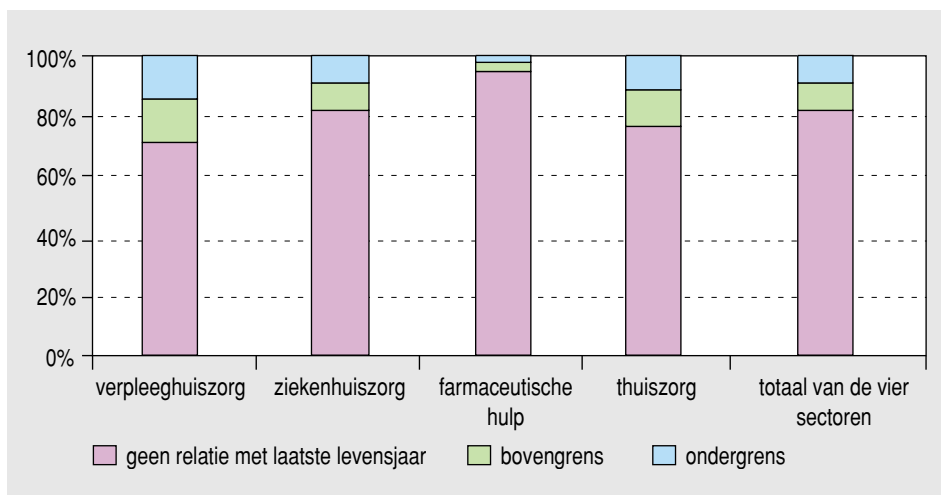
Conclusie

De besproken ramingen maken gebruik van dezelfde inputs: KVZ-kostenprofielen en CBS-bevolkingsprognose met daarbij historische kostenontwikkeling zoals uit de tijdreeksen van het CBS volgt. De vergelijking met de raming uit VTV-1997 laat zien dat de ramingen meer gevoelig zijn voor veranderingen in de bevolkingsprognose dan voor de verandering in KVZ-kostenprofiel. De vergelijking met de raming van het CPB laat zien dat uitkomsten van ramingen, voor de beschouwde korte termijn periode, meer bepaald worden door de gebruikte inputs dan door het model waarmee geraamd wordt. Verschillen in ramingen ontstaan ook door verschillen in analyses van historische kostenontwikkeling. Verbeteringen van de ramingen zijn altijd mogelijk, maar die liggen dan meer op het gebied van de *ingrediënten* van de ramingmethode dan op de methode zelf. Een belangrijk aandachtsgebied daarbij betreft een verdere analyse van de historische ‘overige’ volumegroei.

5.5 Verkenning op basis van de kosten in het laatste levensjaar

Het leeftijdsprofiel van de zorgkosten per inwoner heeft een zeer steil verloop. Voor de oudere leeftijdsgroepen zijn de gemiddelde kosten veel hoger dan voor de jongere leeftijdsgroepen. Voor een deel heeft dat te maken met kosten van medische zorg voor mensen in hun laatste levensjaar. Deze kosten zijn namelijk veel hoger dan de kosten van mensen die niet overlijden en onder de hoogste leeftijdsgroepen is de sterfte het grootst. Omdat de bevolkingsprognose uitgaat van een stijging van de levensverwachting, hetgeen betekent dat in de toekomst mensen gemiddeld op latere leeftijd overlijden, heeft het onderscheid naar kosten van mensen die niet of wel overlijden invloed op de kostenraming (Lubitz, 1993; 1995). De medische kosten samenhangend met het overlijden worden immers uitgesteld, waardoor de verhoudingen tussen de verschillende kosten-categorieën wijzigen. In deze paragraaf vindt een eerste verkenning plaats van dit fenomeen. Later zal afzonderlijk over dit onderwerp worden gerapporteerd.

Voor vier sectoren, ziekenhuizen, verpleeghuizen, thuiszorg en farmaceutische hulp, zijn de totale kosten in 1999 uitgesplitst naar een deel voor mensen die zijn overleden en de rest van de bevolking. Deze toedeling heeft leeftijd- en geslachtspecifiek plaatsgevonden, en wordt in deze paragraaf gepresenteerd met een boven- en een ondergrens. Voor de vier sectoren samen werd tussen 9% (minimum schatting) en 18% (maximum schatting) van de kosten aan mensen in hun laatste levensjaar toegeschreven. *Figuur 5.3* geeft voor de vier geselecteerde sectoren een grafiek van deze percentages. Het aandeel kosten van laatste levensjaar in de totale kosten van zorg is het grootst bij de verpleeghuiszorg (14-29%), en het kleinst voor farmaceutische hulp (2,5-5%).

Figuur 5.3: Aandeel van de kosten van zorg voor mensen die in 1999 zijn overleden voor vier sectoren en het totaal van deze sectoren.

Tabel 5.7: Demografisch projecties van de kosten van de gezondheidszorg per zorgsector voor de periode 1999-2020 met onderscheid naar de kosten in het laatste levensjaar (in constante prijzen van 1999 en procenten).

Sector	Kosten in 1999 (miljoenen euro)	Groei per jaar in de periode 1999-2020 (%)		
		zonder onderscheid naar kosten laatste levensjaar	met onderscheid naar kosten laatste levensjaar	
			maximale toerekening	minimale toerekening
Ziekenhuiszorg	10.150	1,1	0,9	1,0
Farmaceutische hulp	3.155	1,2	1,1	1,1
Verpleeghuiszorg	2.872	1,8	1,6	1,7
Thuiszorg	1.569	1,6	1,4	1,5
Overige sectoren	15.713	0,9	-	-
Totale zorg	33.460	1,1	1,0	1,1

Verkenningen van toekomstige zorgkosten, met onderscheid naar de kosten in het laatste levensjaar, worden geconstrueerd door het aandeel kosten van het laatste levensjaar te relateren aan de sterfteprognoses en het deel van de kosten dat niet in het laatste levensjaar wordt uitgegeven, aan de bevolkingsprognoses. Tabel 5.7 geeft de ontwikkeling van de kosten van de zorg met onderscheid naar de kosten uitgegeven in het laatste levensjaar, op basis van demografische ontwikkelingen.

In de raming met onderscheid naar de kosten in het laatste levensjaar nemen de kosten van de gezondheidszorg in de periode 1999-2020 op basis van demografie en bij vaste kostenprofielen minder toe dan wanneer dit onderscheid er niet is. Een verklaring hiervoor ligt in de toekomstige vergrijzing in combinatie met de verbeterde levensverwachting die in de bevolkingsprognoses opgesloten ligt. In de periode 1999-2020 neemt het aantal mensen van 75 jaar en ouder toe met 40% terwijl het aantal sterfgevallen voor deze leeftijdsklasse in 2020 slechts 29% hoger is dan in 1999. De groei van het aantal personen met relatief hoge kosten (de overledenen) blijft dus achter bij de groei van het aantal mensen met relatief lage kosten (de niet-overledenen). Met onderscheid naar de kosten van het laatste levensjaar stijgen de kosten van de gezondheidszorg, op basis van demografische ontwikkelingen, minder snel dan wanneer dit onderscheid niet wordt gemaakt. Een soortgelijk effect is ook geconstateerd in eerder onderzoek (WRR, 1997).

5.6 Raming wachtlijstmiddelen

Voor vier zorgsectoren is de problematiek van de wachtlijsten groot. Dit betreft de ziekenhuiszorg, de sector verpleging, verzorging en ouderen, de gehandicaptenzorg en de geestelijke gezondheidszorg. Bij het maken van VTV-1997 leefde reeds de wens om wachtlijsten te betrekken in de kostenramingen, maar dat bleek destijds niet mogelijk te zijn. Er was wel materiaal beschikbaar, maar dat gaf weinig betrouwbaar inzicht in de omvang van de wachtlijsten en wachttijden en bood weinig steun om te beoordelen of en in hoeverre het toenmalig zorgvolume toereikend was. Binnen en vooral ook tussen sectoren bestonden sterk uiteenlopende manieren van registratie. Bovendien waren nog niet voor alle sectoren en zorgtypes aanvaardbare wachttijden vastgesteld.

Inmiddels is de beschikbare informatie verbeterd en zijn voor de belangrijkste zorgvormen normen voor wachttijden vastgesteld ('Treeknormen'). Met de nu beschikbare wachtlijstinformatie kan een schatting worden gemaakt van *een deel* van de middelen die nodig zijn om de huidige wachtlijsten weg te werken. Met het wegwerken wordt bedoeld dat gepaste zorg wordt verleend aan het aantal mensen met een wachttijd boven de norm. De schatting betreft een *deel* van de benodigde middelen omdat niet alle factoren van de wachtlijstproblematiek worden meegenomen en omdat, ondanks de ontwikkeling van de informatievoorziening, van sommige deelsectoren in de zorg de wachtlijstinformatie incompleet is of geheel ontbreekt. Het is momenteel niet goed mogelijk om in te schatten welke structurele middelen nodig zijn om de wachtlijsten op een aanvaardbaar niveau te houden. Hiervoor is de kwaliteit van de longitudinale gegevens over de in- en uitstromen van de wachtlijsten nog niet voldoende. Dit is onder andere het gevolg van de verbetering van de kwaliteit van de wachtlijstinformatie in de meest recente jaren: informatie uit eerdere jaren is niet of slecht vergelijkbaar met recente informatie.

In de berekening van de benodigde wachtlijstmiddelen worden opslagfactoren berekend voor de volumegroei voor twee alternatieve scenario's waarin de wachtlijsten binnen 4 of 8 jaar worden weggewerkt. Na selectie van de wachtlijsten die in de analyse worden meegenomen volgt een telling of schatting van het aantal wachtenden met een wachttijd boven de aanvaardbare norm. Vervolgens wordt een schatting gemaakt van de kosten van de extra benodigde capaciteit om deze mensen zorg te verlenen.

Geselecteerde wachtlijsten

Een aantal wachtlijsten zijn om een verschillende redenen niet meegenomen in de analyse. De belangrijkste reden is het gebrek aan de beschikbaarheid van (betrouwbare) informatie, zowel op het gebied van wachtlijsten als kosten. Daarnaast is een selectie gemaakt van wachtlijsten binnen een zorgsector die de meeste middelen behoeven. In de slotdiscussie van deze paragraaf wordt van de niet geselecteerde wachtlijsten, indien mogelijk en gebruik makend van andere onderzoeken, een globale schatting van de benodigde middelen gegeven.

- *Het ontbreken van (betrouwbare) wachtlijstinformatie.* Om deze reden zijn de wachtlijsten in de academische ziekenhuizen en de wachtlijsten voor poliklinische behandelingen niet meegenomen. Ook de verzorgingshuizen zijn om deze reden niet geselecteerd. In de meest recente wachtlijstrapportage voor de verpleging en verzorging (Taskforce, 2002) wordt beschreven dat: '...onderzoek [in een tweetal regio's] wijst uit dat twee derde van het aantal wachtenden op de wachtlijst voor het verzorgingshuis niet binnen drie maanden wenst te worden opgenomen.' De norm voor realisatie van verzorgingshuiszorg is 13 weken (Prismant, 2000). Mensen staan uit voorzorg op de wachtlijst en de urgentie voor verzorgingshuiszorg kan worden weggenomen door het bieden van adequate extramurale zorg. Dit wijst op een niet eenduidige urgentiebepaling in de toelating tot de wachtlijst voor verzorgingshuiszorg.
- *Aansluiting bij bestaande oplossingsmethodiek.* Voor de sector verpleging en verzorging is aangesloten bij een methodiek om de wachtlijsten in deze sector aan te pak-

ken die beschreven staat in de wachtlijstrapportages van de Taskforce (Taskforce, 2001; 2002). De methodiek stelt dat door extra verpleeghuiszorg te creëren de wachtlijsten voor verzorgingshuiszorg en voor thuiszorg verminderen omdat geleverde overbruggingszorg aan cliënten op de wachtlijst voor verpleeghuiszorg kan worden aangewend voor cliënten op de wachtlijst voor zorg thuis. Daarom zijn in deze analyse de wachtlijsten in de verpleging en verzorging slechts voor een deel meegenomen.

- *Het ontbreken van kosteninformatie.* Er is geen berekening gemaakt van de wachtlijsten voor extramurale verstandelijk gehandicaptenzorg en van de wachtlijsten voor ‘zorg thuis’ in de sector voor verpleging en verzorging omdat het ontbreekt aan de juiste kosteninformatie. In de verpleging en verzorging omvat de wachtlijst voor ‘zorg thuis’ alle wachtlijsten met uitzondering van de wachtlijsten voor verpleeghuiszorg en verzorgingshuiszorg. De wachtlijst voor ‘zorg thuis’ omvat dus meer dan de wachtlijst voor thuiszorg alleen. Voor de wachtlijsten voor ‘zorg thuis’ zijn niet voldoende gegevens beschikbaar om een schatting van de benodigde middelen te maken. Voor de wachtlijst voor thuiszorg kan alleen op hoog aggregatieniveau een schatting van de benodigde middelen worden gemaakt.
- *Aandeel in de wachtlijstmiddelen per deelsector.* Op grond van ander onderzoek (Prismant, 2000; CVZ/Prismant, 2001) is voor de ziekenhuiszorg en de gehandicaptenzorg, een selectie gemaakt van wachtlijsten die de meeste middelen behoeven. Op grond hiervan zijn de wachtlijsten voor revalidatie-instellingen en de wachtlijsten voor zintuiglijk en lichamelijk gehandicapten niet in de analyse meegenomen.
- *Overplaatsingen niet meegeteld.* Er zijn gevallen van wachtlijstcliënten die op de wachtlijst staan voor een bepaald product terwijl ze dit product reeds ontvangen. Bijvoorbeeld wordt gewacht op een overplaatsing. Deze wachtlijstcliënten worden niet meegenomen in de analyse omdat een overplaatsing geen extra capaciteit vraagt.
- *Uniformiteit in analyse.* Voor alle zorgsectoren zijn alleen de wachtlijsten voor behandeling beschouwd, dat wil zeggen, de wachtlijsten vanaf indicatiestelling. De wachtlijsten voor aanmelding en intake in de geestelijke gezondheidszorg zijn om deze reden niet meegenomen in de analyse.

Op grond van de bovenstaande overwegingen zijn de volgende wachtlijsten opgenomen in de analyse:

- algemene en categorale ziekenhuizen: wachtlijsten voor klinische opname en dagopname (Nienoord-Buré & Talma, 2002);
- geestelijke gezondheidszorg: wachtlijsten voor behandeling voor alle circuits (HHM, 2002b);
- gehandicaptenzorg: de wachtlijsten voor ondersteuning dagbesteding en ondersteuning wonen in de verstandelijke gehandicaptenzorg (CVZ/Prismant, 2002);
- verpleging en verzorging: de wachtlijst voor verpleeghuiszorg (HHM, 2002a).

Aantallen wachtenden met een wachttijd boven de norm

Het aantal wachtenden met een wachttijd boven de norm is geteld of geschat aan de hand van gegevens uit de wachtlijstrapportages en de ‘Treeknormen’ (Busch, 2001). In het zogenaamde ‘Treekoverleg’ hebben zorgaanbieders en verzekeraars afspraken

gemaakt over aanvaardbare wachttijden in de zorg. Per sector en soms per zorgproduct zijn maximaal aanvaardbare wachttijden vastgesteld. De maximaal aanvaardbare wachttijden voor de beschouwde wachtlijsten en het geschat aantal cliënten met een wachttijd boven de norm zijn gegeven in *tabel 5.8*.

Bij deze tabel kan een tweetal kanttekeningen worden gemaakt. Ten eerste ontbreekt het in de meeste wachtlijstinformatie aan een simultane verdeling van het aantal wachtenden naar zorgproduct en wachttijd. Voor een schatting van het aantal wachtenden boven de norm moeten verschillende tabellen gecombineerd worden hetgeen onzekerheid met zich meebrengt. Ten tweede wordt in de tabel uitgegaan van de wachttijd op *peilmoment*. Deze wachttijd geeft niet de werkelijke wachttijd weer. In het algemeen wordt onderscheid gemaakt naar *historische* wachttijd en wachttijd op *peilmoment*. Historische wachttijden geven aan hoe lang de wachttijden zijn geweest van cliënten die in een voorafgaande periode zijn geholpen. Wachttijden op peilmoment geven de wachttijden weer van alle mensen die op een bepaalde datum op de wachtlijst staan. Er zijn meerdere opvattingen over de verschillen tussen wachttijden op peilmoment en historische wachttijden. In de rapportage van wachtlijsten voor medisch specialistische zorg in ziekenhuizen (Nienoord-Buré & Talma, 2002) wordt gesteld dat de wachttijden van wachtenden op peildatum over het algemeen hoger ligt dan de gemiddelde historische wachttijden omdat het aantal wachtenden op verschillende manieren geselecteerd wordt waardoor de kans om een langwachtende aan te treffen op een wachtlijst op peilmoment groter is dan de kans om deze aan te treffen in een periode. In de rapportage van wachtlijstgegevens in de geestelijke gezondheidszorg (HHM, 2002b) wordt gesteld dat de wachttijd op peilmoment lager is dan de feitelijke wachttijd, omdat op peildatum de wachttijd voor een cliënt nog niet beëindigd is. Ongeacht deze verschillen lijkt de historische wachttijd de beste benadering van de werkelijke wachtlijstsituatie omdat deze de feitelijk gerealiseerde wachttijden weergeven. Omdat de huidige wachtlijstgegevens betrekkelijk weinig informatie geven over de historische wachttijden maar veelal de wachttijd op peilmoment weergeven, is in deze analyse uitgegaan van de wachttijd op peilmoment.

Tabel 5.8: Maximaal aanvaardbare wachttijden en aantal wachtenden met een wachttijd boven de norm voor de hier beschouwde wachtlijsten.

Zorgsector	Zorgtype	Maximaal aanvaardbare wachttijd	Aantal wachtenden met een wachttijd boven de norm	Peildatum
Algemene en categorale ziekenhuizen	klinische opname	7 weken	42.705	01-11-2001
	dagbehandeling	6 weken	43.793	idem
Geestelijke gezondheidszorg	extramuraal	6 weken	11.180	01-01-2002
	semimuraal	6 weken	410	idem
	intramuraal	7 weken	1.892	idem
	beschermd wonen	13 weken	1.039	idem
Gehandicaptenzorg	dagbesteding	6 weken	1.677	31-12-2001
	wonen	13 weken	3.332	idem
Verpleging en verzorging	verpleeghuiszorg	6 weken	7.943	01-10-2001

Verantwoording van de wachtlijstraming

Deze paragraaf gaat in op de gebruikte gegevens en de methoden. Toegelicht wordt hoe de schatting van het aantal wachtenden is uitgevoerd en hoe de kostenberekening tot stand is gekomen.

Ziekenhuiszorg

Het aantal wachtenden is ontleend aan de meest recente wachtlijstrapportage, peildatum 1 november 2001. Het aantal wachtenden met een wachttijd boven de norm (zie *tabel 5.9*) is geconstrueerd door het landelijk totaal aantal wachtenden per specialisme te combineren met de procentuele wachttijdverdeling per specialisme. De benodigde wachtlijstmiddelen bestaan uit drie categorieën: de kosten voor medisch specialisten, voor klinische opnames en voor dagopnames. Er zijn vaste kosten per klinische opname en dagopname (Prismant, 2000), zie *tabel 5.9*. Het totaal aan kosten voor klinische opname en voor dagopname is de vermenigvuldiging van deze kosten met het aantal te behandelen wachtlijsteliënten. De benodigde kosten voor specialisten wordt berekend aan de hand van productiecijfers en de kosten per poortspecialisme. De schatting van de kosten per klinische opname en dagopname zijn geschat op basis van CTG-richtlijnen voor financiering van ziekenhuizen. De verschillende budgetcomponenten (beschikbaarheid, capaciteit en productie) zijn per specialisme toegewezen aan klinische opnames, dagopnamen en polikliniekbezoeken (de laatste wordt in onze analyse niet beschouwd). De kostenschatting voor klinische opname omvat kosten voor adherentie, verpleegdagen, opnames en bedden; voor dagopname omvat deze de kosten voor adherentie en dagopnamen. Daarmee vertegenwoordigen de gehanteerde bedragen voor klinische opname en dagopname dus integrale kosten.

De productie per specialisme (Prismant, 1999) is verdeeld over klinische opnames en dagopnames waarbij een verdeelsleutel is gehanteerd welke is ontleend aan de verhouding van opnames en dagverplegingsdagen per 10.000 inwoners in de totale productie van algemene ziekenhuizen. Het aantal wachtenden voor klinische opname en dagopname is gerelateerd aan de zo geconstrueerde productie. Weegfactoren, berekend in analyses van de productie per specialisme (Prismant, 2000), zijn gebruikt om te bepalen hoe groot de benodigde groei in het aantal specialisten is. Deze gewichten zijn gegeven ten opzichte van een eerste polikliniek bezoek (dus gewicht eerste polikliniek bezoek = 1). In onze berekeningen komen geen polikliniek bezoeken voor en daarom wordt de weegfactor voor polikliniek niet gebruikt. De volgende formule is gehanteerd, per specialisme, voor de berekening van het extra aantal benodigde specialisten:

$$\text{aantal extra benodigde specialisten} = (1/N) * (\kappa * W_k + \delta * W_d) / (\kappa * K + \delta * D)$$

waarbij κ en δ de eerder genoemde weegfactoren zijn, W_k en W_d het aantal wachtenden voor klinische opname en dagopname, en K en D het aantal behandelde patiënten (productie) voor klinische opname en dagopname en N het totaal aantal specialisten voor het betreffende specialisme. De formule is ontleend aan de tijdsbesteding van een specialist, waarbij de weegfactoren de verdeling van de te besteden tijd geven. De groei van het

aantal specialisten wordt vermenigvuldigd met de kosten van een poortspecialist (175.864 euro) hetgeen resulteert in de extra benodigde middelen voor specialisten, zie tabel 5.9.

De totaal benodigde middelen voor 42.705 wachtenden voor klinische opname en 43.793 wachtenden voor dagopname bedragen volgens deze berekeningen 157 miljoen euro. Hiervan is 64 miljoen euro nodig voor klinische opname, 25 miljoen voor dagopname en 67 miljoen voor uitbreiding van het aantal specialisten. Bij een totale uitgave voor algemene en categorale ziekenhuizen in het jaar 2000 van 6.748 miljoen euro komt

Tabel 5.9: Aantal wachtenden voor medisch-specialistische zorg in ziekenhuizen met een wachttijd boven de norm, productie per specialisme, kosten per klinische opname en dagopname, extra benodigde middelen voor uitbreiding van het aantal specialisten en het totaal aan benodigde middelen (-: geen gegevens bekend).

Medisch specialisme	Aantal wachtenden met een wachttijd boven de norm		Productie		Kosten		
	klinische opname	dagopname	aantal behandelde patiënten in 1998	per klinische opname (euro)	per dagopname (euro)	voor uitbreiding aantal specialisten (miljoenen euro)	totaal benodigde middelen (miljoenen euro)
Interne geneeskunde	312	1.238	179.129	2.133	726	0,8	2,4
Cardiologie	408	255	161.907	1.815	635	0,3	1,2
Longziekten	153	85	60.501	2.224	726	0,2	0,6
Reumatologie	57	65	4.609	2.768	953	0,3	0,6
Gastro-enterologie	138	341	6.426	2.314	771	0,5	1,1
Anesthesiologie	105	477	-	-	-	-	-
Chirurgie	8.395	9.170	247.084	1.815	590	6,1	27,1
Urologie	1.980	2.178	52.176	1.497	590	2,2	6,6
Orthopedie	14.047	5.617	89.393	1.860	590	12,3	42,1
Neurochirurgie	381	208	14.605	2.087	726	0,3	1,3
Plastische chirurgie	9.454	6.235	19.585	1.134	545	11,7	25,9
Gynaecologie	2.300	2.020	210.451	1.044	545	1,5	5,1
Kinder geneeskunde	58	136	96.188	1.497	635	0,1	0,3
Neurologie	204	184	78.689	2.087	635	0,3	0,9
Dermatologie	6	30	3.067	1.906	499	0,2	0,2
KNO heelkunde	3.083	1.896	51.022	726	454	4,8	8,0
Oogheelkunde	1.610	13.631	32.717	590	454	26,1	33,7
Kaakchirurgie	16	28	-	-	-	-	-
	totaal aantal wachtenden met een wachttijd boven de norm		totaal aantal behandelde patiënten	totaal benodigde middelen (miljoenen euro)			
	klinische opname	dagopname	in 1998	klinische opname	dagopname	uitbreiding aantal specialisten	totaal
Totaal	42.705	43.793	1.307.549	64	25	67	157

het totaal aan middelen voor wachtlijstbestrijding overeen met 2,8%. In 4 jaar tijd is de groei 0,7% per jaar en in 8 jaar 0,3% per jaar.

Verpleging en verzorging

Het aantal wachtenden op verpleeghuiszorg met een wachttijd boven de norm is ontleend aan de meest recente wachtlijstrapportage, peildatum 1 oktober 2001. Er is uitgegaan van het aantal wachtenden met verwerking van de in de wachtlijstrapportage genoemde 'naijleffecten', de administratieve correcties die niet in alle analyse resultaten zijn weergegeven. Het totaal aantal wachtenden op verpleeghuiszorg is 11.406 cliënten; hiervan ontvangen 9.904 personen geen verpleeghuiszorg. De verdeling van dit aantal wachtenden naar aantallen met een wachttijd boven (80%) en onder (20%) de norm is ontleend aan de wachtlijstrapportage over 2001 (Taskforce, 2001). Het aantal wachtenden op verpleeghuiszorg die geen verpleeghuiszorg ontvangen en die een wachttijd boven de norm hebben is dan 7.943. De kosten per jaar in 2000 voor een verpleeghuiscliënt is geschat op 53.500 euro, gebaseerd op 3.059 miljoen euro uitgaven aan verpleeghuizen en een geschatte capaciteit in 2001 van 20,3 miljoen verpleegdagen en 1,3 miljoen dagbehandelingen (Prismant/VWS, 2001). Bij de kostenberekening is een weging voor kosten en duur van verpleegdagen en dagbehandelingen toegepast (Prismant, 2000).

De totaal benodigde middelen voor 7.943 wachtlijstcliënten bedragen hiermee 425 miljoen euro. Bij een totale uitgaven voor de sector verpleging, verzorging en ouderen in 2000 van 8.154 miljoen euro komt het totaal bedrag aan middelen voor wachtlijstbestrijding overeen met 5,2%. In 4 jaar tijd is de groeivoet 1,3% en in 8 jaar tijd is dit 0,6% per jaar.

Gehandicaptenzorg

Het aantal wachtenden in de gehandicaptenzorg is ontleend aan de tussenrapportage van de wachtlijstcijfers met peildatum 31 december 2001. Het aantal urgent wachtenden voor dagbesteding en wonen zijn geteld waarbij degenen die reeds zorg ontvangen binnen de gevraagde zorgfunctie zijn geëxcludeerd (zie ZRS-publicaties m.b.t. de situatie van actuele zorg). Alleen die wachtenden zijn geteld die een woonsituatie 3, 4 of 5 hebben. Dit betreft wachtenden die geen zorg ontvangen (situatie 5), die zorg ontvangen buiten de ZRS-productdefinitie (situatie 4) of die zorg ontvangen binnen de ZRS-definitie maar buiten de functie (situatie 3). Het aantal wachtenden voor wonen is verdeeld naar intramuraal en semimuraal wonen met gebruik van verdeelsleutels (Prismant, 2000). Intramuraal wonen omvat de functies E007 en E008 en 60% van het aantal wachtenden voor E009; semimuraal wonen omvat 40% van E009 en de functies E010 en E011, definities van zorgfuncties zijn volgens het ZRS. Het aantal wachtenden voor de functie E200 (wonen, niet nader omschreven) is naar rato verdeeld over de bekende aantallen. Het aantal wachtenden voor dagbesteding met een wachttijd tot 6 weken is de helft van het gerapporteerde aantal wachtenden met een wachttijd van 0-3 maanden. Aangenomen wordt dat een plaats voor dagverblijf overeenkomt met een plaats voor dagbesteding; een plaats in een instelling voor verstandelijk gehandicapten overeenkomt met een plaats voor intramuraal wonen en een plaats in een gezinsvervangend tehuis

Tabel 5.10: Uitgaven, capaciteit en kosten per plaats voor wonen en dagbesteding in de verstandelijk gehandicaptenzorg (in euro).

	Uitgaven (miljoenen euro)	Capaciteit (plaatsen)	Kosten per plaats, afgerond (euro)	Benodigde middelen (miljoenen euro)
Dagverblijven	382	16.378	23.300	32
Instellingen voor verstandelijk gehandicapten	1.936	35.968	53.800	80
Gezinsvervangende tehuizen	527	17.731	29.700	55
Totaal				167

overeenkomt met een plaats voor semimuraal wonen. Voor het berekenen van het totaal bedrag aan middelen is aangenomen dat een cliënt dagbesteding 0,824 plaats bezet (Prismant, 2000). Productiegegevens van 2000 zijn ontleend aan het Brancherapport Volksgezondheid 2001, Deelrapport Care (Prismant/VWS, 2001), uitgaven aan de zorg in 2000 zijn ontleend aan de Zorgnota 2002 (VWS, 2001a) en zijn gegeven in *tabel 5.10*. Deze tabel geeft tevens de geschatte kosten per plaats.

De totaal benodigde middelen voor 5.009 wachtlijstcliënten is hiermee 167 miljoen euro. Bij een totale uitgaven voor de sector gehandicaptenzorg, exclusief de uitgaven voor hulpmiddelen, in 2000 van 3.294 miljoen euro komt het totaal bedrag aan middelen voor wachtlijstbestrijding overeen met 5,1%. In 4 jaar tijd is de groeivoet 1,2% en in 8 jaar tijd is dit 0,6% per jaar.

Geestelijke gezondheidszorg

Het aantal wachtenden in de geestelijke gezondheidszorg is ontleend aan de meest recente rapportage met peildatum 1 januari 2002. Alleen wachtenden op behandeling worden beschouwd. Het aantal wachtenden met onbekende leeftijd is niet meegeteld. De frequentieverdeling van geobserveerde wachttijden is gebruikt om de verdeling van het aantal wachtenden naar wachttijd te bepalen. De benodigde middelen zijn geschat met gebruik van gegevens uit brancherapporten voor de geestelijke gezondheidszorg (Trimbos/VWS, 2001; GGZ Nederland, 1999, 2001). Er is per zorgcircuit een schatting gemaakt van het aantal contacten, deeltijdbehandelingen en verpleeg- en verzorgingsdagen per opname, zie *tabel 5.11*. Vervolgens zijn de kosten per contact of verpleegdag geschat. Vermenigvuldiging van het aantal wachtenden met het aantal contacten/verpleegdagen per opname en vervolgens met de kosten per productie-eenheid (contact/verpleegdag) geeft de totaal benodigde middelen. Voor beschermd wonen wordt genomen: 23.435 euro per plaats per jaar (Zorgnota 2001).

Tabel 5.12 geeft een overzicht van de benodigde middelen per circuit en zorgsoort. In totaal is op deze manier 113 miljoen euro nodig voor wachtlijstbestrijding in de geestelijke gezondheidszorg. Ten opzichte van het totaal aan uitgaven in 2000 is dit een stijging van 4,3%, overeenkomend met een groeivoet van 1,1% per jaar over een periode van 4 jaar en een groeivoet van 0,5% per jaar in een periode van 8 jaar.

Tabel 5.11: Productie, aantal contacten/verpleeg- en verzorgingsdagen per opname en kosten per contact of verpleeg-/verzorgingsdag voor de geestelijke gezondheidszorg.

	Extramuraal	Semimuraal	Intramuraal
Contacten, deeltijdbehandelingen, verpleeg- en verzorgingsdagen in 1999	face-to-face contacten (in 1.000)	deeltijdbehandelingen	verpleeg- en verzorgingsdagen
Kinderen en jeugd	1.350	111	638
Volwassenen	2.812	1.057	7.030
Ouderen	329	88	2.153
Forensisch	37	17	428
Verslavingszorg	1.471	60	557
Opnames in 1997	extramuraal	semimuraal	intramuraal
Kinderen en jeugd	99.511	1.961	2.080
Volwassenen en ouderen	225.550	14.000	36.600
Forensisch	1.755	66	569
Verslavingszorg	40.729	1.773	11.279
Aantal contacten of verpleeg- en verzorgingsdagen per opname			
Kinderen en jeugd	13,6	56,6	307,0
Volwassenen en ouderen	12,5	75,5	192,1
Forensisch	21,1	257,6	752,2
Verslavingszorg	36,1	33,6	49,4
Kosten per productie-eenheid (euro)	face-to-face contact	deeltijdbehandeling	verpleeg- of verzorgingsdag
Kinderen en jeugd	104	864	202
Volwassenen	117	118	138
Ouderen	142	122	123
Forensisch	136	198	377
Verslavingszorg	62	123	154

Tabel 5.12: Benodigde middelen voor wachtlijstaanpak in de geestelijke gezondheidszorg (in miljoenen euro).

	Extramuraal	Semimuraal	Intramuraal	Beschermd wonen	Totaal
Kinderen en jeugd	2,9	4,0	13,1	0,2	20,2
Volwassenen	10,9	2,7	26,0	22,2	61,9
Ouderen	2,4	0,1	2,8	1,3	6,6
Forensisch	0,4	0,2	18,7	0,0	19,3
Verslavingszorg	0,4	0,1	3,9	0,5	4,8
Totaal	16,9	7,0	64,6	24,3	112,8

Resultaten en discussie

Een overzicht van de benodigde extra middelen voor wachtlijstreductie voor de in de analyse meegenomen wachtlijsten is gegeven in tabel 5.13. Uit de cijfers volgt dat voor het wegwerken van deze wachtlijsten in een periode van 4 jaar een extra volumegroei

Tabel 5.13: Benodigde middelen voor de aanpak van de hier beschouwde wachtlijsten (in miljoenen euro). Absolute groei en jaarlijkse, additionele volumegroei bij een aanpak in een periode van 4 of 8 jaar (procenten).

Sector	Benodigde middelen (miljoenen euro)	Absolute groeien opzichten van uitgaven in 2000 (%)	Groeivoet voor periode van 4 jaar (% per jaar)	Groeivoet voor periode van 8 jaar (% per jaar)
Algemene en categorale ziekenhuizen	175	2,8	0,7	0,3
Geestelijke gezondheidszorg	113	4,3	1,1	0,5
Gehandicaptenzorg	167	5,1	1,2	0,6
Verpleging en verzorging	425	5,2	1,3	0,6
Totaal	880	2,5	0,6	0,3

van 0,6% per jaar noodzakelijk is. Bij een periode van 8 jaar bedraagt de extra groeivoet 0,3% per jaar.

Bij deze berekeningen moet een aantal kanttekeningen worden geplaatst.

- Van een aantal wachtlijsten is om uiteenlopende redenen geen schatting van de benodigde middelen gemaakt, waardoor de hier gepresenteerde schatting een ondergrens van het totaal aan benodigde middelen representeert.
- Er is geen rekening gehouden met de nog te verwachten effecten van reeds ingezette wachtlijstmiddelen. In de afgelopen jaren zijn reeds maatregelen genomen ter bestrijding van de wachtlijsten. Een deel van de effecten van de reeds ingezette middelen is nu reeds zichtbaar in kortere wachtlijsten. Er zijn echter nog toekomstige effecten te verwachten omdat ook geïnvesteerd is in bijvoorbeeld opleidingen en bouw.
- Niet alle factoren die een rol spelen in de wachtlijstproblematiek zijn in de hier gevolgde methode meegenomen. Wachtlijstrapportages en onderzoek naar achterliggende factoren van de wachtlijstproblematiek geven aan dat productievergroting alleen niet hoeft te leiden tot een daling van de omvang van het wachtlijstprobleem omdat er meer factoren van invloed zijn op het bestaan van wachtlijsten (Laeven et al., 2000). De hier gevolgde methode, reductie van het wachtlijstprobleem door capaciteitsgroei, gaat voorbij aan factoren als organisatie, logistiek en verandering van samenstelling van de wachtlijst. Ook de latente vraag, dit is de extra vraag die ontstaat als een wachtlijst wordt gereduceerd, is buiten beschouwing gelaten evenals aspecten zoals verandering van indicatiestelling, de personeelvoorziening in de zorginstellingen, opleidingen van personeel en bouw van zorgcapaciteit.

Een aantal wachtlijsten die niet in onze analyse zijn meegenomen zijn wel door Prismant (2000) beschouwd. Peiljaar in de analyses van Prismant was 1999 en de aanpak van de wachtlijsten is door Prismant in scenario's geformuleerd. De kosten voor aanpak van de wachttijden voor poliklinische behandeling wordt door Prismant geschat op 27,5 miljoen euro, en voor revalidatie-instellingen op 5,5 miljoen euro. Voor de lichamelijk gehandicaptenzorg worden de benodigde middelen door Prismant geschat op 65 miljoen euro. Op basis van het Prismant onderzoek is voor de ziekenhuiszorg 33 miljoen euro meer nodig dan onze analyse geeft, en voor de gehandicaptenzorg 65 miljoen euro.

De methodologie van deze analyse en die van Prismant (2000) is op veel punten vergelijkbaar. Een opvallend verschil in de resultaten treedt op bij de berekening van de benodigde kosten voor uitbreiding van het aantal specialisten in de ziekenhuiszorg. In onze analyse zijn de berekende kosten voor uitbreiding van het aantal specialisten ongeveer twee keer zo hoog als in de analyse van Prismant. Een onzekerheidsanalyse van onze berekeningen wijst uit dat de waarschijnlijke verklaring hiervoor ligt in de door ons gehanteerde aanname in de productieverdeling. Bij gebrek aan gedetailleerde gegevens wordt vermoedelijk voor een aantal voor de kostenberekening belangrijke specialismen een te klein deel van de productie toegerekend aan klinische opnamen. Een ander resultaat van de onzekerheidsanalyse was dat niet het productievolume van belang is voor de kostenberekening maar wel de *productiviteit*. Als sinds 1998 de productiviteit van de specialisten is toegenomen zijn de hier berekende extra middelen voor de uitbreiding van het aantal specialisten te hoog.

In de huidige aanpak van de wachtlijsten in de gehandicaptenzorg worden veel cliënten geholpen met persoonsvolgende en persoonsgebonden budgetten en is er veel inzet op ambulante en kortdurende zorg. Wachtlijstcliënten voor deze zorgsoorten worden in onze analyse niet meegenomen. Een probleem bij de analyse van de beschikbare gegevens hierover is dat het slechts globaal, of helemaal niet, duidelijk is welke wachtlijstcliënten met deze middelen worden geholpen. Daarom is een berekening van de extra benodigde middelen volgens de huidige aanpak van de wachtlijsten vrijwel niet mogelijk.

Als tenslotte er van wordt uitgegaan dat tweederde van het aantal urgente wachtlijstcliënten voor verzorgingshuiszorg niet binnen drie maanden geholpen wil worden en dat de resterende eenderde daadwerkelijk intramurale zorg behoeft, dan zijn er 9.364 cliënten die geholpen moeten worden. Met een kostprijs van 25.000 euro in 1999 (VWS, 2000) komt het totaal aan benodigde middelen overeen met 234 miljoen euro. Voor de thuiszorg geldt dat bij een uitgave van 28 euro per geleverd zorguur, gemiddeld 3,3 uur zorg per cliënt per week in 1999 (VWS, 2000) en een aantal van 13.786 wachtlijstcliënten met een wachttijd boven de norm, het totaal aan benodigde middelen 67 miljoen euro bedraagt. Deze methode is zeer grofmazig en gaat ondermeer voorbij aan specifieke aspecten van de vraag en de daarmee samenhangende variatie in zorgproducten en kosten.

Een globale schatting van de benodigde middelen voor de wachtlijsten die niet in onze analyse zijn meegenomen komt op 400 miljoen euro. Als deze onzekere en grove schatting bij het eerder berekende bedrag opgeteld wordt, komt het totaal aan benodigde middelen uit op 1.280 miljoen euro.

6 KOSTEN VAN RISICOFACTOREN

6.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft een eerste verkenning om kosten toe te wijzen aan een aantal achterliggende oorzaken van ziekten. In deze studie worden de kosten van de gezondheidszorg beschreven naar meerdere assen, waarvan de diagnose-as de titel heeft geïnspireerd: Kosten van Ziekten in Nederland. Nu staan ziekten veelal niet op zichzelf. Achter ieder van de onderscheiden ziekten liggen bekende en onbekende factoren die verantwoordelijk zijn voor het vóórkomen van die ziekten. Deze worden risicofactoren of ook wel determinanten van ziekte genoemd. Doel van dit hoofdstuk is om inzicht te geven in de kosten van de Nederlandse gezondheidszorg die kunnen worden toegewezen aan een aantal bekende risicofactoren waarvan voldoende kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn en die bovendien geheel of gedeeltelijk kunnen worden beïnvloed door preventie.

Risicofactoren in relatie tot ziekten

Roken, overmatig alcoholgebruik, overgewicht, een verhoogde bloeddruk, onveilig vrijen en luchtvervuiling zijn voorbeelden van risicofactoren waarvan bekend is dat ze kunnen leiden tot bepaalde ziekten. Zo wordt 87% van de sterfte aan longkanker bij mannen veroorzaakt door roken (Smit, 2002) en is ongeveer 60-70% van de nieuwe gevallen van diabetes mellitus type 2 toe te schrijven aan (ernstig) overgewicht (Seidell, 2001).

Risicofactoren kunnen worden ingedeeld in twee hoofdgroepen: endogene en exogene risicofactoren. Endogene factoren zijn in de persoon zelf aanwezig. Deze factoren kunnen aangeboren zijn (genetische factoren) of gedurende het leven ontstaan (verworven eigenschappen). Veel endogene risicofactoren hebben daarbij zowel een erfelijke als een verworven component (hoge bloeddruk, overgewicht). Exogene factoren werken van buitenaf in op de persoon. Binnen de exogene factoren wordt onderscheid gemaakt tussen de fysieke omgeving (bijvoorbeeld straling, luchtverontreiniging), leefstijl (onder meer het gebruik van genotmiddelen) en de sociale omgeving (bijvoorbeeld werkomgeving).

De endogene risicofactoren die in deze analyse konden worden meegenomen zijn: hoge bloeddruk, hoog cholesterol en overgewicht. De exogene risicofactoren die worden onderscheiden zijn alleen leefstijlfactoren: roken, lichamelijk inactiviteit, onvoldoende consumptie van groente en fruit, overmatig gebruik van alcohol en drugs, en consumptie van verzadigde vetten.

6.2 Methode

De toedeling van de kosten van de zorg aan risicofactoren is gebaseerd op de zogenaamde PAR-methode (Hoogenveen & Boshuizen, 2002; Boshuizen et al., 1997), die voor dit

doel op enkele punten is aangepast. Met deze methode is bepaald welk deel van de kosten van ziekten uit deze studie (zie *hoofdstuk 3*) toewijsbaar is aan een risicofactor.

Niet alle kosten konden worden toegewezen aan risicofactoren. Ten eerste zijn de risicofactoren van veel ziekten (nog) onbekend. Ten tweede onderscheiden we hier alleen de acht risicofactoren waarvoor voldoende kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn en die geheel of gedeeltelijk kunnen worden beïnvloed door preventie. De risicofactor onveilig gedrag is bijvoorbeeld niet meegenomen in de analyse. Een deel van de ongevallen kan weliswaar worden toegewezen aan onveilig gedrag, maar het is onbekend welk deel. En een hoge leeftijd is een belangrijke kwantificeerbare risicofactor voor bepaalde ziekten, maar deze risicofactor kan uiteraard niet worden beïnvloed door preventie.

De toedeling van de kosten aan risicofactoren verloopt in vijf stappen die hieronder worden toegelicht.

Stap 1. Klasse indelingen van risicofactoren

Voor elke risicofactor moet worden bepaald welke mate van optreden ongunstig is. Daartoe wordt de mate van optreden ingedeeld in klassen. Eén klasse wordt als gunstige klasse aangewezen (geen verhoogd risico) en deze vervult daarmee de rol van referentieklassse. Aangezien het onderzoek naar de invloed van risicofactoren nog volop in ontwikkeling is veranderen deze inzichten nog wel eens, waardoor de resultaten van dit hoofdstuk uiteraard ook een voorlopig karakter hebben.

In dit hoofdstuk is de volgende indeling gekozen:

- *Roken*: nooit (referentie), huidige roker en ooit gerookt.
- *Systolische bloeddruk (SBP)*: <120; 120-140; 140-160; >=160 mmHg en medicijngebruikers. Voor medicijngebruikers is het relatief risico gelijkgesteld aan dat voor de klasse >=160 mmHg. Deze groep is meegenomen bij alle PAR-berekeningen. Voor leeftijd < 60 jaar is de referentieklassse < 120 mmHg, voor leeftijd ≥ 60 jaar de klasse < 140 mmHg.
- *Totaalcholesterol*: <5 (referentie), 5-6,5; 6,5-8; >=8 mmol/l.
- *Body Mass Index (BMI)*: <25 (referentie), 25-30, >=30 kg/m².
- *Lichamelijke activiteit*: 5-7 dagen actief (referentie), 1-4 dagen actief, inactief.
- *Alcohol*: vier klassen op basis van grenswaarden 1, 4, 6 (mannen) 1, 2, 4 (vrouwen) eenheden/dag (eenheid: 10g alcohol absoluut). De laagste twee klassen zijn de referentieklassen.
- *Groente en fruit*: vijf klassen op basis van grenswaarden 100, 200, 300, 400 gram per dag. De hoogste klasse is referentieklassse.
- *Verzadigd vet*: vijf klassen op basis van grenswaarden 10; 12,5; 15; 17,5% energie. De laagste klasse is referentieklassse.

Het onderdeel drugs van de risicofactor alcohol en drugs is niet met de PAR-methode toegevoegd en komt in bovenstaande klasse-indeling dus niet voor.

Stap 2. Univariate PAR's

Vervolgens zijn de ziekten geselecteerd waarvan bekend is dat ze (ten dele) kunnen worden beïnvloed door één of meer van de geselecteerde risicofactoren. Per ziekte is leeftijd- en geslachtspecifiek bepaald welk deel van de nieuwe ziektegevallen kan worden toegewezen aan de diverse risicofactoren, ook wel Populatie Attributieve Risico (PAR) genoemd (zie tabel 6.1). PAR's zijn gedefinieerd als de relatieve reductie van ziekte of sterfte, die mogelijk is wanneer iedereen het gunstigste niveau van een gegeven risicofactor zou halen. PAR's worden daarom ook wel geïnterpreteerd als de proportie van ziekte of sterfte, die toewijsbaar is aan een bepaalde risicofactor. Bij de berekening van de PAR's is hier gebruik gemaakt van gepubliceerde relatieve risico's en prevalenties en incidenties van ziekten en risicofactoren uit andere studies (relatieve risico's: Hoogenveen & Boshuizen, 2002; Klerk et al., 1998; Schuit, 1996; d'Arcy et al., 1996; Hoogenveen et al., 2002; Batelle, 1997; Bergstrom et al., 2001; prevalenties van risicofactoren: Blokstra et al., 1997; Mennen et al., 1995; StiVoRo, 1999; Hildebrandt et al., 1999; TNO Voeding, 1998; CBS, 1998; prevalenties en incidenties van ziekten: Hoogenveen et al., 2000a-b; Maas et al., 1997; Coebergh et al., 1995). De huidige ziektegevallen staan in verband met blootstelling aan risicofactoren in het verleden. Omdat daarover echter onvoldoende gegevens beschikbaar zijn is de huidige blootstelling aan risicofactoren gebruikt als benadering voor de blootstelling in het verleden. Aangezien nauwelijks cijfers beschikbaar zijn over relatieve risico's bij jongeren, hebben alle PAR's en andere cijfers in dit hoofdstuk betrekking op de bevolking van 20 jaar en ouder. Tenslotte hebben de relatieve risico's soms betrekking op slechts een deel van de ziektegroep zoals die in KVZ-99 wordt gehanteerd. Overgewicht is bijvoorbeeld wel een risicofactor voor diabetes type 2, maar niet voor diabetes type 1. In deze gevallen is het deel waarvoor

Tabel 6.1: Univariate PAR's voor acht risicofactoren en bijbehorende diagnosegroepen, mannen.

	Endogeen			Exogeen				
	Bloed- druk	Choles- terol	Over- gewicht	Roken	Lichamelijke activiteit	Groente en fruit	Alcohol	Verzadigd vet
Coronaire hartziekten	0,31	0,19	0,21	0,33	0,19	0,15	0,01	0,40
Hartfalen	0,24	-	0,08	0,07	-	-	-	-
Beroerte	0,32	-	0,10	0,25	0,23	0,12	0,03	-
Astma en COPD	-	-	-	0,33	-	-	-	-
Diabetes	-	-	0,45	-	0,16	-	-	-
Artrose	-	-	0,22	-	-	-	-	-
Dorsopathie	-	-	0,19	-	-	-	-	-
Longkanker	-	-	-	0,92	-	0,17	-	-
Colorectumkanker	-	-	0,07	-	0,12	0,12	-	-
Maagkanker	-	-	-	-	-	0,21	-	-
Slokdarmkanker	-	-	-	0,79	-	0,20	0,09	-
Borstkanker	-	-	-	-	-	0,02	-	-
Prostaat­kanker	-	-	0,04	-	-	-	-	-
Blaas- en nierkanker	-	-	0,21	0,45	-	0,10	-	-
Alvees­klierkanker	-	-	-	0,29	-	0,12	-	-
Baarmoeder­halskanker	-	-	-	-	-	-	-	-
Ovariumkanker	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 6.2: Univariate PAR's voor acht risicofactoren en bijbehorende diagnosegroepen, vrouwen.

	Endogeen			Exogeen				
	Bloed- druk	Choles- terol	Over- gewicht	Roken	Lichamelijke activiteit	Groente en fruit	Alcohol	Verzadigd vet
Coronaire hartziekten	0,27	0,19	0,22	0,19	0,21	0,12	-	0,39
Hartfalen	0,20	-	0,10	0,11	-	-	-	-
Beroerte	0,32	-	0,13	0,16	0,26	0,10	0,02	-
Astma en COPD	-	-	-	0,22	-	-	-	-
Diabetes	-	-	0,50	-	0,16	-	-	-
Artrose	-	-	0,22	-	-	-	-	-
Dorsopathie	-	-	0,21	-	-	-	-	-
Longkanker	-	-	-	0,73	-	0,15	-	-
Colorectumkanker	-	-	0,08	-	0,17	0,10	-	-
Maagkanker	-	-	-	-	-	0,18	-	-
Slokdarmkanker	-	-	-	0,64	-	0,17	0,02	-
Borstkanker	-	-	0,07	-	-	0,01	0,01	-
Prostaatcancer	-	-	-	-	-	-	-	-
Blaas- en nierkanker	-	-	0,22	0,26	-	0,07	-	-
Alvleesklierkanker	-	-	-	0,26	-	0,10	-	-
Baarmoederhalskanker	-	-	-	-	-	-	-	-
Ovariumkanker	-	-	-	-	-	-	-	-

geen relatief risico bestaat toegevoegd aan de prevalentie en is het relatief risico van dat deel op één gezet. Deze werkwijze gaat uit van de veronderstelling dat de kosten op dezelfde wijze als de prevalentie over de twee deelgroepen zijn verdeeld.

Bovenstaande tabellen betreffen univariate PAR's omdat bij de berekening van iedere PAR niet volledig kan worden gecorrigeerd voor de aanwezigheid van andere risicofactoren. Univariate PAR's leiden daarom tot dubbelstellingen.

In de tabel bij mannen is bijvoorbeeld te zien dat in totaal 179% van de ziektegevallen van coronaire hartziekten wordt toegewezen aan deze acht risicofactoren. Hoewel bij de meeste andere ziekten niet meer dan 100% wordt toegewezen is ook daar vaak sprake van dubbelstellingen. Dit komt onder andere omdat exogene risicofactoren de gezondheidstoestand veelal via de endogene risicofactoren beïnvloeden. Te weinig lichamelijke activiteit kan bijvoorbeeld leiden tot overgewicht en daarmee tot diabetes. Bij bepaling van de oorzaak van de ziekte leidt dit tot problemen. Is het gebrek aan lichamelijke activiteit of het overgewicht dan de oorzaak van de ziekte, of wellicht nog een andere factor? En moeten vervolgens de ziektegevallen en kosten worden toegewezen aan het gebrek aan lichamelijke activiteit of aan overgewicht? In de KVZ-benadering worden kosten eenduidig toegewezen zodat de som van alle kosten exact 100% is. Dit wordt ook voor kosten van risicofactoren nagestreefd, maar is gezien bovenstaande niet mogelijk.

Stap 3. Multivariate PAR's

Dubbelstellingen tussen sommige endogene en exogene risicofactoren kunnen vanwege de eerder genoemde causale relaties niet worden voorkomen. Voor dubbelstellingen binnen elk van deze groepen is dat echter wel mogelijk. Daartoe wordt hierna gebruik

gemaakt van PAR's waarbij een zogenaamde multiplicatieve PAR het randtotaal vormt. Een multiplicatieve PAR betreft de theoretisch te behalen gezondheidswinst voor de hypothetische situatie waarin de verschillende risicofactoren voor een specifieke ziekte hun gunstigste waarde hebben (Gefeller & Eide, 1999). Bij de berekening hiervan wordt aangenomen dat het relatieve risico op het krijgen van een ziekte voor iemand die bijvoorbeeld zowel teveel alcohol drinkt als ook rookt gelijk is aan het product van de afzonderlijke relatieve risico's voor deze ziekte. Resultaat is een PAR die aangeeft welk deel van de incidentie van een ziekte is toe te wijzen aan de combinatie van de gezamenlijke endogene risicofactoren en de gezamenlijke exogene risicofactoren. Het deel wat binnen deze groepen niet aan de gezamenlijke risicofactoren kan worden toegewezen is de onverklaarde proportie en samen telt dit per definitie op tot 100% binnen beide groepen.

De univariate PAR's worden vervolgens teruggeschaald binnen het randtotaal van de multivariate PAR in de betreffende groep. Deze methode voldoet aan de criteria voor optelbaarheid zoals beschreven door Cox (Cox, 1984). Deze aanpassing van de univariate PAR's leidt ertoe dat de som van de kosten van de geselecteerde endogene risicofactoren inclusief een component 'niet toewijsbaar' gelijk is aan 100% en ook dat de kosten van de exogene risicofactoren inclusief de component niet toewijsbaar optellen tot 100%. De ziektegevallen en kosten van de endogene risicofactoren mogen echter niet bij de exogene risicofactoren worden opgeteld. De resultaten zijn weergegeven in *tabel 6.3* en *tabel 6.4*.

Uit deze tabellen blijkt bijvoorbeeld dat bij mannen 61% van de nieuwe ziektegevallen (incidentie) van coronaire hartziekten kan worden toegewezen aan endogene risicofactoren en 76% aan exogene risicofactoren. De PAR's voor exogene en endogene risicofac-

Tabel 6.3: Multivariate PAR's voor acht risicofactoren en bijbehorende diagnosegroepen, mannen.

	Endoegen			Exoegen				
	Bloed- druk	Choles- terol	Over- gewicht	Roken	Lichamelijke activiteit	Groente en fruit	Alcohol	Verzadigd vet
Coronaire hartziekten	0,26	0,17	0,18	0,26	0,12	0,10	0,01	0,27
Hartfalen	0,23	-	0,07	0,03	-	-	-	-
Beroerte	0,33	-	0,10	0,25	0,18	0,09	0,03	-
Astma en COPD	-	-	-	0,62	-	-	-	-
Diabetes	-	-	0,48	-	0,15	-	-	-
Artrose	-	-	0,07	-	-	-	-	-
Dorsopathie	-	-	0,19	-	-	-	-	-
Longkanker	-	-	-	0,79	-	0,15	-	-
Colorectumkanker	-	-	0,07	-	0,11	0,12	-	-
Maagkanker	-	-	-	-	-	0,21	-	-
Slokdarmkanker	-	-	-	0,63	-	0,16	0,07	-
Borstkanker	-	-	-	-	-	0,02	-	-
Prostaat­kanker	-	-	0,04	-	-	-	-	-
Blaas- en nierkanker	-	-	0,21	0,32	-	0,07	-	-
Alvleesklierkanker	-	-	-	0,26	-	0,11	-	-
Baarmoederhalskanker	-	-	-	-	-	-	-	-
Ovariumkanker	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 6.4: Multivariate PAR's voor acht risicofactoren en bijbehorende diagnosegroepen, vrouwen.

	Endogeen			Exogeen				
	Bloed- druk	Choles- terol	Over- gewicht	Roken	Lichamelijke activiteit	Groente en fruit	Alcohol	Verzadigd vet
Coronaire hartziekten	0,24	0,17	0,19	0,18	0,13	0,09	-	0,28
Hartfalen	0,19	-	0,10	0,12	-	-	-	-
Beroerte	0,32	-	0,12	0,20	0,20	0,08	0,02	-
Astma en COPD	-	-	-	0,52	-	-	-	-
Diabetes	-	-	0,52	-	0,14	-	-	-
Artrose	-	-	0,11	-	-	-	-	-
Dorsopathie	-	-	0,21	-	-	-	-	-
Longkanker	-	-	-	0,64	-	0,13	-	-
Colorectumkanker	-	-	0,08	-	0,15	0,10	-	-
Maagkanker	-	-	-	-	-	0,18	-	-
Slokdarmkanker	-	-	-	0,54	-	0,14	0,02	-
Borstkanker	-	-	0,06	-	-	0,02	0,01	-
Prostaat­kanker	-	-	-	-	-	-	-	-
Blaas- en nierkanker	-	-	0,21	0,22	-	0,06	-	-
Alvleesklierkanker	-	-	-	0,24	-	0,09	-	-
Baarmoederhalskanker	-	-	-	-	-	-	-	-
Ovariumkanker	-	-	-	-	-	-	-	-

toren mogen nog altijd niet bij elkaar worden opgeteld, maar binnen de groepen kan het nu wel.

Stap 4. Incidentie versus prevalentie

PAR's gaan over het voorkomen van nieuwe ziektegevallen dus over het verminderen van incidentie. De kosten in KVZ-99 gaan over (jaar)prevalentie en daarmee over het totaal aantal ziektegevallen in 1999. Om PAR's aan kosten van ziekten te kunnen koppe-

Tabel 6.5: Multivariate PAR's incidentie voor mannen met overgewicht, naar leeftijd.

	20-44	45-64	65-74	75-84	85+
Coronaire hartziekten	0,17	0,21	0,15	0,11	0,07
Hartfalen	0,08	0,10	0,08	0,06	0,04
Beroerte	0,08	0,11	0,10	0,09	0,07
Astma en COPD	-	-	-	-	-
Diabetes	0,52	0,54	0,41	0,33	0,22
Artrose	0,04	0,09	0,13	0,14	0,12
Dorsopathie	0,17	0,25	0,24	0,22	0,18
Longkanker	-	-	-	-	-
Colorectumkanker	0,05	0,07	0,08	0,07	0,05
Maagkanker	-	-	-	-	-
Slokdarmkanker	-	-	-	-	-
Borstkanker	-	-	-	-	-
Prostaat­kanker	0,04	0,05	0,04	0,04	0,03
Blaas- en nierkanker	0,16	0,23	0,22	0,19	0,14
Alvleesklierkanker	-	-	-	-	-
Baarmoederhalskanker	-	-	-	-	-
Ovariumkanker	-	-	-	-	-

Tabel 6.6: Multivariate PAR's prevalentie voor mannen met overgewicht, naar leeftijd.

	20-44	45-64	65-74	75-84	85+
Coronaire hartziekten	0,16	0,21	0,17	0,12	0,07
Hartfalen	0,08	0,10	0,08	0,06	0,04
Beroerte	0,08	0,11	0,10	0,09	0,07
Astma en COPD	-	-	-	-	-
Diabetes	0,39	0,54	0,48	0,37	0,24
Artrose	0,08	0,08	0,05	0,07	0,11
Dorsopathie	0,17	0,25	0,24	0,22	0,18
Longkanker	-	-	-	-	-
Colorectumkanker	0,05	0,07	0,08	0,07	0,05
Maagkanker	-	-	-	-	-
Slokdarmkanker	-	-	-	-	-
Borstkanker	-	-	-	-	-
Prostaatkanker	0,03	0,05	0,05	0,04	0,03
Blaas- en nierkanker	0,13	0,23	0,22	0,20	0,14
Alvleesklierkanker	-	-	-	-	-
Baarmoederhalskanker	-	-	-	-	-
Ovariumkanker	-	-	-	-	-

len moeten de PAR's worden omgerekend naar prevalentie of de kosten naar incidentie. Hier is ervoor gekozen de PAR's om te rekenen naar prevalentie. Door toevoeging van leeftijd, geslacht en diagnosespecifieke ziekteduren (Hoogenveen & Boshuizen, 2000) is de prevalentie berekend en zijn de PAR's voor incidentie omgezet naar PAR's voor prevalentie. Hierbij is de noodzakelijke veronderstelling gemaakt dat relatieve risico's, prevalenties, incidenties en ziekteduren constant zijn in de tijd.

De omzetting van incidentie naar prevalentie heeft uiteraard met name invloed op de leeftijdsas. Het zou erg veel ruimte nemen om alle risicofactoren, diagnoses, geslachten leeftijdsklassen hier weer te geven dus wordt in *tabel 6.5* en *6.6* de invloed van de omzetting weergegeven aan de hand van het voorbeeld van mannen met risicofactor overgewicht.

In deze tabellen is duidelijk te zien dat de ziekteduren nogal uiteenlopen tussen de ziekten. Bij relatief kortdurende ziekten zoals colorectumkanker is het verschil tussen PAR's voor incidentie en prevalentie minimaal, terwijl bij langere ziekteduren zoals diabetes de verschillen aanzienlijk zijn.

Stap 5. PAR en kosten

De laatste stap bij de berekening van kosten van risicofactoren is de vermenigvuldiging van de leeftijd- en geslachtspecifieke PAR's voor prevalentie (waarvan hierboven één voorbeeld) met de kosten. De berekening van de kosten van (ook) deze ziekten wordt elders in dit rapport toegelicht. Hieronder zijn de bedragen weergegeven naar leeftijd en geslacht.

In deze kostenoverzichten is een aantal ziekten toegevoegd; hypertensie, alcohol en drugs(verslaving) en levercirrose. Voor deze ziekten zijn geen PAR's berekend in het

Tabel 6.7: Kosten van ziekten gerelateerd aan risicofactoren voor mannen, naar leeftijd in 1999 (miljoenen euro).

	20-44	45-64	65-74	75-84	85+
Coronaire hartziekten	23,9	212,0	149,6	74,5	14,1
Hartfalen	4,4	17,3	33,2	48,9	24,8
Beroerte	4,9	33,2	39,8	27,3	3,3
Astma en COPD	20,5	41,8	23,3	14,7	3,3
Diabetes	31,0	76,9	44,4	26,4	6,2
Artrose	9,5	23,2	22,6	14,4	4,3
Dorsopathie	91,4	94,8	24,8	11,4	2,8
Longkanker	1,8	24,5	30,2	16,2	2,0
Colorectumkanker	1,7	16,1	18,9	16,0	4,7
Maagkanker	0,9	5,5	6,9	4,9	1,6
Slokdarmkanker	0,4	6,3	4,4	3,3	0,5
Borstkanker	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Prostaatcancer	0,0	8,4	22,6	25,6	8,7
Blaas- en nierkanker	1,1	11,0	13,2	10,5	3,4
Alvleesklierkanker	0,8	5,1	5,1	5,0	1,9
Baarmoederhalskanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ovariumkanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hypertensie	13,1	84,2	51,8	25,1	3,1
Alcohol, drugs	117,9	64,3	17,0	6,4	1,3
Levercirrose	1,9	6,1	1,7	0,7	0,0
Cholesterolverlagers	0,1	9,4	69,2	30,6	7,5
Totaal gerelateerd	325,4	740,1	578,7	362,0	93,5
Totaal gezondheidszorg	3.947,1	3.899,9	2.234,8	2.074,8	923,8

model, maar ze staan wel grotendeels of volledig in verband met een van de geselecteerde risicofactoren. Besloten is deze kosten bij afwezigheid van een PAR volledig toe te voegen aan de kosten van de betreffende risicofactor. Voor levercirrose is dit een kleine overschatting aangezien deze ziekte wel vaak maar niet altijd het gevolg is van overmatig alcoholgebruik. Daar staat tegenover dat de kosten van andere ziekten dan verslaving gerelateerd aan drugsgebruik niet met de hiervoor gebruikte PAR-methode konden worden toegerekend aan de risicofactor alcohol en drugs, waardoor daarvoor een lichte onderschatting ontstaat. De kosten van hypertensie hebben volledig betrekking op de behandeling van hoge bloeddruk en betreffen voornamelijk de kosten van geneesmiddelen. Overigens worden niet alle bloeddrukverlagende medicijnen voorgeschreven onder de diagnosecode hypertensie, maar bijvoorbeeld ook voor coronaire hartziekten. Via de PAR-methode worden ze in dat geval deels en indirect toegeschreven aan hypertensie (als risicofactor voor coronaire hartziekten).

Bij cholesterolverlagende middelen speelt een ander probleem. Deze middelen worden nooit voorgeschreven onder de diagnose-code van een te hoog cholesterol omdat deze diagnose-code niet bestaat. Het betreft hier echter een vrij nauwkeurig afgebakende groep medicijnen die altijd ter verlaging van het cholesterol-gehalte dient (ATC-code C10). De kosten van deze middelen zijn dan ook leeftijd- en geslachtspecifiek uit de andere diagnosecodes gefilterd en volledig toegekend aan de risicofactor cholesterol.

Tabel 6.8: Kosten van ziekten gerelateerd aan risicofactoren voor vrouwen, naar leeftijd in 1999 (miljoenen euro).

	20-44	45-64	65-74	75-84	85+
Coronaire hartziekten	7,6	65,3	79,8	77,3	31,9
Hartfalen	1,2	10,3	25,1	64,8	70,3
Beroerte	3,6	14,5	17,5	17,8	5,0
Astma en COPD	9,0	17,1	10,9	11,0	3,9
Diabetes	28,0	67,7	57,3	56,9	24,5
Artrose	4,1	42,4	73,2	72,1	44,1
Dorsopathie	111,5	99,6	43,1	34,5	14,6
Longkanker	1,6	13,3	9,9	4,5	0,3
Colorectumkanker	1,5	12,8	16,2	23,3	12,6
Maagkanker	0,7	2,4	3,4	4,8	1,9
Slokdarmkanker	0,3	3,2	2,0	1,5	0,6
Borstkanker	10,0	66,2	34,2	20,1	7,4
Prostaatcancer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Blaas- en nierkanker	0,6	3,5	5,3	5,1	2,3
Alvleesklierkanker	1,0	5,3	6,5	11,6	6,7
Baarmoederhalskanker	19,0	16,1	1,0	1,2	0,3
Ovariumkanker	1,7	8,9	6,1	5,3	1,9
Hypertensie	16,0	86,2	72,2	60,5	16,3
Alcohol, drugs	30,5	26,6	10,2	6,4	1,6
Levercirrose	1,1	4,0	1,3	0,6	0,1
Cholesterolverlagers	0,3	4,6	40,4	30,7	11,8
Totaal gerelateerd	249,3	570	515,6	510	258,1
Totaal gezondheidszorg	5.127,0	4.104,9	2.667,0	4.027,9	3.268,8

6.3 Resultaten

De vermenigvuldiging van de in de vorige paragraaf genoemde PAR's en kosten leidt tot de resultaten als weergegeven in *tabel 6.9* en *6.10*.

Voor 1999 kon ruim 1,5 miljard euro worden toegewezen aan drie endogene risicofactoren. Dit komt overeen met 4,8% van de totale kosten van gezondheidszorg in 1999 voor 20-plussers. Het grootste deel van de kosten houdt verband met een verhoogde bloeddruk. Evenals bij cholesterol omvat dit bedrag ook de kosten van preventie met name door het gebruik van bloeddruk- en cholesterolverlagers. Een kleiner bedrag,

Tabel 6.9: Kosten van endogene risicofactoren uitgesplitst naar geslacht in 1999 (miljoenen euro).

		Mannen	Vrouwen	Totaal
Endoogeen	Bloeddruk	359,4	352,5	711,9
	Cholesterol	194,5	122,2	316,7
	Overgewicht	257,9	247,4	505,4
	Totaal	811,8	722,1	1.533,9
	Aandeel in kosten gezondheidszorg 20-plussers (%)	6,2	3,8	4,8

Tabel 6.10: Kosten van exogene risicofactoren uitgesplitst naar geslacht in 1999 (miljoenen euro).

		Mannen	Vrouwen	Totaal
Exogeen	Roken	334,1	174,6	508,7
	Lichamelijke inactiviteit	111,0	89,4	200,4
	Onvoldoende groente/ fruit	86,5	55,0	141,5
	Overmatig alcohol en/of drugs	225,8	86,2	312,0
	Verzadigd vet	126,5	73,7	200,2
Totaal		884,0	478,8	1.362,8
Aandeel in kosten gezondheidszorg 20-plussers (%)		6,8	2,5	4,2

bijna 1,4 miljard euro (4,2%), kon worden toegewezen aan exogene risicofactoren. De meer risicovolle leefstijl van mannen is duidelijk te zien in *tabel 6.10*. Omdat de exogene en endogene risicofactoren onderling gerelateerd zijn (bijvoorbeeld: lichamelijke inactiviteit en overgewicht) kunnen de cijfers uit beide tabellen niet bij elkaar worden opgeteld.

De bedragen in de *tabel 6.9* en *tabel 6.10* mogen zeker niet worden gebruikt als antwoord op de vraag hoeveel kosten voorkomen hadden kunnen worden door een optimaal gezonde leefstijl. Dit heeft diverse redenen:

- Vervanging en/of uitstel van ziekten: door een gezonde leefstijl leven mensen gemiddeld langer, waardoor ze later in hun leven (andere) ziekten kunnen krijgen die ook (en wellicht zelfs meer) zorg vragen (Barendregt et al., 1997).
- De endogene risicofactoren zijn slechts ten dele beïnvloedbaar door leefstijl.
- PAR's zijn gebaseerd op observationeel onderzoek en het staat daarom niet vast dat het effect van eliminatie van een risicofactor een effect zal hebben gelijk aan de PAR.
- Preventie brengt ook kosten met zich mee.

Wij concluderen dat op grond van de nu beschikbare inzichten het beperken van gezondheidsrisico's, hoewel van groot belang voor de volksgezondheid, nauwelijks of geen besparingen op de kosten van de gezondheidszorg zal opleveren. Naast de kosten van preventie als zodanig, speelt het optreden van vervangende ziekte daarbij een belangrijke rol.

7 VERGELIJKING MET ANDERE STUDIES UIT BINNEN- EN BUITENLAND

7.1 Inleiding

Naast dit rapport verschijnen regelmatig andere Nederlandse en buitenlandse schattingen over kosten van ziekten van zowel wetenschappelijke als niet-wetenschappelijke aard. Hierbij lopen de bedragen vaak sterk uiteen (zie *tekstbox 7.1*). In dit hoofdstuk worden de oorzaken van verschillen in kaart gebracht en kort toegelicht aan de hand van enkele voorbeelden. Doel hiervan is de lezer een kader aan te bieden bij de interpretatie van bedragen die als kosten van ziekten worden genoemd. In *paragraaf 7.2* wordt aangegeven wat mogelijke oorzaken van verschillen zijn tussen verschillende kosten van ziekten schattingen. In *paragraaf 7.3* worden deze oorzaken toegelicht aan de hand van een aantal Nederlandse voorbeelden. *Paragraaf 7.4* illustreert internationale verschillen in KVZ-cijfers en de oorzaken daarvan. *Paragraaf 7.5* tenslotte, bevat naast de conclusies een checklist voor de interpretatie en vergelijking van kosten van ziekten schattingen.

Tekstbox 7.1: Kosten van ziekten schattingen in diverse publicaties (bedragen in guldens tenzij anders vermeld).

Rugklachten kosten 4 miljard
(*NRC Handelsblad, 21 september 2001*)

Reuma kost per jaar 25 miljard
(*Het Parool, 27 september 2001*)

Reuma kostte in 2000 5,3 miljard euro
(*TNO, 2001*)

Bijwerkingen pijnstillers kosten 125 miljoen
(*ANP Nieuws, 25 juni 2001*)

Piekeren en tobben kost zorg 145 miljoen gulden per jaar
(*ANP Nieuws, 16 juni 2001*)

Osteoporose kost 700 miljoen gulden
(*Osteoporosestichting, internet 24-10-01*)

Astma en COPD samen kosten 346 US\$ per jaar in 1993

(*Pharmacoeconomics 2001*)

ME kost minstens 562 miljoen per jaar
(*Vrije Universiteit, 21 november 2000*)

Psychische aandoeningen kosten tussen 25 en 33 miljard gulden per jaar

(*Trimbos instituut, 15 maart 2001*)

De maatschappelijke kosten van diabetes mellitus bedroegen in 1994 1,67 miljard gulden
(*NTVG, 29 april 2000*)

Migraine kost 675 miljoen gulden per jaar
(*Pharmaceutisch weekblad, 03 maart 2000*)

Kosten van arbeidsgebonden ziekten en ongevallen jaarlijks 7,5 miljard euro
(*European Agency for Safety and Health at Work, internet 22-10-01*)

Decubitus kostte in 1998 één miljard gulden
(*Gezondheidsraad, 2000*)

Medische kosten van ongevalsletsels 1,0 miljard euro

(*Consument & Veiligheid, 2000*)

7.2 Oorzaken van verschillen

Kosten van ziekten schattingen kunnen in meer of mindere mate van elkaar afwijken als gevolg van verschillen in gekozen uitgangspunten. Het gaat met name om verschillen in:

- *Perspectief*. De uitkomsten van kosten van ziekten studies hebben meestal betrekking op één van de volgende vier kostensoorten, of een combinatie daarvan: 1) kosten binnen de gezondheidszorg; 2) kosten voor de patiënt; 3) kosten voor andere maatschap-

- pelijke sectoren; en 4) kosten van productieverliezen als gevolg van ziekte en sterfte.
- *Afbakening van gezondheidszorg(sectoren).* Tussen landen verschilt de definitie van gezondheidszorg vaak sterk, maar ook Nederlandse studies zijn op dit gebied vaak moeilijk vergelijkbaar. Voor iedere studie wordt een keuze gemaakt welke sectoren worden geanalyseerd.
 - *Definities van ziekten.* Voor kosten van ziekten studies worden vaak ziektegroepen gedefinieerd door zeer specifieke codes vanuit zorgregistraties te groeperen. Deze groepering kan (sterk) verschillen tussen studies.
 - *Methode.* Bij de toewijzing van kosten aan ziekten zijn twee fundamenteel verschillende methoden mogelijk. Ten eerste kan het zorggebruik van een representatieve groep personen met een bepaalde ziekte gedurende korte of langere tijd worden gevolgd en worden uitgedrukt in geld. Deze vorm is gebaseerd op incidentie en wordt ook wel de bottom-up benadering genoemd. De tweede methode heeft een top-down karakter. Hierbij worden de totale kosten van gezondheidszorg (of bepaalde delen daarvan) toegeedeeld naar ziekten op basis van hun aandeel in het totale zorggebruik zoals vastgelegd in zorgregistraties. Deze methode is per definitie gebaseerd op de prevalentie van ziekten en aandoeningen, en heeft als belangrijk voordeel dat ziekten onderling goed kunnen worden vergeleken, omdat bij de berekening voor de verschillende ziekten dezelfde methode is gebruikt. Verschillen met bottom-up studies ontstaan door het meetellen van kosten van comorbiditeit in een bottom-up benadering, en doordat het in bottom-up studies veelal gaat om toekomstige kosten van huidige incidenties, terwijl in top-down studies de huidige kosten van de huidige prevalentie worden berekend, die dus ook de historische incidentie bevat.
 - *Waardering van productiviteitsverliezen.* Indien in kosten van ziekten studies ook de kosten van productieverliezen worden geraamd, kunnen verschillen ontstaan als gevolg van de waarderingmethode. In de human-capital benadering zijn de kosten gebaseerd op de gehele periode van verzuim of arbeidsongeschiktheid, terwijl in de frictiekosten benadering rekening wordt gehouden met vervanging van zieke werknemers door andere werknemers.
 - *Basisjaar.* Zorggebruik en zorgkosten verschillen uiteraard tussen jaren. Prijsverschillen kunnen in theorie worden gecorrigeerd met een prijsindexcijfer, maar ook het zorgvolume verandert over de tijd.
 - *Gebruik van buitenlandse studies.* In sommige studies wordt de buitenlandse situatie vertaald naar de Nederlandse. Vanwege de moeilijke internationale vergelijkbaarheid, die in *paragraaf 7.4* uitgebreider wordt besproken, worden op deze wijze grote onzekerheden geïntroduceerd.
 - *Populatieverschillen en/of verschillen in behandelpraktijk.* Niet alleen bij internationale vergelijkingen zijn deze verschillen van belang, ook bij vergelijking van Nederlandse studies kunnen deze verschillen een rol spelen. Regelmatig zijn kosten van ziekten studies gebaseerd op een specifieke populatie of situatie, deze studies zijn dan niet zonder meer toepasbaar op de algemene Nederlandse situatie.
 - *Onderrapportage.* Van onderrapportage van een diagnose is sprake als de ziekte wel een rol speelt, maar niet wordt ontdekt (bijvoorbeeld coronaire hartziekten bij vrouwen) of als een ziekte wel een rol speelt bij de behandeling maar niet wordt geregistreerd (bijvoorbeeld diabetes wordt vaak niet vastgelegd als nevendiagnose).

- *Comorbiditeit.* Met name oudere patiënten hebben vaak meer dan één aandoening. In sommige gevallen hebben deze aandoeningen niets met elkaar te maken, maar het kan ook voorkomen dat de ene ziekte door de andere wordt veroorzaakt. Dit is bijvoorbeeld het gevolg bij oogziekten en aandoeningen van het hart-vaatstelsel als gevolg van diabetes. Het wel of niet meetellen van comorbiditeit heeft grote consequenties voor de kosten van een specifieke diagnose.

7.3 Vergelijking met andere Nederlandse studies

In deze paragraaf worden enkele andere kosten van ziekten schattingen ter illustratie van bovengenoemde aspecten kort vergeleken met de uitkomsten van KVZ-99.

Reuma

De kosten van de zorg voor patiënten met reumatoïde artritis zijn in KVZ-99 geraamd op 91,6 miljoen euro in 1999. In een recent TNO-rapport wordt voor het jaar 2000 een bedrag genoemd wat ruim 57 maal hoger is, namelijk 5,3 miljard euro (Chorus, 2001). Dit grote verschil kan voornamelijk verklaard worden door een verschil in meegenomen kostensoorten én door een verschillende definitie van de ziekte reuma.

TNO definieert reuma als de hele groep van aandoeningen aan het bewegingsapparaat. De TNO-cijfers omvatten daarnaast in tegenstelling tot deze studie niet alleen de directe medische kosten maar ook de kosten van productieverliezen. De kosten binnen de gezondheidszorg bedroegen volgens TNO 2,3 miljard euro. Deze schatting is gebaseerd op de vorige KVZ-studie uit 1994 waarbij TNO de definitie van reuma heeft verruimd en de kosten opgehoogd naar het jaar 2000. Voor wat betreft de kosten van productieverliezen werd het bedrag geschat dat werd uitgekeerd in het kader van de WAO als gevolg van een chronische aandoening aan het bewegingsapparaat. Daarnaast werd nog geschat dat mensen met een chronische aandoening aan het bewegingsapparaat 0,86 miljard euro extra kosten hebben gemaakt als gevolg van hun aandoening die niet werden vergoed. Ziekteverzuim wordt wel genoemd, maar daar zijn geen kosten van geschat. Het bedrag van 25 miljard gulden (11,4 miljard euro) dat genoemd wordt in dagblad Parool van 27 september 2001 (zie *tekstbox 7.1*) omvat overigens wel een kostenschatting van ziekteverzuim van 12 miljard gulden (5,4 miljard euro). Dit bericht is gebaseerd op een persbericht en een toespraak (op 26 september 2001) van het Nationaal Reumafonds.

Tabel 7.1: Vergelijking van de studie Kosten van Ziekten in Nederland met enkele ziektespecifieke kostenschattingen (miljoenen euro).

Aandoening	Auteur	Basisjaar	Kostenschatting (omgerekend in miljoenen euro)	Schatting KVZ-99 (miljoenen euro)
Reuma	Chorus, 2001	2000	5.260	92
Diabetes	Redekop et al., 2001	1998	577	431
Beroerte (CVA)	Struijs et al., 2001	1999	1.110	1.029
Ongevalsletsels	Meerding et al., 1999	1997	1.044	1.136
Decubitus	Gezondheidsraad, 2000	1998	454	79 – 248

Diabetes Mellitus

De kosten van de zorg voor diabetes mellitus (type 1 en 2) zijn in deze studie geraamd op 407,6 miljoen euro voor 1999. In een bottom-up studie die betrekking heeft op 1998 zijn deze kosten geraamd op 576,8 miljoen euro voor alleen diabetes mellitus type 2 (Redekop et al., 2002). In de huidige studie zijn de kosten voor diabetes type 1 en type 2 niet gescheiden. Hoewel bij 80% van de diabetes- patiënten sprake is van type 2, kan vanwege verschillen in zorggebruik tussen beide typen niet zonder meer worden gesteld dat 80% van de kosten voor type 2 patiënten is. Hierdoor zijn de kosten van de beide studies lastig met elkaar te vergelijken.

Daarnaast is diabetes een ziekte die leidt tot een verhoogd risico op diverse andere ziekten, waaronder hart- en vaatziekten. In de bottom-up studie is het zorggebruik van de type 2 patiënten geïnventariseerd en toegekend aan diabetes voorzover het aan diabetes gerelateerd was. In de huidige KVZ-studie zijn ook de kosten van enkele aandoeningen die het gevolg zijn van diabetes aan diabetes toegekend (zie *bijlage B*), maar de kosten zijn altijd toegewezen aan de hoofddiagnose en niet aan diabetes als nevendiagnose werd gecodeerd.

Beroerte (CVA)

De kosten van de zorg voor CVA zijn in deze studie geraamd op 1,03 miljard euro in 1999. In een bottom-up kostenschatting voor hetzelfde jaar wordt een bedrag van 1,11 miljard euro genoemd (Struijs et al., 2001). Ondanks het feit dat het ene resultaat is bereikt met een bottom up benadering en de andere met een top-down benadering blijken de kostenschattingen redelijk goed vergelijkbaar. Dit komt omdat in beide studies voor de meeste van bovengenoemde aspecten dezelfde keuzen zijn gemaakt. Zo worden in beide studies alleen de directe medische kosten van de zorg meegenomen. Tevens hebben de studies hetzelfde basisjaar, komt de classificatie van de ziekten overeen en zijn de diagnosecodes op dezelfde wijze gegroepeerd.

Beide studies laten zien dat de kosten van de verpleeghuis- en revalidatiezorg de grootste kostenpost vormen. Het grootste verschil tussen beide studies bestaat uit de kosten van het overige zorggebruik. Deze categorie bedraagt in de studie van Struijs 252,2 miljoen euro (22,6%) terwijl in deze studie slechts 50 miljoen euro (5%) wordt genoemd. Het verschil is grotendeels verklaarbaar door de kosten van thuiszorg (1.569 miljoen euro). Deze konden in de KVZ-studie niet aan specifieke ziekten maar slechts op ICD-hoofdstuk worden toegewezen. In de studie van Struijs zijn daarentegen geen ambulancetekosten en geen subsidiegelden in de kostenberekening meegenomen, waardoor deze weer wat lager zijn. Hieruit volgt dat beide studies de kosten van CVA waarschijnlijk enigszins onderschatten.

Ongevalsletsels

In de studie 'Kosten van letsel door ongevallen in Nederland' (KVL) zijn de medische kosten van opzettelijk en onopzettelijk letsel in 1997 berekend via een bottom-up benadering (Meerding et al., 1999). Voor de vergelijkbaarheid beperken we ons hier tot de onopzettelijke letsels exclusief medische complicaties. De totale kosten zijn voor 1997 berekend op 1,0 miljard tegen 1,1 miljard in de huidige studie. Behalve dat het basisjaar

verschilt, zijn in de KVL-studie ook geen kosten voor verzorgingshuizen, hulpmiddelen, beheer en preventie meegenomen. De verdeling van de kosten verschilt echter aanzienlijk. Zo zijn de kosten van verkeersongevallen (207 miljoen), fracturen van de bovenste extremiteiten (141 miljoen) en oppervlakkige letsels (128 miljoen) veel hoger geschat dan in de huidige studie (128 miljoen, 84 miljoen respectievelijk 28 miljoen). Dit komt vooral doordat de kosten van de spoedeisende hulp, waar deze letsels vooral worden behandeld, in de KVL-studie apart zijn geoperationaliseerd. Anderzijds zijn de kosten van heupfracturen in de huidige studie veel hoger geschat (418 miljoen) dan in de KVL-studie (256 miljoen), vooral door hogere kosten in de sector verpleging en verzorging (onder andere verzorgingshuizen). Concluderend kan worden gezegd dat de kosten van ongevalsletsels in de huidige studie een onderschatting zijn van de totale kosten.

Decubitus

Decubitus is een diagnose die veel voorkomt als nevendiagnose en veel minder als hoofddiagnose. Bij het toewijzen van kosten aan nevendiaagnosen speelt altijd het probleem dat moet worden bepaald welk deel van de kosten van een bepaalde zorgactiviteit wordt toegewezen aan de hoofddiagnose en welk deel aan de nevendiagnose. In de huidige studie zijn daarom voor decubitus twee schattingen gemaakt. In de eerste plaats een schatting waarbij alle kosten zijn toegewezen aan de hoofddiagnose en in de tweede plaats een schatting waarbij alle kosten zijn toegewezen aan de nevendiagnose. Decubitus als hoofddiagnose kostte 78,8 miljoen euro in 1999 en decubitus als nevendiagnose kostte 168,7 miljoen euro. Aangezien decubitus niet als hoofd- en nevendiagnose tegelijk bij dezelfde patiënt voorkomt kan een maximumschatting worden gemaakt voor de kosten van decubitus die uitkomt op 247,5 miljoen euro. Let wel: in de maximumschatting zijn bijvoorbeeld de ligdagen die ‘gewoon’ horen bij het vervangen van een heup allemaal toegewezen aan decubitus als die persoon later tijdens het verblijf in het ziekenhuis of verpleeghuis decubitus kreeg.

In opdracht van de Gezondheidsraad heeft de Katholieke Universiteit Nijmegen onderzoek gedaan naar de kosten van decubitus in 1998. Daarbij zijn per zorgcategorie (academische ziekenhuizen, algemene ziekenhuizen, verpleeghuizen en thuiszorg) twee decubitusconsulenten gevraagd naar minimale en maximale kosten die in hun ogen gepaard gaan met de verschillende vormen van decubitus. Door deze te vermenigvuldigen met prevalentiecijfers zijn de Nijmeegse onderzoekers gekomen tot een kostenraming. Omdat de schattingen van maximale kosten sterk uiteen liepen zijn de onderzoekers uitgegaan van de minimale schattingen en daarbij kwamen zij uit op 453,8 miljoen euro voor heel Nederland.

Het verschil tussen beide schattingen is het gevolg van de sterk uiteenlopende methodiek: top-down met zorgregistraties en ‘harde’ totale kosten versus bottom-up met kostenschattingen van decubitusconsulenten.

7.4 Internationale vergelijking

Ook in andere landen zijn KVZ-studies uitgevoerd. In de Health Data van de OECD wordt sinds een aantal jaren voor een groot aantal landen de verdeling van de kosten over de 17 hoofdstukken van de ICD-9 samengevat (OECD 2000). *Tabel 7.2* geeft een overzicht voor zes landen: Australië, Canada, Nederland, Zweden, Engeland en Duitsland. Deze landen zijn geselecteerd omdat: a) het peiljaar van de studies min of meer samenvalt; en b) voor elk van deze studies een achtergrondrapport beschikbaar was waardoor de methoden konden worden vergeleken en ook een aantal reconstructies kon worden doorgevoerd (Mathers et al., 1998; Moore et al., 1997; Jacobson & Lindgren, 1996; NHS, 1996; Schneider et al., 1999). Vanwege het eerste punt zijn voor Nederland de KVZ-cijfers over 1994 gebruikt en niet de meer recente van deze studie.

In *tabel 7.2* vallen de volgende zaken op:

- Het globale patroon in de verdeling over de ICD-hoofdstukken was voor alle landen min of meer gelijk: a) hoge kosten voor psychische stoornissen, hart- en vaatziekten, aandoeningen van het spijsverteringsstelsel en het bewegingsstelsel; b) lage kosten voor congenitale afwijkingen, perinatale aandoeningen en infectieziekten.
- Tussen landen bestaan grote verschillen voor enkele belangrijke ziektegroepen, met name psychische stoornissen, hart- en vaatziekten, aandoeningen van het spijsverteringsstelsel en het bewegingsstelsel.
- In de Engelse studie ontbreken enkele ICD-hoofdstukken.
- Er zijn substantiële verschillen in het deel van de kosten dat niet aan diagnoses werd toegeschreven.
- De totale KVZ-cijfers voor Canada en Engeland tellen niet op tot 100 procent.

Bij een nadere beschouwing blijken er drie factoren te zijn waardoor de KVZ-cijfers tussen landen verschillen.

Definitie van gezondheidszorg

- Zorgvoorzieningen bestaan in het ene land wel en in het andere land niet. Voorbeelden hiervan betreffen de verzorgingshuizen die als zodanig alleen in Nederland voorkomen, en de Kuuroorden die in sommige andere landen wel voorkomen, maar in Nederland niet.
- Zorgvoorzieningen verschillen tussen landen. Een ‘verpleeghuis’ in Engeland is bijvoorbeeld veelal een wat groter woonhuis, waar een beperkt aantal mensen woont en wordt verzorgd. In Nederland gaat het om grote instellingen met honderden bewoners die veelal intensieve zorg ontvangen.
- De definitie van de totale gezondheidszorg verschilt tussen landen. Er zijn voorzieningen die in alle landen voorkomen en qua zorgaanbod ook nog vergelijkbaar zijn, maar die in het ene land wel tot de gezondheidszorg worden gerekend, maar in het andere land niet. Een voorbeeld hiervan is de gehandicaptenzorg die in Australië buiten de definitie van de gezondheidszorg valt, terwijl deze sector in Nederland 8,4% van de kosten van gezondheidszorg omvat.

Tabel 7.2: Kosten van ziekten in zes landen. Aandeel van ICD-hoofdstukken in de totale kosten met variatie-coëfficiënt.

ICD-Hoofdstukken	AUS ^a 1993	CAN 1993	ENG 19'93	DUITS 1994	NED 1994	ZWE 1991	Variatie coëfficiënt ^b
Infectieziekten	2,7	1,8	3,7	1,9	1,3	2,0	36%
Nieuwvormingen	6,1	7,3	8,3	5,2	3,9	5,6	26%
Endocriene ziekten	3,1	3,0	2,9	3,9	1,9	3,4	23%
Bloedziekten	0,6	0,6	1,6	0,6	0,3	0,5	71%
Psychische stoornissen	8,4	11,4	14,4	10,9	23,1	18,4	38%
Zenuwstelsel en zintuigen	7,4	5,1	3,4	8,4	5,2	5,8	31%
Hart- en vaatziekten	11,7	16,7	25,7	12,4	10,5	16,9	36%
Ademhalingsstelsel	8,0	8,6	9,8	5,2	4,0	7,7	30%
Spijsverteringsstelsel	11,8	7,5	8,3	15,9	7,8	4,6	43%
Urinstelsel	5,3	5,1	6,8	5,0	2,8	3,8	29%
Zwangerschap	3,3	4,6	-	2,5	2,6	1,6	38%
Huidziekten	3,0	2,0	3,1	2,3	1,6	2,0	26%
Bewegingsstelsel	9,5	5,6	7,3	12,6	6,0	5,4	36%
Aangeboren afwijkingen	0,6	0,7	-	0,4	0,5	1,2	44%
Perinatale aandoeningen	0,8	1,2	-	0,3	0,6	0,6	43%
Symptomen	4,3	4,2	-	4,7	4,8	5,6	13%
Uitwendige oorzaken	8,3	7,1	-	7,9	4,2	5,6	26%
Niet toegewezen	5,1	1,2	-	0,0	18,8	9,2	111%
Totale kosten	100,0	93,8	95,3	100,0	100,0	100,0	

a) AUS = Australië, CAN = Canada, ENG = Engeland, DUITTS = Duitsland, NED = Nederland, ZWE = Zweden

b) Variatie coëfficiënt = standaard deviatie / gemiddelde

- De mate waarin zorgsectoren in de verschillende KVZ-studies zijn opgenomen verschilt tussen landen. In *tabel 7.2* wordt voor de meeste landen een aandeel van 100 procent genoemd, maar dit heeft geen betrekking op het totale zorgbudget, maar op het randtotaal van de KVZ-studie dat in alle landen met uitzondering van Nederland op een verschillende manier afwijkt van de totale zorgkosten.

Methodie

Alle studies in *tabel 7.2* zijn gebaseerd op een top-down methode, maar daarbinnen bestaan er grote verschillen in data en methoden. De kosten van farmaceutische hulp, bijvoorbeeld, zijn in de Engelse studie op basis van expert opinions aan diagnoses toegewezen, terwijl deze toedeling in enkele andere studies, waaronder de Nederlandse, aan de hand van prescriptiegegevens heeft plaatsgevonden.

Verschillen in populatie en behandelpraktijk

- Zorggebruik en zorgkosten verschillen als gevolg van internationale verschillen in de gezondheidstoestand en de zorgbehoefte, die mede veroorzaakt worden door demografische en epidemiologische variaties.
- Zorggebruik en zorgkosten verschillen tenslotte ook door internationale behandelvariëaties, waarbij naast verschillen in de medische beroepsbeoefening ook culturele aspecten een rol spelen.

Voor een zinvolle vergelijking zouden de reële verschillen genoemd onder 3 moeten worden onderscheiden van de verschillen in definities en methoden die onder 1 tot 2 zijn genoemd. Dit bleek echter slechts zeer partieel mogelijk te zijn (Polder, 2001).

7.5 Conclusies en checklist

Kosten van ziekten cijfers zijn niet zonder meer vergelijkbaar. Dit geldt zowel voor de vergelijking van verschillende kostenschattingen voor ziekten binnen een land, als de internationale vergelijking van generieke KVZ-studies. Bij de interpretatie en het gebruik van kosten van ziekten schattingen is het daarom aan te raden de 10 aspecten zoals genoemd in de checklist langs te lopen (zie *tekstbox 7.2*).

Tekstbox 7.2: Checklist bij de interpretatie van kosten van ziekten schattingen.

1. Zijn alleen kosten van de gezondheidszorg meegeteld of ook andere kosten zoals productiviteitsverlies en ziekteverzuim?
2. Zijn alle sectoren van de gezondheidszorg meegenomen of slechts een deel daarvan?
3. Hoe is de ziekte gedefinieerd?
4. Zijn de kosten bottom-up of top-down berekend?
5. Zijn de productiviteitsverliezen gebaseerd op de human capital of de frictiekosten methode?
6. Wat is het basisjaar?
7. Zijn buitenlandse gegevens gebruikt en hoe?
8. Is de studiepopulatie representatief voor de Nederlandse bevolking en de behandelmethode voor de gangbare praktijk?
9. Speelt onderrapportage van de diagnose een rol?
10. Hoe is omgegaan met comorbiditeit?

Ten aanzien van het verbeteren van de vergelijkbaarheid van KVZ-studies concluderen wij dat standaardisatie van definities en methoden de aangewezen route vormt om KVZ-studies beter vergelijkbaar te maken. Internationale vergelijkingen worden eerst goed mogelijk als de KVZ-schattingen worden geënt op een ‘common comparable package’ (Mosseveld & Van Son, 1998) met een onderscheid naar zo veel mogelijk sectoren ten-einde flexibele reconstructies mogelijk te maken.

8 VERGELIJKING MET ZIEKTEVERZUIM, ARBEIDSONGESCHIKTHEID EN STERFTE

8.1 Inleiding

Ziekte leidt naast een beslag op de gezondheidszorg ook tot andere maatschappelijke gevolgen, zoals ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en sterfte. Andere maatschappelijke gevolgen, zoals het beroep op informele zorg en specifieke vormen van zorg (sportartsen, bedrijfsartsen), blijven in dit onderzoek buiten beeld.

In dit hoofdstuk worden ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en verloren levensjaren niet in geld uitgedrukt, zoals bij de gezondheidszorg. Deze zogenaamde ‘indirecte kosten’ kunnen worden geschat met bijvoorbeeld de ‘human capital’ methode (HCM) of de frictiekostenmethode (Rice, 1985; Koopmanschap et al., 1995). Volgens de eerste zijn de productieverliezen gelijk aan de productiewaarde van de gehele periode van ziekte, arbeidsongeschiktheid of sterfte, ongeacht de duur hiervan. De frictiekostentheorie heeft een meer maatschappelijke benadering, en stelt dat met de HCM de indirecte kosten worden overschat. In werkelijkheid is doorgaans sprake van een situatie van werkloosheid waardoor, na een zogenaamde ‘frictieperiode’, substitutie van arbeid kan plaatsvinden. Hierdoor worden productieverliezen in geval van ziekte, arbeidsongeschiktheid of sterfte beperkt. Vertaald naar de praktijk zou dit betekenen, dat de som van ziektegeld- en arbeidsongeschiktheiduitkeringen die wordt uitgekeerd (30,3 miljard euro arbeidsongeschiktheidsuitkeringen in 2001 (LISV, 2002) dus eigenlijk verminderd zou moeten worden met de som van de werkloosheidsuitkeringen die hiermee konden worden gestopt. Vanuit de benadering van de frictiekostentheorie is ooit berekend dat het jaarlijkse productieverlies 2,3-3,3% is van het netto nationaal inkomen (Koopmanschap et al., 1995).

Ook is veel onderzoek gedaan naar een economische waardering van menselijk leven met behulp van ‘revealed preference’ en ‘stated preference’ methoden. In een overzichtsartikel geven Hirth et al. aan dat deze studies geleid hebben tot een breed spectrum waarderingen, en dat deze sterk samenhangen met de gebruikte methode (Hirth et al., 2000). De meeste van de gebruikte methoden leiden tot veel hogere waarden dan die welke doorgaans aangehouden worden bij beleidsbeslissingen over gezondheidsinterventies. De verschillen tussen en binnen de gebruikte methoden zijn echter zo groot, dat het nut van deze waarderingsstudies voor beleidsbeslissingen sterk betwijfeld moet worden.

8.2 Ziekteverzuim

Beschikbaarheid van gegevens

Het inzicht in het leeftijd-, geslacht- en diagnosespecifieke ziekteverzuim is in belangrijke mate verloren gegaan na de invoering van de Wet Terugdringing Ziekteverzuim in 1994 en de WULBZ in 1996. Hiermee werd voor bedrijven een eigen risico ingevoerd

bij het doorbetalen van loon tijdens ziekte. Hierdoor verviel de basis voor bedrijven om ziekteverzuim te melden aan uitvoeringsinstellingen voor de Ziektewet. Momenteel worden gegevens over ziekteverzuim in het particuliere bedrijfsleven verzameld met bedrijfsenquêtes ('werkgeverspanel') door het CBS en door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Het CBS verzamelt daarnaast ziekteverzuimgegevens van de overheid.

De CBS-verzuimgegevens van particuliere bedrijven worden verzameld middels een kwartaalenquête bij bijna 17.000 bedrijven en instellingen, gestratificeerd naar bedrijfsomvang en bedrijfstak. De verzuimgegevens zijn niet specifiek voor leeftijd, geslacht of medische diagnose. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar frequentie en duur van het ziekteverzuim.

Het SZW-werkgeverspanel bestaat uit circa 3.000 bedrijven, eveneens gestratificeerd naar bedrijfsomvang en bedrijfstak. Gegevens over verzuim worden naast een breed scala aan gerelateerde onderwerpen verzameld middels een telefonisch interview. Net als de CBS-data zijn de verzuimcijfers niet specifiek voor geslacht, leeftijd, of medische diagnose, en er is geen onderscheid naar frequentie en verzuimduren.

De CBS-verzuimgegevens van de overheid zijn niet volledig, omdat sommige gemeenten, provincies e.d. geen verzuimgegevens aanleveren. Wel zijn de gegevens leeftijd- en geslachtspecifiek.

Ziekteverzuim in 1999

Omdat de resultaten van het SZW-werkgeverspanel nagenoeg overeenkomen met de CBS-cijfers, worden in dit rapport alleen de CBS-cijfers voor het bedrijfsleven en de overheid gepresenteerd. In *tabel 8.1* zijn de verzuimpercentages bij overheid en bedrijfsleven over de laatste jaren opgenomen. Het verzuimpercentage is het aantal door ziekte verzuimde dagen, in procenten van het totaal aantal beschikbare dagen van werknemers. Het ziekteverzuim is na 1993 aanvankelijk gedaald, zowel bij de overheid als het bedrijfsleven. De daling volgde op de invoering van de Wet Terugdringing Ziekteverzuim begin 1994. Vanaf 1998 is echter weer sprake van een stijging. Het verzuim verschilt aanzienlijk per economische sector. In het onderwijs (7,7%), de gezondheidszorg (7,8%) en bij de politie (8,1%) is het geregistreerde verzuim (exclusief zwangerschapsverlof) het hoogst, terwijl dit in de landbouw (3,6%) en de horeca (3,3%) het laagst is.

Tabel 8.1: Longitudinale ontwikkeling van het ziekteverzuim in Nederland (procenten).

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
<i>Overheid</i>							
Inclusief zwangerschapsverlof	7,2	6,3	6,6	-	6,3	6,9	-
Exclusief zwangerschapsverlof	6,7	6,0	6,2	5,9	5,7	6,4	-
<i>Particuliere bedrijven</i>							
Inclusief zwangerschapsverlof	6,7	5,5	5,5	5,1	5,1	5,6	6,0
Exclusief zwangerschapsverlof	6,2	4,9	4,9	4,6	4,6	5,0	5,4

Het verzuimpercentage is hoger voor vrouwen dan voor mannen, ook na correctie voor zwangerschapsverlof (tabel 8.2). Vanwege de hogere arbeidsparticipatie is het absolute aandeel in het verzuim van mannen groter. Het verzuim neemt toe met de leeftijd. Deze toename is het saldo van een afname van de verzuimfrequentie en een toename in de gemiddelde verzuimduur. Dit laatste komt vooral doordat het voorkomen van chronische ziektebeelden toeneemt met de leeftijd, zoals aandoeningen van het bewegingsapparaat. Boven de 60 jaar is een opvallende daling van het verzuim waar te nemen, dat mogelijk wordt veroorzaakt door natuurlijke selectie van gezonde werknemers door vroegtijdig uittreden en arbeidsongeschiktheid.

Medische oorzaken van ziekteverzuim

Gegevens over de medische oorzaken van het ziekteverzuim worden niet meer centraal geregistreerd. De meest recente gegevens stammen uit 1994 en zijn tevens opgenomen in het vorige Kosten van Ziekten-rapport (Polder et al., 1997). Hieruit is bekend dat ziekten van het bewegingsstelsel (22%) en psychische stoornissen (17%) de belangrijkste oorzaak zijn van ziekteverzuim (CTSV, 1994). Zwangerschap (7,8%) en ongevalsletsels (7,1%) komen op de derde en vierde plaats. Bij vrouwen zijn psychische stoornissen de belangrijkste oorzaak, en bij mannen ziekten van het bewegingsstelsel. Hierbij moet worden vermeld dat de medische oorzaak van kortdurend verzuim in verreweg de meeste gevallen onbekend is. Hierdoor is het geregistreerde aandeel van ziekten met een kort beloop zoals bovenste luchtweginfecties (5%) zeker een onderschatting.

Relatie ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op arbeidsongeschiktheid als belangrijk maatschappelijk gevolg van ziekten en aandoeningen. Hierbij moet de suggestie worden weggelaten dat het hier om onderling onafhankelijke maatschappelijke problemen zou gaan, integendeel. Dit is inherent aan de inrichting van ons sociale zekerheidsstelsel, waarin is bepaald dat werknemers na 1 jaar ziekteverzuim de WAO instromen. Het wordt steeds meer duidelijk dat in het jaar ziekteverzuim voorafgaand aan de WAO een deel van het probleem schuilt (Adviescommissie Arbeidsongeschiktheid, 2001). Door onvoldoende verzuimbegeleiding lopen werknemers met risico op langdurend ziekteverzuim ook een hoog risico om in de WAO terecht te komen. Het ontbreken van goede ziekteverzuimstatistiek frustrert het onderzoek naar de relatie tussen ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Hierop wordt dan ook niet verder ingegaan.

Tabel 8.2: Ziekteverzuim overheid in 1998 naar geslacht en naar leeftijd, exclusief zwangerschapsverlof. ^a

	Totaal	Man	Vrouw	<25	25-34	35-44	45-54	55-59	60+
Ziekteverzuim (%)	6,4	5,6	8,5	4,8	5,8	6,4	6,8	7,9	6,7
Meldingsfrequentie	1,7	1,5	2,1	1,8	1,8	1,8	1,6	1,4	1,1
Verzuimduur	12,8	11,7	13,3	7,3	9,6	11,6	15,0	20,9	23,3

a) Inclusief verzuim langer dan een jaar.

8.3 Arbeidsongeschiktheid

Beschikbaarheid van gegevens

Uit de registratie van arbeidsongeschiktheidsuitkeringen volgens de WAO, WAZ en Wajong van het LISV zijn gegevens verkregen omtrent het aantal arbeidsongeschikten in 1999. Vrijwel de gehele beroepsbevolking is verzekerd volgens deze drie wetten tegen arbeidsongeschiktheid. De geregistreerde diagnose is de aandoening die de belangrijkste oorzaak is van de arbeidsongeschiktheid. Deze wordt vastgesteld door de verzekeringsarts. In de registratie worden diagnoses geassocieerd volgens de CAS-classificatie. Deze zijn geaggregeerd naar diagnosegroepen zoals weergegeven in *bijlage B*.

Analyse

In de CAS-registratie worden geen externe oorzaken vastgelegd. Alle ongevalsletsels zijn daarom toegewezen aan de categorie 'overige ongevallen'. De gepresenteerde aantallen arbeidsongeschikten zijn niet gewogen naar de mate van arbeidsongeschiktheid.

In dit onderzoek is uitsluitend gekeken naar de verdeling van het aantal arbeidsongeschikten naar medische oorzaak, leeftijd en geslacht. Hiermee blijft buiten beschouwing hoe de instroom in de WAO is verdeeld over economische sectoren, en de samenhang tussen arbeidsongeschiktheid en beroepsziekten en arbeidsgerelateerde risico's, alsook een analyse van de inrichting van het sociale zekerheidsstelsel en van de uitvoering van de WAO in relatie tot de omvang van de arbeidsongeschiktheid. Hiervoor wordt verwezen naar andere literatuur (onder andere het rapport van de commissie-Donner).

Definitie arbeidsongeschiktheid

Wat in de volksmond 'WAO' wordt genoemd, zijn in feite drie verschillende wetten die elk verschillende beroepsgroepen verzekeren: de WAO is voor werknemers, de WAZ voor zelfstandigen, en de WAJONG voor jong gehandicapten, mensen met een, deels aangeboren, lichamelijke en/of verstandelijke handicap. Deze laatste groep betreft in 1999 ongeveer 121.000 personen, 13% van het totaal aantal arbeidsongeschikten.

Arbeidsongeschikten zijn volgens de WAO personen die 'als gevolg van ziekte/gebrek niet in staat zijn met arbeid datgene te verdienen wat gezonde soortgelijken verdienen'. Dit betekent dus dat de WAO de gevolgen van arbeidsongeschiktheid verzekert, namelijk het verlies aan verdien capaciteit, en niet de oorzaak ervan (de ziekte of aandoening). Het verlies aan verdien capaciteit wordt bepaald door het loon van een persoon toen deze nog 'gezond' was te vergelijken met het loon wat deze nog kan verdienen met 'passende' of, sinds 1994, 'gangbare' arbeid. In dat jaar werd de Wet Terugdringing Beroep op de Arbeidsongeschiktheidsregelingen (Wet TBA) ingevoerd. Dit betekent dus dat arbeidsongeschiktheid volgens de WAO-definitie niets zegt over de mate van invaliditeit, maar alleen over iemands verdien capaciteit of marktwaarde. Dit is afwijkend ten opzichte van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen in het buitenland, waarin de mate van invaliditeit is verzekerd, onafhankelijk van de hoogte van iemands inkomen of verdien capaciteit.

Bij de invoering van de WAO in 1967 is uit sociale overwegingen gekozen voor deze definitie van arbeidsongeschiktheid. De regeling verzekert immers de gevolgen van arbeidsongeschiktheid, inkomensverlies, en heeft als doel de arbeidsongeschikte naar vermogen aan het werk te houden. Deze sociale doelstelling is ten dele gelukt. In 1999, een topjaar wat betreft economische conjunctuur, had 24,3% van de arbeidsongeschikten naast hun uitkering een betaalde baan, terwijl circa 70% volledig arbeidsongeschikt was (>80%).

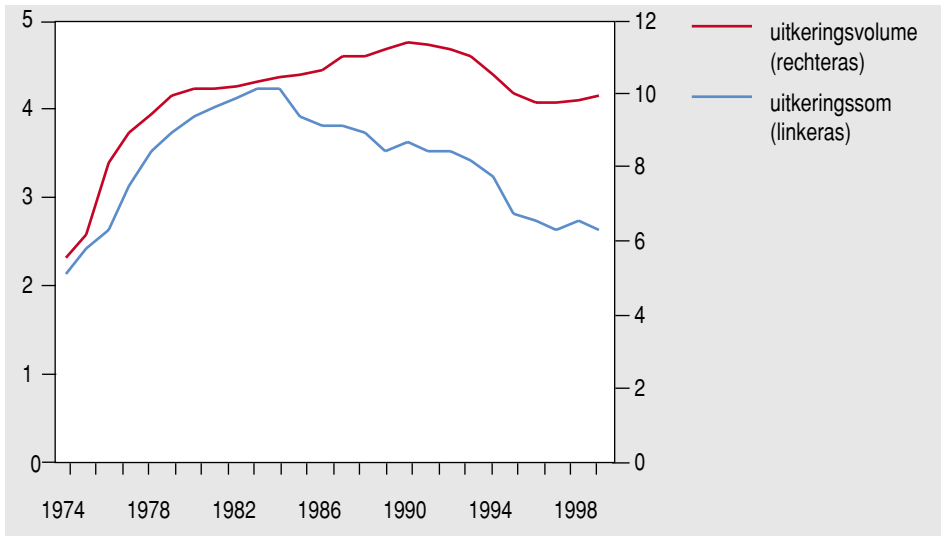
De Nederlandse definitie van arbeidsongeschiktheid heeft als gevolg dat werknemers met lage inkomens bij een gelijk arbeidsongeschiktheidspercentage een lager inkomen krijgen dan werknemers met hogere inkomens. Immers, hun verlies aan verdien capaciteit -laatstverdiende loon minus loon met gangbare arbeid- is relatief geringer. Voor de zeer lage inkomens is dit meestal minder dan 15%, en volgens de WAO-regelingen is dit onvoldoende voor een uitkering. Dit heeft als gevolg dat personen in deze groepen wel arbeidsongeschikt kunnen zijn, maar onzichtbaar blijven in de statistieken.

Arbeidsongeschikten naar leeftijd en geslacht

Eind 1999 waren er ruim 912.000 geregistreerde arbeidsongeschikten, waarvan 538.000 mannen (59%) en 374.000 vrouwen (41%). Sinds de invoering van de WAO is vrijwel steeds sprake geweest van een stijging van het aantal arbeidsongeschikten, met een lichte dip tussen 1993 en 1998. Een ander beeld komt echter naar voren als wordt rekening gehouden met de groeiende omvang van de beroepsbevolking. Het *arbeidsongeschiktheidspercentage* is het aantal arbeidsongeschikten, gecorrigeerd voor de mate van arbeidsongeschiktheid, gedeeld door de totale verzekerde bevolking. Deze bereikte haar hoogtepunt in 1990 (11,4%), en is sindsdien gedaald tot 10,0% in 2000 (*figuur 8.1*, rode lijn). Ter vergelijking is tevens de totale uitkeringsomvang als percentage van het BBP gegeven (*figuur 8.1*, blauwe lijn). Deze is vanaf midden jaren '80 duidelijk gedaald ten opzichte van het arbeidsongeschiktheidspercentage, onder meer vanwege de toename van het aantal gedeeltelijk arbeidsongeschikten en ingrepen in de hoogte van de uitkeringen.

Vergeleken met 1994 is het aantal arbeidsongeschikte vrouwen over alle leeftijden sterk gestegen (*tabel 8.3*), terwijl bij mannen zelfs van een lichte daling sprake is. Dit heeft vooral te maken met de sterk gestegen arbeidsdeelname van vrouwen, zowel jongere als oudere vrouwen. Echter ook als hiervoor wordt gecorrigeerd is mogelijk sprake van een gestegen kans op arbeidsongeschiktheid bij vrouwen (Adviescommissie Arbeidsongeschiktheid, 2001).

De gemiddelde leeftijd onder arbeidsongeschikten ligt relatief hoog: bijna 70% is boven de 45 jaar. Dit is het gevolg van een toenemende kans op arbeidsongeschiktheid met de leeftijd, en de vele jaren dat mensen een uitkering krijgen. Nu nog is het aandeel van de mannen beduidend hoger dan van vrouwen (59% versus 41%). De stijging van vooral het aantal jonge vrouwen is in de afgelopen jaren sterk geweest, en heeft er toe geleid dat tot 35 jaar het aantal arbeidsongeschikte vrouwen hoger is dan het aantal mannen (*figuur 8.2*). Gezien de gemiddeld lange uitkeringsduur is het bij ongewijzigde omstandigheden

Figuur 8.1: Aandeel van het totale bedrag aan arbeidsongeschiktheidsuitkeringen in het BBP (procenten, linkeras) en van het totaal aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen in de beroepsbevolking (procenten, rechteras), 1974-1999.

waarschijnlijk dat het aandeel van vrouwen zal blijven stijgen. Of ook het totale aantal arbeidsongeschikten zal toenemen door de steeds jongere leeftijd dat mensen arbeidsongeschikt worden, is niet bekend, omdat de uitkeringsduur afhankelijk is van het arbeidsverleden. Jonge arbeidsongeschikten zullen dus sneller uitstromen en in de WW of bijstand terecht komen, tenzij zij weer aan het werk kunnen gaan.

Medische 'oorzaken' van arbeidsongeschiktheid

Zoals in het begin van deze paragraaf al is aangegeven, verzekert de WAO niet de oorzaak (ziekte) maar het gevolg (inkomensverlies) van arbeidsongeschiktheid. Het is dus oneigenlijk om over ziekten te praten als oorzaak van arbeidsongeschiktheid. Daar waar toch wordt gesproken over medische 'oorzaken', is het belangrijk dit voor ogen te houden.

De belangrijkste medische diagnoses bij arbeidsongeschiktheid zijn psychische stoornissen (32%) en aandoeningen van het bewegingsapparaat (26%) (tabel 8.4). Van de

Tabel 8.3: Aantal arbeidsongeschikten naar leeftijd en geslacht in 1999, en verandering ten opzichte van 1994.

		< 25	25-35	35-45	45-55	> 55	Totaal
Mannen	aantal in 1999	13.444	40.509	81.098	167.903	235.443	538.397
	toename 94-99 (%)	-4,7	-2,3	-15,5	-0,8	2,8	-2,1
Vrouwen	aantal in 1999	12.969	56.051	79.749	110.213	114.946	373.928
	toename 94-99 (%)	2,6	35,1	29,5	32,4	26,5	29,0
Totaal	aantal in 1999	26.413	96.560	160.847	278.116	350.389	912.325
	toename 94-99 (%)	-1,2	16,4	2,1	10,2	9,5	8,7

Tabel 8.4: Aantal arbeidsongeschikten naar diagnose en geslacht, 1999.

ICD-Hoofdstukken	Mannen	Aandeel (%)	Vrouwen	Aandeel (%)	Totaal	Aandeel (%)
Infectieziekten	8.648	1,6	6.315	1,7	14.963	1,6
Nieuwvormingen	7.411	1,4	8.827	2,4	16.238	1,8
Endocriene ziekten	5.056	0,9	4.130	1,1	9.186	1,0
Bloedziekten	716	0,1	717	0,2	1.433	0,2
Psychische stoornissen	157.126	29,2	134.240	35,9	291.366	31,9
Zenuwstelsel en zintuigen	27.101	5,0	18.552	5,0	45.653	5,0
Hart- en vaatziekten	36.635	6,8	10.013	2,7	46.648	5,1
Ademhalingsstelsel	10.567	2,0	4.960	1,3	15.527	1,7
Spijsverteringsstelsel	9.988	1,9	5.615	1,5	15.603	1,7
Nieren en urinewegen	2.850	0,5	5.120	1,4	7.970	0,9
Zwangerschap			5.480	1,5	5.480	0,6
Huidziekten	3.135	0,6	1.933	0,5	5.068	0,6
Bewegingsstelsel	151.537	28,1	82.021	21,9	233.558	25,6
Aangeboren afwijkingen	6.222	1,2	4.739	1,3	10.961	1,2
Symptomen	76.376	14,2	61.788	16,5	138.164	15,1
Uitwendige oorzaken	31.486	5,8	16.485	4,4	47.971	5,3
Nog niet toewijsbaar	3.543	0,7	2.993	0,8	6.536	0,7
Totaal	538.397	100,0	373.928	100,0	912.325	100,0

psychische stoornissen is ongeveer een derde toe te schrijven aan depressie, angststoornissen en alcohol- of drugsproblemen. Bij mannen zijn de aandoeningen aan het bewegingsapparaat de belangrijkste oorzaak (28%) en bij vrouwen psychische stoornissen (36%). Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden zijn de derde diagnosegroep (15%). Andere diagnosegroepen hebben slechts een beperkt aandeel, zoals ziekten aan zenuwstelsel en zintuigen (5,0%), ongevallen (5,2%) en verstandelijke handicap (4,0%).

Het is opvallend dat relatief slecht omschreven diagnoses de laatste jaren een groter aandeel hebben gekregen. Denk hierbij vooral aan de groep symptomen en de groep overige psychische stoornissen (exclusief depressie, angststoornissen, schizofrenie, en alcohol- en drugsproblematiek, zie tabel 8.5). Het aantal arbeidsongeschikten met symptomen is met maar liefst 60% gestegen ten opzichte van 1994. De groep arbeidsongeschikten met overige psychische stoornissen is met 33% gestegen, en de kleine groep waarbij 'geen ziekte' is geregistreerd (hier 'nog niet toewijsbaar zijn') zelfs met 173%.

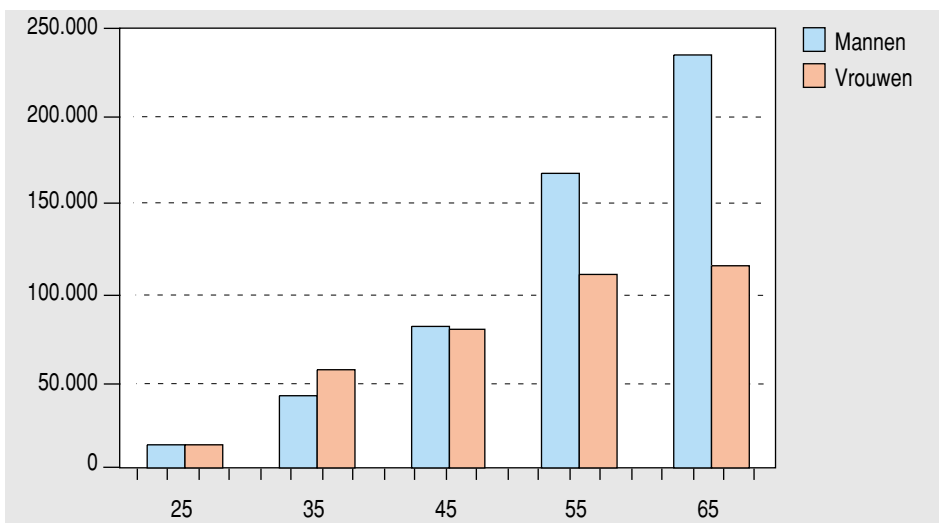
Deze ontwikkeling is zeer waarschijnlijk het gevolg van de WAO-herziening die startte in 1994 (Wet TBA). Hierbij werd het arbeidsongeschiktheidsbegrip gewijzigd. Het verlies aan verdien capaciteit 'als gevolg van ziekte/gebrek' werd veranderd in 'als rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg van ziekte/gebrek.' De idee was dat het aantal arbeidsongeschikten zou afnemen bij een strenger keuringsbeleid, waarbij een vereiste was dat een ziekte objectief moest worden aangetoond als oorzaak van de klachten. De statistieken laten zien dat dit niet heeft gewerkt. Veel mensen zijn verminderd productief door serieuze klachten die objectief zijn vast te stellen, terwijl de medische oorzaak onbekend is. Mogelijk is dus ten gevolge van het nieuwe arbeidsongeschikt-

Tabel 8.5: Aantal arbeidsongeschikten naar diagnose en geslacht in 1999 en de stijging ten opzichte van 1994.

ICD-hoofdstuk	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	aantal in 1999	toename 94-99 (%)	aantal in 1999	toename 94-99 (%)	aantal in 1999	toename 94-99 (%)
Infectieziekten	8.648	41,5	6.315	133,4	14.963	69,7
Nieuwvormingen	7.411	-16,1	8.827	8,3	16.238	-4,4
Endocriene ziekten	5.056	-36,5	4.130	-10,9	9.186	-27,1
Bloedziekten	716	-1,9	717	52,6	1.433	19,4
Psychische stoornissen	157.126	5,3	134.240	24,7	291.366	13,4
Zenuwstelsel en zintuigen	27.101	-10,7	18.552	0,1	45.653	-6,6
Hart- en vaatziekten	36.635	-28,5	10.013	-14,8	46.648	-25,9
Ademhalingsstelsel	10.567	-39,0	4.960	-11,0	15.527	-32,2
Spijsverteringsstelsel	9.988	-10,9	5.615	20,9	15.603	-1,6
Nieren en urinewegen	2.805	-0,8	5.165	55,9	7.970	29,8
Zwangerschap			5.480	341,2	5.480	341,2
Huidziekten	3.135	-16,9	1.933	1,3	5.068	-10,8
Bewegingsstelsel	151.537	-10,9	82.021	12,7	233.558	-3,8
Aangeboren afwijkingen	6.222	-28,5	4.739	-7,8	10.961	-20,8
Symptomen	76.376	42,6	61.788	89,4	138.164	60,3
Uitwendige oorzaken	31.486	18,9	16.485	111,7	47.971	40,0
Nog niet toewijsbaar	3.543	137,3	2.993	232,2	6.536	173,0
Totaal	538.397	-2,1	373.928	29,0	912.325	8,7

heidsbegrip niet het aantal arbeidsongeschikten gedaald, maar heeft slechts een verschuiving plaatsgevonden in de keuringspraktijk van goed omschreven en aantoonbare ziektebeelden naar relatief slecht omschreven en moeilijk aantoonbare ziektebeelden.

Overigens is het opvallend dat ook het aandeel van enkele specifieke oorzaken zeer sterk is gestegen, zoals infectieziekten, ziekten aan nieren en urinewegen, en ongevallen. Hiervoor is niet direct een verklaring beschikbaar.

Figuur 8.2: Aantal arbeidsongeschikten naar leeftijd en geslacht in 1999 (in duizenden).

8.4 Sterfte

In tabel 8.6 zijn de aantallen overledenen naar oorzaak, leeftijd en geslacht weergegeven, gemiddeld voor 1996-1999. Omdat de sterfte naar doodsoorzaak nogal fluctueert tussen jaren, is ervoor gekozen om gemiddelden te presenteren. De gegevens zijn afkomstig van de Doodsoorzakenstatistiek van het CBS. De diagnose betreft de primaire of onderliggende doodsoorzaak. Deze moet worden onderscheiden van oorzaken die rechtstreeks het overlijden ten gevolge hebben (zoals hartstilstand en longembolie), terwijl deze rechtstreekse oorzaak op zich weer het gevolg is van een andere aandoening. De onderliggende doodsoorzaak de aandoening die het begin vormt van de reeks van gebeurtenissen die uiteindelijk tot het overlijden hebben geleid.

Hart- en vaatziekten en kanker zijn de twee belangrijkste doodsoorzaken met een aandeel van 36,4% respectievelijk 27,9% in de sterfte. Deze worden op afstand gevolgd door ziekten van het ademhalingsstelsel (9,9%). Binnen de hart- en vaatziekten zijn coronaire hartziekten en beroerten de belangrijkste oorzaken van overlijden. Bij de kankers zijn dit longkanker (6,3%) en colorectumkanker (3,1%).

Het aandeel van de doodsoorzaken is sterk afhankelijk van de leeftijd van overlijden (tabel 8.7). Op zeer jonge leeftijd (0-14 jaar) domineren de perinatale en aangeboren aandoeningen. Ongevallen zijn de belangrijkste doodsoorzaak bij jong volwassenen (15-44 jaar). Deze hebben een aandeel van 32%, terwijl de kankers op de tweede plaats komen (26%). Vanaf 45 jaar is aanvankelijk kanker de belangrijkste doodsoorzaak, maar boven de 75 jaar wordt deze plaats ingenomen door de hart- en vaatziekten, die tot op zeer hoge leeftijd de belangrijkste doodsoorzaak blijven. Met de leeftijd neemt ook het

Tabel 8.6: Aantal sterfgevallen naar geslacht en diagnose, gemiddeld voor 1996-1999.

	Mannen	Aandeel (%)	Vrouwen	Aandeel (%)	Totaal	Aandeel (%)
Infectieziekten	799	1,2	750	1,1	1.549	1,1
Nieuwvormingen	21.164	31,0	17.299	24,9	38.463	27,9
Endocriene ziekten	1.541	2,3	2.639	3,8	4.180	3,0
Bloedziekten	147	0,2	230	0,3	377	0,3
Psychische stoornissen	1.493	2,2	3.781	5,4	5.274	3,8
Zenuwstelsel en zintuigen	1.103	1,6	1.194	1,7	2.297	1,7
Hart- en vaatziekten	24.457	35,8	25.666	36,9	50.123	36,4
Ademhalingsstelsel	7.313	10,7	6.340	9,1	13.653	9,9
Spijverteringsstelsel	2.182	3,2	2.895	4,2	5.077	3,7
Nieren en urinewegen	1.055	1,5	1.577	2,3	2.632	1,9
Zwangerschap			21	0,0	21	0,0
Huidziekten	124	0,2	377	0,5	501	0,4
Bewegingsstelsel	263	0,4	608	0,9	871	0,6
Aangeboren afwijkingen	279	0,4	246	0,4	525	0,4
Perinatale aandoeningen	277	0,4	200	0,3	477	0,3
Symptomen	3.120	4,6	3.548	5,1	6.668	4,8
Uitwendige oorzaken	3.014	4,4	2.126	3,1	5.140	3,7
Totaal	68.331	100,0	69.497	100,0	137.828	100,0

Tabel 8.7: Aandeel van de top-5 doodsoorzaken naar leeftijd (1996-1999, aandeel in procenten).

	0-14	%	15-44	%	45-74	%
1	Perinatale aandoeningen	31,1	Uitwendige oorzaken	31,9	Nieuwvormingen	41,5
2	Aangeboren afwijkingen	26,2	Nieuwvormingen	26,0	Hart- en vaatziekten	32,8
3	Uitwendige oorzaken	10,4	Hart- en vaatziekten	16,0	Ademhalingsstelsel	6,5
4	Symptomen	6,8	Symptomen	7,6	Symptomen	4,4
5	Nieuwvormingen	6,5	Spijsverteringsstelsel	3,4	Spijsverteringsstelsel	3,3
	75-84	%	85+	%		
1	Hart- en vaatziekten	40,6	Hart- en vaatziekten	40,2		
2	Nieuwvormingen	25,8	Nieuwvormingen	14,2		
3	Ademhalingsstelsel	11,7	Ademhalingsstelsel	13,6		
4	Psychische stoornissen	3,7	Psychische stoornissen	7,6		
5	Spijsverteringsstelsel	3,6	Symptomen	6,6		

aandeel in de sterfte toe van aandoeningen aan het ademhalingsstelsel en van psychische stoornissen (dementie).

De totale sterfte aan hart- en vaatziekten bij mannen en vrouwen is vanaf begin jaren '90 licht gedaald, terwijl die van kanker vooral bij de vrouwen licht is gestegen (tabel 8.8 en tabel 8.9). Als echter gecorrigeerd wordt voor de vergrijzing, dan vertoont de kankersterfte bij de mannen een dalende trend en is deze bij de vrouwen stabiel. Ook de sterfte aan ongevallen, de belangrijkste doodsoorzaak bij jongvolwassenen, vertoont een dalende trend (absoluut en gestandaardiseerd), al is deze in 1999 weer beduidend hoger.

Tabel 8.8: Absolute en gestandaardiseerde sterfte, geselecteerde doodsoorzaken, mannen.

	Kanker	Psychische stoornissen	Hart- en vaatziekten	Ademhalingsstelsel	Symptomen	Ongevallen
<i>absolute sterfte</i>						
1993	20.894	948	26.606	7.374	2.886	3.071
1994	20.723	1.079	25.305	6.340	2.536	3.123
1995	20.807	1.124	25.519	6.970	2.909	3.033
1996	21.244	1.402	25.208	7.183	2.917	3.116
1997	20.914	1.449	24.311	7.123	2.976	3.037
1998	21.077	1.515	24.313	7.500	3.260	2.889
1999	21.419	1.607	23.997	7.447	3.328	3.015
<i>SMR^a</i>						
1993	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
1994	0,98	1,13	0,94	0,85	0,87	1,01
1995	0,97	1,16	0,93	0,92	0,98	0,98
1996	0,97	1,42	0,91	0,93	0,98	1,00
1997	0,94	1,45	0,86	0,91	0,98	0,96
1998	0,93	1,48	0,84	0,94	1,06	0,91
1999	0,93	1,54	0,82	0,92	1,06	0,94

a) SMR, standardized mortality ratio. De SMR drukt de leeftijdgestandaardiseerde sterfte van een jaar uit ten opzichte van het basisjaar 1993.

Tabel 8.9: Absolute en gestandaardiseerde sterfte, geselecteerde doodsoorzaken, vrouwen.

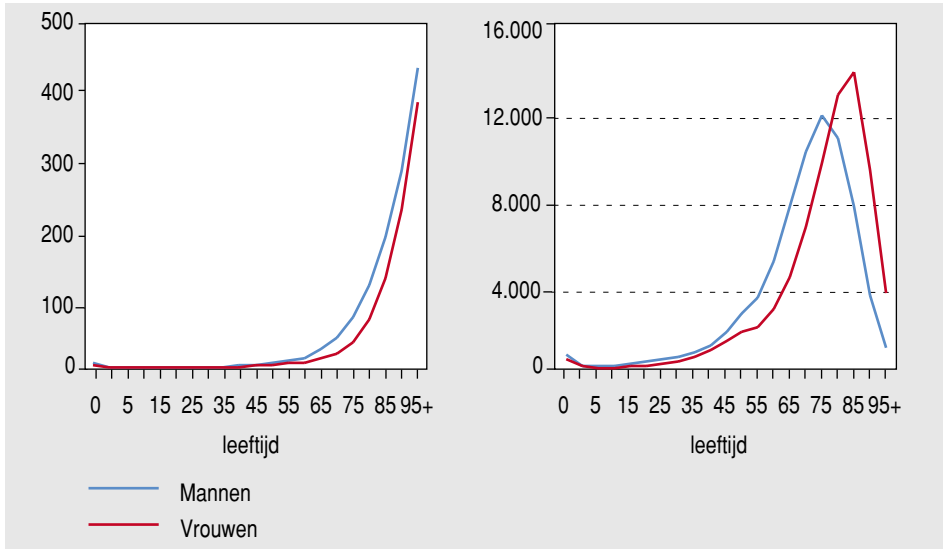
	Kanker	Psychische stoornissen	Hart- en vaatziekten	Ademhalingsstelsel	Symptomen	Ongevallen
<i>absolute sterfte</i>						
1993	16.465	2.188	27.711	5.962	2.873	2.149
1994	16.595	2.836	26.375	4.998	2.713	2.154
1995	16.532	2.989	26.579	5.674	2.970	2.140
1996	17.027	3.517	26.103	5.872	3.178	2.193
1997	17.173	3.695	25.450	6.053	3.446	2.111
1998	17.284	3.722	25.513	6.513	3.671	2.025
1999	17.710	4.188	25.597	6.922	3.898	2.174
<i>SMR^a</i>						
1993	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
1994	1,00	1,27	0,94	0,83	0,93	0,99
1995	0,98	1,31	0,93	0,92	0,99	0,97
1996	0,99	1,51	0,89	0,93	1,04	0,98
1997	0,99	1,55	0,86	0,94	1,11	0,93
1998	0,98	1,53	0,85	0,99	1,16	0,88
1999	0,99	1,69	0,84	1,04	1,21	0,93

a) SMR, standardized mortality ratio. De SMR drukt de leeftijdgestandaardiseerde sterfte van een jaar uit ten opzichte van het basisjaar 1993.

Anderzijds is de sterfte aan psychische stoornissen (dementie), en onvolledig omschreven ziektebeelden toegenomen, zowel absoluut als leeftijdgestandaardiseerd. Dit zijn doodsoorzaken die relatief belangrijk zijn op zeer oude leeftijd, en het verschuivende patroon is dus typisch voor een verouderende samenleving. Het is echter waarschijnlijk dat de toename die overblijft wanneer ook wordt gecorrigeerd voor vergrijzing, het gevolg is van codeverschillen. *Figuur 8.3* geeft de totale sterfte van alle doodsoorzaken samen naar leeftijd en geslacht, zowel in absolute aantallen als per duizend inwoners.

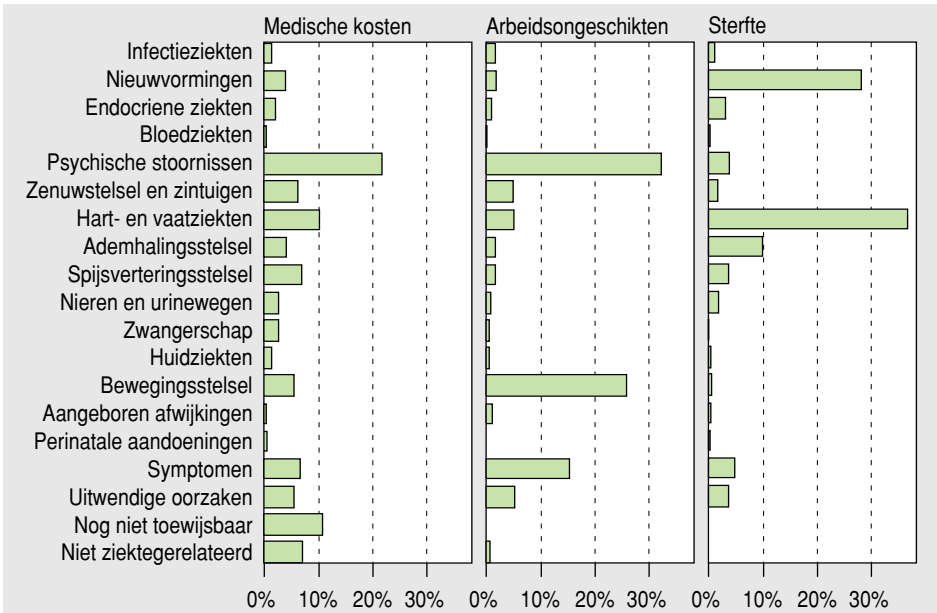
8.5 Ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid, sterfte en medische kosten

In *figuur 8.4* wordt een overzicht gegeven van de omvang van de medische kosten, arbeidsongeschiktheid en sterfte naar ICD-hoofdstukken. Ziektegroepen met een hoog aandeel in de sterfte, zoals kanker en hart- en vaatziekten, hebben een (veel) minder hoog aandeel in de medische kosten en dragen zeer bescheiden bij aan het aantal arbeidsongeschikten. Omgekeerd zijn aandoeningen aan het bewegingsstelsel en psychische stoornissen typisch voor arbeidsongeschiktheid, maar deze dragen nauwelijks bij aan de sterfte. Ook de ziekten van het spijsverteringsstelsel zijn een duidelijk voorbeeld van niet-fatale aandoeningen maar wel hoge kosten (tandartsen, geneesmiddelen). Een duidelijk voorbeeld van aandoeningen aan het bewegingsstelsel hebben tevens een relatief bescheiden aandeel in de medische kosten, terwijl psychische stoornissen wel tot zeer hoge medische kosten leiden. Het algemene beeld dat hieruit kan worden afgeleid,

Figuur 8.3: Sterfte naar leeftijd en geslacht per 1.000 inwoners (linkerfiguur) en absolute aantallen (rechterfiguur), gemiddelden voor 1996-1999.

is dat de medische kosten vooral worden bepaald door chronische aandoeningen, die wel sterk beperkend, maar niet op korte termijn fataal zijn. Kankers en ook longontstekingen kennen een intensieve behandeling, maar hebben een relatief korte duur voor zij fataal worden, en hebben dus relatief lage kosten.

Figuur 8.4: Aandeel van de ICD-hoofdstukken in de kosten van de gezondheidszorg, in arbeidsongeschiktheid en in sterfte in 1999 (procenten).

LITERATUUR

- Aarts L, de Jong P, Veen R van der. Met de beste bedoelingen. WAO 1975-1999: trends, onderzoek en beleid. Den Haag: Elsevier bedrijfsinformatie, 2002.
- Achterberg P, Kramers PGN. Een gezonde start. Sterfte rond de geboorte in Nederland: trends en oorzaken vanuit een internationaal perspectief. RIVM rapport 271558003. Bilthoven: RIVM, 2001.
- Adviescommissie Arbeidsongeschiktheid. Werk maken van arbeidsgeschiktheid. Den Haag: Commissie Donner, 2001.
- d'Arcy C, Holman J, English DR, Milne E, Winter MG. Meta-analysis of alcohol and all-cause mortality: a validation of NHMRC recommendations. *MJA* 1996; 164: 141-145.
- Barendregt JJ, Bonneux L, Maas PJ, van der. The health care costs of smoking. *N Eng J Med* 1997; 337: 1052-1057.
- Battelle. Final Report. Methodologic Issues in Estimating Smoking Attributable Mortality. Prepared for CDC, Office on Smoking and Health. Battelle, Centers for Public Health Research and Evaluation, Atlanta, 1995.
- Berg Jeths A van den, Peters-Volleberg GWM (eindred.). Geneesmiddelen en medische hulpmiddelen: trends en dilemma's. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum, 2002.
- Bergs I. LMR is betrouwbaar. *Utrecht: Prismant Magazine* nr. 10, april 2002.
- Bergstrom A, Pisani P, Tenet V, Wolk A, Adami HO. Overweight as an avoidable cause of cancer in Europe. *Int Jnl Cancer* 2001; 91: 421-430.
- Blokstra A, Smit HA, Verschuren WMM, Bueno de Mesquita HB, Seidell JC. Het project Monitoring Risicofactoren en Gezondheid Nederland (MORGEN-project). Jaarverslag 1995. Rapport nr. 263200 005. Bilthoven: RIVM, 1997.
- Boshuizen HC, Herten LM van, Perenboom RJM, Water HPA van de. Toeschrijving van de ongezonde levensverwachting aan achterliggende ziekten en aandoeningen. In: *Volksgezondheid Toekomst Verkenning 1997. III: Gezondheid en levensverwachting gewogen*. Maarssen: Elsevier/De Tijdstroom, 1997.
- Busch MCM. Wachten op zorg. In: *Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid*. Bilthoven: RIVM, <<http://www.nationaalkompas.nl>> Zorg, 23 november 2001.
- CBS. Bevolkingsprognose 1996-2050. Maandstatistiek van de bevolking 1997/1: 62-71.
- CBS. Maandstatistiek van de bevolking. Jaargang 49, januari 2000: 63-71.
- CBS. Kosten en financiering van de gezondheidszorg 1999. Voorburg, 2000.
- CBS. Kosten en financiering van de gezondheidszorg 2000, in: *Statistische Bulletin* jaargang 57 no. 23/ 14 juni 2001.
- CBS. POLS Gezondheid en welzijn. Voorburg, 1998.
- Chorus AMJ. Reuma in Nederland: de cijfers. Actualisering 2000. Leiden: TNO, 2001.
- Coebergh JWW, Heijden LH van der, Janssen-Heijnen MLG. Cancer incidence and survival in the Southeast of the Netherlands 1955-1994. *IKZ*, Eindhoven, 1995.
- College voor Zorgverzekeringen (CVZ), Zorgcijfers 1994-1999. Amstelveen, 2000.
- College voor Zorgverzekeringen (CVZ). GIPeilingen 1999, Kengetallen farmaceutische Genees- en hulpmiddelen Informatie Project. Amstelveen, februari 2001.
- College voor Zorgverzekeringen (CVZ)/Prismant. De cijfers van 2001, Tussenrapportage Landelijke resultaten van het Zorgregistratiesysteem (ZRS). Amstelveen/Utrecht, 7 maart 2002.
- CPB. Een scenario voor de zorguitgaven 2003-2006. CPB-document no. 007, Den Haag, juli 2001.
- Cox LA. Probability of causation and the attributable proportion of risk. *Risk Analysis* 1984; 4(3): 221-230.
- Ettema HCJ. Quick scan berekening gemiddelde omzet fysiotherapeuten 1999. PriceWaterhouse-Coopers, 2000.
- Folmer K, Mot E, Douven R, Gameren E van, Woitiez I, Timmermans J. Een scenario voor de zorguitgaven 2003-2006. Den Haag: CPB, 2001.
- Frijters DHM, Kuijk LM van, Albers MC, Kibbeling MJ. Verpleeghuizen in cijfers 1999. Utrecht: Prismant / Arcare, 2001.
- Gefeller O, Eide GE. The attributable fraction of the combined effect of two risk factors. *International Journal of Epidemiology* 1992; 21: 819-820.
- Gezondheidsraad. Decubitus. Den Haag, 1999.
- GGZ Nederland, Naar een transparante GGZ - Brancherapport geestelijke gezondheidszorg 1993-1997. Utrecht: GGZ Nederland, 1999.
- GGZ Nederland, Dossier GGZ - Brancherapport GGZ 1997-1999. Utrecht: GGZ Nederland, 2001.
- Gijssen R, Poos MJJC, Treurniet HF, Westert GP. Selectie van ziekten en aandoeningen voor de Volksgezondheid Toekomst Verkenningen. Bilthoven: RIVM, 1999.
- Herings RMC, Panneman MJM, Lodder AC, Graag EJ de, Farmacotherapie in beweging. Utrecht: PHARMO Instituut, 2000.

- HHM. Landelijke rapportage; resultaten wachtlijst-inventarisatie sector verpleging & verzorging, peildatum 1 maart 2001. Enschede, april 2001.
- HHM. Landelijke rapportage; resultaten wachtlijst-inventarisatie sector verpleging & verzorging, peildatum 1 oktober 2001. Enschede, maart 2002a.
- HHM. Landelijke rapportage inventarisatie wachtlijstgegevens Geestelijke Gezondheidszorg. Resultaten per 1 januari 2002. Enschede, maart 2002b.
- Hildebrandt VH, Urlings IJM, Proper KI, Ooijendijk WTM, Stiggelbout M. Bewegingen Nederlanders nog wel (genoeg)? De eerste enquête over de nederlandse beweegnorm. In: Hildebrandt VH, Ooijendijk WTM, Stiggelbout M (red). Trendrapport beweging en gezondheid 1998/99. Den Haag: Koninklijke Vermande Uitgeverijen, 1999.
- Hirth RA, Chernew ME, Miller E, Fendrick M, Weissert WG. Willingness to pay for a quality-adjusted life year. *Med Decis Making* 2000;20:332-342.
- Hoogenveen RT, Boshuizen HC. Combining relative risks from several studies. RIVM report 261858 001. Bilthoven: RIVM, 2002.
- Hoogenveen RT, Gijsen R, Genugten MLL van, Kommer GJ, Schouten JSAG, Hollander AEM de. Dutch DisMod. Constructing a set of consistent data for chronic disease modelling. RIVM report 260751 001. Bilthoven: RIVM, 2000a.
- Hoogenveen RT, Gijsen R. Dutch DisMod for several types of cancer. RIVM report 260751004. Bilthoven: RIVM, 2000b.
- Hoogenveen R, Jansen MCJF, Houterman S, Verschuren WMM. Het effect van veranderingen in de consumptie van groente en fruit, verzadigd vet en transvetzuren op de volksgezondheid in Nederland. Bilthoven: RIVM, 2002.
- Ipso Facto en SGBO. Een verstrekkende wet 3: eindrapport. Doetinchem: Elsevier bedrijfsinformatie, 2001.
- Jacobson L, Lindgren B. Vad kostar sjukdomarna? Sjukvårdskostnader och produktionsbortfall fördelat på sjukdomsgrupper 1980 och 1991. Stockholm: Socialstyrelsen, 1996.
- Klerk M, Jansen MCJF, Veer P van 't, Kok FJ. Fruits and vegetables in chronic disease prevention. Division of Human Nutrition and Epidemiology, Wageningen Agricultural University, 1998.
- Kommer GJ, Stokx LJ, Kramers PGN, Poos MJJC. Wachtlijstontwikkeling in de verstandelijk gehandicaptenzorg - technische achtergrondrapportage. RIVM rapport 432506003, juli 2000.
- Koopmanschap MA, Roijen L van, Bonneux L. Kosten van Ziekten in Nederland. Rotterdam: Erasmus Universiteit, instituut Maatschappelijke Gezondheidszorg/instituut voor Medische Technology Assessment, 1991.
- Koopmanschap MA, Rutten FFH, van Ineveld BM, van Roijen L. The friction cost method for measuring indirect costs of disease. *J of Health Econ* 1995;14:171-189.
- Laeven AMW, Huijsmans H, Van Hulst BL, Vissers J, Van Eijk W. De achterkant van de wachtlijst - een verkennend onderzoek naar achterliggende factoren in de wachtlijstproblematiek. Utrecht: Prismant, 2000.
- LISV. Januari-nota financiële ontwikkeling UWV fondsen 2001-2002. Amsterdam, 2002.
- Lubitz JD, Riley GF. Trends in Medicare payments in the last year of life. *N Engl J Med* 1993;328(15):1092-1096.
- Lubitz J, Beebe J, Baker C. Longevity and Medicare expenditures. *N Engl J Med* 1995;332(15):999-1003.
- Lutterman JA. Farmacotherapie bij diabetes mellitus: huidige situatie en toekomstverwachtingen. In: Timmerman H, Berg Jeths A van den (eindred.). Geneesmiddelen nu en in de toekomst. Achtergrondstudie bij de Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2002. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum, 2001:98-110.
- Maas IAM, Gijsen R, Lobbezoo IE, Poos MJJC (red.). Volksgezondheid Toekomst Verkenning 1997. Deel 1. De gezondheidstoestand: een actualisering. Maarssen: Elsevier/De Tijdstroom, 1997.
- Mathers C, Penm R, Carter R, Stevenson C. Health system costs of diseases and injury in Australia 1993-94 - An analysis of costs, services use and mortality for major disease and injury groups. Canberra: Australian Institute of Health and Welfare, 1998.
- Meerding WJ, Bonneux L, Polder JJ, Koopmanschap MA, Maas PJ, van der. Demographic and epidemiological determinants of health care costs in the Netherlands: cost of illness study. *British Medical Journal* 1998;317:111-115.
- Meerding WJ, Birnie E, Mulder S, den Hertog PC, Toet H, van Beeck EF. Kosten van letsel door ongevallen in Nederland. Amsterdam: Consument en Veiligheid, 1999.
- Mennen LI, Witteman JCM, Geleins JM, Stolk RP, Visser MC, Grobbee DE. Risicofactoren voor hart- en vaatziekten bij ouderen; het ERGO-onderzoek. *NTVG* 1995;139(19): 1983-1988.
- Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS). Met zorg zorg ramen. Conferentie 9 april 1998. Den Haag, 1998.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Jaaroverzicht zorg 1999. Den Haag: Sdu Uitgeverij, 1998.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Zorgnota 2001. Den Haag, 2000.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Zorgnota 2002. Den Haag, 2001.

- Moore R, Mao Y, Zhang J, Clarke K. Economic burden of illness in Canada, 1993. Minister of Public Works and Government Services, 1997.
- Mosseveld CJPM van, Son P van. International comparison of health care data - methodology development and application. Voorburg: Kluwer Academic Publishers, 1998.
- Nederlandse Mededingingsautoriteit (Nma), besluit zaaknummer 2419/HAL Investments. Rotterdam, 25 april 2001.
- Neprofarm. De markt voor zelfzorggeneesmiddelen en gezondheidsproducten in 1999. Naarden: Neprofarm, 2000.
- NHS Executive. Burdens of disease - a discussion document. Wetherby: Office for National Statistics, 1996.
- Nienoord-Buré CD, Talma HF. Wachtlijsten voor medisch-specialistische zorg in ziekenhuizen - Resultaten per 1 november 2001. Utrecht: Prismant, feb 2002.
- Nijbroek W, Groenendijk H. Productvergelijking: presentatie van de eerste resultaten, 2000.
- OECD. Health Data 2000. Paris: OECD/CREDES, 2000.
- Pijnenborg A, Berkel L van, Ende E van de, Ravensberg D van, Oostendorp R, Dekker J. De beperkende maatregel fysiotherapie, oefen therapie-Cesar en oefen therapie-Mensendieck: resultaten van het evaluatie-onderzoek. Utrecht: NIVEL, 1998.
- Polder JJ, Meerding WJ, Koopmanschap MA, Bonneux L, Maas PJ van der. Kosten van ziekten in Nederland 1994. Rotterdam: Erasmus Universiteit, instituut Maatschappelijke Gezondheidszorg, instituut voor Medische Technology Assessment, 1997.
- Polder JJ. Cost of illness in the Netherlands: description, comparison and projection. Proefschrift Erasmus Universiteit Rotterdam, 2001.
- Polder JJ, Bonneux L, Meerding WJ, Maas PJ, van der. Age-specific increases in health care costs. *European Journal of Public Health* 2002;12(1): 57-63.
- Polder JJ, Meerding WJ, Bonneux L, Maas PJ. Health care costs of intellectual disability in the Netherlands: a cost-of-illness perspective. *J Intellect Disabil Res* 2002;46(2):168-78.
- Post D, Stokx L (red.). *Volksgezondheid Toekomst Verkenning 1997. VI Zorgbehoefte en zorggebruik*. Maarssen: Elsevier/De Tijdstroom, 1997.
- Prismant. De intramurale gezondheidszorg in cijfers per 1 januari 1998. Utrecht: Prismant, 1999.
- Prismant. *Gezondheidszorg in Tel 2001*. Editie 8. Utrecht: Prismant, 2000.
- Prismant/VWS, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. *Brancherapport Volksgezondheid 2001*. Deelrapport Care. Den Haag/Utrecht: VWS/Prismant, 2001.
- Redekop WK, Koopmanschap MA, Rutten GE, Woffenbutter BH, Stolk RP, Niessen LW. Resource consumption and costs in Dutch patients with type 2 diabetes mellitus. Results from 29 general practices. *Diabet Med* 2002;19(3):246-53.
- Rice DP, Hodgson TA, Kopstein AN. The economic cost of illness. A replicatoin and update. *Health Care Financial Review* 1985;7:61-80.
- Rijken PP, Heugten CM van, Dekker J. *Brancherapport paramedische zorg*. Utrecht: NIVEL, 1996.
- Ruwaard D, Kramers PGN (red.). *Volksgezondheid Toekomst Verkenning 1997 - De som der delen*. Bilthoven: Elsevier/De Tijdstroom, 1997.
- Schneider M, Martin K, Henke KD, Behrens C. *Kosten nach Krankheitsarten*. Wiesbaden: Statistisches Bundesamt, 1999.
- Schuit J. *Relatieve risico's lichamelijke inactiviteit*. Personal communication, 2001. Gebaseerd op: US Department of Health and Human Services. US. *Physical activity and health: a report of the Surgeon General*. Atlanta: CDC, 1996.
- Seidell JC. *Lichaamsgewicht*. In: Maas IAM et al. (eindred.). *Volksgezondheid Toekomst Verkenning 1997. I: De gezondheidstoestand: een actualisering*. Maarssen: Elsevier/ De Tijdstroom, 1997:654-662.
- Seidell JC (RIVM). *Met welke ziekten en aandoeningen hangt overgewicht samen?* In: *Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid*. Bilthoven: RIVM, <<http://www.nationaalkompas.nl>> Determinanten\Verworven eigenschappen\Lichaamsgewicht, 26 november 2001.
- SIVIS. *Jaarboek verpleeghuizen*. Utrecht: SIG Zorginformatie, 1992, 1994.
- Smit HA (RIVM). *Met welke ziekten en aandoeningen hangt roken samen?* In: *Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid*. Bilthoven: RIVM, <<http://www.nationaalkompas.nl>> Determinanten\Leefstijl\Roken, 27 maart 2002.
- Stultjens M, Hofhuis H, Sluijs E, Dekker J. *De omvang van de logopedische behandeling*. Utrecht: NIVEL, 1998.
- Struijs JN, Genugten MLL van, Evers SMAA, Ament A, Jager JC, Bos GAM van den. *Scenario-onderzoek naar het zorggebruik en de kosten van de zorg van CVA patiënten in Nederland tot en met het jaar 2015*. Bilthoven: RIVM rapportnummer S/280751002/2001; 2001.
- StiVoRo. *Jaarverslag 1998*. Stichting Volksgezondheid en Roken, 's Gravenhage, 1999.
- Tacken M, Braspenning J, Paassen J van, Hoogen H van den, Bakker D de, Grol R. *Negen jaar influenzavaccinatie in de huisartspraktijk*. *Huisarts en Wetenschap* 2000;43(13):566-567.
- Taskforce aanpak wachtlijsten. *Analyse landelijke inventarisatie wachtlijstgegevens verpleging en verzorging*. Den Haag, 2001.

- Taskforce aanpak wachtlijsten. Analyse landelijke inventarisatie wachtlijstgegevens verpleging en verzorging. Den Haag/Zeist, maart 2002.
- TNO Voeding, Voedselconsumptiepeiling 3. Leiden, 1998.
- Trimbos/VWS, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Brancherapport Volksgezondheid 2001. Deelrapport Geestelijke Gezondheidszorg en Maatschappelijke Zorg . Den Haag/Utrecht: VWS/Trimbos Instituut, 2001.
- Vandermeulen LRJ, Rooij PM van. Bekosting bepaald - Onderzoek naar de kostenstructuur van de verschillende functies van academische ziekenhuizen. Utrecht: NZi, 1998.
- Vandermeulen LRJ, Hulst BL van, Steenbeek R, Lomwel AGC van. Functioneel verantwoord - Onderzoek naar de kostenstructuur van algemene ziekenhuizen. Utrecht: Prismant, 2001.
- Verheij RA, Boven PF van, Kosterman F. OKZ binnen bereik? De toegankelijkheid van ouder- en kindzorg in geografisch perspectief. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum, 2001.
- VRIN. Databank Revalidatiezorg - Jaarboek 1997/1998. Utrecht: VRIN, 1999.
- WHO (World Health Organization). International Classification of Diseases, injuries and causes of death, 9th revision. Geneve, 1977.
- WRR. Volksgezondheidszorg. Rapporten aan de regering, rapportnummer 52. Den Haag: Sdu Uitgevers, 1997.

Bijlage 1: Samenstelling begeleidingsgroepen

Expertgroep

Drs. C. Folmer	Centraal Planbureau, Den Haag
Dr. M.A. Koopmanschap	Instituut voor Medische Technology Assessment (iMTA) Erasmus Universiteit Rotterdam
Dr. D. Ruwaard	RIVM, Bilthoven
Drs. L.R.J. Vandermeulen	Prismant, Utrecht

Beleidsadviesgroep

Drs. P. de Bekker	Directie MEVA Ministerie van VWS, Den Haag
Drs. Ph. ten Cate	Directie FEZ Ministerie van VWS, Den Haag
Mw. drs. S.P. Dannenburg	Directie MEVA Ministerie van VWS, Den Haag
Drs. J. Poelert	Directie Zorgverzekeringen Ministerie van VWS, Den Haag
Drs. R.A.G. van Puijenbroek	Directie MEVA Ministerie van VWS, Den Haag
Mw. Drs. C. van Vliet	Directie Zorgverzekeringen Ministerie van VWS, Den Haag

Bijlage 2: Lijst van gehanteerde definities

Care	primair op verpleging en verzorging gerichte deel van de gezondheidszorg.
Comorbiditeit	iedere combinatie van twee of meer aandoeningen bij één persoon.
Cure	primair op genezing gerichte deel van de gezondheidszorg.
Diagnosegroep	voor deze studie geselecteerde aandoening of groep van aandoeningen uit de verschillende hoofdstukken van de ICD-9. Alle diagnosen uit de ICD-9 zijn voor deze studie ingedeeld in 96 diagnosegroepen (zie <i>bijlage B</i>).
Determinant (van gezondheid)	een factor die van invloed is op de gezondheid of, in termen van meetbare grootheden op de gezondheidstoestand (zie ook risicofactor).
Effectiviteit	doeltreffendheid: de mate waarin (vooraf) geformuleerde doelstellingen in de praktijk worden bereikt.
Formele zorg	betaalde, en door professionele hulpverleners verleende zorg die (gedeeltelijk) valt onder het regime van overheidsregulering.
Gezondheidstoestand	gezondheid zoals beschreven in termen van objectief meetbare grootheden of indicatoren.
ICD-hoofdstuk	hoofdcategorie van ziekten in de International Classification of Diseases (ICD-9). Een hoofdstuk betreft ofwel een etiologisch (naar oorzaak) gedefinieerde groep ziekten (bijvoorbeeld infectieziekten, kankers) ofwel een anatomisch gedefinieerde groep ziekten (bijvoorbeeld ziekten van het spijsverteringsstelsel, bewegingsstelsel). Er zijn 17 ICD-hoofdstukken.
Incidentie	het aantal nieuwe gevallen van of nieuwe personen met een bepaalde ziekte in een bepaalde periode, absoluut of relatief.
Indicatie	de in de interactie tussen aanbod (deskundigen/hulpverleners) en vraag (patiënten/cliënten/consumenten) geformuleerde noodzakelijk geachte interventie(s).
Informele zorg	onbetaalde en/of niet aan opleidings- en kwaliteitseisen gebonden zorg.
Interventie	activiteit met als doel het beïnvloeden van een determinant of ziekte in de gewenste richting.
Kosten	het totaal der inspanningen, gewaardeerd in monetaire termen, dat ingezet is om een bepaald gesteld doel te realiseren en die worden opgeofferd zodat ze niet meer zijn aan te wenden voor een andere doel.
Kosten, directe	kosten van huidige activiteiten met als doel zorgverlening.
Kosten, directe van ziekte	de kosten van preventie, diagnostiek, behandeling, verzorging en revalidatie van een ziekte of patiënt.
Kosten, directe binnen de gezondheidszorg	kosten van activiteiten van personen en/of instellingen binnen de formele gezondheidszorg met als doel zorgverlening.
Kosten, medische	in dit rapport synoniem aan directe kosten binnen de gezondheidszorg.
Kosten, indirecte	kosten die worden beïnvloed door zorgverlening en/of ziekte, maar die niet voortvloeien uit huidige zorgactiviteiten.
Kosten, indirecte buiten de gezondheidszorg	kosten die voortvloeien uit productieverliezen en vervangingskosten als gevolg van ziekte, ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en/of sterfte van productieve personen, zowel bij betaald als bij onbetaald werk.
Kostenontwikkeling, demografische	verandering in de kosten van de gezondheidszorg als gevolg van veranderingen in de opbouw van de bevolking naar leeftijd en geslacht, waarbij alle andere invloeden op de kostenontwikkeling constant worden gehouden.
Kostenontwikkeling, overige	de kostenontwikkeling in de gezondheidszorg na correctie voor de loon- en prijsontwikkeling en de demografische verandering. Deze omvat de gezamenlijke invloed van o.a. epidemiologie, macro-economische, medische technologische- en sociaal-culturele ontwikkelingen.
Levensverwachting	het gemiddeld aantal nog te verwachten levensjaren op een bepaalde leeftijd.
Morbiditeit	ziekte in een populatie.

Mortaliteit	overkoepelend begrip voor sterfte, verloren levensjaren en levensverwachting.
Perinataal	de periode kort voor en kort na de geboorte.
Populatie attributieve risico (PAR)	maat voor het deel van de ziektelast of sterfte in de totale populatie dat te wijten is aan een bepaalde blootstelling aan risicofactoren.
Prevalentie	het aantal gevallen of personen met een bepaalde ziekte op een bepaald moment (punt-prevalentie) of in een bepaalde periode, bijvoorbeeld per jaar (periode-prevalentie), absoluut of relatief.
Preventie	het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid en het voorkomen van ziekte.
Projectie	waarschijnlijk of mogelijk toekomstbeeld.
Risicofactor	specificering (niveau, waarde, kenmerk) van een determinant waarbij een verhoogd relatief risico bestaat.
Verloren levensjaren	aantal jaren dat personen die zijn overleden ten gevolge van een aandoening nog geleefd zouden hebben bij afwezigheid van de aandoening ten opzichte van een gekozen bovengrens (bijvoorbeeld de resterende levensverwachting).
Wachtlijst	lijst met patiënten die wachten op een zorginterventie, waarbij voor die zorginterventie reeds een indicatie is afgegeven door een zorgverlener.
Zorg	al die activiteiten, die er op gericht zijn tekorten in de gezondheidstoestand en/of de zelfredzaamheid van individuen op te heffen, te reduceren en/of te compenseren.
Zorgaanbod	beschikbare middelen om zorg te verlenen (beschikbare budgetten, aantal ziekenhuisbedden, aantal specialisten et cetera.)
Zorgbehoefte	a. objectieve (of geobjectiverde) behoefte aan zorg volgens maatstaven van deskundigen; (defined/normative) needs. b. subjectieve behoefte aan zorg volgens de betrokkenen (patiënten/cliënten/consumenten); wants.
Zorggebruik	het daadwerkelijke gebruik van zorg(interventie(s)): de resultante van de interactie tussen vraag en aanbod.
Zorgvraag	de geëxpliciteerde (uitgesproken) zorgbehoefte door de betrokkenen (patiënten/cliënten/consumenten); demands.

Bijlage 3: Lijst van afkortingen

ADL	Activiteiten van het Dagelijks Leven	GIP	Geneesmiddelen Informatie Project
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome	GVS	Geneesmiddelenvergoedingssysteem
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk	GVT	Gezinsvervangend Tehuis
ANP	Algemeen Nederlands Persbureau	HCM	Human Capital Methode
ATC	Anatomisch Therapeutisch Chemisch	HHM	Hoeksma, Homans & Menting
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	Hib	Haemophilus influenza type b
BPH	Benigne Prostaat Hyperplasie	HIP	Hulpmiddelen Informatie Project
BBP	Bruto Binnenlands Product	HIV	Human Immunodeficiency Virus (Humane Immunodeficientievirus)
BSE	Bovine Spongiforme Encefalopathie	IC	Intensive Care
BMR	Bof, Mazelen, Rubella	ICD	International statistical Classification of Diseases, injuries and causes of death
BZW	Begeleid Zelfstandig Wonen	ICPC	International Classification of Primary Care
CABG	Coronary Artery Bypass Graft (bypass operatie)	IKZ	Integraal Kankercentrum Zuid
CAD	Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs	iMGZ	Instituut Maatschappelijke Gezondheidszorg
CAK	Centraal Administratie Kantoor bijzondere zorgkosten	iMTA	Instituut voor Medische Technology Assessment
CAS	Classificaties voor Arbo en SV (sociale verzekeringen)	IPCI	Integrated Primary Care Information project
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	IVV	Informatievoorziening Verslavingszorg
CBV	Centraal Bureau Verrichtingenbestand	JGZ	Jeugdgezondheidszorg
CHT	Congenitale Hypothyreoïdie	JLVG	Jeugdig Licht Verstandelijk Gehandicapten
CMR	Continue Morbiditeitsregistratie	JOZ	Jaaroverzicht Zorg
COPD	Chronic Obstructive Pulmonary Disease	KDV	Kinderdagverblijf
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer	KEA	Kosten Effectiviteits Analyse
CPB	Centraal Planbureau	K&F	Kosten & Financiering
CTG	College Tarieven Gezondheidszorg	KGVT	Kinder Gezinsvervangend Tehuis
CREMM	Centrale Registratie Medische kindertehuizen en Medische kleuterdagverblijven	KJP	Kinder- en Jeugdpsychiatrie
CTSV	College van Toezicht Sociale Verzekeringen	KLIMOP	Kliënten Informatiesysteem Maatschappelijke Opvang
CVA	Cerebrovasculaire aandoeningen (beroerte)	KVL	Kosten Van Letsels
CVV	Classificatie van Verrichtingen	KVZ	Kosten Van Ziekten
CvZ	College voor Zorgverzekeringen	KVZ-88	Kosten Van Ziekten in Nederland 1988
DKTP	Difterie, Kinkhoest, Tetanus, Poliomyelitis	KVZ-94	Kosten Van Ziekten in Nederland 1994
DSM	Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders	KVZ-99	Kosten Van Ziekten in Nederland 1999
DT	Dagverblijven gehandicapten	LADIS	Landelijk Alcohol en Drugs Informatiesysteem
DTP	Difterie, Tetanus, Poliomyelitis	LAZR	Landelijke Ambulante Zorgregistratie
EBIS	Externe Besturingsinformatie Systeem	LEBA	Landelijke Evaluatie Bevolkingsonderzoek naar Baarmoederhalskanker
ERGO	Erasmus Rotterdam Gezondheid en Ouderen	LETB	Landelijk Evaluatie Team voor bevolkingsonderzoek naar Borstkanker
GGD	Gemeentelijke/Gewestelijke Gezondheidsdienst	LINH	Landelijk Informatie Netwerk Huisartsenzorg
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg	LISV	Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen
GHOR	Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen	LIVRE	Landelijk Informatiesysteem Voor Revalidatie
GINO	Geïntegreerd Informatienetwerk Ouderenzorg	LMR	Landelijke Medische Registratie

LRZ	Landelijke Registratie Zorg- en dienstverlening aan mensen met een verstandelijke handicap	RIBW	Regionale Instelling voor Beschermende Woonvormen
LVE	Landelijke Vereniging van Entadministraties	RIO	Regionaal Indicatie Orgaan
LVT	Landelijke Vereniging voor Thuiszorg	RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
LZV	Landelijke Zorgregistratie Verpleeghuizen	RNG	Registratie Netwerk Groningen
MKD	Medisch Kleuterdagverblijf	RNH	Registratienet Huisartspraktijken, Universiteit Maastricht
MKT	Medisch Kinderthuis	RVP	Rijksvaccinatieprogramma
MO	Maatschappelijke Opvang	SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
MORGEN	Monitoring van Risicofactoren en Gezondheid in Nederland	SFK	Stichting Farmaceutische Kengetallen
MVG	Meervoudig Gehandicapten	SGBO	Onderzoeks- en Adviesbureau van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten
MW	Maatschappelijk Werk	SIVIS	SIG verpleeghuis informatiesysteem
MS	Multiple Sclerose	SOA	Sexueel Overdraagbare Aandoeningen
NAH	Niet Aangeboren Hersenletsel	SOMMA	Landelijke Vereniging van Instellingen voor Maatschappelijke Dienstverlening aan mensen met een Verstandelijke Handicap
NHG	Nederlands Huisartsen Genootschap	SPD	Sociaal Pedagogische Dienst
NIVEL	Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg	SRM	Specified Risk Material
NIS	NVAGG Informatie Systeem	STG	Stichting Toekomstscenario's gezondheidszorg
NIZW	Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn	SVB	Sociale Verzekeringsbank
NMT	Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde	SWOV	Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid
NUVO	Nederlandse Unie Van Optiekbedrijven	SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
NVAGG	Nederlandse Vereniging voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg	TBC	Tuberculose
NZi	Nationaal Ziekenhuisinstituut	TBS	Ter beschikkingstelling
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development	TNO	Nederlandse organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling	VAZ	Vereniging van Academische Ziekenhuizen
OGZ	Openbare Gezondheidszorg	VenV	Verpleging en Verzorging
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg	VGN	Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland
OKZ	Ouder- en Kindzorg	VRIN	Vereniging van Revalidatiecentra in Nederland
PAAZ	Psychiatrische Afdelingen van Algemene Ziekenhuizen	VROM	Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
PAR	Populatie attributieve risico	VTV	Volksgezondheid Toekomst Verkenning
PGB	Persoonsgebonden Budget	VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
PIGGz	Patiëntenregister Intramurale Geestelijke Gezondheidszorg	WAZ	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen
PKU	Phenylketonurie	WAJONG	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten
POLIS	Polikliniek Informatie Systeem	WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
POLS	Permanent Onderzoek Leefsituatie	WHO	World Health Organization
PORS	Privé ongevallen registratie systeem	WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
PPG	Praktisch pedagogische gezinsbegeleiding	WTBA	Wet Terugdringing Beroep op de Arbeidsongeschiktheidsregelingen
PTCA	Percutane Transluminale Coronaire Angioplastiek (dotteren)	WULBZ	Wet Uitbreiding Loondoorbetalingsplicht bij Ziekte
PUK	Psychiatrische Universiteitskliniek		
PVB	Persoonsvolgend Budget		
PWV	Psychiatrische Woonvoorziening		
RA	Reumatoïde artritis		
RIAGG	Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg		

WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten	ZN	Zorgverzekeraars Nederland
WZV	Wet Ziekenhuis Voorzieningen	ZON-MW	Zorgonderzoek Nederland- Medische Wetenschappen
WWW	World Wide Web		
ZBO	Zelfstandig Bestuurs Orgaan	ZRS	Zorgregistratie Systeem
ZC	Zorgconsulentschap		

Bijlage 4: Dankwoord

Bij het totstandkomen van dit rapport zijn naast de beleidsadviesgroep en de expertgroep (zie *bijlage 1*), nog diverse andere personen en instanties betrokken geweest. Zij hebben in de verschillende fasen van het project data aangeleverd, commentaar gegeven op tussentijdse concepten van onderdelen van het rapport, analyses gemaakt, stukken tekst aangeleverd of op andere wijze bijgedragen aan de uiteindelijke vormgeving van het rapport en de internetsite. Allen willen wij vanaf deze plaats hartelijk dankzeggen voor de tijd en moeite die door hen in dit project is geïnvesteerd.

Dr. P.A. Achterberg (RIVM)
Dr. E.C.M. van Campen (SCP)
Mw. Drs. Ing. H. Giesbers (RIVM)
Ir. R.T. Hoogenveen (RIVM)
Prof. Dr. P.J. van der Maas (Erasmus MC)
Prof. Dr. J.P. Mackenbach (Erasmus MC)
Dr. J.A.M. van Oers (RIVM)
Ir. L.C.J. Slobbe (RIVM)
Drs. J.N. Struijs (RIVM)
Drs. J.M. Timmermans (SCP)
Ing. W.J.J. Vrijzen (RIVM)
Mw. drs. E. van der Wilk (RIVM)
Mw. drs. I. Wolff (VWS)

Speciale dank gaat uit naar de directie Macro Economische Verkenningen van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport, die door een financiële bijdrage dit onderzoek mede mogelijk maakte.

Bijlage A: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg in 1999

De Zorgnota 2001 vormt de basis voor de kosten die in dit rapport worden verdeeld naar leeftijd, geslacht en diagnose (Ministerie van VWS, 2000). In deze Zorgnota worden de (voorlopige) realisatiecijfers van 1999 genoemd per zorgsector. Voor wat betreft de gebudgetteerde sectoren betreft het hier de budgetten inclusief eventuele nacalculaties. Voor wat betreft de niet-gebudgetteerde sectoren is het uitgavenniveau bepaald op basis van financieringscijfers.

De definitie van zorg(sectoren) die gebruikt wordt in de Zorgnota is voor de kostenverdeling in dit rapport niet optimaal. In sommige gevallen (bijvoorbeeld ziekenhuizen) is de indeling te grof terwijl in andere gevallen kan worden volstaan met een minder fijnmazige indeling (bijvoorbeeld diverse beheerskosten en subsidies).

Daarnaast komt de indeling van de Zorgnota tot stand onder invloed van beleid. Dit leidt voor de kosten van ziekten studie tot diverse problemen.

- Ten eerste is de kostenverdeling voor de kosten van ziekten-studie gebaseerd op feitelijk geleverde zorg waarbij het budget waaruit die zorg wordt gefinancierd van ondergeschikt belang is en bovendien vaak onbekend. Vanuit het oogpunt van de Zorgnota is het bijvoorbeeld wel degelijk van belang dat een groot deel van tandheelkundige zorg wordt gefinancierd in aanvullende verzekeringen. Bij de kostenverdeling naar leeftijd, geslacht en diagnose wordt echter gebruik gemaakt van zorgregistraties. Het is dan onlogisch en bovendien vaak onmogelijk om de behandelingen die wel worden vergoed wel tot de gezondheidszorg te rekenen en (vaak dezelfde) behandelingen die niet worden vergoed niet.
- Ten tweede wordt door de vele veranderingen een vergelijking over jaren moeilijk te maken. Er zijn veel verschuivingen tussen sectoren, waardoor een sector niet meer vergelijkbaar is over de tijd. Er is ook een aantal sectoren en activiteiten toegevoegd dat eerst niet in de Zorgnota was opgenomen en andersom, waardoor de totale zorg niet meer vergelijkbaar is over de tijd.
- Ten derde wordt een aantal sectoren op grond van beleid niet tot de gezondheidszorg (volgens de Zorgnota-definitie) gerekend, waarvan hier op inhoudelijke gronden is besloten ze wel tot de gezondheidszorg te rekenen. Aanpassingen andersom zijn niet gemaakt om de aansluiting met de Zorgnota 2001 te behouden.

Sectorindeling KVZ in relatie tot de sectorindeling van de Zorgnota 2001

Hieronder wordt in *tabel A.1* aangegeven hoe de sectorindeling die in dit rapport wordt gebruikt is opgebouwd uit Zorgnota-sectoren en sectoren van buiten de Zorgnota. *Tabel A.2* geeft de achterliggende bedragen weer op een meer gedetailleerd niveau.

In dit rapport is ervoor gekozen zoveel mogelijk de totale kosten van iedere sector te ver-

Tabel A.1: Indeling van sectoren volgens KVZ-99 gerelateerd aan de sectoren in de Zorgnota 2001 (kosten in miljoenen euro).

	Sector	Sectoren in de Zorgnota 2001 ^a	Sectoren buiten de Zorgnota ^a	Kosten (miljoenen euro)	Aandeel (%)
A	Ziekenhuiszorg en medisch specialistische zorg	3.16 (deels), 3.17, 3.19, 3.20 en 5.04			
A1	Klinische verrichtingen	zie A		771,4	2,1
A2	Klinische verpleging	zie A		5.648,5	15,7
A3	Dagbehandeling (verblijf en verrichtingen)	zie A		385,7	1,1
A4	Poliklinische consulten en verrichtingen	zie A		2.916,9	8,1
A5	Categorale ziekenhuizen	3.16 (deels)		427,0	1,2
A6	Overige curatieve zorg	3.18		364,2	1,0
B	Eerstelijnszorg				
B1	Huisartsenzorg en gezondheidscentra	3.01 en 3.02		1.073,5	3,0
B2	Tandheelkundige zorg	3.03		1.029,3	2,9
B3	Paramedische zorg	3.04 t/m 3.07		777,6	2,2
B4	Verloskundige zorg en kraamzorg	3.08 en 3.11		260,4	0,7
B5	AMW, maatschappelijk opvang en vrouwenopvang	3.15 en deel 5.12 en deel 5.14		263,8	0,7
C	Farmaceutische hulp en hulpmiddelen				
C1	Farmaceutische hulp	4.01 en deel 4.03	9.04 en 9.03	3.626,9	10,1
C2	Hulpmiddelen	4.02 en deel 4.03	9.05 en deel 9.06	1.592,3	4,4
D	Geestelijke gezondheidszorg	5.01 t/m 5.14 minus 5.04 en deel 5.12 en deel 5.14	9.07 en 9.08	2.550,2	7,1
E	Gehandicaptenzorg	6.01 t/m 6.14		3.014,8	8,4
F	Verpleging en verzorging				
F1	Verpleeghuizen	7.01 en 7.03		2.872,2	8,0
F2	Verzorgingshuizen	7.02 en 7.04 en 7.12		2.960,5	8,2
F3	Thuiszorg + Persoons- gebonden budgetten VV	7.09 en 7.10		1.625,8	4,5
G	Preventieve zorg	2.01 t/m 2.05	9.01 en 9.02	1.405,7	3,9
H	Vervoer	3.21 en 3.22	deel 9.06	820,0	2,3
I	Overige zorg en beheer	8.01 t/m 8.04		1.646,0	4,6
	Totaal gezondheidszorg			36.032,7	100,0

a) De betekenis van de codes staat in tabel A.2.

delen en niet slechts het in de Zorgnota overgebleven wettelijk deel. Indien bekend zijn bedragen toegevoegd die het zogenaamde derde compartiment in 1999 omvatten op basis van Jaaroverzicht Zorg 1999 (Ministerie van VWS, 1998). Indien deze bedragen niet bekend waren zijn bedragen toegevoegd op basis van aanvullende gegevens van het Ministerie van VWS over het geschatte effect van de pakketverkleining. In totaal is

Tabel A.2: Kosten van de Nederlandse gezondheidszorg naar Zorgnota-sector en overige sectoren (in miljoenen euro).

Sector	Kosten volgens Zorgnota	Kosten buiten Zorgnota	Kosten 1999 Totaal	Aandeel (%)
Gezondheidsbevordering en -bescherming				
2.01 Preventieve zorg (premie)	137,5		137,5	0,4
2.02 Preventieve zorg (begroting)	85,4		85,4	0,2
2.03 Inspectie gezondheidsbescherming	59,7		59,7	0,2
2.04 Gemeentelijke (intergemeentelijke) gezondheidsdienst (GGD)	323,5		323,5	0,9
2.05 Ouder- en kindzorg/dieetadvisering	146,2		146,2	0,4
Curatieve somatische zorg				
3.01 Huisartsenzorg	1.049,6		1.049,6	2,9
3.02 Gezondheidscentra	23,9		23,9	0,1
3.03 Tandheelkundige zorg (wettelijk deel)	504,7	524,6	1.029,3	2,9
3.04 Fysiotherapie	572,2	111,2	683,3	1,9
3.05 Oefentherapie (Mensendieck/Cesar)	37,5	4,9	42,4	0,1
3.06 Logopedie	42,1	4,5	46,6	0,1
3.07 Ergotherapie	5,3		5,3	0,0
3.08 Verloskundige zorg	71,5		71,5	0,2
3.11 Kraamzorg	188,9		188,9	0,5
3.15 Algemeen maatschappelijk werk	108,0		108,0	0,3
3.16 Algemene ziekenhuizen	6.002,4		6.002,4	16,7
3.16 Categoriele ziekenhuizen	427,0		427,0	1,2
3.17 Academische ziekenhuizen	2.208,9		2.208,9	6,1
3.18 Overig curatieve zorg	364,2		364,2	1,0
3.19 Medisch specialistische zorg	1.244,3		1.244,3	3,5
3.20 Tandheelkundig specialistische zorg	64,5	85,8	150,2	0,4
3.21 Ambulancevervoer	189,0		189,0	0,5
3.22 Overige ziekenvervoer	160,2		160,2	0,4
Farmaceutische hulp en hulpmiddelen				
4.01 Farmaceutische hulp	3.155,3		3.155,3	8,8
4.02 Hulpmiddelen	704,2		704,2	2,0
4.03 Subsidies geneesmiddelen	14,9		14,9	0,0
4.03 Subsidies hulpmiddelen	0,9		0,9	0,0
Geestelijke gezondheidszorg				
5.01 Algemene psychiatrische ziekenhuizen	1.425,4		1.425,4	4,0
5.03 Instellingen voor kinder- en jeugdpsychiatrie	109,1		109,1	0,3
5.04 Psychiatrische Afdelingen Algemene ziekenhuizen (PAAZ-en)	116,6		116,6	0,3
5.05 Zelfstandige verslavingsklinieken	73,8		73,8	0,2
5.06 TBS-instellingen	122,7		122,7	0,3
5.07 Regionale instellingen beschermd wonen (RIBW)	149,6		149,6	0,4
5.09 RIAGG-en	380,5		380,5	1,1
5.10 Vrijgevestigde psychiaters	53,8	18,2	72,0	0,2
5.11 Overige ambulante geestelijke gezondheidszorg	7,3		7,3	0,0
5.12 CAD's	81,2		81,2	0,2
5.12 Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang	140,7		140,7	0,4
5.13 Overige verslavingszorg	19,7		19,7	0,1
5.14 Subsidiereregelingen GGZ (conform) maatsch.opv.	15,1		15,1	0,0
5.14 Subsidiereregelingen GGZ (conform) RIAGG	4,1		4,1	0,0

Tabel A.2: Vervolg.

Sector	Kosten volgens Zorgnota	Kosten buiten Zorgnota	Kosten 1999 Totaal	Aandeel (%)
Gehandicaptenzorg				
6.01 Instellingen voor verstandelijk gehandicapten	1.797,9		1.797,9	5,0
6.02 Instellingen voor zintuiglijk gehandicapten	73,2		73,2	0,2
6.03 Grote woonvormen	45,8		45,8	0,1
6.05 Dagverblijven gehandicapten (DV)	344,8		344,8	1,0
6.06 Gezinsvervangende tehuizen (GVT)	493,3		493,3	1,4
6.08 Overige subsidies art. 39 WFV gehandicapten	60,1		60,1	0,2
6.09 Sociaal pedagogische diensten (SPD)	65,9		65,9	0,2
6.11 Persoonsgebonden budgetten verstandelijk gehandicapten	41,2		41,2	0,1
6.12 Zorgvernieuwingsfonds gehandicapten	1,4		1,4	0,0
6.13 Gehandicapten begroting	13,4		13,4	0,0
6.14 Zorg op maat semimuraal	77,8		77,8	0,2
Verpleging en verzorging				
7.01 Verpleeghuizen	2.871,6		2.871,6	8,0
7.02 Verzorgingshuizen	2.706,7		2.706,7	7,5
7.03 1-Oktober-regeling	0,6		0,6	0,0
7.04 Zorgvernieuwingsfonds ouderen	240,1		240,1	0,7
7.09 Thuiszorg	1.569,1		1.569,1	4,4
7.10 Persoonsgebonden budgetten	56,7		56,7	0,2
7.12 Ouderen begroting	13,7		13,7	0,0
Beheer zorgverzekering				
8.01 Beheerskosten verzekeraars en uitvoeringsorganen	1.053,1		1.053,1	2,9
8.02 Beheerskosten ZBO's topstructuur zorgsector en IGZ	75,9		75,9	0,2
8.03 Diversen (premie)	8,4		8,4	0,0
8.04 Diversen (begroting)	508,5		508,5	1,4
Buiten zorgnota				
9.01 Keuringsdienst van drinkwater		40,8	40,8	0,1
9.02 Bedrijfsgezondheidszorg		612,6	612,6	1,7
9.03 Zelfzorggeneesmiddelen		437,2	437,2	1,2
9.04 GVS-bijbetalingen		19,5	19,5	0,1
9.05 Brillen en contactlenzen		538,6	538,6	1,5
9.06 Wet Voorzieningen Gehandicapten – Vervoer		348,6	348,6	1,0
9.06 Wet Voorzieningen Gehandicapten – excl. Vervoer		470,9	470,9	1,3
9.07 Medische kleuterdagverblijven		77,6	77,6	0,2
9.08 Medische kindertehuizen		27,2	27,2	0,1
Totaal	32.710,5	3.322,2	36.032,7	100,0

749,1 miljoen euro toegevoegd aan de sectorbedragen zoals genoemd in de Zorgnota 2001. Hieronder worden deze bedragen per sector toegelicht.

Daarnaast is 2.573,1 miljoen euro toegevoegd voor sectoren die in het geheel niet in de Zorgnota 2001 zijn opgenomen. De bedragen van de sectoren keuringsdienst van drinkwater, bedrijfsgezondheidszorg, medische kleuterdagverblijven en medische kindertehuizen zijn afkomstig uit 'Kosten en Financiering van de Gezondheidszorg 1999' van

CBS (CBS, 2000). Het bedrag voor zelfzorggeneesmiddelen komt uit 'De markt voor zelfzorggeneesmiddelen' van Nefrofarm (Nefrofarm, 2000). Het bedrag voor GVS-bijbetalingen voor geneesmiddelen is door CVZ geleverd uit hun GIP-peilingen (CVZ, 2000). De kosten voor de WVG zijn gebaseerd op het rapport 'Een verstrekkende wet 3: eindrapport' (Ipso Facto en SGO, 2001). De kosten voor brillen en contactlenzen tenslotte, zijn afkomstig uit een besluit van de Nederlandse mededingingsautoriteit over detailhandel in brillen, glazen, monturen en contactlenzen (Nma, 25 april 2001). In dit besluit zijn de kosten van zonnebrillen gefilterd uit de omzet van detailhandel in optische artikelen.

Voor sector tandheelkundige specialistische zorg (3.20) is het aansprakenpakket tegelijk met de overige tandheelkundige zorg per 1 januari 1995 aanzienlijk beperkt. In eerste instantie werd het effect van deze maatregel geschat op 68 miljoen euro. Later bleek het effect nog 17,7 miljoen euro groter te zijn. Aangezien geen schatting beschikbaar is van de omvang van de tandheelkundig specialistische zorg buiten het aansprakenpakket in 1999, is het geschatte effect van de maatregel hier als benadering toegevoegd aan het Zorgnota-bedrag.

Ook voor sector tandheelkundige zorg (3.03) is het aansprakenpakket ziekenfondsverzekering per 1 januari 1995 met name voor volwassenen aanzienlijk beperkt. Volgens het JOZ 1999 was het derde compartiment tandheelkundige zorg mede hierdoor in 1999 610,3 miljoen euro groot. Dit bedrag is inclusief een bedrag voor tandheelkundig specialistische zorg. Hiervoor is aangegeven dat het bedrag voor tandheelkundig specialistische zorg buiten het aansprakenpakket is geschat op 85,7 miljoen euro. Aan de sector tandheelkundige zorg wordt dus 524,6 miljoen euro toegevoegd.

Voor de sectoren fysiotherapie (3.04), oefentherapie (3.05) en logopedie (3.06) gelden na pakketverkleining soortgelijke redeneringen om in deze studie een bedrag voor de totale zorg op te nemen. Voor fysiotherapie is een bedrag van 111,2 miljoen euro toegevoegd op basis van een schatting van het derde compartiment in het JOZ van 1999. Bij oefentherapie en logopedie is op basis van het geschatte effect van de maatregel 4,9 respectievelijk 4,5 miljoen euro toegevoegd.

Ook voor sector vrijgevestigde psychiaters (5.10) is een pakketverkleining doorgevoerd. Omdat geen totaalbedrag voor de gehele sector beschikbaar is, is ook hier gekozen de geschatte besparing van de pakketverkleining van 18,2 miljoen euro op te tellen bij het bedrag als genoemd in de Zorgnota.

Voor sector (extramurale) farmaceutische hulp (4.01) tenslotte geldt ook dat pakketverkleiningen hebben plaatsgevonden. Hier is echter niet gekozen deze pakketverkleiningen te corrigeren. Reden hiervoor is met name het feit dat het effect van maatregelen hier zeer moeilijk te schatten in verband met het feit dat geneesmiddelen die uit het aansprakenpakket worden geschrapt vaak worden vervangen door geneesmiddelen die daar nog wel onder vallen. Hier wordt getracht de geneesmiddelensector zo volledig mogelijk te behandelen door GVS-bijbetalingen en zelfzorggeneesmiddelen als aparte sectoren toe te voegen.

Bijlage B: Verantwoording en operationalisatie van de diagnosegroepen

Inleiding

Het is ondoenlijk om de kosten van de gezondheidszorg toe te delen aan alle mogelijke medische diagnoses. Daarom zijn in deze studie de diagnoses samengevoegd tot grote, min of meer homogene groepen. De diagnose-indeling die in deze studie is gebruikt is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- 1 Aangezien dit onderzoek de gehele gezondheidszorg bestrijkt, moeten de gehanteerde diagnosegroepen tezamen alle gebruikte diagnoses omvatten. Een alle diagnoses omvattende classificatie wordt gevonden in de International Classification of Diseases (ICD). Van deze door de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) ontwikkelde classificatie is de negende editie gebruikt. Door de (unidimensionele) ICD-9 lopen twee grote assen, een etiologische en een anatomische. De etiologische as betreft de oorzaak van een ziekte, bijvoorbeeld ongevallen of infecties. De anatomische as betreft de anatomische locatie van een ziekte. Iedere keuze voor de ene of de andere as is historisch en arbitrair. Meestal geniet de etiologische as de voorkeur. Zo worden diabetische nefropathie (achteruitgang van de nierfunctie), retinopathie (toenemende blindheid), en neuropathie (aandoeningen van de perifere zenuwen) geclassificeerd bij diabetes. Ook meningitis (hersenvliesontsteking) wordt alleen langs de etiologische as gepresenteerd. Soms echter is gekozen voor de anatomische as, zoals bijvoorbeeld bij de acute luchtweg infecties die bij de longziekten zijn geclassificeerd. Het laatste hoofdstuk, de acute letsels, wordt langs beide assen geclassificeerd in de ICD. Om dubbeltellingen te voorkomen, wordt de etiologische as van de externe oorzaken (de E-codes) op de eerste as gepresenteerd, en de anatomische as op een aparte tweede as.
- 2 In de ICD-9 wordt aan iedere ziekte een diagnose toegekend die gecodeerd wordt op een 3-cijferig niveau, waarbij een vierde cijfer voor eventuele detaillering zorgt. Alle diagnoses zijn gegroepeerd in zeventien relevante groepen. Deze indeling in 17 hoofdstukken is voor dit onderzoek overgenomen. Daarnaast bestaat echter ook de behoefte aan een fijnmaziger indeling. Daartoe zijn voor deze studie de ICD-hoofdstukken uitgesplitst in 96 specifieke diagnosegroepen, 32 meer dan in de studie naar de kosten van ziekten in 1994. De diagnosegroepen zijn tevens zoveel mogelijk afgestemd op de aandoeningen die in de Volksgezondheid Toekomst Verkenningen (VTV) worden onderscheiden (Gijzen et al., 1999).

In zijn algemeenheid hebben de volgende criteria een rol gespeeld:

- inhoudelijke samenhang of medische herkenbaarheid;
- de sterfte aan de aandoening en het aantal verloren levensjaren;
- de ziektelast die tot uitdrukking komt in een aantal levensjaren dat wordt doorge-

bracht in minder goede gezondheid of in invaliditeit;

- de economische gevolgen van de ziekte, namelijk de kosten van preventie, diagnose, behandeling en verzorging als ook het ziekteverzuim en de arbeidsongeschiktheid die worden veroorzaakt door de ziekte;
- mogelijke interessante toekomstige ontwikkelingen in incidentie, therapie, overleving of kosten;
- een grote maatschappelijke belangstelling;
- de geanticiperde mogelijkheid om de aandoening te operationaliseren in de bestaande registraties.

Het heeft geen zin om aandoeningen te selecteren waarvan men weet dat de registratie in verregaande mate onbetrouwbaar is. Daarom gebruikt dit KVZ-rapport slechts zeer incidenteel het vierde cijfer van de ICD.

- 3 De selectiecriteria zijn met opzet niet louter objectief, en kunnen veranderen wanneer registraties betrouwbaarder worden of wanneer door epidemiologische veranderingen bepaalde aandoeningen aan belang winnen of verliezen. De gelaagde structuur (ICD-hoofdstukken en diagnosegroepen) moet de vergelijkbaarheid over de tijd handhaven.
- 4 Een aantal aandoeningen komt voor als complicatie bij de behandeling van andere aandoeningen, zoals sepsis, een ernstige wondinfectie, en decubitus, chronische huidzweren die kunnen ontstaan bij langdurige bedlegerigheid. Deze aandoeningen worden soms als primaire, maar doorgaans als secundaire diagnose geregistreerd. Doordat in deze studie bij de toewijzing van gezondheidszorgkosten wordt uitgegaan van de geregistreerde primaire diagnose, wordt het belang van deze aandoeningen uit oogpunt van zorgkosten onderschat. Om deze reden wordt in dit onderzoek apart aandacht besteed aan sepsis en decubitus als onderliggende oorzaak van zorgkosten. Deze zorgkosten worden gepresenteerd op een afzonderlijke derde diagnose-as, naast de primaire diagnoses op de eerste as en de acute letsels op de tweede as. Op de derde diagnose-as zijn alleen kosten opgenomen van zorg waarbij sepsis en decubitus als secundaire diagnose zijn geregistreerd. Voor de totale kosten van deze aandoeningen moeten de kosten van deze aandoeningen op de eerste diagnose-as hierbij worden opgeteld.
- 5 Niet alle kosten konden aan diagnosegroepen toegerekend worden. Daarom zijn er twee restcategorieën toegevoegd, 'nog niet toewijsbaar' en 'niet ziektegerelateerd'. Nog niet toewijsbare kosten zijn kosten die niet toegerekend konden worden wegens ontbrekende informatie. Indien deze informatie aanwezig is, kunnen de kosten wel toegewezen worden aan diagnosegroepen. Niet ziektegerelateerde kosten zijn kosten die geen verband houden met een bepaalde diagnose, zoals bijvoorbeeld beheerskosten, en die dus nooit kunnen worden toegewezen aan diagnosegroepen.

Verantwoording

Ieder hoofdstuk van de ICD wordt als een afzonderlijk geheel gepresenteerd. In deze paragraaf wordt een apart onderscheid van specifieke diagnosegroepen binnen elk ICD-hoofdstuk verantwoord. Indien uit een ICD-hoofdstuk één of meerdere aandoeningen afzonderlijk worden belicht, wordt via een restgroep ‘overige ziekten’, die alle niet geselecteerde aandoeningen omvat, het hoofdstuk sluitend gemaakt. In *tabel B.1* is een volledige operationalisatie van de diagnosegroepen opgenomen in de ICD-9 classificatie, de ICD-10 voor de sterftecijfers, de ICPC voor huisartsen, de SIVIS-classificatie voor verpleeghuizen, en de CAS-codes van de registratie van arbeidsongeschikten.

Hoofdstuk I. Infectieziekten (001-139)

- 1 *Infectieziekten van het maagdarmkanaal (001-009)*
- 2 *Hersenvliesontsteking (meningitis) (036, 047, 320-322)*
- 3 *Sepsis (038)*
- 4 *HIV/AIDS (042-044)*
- 5 *Sexueel Overdraagbare Aandoeningen (SOA) (054, 070, 078, 090-099)*
- 6 *Hepatitis (070, 573.1)*
- 7 *Overige infectieziekten en parasitaire ziekten (rest van 001-139, V01-V07, V73-V75)*

Ook in moderne samenlevingen met een hoge technologische standaard zijn infectieziekten een bedreiging voor de volksgezondheid. Reeds lang bekende micro-organismen weten door mutatie (kinkhoest) of risicogedrag (SOA, hepatitis) stand te houden, nieuwe ziekten komen, getuige onder andere de opmars van HIV-infecties, legionellose en meer recent van BSE.

Infectieziekten van het maagdarmkanaal zijn een belangrijke oorzaak van buikklachten, en daarmee van vooral huisartsenbezoek en ziekteverzuim. Zij worden als zodanig echter lang niet altijd herkend. De kosten zijn hierdoor zeker een onderschatting.

Bij hersenvliesontsteking (meningitis) moet worden bedacht dat dit een epidemische ziekte is, zodat ook de kosten jaarlijks kunnen variëren. Door de standaard Hib-vaccinatie bij zuigelingen worden bepaalde virustypen onschadelijk gemaakt. De ziekte wordt in zowel dit hoofdstuk als in Hoofdstuk VI (ziekten van het zenuwstelsel) geclassificeerd.

Sepsis is een wondinfectie die tot ernstige gevolgen kan leiden, en zelfs dodelijk kan zijn. De infectie treedt niet zelden op als complicatie bij een operatiewond.

Aandoeningen veroorzaakt door HIV worden hier uitgelicht omdat de ziekte een grote maatschappelijke belangstelling geniet. In vergelijking met andere aandoeningen zijn de kosten gering, maar deze stijgen snel vanwege een toename van behandelingsmethoden en preventie maatregelen.

Seksueel overdraagbare aandoeningen, kortweg SOA, zijn apart onderscheiden omdat zij in belangrijke mate door seksueel risicogedrag worden overgedragen, en daarmee een belangrijk doelwit van preventie maatregelen en publieksvoorlichting zijn. De codering door de huisarts is niet altijd betrouwbaar, en daarmee ook de kostenschatting. De groep

omvat ook condylomata, of genitale wratten.

Hepatitis is een belangrijke oorzaak van leverinfecties. De meest voorkomende zijn hepatitis A, dat wordt overgedragen door contact met uitwerpselen of met besmet water, en dat nogal eens voorkomt bij kinderen, en hepatitis B. Deze laatste verloopt ernstiger en is vooral endemisch onder druggebruikers vanwege de transmissie via injectiespuiten. Het is een interessante diagnosegroep vooral ook vanwege de toenemende therapeutische mogelijkheden. Hepatitis is geclassificeerd in zowel dit hoofdstuk als in hoofdstuk IX (ziekten van het spijsverteringsstelsel).

Een aantal infectieziekten wordt ondanks de etiologische grondslag van de ICD geclassificeerd in één van de andere hoofdstukken, bijvoorbeeld de acute respiratoire infecties in hoofdstuk VIII (longaandoeningen).

Hoofdstuk II. Nieuwvormingen (140-239)

- 8 *Slokdarmkanker (150)*
- 9 *Maagkanker (151)*
- 10 *Dikke darm- en endeldarmkanker (153-154)*
- 11 *Alveesklierkanker (157)*
- 12 *Longkanker (162)*
- 13 *Borstkanker (174)*
- 14 *Baarmoederhalskanker (180)*
- 15 *Ovariumkanker (183)*
- 16 *Prostaatkanker (185)*
- 17 *Overige kwaadaardige nieuwvormingen geslachtsorganen (179, 181-182, 184, 186-187)*
- 18 *Blaas- en nierkanker (188-189)*
- 19 *Non-Hodgkin lymfomen (200, 202)*
- 20 *Overige lymfe- en bloedkankers (201, 203-208)*
- 21 *Overige kwaadaardige nieuwvormingen (rest van 140-199 (excl. 173), V76)*
- 22 *Goedaardige nieuwvormingen geslachtsorganen (217-222)*
- 23 *Overige goedaardige nieuwvormingen (173, rest van 210-239)*

Dit hoofdstuk valt uiteen in twee groepen: kwaadaardige nieuwvormingen (140-208) en goedaardige of slecht classificeerbare gezwelziekten (210-239). Overige huidkanker (173) is op grond van zijn biologisch gedrag ingedeeld bij de goedaardige nieuwvormingen.

Door de vrij specifieke diagnose en de grote aandacht die doorgaans wordt besteed aan kanker, kan een toedeling naar aparte diagnosegroepen sterk worden doorgevoerd.

Longkanker, borstkanker en kanker van de dikke darm en endeldarm zijn van groot belang voor de volksgezondheid op grond van alle criteria die in de inleidende paragraaf werden genoemd.

Slokdarmkanker is ‘anatomisch’ iets minder belangrijk, maar etiologisch sterk verbonden met verslavingsaandoeningen (tabak en alcohol). Maagkanker is momenteel nog een belangrijke doodsoorzaak, hoewel het aantal nieuwe gevallen van deze aandoening al weer tientallen jaren aan het dalen is.

Alvleesklierkanker hoort qua sterfte bij de top 5 van de kankers. Momenteel zijn er weinig vooruitzichten op verbetering van prognose of behandeling en treedt de dood op na een periode van zeer zware terminale ziekte.

Prostaatkanker komt nauwelijks voor op jongere en middelbare leeftijd, maar met het stijgen van de leeftijd loopt de incidentie zeer sterk op. Bijgevolg is het verlies aan levensjaren beperkt, ondanks de hoge incidentie van prostaatkanker. Bij een algemene levensverlenging is een sterke toename van het aantal prostaattumoren te verwachten. Door de hoge prevalentie van occulte (= niet waarneembaar) aandoeningen, neemt bij screening het aantal nieuwe gezwellen spectaculair toe.

Ovariumkanker is wat betreft incidentie de vijfde kanker bij de vrouwen. Baarmoederhalskanker komt minder voor, en dan vooral op middelbare leeftijd. Dit is mede ten gevolge van screening door middel van het uitstrijkje dat reeds tientallen jaren plaatsvindt. Doordat een aanzienlijk deel van de voorstadia uiteindelijk niet leidt tot invasieve kanker, neemt door screening het aantal lesies en daarmee overbehandeling aanzienlijk toe.

De overige kwaadaardige nieuwvormingen van de geslachtsorganen zijn apart onderscheiden ten behoeve van het anatomisch onderscheid van kankers aan de geslachtsorganen.

Blaas- en nierkanker komen relatief veel voor bij mannen. Het zijn langdurige aandoeningen die veel zorg vereisen, en daardoor uit kosten oogpunt geen onbelangrijke rol spelen.

Lymfe- en bloedkankers hebben de voor kankers opmerkelijke eigenschap dat ze veel voorkomen op jeugdige leeftijd. De mogelijkheden tot behandeling zijn enorm toegenomen, en zo is ook de prognose verbeterd, hoewel in mindere mate voor de non-Hodgkin vorm.

Hoofdstuk III. Aandoeningen van de klieren en de stofwisseling (240-270)

24 *Diabetes mellitus inclusief diabetische complicaties (250, 357.2, 362.0, 581.8, 582.8, 583.8)*

25 *Overige endocriene, voedings- en stofwisselingsziekten (rest van: 240-279, V77)*

Diabetes mellitus, ook wel suikerziekte genoemd, is een zeer groot probleem voor de volksgezondheid, niet alleen als rechtstreekse oorzaak van ziekte en sterfte, maar evenzeer als onderliggende oorzaak van velerlei andere aandoeningen: nierlijden (nefropathie), blindheid (retinopathie), aandoeningen van de perifere zenuwen (neuropathie), hart- en vaatziekten, en vaatlijden in de benen dat tot amputaties kan leiden. De eerste drie complicaties zijn eveneens onder deze diagnosegroep geschaard.

Hoofdstuk IV. Bloedziekten (280-289)

26 *Ziekten van bloed en bloedvormende organen (280-289, V78)*

Het belang van deze groep is beperkt, onder andere omdat leukemie en andere bloedkankers in *hoofdstuk II* zijn ondergebracht. Binnen dit hoofdstuk wordt geen nader onderscheid gemaakt.

Hoofdstuk V. Psychische stoornissen (290-319)

- 27 *Dementie (290)*
- 28 *Schizofrenie (295)*
- 29 *Depressie (296, 300.4)*
- 30 *Angststoornissen (300.0-3, 300.5-9)*
- 31 *Afhankelijkheid van alcohol en drugs (291-292, 303-305)*
- 32 *Overige psychische stoornissen (rest van: 290-316, V79)*
- 33 *Verstandelijke handicap, inclusief syndroom van Down (317-319, 758.0)*

Het relatieve belang van psychische aandoeningen in de totale ziektelast neemt in de westerse landen toe. Ze zijn bijzonder moeilijk te classificeren, voornamelijk door onze grote onwetendheid over de etiologie. Moderne classificaties zijn meer-assige beschrijvingen van symptoomcomplexen waarvan men vermoedt dat ze verwant zijn. De historische unidimensionele ICD-9 classificatie is niet goed bruikbaar, waardoor iedere toedeling van kosten dan ook met uiterste voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. Bovendien lijkt het erop dat door somatisatie grote kostengroepen zich in andere hoofdstukken verschuilen, zoals bij 'symptomen en onvolledig beschreven ziektebeelden'. De hier voorgestelde cijfers zijn waarschijnlijk, ondanks hun omvang, nog steeds onderschattingen.

Schizofrenie is een vrij goed omschreven en veel voorkomende psychische aandoening, die gepaard gaat met zeer hoge zorgbehoefte van de getroffen patiënten, en bijgevolg hoge kosten.

Depressie inclusief manisch depressieve psychosen is een heterogene groep aandoeningen die onder andere wordt gekenmerkt door (episoden van) ziekelijke droefenis en gebrek aan initiatief. Het is een van de grootste volksgezondheidsproblemen van een maatschappij met een hoge levensstandaard, en gaat gepaard met hoge ziektelast en hoge kosten binnen en buiten de gezondheidszorg. Door de verhoogde kans op zelfmoord is het ook een belangrijke bron van verloren levensjaren. De diagnose is moeilijk operationaliseerbaar in de bestaande registraties. Door de veel voorkomende somatische fixatie zal een aantal kosten van depressie ten onrechte toegewezen worden aan andere aandoeningen of symptomen; de voorgestelde cijfers mogen dan ook beschouwd worden als onderschattingen.

Angststoornissen is eveneens een heterogene groep aandoeningen met een relatief hoge prevalentie. Er bestaat een sterke verwevenheid met depressieve stoornissen. In de praktijk vindt toch een keuze plaats van de behandelaar voor de ene of de andere diagnose, die ook is gevolgd bij de toewijzing van de kosten. De groep is verder moeilijk interpreteerbaar gezien zij angsttoestanden omvat met velerlei oorzaak, ernstgradaties en gerichtheid, die lastig unidimensionaal te classificeren zijn.

Voor verslavingsaandoeningen geldt ook dat veel kosten elders geregistreerd worden. De grootste onderliggende doodsoorzaak in de geïndustrialiseerde wereld, roken, wordt hier niet vermeld. De geregistreerde kosten van de overige verslavingsziekten geven slechts een zeer partieel beeld van de werkelijke maatschappelijke kosten, die grotendeels buiten de gezondheidszorg vallen. Vooral alcoholisme is gekenmerkt door een relatief beperkte gezondheidszorgvraag maar zeer hoge maatschappelijke schade, in de vorm van productieverlies, verscheurde gezinnen, emotioneel verwaarloosde of mishan-

delde kinderen en verkeersongevallen.

Dementie en verstandelijke handicaps vergen veel zorg, en als gevolg zijn de kosten van deze aandoeningen hoog. Dementie komt vooral voor op oudere leeftijd, waarbij de prevalentie sterk toeneemt met het stijgen van de leeftijd. Als gevolg hiervan resulteert iedere toename van de levensverwachting in de bevolking in een aanzienlijke stijging van het aantal dementiepatiënten.

Hoofdstuk VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen (320-389)

- 34 *Ziekte van Parkinson (332)*
- 35 *Multiple sclerose (340)*
- 36 *Epilepsie (345)*
- 37 *Gezichtsstoornissen (360-379, excl. 362.0)*
- 38 *Gehoorstoornissen (380-389)*
- 39 *Overige aandoeningen van zenuwstelsel en zintuigen (rest van 323-389, V80)*

De ziekte van Parkinson is een veel voorkomende invaliderende verouderingsziekte, die voor een deel dezelfde kenmerken heeft als Alzheimer dementie. Zij gaat gepaard met een afname van de levensverwachting. Omdat de aandoening veel voorkomt en de zorgbehoefte groot is, leidt de ziekte van Parkinson tot omvangrijke kosten.

Multiple sclerose (MS) is een veel voorkomende aandoening van het centrale zenuwstelsel die ook op jongere leeftijd voorkomt. Ze gaat vaak gepaard met ernstige neurologische beperkingen.

Epilepsie (vallende ziekte) komt voor als symptoom bij veel vormen van hersenbeschadiging. Daarnaast is epilepsie ook op zich een veel voorkomende aandoening, die vaak continue zorg vereist, soms in gespecialiseerde centra.

Gezichtsstoornissen, waaronder cataract, vormen een belangrijke groep aandoeningen vanwege de vele operaties, de ‘gezichtsprothesen’ en de instellingen voor visueel gehandicapten. Dit geldt ook voor gehoorstoornissen, hoewel hier in mindere mate chirurgische interventies plaatsvinden.

Hoofdstuk VII. Hart- en vaatziekten (390-459)

- 40 *Hypertensie (401-405)*
- 41 *Coronaire hartziekten (410-414)*
- 42 *Hartfalen (428-429)*
- 43 *Overige aandoeningen hart, inclusief longcirculatie (390-398, 415-427)*
- 44 *Beroerte (430-438)*
- 45 *Perifeer arterieel vaatlijden, inclusief aneurysma van de aorta (440-448)*
- 46 *Overige aandoeningen vaatstelsel (451-459)*

Coronaire hartziekten en cerebrovasculaire aandoeningen (beroerten) veroorzaken in Nederland een kwart van alle sterfte. Hartdecompensatie of chronisch hartfalen is een zeer belangrijke bron van ziekte, die vaak als verouderingskwaal optreedt. Hypertensie is zelden een aandoening, veel vaker een onderliggende determinant van hart- en vaat-

ziekten. De registratie van hypertensie en hartfalen (hartdecompensatie) is over het algemeen minder betrouwbaar. Deze aandoeningen zijn apart opgenomen wegens hun verband met verschillende hart- en vaatziekten. Opsporen en behandelen van hypertensie is effectief maar kostbaar. Perifeer arterieel vaatlijden leidt tot veel ziekenhuisopnamen en daarmee hoge kosten. Hiertoe behoort ook de veel voorkomende aneurysma van de aorta, een plaatselijke verwijding van de slagader, dat bij breuk vrijwel onherroepelijk fataal is. Hart- en vaatziekten zijn dikwijls een belangrijke bron van comorbiditeit, hetgeen zich vaak uit als secundaire doodsoorzaak.

Hoofdstuk VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen (460-519)

- 47 *Bovenste luchtweginfecties (460-466)*
- 48 *Longontsteking en influenza (480-487)*
- 49 *Astma en chronisch obstructief longlijden (490-496)*
- 50 *Overige aandoeningen van de ademhalingswegen (rest van: 460-519)*

Bovenste luchtweginfecties en longontsteking zijn geen belangrijke oorzaak meer van verloren levensjaren, maar blijven wel een belangrijke oorzaak van ziekte en kortdurend werkverzuim. Daarnaast zijn griep en longontsteking ook belangrijk als secundaire doodsoorzaak, voornamelijk bij ouderen. Secundair betekent hier dat de doodsoorzaak optreedt op basis van een andere, onderliggende aandoening zoals hartdecompensatie en chronische longaandoeningen.

Astma en chronisch obstructief longlijden zijn in sommige zorgregistraties moeilijk te scheiden en daarom hier samengenomen. Deze groep is een belangrijke oorzaak van zowel ziekte als sterfte.

Hoofdstuk IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel (520-579)

- 51 *Gebitsafwijkingen (520-529)*
- 52 *Zweren van maag en twaalfvingerige darm (531-534)*
- 53 *Appendicitis (540-543)*
- 54 *Buikbreuken (550-553)*
- 55 *Inflammatoire darmziekten (555-556)*
- 56 *Overige darmziekten (557-569)*
- 57 *Levercirrose (571)*
- 58 *Overige leverziekten (570, 572, 573.0, 573.2-9)*
- 59 *Gal(blaas)ziekten (574-576)*
- 60 *Overige aandoeningen spijsverteringsstelsel (530, 535-537, 577-579)*

De klinische morbiditeit en de gerapporteerde sterfte aan zweren van maag en twaalfvingerige darm daalt reeds een aantal decennia en doet het epidemiologisch belang van deze aandoeningen afnemen. Uit kosten oogpunt gaat het hier echter om een belangwekkende groep, met name door de opkomst en het veelvuldige gebruik van dure geneesmiddelen zoals H₂-antagonisten en protonpomp-remmers. Dit laatste geldt ook de inflammatoire darmziekten, waarvan de bekendste de ziekte van Crohn is.

Buikbreuken en appendicitis behoren tot het routinewerk van de algemene heelkunde en veroorzaken vrij veel ziekenhuisopnamen en chirurgische interventies.

Levercirrose, een onherstelbare chronische aandoening, is apart onderscheiden vanwege de oorzakelijke samenhang met twee andere diagnosegroepen: overmatig alcoholgebruik en hepatitis, waarbij de laatste weer samenhangt met druggebruik vanwege de mogelijke besmetting via vuile drugsspuiten. Ziekten van de gal en galblaas leiden tot veel chirurgische interventies en dus tot hoge kosten.

Ook de gebitsziekten horen bij dit hoofdstuk. De hoge kosten worden mede veroorzaakt door de vele preventieve controles bij de tandarts en door het cosmetisch belang.

Hoofdstuk X. Ziekten van nieren en urinewegen (580-629)

- 61 *Nefritis/nefrose (580-589, excl. 581.8, 582.8, 583.8)*
- 62 *Acute urineweginfecties (590, 595, 597, 599.0)*
- 63 *Overige ziekten van nieren en urinewegen (rest van: 590-599)*
- 64 *Hyperplasie van de prostaat (600)*
- 65 *Overige ziekten van mannelijke geslachtsorganen (601-608)*
- 66 *Ziekten van vrouwelijke geslachtsorganen (610-627, 629)*
- 67 *Fertiliteitsproblemen bij de vrouw (628, V26)*

Dit hoofdstuk bestaat uit vier grote diagnosegroepen: ziekten van de nieren (nefritis en nefrose), ziekten van urinewegen, aandoeningen van de vrouwelijke en de mannelijk geslachtsorganen. Uit deze laatste categorie wordt benigne hyperplasie van de prostaat (BPH) apart bekeken omdat deze aandoening zeer veel voorkomt bij oudere mannen, en vaak leidt tot ingrepen.

Niet kwaadaardige aandoeningen van de borsten worden bij de vrouwen tot de aandoeningen van de vrouwelijke geslachtsorganen gerekend, bij de mannen zijn ze ondergebracht in *hoofdstuk 2* bij de overige goedaardige aandoeningen.

Fertiliteitsproblemen bij de vrouw worden afzonderlijk beschouwd vanwege de belangrijke technologische voortgang op dit terrein.

Hoofdstuk XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen

- 68 *Zwangerschap, bevalling en kraambed (630-676, V20, V22-V24, V27, V30-V39)*
- 69 *Anticonceptie (V25)*

Dit hoofdstuk heeft betrekking op alle kosten van zwangerschap, bevalling, anticonceptie, abortus en daarmee samenhangend zorggebruik bij vrouwen. Hiertoe worden ook de kosten van het korte verblijf na de bevalling in het ziekenhuis van gezonde pasgeborenen gerekend. Daardoor ontstaan ook enige ‘zwangerschapskosten’ bij de man. Anticonceptie is apart onderscheiden vanwege de hoge medicijnkosten en pilcontroles bij de huisarts, en omdat deze zwangerschap juist bedoelt te voorkomen.

Hoofdstuk XII. Huidziekten (680-709)70 *Eczeem (691-692)*71 *Chronische huidzweren, inclusief decubitus en open been (707)*72 *Overige aandoeningen huid en subcutis (rest van 680-709)*

Tot dit hoofdstuk behoren alle ziekten van de huid en subcutis, met uitzondering van nieuwvormingen (*hoofdstuk II*). Het epidemiologisch belang van eczeem is vanwege de lage morbiditeit beperkt, maar de hoge incidentie leidt tot nogal wat huisartsbezoek en geneesmiddelgebruik. Chronische huidzweren waarvan decubitus, het zogenoemde ‘doorliggen’, en het open been de belangrijkste zijn, is een belangrijke complicatie bij ziekenhuis- en verpleeghuisopnamen, wat leidt tot verlenging van de opnameduur met intensieve zorg. Aangezien deze aandoeningen vooral als secundaire diagnose worden geregistreerd, worden de kosten hiervan doorgaans onderschat. Dit is reden om hier in deze studie apart naar te kijken.

Hoofdstuk XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel (710-739)73 *Reumatoïde artritis (714)*74 *Artrose (715)*75 *Dorsopathieën (720-724)*76 *Osteoporose (733.0, 733.1)*77 *Overige aandoeningen bewegingsstelsel en bindweefsel (rest van 710-739)*

De heterogene groep aandoeningen in dit hoofdstuk zijn als oorzaak van sterfte nauwelijks van belang, maar des te meer als oorzaak van ziekte, ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. De grote groep van de degeneratieve aandoeningen van het bewegingsstelsel is bijzonder moeilijk te scheiden in aparte diagnosegroepen. Reumatoïde artritis (RA), ook wel chronisch reuma of polyarthritis chronica evolutiva (PCE) genoemd, artrose (gewrichtsslijtage), en dorsopathieën (rugklachten) zijn wegens hun zeer frequent voorkomen en het grote zorgbeslag toch hieruit gelicht. De lezer moet rekening houden met veel misclassificatie tussen dorsopathieën en overige aandoeningen van het bewegingsstelsel. Osteoporose is een belangrijke risicofactor voor botbreuken. Tot deze groep behoort ook de pathologische fractuur, fracturen die niet door een ongeval worden veroorzaakt.

Hoofdstuk XIV. Aangeboren afwijkingen (740-759)78 *Aangeboren afwijkingen centraal zenuwstelsel (740-742)*79 *Aangeboren afwijkingen hartvaatstelsel (745-747)*80 *Overige aangeboren afwijkingen, exclusief syndroom van Down (743-744, 748-759 excl. 758.0, V28)*

Dit hoofdstuk omvat alle aangeboren afwijkingen, met uitzondering van het syndroom van Down (758.0) dat als verstandelijke handicap wordt beschreven onder *hoofdstuk V*, en de aangeboren afwijkingen die het gevolg zijn van infectieziekte tijdens de zwanger-

schap die in *hoofdstuk I* worden geclassificeerd. Apart onderscheiden zijn de aangeboren afwijkingen aan het hart-vaatstelsel vanwege hun frequent voorkomen en de hoge kosten van eventuele operaties, en die van het zenuwstelsel, waaronder de spina bifida of ‘open rug’, vanwege de ernstige hulpbehoefendheid van deze zwaar gehandicapte groep patiënten.

Hoofdstuk XV. Aandoeningen bij de foetus of het kind in de perinatale periode (760-779)

81 *Vroeggeboorten (765)*

82 *Problemen bij op tijd geboren en (764, 768, 771)*

83 *Overige aandoeningen in de perinatale periode (rest van 760-779)*

Dit hoofdstuk omvat alleen de aandoeningen en de gezondheidsproblemen van het kind voor of na de geboorte. Aandoeningen bij de moeder worden geclassificeerd onder *hoofdstuk XI*. De vroeggeboorten betreffen alleen die pasgeborenen die vanwege de korte zwangerschapsduur nog onrijp zijn, niet veroorzaakt door complicaties tijdens de zwangerschap of baring. Deze groep is epidemiologisch interessant vanwege hun samenhang met kunstmatige bevruchtingstechnieken en de risicofactor roken, waarbij de kosten van ziekenhuisopname hoog zijn. Vertraagde groei, zuurstoftekort bij de geboorte, en infecties behoren tot de groep problemen bij op tijd geboren en.

Hoofdstuk XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden (780-799)

84 *Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden (780-799)*

Dit hoofdstuk moet deels beschouwd worden als een groep symptomen doordat de diagnose niet definitief is vastgesteld. Als zodanig zijn hier geregistreerde kosten een vorm van misclassificatie, die waar mogelijk aan specifiekere aandoeningen toegewezen zouden moeten worden. Reeds eerder werd de veel voorkomende somatische fixatie bij psychische aandoeningen genoemd, waardoor de onderliggende oorzaak van klachten als vermoeidheid en lusteloosheid niet wordt herkend. Anderzijds heeft het ICD-hoofdstuk ‘symptomen’ ook inhoudelijke waarde. Voorbijgaande symptomen of slecht interpreteerbare ziektebeelden komen zeer veel voor, en hierbij kan niet altijd een specifieke diagnose worden gesteld. Er bestaat ook een vorm van misclassificatie in de andere richting, waar vage symptomencomplexen ten onrechte een specifieke diagnose krijgen. Vooral de eerste lijn zal vanuit de aard van haar positie in de gezondheidszorg geconfronteerd worden met vage ziektebeelden en klachten, die vaak geen nadere diagnose krijgen, omdat de klacht spoedig verdwijnt.

Hoofdstuk XVIIa. Letsels en uitwendige oorzaken van letsel en vergiftigingen

85 *Verkeersongevallen (E800-848, E929.0-929.1)*

86 *Accidentele val (E880-888, E929.3)*

- 87 *Overige ongevallen (E850-869, E890-928, E929.2, E929.4-929.9, E970-999)*
 88 *Complicaties van medisch handelen, geweld en suïcide (E950-959, E960-969, E870-879, E930-949)*

Hoofdstuk XVIIb. Ongevalsletsels en vergiftigingen

- 89 *Schedel-hersenletsel, incl. commotio cerebri (800-801, 803-804, 850-854, 950-951)*
 90 *Fracturen bovenste extremiteiten (810-819)*
 91 *Heupfractuur (820-821)*
 92 *Overige fracturen onderste extremiteiten (822-829)*
 93 *Oppervlakkig letsel, incl. contusies (910-924)*
 94 *Overig letsel (rest van 800-999)*

Dit hoofdstuk wordt beschreven langs zowel de anatomische als van de letsels (XVIIb) als de etiologische als van de externe oorzaken (XVIIa). Verkeersongevallen zijn een zeer grote oorzaak van verloren levensjaren en verloren gezonde jaren. De accidentele val, die toeneemt met de leeftijd, omvat samen met de groep overige ongevallen alle privé-, sport- en bedrijfsongevallen. De complicaties van medisch handelen zijn samen genomen met de opzettelijke letsels door geweld en suïcide. Bij suïcide(-pogingen) is veelal sprake van onderliggend psychisch lijden, dat geclassificeerd is in *hoofdstuk V*. Langs de as van de letsels zijn de schedel-hersenletsels, inclusief de commotio cerebri (hersenschudding), apart onderscheiden vanwege de vaak sterk invaliderende gevolgen en als gevolg daarvan veel zorggebruik. Hierbij is in een aantal sectoren zeer waarschijnlijk sprake van een slechte coderingspraktijk, waardoor de kosten onderschat kunnen zijn. Al enige jaren is sprake van een toename van het aantal heupfracturen, die gepaard gaan met hoge kosten, en vanwege hun hoge frequentie dit hoofdstuk domineren. De fracturen van de bovenste en de onderste extremiteiten zijn onderscheiden vanwege hun verschillende leeftijds patronen. Vanwege hun hoge frequentie zijn de oppervlakkig letsels, vooral wonden en contusies (kneuzingen), apart genomen.

Operationalisatie

In de gezondheidszorg worden meerdere ziekteclassificaties naast elkaar gebruikt. Omdat een groot aantal gegevensbronnen is gebruikt, zijn de diagnosegroepen in 5 ziekteclassificaties geoperationaliseerd. Naast de negende editie van de International Classification of Diseases (ICD-9), die het uitgangspunt vormt voor de diagnose-indeling, is dat de tiende editie van de ICD (ICD-10), de International Classification of Primary Care (ICPC), de diagnoselijst van het SIG Verpleeghuis Informatiesysteem (SIVIS), en de CAS-codelijst van de registratie van arbeidsongeschikten.

Sinds 1996 is de doodsoorzakenstatistiek overgegaan op de tiende editie van de ICD. De ICD-10 kent een volledig andere systematiek dan de voorgaande editie en is ook verfijnder. Op het niveau van de individuele codes noodzaakt een vertaling vanuit de ICD-9 daardoor nogal eens tot keuzen, maar op het geaggregeerde niveau van de diagnosegroepen leidde dit tot weinig problemen.

Bij de operationalisatie van ICPC naar ICD code-groepen moet men zich er terdege rekenschap van geven dat deze operationalisatie vaak vooral kunstmatig is. In de eerste lijn bieden patiënten zich niet aan met diagnoses, maar met klachten. De ICPC-code is daardoor opgesteld vanuit een andere logica dan de ICD, en toewijzing van ICPC-codes aan ICD-diagnosegroepen noodzaakt tot het maken van keuzen.

Deze problemen liggen anders bij het SIVIS, waar het gebruik van afwijkende codificeringen vooral een historische achtergrond heeft. Vanwege de hoge kosten zijn de SIVIS-diagnosen geaggregeerd aangevraagd, waardoor sommige categorieën ook (een deel van) een andere diagnosegroep omvatten. Dit geldt met name voor de restgroepen van elk ICD-hoofdstuk, en daarnaast voor een aantal andere diagnoses die in onderstaand overzicht met noten worden aangegeven. De vertekening die hierdoor ontstaat is waarschijnlijk gering, omdat het leeuwendeel van de verpleegdagen in verpleeghuizen gerealiseerd wordt door een beperkt aantal aandoeningen: dementie, beroerte en heupfracturen.

De CAS-codelijst is gebaseerd op de ICD-9 en kent vanwege het gebruiksdoel, namelijk de keuring van arbeidsongeschikten, hier en daar een wat meer geaggregeerd niveau, zoals bij de kankers. Omdat deze categorieën echter zelden voorkomen bij deze populatie zijn de gevolgen beperkt.

Table B.1: Operationalisatie van de diagnosegroepen in de International Classification of Diseases (ICD-9), ICD-10, de International Classification of Primary Care (ICPC), de diagnoselijst van het SIG Verpleeghuis Informatie Systeem (SIVIS) en de CAS-codes van de registratie van arbeidsongeschikten.

Diagnosegroep		Classificatie				
Nederlandse benaming	Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	ICPC ^a	SIVIS	CAS
I. Infectieziekten						
1. Infectieziekten maag-darmkanaal	1. Intestinal infectious diseases	001-009	A00-A09	D22, D70, D73		
2. Meningitis	2. Meningitis	a) 036, 047 b) 320-322 ^g	A39.0, A87, G00-G03	N71		
3. Sepsis	3. Septicemia	038	A39.1-A41	B90	01.03	A410, A419
4. HIV/AIDS	4. HIV/AIDS	042-044	B20-B24, Z21	X70, X71, X90, X91, Y70, Y71, Y72, Y76	01.05	D401, U409
5. Seksueel overdraagbare aandoeningen	5. Sexually transmitted diseases	054, 078, 090-099	A50-A64, N74			S401, S402, S403
6. Hepatitis	6. Hepatitis	a) 070 b) 573.1 ^g	B15-B19	D72		
7. Overige infectieziekten en parasitaire ziekten	7. Other infectious diseases	rest van 001-139, V01-V07, V73-V75	rest van A00-B99	A70-A78, A92, D71, F86, L70, N70, N72, R70-R73, R83, S03, S70-S76, S95, T70, X72, X73, X74	01.01, 01.02, 01.04	A409, A429-A431, A439, A489, A499, A600, D400, D402, D409, D419, D429, N400- N402, R409, S400, S404
II. Nieuwvormingen						
8. Slokdarmkanker	8. Esophagus cancer	150	C15	D77	02.01b	
9. Maagkanker	9. Stomach cancer	151	C16	D74	02.01b	
10. Dikke darm- en endeldarmkanker	10. Colorectal cancer	153-154	C18-C21	D75	02.01b	S200
11. Alveeskliekkanker	11. Pancreas cancer	157	C25	D76	02.01b	
12. Longkanker	12. Lung cancer	162	C33-C34	R84	02.02	R200
13. Borstkanker	13. Breast cancer	174	C50	X76	02.04	U229
14. Baarmoederhalskanker	14. Cervical cancer	180	C53	X75, W37, X37, X38	02.07 b	
15. Ovariumkanker	15. Ovary cancer	183	C56-C57		02.07 b	
16. Prostaatcancer	16. Prostate cancer	185	C61	Y77	02.06 b	

Tabel B.1: Vervolg.

Diagnosegroep		Classificatie				
Nederlandse benaming	Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	ICPC ^a	SIVIS	CAS
17. Overige kwaadaardige nieuwvormingen geslachtsorganen	17. Other malignant neoplasms genital organs	179, 181-182, 184, 186-187	C51-C52, C54-C55, C58, C60, C62-C63	W72, X77, Y78	02.06 ^b 02.07 ^b	U219, U239
18. Blaas- en nierkanker	18. Bladder and kidney cancer	188-189	C64-C68	U75, U76	02.08	U200, U209
19. Non-Hodgkin lymfomen	19. Non-Hodgkin's disease	200, 202	C82-C88	B72, B73, B74	02.10 ^b	B201
20. Overige lymfe- en bloedkankers	20. Other lymphoid cancer and leukemia	201, 203-208	C81, C90-C96	niet van toepassing	02.10 ^b	B200, B209
21. Overige kwaadaardige nieuwvormingen	21. Other malignant neoplasms	rest van 140-199 (excl. 173), V76	rest van C00-C97 (excl. C44, C46), Z12	A79, D77, N74, R85, S77, T71, T73, U77	02.03, 02.05, 02.09, 02.11-14, 19.01, 19.02	A200, A209, C200, C209, D200, D201, E209, H209, L200, L209, L219, N209, N210, N219, N229, R201, R209, S201, S209, V209
22. Goedaardige nieuwvormingen geslachtsorganen	22. Benign neoplasms of genital organs	217-222	D24-D29	X78-X81, Y79		
23. Overige goedaardige nieuwvormingen	23. Other benign neoplasms	173, rest van 210-239	C44, C46, rest van D00-D48	B75, D78, F74, H75, K72, L71, N75, N76, R86, S78-S81, T72, U78, U79, W73		D209
III. Endocriene ziekten, voedings- en stofwisselingsstoornissen	III. Endocrine, nutritional and metabolic diseases					
24. Diabetes mellitus inclusief diabetische complicaties	24. Diabetes mellitus including diabetic complications	250, 357.2, 362.0, 581.8, 582.8, rest van 240-279, V77	E10-E14, G63.2, H36.0	T90	03.01	E600, E601, E602
25. Overige endocriene, voedings- en stofwisselingsziekten	25. Other endocrine, nutritional and metabolic diseases		rest van E00-E90	T11, T15, T81-T83, T85-T88, T91 -T92, T99	rest van 3	A609, A620, A629, A639, A640, A649, E609, E699

Tabel B.1: Vervolg.

Nederlandse benaming	Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	ICPC ^a	SIVIS	CAS	Classificatie
Diagnosegroep							
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen							
26. Ziekten van het bloed en bloedvormende organen	Diseases of the blood and bloodforming organs	280-289, V78	D50-D89	B71, B78-B84, B99	04.01	B600, B609, B619, B629, B639, B699	
V. Psychische stoornissen							
27. Dementie	Dementia	290	F00-F09, G30-G32	P70	05.01, 05.03, 05.06, 05.07 ^c	P279	
28. Schizofrenie	Schizophrenia	295	F20-F29	P72	05.10	P680, P681	
29. Depressie	Depression	296, 300.4	F30-F39, F41.2	P73, P76	05.02	P650, P651, P652, P653, P659	
30. Angststoornissen	Anxiety disorders	300.0-3, 300.5-9	F40-F48 excl. F41.2	P01, P27, P74, P78, P79		P630, P631, P632, P633, P639	
31. Alcohol en drugs	Alcohol and drugs	291-292, 303-305	F10-F19, T51	P15, P16, P18, P19	05.09	P660, P661, P662, P669	
32. Overige psychische stoornissen	Other mental disorders	rest van 290-316, V79	rest van F00-F99	N02, P02-P04, P06-P13, P17, P20-P25, P28-P29, P71, P75, P80, P98-P99, R98, T06, Z11	05.04, 05.05, 05.08, 05.11 ^d	P600-P601, P609-P611, P619- P620, P629, P640- P646, P648, P649, P689, P690-P696, P699	
33. Verstandelijke handicap, inclusief syndroom van Down	Mental retardation, including Down's syndrome	317-319, 758.0	F70-F79, Q90	P85		A304, P697	
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen							
34. Ziekte van Parkinson	Parkinson's disease	332	G20	N87	06.01	N600	
35. Multiple sclerose	Multiple sclerosis	340	G35	N86	06.02	N601	
36. Epilepsie	Epilepsy	345	G40-G41	N88	06.03	N605	
37. Gezichtsstoornissen	Eye disorders	360-379 (excl. 362.0 ^h)	H00-H58 (excl. H36.0 ^h)	F01 -F05, F29, F70-F99, minus F74, F75, F76, F79, F80, F81, F86	06.06	V609, V610, V619, V620, V629, V639, V649, V659, V669, V699	

Tabel B.1: Vervolg.

Nederlandse benaming	Diagnosegroep Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	Classificatie		CAS
				ICPC ^a	SIVIS	
38. Gehoorstoornissen	38. Ear disorders	380-389	H60-H95	H01, H03, H04, H70- H74, H81-H86, H99	06.07	H102, H600, H609, H610, H619, H620, H629, H639, H699
39. Overige aandoeningen van zenuwstelsel en zintuigen	39. Other diseases of the nervous system and sense organs	<i>rest van</i> 323-389 (excl. 357.2 ^b), V80	<i>rest van</i> G04-G99 (excl. G63.2 ^b)	N04, N73, N89, N90- N94, N99	<i>rest van</i> 06	N602, N604, N606, N607, N609-N615, N619, N629, N639, N690, N699
VII. Hart- en vaatziekten						
40. Hypertensie	40. Hypertension	401-405	I10-I15	K86, K87	07.01	C609
41. Coronaire hartziekten	41. Coronary heart disease	410-414	I20-I25	K74, K75, K76, T93 j	07.02	C610, C611, C612, C619
42. Hartfalen	42. Heart failure	428-429	I50-I52	K77	07.04	C623
43. Overige aandoeningen hart, inclusief longcirculatie	43. Other heart disease, including pulmonary circulation	390-398, 415-427	<i>rest van</i> I00-I52	K70, K71, K78, K79, K80, K82, K83, K84, K93	07.03, 07.05, 07.07	C620, C621, C622, C624, C629, C649, L631
44. Beroerte	44. Stroke	430-438	I60-I69	K89, K90	07.06, 07.09	C639, N603
45. Perifeer arterieel vaatlijden, inclusief aneurysma aorta	45. Diseases of arteries	440-448	I70-I79	K91, K92		C650, C659
46. Overige aandoeningen vaatstelsel	46. Other circulatory diseases	451-459	I80-I99	K88, K94, K95, K96, K99	07.08, 19.04	C669, C670, C671, C689, C690, C699
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel						
47. Bovenste luchtweginfecties	47. Acute upper respiratory infections	460-466	J00-J06, J20-J22	R74-R78, R80, R81	08.02	R600, R602, R649, R601, R659
48. Longontsteking en influenza	48. Pneumonia and influenza	480-487	J10-J18			
49. ASTMA en chronisch obstructief longlijden	49. Asthma and chronic obstructive pulmonary disease (COPD)	490-496	J40-J47	R91, R95, R96	08.01	R660, R661, R669, R679
50. Overige aandoeningen van de ademha- lingswegen	50. Other respiratory diseases	<i>rest van</i> 460-519	J30-J39, J60- J99	R82, R90, R93, R97, R99	08.03	R603, R604, R609-R613, R619, R620, R629, R639, R690, R699

Tabel B.1: Vervolg.

Nederlandse benaming	Diagnosegroep Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	Classificatie		
				ICPC ^a	SIVIS	CAS
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel						
51. Gebitsafwijkingen	51. Dental diseases	520-529	K00-K14	D19, D82		S609
52. Zweren van maag en twaalfvingerige darm	52. Gastroduodenal ulcers	531-534	K25-K28	D85-D86	09.06	S620
53. Appendicitis	53. Appendicitis	540-543	K35-K38	D88		S645
54. Buikbreuken	54. Abdominal hernia	550-553	K40-K46	D89-D91	09.01	S630, S631, S639
55. Inflammatoire darmziekten	55. Inflammatory intestinal disease	555-556	K50-K51	D94		S640
56. Overige darmziekten	56. Other intestinal diseases	557-569	K52-K67	D04, D12, D16, D92, D93, D95	09.02, 09.03	S641, S642, S643, S644, S646, S649, S659
57. Chronische leverziekte en -cirrose	57. Chronic liver disease and cirrhosis	571	K70-K74			
58. Overige leverziekten	58. Other liver diseases	570, 572, 573.0, 573.2-9	K75-K77	D97	09.04	S669
59. Gall(blaas)ziekten	59. Gallbladder diseases	574-576	K80-K83	D98		S672, S674, S679
60. Overige aandoeningen spijsverteringsstelsel	60. Other diseases of the digestive system	530, 535-537, 577-579	K20-K23, K29-K31, K85-K93	D02, D14, D15, D20, D83, D84, D87, D99	09.05	S619, S621, S622, S629, S689, S699
X. Ziekten van urogenitaal stelsel						
61. Nefritis, nefrose	61. Nephritis and nephropathy	580-589 (excl. 581.8, 582.8, 583.8 ^b)	N00-N05, N07-N08, N14, N17, N18, N25-N27	U88		U600, U601
62. Acute nier- en urineweginfecties	62. Acute renal and urinary infections	590, 595, 597, 599.0	N10-N12, N15, N30, N34, N39.0	U70, U71, U72		U610
63. Overige ziekten van nieren en urinewegen	63. Other renal and urinary diseases	<i>rest van</i> 590-599	N06, N13, N16, N19-N23, N28-N29, N31-N33, N35-N37, N39.1-9	U06, U90, U95, U99	10.01, 10.02	U602, U609, U619
64. Hyperplasie van de prostaat	64. Hyperplasia of prostate	600	N40	Y85		U621

Tabel B.1: Vervolg.

Diagnosegroep		Classificatie				
Nederlandse benaming	Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	ICPC ^a	STVIS	CAS
65. Overige ziekten van mannelijke geslachtsorganen	65. Other disorders of male genital organs	601-608	N41-N51	Y16, Y73, Y74, Y75, Y81, Y86, Y99	10.03	U629
66. Ziekten van vrouwelijke geslachtsorganen	66. Disorders of female genital organs	610-627, 629	N60-N73, N75-N96, N99	X01-X09, X11-X16, X18-X21, X29, X84-X85, X87-X89, X99	10.04	U639, U641, U642, U643, U644, U645, U649
67. Fertilititsproblemen bij de vrouw	67. Female infertility	628, V26	N97, Z31	W15, Y10		U620, U622, U640, U646
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen						
XI. Pregnancy and childbirth						
68. Zwangerschap, bevalling en kraambed	68. Pregnancy, childbirth and the puerperium	630-676, V20, V22-V24, V27, V30-V39	O00-O99, Z32-Z35, Z37-Z39	W03, W05, W17-W20, W27, W28, W29, W64-W65, W70-W71, W76-W84, W90-W96, W99		G600, G601, G700, G709, G710, G719, G809, G909
69. Anticonceptie	69. Contraception	V25	Z30	W10, W11, W12, W13, W14		
XII. Ziekten van huid en subcutis						
XII. Diseases of the skin and subcutaneous tissue						
70. Eczem	70. Eczema	691-692	L20, L23-L25	S87, S88, S89		D610, D611, D619
71. Chronische huidzweren, inclusief decubitus en open been	71. Chronic ulcers of skin including decubitus	707	L89, L97, L98.4	S97	12.01, 12.02	
72. Overige aandoeningen huid en subcutis	72. Other diseases of the skin and subcutaneous tissue	<i>rest van</i> 680-709	<i>rest van</i> L00-L99	B70, D05, S02, S08-S11, S20, S22-S24, S29, S84, S85, S86, S90-S94, S96, S98, S99	12.03	D600, D609, D629, D639, D649, D659, D669, D679, D699
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel						
XIII. Diseases of the musculoskeletal system						
73. Reumatoïde artritis	73. Rheumatoid arthritis	714	M05-M14	L88	13.01	L632, L633, L639

Tabel B.1: Vervolg.

Nederlandse benaming	Diagnosegroep Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	ICPC ^a	Classificatie	
					SIVIS	CAS
74. Artrose	74. Osteoarthritis	715	M15-M19	L89, L90, L91	13.02, 19.03 ⁱ	L640, L641, L642, L643, L649
75. Dorsopathieën	75. Dorsopathy	720-724	M45-M54	L02-L03, L83-L84, L86	13.03, 13.05	L100-L105, L600-L602, L609, L620-L625, L629 L661, L662
76. Osteoporose	76. Osteoporosis	733.0, 733.1	M80-M82	L95	13.04,	A619, L110-L112, L119,
77. Overige aandoeningen bewegings-stelsel en bindweefsel	77. Other diseases of the musculoskeletal system	<i>rest van</i> 710-739	<i>rest van</i> M00-M99	L18-L20, L29, L85, L87, L92-L94, L97-L99	19.03 ⁱ , 19.0i	L120, L610-L613, L619, L630, L650-L653, L659, L660, L663, L669, L670, L679, L680, L682-L686, L689-L691, L693-L695, L698-L699
XIV. Aangeboren afwijkingen, exclusief syndroom van Down	XIV. Congenital abnormalities, excluding Down's syndrome					
78. Aangeboren afwijkingen centraal zenuwstelsel	78. Congenital anomalies of nervous system	740-742	Q00-Q07	N85		N309
79. Aangeboren afwijkingen hart vaatstelsel	79. Congenital anomalies of circulatory system	745-747	Q20-Q28	K73		C309
80. Overige aangeboren afwijkingen, exclusief syndroom van Down.	80. Other congenital anomalies, excluding Down's syndrome	743-744, 748-759 (excl. 758.0), V28 Z36	Q10-Q18, Q30- Q99 (excl. Q90), Z36	A90, D81, F80-F81, H80, L82, R89, S82-S83, T78, T80, U85, X83, Y82-Y84		A309, D309, H309, L300, L309, R309, S309, U309, V309
XV. Aandoeningen ontstaan in de perinatale periode	XV. Conditions originating in the perinatal period					
81. Vroeggeboorten	81. Disorders relating to premature birth	765	P07	A93		
82. Problemen bij op tijd geborenen	82. Selected conditions in newborns	764, 768, 771	P05, P20, P21, P35-P39			

Tabel B.1: Vervolg.

Nederlandse benaming	Diagnosegroep Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	Classificatie		
				ICPC ^a	SIVIS CAS	
83. Overige aandoeningen in de perinatale periode	83. Other conditions originating in the perinatal period	rest van 760-779 P00-P96	rest van A94			
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	XVI. Symptoms, signs and ill-defined conditions					
84. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	84. Symptoms, signs and ill-defined conditions	780-799	R00-R99	A01-A29, A91, A95-A97, A99, B02-B04, B25-B29, B85-B87, D01, D03, D04, D06-D11, D13, D17, D18, D21, D24-D29, D96, F13-F28, H02, H05-H29, K01-K29, K81, K85, L01, L04-L17, L26-L28, N01, N03, N05-N07, N16-N19, N26-N29, R01-R29, S01, S04-S07, S21, S26-S28, T01-T05, T07-T08, T10, T26-T29, U01-U02, U04-U05, U07, U13-U14, U26-U29, U98, W01-W02, X09-X10, X17, X23-X28, X86, Y01-Y08, Y13-Y14, Y24-Y29, Z01 - Z29 minus Z25	16 (geheel), 19.06, 20 (geheel)	A100-A102, A109, A677, A689, C100-C104, C109, D100, D109, H100, H101, H109, L121, L122, L130, L139, N100-N107, N109, P109, P119, R100-R102, R109, S100-S104, S109, U100-U102, U109, U611, U612, V100, V109
XVIIa. Uitwendige oorzaken van letsel en vergiftiging	XVIIa. Accidents					
85. Verkeersongevallen	85. Traffic accidents	E800-848, E929.0-9-29.1	V01-V99, Y85	A80-A84, A86, B76, B77, D79, D80, F75, F76, F79, H76-H79, L72-L81, L96, N79-N81, R87, R88, S12-	19.03 ⁱ	
86. Accidentele val	86. Accidental falls	E880-888, E929.3	W00-W19		17.01, 19.03 ⁱ	

Tabel B.1: Vervolg.

Diagnosegroep		Classificatie				
Nederlandse benaming	Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	ICPC ^a	SIVIS	CAS
87. Overige ongevallen	87. Other accidents	E850-869, E890-928, E929.2, E929.4-929.-9, E970-999	W20-W99, X00-X59, Y10-Y36, Y86, Y89	S19, T74, U80, W75, X82, Y80 ^e	17 minus 17.01	
88. Complications van medisch handelen, geweld en suicide	88. Complications of medical care, violence and automutilation	E950-959, E960-969, E870-879, E930-949	X60-X84, X85-Y09, Y40-Y84, Y87-Y88	A85, A87-A89, P77, Z25	19.03 ⁱ	A669
XVIIb. Ongevalstletsels en vergiftigen^f	XVIIb. Injury and poisoning^f					
89. Schedel-hersenletsel, inclusief commotio cerebri	89. Skull-brain injury	800-801, 803-804, 850-854, 950-951	S02.0-1, S02.7, S02.9, S04, S06, S07.1-9, S08, T02.0, T04.0	N79, N80, N81	17.03	L532, N500, N501, N509
90. Fracturen bovenste extremiteiten	90. Upper extremity fracture	810-819	S42, S52, S62, T02.2, T02.4, T10	L72, L74 deels	17.02	L500, L501, L511, L513, L514, L516, L519
91. Heupfractuur	91. Hip fracture	820-821	S72	L75	17.01, 19.03 ⁱ	L521, L522
92. Overige fracturen onderste extremiteiten	92. Other lower extremity fracture	822-829	S82, S92, T02.1, T02.3, T02.5, T02.6, T12	L73	17.02	L503, L504, L509, L524, L526, L529
93. Oppervlakkig letsel, inclusief contusies	93. Superficial injury, including contusions	910-924	S00, S10, S20, S30, S40, S50, S60, S70, S80, S90, T00, T09.0, T11.0, T13.0, T14.0	F75, H78, S12, S15, S16, S17		

Tabel B.1: Vervolg.

Nederlandse benaming	Diagnosegroep Engelse benaming	ICD-9	ICD-10	Classificatie	
				ICPC ^a	SIVIS CAS
94. Overig letsel	94. Other injury	rest van 800-999	rest van S00-T98 (excl. T51), N98	A80-A89, B76, B77, D79, D80, F76, F79, H76, H77, H79, L76, L77 deels, L78 deels, L79 deels, L80, L81, L96, P77, R87, R88, S13, S14, S18, S19, T74, U80, W75, X82, Y80, Z25	A509, A655, A659, A670, A671-A676, A679, B500, B509, C500-C501, C509, D500-D503, D509, D519, D590-D592, D599, H500, H501, H509, L502, L533-L536, L538-L555, L558-L559, L590-L599, N510, N519-N524, N529, N539, R500-R502, R509, S500-S503, S509, U509, V500, V501-V504, V509
Additionele categorieën	Additional categories				
95. Nog niet toegewezen	95. Not allocated	V10-V19, V21, V40-V58, V63-V64, V66-V68, V71-V72, V81-V82	Z03, Z08-Z09, Z11, Z13, Z20, Z22-Z29, Z40-Z51, Z53-Z54, Z80-Z99		
96. Niet ziektegerelateerd	96. Not disease-related	V59-V62, V65, V70	Z00-Z02, Z04, Z10, Z52, Z55-Z65, Z70-Z76		A000, A699

a) De operationalisatie in de ICPC is gebaseerd op de uitgave van Lamberts en Wood (1990).

b) Deze gemengde groep is aan de onderscheiden diagnoses toegekend met sterfcijfers van het CBS.

c) Inclusief verstandelijke handicap (33).

d) Inclusief angststoornissen (30).

e) De uitwendige oorzaken kunnen in de ICPC niet nader worden onderverdeeld naar ongevalsgroepen. Deze toedeling is voor de ICPC-sectoren met andere verdeelsleutels gemaakt, zie bijlage D.

f) Buiten het totaal om dubbelstellingen te voorkomen.

g) Bij de beschrijvingen naar diagnosegroepen zijn deze codes meegenomen bij meningitis respectievelijk hepatitis, bij de beschrijvingen naar ICD-hoofdstuk zijn deze meegenomen bij hoofdstuk VI 'Ziekten van zenuwstelsel en zintuigen' respectievelijk hoofdstuk IX 'Ziekten van het spijsverteringsstelsel'.

h) Deze codes zijn toegewezen aan diabetes (24).

i) Status na heupfractuur (SIVIS 19.03) is aan diagnoses toegewezen op basis van de diagnoses bij heupoperaties in de ziekenhuisregistratie (LMR).

j) T93 is bij coronaire hartziekten gecodeerd in plaats van bij stofwisselingsziekten nadat bleek dat in de huisartsregistratie cholesterolverlagende middelen vaak werden voorgeschreven onder deze code. Deze keuze is o.a. gemaakt in verband met vergelijkbaarheid met de vorige studie.

Bijlage C: Gegevensbronnen en sleutelvariabelen

Bijlage C: Gegevensbronnen.

Sector	Registratie	Steekproef	Volume-indicator	Leeftijd	Geslacht	Diagnose	Jaar
A. Ziekenhuiszorg en medisch specialistische zorg incl. psychiatrische afdelingen algemene ziekenhuizen (PAAZ)							
Klinische verrichtingen	LMR	>95% ^a	verrichtingen naar type	21	+	100%	1999
Klinische verrichtingen	CBV	100% ^b	nvt	21	+	nvt	1999
Klinische verpleging	LMR	>95% ^a	ligdagen	21	+	90-100%	1999
Dagbehandeling (verblijf en verrichtingen)	LMR	>95% ^a	verblijfsdagen	21	+	90-100%	1999
Poliklinische consulten en verrichtingen	Polis / LAZR	>75% ^a	consulten	21	+	0%	1999
Poliklinische consulten en verrichtingen idem, verwijzingen door huisartsen	Polis / LAZR	>25% ^a	herhaalconsulten	21	+	0%	1999
Categorale ziekenhuizen	LINH	2% ^a	consult	21	+	98%	1999
Categorale ziekenhuizen (revalidatie)	LMR	< 50% ^a (geen revalidatie)	ligdagen / verrichtingen	21	+	90-100%	1999
Psychiatrisch UniversiteitsKlinieken (PUK)	Databank Revalidatie	ca. 100% ^a	ligdagen, (poli)klinische inzet	21	+	90-100%	1999
	PIGGZ	50% ^a	revalidatiebehandeluren	21	+	80%	1998
			verpleegdagen/deeltijd-behandelingen				
B. Eerstelijnszorg							
Huisartsenzorg en gezondheidscentra	LINH	2% ^a	consult	21	+	10%	1999
Tandheelkundige zorg	Peilstation	4% ^a	consult / verrichting	21	+	toegewezen	1999
Paramedische zorg	NIVEL	1-2% ^a	consult	21	+	90-100%	1997
Verloskundige zorg en kraamzorg	verzekeraars	ca. 60% ^c ziekenfonds	uitgaven	19	nvt	toegewezen	1999
Algemeen maatschappelijk werk	Symbiose	82% ^a	cliëntensysteem	21	+	0%	1999
Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang	Klimop	91% ^a	verblijfsdagen	ca. 6	+	0%	1999
C. Farmaceutische hulp en hulpmiddelen							
Farmaceutische hulp	GIP	50% ^c ziekenfonds plus ophoging totale bevolking	gulden en recepten	21	+	0%	1999
Farmaceutische hulp	IPCI	2% ^a	gulden en recepten	21	+	70%	1999
Zelfzorggeneesmiddelen	Neprofarm	-	omzet in 7 productgroepen	0	-	0%	1999
Zelfzorggeneesmiddelen	CBS-POLS	<1% bevolking	gebruikers	jaar	+	0%	1999

Bijlage C: Vervolg.

Sector	Registratie	Steekproef	Volume-indicator	Leeftijd	Geslacht	Diagnose	Jaar
Hulpmiddelen	Monitor hulpmiddelen	50% ^c ziekenfonds plus ophoging ziekenfonds (geen particulier)	omzet in 20 productgroepen	0	0	0%	1999
Hulpmiddelen	GIP-hulpmiddelen	50% ^c ziekenfonds plus ophoging ziekenfonds (geen particulier)	gulden	3	+	0%	1998
Hulpmiddelen	CBS-POLS	<1% bevolking	gebruikers	jaar	+	0%	1999
Hulpmiddelen	GIP-hulpmiddelen	1% ^a	prevalentie	18	+	0%	1985-95
Wet Voorzieningen Gehandicapten ex Vervoer	Scan 1999	65 gemeenten	gulden	3	-	0%	1999
Wet Voorzieningen Gehandicapten ex Vervoer	cliëntenonderzoek IPSO FACTO	<1% ^b	voorzieningen	jaar	+	0%	1997-99
Brillen en contactlenzen	CBS-POLS	<1% bevolking	gebruikers	jaar	+	toegewezen	1999
D. Geestelijke gezondheidszorg							
Psychiatrische ziekenhuizen	PIGGZ	45% ^a	verpleegdagen/deeltijd-behandelingen	20	+	69%	1998
Instellingen voor kinder- en jeugdpsychiatrie	PIGGZ	51% ^a	verpleegdagen/deeltijd-behandelingen	20	+	9%	1998
Zelfstandige verslavingsklinieken	PIGGZ	55% ^a	verpleegdagen/deeltijd-behandelingen	20	+	92%	1998
TBS-instellingen	PIGGZ	63% ^a	verpleegdagen/deeltijd-behandelingen	20	+	67%	1998
RIBW en psychiatrische woonvoorzieningen	enquête	90% ^a	cliënten	9	+/-	0%	1999
RIAGG en overige ambulante zorg	NIS	62% ^a	contacten	20	+	46%	1997
Vrijgevestigde psychiaters	enquête	39% ^c (schatting)	cliënten	7	+/-	46%	1999
CAD's	Ladis	90% ^a	contacten	20	+	100%	1999
Medische Kleuterdagverblijven	Cremm	60% ^a	cliënten	jaar	+/-	80%	1999
Medische Kinderthuizen	Cremm	60% ^a	cliënten	jaar	+/-	70%	1999
Zorgvernieuwingfonds en rest GGZ	nvt	nvt	nvt	jaar	+/-		
E. Gehandicaptenzorg							
Instellingen voor verstandelijk gehandicapten	LRZ	50% ^a	verblijfsdagen	jaar	+	toegewezen	1998

Bijlage C: Vervolg.

Sector	Registratie	Steekproef	Volume-indicator	Leeftijd	Geslacht	Diagnose	Jaar
Instellingen voor visueel gehandicapten	enquête	67% ^a	cliënten	10	-	toegewezen	1999
Instellingen voor visueel gehandicapten	cliëntregistratie	grootste instelling	cliënten	10	+	toegewezen	2001
Instellingen voor auditief gehandicapten	enquête	33% ^a	cliënten	10	-	toegewezen	1999
Instellingen voor auditief gehandicapten	cliëntregistratie	Grootste instelling	cliënten	jaar	+	toegewezen	2001
Grote woonvormen	FREGIS	75% ^c	cliënten	jaar	+	24%	1997
Dagverblijven voor verst. geh. kinderen	enquête	61% ^a	cliënten	4	-	toegewezen	1999
Dagverblijven voor verst. geh. kinderen	enquête	42% ^a	cliënten	4	+/-	toegewezen	1997
Dagverblijven voor verst. geh. volwassenen	enquête	61% ^a	cliënten	7	-	toegewezen	1999
Dagverblijven voor verst. geh. volwassenen	enquête	37% ^a	cliënten	4	+/-	toegewezen	1997
Dagverblijven voor lich. gehandicapten	enquête	61% ^a	cliënten	7	-	0%	1999
Dagverblijven voor lich. gehandicapten	FREGIS	52% ^c	cliënten	jaar	+	52%	1998
Gezinsvervangende tehuizen verst. geh.	cliëntregistratie	10% ^c (Philadelphia)	cliënten	jaar	+	toegewezen	1999
Gezinsvervangende tehuizen lich. geh./ kleine woonvormen	enquête	65% ^a	cliënten	7	-	0%	1998
Gezinsvervangende tehuizen lich. geh./ kleine woonvormen	FREGIS	45% ^c	cliënten	jaar	+	57%	1998
Sociaal Pedagogische Diensten	Somma		cliënten	ca. 6	-	toegewezen	1999
Sociaal Pedagogische Diensten	cliëntregistratie	6% ^a	cliënten	ca. 12	+	toegewezen	2001
Persoonsgebonden budgetten verst. geh.	budgetregistratie SVB	100% ^c	kosten	21	+	toegewezen	1999
Zorg op maat semimuraal	cliëntregistratie	10% ^c (Philadelphia)	cliënten	21	+	toegewezen	1999
Fokus-ADL	cliëntregistratie	100% ^a	cliënten	15	+	0%	2001
F. Verpleging en verzorging							
Verzorgingshuizen	EBIS	90% ^a	cliënten naar zorgzwaarte	21	+	0%	1999
Verpleeghuizen	SIVIS/LZV	66% ^a	verblijfsdagen	21	+	100%	1999
Persoonsgebonden budgetten	budgetregistratie SVB	100% ^c	kosten	21	+	0%	1999
Thuiszorg	CAK	100% ^c	uren thuiszorg per product	jaar	+	0%	1999
Thuiszorg	GINO	4% ^a (N-O Nederland)	indicaties per product	jaar	+	74%	1999
G. Preventieve zorg							
Rijksvaccinatieprogramma	LVE	nvt	vaccinatieschema, bevolkingss aantallen	+	+	toegewezen	1999

Bijlage C: Vervolg.

Sector	Registratie	Steekproef	Volume-indicator	Leeftijd	Geslacht	Diagnose	Jaar
Borstkankerscreening	LETB	100%	opkomstcijfers	+	+	toegewezen	1999
Baarmoederhalskanker-screening	LEBA	100%	opkomstcijfers	+	+	toegewezen	1998
Griepvaccinatie	LINH	48 huisartsenpraktijken	vaccinatiegraad, bevolkingsaantallen	+	+	toegewezen	1999
Pre- en postnatale screening			begroting, nuljarigen, geboorten naar leeftijd van de moeder	+	+	toegewezen	1999
SOA-klinieken	RIVM, Nationaal Kompas Volksgezondheid	nvt	kosten van SOA in polikliniek	+	+	toegewezen	1999
Diabetes-educatie	RIVM, Regenboogproject	nvt	prevalentie van diabetes	+	+	toegewezen	1999
Hypercholesterolemie screening			prevalentie hypercholesterolemie	+	+	toegewezen	1999
Ziektenbestrijding			bevolkingsaantallen	+	+	toegewezen	1999
Basisgezondheidszorg			bevolkingsaantallen	+	+	0%	1999
AIDS en overige SOA's			bevolkingsaantallen	+	+	toegewezen	1999
Patiënten en consumentenbeleid			bevolkingsaantallen	+	+	nvt	1999
Voeding, veterinair beleid en productveiligheid			bevolkingsaantallen	+	+	toegewezen	1999
Projecten, experimenten en onderzoek (PEO)			bevolkingsaantallen	+	+	nvt	1999
Inspectie waren en veterinaire zaken			bevolkingsaantallen	+	+	nvt	1999
GGD-en			Contactenschema, algemene bevolking	+	+	toegewezen	1999
Ouder- en kindzorg, dieetadvisering	Verheij et al. (2001)	nvt	Bezoekschema, prevalentie overgewicht	+	+	toegewezen	1999
Keuringsdiensten van drinkwater			bevolkingsaantallen	+	+	nvt	1999
Arbodiensten	Enquête Beroepsbevolking (CBS)		werkzame beroepsbevolking	+	+	0%	1999
H. Vervoer							
Ambulancevervoer	rittenstatistiek	9% ^b	ritten 1998	jaar	+	0%	1998
Ambulancevervoer	rittenstatistiek	1% ^b	ritten 1994	jaar	+	82%	1994
Overig ziekenvervoer	CVZorgcijfers	ca. 60% ^c ziekenfonds	gedeclareerde kosten	20	+	0%	1999
Wet Voorzieningen Gehandicapten - vervoer	Scan 1999	65 gemeenten	gulden	3	-	0%	1999

Bijlage C: Vervolg.

Sector	Registratie	Steekproef	Volume-indicator	Leeftijd	Geslacht	Diagnose	Jaar
Wet Voorzieningen Gehandicapten - vervoer	cliëntenonderzoek IPSO FACTO	<1% ^b	voorzieningen	jaar	+	0%	1997-99
I. Overige zorg en beheer	CBS-bevolking	Nederlandse bevolking	Inwoners	jaar	+	nvt	1999
Steekproef:	a: aanbieders b: behandelingen c: cliënten						
Geslacht:	- : afwezig in de registratie +/-: niet gelijktijdig met leeftijd beschikbaar +: gelijktijdig met leeftijd beschikbaar						
Leeftijd:	Aantal onderscheiden leeftijdsklassen. Jaar = geboortejaar						
Diagnose:	Percentage van de volume-indicator waarbij diagnose gevuld is in de geleverde gegevens. Kan afwijken van oorspronkelijke registratie met name door selectie.nvt: voor een aantal (sub)sectoren is diagnose-informatie niet relevant toegevoerd: voor sommige (sub)sectoren was geen diagnose-informatie bekend maar konden de kosten rechtstreeks aan één of meer diagnosegroepen worden toegevoerd, zoals de kosten van tandheelkundige zorg aan de gebitsafwijkingen.						
P.M.:	Deze bijlage geeft een overzicht van de bronnen zoals die voor de studie Kosten van Ziekten in Nederland 1999 ter beschikking zijn gesteld. Voor een toelichting op de eventuele selectie of bewerking binnen de bestanden vooraf (voorzover bekend) dan wel achteraf wordt verwezen naar bijlage D. Voor de betekenis van de afkortingen wordt verwezen naar bijlage 3.						

Bijlage D: Methoden van kostentoerekening per sector van de gezondheidszorg

In deze bijlage wordt per sector van de gezondheidszorg in detail besproken hoe de kosten zijn toegewezen aan diagnose, leeftijd en geslacht. Voor een algemene bespreking van de KVZ-methode wordt verwezen naar *hoofdstuk 2*. De bespreking volgt de sectorindeling van *bijlage A (tabel A.1)*. *Bijlage C* geeft een overzicht van de gebruikte databronnen.

1. Ziekenhuizen

De totale ziekenhuiskosten bedroegen 10.513,7 miljoen euro in 1999. Dit is inclusief medisch specialistische hulp (1.244,3 miljoen euro), tandheelkundig specialistische zorg (150,2 miljoen euro), psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen (PAAZ, 116,6 miljoen euro) en overige curatieve zorg (364,2 miljoen euro). De kosten van de PAAZ zijn uit de sector geestelijke gezondheidszorg overgeheveld naar de ziekenhuissector omdat de ligdagen van deze afdelingen zijn opgenomen in de Landelijke Medische Registratie (LMR) en niet in de patiëntenregistratie van de intramurale psychiatrische zorg (PIGGz). Voor de Psychiatrische Universiteitsklinieken (PUK) geldt overigens het omgekeerde: de kosten zijn in de Zorgnota opgenomen onder de academische ziekenhuizen terwijl het zorggebruik wel wordt geregistreerd in de PIGGz. Ten behoeve van de analyse zijn de betreffende PIGGz-gegevens daarom toegevoegd aan de LMR-gegevens van de academische ziekenhuizen. *Tabel D.1* geeft een overzicht.

Voor de kosten van ziekten analyse is de indeling van *tabel D.1* minder geschikt. De analyse gaat immers uit van het zorggebruik en daarom is een indeling naar kliniek en polikliniek gewenst, waarbij voor klinische zorg een verdere uitsplitsing naar de kosten van

Tabel D.1: Kosten van ziekenhuiszorg en medisch specialistische hulp naar deelsector (1999, kosten in miljoenen euro).

Sector	Kosten in miljoenen euro
Academische ziekenhuizen ^a	2.208,9
Algemene ziekenhuizen	6.002,4
PAAZ	116,6
Categorale ziekenhuizen	427,0
Vrijgevestigde medisch specialisten	1.244,3
Tandarts specialisten ^b	150,2
Overige curatieve zorg	364,2
Totaal	10.513,7

a) Het bedrag voor de academische ziekenhuizen is inclusief de bijdrage van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen die bestemd is voor de opleidingsfunctie van deze ziekenhuizen.

b) Inclusief het niet-wettelijke deel (derde compartiment, 85,5 miljoen euro).

verrichtingen en de kosten van verblijf essentieel is. Een dergelijke indeling is in een landelijke rapportage zoals de Zorgnota echter niet beschikbaar, en dient daarom gereconstrueerd te worden. Wij hebben deze reconstructie gemaakt met aanvullende cijfers van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en met gegevens van Prismant.

1.1 Algemene en academische ziekenhuizen

Wij zijn als volgt te werk gegaan. Allereerst hebben wij de kosten van de categorale ziekenhuizen en de overige curatieve zorg afgezonderd. Voor deze voorzieningen is geen landelijke, alles dekkende registratie van het zorggebruik beschikbaar. Per onderdeel is daarom gezocht naar een zo goed mogelijke gegevensbron voor de toekenning van de kosten aan diagnose, leeftijd en geslacht. Dit wordt hieronder in detail toegelicht.

Het resterende bedrag (9.722,5 miljoen euro) komt voor rekening van de algemene en academische ziekenhuizen en wordt qua zorggebruik afgedekt door de Landelijke Medische Registratie (LMR) en de Landelijke Ambulante Zorgregistratie (LAZR). Dit bedrag omvat dus alle kosten van verrichtingen, verblijf en poliklinische zorg. Deze kosten bestaan uit drie categorieën: honoraria van vrijgevestigde artsen, salarissen van artsen in loondienst en ziekenhuisbudgetten. In *figuur D.1* wordt een overzicht gegeven.

Binnen de ziekenhuiszorg kan een splitsing worden gemaakt tussen de kosten van het ziekenhuis en de honoraria van de artsen. Daartoe worden de salarissen van de specialisten in loondienst, die volgens een schatting van het Ministerie van VWS in 1999 een kleine 300 miljoen euro bedroegen, afgesplitst van de ziekenhuiskosten zoals vermeld in de Zorgnota 2001. Onderzoek van Prismant heeft uitgewezen dat de (resterende) ziekenhuiskosten voor 30% bestaan uit de kosten van medische verrichtingen, eveneens voor 30% uit de kosten van poliklinische zorg, en voor 40% uit de kosten van verblijf in de kliniek of op de dagbehandeling (Vandermeulen, 1998, 2001). *Figuur D.1* geeft een

		Klinische zorg en dagbehandeling	Poliklinische zorg		
Artsen	Vrijgevestigde specialisten				
	Specialisten in loondienst				
Ziekenhuizen	Kosten van verrichtingen (30%)		Kosten van polikliniek (30%)	Ziekenhuisbudget (Zorgnota)	
	Kosten van verblijf (40%)				

Figuur D.1: Reconstructie van de ziekenhuiskosten.

schematisch overzicht. Het vakje rechtsonder is donker gemaakt, omdat binnen de polikliniek geen sprake is van verblijfskosten.

Van bovengenoemde bedragen kunnen de kosten van verrichtingen in theorie getoetst worden aan de volumegegevens in de LMR over alle verrichtingen (in kliniek en dagbehandeling) gewaardeerd tegen de tarieven die door het College Tarieven Gezondheidszorg (CTG) per verrichting zijn vastgesteld. Deze waardering is mogelijk via een koppelingsbestand van de Stichting Centraal Bureau Verrichtingenbestand (CBV) dat een relatie legt tussen de Classificatie van Verrichtingen (CVV) die in de LMR wordt gebruikt en de CTG-code met corresponderende tarieven die in het financieringssysteem wordt gebruikt. In de praktijk blijkt een dergelijke toetsing echter niet mogelijk te zijn. Dat komt omdat de LMR nagenoeg alleen de operatieve verrichtingen omvat. Diagnostische verrichtingen zijn slecht vertegenwoordigd, en gegevens over bijzondere afdelingen zoals bijvoorbeeld de laboratoria en afdelingen voor functieonderzoek ontbreken geheel. Het bedrag dat ‘bottom-up’ wordt berekend is maar een deel van de 30% die door Prismant wordt genoemd.

Wanneer de gegevens over de ziekenhuisverrichtingen wel volledig bekend zouden zijn geweest, kon *figuur D.1* nader worden ingevuld, en kon per onderdeel een fijnmazige toerekening naar diagnose leeftijd en geslacht plaats hebben gevonden. Helaas was dat dus niet het geval, en moest een eenvoudiger methode worden gevolgd.

Poliklinische zorg

Als eerste zijn de kosten van poliklinische zorg afgesplitst. Uit studies van Prismant is bekend dat het om 30% van de ziekenhuiskosten gaat. We hebben voor het honorarium van de medisch specialisten een gelijk aandeel veronderstelt. De totale kosten van poliklinische zorg bedragen dan 2.916,9 miljoen euro.

De kosten zijn toegeedeeld aan diagnose, leeftijd en geslacht met gegevens uit de Landelijke Ambulante Zorg Registratie (LAZR). Uit deze registratie is voor 23,7 miljoen consulten de leeftijd en het geslacht van de patiënt bekend alsmede het medisch specialisme dat werd geconsulteerd. Daarvan waren er 7,2 miljoen eerste polikliniekbezoeken. Deze eerste polikliniekbezoeken zijn gekoppeld aan recente diagnosegegevens uit de LINH-registratie van het Nivel. Het gaat daarbij om ruim 42 duizend verwijzingen door huisartsen naar medisch specialisten, die per combinatie van medisch specialisme, leeftijd en geslacht zijn gekoppeld aan de LAZR. Niet alle LAZR-gegevens waren op deze manier koppelbaar. Het resterende deel is in een tweede ronde gekoppeld op basis van alleen leeftijd en geslacht.

De kosten zijn verdeeld aan de hand van het totaal aantal poliklinische consulten (eerste bezoeken en vervolgsconsulten), waarbij elk consult een gelijk gewicht heeft gekregen.

Klinische verrichtingen

De kosten van klinische verrichtingen zijn via een ‘bottom-up’ benadering berekend. Daarbij is gebruik gemaakt van een LMR-bestand over alle verrichtingen (voorzover

opgenomen in de LMR) naar diagnose, leeftijd en geslacht. Deze gegevens waren beschikbaar op het vier-cijferige niveau van de Classificatie van Verrichtingen (CVV), en hadden betrekking op ruim 800 duizend hoofdverrichtingen en 300 duizend nevenverrichtingen. Omdat de categorieën op dit niveau nog behoorlijk heterogeen zijn, is voor de 250 meest voorkomende verrichtingen een nadere detaillering op het zes-cijferige niveau van de CVV opgevraagd. Inclusief dagbehandeling betrof het 1,3 miljoen hoofdverrichtingen en 330 duizend nevenverrichtingen. Deze gegevens zijn gekoppeld aan een bestand van de Stichting CBV dat een relatie legt naar tariefcodes en CTG-tarieven voor medisch specialisten, anesthesisten en ziekenhuiskosten. Op deze wijze zijn gewogen tarieven per vier-cijferige CVV-code berekend. Deze zijn vervolgens gekoppeld aan het bestand waarin de verrichtingen uitgesplitst waren naar diagnose. Voor de verrichtingen buiten de top-250 zijn ongewogen gemiddelden gebruikt, die eveneens op het zesde niveau van de CVV zijn berekend. De koppeling is in rondes uitgevoerd, waarbij de ongekoppelde cases steeds op een hoger niveau van de CVV opnieuw werden geprobeerd. Verrichtingen die op het zesde niveau niet koppelbaar waren, werden dus op het vijfde niveau of hoger gekoppeld.

Bij de kostenberekening is rekening gehouden met het feit dat nevenverrichtingen niet altijd tegen hetzelfde tarief als de hoofdverrichting kunnen worden gedeclareerd. Dit geldt met name verrichtingen die in dezelfde sessie plaatsvinden. Nu is het helaas niet bekend of de verrichtingen die de LMR als nevenverrichting aanduidt in één sessie met de hoofdverrichting hebben plaatsgevonden. De LMR koppelt namelijk aan elke ziekenhuisopname één hoofdverrichting en merkt alle andere aan als nevenverrichtingen. Vanwege deze onbekendheid is voor een eenvoudige tussenvariant gekozen, waarin alle nevenverrichtingen gewaardeerd zijn tegen het halve tarief. Daarvan uitgezonderd zijn de verrichtingen waarvoor er aantoonbare redenen zijn dat het tarief anders moet zijn. Het betreft:

- Diagnostische verrichtingen (CVV, *hoofdstuk 1*, voor zover opgenomen in de LMR) en een aantal herstelgrepen na een bevalling (CVV 5756-5758). Nevenverrichtingen in deze categorieën kunnen tegen het volledige tarief gedeclareerd worden.
- Een groot aantal ingrepen ter inleiding van de bevalling die niet als nevenverrichting kunnen worden gedeclareerd (CVV 5720 tot 5754 en 5759). Deze vallen allemaal onder het tarief voor de bevalling (als hoofdverrichting) met alle bijkomende verrichtingen. Het neventarief is voor de groep op nul gesteld.
- CABG's (CVV 5361-3) in nevenverrichting (het gaat dan altijd om 2e en 3e omleidingen) waarvoor ruim 200 euro, een fractie van het tarief voor de hoofdverrichting, mag worden gedeclareerd. Een CABG als nevenverrichting bij een andersoortige hoofdverrichting is nagenoeg uitgesloten.
- PTCA's (CVV 8836-9), waarvoor extra 'takken' tijdens dezelfde behandelsessie of opnameperiode niet afzonderlijk mogen worden gedeclareerd. In de LMR worden deze echter als afzonderlijke nevenverrichtingen geregistreerd, waarvoor het tarief daarom op nul is gesteld.

Uit deze kostenberekening volgt voor de klinische verrichtingen een totaal bedrag van 771,4 miljoen euro.

Dagbehandeling

De kosten van medische verrichtingen in dagbehandeling zijn op dezelfde manier berekend als de kosten van klinische verrichtingen. Hieraan toegevoegd zijn de verblijfskosten op de afdeling dagbehandeling waarvoor in 1999 een CTG-tarief van 375 gulden in rekening kon worden gebracht. De kosten zijn berekend aan de hand van gegevens uit de LMR over ruim 850 duizend dagbehandelingen met 630 duizend hoofdverrichtingen en een 120 duizend nevenverrichtingen. Deze aantallen zijn inclusief de psychiatrische universiteitsklinieken (PUK). De totale kosten van dagbehandeling in algemene en academische ziekenhuizen in 1999 werden op deze wijze geschat op 385,7 miljoen euro.

Klinische verpleegdagen

Bovenstaande kosten zijn in mindering gebracht op de totale kosten van algemene en academische ziekenhuizen. Het resterende bedrag van 5.648,5 miljoen euro is geheel toegewezen aan klinische verpleegdagen. Dit is uiteraard een sterke versimpeling van de werkelijkheid. Er zijn veel meer afdelingen waaraan kosten zouden kunnen worden toegewezen, zoals bijvoorbeeld de apotheek, afdelingen voor functieonderzoek en laboratoria. Voor deze afdelingen zijn echter geen landelijke gegevens bekend die voor een kosten van ziekten analyse gebruikt kunnen worden. Daarom zijn alle kosten toegerekend aan de verpleegdagen, met als aanname de veronderstelling dat de kosten van de andere afdelingen meebewegen met het aantal verpleegdagen.

Bij de kostenberekening zijn alle verpleegdagen even zwaar gewogen. Het is algemeen bekend dat IC-dagen duurder zijn, en er zijn ook wel schattingen van ligdagprijzen, maar voor deze KVZ-analyse is het van belang dat ook het landelijk volume van IC-dagen bekend is naar diagnose, leeftijd en geslacht. Dit was voor 1999 helaas niet het geval.

De kosten zijn toegewezen aan diagnose, leeftijd en geslacht aan de hand van LMR-gegevens over 13 miljoen verpleegdagen in algemene en academische ziekenhuizen, waar aan toegevoegd de PIGGz-gegevens over ruim 100 duizend verpleegdagen van de psychiatrische universiteitsklinieken.

1.2 Categoriële ziekenhuizen

De kosten van categoriële ziekenhuizen werden voor 1999 geraamd op 427 miljoen euro. Met kostengegevens van het CTG kan nader onderscheid worden gemaakt tussen de revalidatie-instellingen (227 miljoen euro) en overige categoriële ziekenhuizen (200 miljoen euro). De kosten van de revalidatie-instellingen zijn eerst onderverdeeld naar klinische verpleegdagen enerzijds (56%) en klinische en poliklinische revalidatiebehandelingen anderzijds (44%). Deze verdeling is gebaseerd op kostengegevens naar kostensoort (VRIN, 1999) en is in overeenstemming met bestaande richtlijnen (Oostenbrink, 2000).

Afzonderlijk voor verpleegdagen en revalidatie-behandelingen zijn de kosten vervolgens verdeeld naar leeftijd, geslacht en diagnose op basis van gegevens uit de Databank

Revalidatie over 1999 (VRIN, 2001b). Deze databank bevat gegevens van alle bij de VRIN aangesloten revalidatieklinieken. Als verdeelsleutel zijn gebruikt klinische verpleegdagen respectievelijk klinische en poliklinische behandelinzet. In de Databank Revalidatie wordt de medische diagnose overwegend geregistreerd volgens de ICD-9. Enkele instellingen gebruikten afwijkende classificaties die één op één konden worden vertaald naar de diagnosegroepen van dit onderzoek. Sommige instellingen gebruikten ook de ruwere indeling in ‘revalidatiegroepen’ die naar de diagnosegroepen van dit onderzoek zijn vertaald volgens *tabel D.2*. De kosten van de andere categorale ziekenhuizen, waaronder bijvoorbeeld de astmacentra en het oogziekenhuis, zijn op dezelfde manier toegedeeld als de kosten van algemene en academische ziekenhuizen, namelijk met tarieven voor verrichtingen en dagbehandelingen en met de verpleegdagen als restcategorie. Daarvoor is gebruik gemaakt van LMR-gegevens over categorale ziekenhuizen, die onder andere betrekking hadden op 214 duizend verpleegdagen. Omdat het Antonie van Leeuwenhoek Ziekenhuis niet in de LMR participeert zijn de kosten van dit ziekenhuis (ruim 50 miljoen euro) aan diagnose, leeftijd en geslacht toegewezen aan de hand van de kosten van kanker in algemene en academische ziekenhuizen.

Tabel D.2: Revalidatiegroepen en diagnosegroepen.

Revalidatiegroepen	Diagnosegroepen
0 Onbekend	95-Nog niet toewijsbaar
1 Handletsels	87-Overige ongevallen (eerste as) 94-Overig letsel (tweede as)
2 Armamputaties	87-Overige ongevallen (eerste as) 94-Overig letsel (tweede as)
3 Beenamputaties	46-Overige aandoeningen van het hart-vaatstelsel
4 Status na CVA	44-Beroerte
5 Schedeltrauma's	87-Overige ongevallen (eerste as) 89-Schedel-hersenletsel (tweede as)
6 Neurologie progressief	39-Overige aandoeningen van zenuwstelsel en zintuigen
7 Neurologie regressief	39-Overige aandoeningen van zenuwstelsel en zintuigen
8 Zenuwstelsel	39-Overige aandoeningen van zenuwstelsel en zintuigen
9 Orthopaedie	77-Overige aandoeningen van het bewegingsstelsel
10 Dwarslaesies	87-Overige ongevallen (eerste as) 94-Overig letsel (tweede as)
11 Reumatisch en aanverwant	73-Reumatoïde artritis
12 Rugaandoeningen	77-Overige aandoeningen van het bewegingsstelsel
13 Infantiele encefalopathie	33-Verstandelijke handicap
14 Hart- en bloedvaten	46-Overige aandoeningen van het hart-vaatstelsel
15 Brandwonden en huidulcera	87-Overige ongevallen (eerste as) 94-Overig letsel (tweede as)
16 Overige aandoeningen	95-Nog niet toewijsbaar

1.3 Overige curatieve zorg

Met overige curatieve zorg was in 1999 volgens de Zorgnota 2001 een bedrag gemoeid van 364,2 miljoen euro. Het betreft een zeer diverse sector. *Tabel D.3* geeft een overzicht van de deelsectoren met hun kosten en de wijze waarop deze zijn toegewezen aan

Tabel D.3: Overige curatieve zorg.

	Kosten (mln euro)	Diagnosegroep(en)	Verdeling op basis van
Centra voor erfelijkheids- onderzoek	43,7	78-80 Aangeboren afwijkingen	Ziekenhuizen, leeftijd en geslacht op basis van verdeling voor zwangerschap
Audiologische centra	8,4	38-Gehoortoornissen	Ziekenhuizen
Abortusklinieken	6,2	68-Zwangerschap	Ziekenhuizen
Trombosediensten	26,2	46-Overige aandoeningen hart- vaatstelsel	Ziekenhuizen
Zelfstandige laboratoria	9,0	Alle	Ziekenhuizen
Huisartsenlaboratoria	55,0	Alle	Huisartsen
Radiotherapeutische instituten	44,4	8-23 Nieuwvormingen	Ziekenhuizen
Eurotransplant	7,9	Diverse	Transplantaties in ziekenhuizen
Ned. werkgroep leukemie	1,0	20-Lymfe en bloedkanker	Ziekenhuizen
Dialysecentra	23,6	61-63 Nierziekten	Ziekenhuizen
Kraamklinieken	0,5	68-Zwangerschap	Ziekenhuizen
Overig	138,2	Diverse	Onder andere ziekenhuizen en huisartsen
Totaal	364,2		

diagnose, leeftijd en geslacht. Daarbij is steeds gebruik gemaakt van de verdeling van de kosten in andere sectoren, hetzij naar alle diagnoses, hetzij binnen bepaalde groepen naar leeftijd en geslacht.

2. Eerstelijnszorg

2.1 Huisartsenzorg en gezondheidscentra

Huisartsenzorg (1.049,6 miljoen euro) en gezondheidscentra (23,9 miljoen) zijn samengevoegd omdat voor gezondheidscentra geen aparte verdeelsleutel beschikbaar was. De kosten zijn verdeeld conform de huisartsenzorg die een belangrijk onderdeel vormt van de meeste gezondheidscentra. Daarbij is gebruik gemaakt van de LINH-huisartsenregistratie van het Nivel. Aan deze hebben in 1999 circa 100 huisartsen meegewerkt. Helaas bleek bij slechts 10% van de contacten een diagnose ingevuld te zijn. Om te voorkomen dat het grootste deel van de kosten niet aan een diagnosegroep toewijsbaar zou zijn, is besloten alleen de contacten te gebruiken waarvoor wel een diagnose was geregistreerd. Hierbij is dus de aanname gemaakt dat alle andere consulten dezelfde verdeling over diagnoses zouden hebben als de contacten waarbij wel een diagnose is ingevuld. Per type - telefonisch, normaal, dubbel consult en huisbezoek - zijn de contacten gewogen met CTG-tarieven. Omdat de ICPC alleen onderscheid maakt naar type letsels, en niet naar de externe oorzaken van letsel en vergiftiging, zijn de kosten van de letsels leeftijd, geslacht- en diagnosespecifiek verdeeld naar achterliggende oorzaken aan de hand van een studie van Stichting Consument en Veiligheid (Meerding et al., 1999).

2.2 Tandheelkundige zorg

In de Zorgnota 2001 worden de kosten van tandheelkundige zorg in 1999 geraamd op 504,7 miljoen euro. Dit bedrag omvat alleen het wettelijk deel, dat sinds 1995 sterk beperkt is ten opzichte van voorgaande jaren, met name voor volwassenen. Door deze pakketverkleining valt een belangrijk deel van de kosten buiten het budgettair kader van de Zorgnota. Deze kosten worden echter wel gemaakt, alleen vindt de financiering plaats via aanvullende verzekeringen (derde compartiment) en eigen betalingen. Vanuit het maatschappelijke perspectief dat in kosten van ziekten studies wordt gehanteerd, is het van belang om alle kosten in beeld te hebben, ongeacht het financieringsregime waaronder zij vallen. Daarom wordt in deze studie afgeweken van het kostenbedrag dat in de Zorgnota wordt genoemd. De totale kosten van tandheelkundige zorg in 1999 - exclusief de tandarts-specialisten die tot de ziekenhuiskosten worden gerekend - zijn aan de hand van gegevens van de NMT en schattingen van het derde compartiment geraamd op 1.029,3 miljoen euro. Dit bedrag fungeert als randtotaal in deze studie.

Alle kosten zijn toegewezen aan gebitsafwijkingen. De verdeling over leeftijd en geslacht heeft plaatsgevonden aan de hand van registratiegegevens van de Peilstations van de NMT. In 1999 hebben 1.018 tandartsen aan deze registratie meegewerkt. Voor ons doel waren gegevens beschikbaar over ruim 2,8 miljoen tandheelkundige verrichtingen bij in totaal 653.736 patiënten die een representatieve doorsnede vormen van zowel ziekenfondsverzekerden als particulier verzekerden naar leeftijd en geslacht. De verrichtingen zijn in 13 groepen gewogen met de CTG-tarieven per 1 januari 1999. De populatie is wat gemiddeld wat jonger dan de Nederlandse bevolking, hetgeen er op duidt dat jongeren vaker naar de tandarts gaan dan ouderen.

2.3 Paramedische zorg

De kosten van extramurale paramedische zorg in 1999 worden in de Zorgnota 2001 geraamd op 657,1 miljoen euro. Dit zijn de kosten voor het wettelijk deel, dat niet alle verleende zorg omvat. Een (bovenwettelijk) deel van de zorg is via aanvullende verzekeringen gefinancierd. In 1999 ging het daarbij om 126,6 miljoen euro. Inclusief dit 'derde compartiment' bedroegen de totale kosten van paramedische zorg 777,6 miljoen euro.

Er worden vier deelsectoren onderscheiden: fysiotherapie (683,3 miljoen); oefentherapie Mensendieck en Cesar (42,4 miljoen); logopedie (46,6 miljoen); en ergotherapie (5,3 miljoen).

Fysiotherapie

De kosten van fysiotherapie zijn toegerekend aan diagnose, leeftijd en geslacht met gegevens van het Nivel. Daarbij zijn we ervan uitgegaan dat de verdeling van het aantal zittingen in 1997 een betrouwbaar beeld schetst van de verdeling van de kosten in 1999. Het Nivel heeft in de periode van februari tot en met oktober 1997 gegevens verzameld van 109 praktijken fysiotherapie (145 therapeuten) met in totaal 4.617 patiënten representatief verspreid over ziekenfonds- en particuliere verzekering (71% versus 29%).

Voor ons doel bood deze registratie voor 55.126 zittingen informatie over diagnose, leeftijd en geslacht.

In de paramedische zorg wordt gebruikt gemaakt van de ICPC-codering. Omdat deze alleen letsels onderscheidt en geen letseltoedrachten, zijn de kosten van de letsels leeftijd-, geslacht- en diagnosespecifiek verdeeld naar achterliggende oorzaken aan de hand van een studie van Stichting Consument en Veiligheid (Meerding et al., 1999). Dit geldt ook voor de extramurale oefentherapie.

Oefentherapie

Ook de kosten van oefentherapie zijn met gegevens van het Nivel geanalyseerd. Eveneens in de periode van februari tot en met oktober 1997 heeft het Nivel gegevens verzameld onder 37 praktijken oefentherapie-Cesar en 36 praktijken oefentherapie-Mensendieck. Voor ons doel was informatie beschikbaar over het aantal zittingen naar diagnose, leeftijd en geslacht voor in totaal 2.375 zorggebruikers (waarvan 70% ziekenfonds- en 30% particulier verzekerd) en 30.779 zittingen. We hebben verondersteld dat met deze gegevens een betrouwbaar beeld van de verdeling van de kosten in 1999 kan worden geconstrueerd.

Logopedie

De meest recente gegevens over de extramuraal verleende logopedie dateren uit 1993-1994. Deze gegevens zijn reeds gebruikt in de studie Kosten van Ziekten in Nederland 1994 (KVZ-94). Voor onderhavige studie is daarom gebruik gemaakt van de verdeling in KVZ-94 waarbij de diagnosegroepen zijn aangepast aan de nieuwe, meer uitgebreide indeling.

Ergotherapie

Ergotherapie vormt een relatief klein onderdeel van de extramurale paramedische zorg. Veel ergotherapeuten zijn verbonden aan intramurale instellingen waaronder verpleeghuizen en psychiatrische ziekenhuizen. De enige beschikbare gegevens over het zorggebruik zijn afkomstig uit deze instellingen, en zijn daarom niet representatief voor het zorggebruik naar diagnose, leeftijd en geslacht van de extramurale populatie. Alle kosten van de extramurale ergotherapie zijn daarom aangemerkt als 'nog niet toewijsbaar'. De verdeling over leeftijd en geslacht is gebaseerd op de verdeling bij fysiotherapie en oefentherapie.

2.4 Verloskundige zorg en kraamzorg

In 1999 bedroegen de kosten van verloskundige zorg 71,5 miljoen euro en van kraamzorg 188,9 miljoen euro. Het bedrag voor verloskundige zorg betreft alleen de extramurale zorg. De kosten van verloskundigen in loondienst van ziekenhuizen zijn in de analyse van de ziekenhuiskosten meegenomen.

Alle kosten zijn toegerekend aan zwangerschap, en - hoewel verloskundige zorg en kraamzorg eveneens het kind betreffen - volledige toegerekend aan de moeder. De ver-

deling naar leeftijd heeft plaatsgevonden aan de hand van uitgaven per leeftijdscategorie in het kader van de Ziekenfondswet (CVZ, 2000). Hierbij is aangenomen dat de gemiddelde uitgaven per verzekerde vrouw voor ziekenfonds- en particulier verzekerden gelijk zijn.

2.5 Algemeen maatschappelijk werk, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

De Zorgnota 2001 vermeldt ook de kosten van algemeen maatschappelijk werk (AMW, 108,0 miljoen euro), maatschappelijke opvang (107,0 miljoen) en vrouwenopvang (33,7 miljoen). De financiering van deze sectoren verloopt echter buiten de zorgverzekering. Het AMW wordt door de gemeenten gefinancierd, terwijl maatschappelijke opvang en vrouwenopvang krachtens de Welzijnswet door zogeheten 'centrumgemeenten' worden bekostigd.

Algemeen maatschappelijk werk

De kosten van het AMW zijn verdeeld naar leeftijd, geslacht en diagnose op basis van een landelijke registratie van cliëntsystemen die wordt bijgehouden door de stichting Symbiose. Omdat alleen de einddatum van de cliëntsystemen wordt vastgelegd, en de datum van de afzonderlijke contacten niet bekend is, hebben wij besloten om alleen de cliëntsystemen te gebruiken die in 1999 zijn afgesloten. Dit zou kunnen leiden tot een overschatting van de leeftijd, maar omdat veruit de meeste cliëntsystemen ook in 1999 of in 1998 zijn begonnen is dit effect zeer klein. Een cliëntstelsel omvat doorgaans meerdere cliënten, bijvoorbeeld een heel gezin. Voor die gevallen zijn de contacten per cliëntstelsel verdeeld over de verschillende personen. In het algemeen maatschappelijk werk worden geen medische diagnoses gesteld, maar kent men wel problematieken. Daarvan zijn 'verslaving' en 'overig psychisch' toegekend aan de KVZ-diagnose '32-overige psychische aandoeningen' en 'slachtoffer van machtsmisbruik of geweld' aan '88-complicaties en geweld'. Alle andere problematieken zijn meer sociaal van aard en zijn dus 'niet ziektegerelateerd'.

Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

Voor de kostenverdeling van maatschappelijke opvang en vrouwenopvang is gebruik gemaakt van de KLIMOP-registratie van het NIZW over 1999 waarin verblijfsdagen zijn geregistreerd. Eerst zijn de verblijfsdagen van zes verschillende typen voorzieningen gegroepeerd tot maatschappelijke opvang (algemene crisisopvang, dak- en thuislozenzorg, begeleid wonen overige opvang) en vrouwenopvang (Blijf van m'n lijf huizen, vrouwenopvangcentra, begeleid wonen vrouwenopvang). Vervolgens zijn de kosten verdeeld naar leeftijd, geslacht en problematiek op basis van het aantal verblijfsdagen. Omdat de leeftijdsindeling in de KLIMOP-registratie vrij grof is, zijn de gegevens naar kleinere leeftijdsklassen geïnterpoleerd aan de hand van de leeftijdsverdeling bij het algemeen maatschappelijk werk.

Ook in deze sector werkt men met problematieken in plaats van (medische) diagnoses. Daarvan zijn '(seksuele) geweldproblemen' toegewezen aan de KVZ-groep '88-compli-

caties en geweld' en 'psychosociale, psychische en verslavingsproblemen' aan '32-ovrige psychische aandoeningen'. Alle andere problematieken zijn meer sociaal van aard en zijn dus 'niet ziektegerelateerd'.

3. Farmaceutische hulp en hulpmiddelen

3.1 Farmaceutische hulp

De Zorgnota 2001 noemt voor de kosten van farmaceutische hulp in 1999 een bedrag van 3.155,2 miljoen euro en een additioneel bedrag van 14,9 miljoen euro voor subsidies. Het betreft de extramuraal afgeleverde voorgeschreven geneesmiddelen exclusief de bijbetalingen in het kader van het Geneesmiddelenvergoedingssysteem (GVS). In deze studie is op inhoudelijke gronden voor gekozen om de sector uit te breiden met geneesmiddelen die niet door een arts zijn voorgeschreven (zelfzorggeneesmiddelen, 437,2 miljoen euro) en de bijbetalingen in het kader van het GVS (19,5 miljoen euro).

Extramuraal afgeleverde voorgeschreven geneesmiddelen

Extramuraal afgeleverde voorgeschreven geneesmiddelen worden afgeleverd door een apotheek of een apotheekhoudende huisarts, maar ze kunnen zowel extramuraal als intramuraal worden voorgeschreven (bijvoorbeeld in de polikliniek). Geneesmiddelen die intramuraal worden afgeleverd vallen onder het budget van de intramurale instelling. Geneesmiddelen die niet zijn voorgeschreven vallen onder de zelfzorggeneesmiddelen.

Voor de extramuraal afgeleverde voorgeschreven geneesmiddelen is geen representatieve registratie beschikbaar die de kosten verdeelt naar leeftijd, geslacht en diagnose. Met gegevens uit het Geneesmiddelen Informatie Project (GIP) van het College voor Zorgverzekering (CVZ) konden de kosten echter wel worden verdeeld naar leeftijd, geslacht en soort geneesmiddel. In 1999 bedroeg de dekkingsgraad van deze registratie 55% van alle ziekenfondsverzekerden. Door het GIP is op basis van gegevens van de Stichting Farmaceutische Kengetallen (SFK) de particulier verzekerde populatie toegevoegd, waarna de gegevens zijn opgehoogd naar de totale bevolking van Nederland. Het type geneesmiddel is vastgelegd overeenkomstig de internationaal gangbare Anatomische Therapeutische Chemische classificatie (ATC). Voor het KVZ-onderzoek is het derde niveau van de ATC-code gebruikt, behalve voor de codes die op het vierde niveau meer dan 1% van de totale kosten vertegenwoordigen. In die gevallen zijn de kosten op het vierde niveau van de ATC-classificatie geanalyseerd.

Aangezien hetzelfde geneesmiddel voor meerdere diagnoses kan worden voorgeschreven, zijn de GIP-gegevens verder uitgesplitst naar de KVZ-diagnosegroepen aan de hand van prescriptiegegevens van huisartsen. Daar is geen bezwaar tegen, omdat de huisartsen vaak de vervolgrecepten van medisch specialisten uitschrijven. Op deze wijze wordt ook recht gedaan aan de intramuraal gestelde diagnoses voor extramuraal geleverde geneesmiddelen. Wel is van belang dat: 1) de vullingsgraad van diagnoses bij recepten zo groot mogelijk is; 2) de registratie voldoende groot is en representatief voor heel

Nederland; 3) de kosten zoveel mogelijk op dezelfde manier zijn bepaald als in het GIP. Van de beschikbare huisartsenregistraties voldeed het Integrated Primary Care Information project (IPCI) van de Erasmus Universiteit Rotterdam het best aan deze voorwaarden. IPCI is een landelijk redelijk representatieve registratie van ongeveer 100 huisartsenpraktijken en omvat in totaal ruim 940.000 recepten. De kosten zijn op vergelijkbare manier als in het GIP berekend. Door de registratiehouder van IPCI is via een aantal algoritmes, onder andere rekening houdend met de ziektegeschiedenis van de patiënt, de vullingsgraad van de diagnosegegevens opgehoogd tot 70,8%.

Voor deze studie zijn de gegevens van het IPCI per combinatie van ATC-code, leeftijd en geslacht aan het GIP-bestand gekoppeld, waarna de GIP-kosten aan de hand van de verdeling van de IPCI-kosten zijn verdeeld over de diagnosegroepen. Daarbij zijn alleen die recepten meegenomen waarbij de diagnose was ingevuld.

Een belangrijke wijziging in de diagnosecodering is aangebracht omdat cholesterolverlagende middelen in IPCI vrijwel altijd werden voorgeschreven voor de KVZ-diagnose vetstofwisselingsstoornis. Deze middelen worden echter vrijwel altijd ter preventie van coronaire hartziekten voorgeschreven, en volgens de coderingsstandaarden van het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) en het farmacotherapeutisch kompas moeten ze ook als zodanig worden gecodeerd. Dit heeft, naast het argument van vergelijkbaarheid met de vorige studie, ertoe geleid dat alle kosten voor cholesterolverlagende middelen zijn gehercodeerd naar coronaire hartziekten. Omdat de echte vetstofwisselingsstoornis zoals bedoeld onder ICPC-code T93 zeer zeldzaam is en ditzelfde probleem bij de sector huisartsen speelt waar niet een groep kan worden onderscheiden, is alles wat onder T93 is gecodeerd ondergebracht bij coronaire hartziekten.

Een laatste punt betreft de kosten van ongevallen en letsels. In de ICPC-codering worden namelijk alleen de letsels weergegeven. In dit rapport worden echter ook de kosten van de oorzaken van de letsels (ongevalsgroepen) in kaart gebracht. Daarom zijn de kosten van de letsels leeftijd-, geslacht- en diagnosespecifiek verdeeld naar achterliggende oorzaken aan de hand van een studie van Stichting Consument en Veiligheid (Meerding et al., 1999).

Subsidies

De subsidies bestaan voor een deel uit algemene zaken als beleidsonderzoek, doelmatigheid en GIP (6,1 miljoen euro). Dit deel is analoog aan de verdeling van de extramurale geneesmiddelen toegewezen aan diagnose, leeftijd en geslacht. Voor een ander deel was er in 1999 nog een subsidieregeling voor taxoïden (8,8 miljoen euro). Volgens opgave van het ministerie van VWS betrof het hier 550 gevallen van borstkanker en 710 gevallen van baarmoederhalskanker. De kosten zijn eerst conform deze aantallen verdeeld over beide diagnosecategorieën en vervolgens op basis van de verdeling van de ziekenhuiskosten voor deze diagnoses toegewezen aan de leeftijdgroepen.

GVS-bijbetalingen

GVS-bijbetalingen zijn eigen bijdragen die cliënten moeten betalen indien het voorge-

schreven geneesmiddel duurder is dan de limiet die is bepaald voor een groep vergelijkbare geneesmiddelen. De kosten voor GVS-bijbetalingen worden niet meegenomen in het Zorgnota-bedrag. In GIP worden deze kosten afzonderlijk geschat op 19,5 miljoen euro. De verdeling naar leeftijd, geslacht en diagnose heeft op dezelfde wijze plaatsgevonden als voor de extramuraal afgeleverde voorgeschreven geneesmiddelen.

Zelfzorgeneesmiddelen

De kosten van zelfzorgeneesmiddelen werden door Nprofarm geschat op 437,2 miljoen euro in 1999. Zelfzorgeneesmiddelen zijn dan gedefinieerd als alle geneesmiddelen plus gezondheidsproducten die zonder recept zijn afgeleverd. Geneesmiddelen waarvoor geen recept verplicht is, maar die wel op basis van een recept zijn afgeleverd zijn dus niet in dit bedrag opgenomen. Ze zijn, voor zover ze vergoed worden, wel in het bedrag van de extramuraal voorgeschreven geneesmiddelen opgenomen. De categorie gezondheidsproducten betreft met name vitamines, mineralen en versterkende producten (samen ongeveer 30% van de kosten).

Voor de verdeling van de kosten naar diagnoses is gebruik gemaakt van de indeling naar productgroepen die door Nprofarm wordt gehanteerd (*tabel D.4*).

Tabel D.4: Kosten van zelfzorgeneesmiddelen naar product en toegekende diagnose.

Nprofarm-groep	Kosten in miljoenen euro	KVZ-diagnose
Vitaminen/mineralen	95,2	95-Nog niet toewijsbaar
Producten voor luchtwegen	87,9	50-Overige ademhalingsziekten
Producten tegen pijn	85,6	84-Symptomen
Spijsverteringspreparaten	32,4	56-Overige darmziekten
Andere producten	136,2	95-Nog niet toewijsbaar

Vervolgens zijn deze kosten per productgroep verdeeld naar leeftijd en geslacht met behulp van de POLS-enquête van het CBS waarbij de door het CBS gehanteerde productcategorieën waar nodig zijn gegroepeerd naar de categorieën volgens Nprofarm. Omdat in de POLS-enquête niet wordt gevraagd naar de hoeveelheid en de prijs van de zelfzorgeneesmiddelen die men gebruikt, is hierbij de noodzakelijke veronderstelling gemaakt dat de kosten van zelfzorgmiddelen per gebruiker niet afhankelijk zijn van leeftijd en geslacht.

3.2 Hulpmiddelen

De Zorgnota 2001 vermeldt voor de kosten van hulpmiddelen in 1999 een bedrag van 704,2 miljoen euro en 0,9 miljoen euro voor subsidies. Het betreft de hulpmiddelen die vergoed worden volgens de regeling hulpmiddelen. Evenals bij farmaceutische hulp is er in deze studie op inhoudelijke gronden voor gekozen om de sector uit te breiden. In de eerste plaats met brillen en contactlenzen (538,6 miljoen euro) omdat vergelijkbare hulpmiddelen als gehoorapparaten wel in de regeling zitten en in de bedragen van de Zorgnota zijn meegeteld. In de tweede plaats zou het onlogisch zijn om rollators en

inrichtingselementen voor woningen wel als hulpmiddelen te beschouwen en wonin-gaanpassingen en rolstoelen niet. Daarom zijn ook deze voorzieningen die verstrekt worden onder de Wet Voorzieningen Gehandicapten als een aparte sector toegevoegd (348,6 miljoen euro)

Hulpmiddelen verstrekt volgens de regeling hulpmiddelen

De kosten van hulpmiddelen die worden verstrekt volgens de regeling hulpmiddelen zijn in eerste instantie verdeeld naar type hulpmiddel zoals gedefinieerd in de Monitor hulpmiddelen van CVZ (mei 2001). De gegevens betreffen het hulpmiddelengebruik van ziekenfondsverzekerden in 1999. Op basis van deze cijfers is het totale kostenbedrag van de Zorgnota verdeeld naar type hulpmiddel. Vervolgens zijn deze kosten per type hulpmiddel verdeeld naar geslacht en drie leeftijdsklassen met behulp van informatie uit GIP Hulpmiddelen van het CVZ over 1998. Hierbij is op basis van de verhouding tussen ziekenfondsverzekerden en de rest van de bevolking gecorrigeerd voor het feit dat de ziekenfondspopulatie afwijkt van de totale bevolking. Omdat de indeling van de registratie naar type hulpmiddel tussen beide jaren verschilt is tevens in voorkomende gevallen gegroepeerd naar de grootste gemeenschappelijke deler. Vervolgens zijn per type hulpmiddel diagnoses toegevoegd (zie tabel D.5), en is de leeftijdsverdeling verfijnd aan de hand van prevalentiecijfers en gebruiksgegevens uit de POLS-enquête van het CBS. De subsidies (0,9 miljoen euro) zijn analoog aan deze verdeling toegewezen aan diagnose, leeftijd en geslacht.

Brillen en contactlenzen

De kosten van brillen en contactlenzen zijn bepaald op basis van omzetgegevens van optische artikelen (717 miljoen euro). Hierin zitten echter ook zonnebrillen en kleurlenzen die duidelijk niet tot de gezondheidszorg behoren. In een uitspraak van de Nederlandse Mededingingsautoriteit is deze omzet verder gespecificeerd (Nma, 2001). Van de totale omzet in optische artikelen wordt 579 miljoen euro omgezet bij bedrijven die optiek als hoofdactiviteit hebben, en hun omzet bestaat voor 7% uit zonnebrillen. Hier-

Tabel D.5: Diagnosecategorieën bij hulpmiddelen.

Hoofdgroepen hulpmiddelen	KVZ-diagnosen
Hulpmiddelen voor ademtherapie	49-Astma en COPD
Hulpmiddelen bloedsomloop	46-Overige aandoeningen hart vaatstelsel
Hulpmiddelen bij diabetes	24-Diabetes mellitus
Prothesen	77-Overige aandoeningen bewegingsstelsel
Orthesen	77-Overige aandoeningen bewegingsstelsel
Korsetten	75-Dorsopathieën
Orthopedisch schoeisel	77-Overige aandoeningen bewegingsstelsel
Stoma hulpmiddelen	21-Overige kwaadaardige nieuwvormingen
Hulpmiddelen bij incontinentie	63-Overige ziekten nieren en urinewegen
Hulpmiddelen voor mobiliteit	77-Overige aandoeningen bewegingsstelsel
Gezichtshulpmiddelen	37-Gezichtsstoornissen
Gehoorschulpmiddelen	38-Gehoorsstoornissen
Gebitsprothesen	51-Gebitsafwijkingen
Alle andere	95-Nog niet toewijsbaar

uit volgt voor brillen en contactlenzen een omzet van 538,6 miljoen euro. Deze omzet is verdeeld naar leeftijd en geslacht op basis van de bril- en contactlensdragers volgens de POLS-enquête van CBS. Alle kosten zijn toegewezen aan diagnosegroep ‘37-gezichtsstoornissen’.

Hulpmiddelen verstrekt volgens de WVG

De Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG) financiert woningaanpassingen, woonvoorzieningen, rolstoelen en vervoersvoorzieningen. De vervoersvoorzieningen zijn ondergebracht bij het hoofdstuk vervoer, de andere voorzieningen, met een totaal kostenbedrag van 348,6 miljoen euro inclusief een evenredig deel van de uitvoeringskosten, zijn bij de sector hulpmiddelen ondergebracht.

In het kader van de derde evaluatie WVG hebben 65 gemeenten aangegeven hoe de kosten per type voorziening zijn verdeeld naar leeftijd (drie klassen). Voor een verdere verdeling naar geslacht en meer gedetailleerde leeftijdsgroepen is gebruik gemaakt van een enquête die is uitgevoerd onder 785 gebruikers van de WVG die gezamenlijk 2.600 voorzieningen ontvingen. Daarbij is gewogen voor de totale populatie WVG-gebruikers. De diagnosecategorie is ‘nog niet toewijsbaar’.

4. Geestelijke gezondheidszorg

De sectoren die in de Zorgnota 2001 onder het hoofdstuk geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en maatschappelijke opvang vallen vertegenwoordigen in 1999 gezamenlijk een bedrag van 2.717,8 miljoen euro. Dit komt overeen met 8,3% van de totale zorgkosten in de Zorgnota. In deze studie wordt op een aantal punten afgeweken van de Zorgnota. Dit wordt hieronder toegelicht. In de KVZ-definitie komen de totale kosten op 2.565,3 miljoen euro (7,4% van het totaal).

In de eerste plaats zijn de psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen (PAAZ) ondergebracht bij de sector ziekenhuizen. De reden daarvoor was dat ook de psychiatrische universiteitsklinieken (PUK) tot de ziekenhuiszorg worden gerekend, en het zorggebruik op de PAAZ-en in de ziekenhuisregistratie (LMR) wordt bijgehouden. In de tweede plaats zijn de medische kindertehuizen (MKT) en medische kleuterdagverblijven (MKD) aan het Zorgnota-bedrag toegevoegd. Het gaat in deze voorzieningen immers ook om geestelijke gezondheidszorg, ook al vindt de financiering plaats via de Welzijnswet.

De sector zelf deelt de geestelijke gezondheidszorg reeds enige tijd in naar vijf zorgcircuits (kinder- en jeugdzorg, volwassenenzorg, ouderenzorg, forensische zorg en verslavingszorg). Dit hangt samen met de ontschotting van de sector en het ontstaan van regionale GGZ-centra die alle GGZ-functies aanbieden. Het onderscheid tussen de diverse zorgvoorzieningen wordt daarom steeds minder duidelijk en relevant. Toch wordt in deze studie de traditionele indeling naar voorzieningen als uitgangspunt genomen. Dit heeft te maken met het feit dat zowel de zorgregistraties over 1999 als de Zorgnota 2001 nog

op deze wijze zijn ingedeeld. Hieronder zijn de voorzieningen gegroepeerd naar intramuraal, semimuraal, extramuraal en overig. Omdat het onderscheid naar voorzieningen steeds verder vervaagt en het onderscheid naar zorgcircuits nog niet in deze studie kon worden doorgevoerd, worden de resultaten van de geestelijke gezondheidszorg in het tabellenboek wel als één geheel gepresenteerd.

4.1 Intramurale geestelijke gezondheidszorg

De intramurale geestelijke gezondheidszorg omvat algemene psychiatrische ziekenhuizen (1.425,4 miljoen euro), instellingen voor kinder- en jeugdpsychiatrie (109,1 miljoen), verslavingsklinieken (73,8 miljoen), TBS-instellingen (122,7 miljoen), medische kindertehuizen (27,2 miljoen) en medische kleuterdagverblijven (77,6 miljoen).

Bij de verdeling van de kosten voor de eerstgenoemde vier typen instellingen is gebruik gemaakt van het Patiëntenregister intramurale geestelijke gezondheidszorg (PIGGz) over 1998. In verband met de overgang naar een nieuw registratiesysteem in 2000 was de deelname aan de registratie over 1999 zo sterk afgenomen dat het omwille van de representativiteit beter was gegevens over 1998 te gebruiken. De zorg die door deze instellingen wordt geleverd is ingedeeld in twee groepen: intramurale behandeldagen en deeltijdbehandelingen. Instellingen voor intramurale geestelijke gezondheidszorg leveren dus ook -en in toenemende mate- extramurale zorg.

In de PIGGz staan gegevens over het zorggebruik naar leeftijd, geslacht en diagnose van cliënten van ongeveer de helft van het totaal aantal instellingen. Het zorggebruik omvat het aantal intramurale verblijfsdagen en de inschrijfperiode voor deeltijdbehandeling. Niet bekend is dus het aantal deeltijdbehandelingen. Om toch een goed onderscheid tussen de kosten van deeltijdbehandelingen en intramuraal verblijf te kunnen maken is gebruik gemaakt van het eerste Brancherapport GGZ waarin de kosten voor alle instellingstypen in 1997 werden verdeeld naar 24-uurszorg, deeltijdbehandeling en poliklinische of ambulante zorg. De (zeer beperkte) kosten van de poliklinische en ambulante zorg binnen bovengenoemde instellingstypen zijn toegevoegd aan de kosten van deeltijdbehandeling, omdat er over de ambulante behandelingen geen registratiegegevens beschikbaar waren. De kostenbedragen zijn vervolgens aangepast aan 1999. *Tabel D.6* geeft de kostenverdeling die hieruit volgt.

Tabel D.6: Splitsing kosten van de intramurale geestelijke gezondheidszorg in voltijd en deeltijd.

Sector	Kosten (miljoenen euro)	
	voltijd	deeltijd
Algemene psychiatrische ziekenhuizen	1.249,3	176,0
Instellingen voor kinder- en jeugdpsychiatrie	77,5	31,6
Verslavingsklinieken	64,4	9,4
TBS-instellingen	122,7	

De toedeling van de kosten naar leeftijd, geslacht en diagnose heeft per deelsector afzonderlijk plaatsgevonden, gebruikmakend van het aantal verblijfsdagen voor voltijdbehandeling en de inschrijfperiode voor deeltijdbehandeling. Daarbij is dus de noodzakelijke veronderstelling gemaakt dat het aantal dagbehandelingen evenredig is aan de lengte van de inschrijvingsduur. Tevens is verondersteld dat de kosten van een intramurale behandeldag of deeltijdbehandeling niet samenhangen met leeftijd, geslacht en diagnose, ondanks het feit dat voor kinderen en volwassenen verschillende tarieven van kracht zijn.

Clënten waarbij geen diagnose werd geregistreerd zijn toegewezen aan ‘32-overige psychische ziekten’. Het betreft 5% van het aantal dagen waarbij geen diagnose werd vermeld, en 35% waar als diagnose ‘onbekend’ werd ingevuld. Als gevolg hiervan zijn de kosten van de restgroep ‘overige psychische ziekten’ waarschijnlijk overschat en van de andere diagnosen enigszins onderschat.

Bij de verdeling van de kosten voor MKD en MKT is gebruik gemaakt van de CREMM-registratie over 1999. Hier worden geen behandeldagen of deeltijdbehandelingen geregistreerd, maar achtergrondkenmerken van aanwezige kinderen op 31 december 1999. De verdeelsleutel is hier dus het aantal cliënten op peildatum. In de CREMM-registratie wordt de diagnose op meerdere assen geregistreerd. Hier is gekozen voor de psychische diagnose als hoofddiagnose. Diagnosegegevens zijn beschikbaar voor kinderen tot 1,5 jaar enerzijds en ouder dan 1,5 jaar anderzijds. De diagnosegegevens voor kinderen tot 1,5 jaar zijn toegerekend aan de 0-jarigen. De andere aan de leeftijdsgroepen 1-4, 5-9 en 10-14 jaar. Daardoor is de verdeling van diagnosegroepen voor die leeftijdsgroepen gelijk. Verder is door deze aanpak ook de verdeling over diagnosegroepen voor jongens en meisjes gelijk.

4.2 Semimurale geestelijke gezondheidszorg

De semimurale geestelijke gezondheidszorg omvat alleen de Regionale Instellingen voor Beschermd Wonen (RIBW-en, 149,6 miljoen euro).

Bij de verdeling van de kosten voor de RIBW-en is gebruik gemaakt van de jaarlijkse landelijke enquête van GGZ-Nederland. RIBW-en leveren vier soorten producten: beschermd wonen, begeleid zelfstandig wonen, dagbesteding en casemanagement. Uit het Brancherapport GGZ blijkt dat in 1999 ruim 90% van de middelen aan beschermd wonen werd besteed. Een leeftijd- en geslachtsverdeling van cliënten is alleen beschikbaar voor beschermd wonen en dagbesteding. Voor de KVZ-analyse is besloten om alleen gebruik te maken van de gegevens over beschermd wonen. Naast de beperkte kosten van dagbesteding heeft dit ook te maken met het feit dat de dagactiviteitencentra voor een belangrijk deel buiten het RIBW-budget vallen.

In de landelijke enquête worden geen behandeldagen of deeltijdbehandelingen geregistreerd, maar achtergrondkenmerken van aanwezige cliënten op 31 december 1999. Als verdeelsleutel is dus het aantal cliënten op peildatum gebruikt. Verder bevatten de

enquête-uitkomsten geen diagnosegegevens en leeftijd en geslacht zijn evenmin gelijktijdig beschikbaar. Daarom zijn alle kosten toegewezen aan ‘32-overige psychische ziekten’ en is voor een verfijning van de verdeling van de kosten naar leeftijd en geslacht gebruik gemaakt van bevolkingscijfers van het CBS over 1999.

4.3 Extramuraal geestelijke gezondheidszorg

Binnen extramuraal geestelijke gezondheidszorg kunnen Regionale Instellingen voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg (RIAGG-en, 380,5 miljoen euro) vrijgevestigde psychiaters (72,0 miljoen) en Consultatiebureau’s voor Alcohol en Drugs (CAD’s, 81,2 miljoen) worden onderscheiden.

De kosten van de RIAGG-en zijn verdeeld met behulp van de NIS-registratie van GGZ Nederland over het jaar 1997. Het betreft een landelijke registratie waarin tot en met 1998 leeftijd, geslacht, diagnose soort en soort en aantal contacten van de cliënten van RIAGG-en is bijgehouden. In 1999 is de registratie beëindigd, en hierop vooruitlopend nam in 1998 de deelname sterk af. Daarom is voor deze studie in overleg met GGZ-Nederland besloten om de registratie over het jaar 1997 te gebruiken.

In de NIS-registratie zijn ook personen opgenomen die vallen in de categorie ‘betrokken aan hulp bij derde’ (1,4%). Deze contacten met het RIAGG zijn in de KVZ-analyse buiten beschouwing gelaten. De verdeling van de kosten is alleen gebaseerd op de gegevens van de cliënten zelf.

De diagnoses werden in de NIS gecodeerd volgens de DSM-IV classificatie. Daarin worden vijf assen onderscheiden, waarvan in deze studie alleen de hoofddiagnosen op één van beide assen met psychiatrische diagnoses zijn gebruikt. De contacten met diagnose onbekend (54%) zijn toegewezen aan de groep overige psychische ziekten.

Het ene contact vergt meer tijd van een zorgverlener dan het andere. In de CTG-tarieven is hiermee rekening gehouden en zijn verschillende tarieven toegekend op basis van type contact (bijvoorbeeld crisiscontact versus begeleidingscontact), groepscontact versus individueel contact, jeugd versus volwassenen en binnen kantooruren versus buiten kantooruren. Hoewel de CTG-tarieven niet volledig gebaseerd zijn op feitelijke kosten wordt in de KVZ-analyse weging voor zorgzwaarte met deze tarieven verkozen boven de veronderstelling dat de gemiddelde kostprijs per contact niet verschilt over leeftijd, geslacht en diagnose.

Het Zorgnota-bedrag voor 1999 wijkt af van de totale kosten van contacten met vrijgevestigde psychiaters en psychotherapeuten. In 1996 is het pakket verkleind met een bedrag van ongeveer 18,2 miljoen euro. Dit heeft er ongetwijfeld toe geleid dat een deel van deze zorg nu op een andere manier wordt gefinancierd. Geschat wordt dat deze sector 60% van haar inkomsten uit bronnen dan de AWBZ ontvangt, waaronder bijvoorbeeld Arbo-diensten. In deze studie is ervoor gekozen om alleen de 18,2 miljoen euro pakketverkleining toe te voegen aan het bedrag dat in de Zorgnota is genoemd. Naast

onbekendheid van de feitelijk juiste bedragen vormde de vergelijkbaarheid met KVZ-94 daarvoor een belangrijk argument.

De cliëntenpopulatie van vrijgevestigde psychiaters en psychotherapeuten bestaat uit twee groepen. Van het Zorgnotabedrag is namelijk 9,1 miljoen euro bestemd voor vrijgevestigde psychiaters die werkzaam zijn in PAAZ-en. Zij hebben een andere cliëntenpopulatie dan de zelfstandige vrijgevestigde psychiaters en psychotherapeuten. Voor de kostenverdeling zijn daarom twee verschillende registraties gebruikt.

De contacten van de zelfstandige vrijgevestigde psychiaters en psychotherapeuten worden niet bijgehouden in een landelijke registratie. Daarom hebben wij gebruik gemaakt van de landelijke enquête die GGZ Nederland heeft gehouden onder haar leden die zijn aangesloten bij de 'door of vanwege RIAGG-constructie'. Hieruit is het aantal contacten in 1999 bekend. Deze zijn wel uitgesplitst naar leeftijd, geslacht en diagnose, maar helaas niet gelijktijdig. De verdeling over mannen en vrouwen is daarom voor iedere leeftijdscategorie gelijk verondersteld. Omdat de totale diagnoseverdeling vrij goed overeen bleek te komen met de diagnoseverdeling van RIAGG-en, is besloten de leeftijd- en geslachtspecifieke diagnoseverdeling van RIAGG-en ook toe te passen.

De kosten van vrijgevestigde psychiaters die werkzaam zijn bij PAAZ-en zijn op dezelfde wijze als de kosten van de PAAZ-en zelf toegewezen aan diagnose, leeftijd en geslacht, namelijk aan de hand van gegevens uit de LMR-registratie. De methode hiervan is toegelicht bij de ziekenhuizen.

Het zorggebruik van de CAD's wordt door de stichting Informatievoorziening Verslavingszorg (IVV) bijgehouden in de LADIS-registratie. Aan de hand van deze registratie zijn alle contacten verdeeld naar leeftijd, geslacht en problematiek. Alle kosten van alcohol en drugsproblemen zijn toegewezen aan '31-alcohol en drugs'. De kosten van gokverslaafden en overige verslaafden zijn toegewezen aan de categorie overige psychische stoornissen. Ook is hier bij de verdeling van de kosten rekening gehouden met het feit dat het ene contact meer kost dan het andere. Het Brancherapport GGZ geeft aan dat een methadoncontact gemiddeld 54/189e deel kost van een behandelcontact. Deze weging hebben wij overgenomen.

4.4 Overige geestelijke gezondheidszorg

De overige geestelijke gezondheidszorg omvat de Zorgnota-sectoren overige ambulante geestelijke gezondheidszorg (7,3 miljoen euro), overige verslavingszorg (19,7 miljoen) en subsidieregelingen GGZ (19,2 miljoen). Deze middelen waren grotendeels bestemd voor de hierboven besproken sectoren, en zijn, omdat registratiegegevens ontbreken, analoog aan deze sectoren toegewezen aan diagnose, leeftijd en geslacht.

Overige ambulante geestelijke gezondheidszorg bestaat met name uit onderzoeksinstituten, projecten en preventie. Het betreft dus de ondersteuning van ambulante zorg. De kosten zijn verdeeld naar leeftijd, diagnose en geslacht conform de RIAGG-verdeling.

Overige verslavingszorg betreft met name onderzoek en experimentele projecten op het terrein van verslaafdenzorg en overlastbeleid. De kosten zijn verdeeld naar leeftijd, diagnose en geslacht conform de CAD-verdeling.

Voor de sector Subsidieregelingen GGZ is gebruik gemaakt van een detailoverzicht van subsidieregelingen van het Ministerie van VWS. Daaruit blijkt dat ruim 14,5 miljoen euro bestemd was voor begeleiding van maatschappelijke opvang en openbare gezondheidszorg. Deze kosten zijn verdeeld naar leeftijd, geslacht en diagnose conform de verdeling van maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. De andere 4,5 miljoen euro was bestemd voor zorgvernieuwing, PGB en onderzoek en analoog aan de RIAGG-en toegewezen aan diagnose, leeftijd en geslacht.

5. Gehandicaptenzorg

De sectoren die in de Zorgnota 2001 onder het hoofdstuk gehandicaptenzorg vallen, vertegenwoordigden in 1999 een totaalbedrag van 3.014,8 miljoen euro. De sector wordt meestal ingedeeld naar de doelgroep op basis van het type beperking: verstandelijk, lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten. In de Zorgnota wordt een indeling naar voorzieningen gehanteerd, waarbij in deze studie wordt aangesloten. Hoewel de aanduidingen binnen de gehandicaptenzorg wat achterhaald zijn, worden de deelsectoren gegroepeerd onder intramurale, semimurale en extramurale zorg. Deze indeling is gekozen omdat deze voor 1999 zowel door de Zorgnota als door de zorgregistraties werd gebruikt.

5.2 Intramurale gehandicaptenzorg

Instellingen voor verstandelijk gehandicapten

De instellingen voor verstandelijk gehandicapten vormen met 1.797,9 miljoen euro de grootste categorie voorzieningen binnen de gehandicaptenzorg. Er worden drie instellingstypen onderscheiden: 1) algemene instellingen voor verstandelijk gehandicapten; 2) instellingen voor jeugdig licht verstandelijk gehandicapten (JLVG); 3) instellingen voor meervoudig gehandicapten (MVG). De verdeling van de totale kosten over deze instellingstypen is gebaseerd op het derde Brancherapport Gehandicaptenzorg. De bedragen die daar genoemd zijn voor algemene instellingen (1.730,9 miljoen), JLVG (125,2 miljoen) en MVG (73,6 miljoen), wijken door hun berekeningswijze af van de Zorgnota en zijn daarom teruggeschaald naar het totaalbedrag volgens de Zorgnota 2001. Voor de verdeling van de kosten naar leeftijd en geslacht binnen ieder soort voorziening is gebruik gemaakt van de Landelijke Registratie Zorg- en dienstverlening aan mensen met een verstandelijke handicap (LRZ) op peildatum 1 januari 1999. Alle kosten, ook van de instellingen voor meervoudig gehandicapten, zijn toegewezen aan de diagnosegroep verstandelijke handicaps.

Door de kosten voor alle instellingstype wordt rekening gehouden met verschillen in zorgzwaarte tussen de verschillende populaties. In aanvulling hierop is ook een variant

gemaakt waarin rekening werd gehouden met zorgzwaarte op basis van het niveau van functioneren. Daarbij is gebruik gemaakt van een kostenonderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) waaruit bleek dat het niveau van functioneren (in combinatie met het type voorziening) de belangrijkste verklarende variabele was voor de gemiddelde kosten per cliënt per dag. De weging met deze gemiddelde kosten bleek de verdeling van de totale kosten over leeftijd en geslacht echter nauwelijks te beïnvloeden. Kennelijk verschilt de verdeling van het niveau van functioneren nauwelijks tussen leeftijd- en geslachtscategorieën.

Instellingen voor zintuiglijk gehandicapten

De instellingen voor zintuiglijk gehandicapten (73,2 miljoen euro) omvatten instellingen voor mensen met auditieve beperkingen en instellingen voor mensen met visuele beperkingen. Op basis van het jaarverslag 1999 van het Centraal Administratie Kantoor Bijzondere Zorgkosten (CAK) zijn de kosten verdeeld over beide instellingscategorieën, waarbij de kosten zijn teruggeschaald naar het totaalbedrag dat door de Zorgnota wordt genoemd. Bij de toedeling is rekening gehouden met het aantal bezette en onbezette plaatsen. Ook wordt onderscheid gemaakt naar residentiële en niet-residentiële zorg. Dit leidt tot de volgende verdeling: visueel residentieel 16,2 miljoen euro, visueel niet-residentieel 18,7 miljoen, auditief residentieel 27,6 miljoen en auditief niet-residentieel 10,8 miljoen.

De instellingen voor zintuiglijk gehandicapten participeren niet in een landelijke cliëntenregistratie. Wel houdt de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) jaarlijks een enquête onder haar leden waarin onder andere wordt gevraagd naar de leeftijdsverdeling van de cliëntenpopulatie. Voor wat betreft de visueel gehandicapten was de respons redelijk (67% van de instellingen) en werden de resultaten gepubliceerd. Voor de auditief gehandicapten was de respons gering (33% van de instellingen) en werden de resultaten niet gepubliceerd. Zowel vanwege de magere respons als ook vanwege het ontbreken van een verdeling naar geslacht zijn voor dit onderzoek de cliëntenbestanden van de grootste instelling voor mensen met visuele beperkingen en die van de grootste instellingen voor mensen met auditieve beperkingen aangevraagd en toegevoegd. Met deze uitgebreide bestanden zijn de kosten per type instelling en zorgvorm verdeeld naar leeftijd en geslacht. Voor de instellingen voor mensen met visuele beperkingen is altijd de hoofddiagnose gezichtsstoornissen gekozen en voor de instellingen voor mensen met auditieve beperkingen zijn alle kosten aan gehoorstoornissen toegewezen hoewel meer dan 80% van de residentiële zorg wordt verleend aan meervoudig gehandicapten.

Grote woonvormen

Grote woonvormen bieden zorg voor mensen met een lichamelijke handicap. Binnen de gehandicaptenzorg vormen zij met 45,8 miljoen euro één van de kleinere deelsectoren. Tot en met 1998 werd het zorggebruik bijgehouden in FREGIS, een landelijke cliëntenregistratie. Vanaf 1999 is er alleen informatie beschikbaar uit de jaarlijkse enquête van de VGN. Daarin wordt onder meer gevraagd naar de leeftijdsverdeling van de cliëntenpopulatie. Aangezien voor het KVZ-onderzoek naast leeftijd ook geslacht en diagnose van belang zijn, is niet gekozen voor de VGN-enquête maar voor wat oudere gegevens

uit FREGIS. Omdat de registratie al in 1998 werd afgebouwd is gekozen voor het peiljaar 1997. In dat jaar bedroeg de dekkingsgraad 75% van het aantal toegelaten plaatsen.

5.2 Semimurale gehandicaptenzorg

Dagverblijven voor gehandicapten

Met de dagverblijven voor gehandicapten was in 1999 een bedrag van 344,8 miljoen euro gemoeid. De kosten zijn op basis van het Brancherapport Gehandicaptenzorg 1999 gesplitst naar kinderdagverblijven voor verstandelijk gehandicapten (188,4 miljoen euro), dagverblijven voor ouderen met een verstandelijke handicap (225,1 miljoen euro) en instellingen voor dagbesteding voor lichamelijk gehandicapten (45,4 miljoen euro). De bedragen zijn vervolgens teruggeschaald naar het bedrag zoals vermeld in de Zorgnota 2001.

De kosten van kinderdagverblijven voor verstandelijk gehandicapten (105 miljoen euro) zijn bij afwezigheid van een landelijke cliëntenregistratie verdeeld op basis van een enquête op instellingsniveau uitgevoerd door de VGN. Op deze wijze is voor 61% van de instellingen informatie beschikbaar over de aanwezige cliënten op 31 december 1999. Omdat de VGN-enquête geen informatie over de geslachtsverdeling bevat, is daarvoor teruggevallen op gegevens uit 1997 (met een dekkingsgraad van 42%). Deze geslachtsverdeling is niet leeftijdspecifiek. Omdat het bij deze instellingen om een beperkt aantal leeftijdsgroepen gaat, is de verhouding tussen het aantal jongens en meisjes voor alle leeftijd gelijk verondersteld. Alle kosten zijn toegewezen aan verstandelijke handicaps.

Voor de verdeling van de kosten van dagverblijven voor ouderen met een verstandelijke handicap (199,5 miljoen euro) was eveneens geen cliëntenregistratie beschikbaar. De basis voor de verdeling is ook hier de enquête op instellingsniveau over 1999 door de VGN (dekkingsgraad 61%). Hier lopen de leeftijden echter veel meer uiteen dan bij de kinderdagverblijven en speelt de leeftijdspecifiek verdeling over mannen en vrouwen dus een grotere rol. Omdat bovendien de leeftijdsverdeling in de enquête vrij grof was, en bekend is dat het grootste deel van de cliënten in een gezinsvervangend tehuis (GVT) woont, is besloten om de toedeling naar leeftijd en geslacht te detailleren op basis van gegevens over de GVT-populatie. Alle kosten zijn toegewezen aan verstandelijke handicaps.

De kosten van activiteitencentra voor lichamelijk gehandicapten (40,2 miljoen euro) zijn verdeeld op basis van de landelijke cliëntenregistratie FREGIS van VGN. De gegevens hebben betrekking op 1998 en vertegenwoordigen 52% van het totaal. Voor veel cliënten bleek geen informatie over de diagnose beschikbaar te zijn (48%). De corresponderende kosten zijn toegewezen aan de categorie 'nog niet toewijsbaar'. Bij de analyse van deze sector is bewust geen gebruik gemaakt van de instellingenenquête over 1999 van de VGN, omdat daarin niet gelijktijdig is gevraagd naar leeftijd, geslacht en diagnose.

Gezinsvervangende tehuizen

Ook binnen de sector van de gezinsvervangende tehuizen (GVT-en, 493,3 miljoen euro) kunnen meerdere categorieën worden onderscheiden. Volgens het Brancherapport

Gehandicaptenzorg 1999 bedroegen de kosten voor lichamelijk gehandicapten 93 miljoen euro, en voor verstandelijk gehandicapten 445,2 miljoen euro. Deze bedragen zijn teruggeschaald naar het niveau van de Zorgnota. Een nadere detaillering voor instellingen voor kinderen en volwassenen was zowel voor de kosten als voor de gegevens over het zorggebruik niet beschikbaar.

De verdeling van de kosten van GVT-en voor verstandelijk gehandicapten is gebaseerd op een cliëntenregistratie van Stichting Philadelphia die gegevens over ongeveer 10% van de landelijke populatie bevat. In deze registratie zijn ook GVT-en voor kinderen opgenomen, maar de dekkingsgraad voor kinderen en volwassenen afzonderlijk is onbekend. De kosten zijn verdeeld naar leeftijd en geslacht op basis van het aantal cliënten op 31 december 1999. Alle kosten zijn toegewezen aan verstandelijke handicaps.

De kosten van GVT-en voor mensen met een lichamelijke handicap, ook wel 'kleine woonvormen' genoemd, zijn verdeeld op basis van de eerder genoemde FREGIS-registratie over 1998. Voor 45% van de instellingen zijn gegevens beschikbaar. De kosten zijn verdeeld naar leeftijd, geslacht en diagnose op basis van het aantal cliënten op 31 december 1998. De kosten van cliënten waarvoor geen diagnose bekend was (43%) zijn als 'nog niet toewijsbaar' geclassificeerd.

5.3 Extramurale en overige gehandicaptenzorg

Overige subsidies art. 9 WFV gehandicapten

In deze sector van de Zorgnota zijn de uitgaven en ramingen van verschillende subsidie-regelingen opgenomen (60,1 miljoen euro). Het Ministerie van VWS heeft een gedetailleerd overzicht geleverd van de regelingen. Al deze regelingen, behalve die voor ADL-clusters en ADL-assistentie hebben betrekking op de eerder besproken sectoren van de gehandicaptenzorg. Alleen voor ADL (29,5 miljoen euro) is daarom een nieuwe verdeelsleutel gemaakt. De kosten van de andere onderdelen (30,6 miljoen euro) zijn verdeeld conform de sector waarbinnen de subsidieregeling van kracht was.

De verdeling van de kosten voor ADL naar leeftijd en geslacht is gebaseerd op de cliëntenregistratie in 2001 van Stichting Fokus. Deze stichting biedt mensen met een ernstige lichamelijke handicap ADL-assistentie in en om zogenaamde Fokuswoningen. Omdat Fokus de enige zorgaanbieder is vertegenwoordigt deze registratie alle cliënten. Aangezien in de registratie geen diagnosegegevens bijgehouden worden, zijn alle kosten aan de categorie 'nog niet toewijsbaar' toegekend.

Sociaal pedagogische diensten

Sociaal Pedagogische Diensten (SPD-en) leveren verschillende vormen van begeleiding aan mensen met een verstandelijke handicap. De totale kosten in 1999 bedroegen 65,9 miljoen euro. In het Brancherapport Gehandicaptenzorg 1999 worden vier soorten begeleiding onderscheiden: maatschappelijk werk en zorgconsulentschap (MW&ZC), praktisch pedagogische gezinsbegeleiding (PPG/Vroeghulp), begeleid zelfstandig wonen (BZW) en arbeidsintegratie.

De cliëntenpopulaties verschillen per soort begeleiding. Daarom zijn de kosten gesplitst. Aangezien geen gegevens beschikbaar waren over de verdeling van kosten naar soort begeleiding, zijn de kosten verdeeld op basis van de verdeling van het totaal aantal begeleidingen. De verdeling naar grove leeftijdsgroepen binnen ieder soort begeleiding heeft plaatsgevonden met gegevens over 1998 uit het Brancherapport Gehandicaptenzorg 1999. Voor de verdeling naar kleinere leeftijdsgroepen en geslacht is vervolgens gebruik gemaakt van de cliëntgegevens van twee (van de zesendertig) individuele instellingen. Alle kosten zijn toegewezen aan de diagnosegroep verstandelijke handicaps.

Persoonsgebonden budgetten verstandelijk gehandicapten

In 1999 is in het kader van de regeling PGB verstandelijk gehandicapten 41,2 miljoen euro beschikbaar gesteld aan individuele budgethouders. De kosten zijn verdeeld naar leeftijd en geslacht op basis van gegevens van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) die de PGB-regeling uitvoert, zodat de dekkingsgraad 100% is. Alle kosten zijn toegewezen aan de diagnosecategorie verstandelijke handicaps.

Zorgvernieuwingsfonds

In 1999 omvatte het Zorgvernieuwingsfonds 1,4 miljoen euro, hetgeen beduidend minder was dan in de jaren daarvoor. De oorzaak daarvan is dat de meeste onderdelen na 1998 bij andere sectoren van de gehandicaptenzorg zijn ondergebracht. In 1999 ging het alleen nog om de Zorg-op-maat regeling voor mensen met een lichamelijke handicap. In feite betreft het hier geormerkte gelden bestemd voor GVT-en voor lichamenlijk gehandicapten. De kosten zijn dan ook conform deze GVT-en verdeeld.

Gehandicaptengroting

In deze sector zijn een aantal subsidies met een totaalbedrag van 13,4 miljoen euro ondergebracht. Deze hebben het algemene doel om te bevorderen dat mensen met een handicap goed kunnen functioneren en zich ten volle kunnen ontplooiën. Gezien dit algemene karakter zijn de kosten verdeeld conform de gezinsvervangende tehuizen.

Zorg-op-maat semimuraal

Deze sector omvat zorg-op-maat gelden (77,8 miljoen euro) die specifiek bestemd zijn voor dagverblijven en gezinsvervangende tehuizen voor mensen met een verstandelijke handicap. Het bedrag is over beide instellingstypen verdeeld conform de budgetten (GVT 44,5 miljoen euro en dagverblijven 33,2 miljoen euro). De kosten van het deel dagverblijven zijn verdeeld conform de sector dagverblijven voor verstandelijk gehandicapten. De kosten van het deel GVT zijn verdeeld op basis van een aparte cliëntregistratie van de Stichting Philadelphia over cliënten van zorg-op-maat regelingen met peildatum 31 december 1999. Alle kosten zijn toegekend aan de diagnose verstandelijke handicaps.

6. Verpleging, verzorging en thuiszorg

6.1 Verpleeghuizen

De kosten van verpleeghuiszorg in 1999 worden in de Zorgnota 2001 geraamd op 2.877,2 miljoen euro (8,0% van de totale kosten). Dit is inclusief de zogeheten 1-oktober-regeling (0,6 miljoen euro) die geheel ten goede komt aan de verpleeghuizen.

De kosten zijn toegekend aan diagnose, leeftijd en geslacht met gegevens over de verpleeghuispopulatie uit SIVIS (het SIG Verpleeghuis Informatie Systeem) en de LZV (Landelijke Zorgregistratie Verpleeghuizen). In totaal namen 222 van de 334 verpleeghuizen aan deze registraties deel (SIVIS: 115 (37%); LZV: 107 (32%)). Zij leverden informatie over 10,2 miljoen verpleegdagen en 336 duizend dagbehandelingen.

Voor de toerekening van kosten aan diagnoses is gebruik gemaakt van de SIVIS-lijst die in totaal ongeveer 100 categorieën omvat (zie *bijlage B*). Omdat alle codes afzonderlijk zijn opgevraagd, konden de kosten in meer detail aan diagnoses worden toegekend dan in de studie over 1994 waarin dat niet was gebeurd. Niettemin worden in de SIVIS-classificatie een aantal diagnoses samengenomen die voor ons doel verder moeten worden uitgesplitst. Voor de volgende categorieën is een nadere uitsplitsing gemaakt:

- de kosten van een aantal kankers, namelijk van het spijsverteringsstelsel (SIVIS 2.01), de geslachtsorganen (2.06-7) en van het lymfe- en bloedstelsel (2.10) zijn per leeftijd-geslachts-groep toegeëld aan de hand van sterftcijfers;
- de kosten van overige fracturen (17.02) zijn toegekend aan fracturen van onderste en bovenste extremiteiten op basis van LMR-gegevens over deze fracturen in de ziekenhuizen;
- voor de toedeling van de kosten van ‘status na heupoperatie’ (19.03) is eveneens gebruik gemaakt van ziekenhuisgegevens, namelijk van de diagnoses die bij heupoperaties in de LMR werden geregistreerd.

Een tweetal indicaties die in verpleeghuizen veelvuldig als nevendiagnose optreden, namelijk sepsis (1.03) en decubitus (12.01) zijn in aanvulling op de primaire diagnoses opgevraagd en aan een afzonderlijke diagnose-as toegekend.

De SIVIS classificatie kent geen oorzaken van letsel en vergiftiging. Daarom zijn aan de hand van de verdeling in de ziekenhuiskosten de kosten per letselgroep, leeftijd- en geslachtsspecifiek toegekend aan de externe oorzaken van letsel en vergiftiging.

Bij de toedeling van de kosten naar leeftijd is een kleine correctie toegepast. Zowel in SIVIS als in de LZV kwam een relatief groot aantal patiënten voor met een leeftijd van 0-9 jaar. Bij navraag bleek het met grote waarschijnlijkheid te gaan om mensen van honderd jaar en ouder, waarvoor de geboorte-eeuw niet of niet juist was ingevuld. De kosten van deze ‘jongste’ groep zijn daarom toegerekend aan de hoogste leeftijdsgroep.

Als eenheid voor de kostentoerekening is het aantal verpleegdagen gebruikt. Daarbij is geen onderscheid gemaakt tussen volledige opname en dagbehandeling. Het aantal dagbehandelingen is relatief beperkt, en er zijn aanwijzingen dat het verschil in kosten met 24-uurs zorg niet eens zo groot is. Bovendien ontbreken in de LZV de gegevens over dagbehandeling. Op grond van het eerste punt zouden de kosten van diagnoses met veel dagbehandeling iets worden overschat, op grond van het tweede punt worden ze onderschat. Gegeven de geringe omvang van dagbehandeling nemen we aan dat de verterekening beperkt is gebleven. Evenmin is rekening gehouden met verschillen in zorgzwaarte naar diagnose, leeftijd en geslacht. Op zichzelf genomen zijn deze gegevens wel beschikbaar in indices voor zorgzwaarte en hulpbehoefendheid. Er is echter geen eenduidige relatie bekend tussen deze indices en de kosten van een verpleegdag. Daardoor was het niet mogelijk om met dit aspect rekening te houden.

Er is wel rekening gehouden met het onderscheid tussen somatische en psychogeriatrische verpleeghuisbedden. Dit is gedaan omdat de dekkingsgraad van de SIVIS- en LZV-gegevens voor beide categorieën verschilt. Hiervoor is gecorrigeerd door de verpleegdagen te wegen rekening houdend met de primaire ofwel validiteitbepalende diagnoses. Alle psychische diagnoses zijn gewogen met factor 1,12 en de somatische met factor 0,9.

6.2 Verzorgingshuizen

De kosten van verzorgingshuizen bedroegen 2.960,5 miljoen euro in 1999. Dit is inclusief de kosten van het 'Zorgvernieuwingsfonds ouderen' (240 miljoen) waaruit moderne vormen van zorg zoals transmurale voorzieningen worden gefinancierd, alsmede begrotingsgefinancierde activiteiten op het terrein van ouderenbeleid (14 miljoen). De verdeling van de kosten naar leeftijd en geslacht is gemaakt op basis van het aantal bewoners op peildatum (Arcares, EBIS-informatiesysteem). Een aanzienlijk deel (61,0%) van de kosten betreft woonkosten, te onderscheiden van de zorgkosten (39,0%). De woonkosten zijn gelijk voor alle bewoners, en zijn in dit onderzoek aangemerkt als niet ziektegerelateerd. Bij de verdeling van de zorgkosten is rekening gehouden met de relatieve zorgzwaarte, die in het EBIS-systeem is gekoppeld aan de zorgkosten. Omdat gegevens over ziekten en aandoeningen van verzorgingshuisbewoners niet beschikbaar waren, heeft de verdeling van zorgkosten naar diagnoses binnen leeftijds- en geslachtsgroepen plaatsgevonden evenredig aan de verdeling van de verpleeghuiskosten. Dit veronderstelt dat het voorkomen van ziekten en aandoeningen per leeftijds- en geslachts categorie gelijk is voor bewoners in verzorgingshuizen en verpleeghuizen.

6.3 Thuiszorg

De kosten van thuiszorg bedroegen 1.569,1 miljoen euro in 1999. Dit bedrag is inclusief de wettelijke eigen bijdragen maar exclusief de particuliere thuiszorg. De thuiszorg omvat huishoudelijke verzorging, lichamelijke verzorging en verpleging. Het belang van het persoonsgebonden budget in de thuisverzorging en verpleging (PGB-vv) neemt steeds meer toe, en bedroeg in 1999 in totaal 56,7 miljoen euro.

De kosten van thuiszorg zijn verdeeld naar leeftijd en geslacht op basis van het aantal uren, gewogen naar type product met behulp van de AWBZ-tarieven. Per combinatie van leeftijd, geslacht en thuiszorgproduct zijn de kosten vervolgens verdeeld naar diagnose met behulp van door het SCP bewerkte gegevens uit het Geïntegreerd Informatienetwerk Ouderenzorg (GINO). Dit databestand bevat indicatiegegevens van 20.671 positieve indicaties voor thuiszorg in 2000 (4,0% van het totaal), met gegevens over leeftijd en geslacht van de hulpvrager en de medische problematiek op het niveau van de ICD-hoofdstukken. Per hulpvrager kunnen positieve indicaties bestaan voor meerdere thuiszorgproducten. Gegevens zijn gebruikt van zeven regionale indicatieorganen (RIO's) waarbij tenminste bij 40% van de indicaties een diagnose was vermeld (gemiddeld 73,7%). De diagnoseverdeling komt sterk overeen tussen de RIO's, wat een aanwijzing is dat geen vertekening optreedt door een minder volledig registreren van de achterliggende medische diagnose bij een hulpvraag. De tel-eenheid in dit bestand is de hulpvrager, waarbij geen rekening kon worden gehouden met de hoeveelheid geïndiceerde of daadwerkelijk verleende thuiszorg. Hierdoor is noodgedwongen verondersteld dat deze hoeveelheid onafhankelijk is van de achterliggende medische problematiek, leeftijd en geslacht. De kosten van medische diagnoses en leeftijden die een relatief grote zorgbehoefte met zich meebrengen worden hierdoor onderschat en vice versa. Bij cliënten met een meervoudige medische problematiek is elke diagnose voor de helft, een derde, et cetera meegeteld. Omdat de medische problematiek slechts bekend was op het niveau van de ICD-hoofdstukken, zijn de kosten steeds toegerekend aan de restcategorieën van deze hoofdstukken en niet aan specifieke diagnoses, die hierdoor dus werden onderschat.

6.4 Persoonsgebonden budgetten verpleging en verzorging

De verdeling van de persoonsgebonden budgetten naar leeftijd en geslacht is bekend uit gegevens van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Omdat diagnose-informatie in deze registratie ontbreekt, zijn per leeftijds- en geslachtscategorie de kosten toegewezen aan diagnosegroepen conform de kosten van thuiszorg. Hierbij is dus verondersteld dat cliënten met een PGB wat betreft medische problematiek vergelijkbaar zijn met de overige thuiszorgcliënten.

7. Preventieve zorg

In het hoofdstuk gezondheidsbevordering en -bescherming van de Zorgnota zijn een aantal preventieve activiteiten opgenomen. In *tabel D.7* is een nadere onderverdeling gegeven van de kostenbedragen in de Zorgnota. Het hoofdstuk dekt niet alle preventieve activiteiten in de gezondheidszorg. Veel zorg beschreven in andere hoofdstukken is ook preventief gericht, zoals de gebitscontrole bij de tandarts, terwijl ook veel geneesmiddelen worden voorgeschreven met een preventief oogmerk, zoals cholesterolverlagers.

Buiten de definitie van de Zorgnota vallen de Keuringsdiensten voor drinkwater en de Arbo-diensten, die beide ook een preventieve rol spelen. Deze worden in dit onderzoek ook meegenomen.

Tabel D.7: Uitgaven gezondheidsbevordering en -bescherming, 1999.

Omschrijving	Kosten (miljoenen euro)
Programmatische preventie ex AWBZ ^a	137,5
Rijksvaccinatieprogramma (RVP)	38,0
Borstkankerscreening	32,7
Cervixkankerscreening	22,3
Griepvaccinatie	29,6
Pre- en postnatale screening ^b	9,6
SOA-klinieken	4,3
Diabetes educatie	0,2
Hypercholesterolemie screening (pilot)	0,8
Begrotingsgefinancierd	85,4
Ziektenbestrijding (U25.02.03)	3,3
- infectieziekten	0,7
- kanker	1,4
- chronische ziekten	1,1
Basisgezondheidszorg (U25.02.05)	6,7
AIDS en overige SOA (U25.02.08)	3,8
- HIV/AIDS	2,9
- SOA	0,9
Patiënten- en consumentenbeleid (U25.02.09)	16,5
Voeding, veterinair beleid en productveiligheid (U25.02.10)	12,3
- voedingsvoorlichting	1,4
- consumentenbescherming	3,2
- vernietigen SRM ^c ivm BSE	7,7
Projecten, experimenten en onderzoek (PEO) (U25.02.13)	42,8
Inspectie waren en veterinaire zaken	59,7
GGD-en	323,5
Ouder- en kindzorg, dieetadvisering	146,2
Totaal	752,3
Buiten de Zorgnota	
Keuringsdiensten van drinkwater	40,8
Arbo-diensten	612,6

a) Betreft gerealiseerde bedragen, deze wijken licht af van de bedragen in de Zorgnota 2001.

b) Subsidieregeling CVZ.

c) SRM = specified risk material.

De programmatische preventie wordt gefinancierd door de AWBZ. Hieronder vallen onder meer de bevolkingsonderzoeken naar borst- en baarmoederhalskanker, het rijksvaccinatieprogramma (RVP), en de screening naar phenylketonurie (PKU) en congenitale hypothyreoïdie (CHT). Met aanvullende gegevens van het Ministerie van VWS en van de Landelijke Vereniging van Entadministraties zijn de bedragen van de Zorgnota verder onderverdeeld.

Een aantal subsidies, onderzoeksgelden en andere uitgaven komt ten laste van de begroting van VWS, zoals subsidies voor het AIDS Fonds, Stichting Soa-bestrijding, Stivoro (Defacto), surveillance van ziekenhuisinfecties, en het vernietigen van zogenaamd

SRM-materiaal ter bestrijding van BSE. De PEO-gelden betreffen gelden voor onderzoek en projecten die voornamelijk via ZON worden uitgezet. Met aanvullende gegevens van het Ministerie van VWS zijn de kosten uit de Zorgnota verder onderverdeeld.

De Inspectie waren en veterinaire zaken komt eveneens ten laste van de begroting van VWS. De GGD-en worden voornamelijk gefinancierd door de gemeenten. In dit bedrag zijn niet de ambulancediensten, CPA's en bedrijfsgezondheidsdiensten opgenomen, voor zover deze nog door een aantal GGD-en worden uitgevoerd. Deze kosten zijn elders opgenomen. Tenslotte vallen ook de kosten van ouder- en kindzorg (consultatiebureaus) en van dieetadvisering onder dit hoofdstuk. De dieetadvisering betreft circa 10% van de totale kosten (Persoonlijke mededeling Landelijk Centrum Ouder en Kindzorg).

Buiten het kader van de Zorgnota vallen de Arbo-diensten en de Keuringsdiensten van drinkwater. Laatstgenoemde vallen onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van VROM. De Arbo-diensten bestaan uit zelfstandige Arbo-diensten, interne Arbo-diensten (vooral bij grote bedrijven), en niet gecertificeerde arbo-adviesdiensten. De toedeling van de kosten aan diagnosegroepen, leeftijd en geslacht heeft als volgt plaatsgevonden.

Tabel D.8: Toewijzing kosten van preventie aan diagnosegroepen.

Onderdeel	Diagnosegroep	Verdeling op basis van
RVP	Meningitis (Hib), overige endocriene ziekten (PKU/CHT) en overige infectieziekten (DKTP, DTP, BMR)	Vaccinkosten, kostenopgave entadministraties van de Landelijke Vereniging Entadministraties, vaccinatieschema (Hib, DKTP, BMR) en nuljarigen (PKU/CHT)
Borstkankerscreening	Borstkanker	Opkomstcijfers 1999, Landelijk Evaluatie Team voor Bevolkingsonderzoek naar borstkanker
Baarmoederhalskankerscreening	Baarmoederhalskanker	Opkomstcijfers 1998, Landelijke evaluatie bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker
Griepvaccinatie	Influenza	Vaccinatiegraad naar leeftijd en geslacht (Tacken, 2000)
Pre- en postnatale screening ^a	Hepatitis (hepatitis B), SOA (syfilis), en zwangerschap en bevalling (anti-rhesus-D)	Nuljarigen (hepatitis B vaccinatie), geboorten naar leeftijd van de moeder (overige kosten)
SOA-klinieken	SOA	Kosten SOA in poliklinieken.
Diabeteseducatie	Diabetes	Prevalentie van diabetes (CMR-Nijmegen, Transitie, RNH en CMR-Peilstations, 1990-1994)
Hypercholesterolemie screening	Coronaire hartziekten	Prevalentie van hypercholesterolemie (RIVM, Regenboogproject)
Ziektenbestrijding	Overige infectieziekten, overige kwaadaardige nieuwvormingen, respectievelijk nog niet toewijsbaar	Algemene bevolking
Basisgezondheidszorg	Nog niet toewijsbaar	Algemene bevolking
AIDS en overige SOA	HIV/AIDS respectievelijk SOA	Algemene bevolking
Patiënten en consumentenbeleid	Nog niet toewijsbaar	Algemene bevolking

Tabel D.8: Vervolg.

Onderdeel	Diagnosegroep	Verdeling op basis van
Voeding, veterinair beleid en productveiligheid	Overige infectieziekten (vernietiging SRM-materiaal), nog niet toewijsbaar (rest)	Algemene bevolking
Projecten, experimenten en onderzoek (PEO)	Nog niet toewijsbaar	Algemene bevolking
Inspectie waren en veterinaire zaken	Nog niet toewijsbaar	Algemene bevolking
GGD-en ^b	Nog niet toewijsbaar (JGZ, overige infectieziekten (infectieziektenbestrijding, reizigersvaccinaties), overige ongevallen (GHOR)	Contactenschema (JGZ), algemene bevolking (rest)
Ouder- en kindzorg, dieetadvisering ^c	Nog niet toewijsbaar	Bezoekschema (ouder- en kindzorg), prevalentie overgewicht (dieetadvisering) (Gemiddelden MORGEN, CBS, ERGO en Regenboogproject)
Keuringsdiensten van drinkwater	Nog niet toewijsbaar	Algemene bevolking
Arbo-diensten ^d	Nog niet toewijsbaar	Werkzame beroepsbevolking 1999 (CBS, Enquête Beroepsbevolking, 1999)

- a) De screening op zwangerschaps-immunisatie (rhesus-D), hepatitis B en syfilis wordt aangeboden aan zwangere vrouwen. Hoewel de screening is gericht op het tijdig vaststellen van eventuele gezondheidsrisico's voor het kind, zijn de kosten toegerekend aan de moeder uitgezonderd de kosten van hepatitis B vaccinatie van pasgeborenen. De kosten zijn toegerekend aan respectievelijk zwangerschap en bevalling, hepatitis en SOA. De verdeling van de kosten naar leeftijd is evenredig aan het aantal geboorten naar leeftijd van de moeder.
- b) De kosten van de GGD-en zijn onderverdeeld naar jeugdgezondheidszorg (JGZ), infectieziektenbestrijding (TBC, legionella, et cetera), geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen (GHOR) en overige activiteiten op basis van eerste resultaten van een benchmark-onderzoek van de Landelijke Vereniging van GGD-en (Nijbroek, 2000). Tot de JGZ behoort een breed scala aan preventief gerichte activiteiten, zoals logopedie, preventief geneeskundig onderzoek, hygiëne- en veiligheidsbeoordeling van kinderdagverblijven en scholen. Door onvoldoende detailgegevens zijn deze nog niet toewijsbaar aan specifieke diagnosegroepen. Van de JGZ-activiteiten is circa 70% persoonsgericht (vooral scholenbezoek, preventief onderzoek) en 30% groepsgericht, zoals voorlichtingsactiviteiten (KPMG, persoonlijke mededelingen over de jeugdgezondheidszorg in GGD-en, 1996). Analooq hieraan is 70% van de kosten verdeeld naar leeftijd en geslacht op grond van het algemeen gehanteerde bezoekschema van scholen, en de overige 30% evenredig over de leeftijds categorie 4-19 jaar. De kosten van infectieziektenbestrijding zijn evenredig verdeeld over de bevolking. Door het ontbreken van een nadere specificatie zijn ze toegerekend aan de overige infectieziekten, hoewel sommige van deze activiteiten gericht zijn op specifieke infectieziekten zoals SOA. De overige kosten van de GGD-en zijn nog niet toewijsbaar en evenredig verdeeld over de bevolking.
- c) De zorg door consultatiebureaus is gericht op het voorkomen van een groot aantal ziekten en aandoeningen, naast algemene voorlichting over voeding en opvoeding van zuigelingen en peuters. De preventieve activiteiten betreffen de screenings op hartafwijkingen, heupdislocaties, visus, gehoorstoornissen, en taal- en ontwikkelingsstoornissen, alsmede de vaccinaties van het RVP. Doordat gegevens ontbreken waarmee de kosten van de consultatiebureaus kunnen worden toegerekend aan deze activiteiten, zijn de kosten van ouder- en kindzorg nog niet toewijsbaar aan specifieke diagnosegroepen.
- d) Arbo-dienstverlening, vroeger bedrijfsgezondheidszorg genoemd, houdt in belangrijke mate het begeleiden van zieke werknemers in. Andere taken zijn periodiek onderzoek van werknemers, het houden van een spreekuur, werkplekonderzoek en aanstellingskeuringen. Veel voorkomende gezondheidsproblemen zijn aandoeningen aan het bewegingsapparaat en psychische problematiek. Echter door het ontbreken van diagnosespecifieke registratiegegevens is het nog niet mogelijk de kosten van de Arbo-diensten toe te wijzen aan specifieke diagnosegroepen.

8. Vervoer

Onder deze sector (820,1 miljoen euro) zijn de Zorgnota-sectoren ambulancevervoer (189 miljoen) en overig ziekenvervoer (160,2 miljoen) gecombineerd met de vervoersvoorzieningen conform de Wet Voorzieningen Gehandicaptten (470,9 miljoen).

Ambulancevervoer

De kosten van ambulancevervoer zijn verdeeld naar leeftijd en geslacht op basis van de zogenaamde rittenregistratie van de regio Rijnmond over 1998. Er heeft geen correctie plaatsgevonden voor een eventueel afwijkende populatie van de regio Rijnmond ten opzichte van de rest van Nederland met name omdat de cliënten niet uit de regio hoeven te komen. Tot 1995 werd door enkele ambulancediensten nog wel een diagnose geregistreerd. Met de invoering van een nieuw landelijk registratiesysteem is dit echter verdwenen. Voor de diagnoseverdeling binnen iedere combinatie van leeftijd en geslacht is daarom teruggevallen op de registratie over 1994 van de ambulancedienst van Dordrecht die ook voor KVZ-94 is gebruikt.

Overig ziekenvervoer

Voor de verdeling van de kosten van overig ziekenvervoer is gebruik gemaakt van de verdeling van de totale kosten van ziekenvervoer naar leeftijd en geslacht zoals vergoed door de ziekenfondsen. Om overig ziekenvervoer te kunnen onderscheiden zijn de kosten van het ambulancevervoer naar leeftijd en geslacht zoals hiervoor berekend, maar dan alleen voor ziekenfondsverzekerden, hierop in mindering gebracht. Omdat geen diagnose bekend is bij het overig ziekenvervoer zijn alle kosten toegewezen aan de categorie ‘nog niet toewijsbaar’.

Vervoersvoorzieningen volgens de WVG

Vervoersvoorzieningen krachtens de WVG bestaan naast individuele vervoersvoorzieningen (bijvoorbeeld vergoedingen voor taxi en of auto) ook uit collectieve voorzieningen (met name aanvullend openbaar vervoer). Bij de verdeling is gebruik gemaakt van de derde evaluatie van de WVG waarin de kosten door 65 gemeenten zijn verdeeld naar type voorzieningen en drie leeftijdsgroepen. Een verdere detaillering naar kleinere leeftijdsgroepen en geslacht heeft plaatsgevonden op basis van een enquête onder 785 gebruikers van de WVG. Omdat geen diagnose bekend is, zijn alle kosten toegewezen aan de groep ‘nog niet toewijsbaar’.

9. Beheer zorgverzekeringen

Alle kosten onder het Zorgnota-hoofdstuk beheer zorgverzekeringen (1.646 miljoen euro) zijn niet direct voor patiëntenzorg gemaakt en zijn dan ook niet via een zorgregistratie toewijsbaar aan zorggebruikers met leeftijd, geslacht en diagnose. De beheerskosten zijn eerst gesplitst in overheid, AWBZ en tweede compartiment. Vervolgens zijn de kosten verdeeld naar leeftijd, geslacht en diagnose analoog aan de verdeling zoals die is gemaakt voor de sectoren die onder het betreffende financieringsregime vallen. De kosten voor ‘diversen’ onder de veronderstelling dat ze ten goede komen aan de hele bevolking van Nederland toegewezen aan leeftijd en geslacht conform de bevolkingsopbouw in 1999.

Bijlage E: Tabellenoverzicht

Alle kostenbedragen zijn afgerond op 100.000 euro.

- de waarde '0' in de tabellen correspondeert met een kostenbedrag van 0-50.000 euro.
- een missende waarde geeft aan dat voor de betreffende combinatie van diagnose, leeftijd en geslacht de kosten op nul zijn geschat.

De indeling van het tabellenoverzicht loopt parallel aan bijlage A (zie tabel A.1).

Ziekenhuiszorg en medisch specialistische zorg

- A1 Klinische verrichtingen in algemene en academische ziekenhuizen
- A2 Klinische verpleging
- A3 Dagbehandeling (verblijf en verrichtingen)
- A4 Poliklinische consulten en verrichtingen
- A5 Categoriele ziekenhuizen
- A6 Overige curatieve zorg

Eerstelijnszorg

- B1 Huisartsenzorg en gezondheidscentra
- B2 Tandheelkundige zorg
- B3 Paramedische zorg
- B4 Verloskundige zorg en kraamzorg
- B5 AMW, maatschappelijk opvang en vrouwenopvang

Farmaceutische hulp en hulpmiddelen

- C1 Farmaceutische hulp
- C2 Hulpmiddelen

- D Geestelijke gezondheidszorg
- E Gehandicaptenzorg

Verpleging en verzorging

- F1 Verpleeghuizen
- F2 Verzorgingshuizen
- F3 Thuiszorg + Persoonsgebonden budgetten VV

- G Preventieve zorg
- H Vervoer
- I Overige zorg en beheer

- T Totale kosten van de gezondheidszorg naar KVZ-diagnosen
- T2 Totale kosten van letselgroepen (tweede diagnose as)

- S Sterfte naar ICD-hoofdsukken
- W Arbeidsongeschiktheid naar ICD-hoofdstukken

Tabel A1a Klinische verrichtingen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0,0%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	5-STD
6-Hepatitis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	0	0	0	1	1	0	0	0	3	0,1%	7-Oth infections
8-Stokdarmkanker	0	0	0	0	4	3	1	0	8	0,2%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker	0	0	0	1	5	6	4	1	17	0,4%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker	0	0	0	2	23	23	18	3	69	1,8%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker	0	0	0	0	3	3	1	0	7	0,2%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker	0	0	0	1	13	15	6	0	35	0,9%	12-Lung cancer
13-Borstkanker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker	0	0	0	0	16	19	8	1	44	1,2%	15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0,1%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	1	15	17	12	2	47	1,2%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	0	0	1	2	1	1	0	5	0,1%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	0	0	1	2	1	1	0	5	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0	1	0	1	1	1	1	0	5	0,1%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	1	1	5	23	14	7	1	52	1,4%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	1	1	6	16	13	8	2	48	1,2%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	0	0	0	2	2	1	0	6	0,2%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	0	0	2	2	1	1	0	7	0,2%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	1	0	1	3	4	4	2	15	0,4%	26-Blood
27-Dementie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0,0%	32-Oth mental
33-Verst handicap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	34-Parkinson
35-MS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,0%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	0	1	1	5	14	17	20	5	63	1,6%	37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen	0	12	7	15	11	2	0	0	47	1,2%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	0	1	1	3	4	1	1	0	11	0,3%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0,1%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	0	64	597	367	113	3	1.143	29,9%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	1	6	6	4	1	18	0,5%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	2	4	20	81	59	28	3	196	5,1%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	0	1	10	10	5	1	27	0,7%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	5	59	60	33	3	160	4,2%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	1	7	11	4	2	0	24	0,6%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,0%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	0	0	1	2	2	2	0	6	0,2%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	0	0	0	1	2	1	0	5	0,1%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	4	14	36	22	7	3	0	86	2,2%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	1	4	5	4	1	0	0	15	0,4%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	2	3	3	2	1	11	0,3%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	10	8	12	6	1	0	0	0	37	1,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	4	2	2	18	45	25	16	2	114	3,0%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	1	3	2	1	0	0	0	7	0,2%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	1	1	1	9	16	10	6	2	47	1,2%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	0	2	0	0	0	3	0,1%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,0%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	0	11	24	14	9	2	60	1,6%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	1	0	4	7	5	3	1	21	0,6%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefropathie	0	0	0	3	5	4	2	0	15	0,4%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	0	0	0	0	1	1	1	0	4	0,1%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	2	1	6	13	10	6	1	41	1,1%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasia	0	0	0	0	31	47	30	4	112	2,9%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	0	3	2	7	7	3	2	0	25	0,6%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0,1%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	1	2	6	3	1	0	0	13	0,3%	72-Oth skin
73-Reuma	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0,1%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	0	4	29	28	15	2	78	2,0%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	0	2	31	28	7	3	0	71	1,8%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,0%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	5	18	52	39	11	4	0	129	3,4%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	14	12	1	2	3	1	0	0	34	0,9%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	10	17	3	3	2	0	0	0	36	0,9%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	82-Select con newborns
83-Ov perinataal	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0,1%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	3	6	3	16	28	14	8	1	81	2,1%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	4	16	18	10	3	3	1	54	1,4%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	15	10	22	19	10	15	9	101	2,6%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	7	13	25	12	2	1	0	60	1,6%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	6	6	7	31	129	126	65	7	377	9,9%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	2	5	4	12	35	22	9	1	90	2,4%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	Not disease related
Totaal	49	127	135	487	1.457	1.011	491	65	3.822	100,0%	Total

Tabel A1b Klinische verrichtingen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0								0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	5-STD
6-Hepatitis	0								0	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	0	0	0	1	1	1	0	0	4	0,1%	7-Oth infections
8-Slokdarmkanker	0								3	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker	0								3	0,2%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker	0	0	2	18	20	21	7	7	67	1,7%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker	0								7	0,2%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker	0								12	0,3%	12-Lung cancer
13-Borstkanker	0								94	2,4%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker	0								7	0,2%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker	0								19	0,5%	15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	1	10	7	5	1	23	0,6%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker	0	0	1	4	5	4	1	15	0,4%	18-Bladder, kidney cancer	
19-Non-Hodgkin	0	0	1	1	1	1	0	4	0,1%	19-Non-Hodgkin	
20-Ov lymf- en bloedkanker	0	0	0	1	1	1	0	3	0,1%	20-Oth lymphoma, leukemia	
21-Ov maligne	0	1	6	20	10	7	2	48	1,2%	21-Oth mal neoplasms	
22-Benigne geslachtsorg	0	1	36	47	4	2	0	91	2,3%	22-Ben neopl genital organs	
23-Ov benigne	0	1	2	13	25	13	8	64	1,7%	23-Oth ben neoplasms	
24-Diabetes	0	0	0	1	2	2	1	6	0,2%	24-Diabetes	
25-Ov endocrien	0	0	1	16	11	3	2	34	0,9%	25-Oth endocrine	
26-Bloedziekten	0	1	1	3	3	7	4	20	0,5%	26-Blood	
27-Dementie	0								0	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0								0	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	29-Depression	
30-Angststoornissen	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	30-Anxiety	
31-Alcohol, drugs	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	31-Alcohol, drugs	
32-Ov psychisch	0	0	0	1	0	0	0	2	0,1%	32-Oth mental	
33-Verst handicap	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	33-Mental retardation	
34-Parkinson	0								0	0,0%	34-Parkinson
35-MS	0								0	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	36-Epilepsy	
37-Gezichtsstoornissen	0	1	1	4	15	28	51	117	3,0%	37-Eye disorders	
38-Gehoortstoornissen	0	10	6	13	10	2	0	42	1,1%	38-Ear disorders	
39-Ov zenuwstelsel	0	1	1	4	4	2	1	15	0,4%	39-Oth nervous	
40-Hypertensie	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	40-Hypertension	
41-Coron hartziekten	0								404	10,4%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	3	3	4	1	12	0,3%	42-Heartfailure	
43-Ov hartziekten	0	1	3	15	41	50	40	154	4,0%	43-Oth heart	
44-Beroerte	0	0	0	3	8	5	4	20	0,5%	44-Stroke	
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	4	21	21	15	4	65	1,7%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	1	16	22	6	3	48	1,2%	46-Oth circulatory	
47-Bovenste luchtweginf	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	47-Acute upper resp inf	
48-Longontsteking, influenza	0	0	0	0	1	1	1	3	0,1%	48-Pneumonia/influenza	
49-Astma en COPD	0	0	0	0	1	1	1	0	4	0,1%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	4	13	21	13	4	2	0	57	1,5%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	1	6	8	6	1	0	0	23	0,6%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	1	2	2	3	2	8	0,2%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	8	8	12	6	1	0	0	37	0,9%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	1	1	0	4	9	5	4	1	25	0,6%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	0	1	5	2	1	1	0	10	0,3%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	0	1	1	8	16	13	14	6	59	1,5%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,0%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	5	48	52	21	14	4	144	3,7%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	1	0	3	4	3	4	2	17	0,4%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	0	0	2	4	3	2	0	12	0,3%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	0	0	0	1	2	1	1	0	6	0,1%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	2	1	5	7	4	2	1	21	0,5%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	1	16	98	91	29	14	2	251	6,5%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit	0								9	0,2%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	0	0	58	515	1	0			574	14,7%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0								2	0,1%	69-Contraception
70-Eczeem	0								0	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus	0								1	0,0%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	1	2	6	4	1	1	0	15	0,4%	72-Oth skin
73-Reuma	0	0	0	1	2	2	1	0	6	0,2%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	0	4	49	83	63	9	209	5,4%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	0	2	24	24	8	4	0	63	1,6%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	0	1	1	1	0	3	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	5	16	36	44	17	10	2	129	3,3%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	11	14	2	3	3	1	0	0	34	0,9%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	6	7	4	7	3	0	0	0	27	0,7%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	1								1	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	2	0	0	0	0	0			2	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	1	4	5	18	26	13	8	2	78	2,0%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	4	5	8	7	6	4	1	34	0,9%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	11	3	12	25	29	55	47	182	4,7%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	4	3	6	5	3	3	2	27	0,7%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	4	4	5	39	83	83	73	13	305	7,8%	88-Complications, intentional
Nog niet toegijsbaar	2	4	3	15	31	19	2	0	85	2,2%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,0%	Not disease related
Total	31	96	181	1.098	1.004	742	588	153	3.892	100,0%	Total

Tabel A1c Klinische verrichtingen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1-Infecties maag-darm	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis	0	0	0	0	1	1	1	0	3	0,0%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	5-STD
6-Hepatitis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	0	0	1	3	2	1	1	0	7	0,1%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker	0	0	0	5	4	2	0	0	12	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker	0	0	1	8	9	7	1	26	0,3%	9-Stomach cancer	
10-Colorectumkanker	0	0	4	42	43	38	10	137	1,8%	10-Colorectal cancer	
11-Alvleesklierkanker	0	0	1	5	5	3	1	14	0,2%	11-Pancreas cancer	
12-Longkanker	0	0	2	19	19	8	0	47	0,6%	12-Lung cancer	
13-Borstkanker	0	0	13	42	21	15	3	94	1,2%	13-Breast cancer	
14-Baarmoederhalskanker	0	0	3	2	0	0	0	7	0,1%	14-Cervical cancer	
15-Ovariumkanker	0	0	2	9	5	3	0	19	0,3%	15-Ovary cancer	
16-Prostaatkanker	0	0	0	16	19	8	1	44	0,6%	16-Prostate cancer	
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	2	10	7	5	26	0,3%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker	0	1	0	2	19	22	16	3	62	0,8%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	0	0	1	3	2	1	0	9	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymf- en bloedkanker	0	1	0	1	2	2	0	0	9	0,1%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	2	2	12	43	24	14	3	100	1,3%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	1	36	47	4	2	0	91	1,2%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	1	2	3	20	41	25	17	4	112	1,5%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	0	0	1	4	4	3	1	12	0,2%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	0	1	18	14	4	2	1	40	0,5%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	1	1	3	6	7	11	6	34	0,4%	26-Blood
27-Dementie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	0	0	2	1	0	0	0	4	0,1%	32-Oth mental
33-Verst handicap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	34-Parkinson
35-MS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,0%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	0	2	2	9	28	45	71	23	180	2,3%	37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen	0	22	13	28	21	4	1	0	89	1,2%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	1	2	2	7	8	3	2	0	26	0,3%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	0	1	1	0	0	3	0,0%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	0	79	737	528	197	7	1.548	20,1%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	1	9	9	8	2	29	0,4%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	3	7	35	123	108	68	6	350	4,5%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	0	4	18	15	9	2	48	0,6%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	9	80	81	48	6	225	2,9%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	1	22	34	10	4	1	73	0,9%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0,0%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	0	0	1	2	2	3	1	9	0,1%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	0	0	1	2	3	2	0	8	0,1%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	8	27	57	35	10	5	1	143	1,9%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	2	10	13	11	2	1	0	38	0,5%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	2	5	4	5	2	20	0,3%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	19	16	24	11	2	1	0	74	1,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	5	3	3	22	54	30	20	4	139	1,8%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	0	3	8	4	1	1	0	18	0,2%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	1	2	3	18	32	23	20	7	105	1,4%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	1	3	1	0	0	5	0,1%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	0	2	1	1	0	4	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	5	58	77	35	22	5	204	2,6%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	2	1	6	11	8	7	3	38	0,5%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	1	1	5	10	7	4	0	27	0,4%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	0	0	0	1	3	2	2	1	10	0,1%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	4	2	11	20	14	9	2	62	0,8%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie	0	0	0	0	31	47	30	4	112	1,4%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	0	3	2	7	7	3	2	0	25	0,3%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	1	16	98	91	29	14	2	251	3,3%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit	0	0	0	9	0	0	0	0	9	0,1%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	0	0	58	515	1	0	0	0	574	7,4%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	0	0	2	0	0	0	0	2	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	1	1	1	2	1	6	0,1%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	2	4	12	7	2	1	0	28	0,4%	72-Oth skin
73-Reuma	0	0	0	1	3	2	1	0	8	0,1%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	1	8	78	111	78	10	287	3,7%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	0	4	54	52	15	7	1	134	1,7%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	0	2	1	1	0	5	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	9	34	88	83	28	14	2	258	3,3%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	26	26	3	6	6	1	0	0	67	0,9%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	16	24	7	10	4	0	0	0	63	0,8%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	2	0	0	0	0	0	0	0	3	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0,1%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	5	10	8	34	55	27	16	4	160	2,1%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	8	21	26	17	9	7	1	89	1,1%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	27	13	34	44	38	70	56	283	3,7%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	11	16	31	17	5	5	2	87	1,1%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	10	11	13	69	212	209	139	20	682	8,8%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	4	9	7	27	66	41	19	3	175	2,3%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0,0%	Not disease related
Totaal	81	223	316	1.584	2.462	1.753	1.079	217	7.714	100,0%	Total

Tabel A1 Klinische verrichtingen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	0	0	0	2	2	1	1	0	7	0,2%
II. Nieuwvormingen	0	4	3	19	122	115	67	11	341	8,9%
III. Endocriene ziekten	0	0	0	2	5	3	2	0	13	0,3%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	1	0	1	3	4	4	2	15	0,4%
V. Psychische stoornissen	0	0	0	1	1	0	0	0	3	0,1%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1	15	9	23	29	21	21	5	124	3,2%
VII. Hart- en vaatziekten	1	2	5	97	765	505	185	10	1.571	41,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	1	4	14	37	25	10	6	1	98	2,6%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	5	16	18	64	110	61	38	7	318	8,3%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	6	4	17	58	65	42	6	197	5,2%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis	0	1	2	6	4	1	1	0	15	0,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	5	20	88	98	47	22	2	282	7,4%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	25	29	4	6	4	1	0	0	70	1,8%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0,1%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	3	6	3	16	28	14	8	1	81	2,1%
XVII. Letsels en vergiftigingen	6	32	46	96	169	141	85	17	592	15,5%
Nog niet toewijsbaar	2	5	4	12	35	22	9	1	90	2,4%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%
Totaal	49	127	135	487	1.457	1.011	491	65	3.822	
	1,3%	3,3%	3,5%	12,7%	38,1%	26%	12,9%	1,7%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten	0	0	0	2	2	1	1	0	7	0,2%
II. Nieuwvormingen	1	3	4	80	192	97	74	18	468	12,0%
III. Endocriene ziekten	0	0	1	16	13	5	3	1	39	1,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	1	1	1	3	3	7	4	20	0,5%
V. Psychische stoornissen	0	0	0	1	1	0	0	0	3	0,1%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1	12	8	21	30	32	53	18	175	4,5%
VII. Hart- en vaatziekten	0	2	4	53	236	246	150	14	705	18,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	0	4	13	22	15	6	3	1	65	1,7%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	1	11	23	89	100	48	40	14	327	8,4%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	0	3	18	116	104	37	19	3	300	7,7%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0	0	58	517	1	0	0	0	576	14,8%
XII. Ziekten van huid en subcutis	0	1	2	6	5	2	2	1	18	0,5%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	5	18	65	120	112	79	11	410	10,5%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	17	21	6	10	6	1	0	0	62	1,6%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	3	0	0	0	0	0	0	0	3	0,1%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1	4	5	18	26	13	8	2	78	2,0%
XVII. Letsels en vergiftigingen	4	23	17	64	121	121	136	63	548	14,1%
Nog niet toewijsbaar	2	4	3	15	31	19	10	2	85	2,2%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,0%
Totaal	31	96	181	1.098	1.004	742	588	153	3.892	
	0,8%	2,5%	4,6%	28,2%	25,8%	19%	15,1%	3,9%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	0	1	1	4	4	2	2	1	14	0,2%
II. Nieuwvormingen	1	6	7	99	314	211	142	29	809	10,5%
III. Endocriene ziekten	0	1	2	18	17	7	5	1	52	0,7%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	1	1	3	6	7	11	6	34	0,4%
V. Psychische stoornissen	0	0	0	2	1	1	1	0	6	0,1%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1	27	17	44	59	53	75	23	299	3,9%
VII. Hart- en vaatziekten	1	4	9	150	1.001	752	335	24	2.276	29,5%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	1	9	27	59	40	15	9	2	163	2,1%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	6	27	41	153	209	108	78	22	645	8,4%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	8	22	132	161	102	61	8	497	6,4%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0	0	58	518	1	0	0	0	577	7,5%
XII. Ziekten van huid en subcutis	0	2	4	12	8	3	3	1	34	0,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	10	39	152	218	158	101	14	692	9,0%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	43	51	10	16	10	2	1	0	132	1,7%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	7	0	0	0	0	0	0	0	7	0,1%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	5	10	8	34	55	27	16	4	160	2,1%
XVII. Letsels en vergiftigingen	10	56	62	160	290	262	221	79	1.140	14,8%
Nog niet toewijsbaar	4	9	7	27	66	41	19	3	175	2,3%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0,0%
Totaal	81	223	316	1.584	2.462	1.753	1.079	217	7.714	
	1,0%	2,9%	4,1%	20,5%	31,9%	23%	14,0%	2,8%		100,0%

Tabel A2a Klinische verpleegdagen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm	14	20	3	6	8	5	5	3	61	0,2%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	10	14	5	7	8	5	3	0	53	0,2%	2-Meningitis
3-Sepsis	4	2	1	5	20	19	23	7	81	0,3%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	14	9	0	0	0	24	0,1%	4-HIV, AIDS
5-SOA	1	2	1	6	4	2	1	0	16	0,1%	5-STD
6-Hepatitis	0	0	0	2	2	0	0	0	6	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	20	16	16	51	50	26	27	9	214	0,9%	7-Oth infections
8-Slokdarmkanker			0	3	27	20	12	3	66	0,3%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker				4	32	37	28	8	109	0,4%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker			0	9	92	105	96	24	325	1,3%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker		0		2	21	17	11	3	54	0,2%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				9	150	189	103	14	464	1,8%	12-Lung cancer
13-Borstkanker					0		0		0	0,0%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker			1	0	42	69	51	14	177	0,7%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	2	9	2	1	1	0	16	0,1%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	3	0	5	62	79	64	14	227	0,9%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	7	3	13	42	26	18	3	111	0,4%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymf- en bloedkanker	0	24	9	23	55	35	24	3	173	0,7%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	2	16	13	51	222	180	115	18	616	2,4%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	2	6	5	25	71	66	53	11	238	0,9%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	13	9	33	90	74	61	15	295	1,2%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	12	20	9	25	35	34	46	21	201	0,8%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	3	16	7	17	33	45	50	18	189	0,7%	26-Blood
27-Dementie				0	6	14	43	19	83	0,3%	27-Dementia
28-Schizofrenie			83	88	23	2	0	0	197	0,8%	28-Schizophrenia
29-Depressie		1	16	98	126	33	14	2	291	1,2%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	2	4	29	23	3	1	0	61	0,2%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	5	33	61	11	5	0	116	0,5%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	4	35	42	116	83	35	37	12	364	1,4%	32-Oth mental
33-Verst handicap	6	1	0	2	0	0	0	0	9	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson			0	1	15	34	37	6	93	0,4%	34-Parkinson
35-MS		0	1	12	13	1	0	0	28	0,1%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	9	18	4	18	31	23	17	3	122	0,5%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	1	3	3	13	31	34	37	11	133	0,5%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	3	23	8	20	20	5	3	1	84	0,3%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	5	14	14	40	72	54	45	11	255	1,0%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	1	7	24	10	7	1	50	0,2%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	1	97	808	600	309	43	1.858	7,4%	41-Coron heart
42-Hartfalen	1	1	1	9	109	206	242	78	647	2,6%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	5	4	13	61	226	210	149	35	704	2,8%	43-Oth heart
44-Beroerte	1	1	3	37	274	367	406	105	1.194	4,7%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	1	2	1	18	188	228	176	23	635	2,5%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	1	4	33	69	48	40	11	207	0,8%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	50	26	2	8	21	39	41	10	196	0,8%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	23	35	6	45	110	154	190	71	635	2,5%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	12	32	4	27	138	272	233	40	757	3,0%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	16	40	66	136	123	106	81	24	592	2,3%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	3	6	11	11	3	1	0	35	0,1%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	1	10	27	27	26	10	102	0,4%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		44	31	52	32	8	5	2	175	0,7%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	11	4	5	42	119	80	60	12	332	1,3%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	4	12	31	21	12	9	1	91	0,4%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	17	40	14	75	145	118	102	31	542	2,2%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	1	15	53	15	6	0	91	0,4%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	1	1	6	17	9	5	1	41	0,2%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	1	1	26	74	64	55	14	236	0,9%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	18	9	5	55	104	65	52	16	325	1,3%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	7	4	16	43	41	37	8	155	0,6%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	14	5	1	6	21	31	44	16	139	0,6%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	2	8	6	34	66	61	51	12	240	1,0%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie				0	57	98	77	12	244	1,0%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	1	7	6	16	26	14	11	4	85	0,3%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	303	0							303	1,2%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie			0	0					1	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem	2	3	3	6	4	2	2	1	22	0,1%	70-Eczema
71-Decubitus			3	12	24	20	23	9	91	0,4%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	4	10	15	51	43	23	18	5	170	0,7%	72-Oth skin
73-Reuma		3	1	4	19	16	7	0	51	0,2%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	1	15	110	120	71	9	326	1,3%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	3	12	196	194	61	30	6	502	2,0%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	2	7	8	10	3	31	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	3	35	47	146	153	61	40	7	491	2,0%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	9	1	0	1	0	0	0	0	12	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	30	9	2	4	3	1	1	0	51	0,2%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	85	48	8	9	6	1	1	0	158	0,6%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	512								512	2,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	169								169	0,7%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	464	1	0	0					465	1,8%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	89	97	42	172	396	312	275	71	1.454	5,8%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	31	96	133	90	40	46	11	446	1,8%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	3	50	31	88	130	109	204	128	742	2,9%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	3	41	52	112	72	23	22	6	331	1,3%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	27	38	58	218	630	663	471	86	2.189	8,7%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	52	41	51	127	237	164	97	16	785	3,1%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	4	3	1	4	4	2	3	0	21	0,1%	Not disease related
Total	2.025	947	881	2.963	6.609	5.798	4.772	1.189	25.184		Total
	8,0%	3,8%	3,5%	11,8%	26,2%	23%	18,9%	4,7%		100,0%	

Tabel A2b Klinische verpleegdagen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm	11	17	3	7	6	5	7	3	58	0,2%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	7	12	4	7	7	3	3	1	44	0,1%	2-Meningitis
3-Septis	2	2	1	6	14	17	22	14	78	0,2%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	6	1				8	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	1	2	1	4	6	2	3	0	21	0,1%	5-STD
6-Hepatitis		0	1	1	1	0	0	0	4	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	17	13	10	37	39	37	47	20	220	0,7%	7-0th infections
8-Slokdarmkanker		0	1	9	9	8	3	3	30	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker		0	4	14	20	28	8	75	0,2%	9-Stomach cancer	
10-Colorectumkanker		0	0	9	72	95	131	50	357	1,1%	10-Colorectal cancer
11-Alveesklierkanker		0		2	18	20	22	7	69	0,2%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				10	79	62	32	2	185	0,6%	12-Lung cancer
13-Borstkanker			0	46	166	97	85	18	412	1,3%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker			0	15	15	4	5	1	40	0,1%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker		0	1	10	59	41	26	5	143	0,5%	15-Ovary cancer
16-Prostaatcancer											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg		0	0	4	28	24	25	7	88	0,3%	17-0th mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	3	0	3	21	31	30	11	100	0,3%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	3	2	9	28	24	28	7	101	0,3%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	2	12	6	20	41	34	27	10	152	0,5%	20-0th lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	2	12	6	62	251	180	162	37	712	2,3%	21-0th mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg		0	3	103	125	12	8	2	254	0,8%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	4	4	6	48	99	72	60	23	317	1,0%	23-0th ben neoplasms
24-Diabetes	0	13	11	32	77	87	112	39	369	1,2%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	12	21	12	70	70	54	94	65	398	1,3%	25-0th endocrine
26-Bloedziekten	2	13	8	20	34	44	89	57	266	0,9%	26-Blood
27-Dementie				0	2	16	68	38	124	0,4%	27-Dementia
28-Schizofrenie		0	20	67	33	9	1	2	131	0,4%	28-Schizophrenia
29-Depressie	5	5	37	231	251	83	41	6	654	2,1%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	5	22	74	47	7	5	2	161	0,5%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	2	19	32	8	2	0	64	0,2%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	1	25	105	236	142	50	66	30	656	2,1%	32-0th mental
33-Verst handicap	5	1	1	0	2				8	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson				1	9	26	35	5	76	0,2%	34-Parkinson
35-MS			3	32	28	5	0	0	69	0,2%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	5	17	4	15	26	18	6	110	0,4%	36-Epilepsy	
37-Gezichtsstoornissen	1	3	3	13	33	52	90	31	227	0,7%	37-Eye disorders
38-Geoorstoornissen	2	18	8	20	20	5	4	1	79	0,3%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	4	13	18	53	78	54	60	13	295	0,9%	39-0th nervous
40-Hypertensie	0	0	1	10	21	13	17	3	66	0,2%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	0	28	251	307	305	85	976	3,1%	41-Coron heart
42-Hartfalen	1	1	1	6	62	147	318	191	727	2,3%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	2	5	10	53	130	155	207	72	633	2,0%	43-0th heart
44-Beroerte	1	1	3	52	190	325	658	302	1.532	4,9%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	2	2	19	81	105	118	36	363	1,2%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	1	0	6	49	81	47	56	27	267	0,9%	46-0th circulatory
47-Bovenste luchtweginf	35	17	3	6	25	32	11	161	0,5%	47-Acute upper resp inf	
48-Longontsteking, influenza	15	28	8	40	80	90	121	75	458	1,5%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	5	21	10	47	167	194	155	39	638	2,0%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	9	38	81	98	83	59	53	29	450	1,4%	50-0th respiratory
51-Gebitsafwijkingen	1	3	10	15	14	4	2	1	50	0,2%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	4	16	20	34	23	98	0,3%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		36	31	51	35	13	9	2	177	0,6%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	3	1	1	28	36	25	26	12	133	0,4%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	4	4	19	58	25	10	11	3	129	0,4%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	13	31	16	78	160	152	216	113	779	2,5%	56-0th intestinal
57-Levercirrose		0	1	8	34	11	5	1	61	0,2%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	1	1	3	15	7	9	2	39	0,1%	58-0th liver
59-Galbladder	0	1	10	101	129	77	80	34	433	1,4%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	15	9	4	37	67	51	73	40	296	0,9%	60-0th digestive
61-Nefritis, nefrose	1	6	3	15	33	31	28	9	127	0,4%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	8	18	8	20	37	35	70	40	237	0,8%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	1	7	4	26	39	29	24	10	139	0,4%	63-0th renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-0th male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	2	41	270	276	107	62	11	769	2,5%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit			0	15	0				16	0,0%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	283	1	310	2.313	3	0			2.909	9,3%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie			0	6	0	0			7	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem	1	3	3	6	6	4	4	1	27	0,1%	70-Eczema
71-Decubitus		0	1	12	18	38	67	36	172	0,6%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	3	8	12	43	46	27	27	14	181	0,6%	72-0th skin
73-Reuma		2	2	12	46	48	32	3	146	0,5%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	2	16	205	389	346	59	1.016	3,2%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	2	15	180	190	85	62	15	550	1,8%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose		0	0	2	13	24	42	18	99	0,3%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	2	29	54	136	193	112	102	33	662	2,1%	77-0th musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	10	4	1	1	1	0	0	0	17	0,1%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	29	9	2	4	3	1	0	0	48	0,2%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	72	22	11	19	10	2	1	1	138	0,4%	80-0th congenital
81-Vroeggeboorten	444			0					445	1,4%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	155	0	0	0	0				155	0,5%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	369	0	0	0	0				370	1,2%	83-0th perinatal
84-Symptomen	73	83	63	243	374	293	344	161	1.634	5,2%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	20	38	60	60	58	50	10	297	0,9%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	2	28	11	47	144	268	715	681	1.896	6,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	2	24	13	30	37	33	57	34	231	0,7%	87-0th accidents
88-Complicaties en geweld	21	32	65	312	586	601	668	195	2.480	7,9%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	39	51	47	177	252	157	130	34	888	2,8%	Not allocated
Niet ziekterelateerd	3	2	3	9	6	2	4	1	29	0,1%	Not disease related
Totaal	1.698	773	1.227	6.060	6.267	5.494	6.788	2.995	31.301		Total
	5,4%	2,5%	3,9%	19,4%	20,0%	18%	21,7%	9,6%		100,0%	

Tabel A2c Klinische verpleegdagen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female	
1-Infecties maag-darm	25	37	5	12	14	9	12	6	120	0,2%	1-Intestinal infections	
2-Meningitis	17	26	9	14	16	8	7	1	97	0,2%	2-Meningitis	
3-Septis	6	4	2	11	34	36	45	22	159	0,3%	3-Septicemia	
4-HIV, AIDS	1	0	1	21	10	0	0	0	33	0,1%	4-HIV, AIDS	
5-SOA	2	4	2	10	11	4	4	1	37	0,1%	5-STD	
6-Hepatitis	1	1	1	4	3	1	1	0	10	0,0%	6-Hepatitis	
7-Ov infectie	37	29	26	88	90	63	73	29	434	0,8%	7-0th infections	
8-Slokdamkanker			0	4	36	30	20	6	96	0,2%	8-Esophagus cancer	
9-Maagkanker			0	8	46	57	56	16	184	0,3%	9-Stomach cancer	
10-Colorectumkanker			1	18	164	199	227	73	682	1,2%	10-Colorectal cancer	
11-Alvleesklierkanker		0		3	39	37	33	10	123	0,2%	11-Pancreas cancer	
12-Longkanker			0	19	229	251	135	16	649	1,1%	12-Lung cancer	
13-Borstkanker			0	46	167	97	85	18	412	0,7%	13-Breast cancer	
14-Baarmoederhalskanker			0	15	15	4	5	1	40	0,1%	14-Cervical cancer	
15-Ovariumkanker		0	1	10	59	41	26	5	143	0,3%	15-Ovary cancer	
16-Prostaatkanker		1	0	42	69	51	14	17	177	0,3%	16-Prostate cancer	
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	2	13	30	25	26	8	104	0,2%	17-0th mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker	1	6	0	9	83	110	94	25	327	0,6%	18-Bladder, kidney cancer	
19-Non-Hodgkin	0	10	5	22	70	50	46	10	212	0,4%	19-Non-Hodgkin	
20-Ov lymf- en bloedkanker	2	36	16	43	96	69	51	13	325	0,6%	20-Oth lymphoma, leukemia	
21-Ov maligne	4	28	18	112	473	360	277	55	1.328	2,4%	21-0th mal neoplasms	
22-Benigne geslachtsorg	0	0	3	103	126	12	8	2	254	0,5%	22-Ben neopl genital organs	
23-Ov benigne	6	10	11	73	169	138	113	34	555	1,0%	23-0th ben neoplasms	
24-Diabetes	0	26	20	65	166	160	173	54	664	1,2%	24-Diabetes	
25-Ov endocrien	25	41	20	94	105	88	141	85	599	1,1%	25-0th endocrine	
26-Bloedziekten	4	29	15	37	67	88	140	75	455	0,8%	26-Blood	
27-Dementie			0	9	30	111	57	207	407	0,4%	27-Dementia	
28-Schizofrenie		0	103	155	56	11	1	2	328	0,6%	28-Schizophrenia	
29-Depressie		6	53	329	377	115	55	8	945	1,7%	29-Depression	
30-Angststoornissen	0	7	26	102	69	9	6	2	222	0,4%	30-Anxiety	
31-Alcohol, drugs	1	0	7	51	93	19	8	0	179	0,3%	31-Alcohol, drugs	
32-Ov psychisch	4	61	147	352	225	85	104	42	1.020	1,8%	32-0th mental	
33-Verst handicap	11	2	1	2	2				18	0,0%	33-Mental retardation	
34-Parkinson			0	2	24	60	72	11	169	0,3%	34-Parkinson	
35-MS		0	4	44	41	6	1	0	96	0,2%	35-Multiple sclerosis	
36-Epilepsie	14	35	9	33	57	40	35	9	232	0,4%	36-Epilepsy	
37-Gezichtsstoornissen	2	7	6	27	64	86	127	42	360	0,6%	37-Eye disorders	
38-Gehoortstoornissen	5	41	16	40	40	10	7	2	162	0,3%	38-Ear disorders	
39-Ov zenuwstelsel	9	27	32	94	151	108	105	24	550	1,0%	39-0th nervous	
40-Hypertensie	0	0	2	17	45	24	24	4	116	0,2%	40-Hypertension	
41-Coron hartziekten	0	0	1	125	1.058	907	615	128	2.834	5,0%	41-Coron heart	
42-Hartfalen	3	2	2	15	171	353	561	268	1.374	2,4%	42-Heartfailure	
43-Ov hartziekten	8	9	22	114	357	365	356	107	1.338	2,4%	43-0th heart	
44-Beroerte	1	2	6	89	464	693	1.064	406	2.726	4,8%	44-Stroke	
45-Per arterieel vaatlijden	1	4	3	37	268	332	293	59	998	1,8%	45-Arteries	
46-Ov vaatstelsel	1	1	10	82	150	96	97	38	474	0,8%	46-0th circulatory	
47-Bovenste luchtweginf	84	43	5	13	46	71	73	21	357	0,6%	47-Acute upper resp inf	
48-Longontsteking, influenza	39	63	13	85	190	244	312	146	1.092	1,9%	48-Pneumonia/influenza	
49-Astma en COPD	17	53	14	74	304	466	388	79	1.394	2,5%	49-Asthma and COPD	
50-Ov ademhaling	25	78	147	234	205	165	135	53	1.042	1,8%	50-0th respiratory	
51-Gebitsafwijkingen	1	6	16	26	25	6	3	1	85	0,1%	51-Dental	
52-Maagzweer	0	0	1	15	43	47	60	33	200	0,4%	52-Gastroduodenal ulcers	
53-Appendicitis		80	62	103	67	21	14	4	352	0,6%	53-Appendicitis	
54-Buikbreuken	14	5	6	70	155	105	86	24	465	0,8%	54-Abdominal hernia	
55-Inflam darmziekten	0	7	31	89	47	22	20	4	220	0,4%	55-Inflam intestinal	
56-Ov darmziekten	30	71	30	153	305	271	318	144	1.322	2,3%	56-0th intestinal	
57-Levercirrose	1	1	2	23	87	26	12	1	152	0,3%	57-Chron livercirrhosis	
58-Ov leverziekten	0	2	2	9	32	16	14	3	79	0,1%	58-0th liver	
59-Galziekten	1	1	12	127	203	142	136	48	669	1,2%	59-Gallbladder	
60-Ov spijsvertering	33	19	7	92	172	116	125	56	621	1,1%	60-0th digestive	
61-Nefritis, nefrose	2	12	7	30	76	72	65	17	282	0,5%	61-Nephritis, nephropathy	
62-Urineweginfecties	22	23	9	26	58	66	114	56	376	0,7%	62-Urinary tract infections	
63-Ov nierziekten	63	0	15	10	60	105	90	76	22	379	0,7%	63-0th renal
64-Prostaathyperplasie			0	57	98	77	12	244	0,4%	64-Hyperplasia prostate		
65-Ov man geslachtsorg	1	7	6	16	26	14	11	4	85	0,1%	65-0th male genital organs	
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	2	41	270	276	107	62	11	769	1,4%	66-Female genital organs	
67-Fertiliteit			0	15	0				16	0,0%	67-Female infertility	
68-Zwangerschap	585	1	310	2.313	3	0			3.212	5,7%	68-Pregnancy, childbirth	
69-Anticonceptie			0	7	0	0			7	0,0%	69-Contraception	
70-Eczeem	3	5	6	12	10	6	6	2	49	0,1%	70-Eczema	
71-Decubitus		0	4	23	42	58	91	45	263	0,5%	71-Decubitus	
72-Ov huidziekten	7	19	27	94	89	51	45	19	351	0,6%	72-0th skin	
73-Reuma		5	3	17	65	64	40	4	197	0,3%	73-Rheumatoid arthritis	
74-Artrose	0	0	2	31	315	509	417	69	1.343	2,4%	74-Osteoarthritis	
75-Dorsopathie	0	5	27	376	384	147	92	21	1.053	1,9%	75-Dorsopathy	
76-Osteoporose	0	0	1	4	20	32	52	21	129	0,2%	76-Osteoporosis	
77-Ov bewegingsstelsel	5	64	100	281	347	173	142	41	1.153	2,0%	77-0th musculoskeletal	
78-Aangeb centraal zenuw	18	5	1	1	2	0	1	0	29	0,1%	78-Congenital nervous	
79-Aangeb hartafwijking	59	19	3	8	7	2	1	0	99	0,2%	79-Congenital heart	
80-Ov congenitaal	157	70	19	28	16	3	2	1	296	0,5%	80-0th congenital	
81-Vroeggeboorten	956			0					956	1,7%	81-Premature birth	
82-Probl op tijd geboren	324	0	0	0	0	0			325	0,6%	82-Select cond newborns	
83-Ov perinataal	834	1	0	0	0	0			835	1,5%	83-0th perinatal	
84-Symptomen	161	180	105	415	769	605	620	233	3.088	5,5%	84-Symptoms	
85-Verkeer	0	51	135	193	150	98	96	21	743	1,3%	85-Traffic accidents	
86-Accidentele val	5	79	42	135	274	377	918	809	2.638	4,7%	86-Accidental falls	
87-Ov ongevallen	5	65	65	142	109	56	79	40	562	1,0%	87-0th accidents	
88-Complicaties en geweld	47	70	123	530	1.216	1.264	1.139	281	4.670	8,3%	88-Complications, intentional	
Nog niet toewijsbaar	91	93	98	304	489	321	227	49	1.673	3,0%	Not allocated	
Niet ziekteregelerd	6	4	4	13	11	4	7	2	51	0,1%	Not disease related	
Totaal	3.724	1.719	2.108	9.022	12.876	11.292	11.559	4.184	56.485		Total	
	6,6%	3,0%	3,7%	16,0%	22,8%	20%	20,5%	7,4%		100,0%		

Tabel A2 Klinische verpleegdagen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	42	50	24	87	96	52	56	19	428	1,7%
II. Nieuwvormingen	4	56	33	153	817	824	575	115	2.577	10,2%
III. Endocriene ziekten	13	33	17	57	123	107	107	36	493	2,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	3	16	7	17	33	45	50	18	189	0,7%
V. Psychische stoornissen	9	40	151	366	322	98	101	34	1.120	4,4%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	24	62	32	108	188	156	142	31	743	3,0%
VII. Hart- en vaatziekten	9	9	23	262	1.698	1.670	1.330	295	5.295	21,0%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	101	133	78	216	392	570	546	144	2.179	8,7%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	47	106	78	323	604	402	322	87	1.969	7,8%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	17	27	16	73	214	246	221	51	866	3,4%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	303	0	21	69	70	46	43	15	303	1,2%
XII. Ziekten van huid en subcutis	6	13	21	69	70	46	43	15	282	1,1%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	3	41	62	362	483	266	158	26	1.401	5,6%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	123	59	10	14	9	2	2	0	221	0,9%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	1.146	1	0	0	0				1.146	4,6%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	89	97	42	172	396	312	275	71	1.454	5,8%
XVII. Letsels en vergiftigingen	32	160	237	550	922	835	743	230	3.709	14,7%
Nog niet toewijsbaar	52	41	51	127	237	164	97	16	785	3,1%
Niet ziekterelateerd	4	3	1	4	4	2	3	0	21	0,1%
Totaal	2.025	947	881	2.963	6.609	5.798	4.772	1.189	25.184	
	8,0%	3,8%	3,5%	11,8%	26,2%	23%	18,9%	4,7%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten	34	45	19	64	70	61	80	39	412	1,3%
II. Nieuwvormingen	8	35	25	345	1.026	725	677	192	3.033	9,7%
III. Endocriene ziekten	12	34	22	100	145	139	205	103	762	2,4%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	2	13	8	20	34	44	89	57	266	0,9%
V. Psychische stoornissen	6	37	186	627	509	172	184	77	1.798	5,7%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	16	54	38	139	200	162	211	58	877	2,8%
VII. Hart- en vaatziekten	5	9	22	218	815	1.099	1.679	716	4.564	14,6%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	64	105	101	190	354	375	362	154	1.706	5,4%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	32	86	94	383	532	371	465	232	2.195	7,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	10	33	57	347	387	203	185	70	1.291	4,1%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	283	1	310	2.319	3	0			2.916	9,3%
XII. Ziekten van huid en subcutis	4	11	16	60	71	69	98	51	380	1,2%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	2	34	72	346	647	658	585	129	2.473	7,9%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	111	35	14	23	15	3	2	1	203	0,6%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	969	0	0	0	0	0			970	3,1%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	73	83	63	243	374	293	344	161	1.634	5,2%
XVII. Letsels en vergiftigingen	25	105	128	449	827	960	1.489	921	4.903	15,7%
Nog niet toewijsbaar	39	51	47	177	252	157	130	34	888	2,8%
Niet ziekterelateerd	3	2	3	9	6	2	4	1	29	0,1%
Totaal	1.698	773	1.227	6.060	6.267	5.494	6.788	2.995	31.301	
	5,4%	2,5%	3,9%	19,4%	20,0%	18%	21,7%	9,6%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	77	95	44	151	166	114	136	58	840	1,5%
II. Nieuwvormingen	13	90	58	498	1.843	1.549	1.252	306	5.610	9,9%
III. Endocriene ziekten	25	67	40	157	268	246	312	139	1.255	2,2%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	4	29	15	37	67	88	140	75	455	0,8%
V. Psychische stoornissen	15	77	337	993	831	270	285	111	2.918	5,2%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	39	116	69	248	388	318	352	89	1.620	2,9%
VII. Hart- en vaatziekten	14	18	45	479	2.513	2.769	3.009	1.011	9.859	17,5%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	165	238	179	406	746	945	907	299	3.885	6,9%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	79	192	172	706	1.136	773	787	319	4.164	7,4%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	27	60	74	420	601	449	406	121	2.158	3,8%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	585	1	310	2.320	3	0			3.219	5,7%
XII. Ziekten van huid en subcutis	10	24	37	129	141	115	141	66	662	1,2%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	5	75	134	709	1.130	925	743	154	3.875	6,9%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	234	94	24	37	24	5	4	1	424	0,8%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	2.115	1	0	0	0	0			2.116	3,7%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	161	180	105	415	769	605	620	233	3.088	5,5%
XVII. Letsels en vergiftigingen	57	265	365	999	1.749	1.794	2.232	1.151	8.613	15,2%
Nog niet toewijsbaar	91	93	98	304	489	321	227	49	1.673	3,0%
Niet ziekterelateerd	6	4	4	13	11	4	7	2	51	0,1%
Totaal	3.724	1.719	2.108	9.022	12.876	11.292	11.559	4.184	56.485	
	6,6%	3,0%	3,7%	16,0%	22,8%	20%	20,5%	7,4%		100,0%

Tabel A3a Dagbehandeling

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm	0	0		0					0	0,0%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	0	0	0	0	0				0	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis	0	0				0	0	0	0	0,0%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0		0	0				0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	1	0	1	0	0	0	0	2	0,1%	5-STD
6-Hepatitis			0	0	0	0			1	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	0	1	0	1	2	1	1	0	6	0,3%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker				0	0	0	0	0	1	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker					0	0	0	0	1	0,1%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker			0		3	2	1	0	6	0,3%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker				0	0	0	0	0	1	0,0%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				0	4	4	1	0	9	0,5%	12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker		0		0	0	1	0	0	2	0,1%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	0		0	2	3	1	0	6	0,4%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	0	0	1	2	1	0	0	5	0,3%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymf- en bloedkanker	0	3	1	1	4	4	2	0	14	0,8%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	3	1	1	6	4	1	0	13	0,8%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	2	1	6	16	11	8	2	46	2,6%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,1%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	3	1	3	4	1	1	0	13	0,8%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	2	1	4	6	6	7	2	28	1,6%	26-Blood
27-Dementie						0	0	0	0	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie			4	2	0				6	0,3%	28-Schizophrenia
29-Depressie			1	3	1	0	0	0	5	0,3%	29-Depression
30-Angststoornissen			1	3	0	0	0	0	4	0,2%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs			0	0	0	0	0	0	0	0,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	1	1	2	1	0	0	0	5	0,3%	32-Oth mental
33-Verst handicap	0	0	0		0	0	0	0	0	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson				0	0	0	0	0	0	0,0%	34-Parkinson
35-MS			0	1	1	0	0	0	3	0,1%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	0	11	2	7	42	63	77	16	220	12,4%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	2	76	2	3	3	1	0	0	86	4,9%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	0	1	1	11	13	4	2	0	32	1,8%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten				4	34	17	5	0	61	3,5%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	0	1	1	1	0	3	0,1%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	0	1	3	14	10	5	0	32	1,8%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden			0	1	5	4	2	0	11	0,6%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	1	1	13	16	2	1	0	35	2,0%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,1%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	2	83	3	13	10	2	1	0	113	6,4%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	10	3	5	3	0	0	0	21	1,2%	51-Dental
52-Maagzweer			0	0	0	0	0	0	0	0,0%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	3	16	2	13	18	4	1	0	57	3,2%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten			0	1	1	0	0	0	2	0,1%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	0	3	1	6	8	4	2	0	23	1,3%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose			0	0	1	0	0	0	1	0,0%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten			0	0	1	1	0	0	2	0,1%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	1	0	2	3	2	1	0	9	0,5%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,1%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	2	1	7	12	5	2	0	30	1,7%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie			0	0	0	0	0	0	1	0,1%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	1	33	5	13	9	2	1	0	65	3,7%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	1	0							1	0,1%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie		0	0	9	1	0	0		10	0,6%	69-Contraception
70-Eczeem	0	0	0	0	0	0	0		0	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	0	0	0	0		0	0,0%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	3	3	9	7	2	1	0	24	1,4%	72-Oth skin
73-Reuma		0	0	0	1	0	0	0	1	0,1%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose		0	0	3	5	1	0	0	9	0,5%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	0	0	13	20	5	2	0	41	2,3%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose		0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	5	35	142	107	20	5	0	314	17,8%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	2	28	3	2	1	0	0	0	36	2,0%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	0	0							0	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	0	0		0	0				0	0,0%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	1	0		0					1	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	1	9	3	12	21	10	5	1	62	3,5%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	1	1	1	0	0	0	0	2	0,1%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	3	2	4	2	0	0	0	11	0,6%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	2	4	7	3	0	0	0	17	1,0%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	1	1	3	4	3	1	0	12	0,7%	88-Complications, intentional
Nog niet toegijsbaar	3	31	12	38	69	41	20	3	216	12,3%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	2	3	2	1	0	8	0,5%	Not disease related
Total	18	333	98	380	495	248	164	28	1.764	100,0%	Total

Tabel A3b Dagbehandeling

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm		0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	2-Meningitis
3-Septis								0	0	0,0%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	1	1	1	0	0	0	0	3	0,2%	5-STD
6-Hepatitis									0	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	0	0	0	1	2	2	1	0	6	0,3%	7-Oth infections
8-Slokdarmkanker									0	0,0%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker									1	0,0%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker			0	0	1	1	1	0	3	0,2%	10-Colorectal cancer
11-Alveesklierkanker									0	0,0%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker			0	0	2	1	0	0	4	0,2%	12-Lung cancer
13-Borstkanker			0	3	7	2	1	0	12	0,6%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker			0	0	0	0	0	0	1	0,0%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker				0	1	1	0	0	2	0,1%	15-Ovary cancer
16-Prostaatcancer											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg		0		0	1	0	0	0	1	0,1%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker		0		0	1	1	1	0	2	0,1%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin		0	0	0	2	1	1	0	4	0,2%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0	1	0	1	3	2	2	0	10	0,5%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	0	0	3	12	4	2	0	22	1,0%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg		0	3	11	7	1	0	0	22	1,1%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	3	2	14	19	9	6	2	55	2,6%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		0	0	0	0	0	0	0	2	0,1%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	3	1	5	5	2	1	0	17	0,8%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	1	1	3	6	5	6	3	25	1,2%	26-Blood
27-Dementie									0	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie				1	0	0	0	0	1	0,1%	28-Schizophrenia
29-Depressie			3	6	1	0	0	0	10	0,5%	29-Depression
30-Angststoornissen			1	4	1	0	0	0	6	0,3%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs			0	0	0	0	0	0	0	0,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	0	1	4	1	1	1	0	7	0,3%	32-Oth mental
33-Verst handicap		0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson				0	0	0	0	0	0	0,0%	34-Parkinson
35-MS			0	4	2	0	0	0	7	0,3%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	0	11	2	13	63	103	149	40	382	18,2%	37-Eye disorders
38-Gehoorstoornissen	1	58	2	3	2	1	0	0	68	3,2%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	0	1	2	23	35	9	6	1	77	3,7%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten				2	10	8	5	0	26	1,2%	41-Coron heart
42-Hartfalen				0	0	0	1	0	2	0,1%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		0	1	2	5	6	5	0	20	1,0%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden		0	0	1	2	2	1	0	6	0,3%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	2	34	34	5	1	0	76	3,6%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,1%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	1	68	5	11	7	1	1	0	94	4,5%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	8	4	5	3	1	0	0	22	1,1%	51-Dental
52-Maagzweer			0	0	0	0	0	0	0	0,0%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	1	9	0	3	2	1	0	0	16	0,8%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten		0	0	2	1	0	0	0	3	0,1%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	0	3	2	7	10	4	3	0	28	1,4%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose			0	0	0	0	0	0	1	0,0%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten		0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	58-Oth liver
59-Galziekten		0	0	1	1	1	0	0	4	0,2%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	1	0	2	3	2	1	0	10	0,5%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	0	1	0	0	0	1	0	0	3	0,2%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	1	1	5	7	2	1	0	17	0,8%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	0	7	65	50	6	2	0	131	6,2%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit			2	33	0				35	1,7%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	1	0	11	69	0	0			81	3,9%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie		0	1	45	2	0	0		47	2,3%	69-Contraception
70-Eczeem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus		0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	3	4	10	7	2	1	0	26	1,2%	72-Oth skin
73-Reuma		0	0	1	2	1	0	0	4	0,2%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose		0	0	1	5	2	1	0	9	0,4%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		0	1	18	34	14	9	1	77	3,7%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose		0	0	0	2	2	2	0	6	0,3%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	6	28	77	92	23	8	1	235	11,2%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	1	9	4	4	1	0	0	0	19	0,9%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten									0	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren					0				0	0,0%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal		0	0	0					0	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	1	6	5	23	23	8	5	1	72	3,4%	84-Symptoms
85-Verkeer		0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	3	1	1	2	1	0	0	8	0,4%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	2	1	3	2	0	0	0	9	0,4%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	0	1	4	5	2	2	0	14	0,6%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	1	12	13	54	80	36	19	4	219	10,5%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	3	4	2	1	0	11	0,5%	Not disease related
Totaal	9	214	117	592	574	278	250	59	2.093		Total
	0,4%	10,2%	5,6%	28,3%	27,4%	13%	11,9%	2,8%		100,0%	

Tabel A3c Dagbehandeling

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1-Infecties maag-darm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	1	1	2	1	0	0	0	6	0,1%	5-STD
6-Hepatitis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	0	2	1	2	4	2	2	0	13	0,3%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,0%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker	0	0	0	4	3	1	0	0	9	0,2%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0,0%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker	0	1	6	5	1	0	0	0	13	0,3%	12-Lung cancer
13-Borstkanker	0	3	7	2	1	0	0	0	12	0,3%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0,1%	15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,0%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	0	0	2	3	2	0	0	8	0,2%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	0	1	4	2	1	0	0	9	0,2%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymf- en bloedkanker	0	4	1	2	6	6	4	1	24	0,6%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	1	5	18	8	4	0	0	35	0,9%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	3	11	7	1	0	0	0	23	0,6%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	5	4	20	35	19	14	4	101	2,6%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	0	1	1	1	0	0	0	3	0,1%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	5	2	9	10	3	2	0	31	0,8%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	3	1	7	12	12	13	5	53	1,4%	26-Blood
27-Dementie	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0	4	3	0	0	0	0	0	7	0,2%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	3	9	2	0	0	0	0	15	0,4%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	2	7	1	0	0	0	0	10	0,3%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	1	6	1	1	1	0	0	12	0,3%	32-Oth mental
33-Verst handicap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	34-Parkinson
35-MS	0	1	5	4	0	0	0	0	10	0,3%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	1	22	3	21	105	166	227	56	601	15,6%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	3	134	4	6	5	1	1	0	154	4,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	0	1	3	34	48	13	8	1	109	2,8%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0,0%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	6	45	25	10	0	0	87	2,2%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	1	1	1	0	0	4	0,1%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	0	1	5	19	16	10	1	52	1,4%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0,1%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	1	7	5	3	0	0	17	0,4%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	1	3	47	50	7	2	0	110	2,9%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0,0%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	0	0	2	1	0	0	0	3	0,1%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	3	151	8	24	17	4	1	0	208	5,4%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	18	7	11	6	1	0	0	43	1,1%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	3	25	3	16	20	5	1	0	73	1,9%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	0	1	3	2	0	0	0	5	0,1%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	0	5	2	13	17	8	4	1	51	1,3%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0,0%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	2	2	1	1	0	0	6	0,2%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	1	1	4	7	3	2	1	19	0,5%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	0	0	1	1	0	0	0	3	0,1%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	0	2	0	0	1	1	0	0	4	0,1%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	3	2	12	19	7	3	0	47	1,2%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	1	33	5	13	9	2	1	0	65	1,7%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	0	7	65	50	6	2	0	131	3,4%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit	0	0	2	33	0	0	0	0	35	0,9%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	2	0	11	69	0	0	0	0	82	2,1%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	0	1	53	3	0	0	0	57	1,5%	69-Contraception
70-Eczeem	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	5	7	18	14	3	1	0	50	1,3%	72-Oth skin
73-Reuma	0	0	0	1	3	1	0	0	5	0,1%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	0	4	10	3	1	0	18	0,5%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	0	1	30	54	20	11	1	118	3,1%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	2	3	2	0	0	8	0,2%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	11	64	219	199	42	13	1	549	14,2%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	3	38	6	6	1	0	0	0	55	1,4%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	1	15	8	35	44	18	10	2	134	3,5%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	0	1	1	0	0	0	0	3	0,1%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	6	3	5	3	1	1	0	19	0,5%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	4	5	10	5	1	0	0	26	0,7%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	1	2	7	9	4	3	0	26	0,7%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	4	42	25	92	149	77	39	7	436	11,3%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	0	0	1	5	7	4	2	0	19	0,5%	Not disease related
Total	27	547	216	971	1.070	526	413	87	3.857	100,0%	Total
	0,7%	14,2%	5,6%	25,2%	27,7%	14%	10,7%	2,3%			

Tabel A3 Dagbehandeling

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	0	2	1	2	2	1	1	0	9	0,5%
II. Nieuwvormingen	0	6	2	10	38	30	16	3	105	6,0%
III. Endocriene ziekten	0	3	1	3	5	2	1	0	15	0,8%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	2	1	4	6	6	7	2	28	1,6%
V. Psychische stoornissen	0	1	6	10	2	0	0	0	20	1,2%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	3	88	4	22	60	68	79	16	341	19,3%
VII. Hart- en vaatziekten	0	1	2	22	71	35	13	1	144	8,2%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	2	84	3	13	11	3	1	0	117	6,6%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	3	29	7	28	34	11	4	1	116	6,6%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	2	35	6	21	23	8	4	0	99	5,6%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	1	0	0	9	1	0	0	0	11	0,6%
XII. Ziekten van huid en subcutis	0	3	3	9	7	2	1	0	25	1,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	5	36	158	133	27	8	1	367	20,8%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	2	29	3	2	1	0	0	0	37	2,1%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1	9	3	12	21	10	5	1	62	3,5%
XVII. Letsels en vergiftigingen	0	7	8	14	9	3	1	0	42	2,4%
Nog niet toewijsbaar	3	31	12	38	69	41	20	3	216	12,3%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	2	3	2	1	0	8	0,5%
Totaal	18	333	98	380	495	248	164	28	1.764	
	1,0%	18,9%	5,6%	21,5%	28,1%	14%	9,3%	1,6%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten	0	1	1	2	3	2	1	0	10	0,5%
II. Nieuwvormingen	0	4	6	33	55	23	14	3	140	6,7%
III. Endocriene ziekten	0	3	1	6	6	2	1	0	19	0,9%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	1	1	3	6	5	6	3	25	1,2%
V. Psychische stoornissen	0	0	5	15	3	1	1	0	26	1,2%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	2	70	7	44	103	112	156	41	534	25,5%
VII. Hart- en vaatziekten	0	0	3	39	53	21	13	1	131	6,2%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	1	68	5	11	8	2	1	0	97	4,6%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	1	20	8	21	22	8	5	1	85	4,1%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	0	3	10	105	57	9	4	1	188	9,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	1	0	11	114	2	0	0	0	129	6,1%
XII. Ziekten van huid en subcutis	0	3	4	10	7	2	1	0	27	1,3%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	6	30	96	135	42	20	2	331	15,8%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	1	9	4	4	1	0	0	0	20	0,9%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1	6	5	23	23	8	5	1	72	3,4%
XVII. Letsels en vergiftigingen	0	5	3	9	8	3	2	1	31	1,5%
Nog niet toewijsbaar	1	12	13	54	80	36	19	4	219	10,5%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	3	4	2	1	0	11	0,5%
Totaal	9	214	117	592	574	278	250	59	2.093	
	0,4%	10,2%	5,6%	28,3%	27,4%	13%	11,9%	2,8%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	0	3	2	4	5	3	2	0	19	0,5%
II. Nieuwvormingen	0	10	9	44	93	52	31	6	245	6,3%
III. Endocriene ziekten	0	5	2	9	11	4	2	0	34	0,9%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	3	1	7	12	12	13	5	53	1,4%
V. Psychische stoornissen	0	1	11	25	5	1	1	1	46	1,2%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	4	158	11	66	162	180	235	57	875	22,7%
VII. Hart- en vaatziekten	0	1	5	61	124	56	26	2	275	7,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	3	152	8	24	19	5	2	0	214	5,5%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	4	50	14	49	56	19	9	2	202	5,2%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	2	38	16	126	80	17	8	1	287	7,4%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	2	0	12	122	3	0	0	0	140	3,6%
XII. Ziekten van huid en subcutis	0	6	7	19	14	4	1	0	51	1,3%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	11	65	254	268	68	28	3	699	18,1%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	3	38	7	6	2	0	0	0	56	1,5%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1	15	8	35	44	18	10	2	134	3,5%
XVII. Letsels en vergiftigingen	0	12	11	23	17	6	4	1	73	1,9%
Nog niet toewijsbaar	4	42	25	92	149	77	39	7	436	11,3%
Niet ziektegerelateerd	0	0	1	5	7	4	2	0	19	0,5%
Totaal	27	547	216	971	1.070	526	413	87	3.857	
	0,7%	14,2%	5,6%	25,2%	27,7%	14%	10,7%	2,3%		100,0%

Tabel A4a Poliklinische consulten en verrichtingen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1- Infecties maag-darm	1	10		1	2				17	0,1%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	1								1	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis				2	2				4	0,0%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS		0	2	5	1				8	0,1%	4-HIV, AIDS
5-SOA				3					3	0,0%	5-STD
6-Hepatitis				3					3	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	3	25	16	36	43	16	13		151	1,2%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker				12	1	1	9	0	22	0,2%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker				1	1	7	1		9	0,1%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker		1		1	9	12	3	2	28	0,2%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker							4		4	0,0%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				1	13	13	11	2	40	0,3%	12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker					5	9	14	4	32	0,3%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg				1	1				1	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker					1	0		3	5	0,0%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin					4	2	2		8	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne				8	38	36	38	14	134	1,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg				0	2	1			3	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	1	11	30	81	63	24	10	3	223	1,8%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes			3	22	125	67	35	3	255	2,0%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	2	11	2	19	40	16	7	1	98	0,8%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten		7	2	9	20	18	4	79	0,6%	26-Blood	
27-Dementie					1	3	5	1	10	0,1%	27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie						1		0	2	0,0%	29-Depression
30-Angststoornissen		3			4	1			7	0,1%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	1		1	1					4	0,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	1	102	10	17	21	9	3	1	165	1,3%	32-Oth mental
33-Verst handicap		6							6	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson					2	2	5	1	11	0,1%	34-Parkinson
35-MS				2	1				3	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	1	10	1	4	4		1		22	0,2%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	7	121	32	120	195	167	155	36	832	6,6%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	5	149	15	69	116	70	49	7	481	3,8%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		4	1	34	52	26	8	2	127	1,0%	39-Oth nervous
40-Hypertensie				14	32	21	3		70	0,6%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	1			13	167	112	58	4	355	2,8%	41-Coron heart
42-Hartfalen				1	3	21	31	8	64	0,5%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		2	1	19	83	76	44	6	232	1,8%	43-Oth heart
44-Beroerte		1	0	3	24	31	19	3	81	0,6%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	1			7	37	47	23	2	117	0,9%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel			5	54	65	36	15	1	176	1,4%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	12	29	14	32	18	8	3	0	116	0,9%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza		6	2	6	16	18	10	2	62	0,5%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	15	31	7	27	49	64	33	2	229	1,8%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	2	101	10	20	15	12	6	0	167	1,3%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	1	18	40	31	8	1		100	0,8%	51-Dental
52-Maagzweer			1	2	4	1			9	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		18	10	15	4	2		2	52	0,4%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	7	29	15	77	131	78	37	4	377	3,0%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten		1	1	13	4	3	2		23	0,2%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	7	12	8	55	87	34	22	1	226	1,8%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten			4	4	4	1			12	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten			7	17	7	4			36	0,3%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	7	19	30	93	130	49	23	4	356	2,8%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose				1	3		1		4	0,0%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	7	9	1	5	12	6	9	3	51	0,4%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten		10	3	11	49	58	36	6	172	1,4%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie				0	22	35	19	3	78	0,6%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	4	74	17	49	51	22	12	1	230	1,8%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	1								1	0,0%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem	8	22	17	47	32	16	7		150	1,2%	70-Eczema
71-Decubitus				4	8	7	14	3	36	0,3%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	2	45	116	185	121	55	35	7	566	4,5%	72-Oth skin
73-Reuma		1	3	13	19	12	13	0	62	0,5%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose		1		5	36	32	12	2	89	0,7%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		2	9	122	149	28	15	1	326	2,6%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose				1	4		1		6	0,0%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	4	43	55	143	174	57	24	1	499	4,0%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	1	1		0	0				3	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	1	1		1					3	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	13	60	23	29	28	10	5	1	168	1,3%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	1	1							2	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	4								4	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	84	438	218	876	1.033	528	306	54	3.536	28,0%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	31	56	55	12	1	1	0	157	1,2%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	54	21	39	17	3	6	4	144	1,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	38	34	51	11	1	1	0	136	1,1%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	2	35	36	87	72	23	19	5	279	2,2%	88-Complications, intentional
Nog niet toegrijpsbaar	9	32	28	47	64	34	27	8	249	2,0%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Total	216	1.608	876	2.711	3.617	2.062	1.291	226	12.609		Total
	1,7%	12,8%	7,0%	21,5%	28,7%	16%	10,2%	1,8%		100,0%	

Tabel A4b Poliklinische consulten en verrichtingen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1- Infecties maag-darm	4	7	2	3		2	1		18	0,1%	1- Intestinal infections
2- Meningitis					0				0	0,0%	2- Meningitis
3- Sepsis											3- Septicemia
4- HIV, AIDS				1	1				2	0,0%	4- HIV, AIDS
5- SOA			7	6	1	1			14	0,1%	5- STD
6- Hepatitis				2	1				3	0,0%	6- Hepatitis
7- Ov infectie	1	26	25	50	40	23	17	2	184	1,1%	7- Oth infections
8- Slokdarmkanker				1	11	4			16	0,1%	8- Esophagus cancer
9- Maagkanker						2	3		5	0,0%	9- Stomach cancer
10- Colorectumkanker					6	9	12	5	32	0,2%	10- Colorectal cancer
11- Alveeslierkanker						0			0	0,0%	11- Pancreas cancer
12- Longkanker		1			12	4	2		21	0,1%	12- Lung cancer
13- Borstkanker				7	28	26	8	3	72	0,4%	13- Breast cancer
14- Baarmoederhalskanker				17	4				21	0,1%	14- Cervical cancer
15- Ovariumkanker											15- Ovary cancer
16- Prostaatcancer											16- Prostate cancer
17- Ov kanker geslachtsorg				5	3	3	3	2	16	0,1%	17- Oth mal genital organs
18- Blaas- en nierkanker				1	1	2		2	6	0,0%	18- Bladder, kidney cancer
19- Non-Hodgkin		1		3		1	1		6	0,0%	19- Non-Hodgkin
20- Ov lymfe- en bloedkanker											20- Oth lymphoma, leukemia
21- Ov maligne			1	8	31	28	35	15	118	0,7%	21- Oth mal neoplasms
22- Benigne geslachtsorg			9	75	70	13	4	1	171	1,0%	22- Ben neopl genital organs
23- Ov benigne	2	11	16	63	81	41	23	4	241	1,5%	23- Oth ben neoplasms
24- Diabetes		3	1	22	85	72	58	17	258	1,6%	24- Diabetes
25- Ov endocrien	5	14	10	80	90	42	16	2	260	1,6%	25- Oth endocrine
26- Bloedziekten	1	4	5	21	24	17	33	12	116	0,7%	26- Blood
27- Dementie					0	2	7	1	10	0,1%	27- Dementia
28- Schizofrenie											28- Schizophrenia
29- Depressie		1		2		0	1		5	0,0%	29- Depression
30- Angststoornissen		2	1	5	2				10	0,1%	30- Anxiety
31- Alcohol, drugs				2	3	1			6	0,0%	31- Alcohol, drugs
32- Ov psychisch	1	36	14	17	21	11	5	1	105	0,6%	32- Oth mental
33- Verst handicap		3							3	0,0%	33- Mental retardation
34- Parkinson					2	5	7	2	16	0,1%	34- Parkinson
35- MS				2	4	1			8	0,0%	35- Multiple sclerosis
36- Epilepsie		11	3	5	3	3	2	3	29	0,2%	36- Epilepsy
37- Gezichtsstoornissen	5	125	35	123	265	260	295	85	1.192	7,2%	37- Eye disorders
38- Gehoorstoornissen	3	122	13	69	87	52	61	26	433	2,6%	38- Ear disorders
39- Ov zenuwstelsel		4	11	76	109	30	18	4	252	1,5%	39- Oth nervous
40- Hypertensie			1	16	30	17	12	2	79	0,5%	40- Hypertension
41- Coron hartziekten				6	79	76	55	5	221	1,3%	41- Coron heart
42- Hartfalen				1	6	14	23	6	50	0,3%	42- Heartfailure
43- Ov hartziekten		3	6	19	35	59	42	9	173	1,0%	43- Oth heart
44- Beroerte			0	4	13	22	23	3	65	0,4%	44- Stroke
45- Per arterieel vaatlijden				4	20	23	19	3	70	0,4%	45- Arteries
46- Ov vaatstelsel			13	147	158	50	34	2	404	2,4%	46- Oth circulatory
47- Bovenste luchtweginf	8	25	17	29	25	8	5	0	119	0,7%	47- Acute upper resp inf
48- Longontsteking, influenza	1	3	3	5	12	12	5	1	42	0,3%	48- Pneumonia/influenza
49- Astma en COPD	7	19	11	25	48	33	24	6	172	1,0%	49- Asthma and COPD
50- Ov ademhaling	1	70	22	24	7	4	2	1	130	0,8%	50- Oth respiratory
51- Gebitsafwijkingen				13	37	13	1		65	0,4%	51- Dental
52- Maagzweer				3	1	2	2	1	9	0,1%	52- Gastroduodenal ulcers
53- Appendicitis		14	15	13	4	1	1		47	0,3%	53- Appendicitis
54- Buikbreuken	2	42	4	21	32	12	19	3	134	0,8%	54- Abdominal hernia
55- Inflam darmziekten			3	8	6	2	1		21	0,1%	55- Inflam intestinal
56- Ov darmziekten	5	12	25	50	58	50	21	9	229	1,4%	56- Oth intestinal
57- Levercirrose											57- Chron livercirrhosis
58- Ov leverziekten			1	1	2	4	1		9	0,1%	58- Oth liver
59- Galzietken			3	34	65	27	15	1	145	0,9%	59- Gallbladder
60- Ov spijsvertering	2	21	29	107	162	75	52	14	461	2,8%	60- Oth digestive
61- Nefritis, nefrose		1		3					4	0,0%	61- Nephritis, nephropathy
62- Urineweginfecties	4	31	5	24	28	15	10	6	123	0,7%	62- Urinary tract infections
63- Ov nierziekten		3	1	24	32	17	18	1	95	0,6%	63- Oth renal
64- Prostaathyperplasie											64- Hyperplasia prostate
65- Ov man geslachtsorg											65- Oth male genital organs
66- Ov vrouw geslachtsorg		9	102	584	360	92	50	17	1.213	7,3%	66- Female genital organs
67- Fertilitiet			14	270					284	1,7%	67- Female infertility
68- Zwangerschap	2		76	622	6		1		708	4,3%	68- Pregnancy, childbirth
69- Anticonceptie			11	223	8				242	1,5%	69- Contraception
70- Eczeem	1	25	30	57	46	18	13	5	195	1,2%	70- Eczema
71- Decubitus				2	7	14	18	10	51	0,3%	71- Decubitus
72- Ov huidziekten	4	45	86	202	173	54	50	17	631	3,8%	72- Oth skin
73- Reuma		1	1	14	34	29	25	2	106	0,6%	73- Rheumatoid arthritis
74- Artrose				6	59	82	57	6	210	1,3%	74- Osteoarthritis
75- Dorsopathie		5	17	141	148	39	29	1	381	2,3%	75- Dorsopathy
76- Osteoporose				1	6	11	4		23	0,1%	76- Osteoporosis
77- Ov bewegingsstelsel	5	42	56	201	286	105	64	14	773	4,7%	77- Oth musculoskeletal
78- Aangeb centraal zenuw		1		2	0				4	0,0%	78- Congenital nervous
79- Aangeb hartafwijking	1	3	0						5	0,0%	79- Congenital heart
80- Ov congenitaal	22	41	51	77	36	6	9	2	244	1,5%	80- Oth congenital
81- Vroeggeboorten	3			4					7	0,0%	81- Premature birth
82- Probl op tijd geboren											82- Select cond newborns
83- Ov perinataal	2			3					5	0,0%	83- Oth perinatal
84- Symptomen	75	338	309	1.053	1.210	534	430	100	4.050	24,5%	84- Symptoms
85- Verkeer	0	27	14	14	7	3	2	0	66	0,4%	85- Traffic accidents
86- Accidentele val	0	43	5	11	17	14	24	16	130	0,8%	86- Accidental falls
87- Ov ongevallen	0	30	6	8	5	2	2	1	53	0,3%	87- Oth accidents
88- Complicaties en geweld	3	41	25	83	81	37	29	5	303	1,8%	88- Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	9	24	31	121	67	52	39	18	360	2,2%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	177	1.289	1.158	4.967	4.383	2.272	1.841	473	16.560		Total
	1,1%	7,8%	7,0%	30,0%	26,5%	14%	11,1%	2,9%	100,0%		

Tabel A4c Poliklinische consulten en verrichtingen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1- Infecties maag-darm	4	17	2	4	2	2			35	0,1%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	1				0				1	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS				3	3				5	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA		0	9	10	2	1			22	0,1%	5-STD
6-Hepatitis				5	1				7	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	4	51	41	86	83	39	30	2	335	1,1%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker				1	23	5	9	0	38	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker					1	9	3		14	0,0%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker		1		1	15	21	15	8	61	0,2%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker						0	4		4	0,0%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker		1		1	25	17	14	2	61	0,2%	12-Lung cancer
13-Borstkanker				7	28	26	8	3	72	0,2%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker				17	4				21	0,1%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker					5	9	14	4	32	0,1%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg				6	4	3	3	2	18	0,1%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker				1	3	2		5	11	0,0%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin		1		3	4	3	4		14	0,0%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne			1	17	68	63	73	30	252	0,9%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg			9	75	71	14	4	1	174	0,6%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	3	21	47	144	144	66	33	7	464	1,6%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		3	4	44	210	140	93	20	513	1,8%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	7	25	12	100	130	58	23	3	358	1,2%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	1	10	7	31	44	35	50	17	195	0,7%	26-Blood
27-Dementie					1	5	12	2	20	0,1%	27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie		1		2		2	1	0	6	0,0%	29-Depression
30-Angststoornissen		4	1	5	6	1			17	0,1%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs		1		3	3	3			10	0,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	2	139	23	34	42	20	8	2	270	0,9%	32-Oth mental
33-Verst handicap		9							9		33-Mental retardation
34-Parkinson					4	8	12	3	27	0,1%	34-Parkinson
35-MS				4	6	1			11	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie		21	4	8	7	3	3	3	50	0,2%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	12	246	68	242	460	426	450	121	2.024	6,9%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	8	271	28	137	203	122	111	34	914	3,1%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		8	12	110	161	56	26	6	379	1,3%	39-Oth nervous
40-Hypertensie			1	31	62	38	15	2	149	0,5%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	1			19	246	189	113	9	576	2,0%	41-Coron heart
42-Hartfalen				2	9	35	54	14	114	0,4%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		5	7	38	119	135	86	15	405	1,4%	43-Oth heart
44-Beroerte		1	1	7	38	53	42	6	146	0,5%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	1			11	57	70	43	5	187	0,6%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel			18	201	222	86	49	3	580	2,0%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	21	54	31	61	43	16	1	1	235	0,8%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	2	9	5	11	29	30	15	3	103	0,4%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	22	50	18	52	97	97	57	8	401	1,4%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	3	171	32	44	22	16	8	1	297	1,0%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	1	32	78	43	8			165	0,6%	51-Dental
52-Maagzweer			1	5	6	4	2	1	18	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		32	25	28	7	3	1	2	99	0,3%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	9	70	18	98	163	90	56	8	512	1,8%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten		1	4	21	10	5	4		44	0,2%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	12	24	33	104	145	84	43	10	455	1,6%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten		1	5	6	8	2			21	0,1%	58-Oth liver
59-Galzliekten		3	41	82	34	19	1	1	180	0,6%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	9	40	60	200	293	124	75	17	817	2,8%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose		1		1	6				8	0,0%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	10	40	6	29	41	21	18	9	174	0,6%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten		12	4	35	81	74	53	7	267	0,9%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie				0	22	35	19	3	78	0,3%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	4	74	17	49	51	22	12	1	230	0,8%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg		9	102	584	360	92	50	17	1.213	4,2%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit			14	270					284	1,0%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	4		76	622	6		1		710	2,4%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie			11	223	8				242	0,8%	69-Contraception
70-Eczeem	9	47	47	104	79	34	20	5	345	1,2%	70-Eczema
71-Decubitus			6	15	22	32	12	87	187	0,7%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	6	91	203	387	294	109	85	23	1.197	4,1%	72-Oth skin
73-Reuma		2	4	27	53	41	38	3	168	0,6%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose		1		11	95	115	69	8	299	1,0%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		7	26	264	297	67	44	2	707	2,4%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose				2	10	11	5		29	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	9	85	111	344	459	162	88	14	1.272	4,4%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	1	3		2	1				7	0,0%	78-Genital nervous
79-Aangeb hartafwijking	2	5	0	1					8	0,0%	79-Genital heart
80-Ov congenitaal	35	101	74	106	64	16	14	2	412	1,4%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	4	1		4					8	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	6			3					9	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	159	776	527	1.929	2.243	1.062	736	153	7.586	26,0%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	58	70	68	19	4	3	1	223	0,8%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	96	26	50	34	17	30	20	274	0,9%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	69	40	59	16	2	3	1	190	0,6%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	5	76	61	169	153	60	48	10	581	2,0%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	18	56	59	169	131	86	66	25	610	2,1%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	394	2.897	2.034	7.678	8.001	4.334	3.132	699	29.169	100,0%	Total
	1,3%	9,9%	7,0%	26,3%	27,4%	15%	10,7%	2,4%			

Tabel A4 Poliklinische consulten en verrichtingen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	4	35	18	48	47	16	15		184	1,5%
II. Nieuwvormingen	1	11	30	92	148	105	93	30	510	4,0%
III. Endocriene ziekten	2	11	5	41	165	83	42	5	353	2,8%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen		7	2	9	20	18	18	4	79	0,6%
V. Psychische stoornissen	1	112	10	19	25	15	8	3	194	1,5%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	13	283	51	228	371	265	218	47	1.476	11,7%
VII. Hart- en vaatziekten	1	3	7	112	412	343	193	24	1.094	8,7%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	31	168	33	85	99	102	52	4	574	4,6%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	21	81	84	305	411	186	91	11	1.191	9,4%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	10	92	21	66	138	120	76	13	536	4,3%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	1								1	0,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis	11	67	133	236	161	78	56	9	753	6,0%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	4	46	66	285	382	130	65	5	983	7,8%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	15	62	23	30	29	10	5	1	174	1,4%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	5	1							6	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	84	438	218	876	1.033	528	306	54	3.536	28,0%
XVII. Letsels en vergiftigingen	3	158	147	231	112	28	27	10	516	5,7%
Nog niet toewijsbaar	9	32	28	47	64	34	27	8	249	2,0%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	216	1.608	876	2.711	3.617	2.062	1.291	226	12.609	
	1,7%	12,8%	7,0%	21,5%	28,7%	16%	10,2%	1,8%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten	5	33	34	60	44	26	19	2	222	1,3%
II. Nieuwvormingen	2	13	26	180	247	134	90	33	725	4,4%
III. Endocriene ziekten	5	17	12	102	175	114	75	19	518	3,1%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	1	4	5	21	24	17	33	12	116	0,7%
V. Psychische stoornissen	1	42	15	26	27	14	12	2	139	0,8%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	8	263	62	274	469	351	383	120	1.929	11,7%
VII. Hart- en vaatziekten	2	3	20	197	340	263	208	31	1.062	6,4%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	17	117	53	83	93	56	36	8	462	2,8%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	8	88	92	275	343	173	113	28	1.121	6,8%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	4	43	122	902	423	124	77	24	1.719	10,4%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	2		86	846	15		1		950	5,7%
XII. Ziekten van huid en subcutis	5	70	117	261	226	86	80	31	877	5,3%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	5	48	74	363	533	266	179	23	1.492	9,0%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	23	46	51	79	36	6	9	2	253	1,5%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	5			7					11	0,1%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	75	338	309	1.053	1.210	534	430	100	4.050	24,5%
XVII. Letsels en vergiftigingen	3	140	50	116	109	56	57	22	552	3,3%
Nog niet toewijsbaar	9	24	31	121	67	52	39	18	360	2,2%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	177	1.289	1.158	4.967	4.383	2.272	1.841	473	16.560	
	1,1%	7,8%	7,0%	30,0%	26,5%	14%	11,1%	2,9%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	9	68	52	109	91	42	34	2	406	1,4%
II. Nieuwvormingen	3	24	57	272	395	238	183	63	1.235	4,2%
III. Endocriene ziekten	7	28	16	143	340	197	116	24	872	3,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	1	10	7	31	44	35	50	17	195	0,7%
V. Psychische stoornissen	2	154	25	44	52	30	21	5	333	1,1%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	21	546	112	502	840	616	602	166	3.405	11,7%
VII. Hart- en vaatziekten	1	5	27	309	753	606	400	55	2.156	7,4%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	48	284	86	168	192	158	88	12	1.036	3,6%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	30	169	175	581	755	359	204	40	2.312	7,9%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	14	135	144	968	561	244	153	36	2.255	7,7%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	4		86	846	15		1		952	3,3%
XII. Ziekten van huid en subcutis	16	138	250	497	387	165	137	40	1.630	5,6%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	9	95	141	649	915	395	244	27	2.475	8,5%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	38	108	74	109	65	16	14	2	427	1,5%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	9	1		7					17	0,1%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	159	776	527	1.929	2.243	1.062	736	153	7.586	26,0%
XVII. Letsels en vergiftigingen	6	298	197	347	221	84	84	32	1.268	4,3%
Nog niet toewijsbaar	18	56	59	169	131	86	66	25	610	2,1%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	394	2.897	2.034	7.678	8.001	4.334	3.132	699	29.169	
	1,3%	9,9%	7,0%	26,3%	27,4%	15%	10,7%	2,4%		100,0%

Tabel A5a Categoriele ziekenhuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis		1	0	0	1				3	0,1%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS					0				0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA		0		0	0	0			0	0,0%	5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie			2	8	10	2	1		23	1,0%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker			0	0	7	4	2	0	14	0,6%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker				1	5	7	4	1	17	0,8%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker		0	0	2	12	13	10	2	40	1,8%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker		0		0	3	3	2	0	8	0,3%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				2	25	26	12	1	66	3,0%	12-Lung cancer
13-Borstkanker					0		0		0	0,0%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker							6	2	26	1,2%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	3	1	0	0	0	5	0,2%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	2	0	1	9	10	7	1	30	1,3%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	2	1	2	8	3	3	1	21	0,9%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0	11	4	7	13	6	2	0	43	1,9%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	2	8	4	20	56	36	21	3	149	6,7%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	3	3	10	17	12	7	1	54	2,4%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	0	0	2	15	10	5	0	33	1,5%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	0	0	0	0	0			1	0,1%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0				0				0	0,0%	26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie				0					0	0,0%	29-Depression
30-Angststoornissen	1	0	1	0					2	0,1%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0							0	0,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	24	1	2	1					28	1,3%	32-Oth mental
33-Verst handicap	6	0	0						6	0,3%	33-Mental retardation
34-Parkinson				0	1	1	0		2	0,1%	34-Parkinson
35-MS	1	1	7	5	1				14	0,6%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	33	67	72	10	0	0	0	182	8,2%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	0	2	1	5	13	10	11	2	44	2,0%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	0	0	0	0					0	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	42	48	56	70	26	4	0	0	246	11,1%	39-Oth nervous
40-Hypertensie				1	1				1	0,1%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten			3	14	4	1			22	1,0%	41-Coron heart
42-Hartfalen			1	1	0	1			3	0,1%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		0	0	0	2	0			3	0,2%	43-Oth heart
44-Beroerte	4	2	30	184	88	19	0	0	328	14,7%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	4	6	2	0	0	13	0,6%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel		0	3	17	9	3	0	0	32	1,5%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	0								0	0,0%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza		0	0	0	1	2	1	0	4	0,2%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	0	5	27	28	7	1	0	69	3,1%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	1	1	4	4	1			11	0,5%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0			0	0				0	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	0								0	0,0%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0								0	0,0%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0			0	0	0			0	0,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten				0	0	0	0		0	0,0%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	0			0	0	0			0	0,0%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie				0					0	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem			0	0	0				0	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	4	2	0	0		6	0,3%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	0	0	1	1	1			2	0,1%	72-Oth skin
73-Reuma	1	0	3	10	6	1			22	1,0%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	3	10	5	1	0		19	0,9%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	8	29	21	2	0			60	2,7%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	1	1	0	0	0		2	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	4	8	18	16	5	2	0	0	52	2,4%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	5	12	1	1					18	0,8%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking			0			0			0	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	0	6	3	2	2	0	0		13	0,6%	80-Oth congenital
81-Roeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	2	0							2	0,1%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	0	1	0	3	12	5	1	1	24	1,1%	84-Symptoms
85-Verkeer	1								1	0,0%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	0	0	1	0	0	0	0	3	0,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	8	61	103	65	11	4	1	1	253	11,4%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	1	3	8	18	13	6	1	50	2,2%	88-Complications, intentional
Nog niet toegijsbaar	0	24	18	24	52	24	9	0	152	6,8%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd						0	0		0	0,0%	Not disease related
Totaal	3	191	253	449	755	395	158	20	2.224	100,0%	Total
	0,1%	8,6%	11,4%	20,2%	33,9%	18%	7,1%	0,9%			

Tabel A5b Categoriele ziekenhuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis		1	0	0	1	0			2	0,1%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA		0		0	0	0	0		1	0,0%	5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie		0	1	4	3	2	2	1	13	0,6%	7-Oth infections
8-Slokdarmkanker		0	0	0	2	2	1	1	6	0,3%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker		0	1	2	2	2	1	1	8	0,4%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker		0	0	2	10	11	15	5	42	2,0%	10-Colorectal cancer
11-Alveesklierkanker		0	0	0	4	2	2	0	10	0,5%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker		0	0	2	12	9	3	0	27	1,3%	12-Lung cancer
13-Borstkanker		0	0	7	23	12	9	2	52	2,5%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker		0	0	7	6	1	1	0	16	0,8%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker		0	0	2	8	5	3	0	19	0,9%	15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg		0	0	2	4	4	4	2	17	0,8%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker		0	1	0	0	3	4	4	13	0,6%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin		0	2	0	2	4	2	1	16	0,8%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker		0	5	2	6	10	5	3	31	1,5%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne		0	6	4	19	57	28	22	142	6,9%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg		0	3	1	15	16	2	1	35	1,7%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne		0	3	3	14	26	11	8	69	3,4%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes				0	2	8	7	2	19	0,9%	24-Diabetes
25-Ov endocrien		0	0	1	1	0			2	0,1%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten		0						0	0	0,0%	26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie					0	0			0	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie					0	1	0		1	0,1%	29-Depression
30-Angststoornissen		1	2	1	0	0			4	0,2%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch		12	4	5	2	1			25	1,2%	32-Oth mental
33-Verst handicap		4	0	0					4	0,2%	33-Mental retardation
34-Parkinson				0	0	0	0		1	0,1%	34-Parkinson
35-MS			0	16	12	1	0		30	1,5%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie		0	70	51	75	7	0		202	9,9%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen		0	2	1	4	11	14	19	56	2,7%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen		0	0	0	0	0			0	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		27	11	37	52	21	6	0	154	7,5%	39-Oth nervous
40-Hypertensie				0	0	2	0		2	0,1%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten			0	1	3	5	1		10	0,5%	41-Coron heart
42-Hartfalen		0	0	0	1	1			2	0,1%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		0	0	0	1	1	1	0	4	0,2%	43-Oth heart
44-Beroerte		1	6	45	106	55	16	1	230	11,3%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden		1	1	1	2	3	2	0	10	0,5%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel		1	1	3	7	11	7	0	30	1,5%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf		0							0	0,0%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza				0	0	0	0	0	1	0,0%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD		0	1	9	29	10	3	1	53	2,6%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling		0	0	1	4	1	1		7	0,3%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer					0	0			0	0,0%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		0	0		0				0	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten		0	0	0	0	0			0	0,0%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten		0			0	0			0	0,0%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose					0				0	0,0%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering			0		0	0	0		1	0,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose									0	0,0%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten				0	0				0	0,0%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg				0	0				0	0,0%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap		0	0	2	0				2	0,1%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem			0	0	0				0	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus			0	1	0	1	0		2	0,1%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten		0	0	1	1	0	0	0	2	0,1%	72-Oth skin
73-Reuma		1	2	8	23	18	10	2	64	3,1%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose		0	0	3	18	14	8	1	44	2,2%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		0	9	44	28	4	1	0	87	4,2%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose		0	1	6	2	1	0	0	11	0,5%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel		3	13	28	24	8	4	0	81	4,0%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw		6	11	1	1	0			19	0,9%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking					0	0			0	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal		0	14	5	5	2	0	0	27	1,3%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal		1		0	0		0		1	0,1%	83-Oth perinatal
84-Symptomen		1	3	3	6	2	1	1	17	0,8%	84-Symptoms
85-Verkeer			0						0	0,0%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val		0	0	0	0	0	1	0	3	0,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen		6	20	45	33	13	7	1	124	6,1%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld		3	2	8	22	16	11	1	64	3,1%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar		0	19	10	26	42	25	10	132	6,5%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal		2	190	168	467	644	344	194	36	2.046	Total
		0,1%	9,3%	8,2%	22,8%	31,5%	17%	9,5%	1,8%	100,0%	

Tabel A5c Categoriele ziekenhuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1- Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis		2	1	1	2	0			4	0,1%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS					0				0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA		0		0	0	0	0		1	0,0%	5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie		0	3	12	13	3	3	1	36	0,8%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker			0	1	10	6	3	1	20	0,5%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker			0	2	7	9	7	1	25	0,6%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker		0	0	4	22	24	25	7	81	1,9%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker		0	0	0	7	5	4	1	18	0,4%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker		0	0	4	37	35	16	2	93	2,2%	12-Lung cancer
13-Borstkanker		0	0	7	23	12	9	2	52	1,2%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker		0	0	7	6	1	1	0	16	0,4%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker		0	0	2	8	5	3	0	19	0,4%	15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker		0	0	0	7	11	6	2	26	0,6%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	5	5	5	5	2	22	0,5%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	3	0	1	12	14	11	2	43	1,0%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	4	1	5	13	7	5	2	37	0,9%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymf- en bloedkanker	1	16	6	13	23	10	5	1	74	1,7%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	2	14	8	38	114	65	43	8	291	6,8%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	1	15	17	2	1	0	36	0,8%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	1	6	6	24	44	23	15	4	123	2,9%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		1	1	4	23	17	7	0	52	1,2%	24-Diabetes
25-Ov endocrien		0	0	1	1	1			3	0,1%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten		0						0	0	0,0%	26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie					0				0	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie				0	1	0			2	0,0%	29-Depression
30-Angststoornissen		2	2	2	0				6	0,1%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs		0	0	0	0				0	0,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch		36	5	7	4	1			53	1,2%	32-Oth mental
33-Verst handicap		9	0	0	0	0			10	0,2%	33-Mental retardation
34-Parkinson				0	2	1	0		4	0,1%	34-Parkinson
35-MS		1	1	22	18	2	0		44	1,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	102	118	147	17	0	0	0	385	9,0%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	0	3	2	9	24	25	30	7	100	2,3%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	0	0	0	0	0				0	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		69	58	93	122	47	10	0	400	9,4%	39-Oth nervous
40-Hypertensie			0	0	1	3	0		4	0,1%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten			0	4	17	9	2		32	0,8%	41-Coron heart
42-Hartfalen		0	0	1	1	1	1		4	0,1%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		0	0	1	2	3	1	0	7	0,2%	43-Oth heart
44-Beroerte		5	9	75	290	143	34	1	558	13,1%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden		0	1	2	6	9	4	0	22	0,5%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel		1	1	6	25	19	10	0	62	1,5%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf		0							0	0,0%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza			0	0	1	2	2	0	5	0,1%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD		0	1	14	56	39	10	1	121	2,8%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling		0	1	2	8	5	1		18	0,4%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		0	0	0	0				0	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken		0	0						0	0,0%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten		0	0	0	0	0			0	0,0%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten		0	0						0	0,0%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose					0				0	0,0%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering		0	0	0	0	1	0		1	0,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose									0	0,0%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten				0	0	0	0		0	0,0%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg		0		0	0	0			0	0,0%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg				0	0				0	0,0%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female fertility
68-Zwangerschap		0	0	2	0				2	0,1%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie				0	0				0	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem			0	0	0				0	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus		0	1	5	2	1	0		9	0,2%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	0	0	2	1	1	0	0	4	0,1%	72-Oth skin
73-Reuma		2	2	11	34	25	11	2	86	2,0%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose		0	0	6	28	19	9	1	64	1,5%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		0	17	73	49	7	2	0	147	3,4%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose		0	1	7	3	1	0	0	13	0,3%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel		7	21	46	40	13	5	0	133	3,1%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw		11	23	2	1	0			37	0,9%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking			0	0	0	0			0	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal		0	20	8	8	4	0	0	40	0,9%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal		2	0	0	0		0		3	0,1%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	0	1	3	6	19	7	2	1	40	0,9%	84-Symptoms
85-Verkeer		1	0						1	0,0%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val		0	0	1	1	1	2	1	5	0,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen		14	81	148	98	24	11	1	377	8,8%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	4	5	16	40	29	17	2	114	2,7%	88-Complications, intentional
Nog niet toegijsbaar	0	43	28	50	93	49	19	1	284	6,6%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd						0	0		0	0,0%	Not disease related
Totaal	5	382	421	916	1.399	739	352	56	4.270	100,0%	Total
	0,1%	8,9%	9,9%	21,5%	32,8%	17%	8,2%	1,3%			

Tabel A5 Categoriele ziekenhuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten		0	3	8	11	2	1		25	1,1%
II. Nieuwvormingen	2	26	12	49	164	130	76	14	473	21,3%
III. Endocriene ziekten		1	0	2	14	11	5	0	34	1,5%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen		0			0				0	0,0%
V. Psychische stoornissen		30	1	3	2				36	1,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	0	78	117	141	100	38	15	2	491	22,1%
VII. Hart- en vaatziekten		4	3	38	220	110	26	1	402	18,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen		0	1	7	32	34	9	1	84	3,8%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel		0		0	0	0			0	0,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen		0		0	0	0	0		0	0,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen		0	0	0	2	1	0		9	0,4%
XII. Ziekten van huid en subcutis	0	0		5	5	19	4	0	156	7,0%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel		5	17	54	58	19	4	0	32	1,4%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	0	11	15	3	3	0	0		32	1,4%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode		2	0						2	0,1%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	0	1	0	3	12	5	1	1	24	1,1%
XVII. Letsels en vergiftigingen	0	10	64	111	84	24	10	2	305	13,7%
Nog niet toewijsbaar	0	24	18	24	52	24	9	0	152	6,8%
Niet ziektegerelateerd						0	0		0	0,0%
Totaal	3	191	253	449	755	395	158	20	2.224	
	0,1%	8,6%	11,4%	20,2%	33,9%	18%	7,1%	0,9%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten		1	1	5	3	2	2	1	14	0,7%
II. Nieuwvormingen	2	18	11	79	188	104	81	20	503	24,6%
III. Endocriene ziekten		0	0	2	9	6	2	0	20	1,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen		0						0	0	0,0%
V. Psychische stoornissen		17	6	6	3	1			34	1,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	0	98	63	131	83	38	25	5	445	21,8%
VII. Hart- en vaatziekten		2	8	51	121	78	27	1	288	14,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen		0	1	10	34	12	4	1	60	3,0%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel		0	0	0	0	0	0		1	0,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen		0		0	0	0			0	0,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen		0	0	2	1	1	0	0	2	0,1%
XII. Ziekten van huid en subcutis		0	0	2	1	1	0	0	4	0,2%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel		5	25	90	96	45	23	3	287	14,0%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	0	20	16	6	3	0	0		46	2,2%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode		1		0	0	0			1	0,1%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden		1	3	3	6	2	1	1	17	0,8%
XVII. Letsels en vergiftigingen		9	22	54	55	29	19	2	191	9,3%
Nog niet toewijsbaar	0	19	10	26	42	25	10	1	132	6,5%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	2	190	168	467	644	344	194	36	2.046	
	0,1%	9,3%	8,2%	22,8%	31,5%	17%	9,5%	1,8%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten		1	4	13	15	3	4	1	39	0,9%
II. Nieuwvormingen	4	43	23	129	352	234	157	34	976	22,9%
III. Endocriene ziekten		1	1	5	23	17	7	0	54	1,3%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen		0			0			0	0	0,0%
V. Psychische stoornissen		47	8	9	5	1			70	1,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	0	177	180	272	183	76	41	8	936	21,9%
VII. Hart- en vaatziekten		6	12	88	341	188	53	2	690	16,2%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen		0	2	17	66	45	13	1	144	3,4%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel		0	0	0	0	1	0		1	0,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen		0		0	0	0	0		0	0,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen		0	0	2	0	0			2	0,1%
XII. Ziekten van huid en subcutis	0	0	1	7	3	1	0	0	13	0,3%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel		10	42	144	154	64	27	3	443	10,4%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	0	31	31	10	5	1	0		77	1,8%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode		2	0	0	0	0			3	0,1%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	0	1	3	6	19	7	2	1	40	0,9%
XVII. Letsels en vergiftigingen	0	19	86	165	139	53	30	4	496	11,6%
Nog niet toewijsbaar	0	43	28	50	93	49	19	1	284	6,6%
Niet ziektegerelateerd						0	0		0	0,0%
Totaal	5	382	421	916	1.399	739	352	56	4.270	
	0,1%	8,9%	9,9%	21,5%	32,8%	17%	8,2%	1,3%		100,0%

Tabel A6a Overige curatieve zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm	0	1	0	1	0	0	0	0	3	0,2%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0,1%	5-STD
6-Hepatitis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	1	5	2	6	4	2	1	0	21	1,5%	7-Oth infections
8-Slokdarmkanker			0	0	3	2	2	0	7	0,5%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker	0	0	1	3	3	2	1	0	9	0,7%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker	0	0	1	9	10	8	2	0	29	2,1%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker	0	0	0	2	1	1	0	4	0,3%	11-Pancreas cancer	
12-Longkanker			1	12	15	9	1	0	38	2,8%	12-Lung cancer
13-Borstkanker			0	0	0	0	0	0	0	0,0%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker			0	4	7	5	2	0	18	1,4%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	1	0	0	0	1	0,1%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker	0	0	0	6	7	5	1	0	20	1,4%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	1	0	1	4	2	2	0	10	0,7%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0	3	1	3	6	4	2	0	20	1,4%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	1	1	4	20	16	11	2	56	4,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	1	3	8	12	8	6	1	39	2,9%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	0	0	2	6	5	3	1	17	1,2%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	0	0	1	2	1	1	0	7	0,5%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	0	0	1	1	1	1	0	5	0,4%	26-Blood
27-Dementie			0	0	0	0	1	0	2	0,1%	27-Dementia
28-Schizofrenie			1	1	0	0	0	0	2	0,2%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	0	0	2	2	1	0	0	6	0,4%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	0	0	3	3	1	0	0	7	0,5%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	0	1	1	0	0	0	3	0,2%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	3	1	5	5	2	1	0	17	1,3%	32-Oth mental
33-Verst handicap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0,1%	34-Parkinson
35-MS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0,2%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	0	3	2	8	9	7	6	2	37	2,7%	37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen	1	23	3	11	14	7	5	1	67	4,9%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	0	0	0	2	3	1	1	0	7	0,5%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	2	8	6	3	1	20	1,4%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	0	3	22	15	7	1	47	3,4%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	2	3	5	2	1	11	0,8%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	0	1	2	8	5	3	1	19	1,4%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	0	1	4	5	5	2	17	1,2%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	4	4	3	0	0	12	0,9%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	3	25	37	20	13	3	100	7,3%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	2	6	2	6	5	2	1	0	25	1,8%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	1	0	1	2	2	3	1	11	0,8%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	1	3	1	3	4	6	5	1	24	1,8%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	4	2	4	3	2	1	0	16	1,1%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0,2%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	1	1	1	1	0	0	0	3	0,2%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	0	1	0	2	4	2	2	0	11	0,8%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0,1%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	0	1	0	3	4	3	2	1	14	1,0%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	2	2	0	0	0	5	0,3%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	0	1	1	1	1	0	5	0,3%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	1	1	4	5	2	2	0	15	1,1%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	2	2	8	15	8	6	1	42	3,1%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	3	2	0	2	6	6	9	3	32	2,4%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	3	2	9	22	21	15	3	76	5,6%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie	0	0	0	0	2	3	2	0	7	0,5%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	0	2	0	2	2	1	0	0	7	0,5%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	4	0							4	0,3%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem	1	2	1	3	2	1	1	0	11	0,8%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0,2%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	3	4	7	5	2	1	0	23	1,6%	72-Oth skin
73-Reuma	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0,1%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	0	0	3	2	1	0	7	0,5%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	0	1	10	9	3	1	0	25	1,8%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	2	3	10	11	3	1	0	30	2,2%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	2	2	1	1	1	0	0	0	7	0,5%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	6	0							6	0,4%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	2	0		0	0				2	0,1%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	5	0	0	0	0				5	0,4%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	5	16	9	33	39	21	15	4	142	10,4%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	1	3	4	2	1	1	0	11	0,8%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	3	1	3	2	2	3	2	15	1,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	2	2	4	1	0	0	0	10	0,7%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	1	2	3	10	22	12	7	1	59	4,3%	88-Complications, intentional
Nog niet toegijsbaar	1	1	1	3	5	3	2	0	17	1,2%	Not allocated
Niet ziekteregelerend	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%	Not disease related
Total	40	107	62	235	400	276	199	47	1.367	100,0%	Total

Tabel A6b Overige curatieve zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm	0	1	0	1	0	0	0	0	4	0,2%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	2-Meningitis
3-Septis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0,1%	5-STD
6-Hepatitis	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	1	5	4	8	5	3	2	1	28	1,2%	7-Oth infections
8-Slokdarmkanker	0	0	0	0	2	1	1	0	4	0,2%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker	0	0	0	0	1	2	2	1	6	0,3%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker	0	0	0	1	7	8	11	4	31	1,4%	10-Colorectal cancer
11-Alveesklierkanker	0	0	0	1	1	2	2	0	5	0,2%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker	0	0	0	1	7	5	2	0	15	0,7%	12-Lung cancer
13-Borstkanker	0	0	0	5	17	10	7	2	41	1,8%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker	0	0	0	2	1	0	0	0	5	0,2%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker	0	0	1	5	3	2	0	11	0,5%	15-Ovary cancer	
16-Prostaatkanker	0	0	0	1	3	2	2	1	9	0,4%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	1	3	2	2	1	9	0,4%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	0	0	0	2	3	3	1	9	0,4%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	0	0	1	2	2	2	1	9	0,4%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0	1	1	2	5	3	3	1	17	0,7%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	1	1	5	21	15	14	4	61	2,7%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	1	15	17	2	1	0	37	1,6%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benignie	0	1	2	10	16	9	7	2	48	2,1%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	0	0	1	5	6	6	2	20	0,9%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	1	0	3	4	2	2	1	13	0,6%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	0	0	2	1	1	3	2	9	0,4%	26-Blood
27-Dementie	0	0	0	0	0	0	2	1	3	0,1%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0,1%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	0	1	6	5	2	1	0	14	0,6%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	0	1	5	5	2	1	1	15	0,7%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,1%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	1	3	10	8	4	4	2	31	1,3%	32-Oth mental
33-Verst handicap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0,1%	34-Parkinson
35-MS	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0,1%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0,1%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	0	3	1	6	10	11	14	4	49	2,1%	37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen	1	20	3	12	12	6	6	3	62	2,7%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	0	0	1	4	4	2	1	0	13	0,6%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	3	11	11	8	2	35	1,5%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	0	1	8	8	7	2	25	1,1%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	0	1	2	6	4	13	0,6%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	0	1	1	3	4	4	2	15	0,7%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	0	1	3	4	9	4	21	0,9%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	0	2	2	2	1	6	0,3%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	5	56	66	25	22	7	180	7,9%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	2	6	3	9	6	3	2	1	31	1,4%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	1	0	1	2	2	2	1	9	0,4%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	2	1	3	5	5	4	1	21	0,9%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	3	2	4	2	1	1	0	13	0,6%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	0	1	1	1	0	0	0	3	0,1%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	1	1	1	1	0	0	0	3	0,1%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	0	1	0	1	1	1	1	0	5	0,2%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0,1%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	0	1	1	4	5	4	4	2	20	0,9%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	1	2	0	0	0	4	0,2%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,0%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	0	3	3	2	1	1	10	0,4%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	1	1	4	6	3	3	1	18	0,8%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	2	1	7	12	6	5	1	34	1,5%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	2	8	3	10	12	10	14	8	67	3,0%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	2	1	9	14	8	7	2	43	1,9%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	1	4	20	16	4	2	1	48	2,1%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit	2	0	0	4	0	0	0	0	5	0,2%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	8	0	13	101	0	0	0	0	122	5,4%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	0	8	13	1	0	0	0	23	1,0%	69-Contraception
70-Eczeem	0	2	2	4	3	1	1	1	14	0,6%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	0	0	1	2	1	4	0,2%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	3	4	9	6	2	3	1	28	1,2%	72-Oth skin
73-Reuma	0	0	0	1	1	1	1	0	5	0,2%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	0	0	5	8	7	1	21	0,9%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	0	2	10	10	4	3	1	30	1,3%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	0	1	1	1	0	3	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	1	3	11	14	6	4	1	40	1,8%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	30	2	47	361	2	0	0	0	442	19,4%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	5	0	0	0	0	0	0	0	5	0,2%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0,1%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0,2%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	5	15	15	47	52	26	24	9	193	8,5%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	1	1	2	1	1	1	0	7	0,3%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	2	0	1	3	4	10	9	30	1,3%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	1	1	1	1	0	1	1	5	0,2%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	3	4	13	17	10	11	3	61	2,7%	88-Complications, intentional
Nog niet toegankelijk	1	1	1	4	5	3	2	1	19	0,8%	Not allocated
Niet ziektereguleerd	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	Not disease related
Totaal	66	98	149	828	475	279	278	102	2.275	100,0%	Total
	2,9%	4,3%	6,6%	36,4%	20,9%	12%	12,2%	4,5%			

Tabel A6c Overige curatieve zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1- Infecties maag-darm	1	3	1	1	1	0	0	0	7	0,2%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0,1%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	0	1	1	1	0	0	3	0,1%	5-STD
6-Hepatitis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	2	10	6	13	9	4	4	1	49	1,4%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker					5	3	2	0	11	0,3%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker	0	0	1	4	5	5	1	1	16	0,4%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker	0	0	2	15	18	19	6	6	61	1,7%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker	0	0	0	3	3	3	1	1	10	0,3%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker	0	0	2	19	20	11	1	1	53	1,5%	12-Lung cancer
13-Borstkanker	0	0	5	17	10	7	2	4	41	1,1%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker			2	1	0	0	0	0	5	0,1%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker	0	0	1	5	3	2	0	0	11	0,3%	15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker	0	0	0	4	7	5	2	18	0,5%	16-Prostate cancer	
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	1	3	2	1	10	0,3%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker	0	0	0	1	8	9	8	2	28	0,8%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	1	0	2	6	4	4	1	18	0,5%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0	4	2	5	11	7	5	1	36	1,0%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	2	2	10	41	31	25	6	117	3,2%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	1	1	15	17	2	1	0	37	1,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	1	3	5	19	28	17	12	3	87	2,4%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	0	0	3	12	10	9	3	37	1,0%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	1	1	5	6	3	3	1	20	0,6%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	1	0	2	3	2	4	2	14	0,4%	26-Blood
27-Dementie			0	0	1	1	3	1	5	0,1%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0	0	1	2	1	0	0	0	4	0,1%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	1	1	8	7	3	1	0	20	0,6%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	0	1	8	8	3	1	1	22	0,6%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	0	1	2	1	0	0	4	0,1%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	4	4	14	12	5	6	2	48	1,3%	32-Oth mental
33-Verst handicap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson	0	0	0	0	0	1	1	0	3	0,1%	34-Parkinson
35-MS	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	1	0	1	1	1	1	0	4	0,1%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	1	6	3	14	19	18	20	5	85	2,3%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	2	43	6	23	27	13	12	3	129	3,6%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	0	1	1	6	7	3	2	1	20	0,5%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	4	19	17	11	3	54	1,5%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	0	4	29	23	13	2	72	2,0%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	0	3	5	10	5	24	0,7%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	1	2	3	11	8	7	2	35	1,0%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	0	1	7	9	14	6	37	1,0%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	1	5	6	5	1	18	0,5%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	1	1	8	80	103	45	35	10	280	7,7%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	4	12	5	15	11	4	3	1	56	1,5%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	1	2	1	2	4	4	5	2	20	0,5%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	1	5	2	6	10	11	9	2	45	1,2%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	6	4	7	5	3	2	1	29	0,8%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	0	1	2	1	0	0	0	5	0,1%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	0	1	1	1	0	3	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	2	1	2	1	0	0	0	6	0,2%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	0	1	0	3	5	3	2	0	16	0,4%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	0	0	2	1	0	0	0	4	0,1%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	1	2	2	6	8	6	6	2	34	0,9%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	3	5	1	0	0	8	0,2%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	0	3	5	3	2	1	14	0,4%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	1	1	2	8	11	5	5	1	33	0,9%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	3	3	15	27	14	11	3	76	2,1%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	5	11	4	12	18	16	23	11	99	2,7%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	5	3	19	36	29	22	5	119	3,3%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie	0	0	0	0	2	3	2	0	7	0,2%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	0	2	0	2	2	1	0	0	7	0,2%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	1	4	20	16	4	2	1	48	1,3%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit			0	4	0	0	0	0	5	0,1%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	11	0	13	101	0	0	0	0	126	3,5%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	0	8	13	1	0	0	0	23	0,6%	69-Contraception
70-Eczeem	1	5	3	7	5	2	1	1	25	0,7%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	1	1	1	3	1	7	0,2%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	1	6	8	16	11	4	4	2	51	1,4%	72-Oth skin
73-Reuma	0	0	0	1	2	2	1	0	7	0,2%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	0	1	7	10	9	2	28	0,8%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	0	3	20	20	7	5	1	55	1,5%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	0	1	1	1	0	3	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	3	6	21	25	9	5	2	70	1,9%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0,1%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	32	4	48	362	3	0	0	0	449	12,3%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	11	0	0	0	0	0	0	0	11	0,3%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0,1%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	10	0	0	0	0	0	0	0	10	0,3%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	10	31	23	81	91	47	39	13	335	9,2%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	3	4	5	3	1	1	0	18	0,5%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	5	2	4	5	6	13	11	45	1,2%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	3	2	4	2	1	1	1	15	0,4%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	2	5	6	24	38	22	18	4	120	3,3%	88-Complications, intentional
Nog niet toegwijsbaar	1	2	3	8	10	6	4	1	36	1,0%	Not allocated
Niet ziekteregelerend	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0,1%	Not disease related
Total	106	205	211	1.063	875	555	477	149	3.642	100,0%	Total
	2,9%	5,6%	5,8%	29,2%	24,0%	15%	13,1%	4,1%			

Tabel A6 Overige curatieve zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	1	6	3	7	5	3	2	1	28	2,0%
II. Nieuwvormingen	0	6	5	20	80	76	53	11	253	18,5%
III. Endocriene ziekten	0	1	0	3	8	6	4	1	24	1,7%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	0	0	1	1	1	1	0	5	0,4%
V. Psychische stoornissen	0	3	3	12	11	4	3	1	37	2,7%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	2	27	6	22	27	17	13	3	116	8,5%
VII. Hart- en vaatziekten	0	1	4	32	83	59	39	8	226	16,5%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	4	14	5	14	14	12	10	3	75	5,5%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	1	4	4	14	19	10	7	2	60	4,4%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	4	9	4	21	46	39	32	8	164	12,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0,3%
XII. Ziekten van huid en subcutis	1	5	5	11	7	3	3	1	35	2,6%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	2	4	20	24	9	5	1	65	4,7%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	2	2	1	1	1	0	0	0	8	0,6%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	13	0	0	0	0	0	0	0	13	1,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	5	16	9	33	39	21	15	4	142	10,4%
XVII. Letsels en vergiftigingen	1	8	9	20	27	14	11	3	95	6,9%
Nog niet toewijsbaar	1	1	1	3	5	3	2	0	17	1,2%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1%
Totaal	40	107	62	235	400	276	199	47	1.367	
	3,0%	7,9%	4,5%	17,2%	29,2%	20%	14,6%	3,4%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten	1	7	5	9	7	3	3	1	36	1,6%
II. Nieuwvormingen	1	4	5	46	108	68	59	17	308	13,6%
III. Endocriene ziekten	0	1	1	5	9	7	8	3	33	1,4%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	0	0	2	1	1	3	2	9	0,4%
V. Psychische stoornissen	0	2	5	22	19	8	8	4	66	2,9%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1	23	5	23	28	19	22	7	128	5,6%
VII. Hart- en vaatziekten	0	1	6	61	94	55	57	20	295	13,0%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	2	11	7	17	15	10	8	4	74	3,2%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	1	3	4	15	20	10	10	4	67	2,9%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	2	13	10	50	54	28	28	12	197	8,6%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	8	0	21	114	2	0	0	0	145	6,4%
XII. Ziekten van huid en subcutis	1	5	6	13	9	5	5	3	47	2,1%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	2	5	22	30	20	16	4	99	4,3%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	31	2	47	361	2	0	0	0	444	19,5%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	11	0	0	0	0	0	0	0	11	0,5%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	5	15	15	47	52	26	24	9	193	8,5%
XVII. Letsels en vergiftigingen	0	7	6	17	21	16	22	13	103	4,5%
Nog niet toewijsbaar	1	1	1	4	5	3	2	1	19	0,8%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%
Totaal	66	98	149	828	475	279	278	102	2.275	
	2,9%	4,3%	6,6%	36,4%	20,9%	12%	12,2%	4,5%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	3	13	7	16	12	6	5	2	64	1,8%
II. Nieuwvormingen	1	11	10	66	188	144	112	28	561	15,4%
III. Endocriene ziekten	0	1	1	7	18	13	12	4	57	1,6%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	1	0	2	3	2	4	2	14	0,4%
V. Psychische stoornissen	0	5	8	34	30	12	11	4	104	2,8%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	3	50	11	45	55	36	35	9	244	6,7%
VII. Hart- en vaatziekten	0	1	10	93	177	114	96	29	521	14,3%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	6	25	12	31	29	22	19	6	149	4,1%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	2	7	8	29	39	20	17	6	127	3,5%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	6	22	15	71	100	67	60	19	361	9,9%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	11	0	21	114	2	0	0	0	149	4,1%
XII. Ziekten van huid en subcutis	2	10	11	24	17	8	8	3	82	2,3%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	4	8	42	54	29	21	5	164	4,5%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	33	5	48	362	3	0	0	0	452	12,4%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	25	0	0	0	0	0	0	0	25	0,7%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	10	31	23	81	91	47	39	13	335	9,2%
XVII. Letsels en vergiftigingen	2	16	15	38	48	30	34	16	198	5,4%
Nog niet toewijsbaar	1	2	3	8	10	6	4	1	36	1,0%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0,1%
Totaal	106	205	211	1.063	875	555	477	149	3.642	
	2,9%	5,6%	5,8%	29,2%	24,0%	15%	13,1%	4,1%		100,0%

Tabel B1a Huisartsenzorg en gezondheidscentra

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1- Infecties maag-darm	2	11	3	6	3	1	1	0	28	0,7%	1-Intestinal infections
2-Meningitis				0					0	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis				0	0				0	0,0%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS				0	0				0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA		0	0	2	0				3	0,1%	5-STD
6-Hepatitis			0	0					0	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	8	56	22	56	37	16	7	3	205	4,9%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker				1	4	2	0	0	7	0,2%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker		0		2	0	1	0	0	3	0,1%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker				0	2	1	0	0	4	0,1%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker				0	0				0	0,0%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				2		5	8	0	14	0,3%	12-Lung cancer
13-Borstkanker				0			0		0	0,0%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker					1	9	3	3	16	0,4%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg					0	0			0	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker					4	0	2		6	0,1%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin		0		0	0	1	1		3	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne				0	4	2	1	0	7	0,2%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg						0			0	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	1	1	6	6	5	3	1	22	0,5%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		0	0	10	44	38	25	7	123	2,9%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	0	0	6	15	7	6	2	37	0,9%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten		1	0	1	6	3	5	2	18	0,4%	26-Blood
27-Dementie					0	0	5	1	6	0,2%	27-Dementia
28-Schizofrenie				1	0				2	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie			2	12	11	4	3	0	33	0,8%	29-Depression
30-Angststoornissen		1	5	31	31	9	3	2	81	1,9%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs				1	6	2	1		16	0,4%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	18	6	41	42	16	10	4	136	3,2%	32-Oth mental
33-Verst handicap		0		1					1	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson					1	2	1		5	0,1%	34-Parkinson
35-MS				1	0				1	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie		1	0	2	1	0	0	0	5	0,1%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	2	14	7	25	20	10	7	1	87	2,1%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	7	49	9	42	41	20	18	3	189	4,5%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		1	1	7	11	6	2	1	29	0,7%	39-Oth nervous
40-Hypertensie		0	0	17	91	73	36	6	224	5,4%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten				6	34	27	14	1	83	2,0%	41-Coron heart
42-Hartfalen				3	3	3	17	8	31	0,7%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0		0	2	5	6	5	1	21	0,5%	43-Oth heart
44-Beroerte				1	4	5	6	5	20	0,5%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden				0	4	3	7	1	16	0,4%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel		0	1	6	8	5	3	1	23	0,6%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	20	71	23	71	51	14	12	3	264	6,3%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	1	5	3	8	8	4	3	2	35	0,8%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	5	26	7	28	26	32	23	6	155	3,7%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	13	12	18	10	2	2	0	56	1,3%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	1	1	1	1	0	0	0	5	0,1%	51-Dental
52-Maagzweer			0	1	2	2	0		5	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		1	0	0	0	0	0	0	2	0,1%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	1	0	0	2	4	3	3	0	14	0,3%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten			0	1	0	1	0	0	3	0,1%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	1	4	3	15	11	8	5	3	50	1,2%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose					0	1	0	0	1	0,0%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten				0	1	0	0		1	0,0%	58-Oth liver
59-Galziekten				0	1	1	0		3	0,1%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	1	4	5	26	27	10	10	1	85	2,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	0	2	1	5	7	5	3	1	25	0,6%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten		1	1	3	5	4	1	0	15	0,4%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie					4	9	6	1	21	0,5%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	1	5	2	8	6	3	1	0	26	0,6%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	0								0	0,0%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie				0	0				0	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem	9	25	10	27	23	8	5	1	108	2,6%	70-Eczema
71-Decubitus		0	2	1	1	1	4	2	10	0,2%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	2	26	26	57	34	12	7	4	169	4,0%	72-Oth skin
73-Reuma			0	1	3	3	1	0	8	0,2%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose				0	6	4	4	3	17	0,4%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	1	10	68	61	22	10	1	173	4,1%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose					1	1	2	0	3	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	7	10	53	68	20	7	2	168	4,0%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking			0		0				0	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	1	2	2	2	2	0	0		10	0,2%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	0								0	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	1								1	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	39	121	68	261	261	134	97	34	1.015	24,3%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	2	3	4	3	1	1	0	15	0,3%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	1	22	10	20	14	8	9	3	87	2,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	1	21	18	44	24	7	3	0	118	2,8%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	1	3	7	2	0	0	0	14	0,3%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar											Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	105	514	278	1.030	1.107	604	422	123	4.182	100,0%	Total
	2,5%	12,3%	6,7%	24,6%	26,5%	14%	10,1%	2,9%			

Tabel B1b Huisartsenzorg en gezondheidscentra

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE	
1-Infecties maag-darm	2	14	4	7	4	2	1	2	37	0,6%	1-Intestinal infections	
2-Meningitis				0					0	0,0%	2-Meningitis	
3-Sepsis			0		0				0	0,0%	3-Septicemia	
4-HIV, AIDS			1	1	0				3	0,0%	4-HIV, AIDS	
5-SOA			0	0	0				0	0,0%	5-STD	
6-Hepatitis			0	0	0				0	0,0%	6-Hepatitis	
7-Ov infectie	7	61	42	82	50	24	21	7	294	4,5%	7-Oth infections	
8-Slokdarmkanker					4	0	1		5	0,1%	8-Esophagus cancer	
9-Maagkanker		0			0		1		1	0,0%	9-Stomach cancer	
10-Colorectumkanker				0	2	1	1	1	5	0,1%	10-Colorectal cancer	
11-Alveeslierkanker						0	0	0	0	0,0%	11-Pancreas cancer	
12-Longkanker					3	1	0	0	4	0,1%	12-Lung cancer	
13-Borstkanker				1	10	3	2	0	16	0,2%	13-Breast cancer	
14-Baarmoederhalskanker				1					1	0,0%	14-Cervical cancer	
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer	
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer	
17-Ov kanker geslachtsorg				0	1	1	0	0	3	0,0%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker						2	2		4	0,1%	18-Bladder, kidney cancer	
19-Non-Hodgkin				0	0	2	1	2	5	0,1%	19-Non-Hodgkin	
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia	
21-Ov maligne		0		1	1	2	1	2	6	0,1%	21-Oth mal neoplasms	
22-Benigne geslachtsorg				0	3	2	0	0	6	0,1%	22-Ben neopl genital organs	
23-Ov benigne	0	1	2	11	9	4	2	1	29	0,4%	23-Oth ben neoplasms	
24-Diabetes		0	0	6	42	45	44	14	152	2,3%	24-Diabetes	
25-Ov endocrien	0	1	2	16	18	6	9	2	56	0,8%	25-Oth endocrine	
26-Bloedziekten		1	2	11	7	4	14	9	48	0,7%	26-Blood	
27-Dementie					0	1	11	7	19	0,3%	27-Dementia	
28-Schizofrenie				1	0	0	0		1	0,0%	28-Schizophrenia	
29-Depressie		1	4	34	27	10	5	3	83	1,3%	29-Depression	
30-Angststoornissen		1	9	55	54	22	12	7	161	2,5%	30-Anxiety	
31-Alcohol, drugs				1	2	2	1	0	5	0,1%	31-Alcohol, drugs	
32-Ov psychisch	0	8	17	82	70	36	43	15	271	4,1%	32-Oth mental	
33-Verst handicap			0	0					1	0,0%	33-Mental retardation	
34-Parkinson						1	2	1	4	0,1%	34-Parkinson	
35-MS				1	3	1	0		3	0,1%	35-Multiple sclerosis	
36-Epilepsie			1	3	1	1	1		7	0,1%	36-Epilepsy	
37-Gezichtstoornissen	4	14	8	25	25	13	11	5	106	1,6%	37-Eye disorders	
38-Gehoortstoornissen	6	49	11	49	40	16	18	5	193	2,9%	38-Ear disorders	
39-Ov zenuwstelsel		1	4	27	21	8	4	2	67	1,0%	39-Oth nervous	
40-Hypertensie			1	29	129	128	99	24	410	6,2%	40-Hypertension	
41-Coron hartziekten					4	21	20	18	7	69	1,1%	41-Coron heart
42-Hartfalen						2	7	22	18	49	0,8%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		0	0	3	3	6	10	9	31	0,5%	43-Oth heart	
44-Beroerte				0	1	3	2	12	5	22	0,3%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden				0	1	3	1	2	1	7	0,1%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	2	15	12	6	10	3	48	0,7%	46-Oth circulatory	
47-Bovenste luchtweginf	14	65	38	104	69	27	18	9	344	5,3%	47-Acute upper resp inf	
48-Longontsteking, influenza	0	6	2	7	9	4	6	3	36	0,6%	48-Pneumonia/influenza	
49-Astma en COPD	2	17	8	26	34	26	20	10	143	2,2%	49-Asthma and COPD	
50-Ov ademhaling	0	7	11	24	11	2	2	0	58	0,9%	50-Oth respiratory	
51-Gebitsafwijkingen	0	1	1	3	3	0	1		9	0,1%	51-Dental	
52-Maagzweer				1	1	1		1	4	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers	
53-Appendicitis		0	0	1	0	0			2	0,0%	53-Appendicitis	
54-Buikbreuken		1	0	2	5	1	2	1	12	0,2%	54-Abdominal hernia	
55-Inflam darmziekten				0	2	1	0	0	3	0,1%	55-Inflam intestinal	
56-Ov darmziekten	1	7	10	23	21	16	15	5	98	1,5%	56-Oth intestinal	
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis	
58-Ov leverziekten											58-Oth liver	
59-Galziekten				3	3	1	0	1	7	0,1%	59-Gallbladder	
60-Ov spijsvertering	1	4	6	28	39	18	16	4	115	1,8%	60-Oth digestive	
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy	
62-Urineweginfecties		8	15	31	25	20	19	11	127	1,9%	62-Urinary tract infections	
63-Ov nierziekten		0	1	2	3	2	3	0	11	0,2%	63-Oth renal	
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate	
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs	
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	6	30	102	93	14	11	3	260	4,0%	66-Female genital organs	
67-Fertilititeit				1	7				8	0,1%	67-Female infertility	
68-Zwangerschap	0		15	75	0	0			90	1,4%	68-Pregnancy, childbirth	
69-Anticonceptie		2	98	125	15	0			239	3,7%	69-Contraception	
70-Eczeem	5	26	21	43	26	12	8	6	148	2,3%	70-Eczema	
71-Decubitus				1	1	4	10	5	21	0,3%	71-Decubitus	
72-Ov huidziekten	2	26	35	72	44	18	23	9	229	3,5%	72-Oth skin	
73-Reuma				0	3	5	4	2	19	0,3%	73-Rheumatoid arthritis	
74-Artrose				1	11	18	21	7	58	0,9%	74-Osteoarthritis	
75-Dorsopathie		2	14	75	69	31	25	6	223	3,4%	75-Dorsopathy	
76-Osteoporose				0	3	5	4	0	13	0,2%	76-Osteoporosis	
77-Ov bewegingsstelsel	0	7	15	68	83	35	23	10	241	3,7%	77-Oth musculoskeletal	
78-Aangeb centraal zenuw				1	0				1	0,0%	78-Congenital nervous	
79-Aangeb hartafwijking	0	0			0				0	0,0%	79-Congenital heart	
80-Ov congenitaal	1	2	3	7	2	1		0	15	0,2%	80-Oth congenital	
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth	
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns	
83-Ov perinataal				0					0	0,0%	83-Oth perinatal	
84-Symptomen	35	122	130	392	403	196	183	74	1.535	23,4%	84-Symptoms	
85-Verkeer	0	2	3	5	4	2	1	0	17	0,3%	85-Traffic accidents	
86-Accidentele val	1	21	11	21	23	14	24	11	125	1,9%	86-Accidental falls	
87-Ov ongevallen	1	16	13	29	18	6	6	2	92	1,4%	87-Oth accidents	
88-Complicaties en geweld	0	0	3	7	3	1	1	0	15	0,2%	88-Complications, intentional	
Nog niet toewijsbaar											Not allocated	
Niet ziektegerelateerd											Not disease related	
Totaal	84	501	598	1.762	1.595	854	826	332	6.553		Total	
	1,3%	7,7%	9,1%	26,9%	24,3%	13%	12,6%	5,1%		100,0%		

Tabel B1c Huisartsenzorg en gezondheidscentra

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1- Infecties maag-darm	5	25	7	13	7	3			65	0,6%	1-Intestinal infections
2-Meningitis				0					0	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS			0	0	0				1	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA		0	1	4	0				6	0,1%	5-STD
6-Hepatitis			0	0	0				1	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	15	117	64	138	87	40	28	10	499	4,6%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker					5	4	3	0	12	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker		0		2	0	1	1		4	0,0%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker				0	4	3	1	1	9	0,1%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker					0	0	0		1	0,0%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker					4	6	8	0	18	0,2%	12-Lung cancer
13-Borstkanker				1	10	3	2	0	16	0,1%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker				1					1	0,0%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker					1	9	3	3	16	0,1%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg				0	1	1	0	0	3	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker					4	2	4		10	0,1%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin		0		0	0	3	2	2	8	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne		0		1	5	3	2	2	13	0,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg			0	3	2	0	0		6	0,1%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	2	3	17	14	8	5	1	51	0,5%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		0	1	15	85	83	69	21	275	2,6%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	2	2	23	33	13	15	4	93	0,9%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten		2	2	12	13	7	19	11	66	0,6%	26-Blood
27-Dementie					0	2	16	7	25	0,2%	27-Dementia
28-Schizofrenie				2	0	0	0		3	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie		1	6	47	38	14	7	3	116	1,1%	29-Depression
30-Angststoornissen		2	14	86	86	31	15	9	243	2,3%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs			2	8	8	3	1	0	21	0,2%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	25	23	122	112	52	53	19	406	3,8%	32-Oth mental
33-Verst handicap			0	1					1	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson					1	3	3	1	8	0,1%	34-Parkinson
35-MS				1	3		0		4	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie		1	1	5	2	1	1	0	12	0,1%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	7	29	15	50	45	23	18	6	193	1,8%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	12	98	20	92	81	36	35	8	382	3,6%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		2	5	34	32	13	6	3	96	0,9%	39-Oth nervous
40-Hypertensie		0	1	46	220	200	135	31	633	5,9%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten				10	55	48	32	8	152	1,4%	41-Coron heart
42-Hartfalen					5	10	39	26	80	0,7%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	0	1	5	8	12	15	10	52	0,5%	43-Oth heart
44-Beroerte			0	1	6	7	18	10	42	0,4%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden			0	1	7	5	9	1	23	0,2%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	2	21	20	10	13	4	71	0,7%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	34	136	60	175	121	41	30	11	608	5,7%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	1	11	5	15	17	8	9	4	71	0,7%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	7	43	16	54	60	58	43	16	298	2,8%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	20	24	42	21	4	4	1	114	1,1%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	2	2	4	4	1	1	0	14	0,1%	51-Dental
52-Maagzweer			0	2	3	3	0	1	9	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		1	1	1	0	0	0	0	4	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	1	1	0	4	9	4	5	1	26	0,2%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten			1	4	1	1	1		7	0,1%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	2	10	13	38	33	23	19	8	147	1,4%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten				0	1	0	0		1	0,0%	58-Oth liver
59-Galziekten				3	4	2	0	1	11	0,1%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	2	9	12	54	66	28	26	4	200	1,9%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	0	10	16	36	32	24	22	12	152	1,4%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten		1	2	5	8	7	4	0	27	0,2%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie					4	9	6	1	21	0,2%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	1	5	2	8	6	3	1	0	26	0,2%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	6	30	102	93	14	11	3	260	2,4%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit			1	7					8	0,1%	67-Female fertility
68-Zwangerschap	0		15	75	0	0			90	0,8%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie		2	98	125	15	0			240	2,2%	69-Contraception
70-Eczeem	14	51	31	70	49	20	13	7	256	2,4%	70-Eczema
71-Decubitus			0	2	2	5	15	7	31	0,3%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	5	52	61	129	78	30	30	13	398	3,7%	72-Oth skin
73-Reuma			0	4	8	7	5	2	27	0,2%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose				1	17	22	26	9	75	0,7%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	4	24	143	130	53	35	7	396	3,7%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose				0	4	6	6	0	16	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	14	25	121	150	55	30	12	409	3,8%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw				1	0				1	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	0	0	0	0	0				0	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	2	4	5	9	4	1	0	0	25	0,2%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	0								0	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	1			0					1	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	74	242	198	653	664	330	279	109	2.550	23,8%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	4	5	9	6	3	2	0	31	0,3%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	1	43	21	42	37	21	33	14	212	2,0%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	2	37	31	74	42	13	9	2	210	2,0%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	1	6	14	5	1	1	0	29	0,3%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar											Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	189	1.015	877	2.792	2.702	1.458	1.248	455	10.735		Total
	1,8%	9,5%	8,2%	26,0%	25,2%	14%	11,6%	4,2%	100,0%		

Tabel B1 Huisartsenzorg en gezondheidscentra

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	11	66	25	65	40	18	9	4	236	5,7%
II. Nieuwvormingen	0	1	1	8	20	27	20	4	82	2,0%
III. Endocriene ziekten	0	1	1	16	59	44	31	9	160	3,8%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	1	0	1	6	3	5	2	18	0,4%
V. Psychische stoornissen	0	19	14	92	91	31	21	6	274	6,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	9	65	17	78	74	38	28	5	314	7,5%
VII. Hart- en vaatziekten	0	0	1	33	149	123	87	24	417	10,0%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	26	115	45	125	96	52	40	11	509	12,2%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	3	10	10	48	49	25	19	5	168	4,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	8	3	17	22	21	12	3	87	2,1%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis	12	51	36	86	58	21	17	7	287	6,9%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	8	20	123	137	50	25	6	369	8,8%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	1	2	2	2	2	0	0	0	10	0,2%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	39	121	68	261	261	134	97	34	1.015	24,3%
XVII. Letsels en vergiftigingen	2	46	33	76	43	17	13	3	234	5,6%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	105	514	278	1.030	1.107	604	422	123	4.182	100,0%
	2,5%	12,3%	6,7%	24,6%	26,5%	14%	10,1%	2,9%		
VROUWEN										
I. Infectieziekten	9	76	47	91	55	26	22	9	335	5,1%
II. Nieuwvormingen	0	1	2	17	31	16	11	6	85	1,3%
III. Endocriene ziekten	0	1	2	22	59	52	53	17	207	3,2%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	1	2	11	7	4	14	9	48	0,7%
V. Psychische stoornissen	0	9	31	174	153	71	70	32	541	8,3%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	10	66	24	105	89	39	35	13	381	5,8%
VII. Hart- en vaatziekten	0	0	3	52	172	170	174	67	637	9,7%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	17	95	59	162	123	58	46	22	582	8,9%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	2	13	19	62	72	37	34	10	250	3,8%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	0	14	47	141	121	35	32	14	406	6,2%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0	2	113	199	15	0	0	0	330	5,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis	7	52	56	116	72	33	41	20	398	6,1%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	9	30	147	172	94	77	25	554	8,4%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	1	2	3	8	2	1	0	0	17	0,3%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	35	122	130	392	403	196	183	74	1.535	23,4%
XVII. Letsels en vergiftigingen	1	39	30	63	48	22	32	13	248	3,8%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	84	501	598	1.762	1.595	854	826	332	6.553	100,0%
	1,3%	7,7%	9,1%	26,9%	24,3%	13%	12,6%	5,1%		
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	20	142	73	156	94	44	31	13	571	5,3%
II. Nieuwvormingen	0	2	4	25	51	43	31	10	167	1,6%
III. Endocriene ziekten	0	2	3	38	118	96	84	25	367	3,4%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	2	2	12	13	7	19	11	66	0,6%
V. Psychische stoornissen	0	28	45	266	244	102	91	38	815	7,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	19	131	41	182	164	77	63	18	695	6,5%
VII. Hart- en vaatziekten	0	0	4	84	322	293	261	91	1.054	9,8%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	43	210	105	286	219	110	86	33	1.091	10,2%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	5	23	29	110	122	62	53	15	418	3,9%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	22	51	158	143	57	44	17	493	4,6%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0	2	113	199	15	0	0	0	330	3,1%
XII. Ziekten van huid en subcutis	19	104	92	202	130	54	57	27	685	6,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	17	50	270	309	143	102	31	923	8,6%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	2	4	5	10	4	1	0	0	27	0,2%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	74	242	198	653	664	330	279	109	2.550	23,8%
XVII. Letsels en vergiftigingen	3	85	63	139	91	39	45	17	482	4,5%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	189	1.015	877	2.792	2.702	1.458	1.248	455	10.735	100,0%
	1,8%	9,5%	8,2%	26,0%	25,2%	14%	11,6%	4,2%		

Tabel B2a Tandheelkundige zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slok darmkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	677	706	1.841	1.429	255	79	10	4.996	100,0%		51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar											Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	677	706	1.841	1.429	255	79	10	4.996			Total
	13,6%	14,1%	36,8%	28,6%	5%	1,6%	0,2%		100,0%		

Tabel B2b Tandheelkundige zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdermkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heart failure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	639	692	2.058	1.501	279	112	17	5.297	100,0%		51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar											Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	639	692	2.058	1.501	279	112	17	5.297			Total
	12,1%	13,1%	38,8%	28,3%	5%	2,1%	0,3%		100,0%		

Tabel B2c Tandheelkundige zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	1.316	1.397	3.898	2.930	534	191	27	10.293	100,0%		51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar											Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	1.316	1.397	3.898	2.930	534	191	27	10.293			Total
	12,8%	13,6%	37,9%	28,5%	5%	1,9%	0,3%		100,0%		

Tabel B2 Tandheelkundige zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel		677	706	1.841	1.429	255	79	10	4.996	100,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal		677	706	1.841	1.429	255	79	10	4.996	
		13,6%	14,1%	36,8%	28,6%	5%	1,6%	0,2%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel		639	692	2.058	1.501	279	112	17	5.297	100,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal		639	692	2.058	1.501	279	112	17	5.297	
		12,1%	13,1%	38,8%	28,3%	5%	2,1%	0,3%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel		1.316	1.397	3.898	2.930	534	191	27	10.293	100,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal		1.316	1.397	3.898	2.930	534	191	27	10.293	
		12,8%	13,6%	37,9%	28,5%	5%	1,9%	0,3%		100,0%

Tabel B3a Paramedische zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1- Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie			1		2	1	2		6	0,2%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker							0		0	0,0%	12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg					0				0	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker					3				3	0,1%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0								0	0,0%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg				1					1	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0		1						1	0,0%	26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen			1	1					2	0,1%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	71	15	36	27	4	5	3		161	5,2%	32-Oth mental
33-Verst handicap					9	7	11		27	0,9%	33-Mental retardation
34-Parkinson					0				0	0,0%	34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen	9	1	2	1	0	0	0		13	0,4%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	20	1	7	15	4	2	0		49	1,6%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten			1						1	0,0%	43-Oth heart
44-Beroerte					14	13	1	7	35	1,1%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	4	1	1	3	5	0	0		13	0,4%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	1			3	1	2			6	0,2%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	19	3	3	2	1	1	1		28	0,9%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering					1				1	0,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten					2	2			4	0,1%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten		0	5			1			6	0,2%	72-Oth skin
73-Reuma	0		0	6			0		6	0,2%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose		1	1	9	10	9			30	1,0%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	10	36	324	314	68	29	4		784	25,3%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose					3				3	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	30	44	191	176	51	44	8		544	17,6%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw				1					1	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	1	1		1					3	0,1%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen	69	42	244	255	92	39	3		744	24,0%	84-Symptoms
85-Verkeer	2	12	14	8	1	2			38	1,2%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	11	37	99	52	5	17			220	7,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	7	25	74	31	3	4			145	4,7%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	2	7	2	0	0			12	0,4%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	41	10	71	70	11	2	1		207	6,7%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	295	231	1.083	1.007	282	171	28	3.097		100,0%	Total
	9,5%	7,5%	35,0%	32,5%	9%	5,5%	0,9%				

Tabel B3b Paramedische zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA					1				1	0,0%	5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie			0	1	0	0			2	0,0%	7-Oth infections
8-Slok darmkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker			3						3	0,1%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin					3				3	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne							1		1	0,0%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne				2					2	0,0%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen	0		4	1	1	1	2		8	0,2%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	56	23	70	36	6	4	2		198	4,2%	32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson			0			9	15	6	30	0,6%	34-Parkinson
35-MS			4	6					10	0,2%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen	7	1	1	1	0	0	0		10	0,2%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	11	3	17	7	2	1	0		42	0,9%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten						1			1	0,0%	41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heart failure
43-Ov hartziekten				4					4	0,1%	43-Oth heart
44-Beroerte			1	4	1	24	2		32	0,7%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden			0	0					0	0,0%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	3	0	1	3	8	0	0		16	0,3%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD		1	0	2	12	2	2		18	0,4%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	14	2	3	1	6	0	1		27	0,6%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering					0			1	1	0,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	1								1	0,0%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg				7	21	0	3		32	0,7%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap		0	10						10	0,2%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem			1						1	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus							1		1	0,0%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten				6	2				8	0,2%	72-Oth skin
73-Reuma	1		5	14	6		5		34	0,7%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	1		4	27	46	29	8		115	2,5%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	31	63	402	333	144	86	27	1.085	23,2%	75-Dorsopathy	
76-Osteoporose				1			4		5	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	32	55	306	269	137	72	46	917	19,6%	77-Oth musculoskeletal	
78-Aangeb centraal zenuw						1			1	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	3		3	0					6	0,1%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen	73	91	402	382	137	101	52	1.238	26,5%	84-Symptoms	
85-Verkeer	1	6	9	13	7	3	0	39	0,8%	85-Traffic accidents	
86-Accidentele val	13	37	68	123	77	61	23	401	8,6%	86-Accidental falls	
87-Ov ongevallen	8	15	32	36	14	11	2	118	2,5%	87-Oth accidents	
88-Complicaties en geweld	0	2	4	3	0	1	0	9	0,2%	88-Complications, intentional	
Nog niet toewijsbaar	32	21	68	85	22	19	2	249	5,3%	Not allocated	
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	288	323	1.423	1.384	639	438	184	4.679			Total
	6,1%	6,9%	30,4%	29,6%	14%	9,4%	3,9%			100,0%	

Tabel B3c Paramedische zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA					1				1	0,0%	5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie			1	0	3	1	2		8	0,1%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker						0			0	0,0%	12-Lung cancer
13-Borstkanker				3					3	0,0%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg					0				0	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker					3				3	0,0%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin					3				3	0,0%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0						1		2	0,0%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne				3					3	0,0%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0		1						1	0,0%	26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen	0	1	5	1	1	1	2		10	0,1%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	128	38	106	63		10	9	5	359	4,6%	32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson				0	9	16	26	6	56	0,7%	34-Parkinson
35-MS				4	6				10	0,1%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen	16	2	3	1	0	0	1		24	0,3%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	31	5	23	22		6	4	0	91	1,2%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten						1			1	0,0%	41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten			1	4					5	0,1%	43-Oth heart
44-Beroerte				18	14	26	9		67	0,9%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden			0	0					0	0,0%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	8	1	2	5	13	0	0		29	0,4%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	1	1	0	5	12	3	2		24	0,3%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	33	5	6	3	6	1	1		56	0,7%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering					1			1	2	0,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	1								1	0,0%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten					2	2			4	0,0%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg				7	21	0	3		32	0,4%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit											67-Female infertility
68-Zwangerschap			0	10					10	0,1%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem			1						1	0,0%	70-Eczema
71-Decubitus							1		1	0,0%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten		0		6	3				15	0,2%	72-Oth skin
73-Reuma	2		5	20	6		2	5	40	0,5%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	1	1	5	37	56	38	8		145	1,9%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	40	98	725	647	212	114	32	1.869	24,0%	75-Dorsopathy	
76-Osteoporose				1	3		4		8	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	61	99	497	445	188	116	54	1.461	18,8%	77-Oth musculoskeletal	
78-Aangeb centraal zenuw					1	1			3	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	4	1	3	1					9	0,1%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen	142	133	645	637	229	140	56	1.982	25,5%	84-Symptoms	
85-Verkeer	3	18	23	21	7	5	0	77	1,0%	85-Traffic accidents	
86-Accidentele val	24	73	167	175	82	78	23	622	8,0%	86-Accidental falls	
87-Ov ongevallen	14	40	106	67	17	15	2	263	3,4%	87-Oth accidents	
88-Complicaties en geweld	0	4	11	5	1	1	0	22	0,3%	88-Complications, intentional	
Nog niet toewijsbaar	73	31	139	155	33	22	3	456	5,9%	Not allocated	
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal		582	554	2.507	2.390	921	609	213	7.776		Total
		7,5%	7,1%	32,2%	30,7%	12%	7,8%	2,7%		100,0%	

Tabel B3 Paramedische zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten			1		2	1	2		6	0,2%
II. Nieuwvormingen	0			1	3	0			4	0,1%
III. Endocriene ziekten				1					1	0,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0								1	0,0%
V. Psychische stoornissen	71	16	37	27	4	5	3	163	5,3%	
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	29	3	9	25	11	13	1	89	2,9%	
VII. Hart- en vaatziekten	4	1	2	17	18	2	7	50	1,6%	
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	20	3	3	5	1	2	1	35	1,1%	
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel				1				1	0,0%	
X. Ziekten van nieren en urinewegen				2	2			4	0,1%	
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis		0	5			1		6	0,2%	
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	39	81	516	505	133	82	13	1.368	44,2%	
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	1	1		3				5	0,1%	
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	69	42	244	255	92	39	3	744	24,0%	
XVII. Letsels en vergiftigingen	20	76	195	93	9	24		415	13,4%	
Nog niet toewijsbaar	41	10	71	70	11	2	1	207	6,7%	
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	295	231	1.083	1.007	282	171	28	3.097		
	9,5%	7,5%	35,0%	32,5%	9%	5,5%	0,9%		100,0%	
VROUWEN										
I. Infectieziekten				0	2	0	0		3	0,1%
II. Nieuwvormingen				5	3		1		9	0,2%
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen	56	23	74	37	7	6	2	206	4,4%	
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	18	4	22	14	12	16	6	92	2,0%	
VII. Hart- en vaatziekten	3	2	1	10	10	24	2	53	1,1%	
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	14	3	3	3	17	2	2	45	1,0%	
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel				0			1	1	0,0%	
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1		7	21	0	3		32	0,7%	
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen		0	10					10	0,2%	
XII. Ziekten van huid en subcutis		1	1	6	2	1		11	0,2%	
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	65	118	717	644	333	188	90	2.155	46,0%	
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	3		3	0	1			7	0,2%	
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	73	91	402	382	137	101	52	1.238	26,5%	
XVII. Letsels en vergiftigingen	22	59	112	175	99	76	26	568	12,1%	
Nog niet toewijsbaar	32	21	68	85	22	19	2	249	5,3%	
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	288	323	1.423	1.384	639	438	184	4.679		
	6,1%	6,9%	30,4%	29,6%	14%	9,4%	3,9%		100,0%	
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten		1	0	5	1	2		9	0,1%	
II. Nieuwvormingen	0		6	6	0	1		14	0,2%	
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0		1					1	0,0%	
V. Psychische stoornissen	128	39	111	65	11	11	5	369	4,8%	
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	46	7	30	39	22	30	7	182	2,3%	
VII. Hart- en vaatziekten	8	2	3	27	27	26	9	103	1,3%	
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	34	5	6	8	19	4	3	80	1,0%	
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel				1			1	2	0,0%	
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1		7	23	2	3		36	0,5%	
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen		0	10					10	0,1%	
XII. Ziekten van huid en subcutis		2	6	6	3	1		17	0,2%	
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	104	199	1.233	1.149	465	270	102	3.523	45,3%	
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	4	1	3	3	1			12	0,1%	
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	142	133	645	637	229	140	56	1.982	25,5%	
XVII. Letsels en vergiftigingen	41	135	307	268	107	99	26	983	12,6%	
Nog niet toewijsbaar	73	31	139	155	33	22	3	456	5,9%	
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	582	554	2.507	2.390	921	609	213	7.776		
	7,5%	7,1%	32,2%	30,7%	12%	7,8%	2,7%		100,0%	

Tabel B4a Verloskundige zorg en kraamzorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slok darmkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap		1	277	2.324	2				2.604	100,0%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar											Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal		1	277	2.324	2				2.604	100,0%	Total
		0,0%	10,6%	89,2%	0,1%						

Tabel B4 Verloskundige zorg en kraamzorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toeijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal										
VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen		1	277	2.324	2				2.604	100,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toeijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal		1	277	2.324	2				2.604	100,0%
	0,0%	10,6%	89,2%	0,1%						
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen		1	277	2.324	2				2.604	100,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toeijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal		1	277	2.324	2				2.604	100,0%
	0,0%	10,6%	89,2%	0,1%						

Tabel B5a Algemeen maatschappelijk werk, maatsch. en vrouwenopvang

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch		3	29	115	70	18	0		235	22,4%	32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Huidzweren											71-Chronic skin ulcers
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen									17		87-Oth accidents
88-Opzettelijk letsel		1	5	8	3	0	0			1,6%	88-Complications, intentiona
Nog niet toewijsbaar											Not allocated
Niet ziektegerelateerd		20	155	383	192	35	8	4	798	76,0%	Not disease related
		23	189	507	265	53	8	4	1050		
		2,2%	18,0%	48,3%	25,3%	5%	0,8%	0,4%		100,0%	

Tabel B5b Algemeen maatschappelijk werk, maatsch. en vrouwenopvang

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdermkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	3	35	117	49	5	3	0	212	13,3%		32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	4	79	233	36	2	0		355	22,4%		88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar											Not allocated
Niet ziektegerelateerd	23	185	517	218	54	20	4	1.021	64,3%		Not disease related
Totaal	30	299	867	303	61	24	4	1.588			Total
	1,9%	18,8%	54,6%	19,1%	4%	1,5%	0,3%			100,0%	

Tabel B5c Algemeen maatschappelijk werk, maatsch. en vrouwenopvang

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch		6	63	231	120	23	3	0	447	16,9%	32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld		5	83	242	39	3	0		372	14,1%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar											Not allocated
Niet ziekteregelerd		42	341	900	411	89	28	8	1.819	69,0%	Not disease related
Totaal		53	488	1.374	569	115	32	8	2.638		Total
		2,0%	18,5%	52,1%	21,6%	4%	1,2%	0,3%		100,0%	

Tabel B5 Algemeen maatschappelijk werk, maatsch. en vrouwenopvang

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen		3	29	115	70	18	0		235	22,4%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen		1	5	8	3	0	0		17	1,6%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd		20	155	383	192	35	8	4	798	76,0%
Totaal		23	189	507	265	53	8	4	1.050	
		2,2%	18,0%	48,3%	25,3%	5%	0,8%	0,4%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen		3	35	117	49	5	3	0	212	13,3%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen		4	79	233	36	2	0		355	22,4%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd		23	185	517	218	54	20	4	1.021	64,3%
Totaal		30	299	867	303	61	24	4	1.588	
		1,9%	18,8%	54,6%	19,1%	4%	1,5%	0,3%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen		6	63	231	120	23	3	0	447	16,9%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen		5	83	242	39	3	0		372	14,1%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd		42	341	900	411	89	28	8	1.819	69,0%
Totaal		53	488	1.374	569	115	32	8	2.638	
		2,0%	18,5%	52,1%	21,6%	4%	1,2%	0,3%		100,0%

Tabel C1a Farmaceutische hulp

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm	0	4	1	4	3	2	1	0	16	0,1%	1-Intestinal infections
2-Meningitis				0	0	0			0	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS				36	12				48	0,3%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	1	49	25	0	0	0	75	0,5%	5-STD
6-Hepatitis	0	0		0	2	10			12	0,1%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	2	25	26	181	146	35	15	3	434	2,7%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker					3	6	0		9	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker				1	4	2	0	0	8	0,0%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker				0	1	7	1	0	9	0,1%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker				1	1		1		3	0,0%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				3	13	20	3	0	39	0,2%	12-Lung cancer
13-Borstkanker					0		0		0	0,0%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker					4	84	132	36	256	1,6%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg							2	0	2	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker				3	0	4	1	0	8	0,1%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0			0	27	1	0	0	28	0,2%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne				4	6	6	8	0	24	0,2%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	1	0		2	4	1	1	1	10	0,1%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		8	23	133	347	182	82	15	790	5,0%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	1	9	20	18	98	18	12	2	177	1,1%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	14	4	5	21	8	10	7	68	0,4%	26-Blood
27-Dementie					0	2	3	1	6	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie			16	68	39	2	1		126	0,8%	28-Schizophrenia
29-Depressie			12	138	164	31	19	2	366	2,3%	29-Depression
30-Angststoornissen		1	4	77	72	22	9	4	189	1,2%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs			4	25	20	2	1	0	51	0,3%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	1	110	24	129	128	45	34	15	486	3,1%	32-Oth mental
33-Verst handicap					1				1	0,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson				0	22	23	17	3	66	0,4%	34-Parkinson
35-MS				8	43	0	0		51	0,3%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	13	15	64	50	10	3	1	157	1,0%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	1	15	6	33	45	35	7	7	172	1,1%	37-Eye disorders
38-Gehoorstoorissen	3	31	19	29	41	19	14	4	160	1,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		3	4	45	88	33	9	1	182	1,2%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	2	81	646	383	184	21	1.316	8,3%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten			2	115	877	480	195	25	1.694	10,7%	41-Coron heart
42-Hartfalen		0		2	31	43	56	23	156	1,0%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	0	13	14	54	55	31	8	175	1,1%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0		6	34	28	20	4	93	0,6%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden			0	1	15	23	8	2	49	0,3%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	2	10	17	8	12	1	51	0,3%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	5	57	15	80	82	39	19	4	302	1,9%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	3	1	6	7	4	4	1	27	0,2%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	8	141	44	173	425	393	251	45	1.479	9,3%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	13	138	76	210	83	32	13	3	569	3,6%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	1	1	2	2	0	0	0	7	0,0%	51-Dental
52-Maagzweer			1	19	59	33	16	4	131	0,8%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		0		0					1	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	0	0	2	26	73	25	17	7	150	0,9%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten			5	92	36	17	5	0	156	1,0%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	1	14	21	92	78	39	41	14	298	1,9%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten				11	29	0	1		40	0,3%	58-Oth liver
59-Galziekten				0	1	8	1		10	0,1%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	1	10	16	194	469	218	130	25	1.061	6,7%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose		3		0	2	1	0	0	5	0,0%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	0	2	1	11	25	14	12	5	70	0,4%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten			0	1	11	12	7	0	32	0,2%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie				0	0	39	49	11	138	0,9%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	0	1	2	15	25	13	7	1	64	0,4%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	0	1							2	0,0%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie			1	1			4		5	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem	8	49	8	32	28	11	10	2	148	0,9%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	6	29	17	30	9	90	0,6%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	1	24	50	83	86	32	15	7	297	1,9%	72-Oth skin
73-Reuma			1	4	22	10	6	2	45	0,3%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose		0		1	10	8	6	2	26	0,2%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		0	5	52	79	21	8	3	168	1,1%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose				2	20	18	15	2	56	0,4%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	1	6	37	59	20	9	2	136	0,9%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw				1		0			1	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	0	0		1		0			1	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	1	11	1	4	25	0	0		42	0,3%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	0	0			1				1	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	7	115	81	350	476	223	155	45	1.451	9,2%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	1	3	3	8	1	1	0	17	0,1%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	7	11	10	39	8	7	5	87	0,5%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	7	20	22	71	8	2	1	131	0,8%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	0	3	4	5	0	0	0	13	0,1%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	8	188	106	356	222	71	62	17	1.030	6,5%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	62	1.011	680	3.188	5.726	2.973	1.807	408	15.856	100,0%	Total
	0,4%	6,4%	4,3%	20,1%	36,1%	19%	11,4%	2,6%			

Tabel C1b Farmaceutische hulp

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm	0	3	1	3	3	1	2	1	14	0,1%	1-Intestinal infections
2-Meningitis				0	0				0	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS				19	4				23	0,1%	4-HIV, AIDS
5-SOA		0	3	16	2	0	0		21	0,1%	5-STD
6-Hepatitis		0	1	0	0	0			2	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	3	34	41	151	122	50	31	15	448	2,2%	7-Oth infections
8-Slokdarmkanker					1	1	2		4	0,0%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker				0	2	1	0	0	4	0,0%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker					2	0	2	10	13	0,1%	10-Colorectal cancer
11-Alveesklierkanker				0	4	4	0		9	0,0%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				0	5	7	0		13	0,1%	12-Lung cancer
13-Borstkanker			0	11	100	46	25	11	193	0,9%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker			0	28	17	4	4	1	53	0,3%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatcancer											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg				0	0	1	2	0	3	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker				0	1	0	0	2	0,0%	18-Bladder, kidney cancer	
19-Non-Hodgkin					0	1	5	1	7	0,0%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne				3	4	2	1	0	11	0,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg				0	3	0	0	0	8	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	1	0	4	2	1	1	0	10	0,0%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		4	16	94	322	246	190	55	927	4,5%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	1	3	2	36	56	48	24	10	179	0,9%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	3	9	42	22	13	11	14	114	0,6%	26-Blood
27-Dementie					1	0	5	3	10	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie				17	22	3	2	0	44	0,2%	28-Schizophrenia
29-Depressie		1	29	277	268	76	59	22	733	3,6%	29-Depression
30-Angststoornissen		0	15	114	133	48	35	12	358	1,8%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs				0	12	11	2	1	27	0,1%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	1	102	33	147	203	104	102	50	742	3,6%	32-Oth mental
33-Verst handicap				7	0	1	0	8	0,0%	33-Mental retardation	
34-Parkinson				1	14	23	26	7	70	0,3%	34-Parkinson
35-MS				72	40	0	0	0	112	0,5%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	10	11	42	37	8	5	2	116	0,6%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	1	11	8	27	50	45	53	25	219	1,1%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	4	27	7	28	40	23	19	10	158	0,8%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		2	20	170	166	30	15	5	408	2,0%	39-Oth nervous
40-Hypertensie		0	2	92	630	514	421	102	1.759	8,6%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	3	46	446	398	241	63	1.198	5,9%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	0	15	28	66	63	173	0,8%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	0	1	10	29	35	46	20	141	0,7%	43-Oth heart
44-Beroerte				3	16	21	25	18	82	0,4%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden			0	2	8	7	7	2	26	0,1%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel		0	2	13	17	9	11	4	57	0,3%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	6	45	29	109	93	38	26	10	356	1,7%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	3	1	5	8	3	3	3	25	0,1%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	7	71	57	222	403	224	147	42	1.172	5,7%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	2	128	130	281	146	44	17	3	750	3,7%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	0	1	3	3	0	0	0	8	0,0%	51-Dental
52-Maagzweer			0	9	38	20	26	10	103	0,5%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis				0	0				0	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	0	0		22	77	57	51	16	223	1,1%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten			14	65	53	12	6	3	154	0,8%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	2	27	27	111	144	61	68	44	485	2,4%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten				9	7	0	1	0	18	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten			0	1	5	2	2	1	10	0,1%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	1	8	15	161	454	264	231	84	1.217	6,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose		0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	1	8	14	40	39	27	32	18	178	0,9%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	1	1	5	24	3	5	1	40	0,2%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	12	42	190	253	23	11	4	535	2,6%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit			1	208	1				209	1,0%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	0	1	3	18	1	0	0	0	24	0,1%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	3	264	501	54	0	0	0	822	4,0%	69-Contraception
70-Eczeem	7	34	18	71	37	14	12	6	198	1,0%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	4	29	15	45	34	126	0,6%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	1	23	60	127	84	35	26	16	372	1,8%	72-Oth skin
73-Reuma		1	1	8	30	13	3	68	0,3%	73-Rheumatoid arthritis	
74-Artrose				1	20	30	35	18	104	0,5%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		1	6	53	82	37	33	14	227	1,1%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose			0	10	94	107	89	20	321	1,6%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	0	2	9	60	100	41	37	11	260	1,3%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	0	7	0	0	0	7	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking			0	0	1	0	0	0	1	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	0	3	2	4	1	0	1	0	11	0,1%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal						0			0	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	9	111	158	524	623	317	266	131	2.141	10,5%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	1	2	3	7	1	1	0	16	0,1%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	12	7	16	32	10	15	8	102	0,5%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	9	9	23	24	5	4	2	76	0,4%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	0	2	6	4	0	0	0	14	0,1%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	3	222	163	474	400	169	84	26	1.541	7,5%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	51	927	1.242	4.836	6.196	3.378	2.726	1.056	20.413		Total
	0,2%	4,5%	6,1%	23,7%	30,4%	17%	13,4%	5,2%		100,0%	

Tabel C1c Farmaceutische hulp

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female	
1- Infecties maag-darm	1	7	2	7	6	3	3	2	30	0,1%	1-Intestinal infections	
2-Meningitis				0	0	0			1	0,0%	2-Meningitis	
3-Sepsis											3-Septicemia	
4-HIV, AIDS				55	16				71	0,2%	4-HIV, AIDS	
5-SOA		0	4	65	27	0	0	0	97	0,3%	5-STD	
6-Hepatitis	0	0	1	1	2	10			14	0,0%	6-Hepatitis	
7-Ov infectie	4	59	68	333	269	85	47	18	882	2,4%	7-Oth infections	
8-Slokdarmkanker					4	7	3		14	0,0%	8-Esophagus cancer	
9-Maagkanker				1	6	3	1	1	12	0,0%	9-Stomach cancer	
10-Colorectumkanker				0	2	7	2	10	22	0,1%	10-Colorectal cancer	
11-Alvleesklierkanker				1	6	4	1		12	0,0%	11-Pancreas cancer	
12-Longkanker				3	18	27	3	0	51	0,1%	12-Lung cancer	
13-Borstkanker			0	11	100	46	25	11	193	0,5%	13-Breast cancer	
14-Baarmoederhalskanker			0	28	17	4	4	1	53	0,1%	14-Cervical cancer	
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer	
16-Prostaatkanker					4	84	132	36	256	0,7%	16-Prostate cancer	
17-Ov kanker geslachtsorg				0	0	1	4	0	5	0,0%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker				3	1	5	1	0	10	0,0%	18-Bladder, kidney cancer	
19-Non-Hodgkin	0		0	0	27	2	5	1	35	0,1%	19-Non-Hodgkin	
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia	
21-Ov maligne				7	10	8	9	0	35	0,1%	21-Oth mal neoplasms	
22-Benigne geslachtsorg			0	4	3	0	0	0	8	0,0%	22-Ben neopl genital organs	
23-Ov benigne	0	2	0	7	6	2	2	1	21	0,1%	23-Oth ben neoplasms	
24-Diabetes		13	39	227	668	429	272	70	1.717	4,7%	24-Diabetes	
25-Ov endocrien	2	12	22	53	153	65	36	13	356	1,0%	25-Oth endocrine	
26-Bloedziekten	1	17	12	47	43	21	20	21	182	0,5%	26-Blood	
27-Dementie					1	2	9	4	16	0,0%	27-Dementia	
28-Schizofrenie			16	85	61	4	2	1	170	0,5%	28-Schizophrenia	
29-Depressie		1	41	415	432	107	78	25	1.099	3,0%	29-Depression	
30-Angststoornissen		1	19	191	205	71	44	16	547	1,5%	30-Anxiety	
31-Alcohol, drugs			4	36	30	4	3	1	79	0,2%	31-Alcohol, drugs	
32-Ov psychisch	2	212	58	276	331	149	136	65	1.228	3,4%	32-Oth mental	
33-Verst handicap				7	1	1	1	1	9	0,0%	33-Mental retardation	
34-Parkinson					1	36	45	44	10	136	0,4%	34-Parkinson
35-MS				80	83	1	0		163	0,4%	35-Multiple sclerosis	
36-Epilepsie	1	23	26	106	87	19	8	3	273	0,8%	36-Epilepsy	
37-Gezichtsstoornissen	2	26	15	60	95	79	83	32	391	1,1%	37-Eye disorders	
38-Gehoortoornissen	7	58	26	57	80	42	33	14	318	0,9%	38-Ear disorders	
39-Ov zenuwstelsel		5	25	215	254	63	24	5	591	1,6%	39-Oth nervous	
40-Hypertensie	0	0	3	172	1.276	897	604	123	3.076	8,5%	40-Hypertension	
41-Coron hartziekten	0	0	5	161	1.323	878	436	89	2.892	8,0%	41-Coron heart	
42-Hartfalen	0	0	0	2	46	71	123	87	329	0,9%	42-Heartfailure	
43-Ov hartziekten	0	1	13	24	83	90	77	28	315	0,9%	43-Oth heart	
44-Beroerte	0	0		9	51	49	45	22	175	0,5%	44-Stroke	
45-Per arterieel vaatlijden			0	3	23	31	15	4	75	0,2%	45-Arteries	
46-Ov vaatstelsel			0	4	23	35	17	5	108	0,3%	46-Oth circulatory	
47-Bovenste luchtweginf	11	101	45	189	175	77	45	14	658	1,8%	47-Acute upper resp inf	
48-Longontsteking, influenza	1	6	2	11	15	6	7	4	52	0,1%	48-Pneumonia/influenza	
49-Astma en COPD	15	212	101	395	827	618	398	86	2.652	7,3%	49-Asthma and COPD	
50-Ov ademhaling	15	266	206	491	229	75	30	7	1.319	3,6%	50-Oth respiratory	
51-Gebitsafwijkingen	0	2	2	5	5	0	0	0	15	0,0%	51-Dental	
52-Maagzweer			1	29	96	53	42	13	234	0,6%	52-Gastroduodenal ulcers	
53-Appendicitis		0		0					1	0,0%	53-Appendicitis	
54-Buikbreuken	0	0	2	48	150	82	68	23	373	1,0%	54-Abdominal hernia	
55-Inflam darmziekten			19	157	89	30	12	3	310	0,9%	55-Inflam intestinal	
56-Ov darmziekten	2	40	48	204	222	100	109	58	783	2,2%	56-Oth intestinal	
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis	
58-Ov leverziekten				20	35	0	2	0	58	0,2%	58-Oth liver	
59-Galziekten			0	1	6	11	2	1	20	0,1%	59-Gallbladder	
60-Ov spijsvertering	2	17	31	355	923	482	360	109	2.278	6,3%	60-Oth digestive	
61-Nefritis, nefrose		3		0	2	1	0	0	6	0,0%	61-Nephritis, nephropathy	
62-Urineweginfecties	1	10	16	50	64	40	43	23	248	0,7%	62-Urinary tract infections	
63-Ov nierziekten	0	1	1	7	35	16	12	1	73	0,2%	63-Oth renal	
64-Prostaathyperplasie				0	0	39	49	11	138	0,4%	64-Hyperplasia prostate	
65-Ov man geslachtsorg	0	1	2	15	25	13	7	1	64	0,2%	65-Oth male genital organs	
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	12	42	190	253	23	11	4	535	1,5%	66-Female genital organs	
67-Fertiliteit			1	208	1				209	0,6%	67-Female infertility	
68-Zwangerschap	1	2	3	18	1	0	0	0	25	0,1%	68-Pregnancy, childbirth	
69-Anticonceptie	0	3	264	503	54		4	0	828	2,3%	69-Contraception	
70-Eczeem	15	83	26	103	64	25	21	8	346	1,0%	70-Eczema	
71-Decubitus	0	0	0	10	57	31	74	42	216	0,6%	71-Decubitus	
72-Ov huidziekten	2	47	110	210	170	67	40	23	669	1,8%	72-Oth skin	
73-Reuma		1	1	13	51	23	19	5	113	0,3%	73-Rheumatoid arthritis	
74-Artrose		0		2	30	38	41	19	131	0,4%	74-Osteoarthritis	
75-Dorsopathie		1	11	105	160	59	41	17	395	1,1%	75-Dorsopathy	
76-Osteoporose			0	12	114	125	104	23	378	1,0%	76-Osteoporosis	
77-Ov bewegingsstelsel	0	3	15	97	159	62	46	13	396	1,1%	77-Oth musculoskeletal	
78-Aangeb centraal zenuw	0	0	0	1	7	0	0	0	9	0,0%	78-Congenital nervous	
79-Aangeb hartafwijking	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0,0%	79-Congenital heart	
80-Ov congenitaal	1	14	3	8	26	0	1	0	53	0,1%	80-Oth congenital	
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth	
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns	
83-Ov perinataal	0	0			1	0			1	0,0%	83-Oth perinatal	
84-Symptomen	16	227	239	874	1.099	540	421	176	3.592	9,9%	84-Symptoms	
85-Verkeer	0	2	5	6	15	3	2	0	33	0,1%	85-Traffic accidents	
86-Accidentele val	0	19	19	27	71	18	22	13	189	0,5%	86-Accidental falls	
87-Ov ongevallen	1	16	29	45	95	13	6	2	207	0,6%	87-Oth accidents	
88-Complicaties en geweld	0	1	5	10	10	1	1	0	27	0,1%	88-Complications, intentional	
Nog niet toewijsbaar	11	410	269	829	622	240	145	43	2.570	7,1%	Not allocated	
Niet ziektegerelateerd											Not disease related	
Totaal	113	1.938	1.922	8.024	11.923	6.351	4.534	1.464	36.269		Total	
	0,3%	5,3%	5,3%	22,1%	32,9%	18%	12,5%	4,0%		100,0%		

Tabel C1 Farmaceutische hulp

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	2	29	28	272	189	46	17	3	586	3,7%
II. Nieuwvormingen		1	0	16	63	130	149	38	397	2,5%
III. Endocriene ziekten	1	17	43	151	445	200	94	17	967	6,1%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	14	4	5	21	8	10	7	68	0,4%
V. Psychische stoornissen	1	111	60	436	423	104	68	23	1.226	7,7%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	4	62	45	179	288	119	74	16	788	5,0%
VII. Hart- en vaatziekten	0	1	18	228	1.674	1.021	506	85	3.534	22,3%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	27	339	136	470	596	467	288	53	2.377	15,0%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	1	25	45	436	746	341	210	50	1.854	11,7%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	0	6	4	28	102	88	65	18	310	2,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0	1	1	1				4	7	0,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis	8	73	59	121	142	59	54	18	535	3,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	2	12	96	189	78	44	11	431	2,7%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	1	11	1	6	25	1	0		45	0,3%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	0	0			1				1	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	7	115	81	350	476	223	155	45	1.451	9,2%
XVII. Letsels en vergiftigingen	0	15	38	39	123	17	10	6	248	1,6%
Nog niet toewijsbaar	8	188	106	356	222	71	62	17	1.030	6,5%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	62	1.011	680	3.188	5.726	2.973	1.807	408	15.856	
	0,4%	6,4%	4,3%	20,1%	36,1%	19%	11,4%	2,6%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten	3	37	46	189	132	51	33	16	508	2,5%
II. Nieuwvormingen	0	1	1	51	141	67	43	25	330	1,6%
III. Endocriene ziekten	1	7	18	129	377	294	214	65	1.106	5,4%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	3	9	42	22	13	11	14	114	0,6%
V. Psychische stoornissen	1	103	78	574	639	235	204	88	1.922	9,4%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	5	50	47	339	347	129	118	48	1.083	5,3%
VII. Hart- en vaatziekten	0	1	8	165	1.161	1.011	817	272	3.436	16,8%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	15	246	217	617	650	309	192	58	2.303	11,3%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	2	35	58	381	780	417	385	158	2.217	10,9%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	21	58	443	318	53	48	23	964	4,7%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0	4	267	520	55	0	0	0	846	4,1%
XII. Ziekten van huid en subcutis	8	57	78	202	150	64	82	55	695	3,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	4	16	132	326	229	207	67	981	4,8%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	0	3	2	4	9	0	1	0	19	0,1%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode						0			0	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	9	111	158	524	623	317	266	131	2.141	10,5%
XVII. Letsels en vergiftigingen	1	23	20	49	67	17	21	10	208	1,0%
Nog niet toewijsbaar	3	222	163	474	400	169	84	26	1.541	7,5%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	51	927	1.242	4.836	6.196	3.378	2.726	1.056	20.413	
	0,2%	4,5%	6,1%	23,7%	30,4%	17%	13,4%	5,2%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	5	66	74	461	321	98	50	20	1.094	3,0%
II. Nieuwvormingen	0	2	1	67	204	197	192	63	727	2,0%
III. Endocriene ziekten	2	24	61	280	822	494	307	82	2.073	5,7%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	1	17	12	47	43	21	20	21	182	0,5%
V. Psychische stoornissen	2	214	138	1.010	1.062	339	272	111	3.148	8,7%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	10	112	92	518	635	249	192	64	1.872	5,2%
VII. Hart- en vaatziekten	0	2	26	393	2.835	2.032	1.324	358	6.970	19,2%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	42	585	354	1.087	1.246	776	480	111	4.680	12,9%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	4	60	103	817	1.526	758	595	208	4.071	11,2%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	26	62	471	419	142	112	41	1.275	3,5%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	1	5	267	521	55	0	4	0	853	2,4%
XII. Ziekten van huid en subcutis	17	130	136	323	292	123	136	73	1.231	3,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	5	28	228	515	307	251	78	1.412	3,9%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	1	15	3	10	34	1	1	0	64	0,2%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	0	0			1	0			1	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	16	227	239	874	1.099	540	421	176	3.592	9,9%
XVII. Letsels en vergiftigingen	1	38	58	87	190	34	31	16	456	1,3%
Nog niet toewijsbaar	11	410	269	829	622	240	145	43	2.570	7,1%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	113	1.938	1.922	8.024	11.923	6.351	4.534	1.464	36.269	
	0,3%	5,3%	5,3%	22,1%	32,9%	18%	12,5%	4,0%		100,0%

Tabel C2a Hulpmiddelen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Phoma, leukemie		2		30	77	56	43	20	230	3,4%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	5	12	60	94	34	22	5	232	3,4%	24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen		79	146	644	1.073	350	163	33	2.489	36,9%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen		12		18	86	90	112	30	348	5,2%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel			1	10	25	26	11	1	73	1,1%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	8	4	8	43	54	42	6	165	2,4%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen				68	242	90	51	11	462	6,8%	51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	1	65	6	37	81	82	108	23	402	6,0%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		0	1	14	16	7	3	0	42	0,6%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	3	32	41	108	154	74	31	1	445	6,6%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	7	170	51	291	395	350	423	172	1.860	27,6%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	11	373	262	1.288	2.286	1.214	1.010	302	6.747		Total
	0,2%	5,5%	3,9%	19,1%	33,9%	18%	15,0%	4,5%		100,0%	

Tabel C2b Hulpmiddelen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdermkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alveeslierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne			5	44	76	49	59	27	261	2,8%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	5	12	81	96	50	48	16	309	3,4%	24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen		83	255	774	1.097	445	256	94	3.004	32,7%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen		9	7	13	59	95	135	54	372	4,1%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel			3	29	51	78	52	3	215	2,3%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	3	3	7	28	26	18	8	94	1,0%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen			1	76	245	98	65	26	512	5,6%	51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	1	8	9	71	133	234	279	102	837	9,1%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		1	2	16	18	22	16	0	76	0,8%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	3	22	29	103	180	189	115	24	663	7,2%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	4	124	79	342	747	583	762	192	2.833	30,9%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	8	255	405	1.556	2.730	1.870	1.806	547	9.176		Total
	0,1%	2,8%	4,4%	17,0%	29,8%	20%	19,7%	6,0%		100,0%	

Tabel C2c Hulpmiddelen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne		2	5	75	153	106	102	48	490	3,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	10	25	141	190	84	70	21	540	3,4%	24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen		162	401	1.419	2.170	795	419	128	5.493	34,5%	37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen		22	7	30	145	186	247	83	720	4,5%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel			3	38	75	104	63	4	288	1,8%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	11	7	14	71	81	61	14	259	1,6%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen			1	144	488	188	116	37	974	6,1%	51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	2	73	14	108	214	316	387	125	1.239	7,8%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie		1	3	30	34	29	20	1	118	0,7%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	5	54	70	211	334	262	146	25	1.109	7,0%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	11	294	130	633	1.143	933	1.185	364	4.693	29,5%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	19	628	667	2.843	5.016	3.084	2.816	850	15.923	100,0%	Total
	0,1%	3,9%	4,2%	17,9%	31,5%	19%	17,7%	5,3%			

Tabel C2 Hulpmiddelen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen		2		30	77	56	43	20	230	3,4%
III. Endocriene ziekten	0	5	12	60	94	34	22	5	232	3,4%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen		91	146	662	1.159	440	275	63	2.837	42,0%
VII. Hart- en vaatziekten			1	10	25	26	11	1	73	1,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	0	8	4	8	43	54	42	6	165	2,4%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel				68	242	90	51	11	462	6,8%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	65	6	37	81	82	108	23	402	6,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	3	33	42	123	170	80	35	1	487	7,2%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toewijsbaar	7	170	51	291	395	350	423	172	1.860	27,6%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	11	373	262	1.288	2.286	1.214	1.010	302	6.747	
	0,2%	5,5%	3,9%	19,1%	33,9%	18%	15,0%	4,5%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen			5	44	76	49	59	27	261	2,8%
III. Endocriene ziekten	0	5	12	81	96	50	48	16	309	3,4%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen		92	262	787	1.156	540	391	148	3.377	36,8%
VII. Hart- en vaatziekten			3	29	51	78	52	3	215	2,3%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	0	3	3	7	28	26	18	8	94	1,0%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel			1	76	245	98	65	26	512	5,6%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	8	9	71	133	234	279	102	837	9,1%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	3	22	31	119	198	211	131	25	739	8,1%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toewijsbaar	4	124	79	342	747	583	762	192	2.833	30,9%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	8	255	405	1.556	2.730	1.870	1.806	547	9.176	
	0,1%	2,8%	4,4%	17,0%	29,8%	20%	19,7%	6,0%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen		2	5	75	153	106	102	48	490	3,1%
III. Endocriene ziekten	0	10	25	141	190	84	70	21	540	3,4%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen		183	409	1.449	2.315	981	665	211	6.213	39,0%
VII. Hart- en vaatziekten			3	38	75	104	63	4	288	1,8%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	0	11	7	14	71	81	61	14	259	1,6%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel			1	144	488	188	116	37	974	6,1%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	2	73	14	108	214	316	387	125	1.239	7,8%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	5	55	73	242	368	291	166	26	1.226	7,7%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toewijsbaar	11	294	130	633	1.143	933	1.185	364	4.693	29,5%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	19	628	667	2.843	5.016	3.084	2.816	850	15.923	
	0,1%	3,9%	4,2%	17,9%	31,5%	19%	17,7%	5,3%		100,0%

Tabel Da Geestelijke gezondheidszorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne					1				1	0,0%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien											25-Oth endocrine
26-Bloedziekten										0,0%	26-Blood
27-Dementie		0	0	0	18	11	21	11	61	0,5%	27-Dementia
28-Schizofrenie		0	135	997	575	162	86	18	1.974	14,8%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	15	45	255	272	115	59	9	770	5,8%	29-Depression
30-Angststoornissen	1	26	27	112	46	15	6	2	237	1,8%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs		0	100	986	443	73	14	1	1.618	12,1%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	14	1.542	736	2.569	1.633	483	294	84	7.355	55,1%	32-Oth mental
33-Verst handicap		0	0	12	25	20	18	3	78	0,6%	33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen				0							37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen				0					0	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel			0			1			1	0,0%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg				0	0	0			0	0,0%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen	0	45	36	326	243	55	38	7	750	5,6%	84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	4	2	29	20	1	0	0	57	0,4%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	0	12	22	150	83	36	18	3	324	2,4%	Not allocated
Niet ziekteregelerd	0	50	20	33	14	3	5	2	127	0,9%	Not disease related
Totaal	15	1.695	1.124	5.469	3.373	975	561	140	13.354		Total
	0,1%	12,7%	8,4%	41,0%	25,3%	7%	4,2%	1,1%		100,0%	

Tabel Db Geestelijke gezondheidszorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slok darmkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien					0				0	0,0%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten				0	0				0	0,0%	26-Blood
27-Dementie		0	0	0	11	12	35	25	83	0,7%	27-Dementia
28-Schizofrenie		0	39	333	426	199	144	57	1.197	9,9%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	7	96	437	440	301	226	63	1.571	12,9%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	13	60	195	86	31	23	4	412	3,4%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	23	236	161	41	17	3	482	4,0%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	11	585	771	2.422	1.654	637	597	222	6.898	56,8%	32-Oth mental
33-Verst handicap		0	1	15	39	54	33	10	153	1,3%	33-Mental retardation
34-Parkinson						0	0		0	0,0%	34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel				0				0	0	0,0%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heart failure
43-Ov hartziekten						2			2	0,0%	43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg			0	0					0	0,0%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen		21	39	210	215	83	93	22	684	5,6%	84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld		4	6	52	22	1	1	0	87	0,7%	88-Complications, intentional
Nog niet toegankelijk	0	7	39	143	94	62	61	10	416	3,4%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	0	33	40	52	26	7	4	1	163	1,3%	Not disease related
Totaal	12	670	1.114	4.095	3.174	1.431	1.235	418	12.149		Total
	0,1%	5,5%	9,2%	33,7%	26,1%	12%	10,2%	3,4%		100,0%	

Tabel Dc Geestelijke gezondheidszorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne					1				1	0,0%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien					0				0	0,0%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten					0				0	0,0%	26-Blood
27-Dementie		0	0	0	29	23	57	35	145	2	27-Dementia
28-Schizofrenie		0	173	1.330	1.001	361	230	76	3.171	12,4%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	22	142	692	712	416	285	72	2.341	9,2%	29-Depression
30-Angststoornissen	1	39	88	307	132	46	30	6	649	2,5%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	123	1.222	604	114	31	4	2.099	8,2%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	26	2.127	1.507	4.991	3.287	1.120	890	306	14.253	55,9%	32-Oth mental
33-Verst handicap		0	1	28	64	74	51	13	231	0,9%	33-Mental retardation
34-Parkinson						0	0		0	0,0%	34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen				0							37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen				0					0	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel				0		1		0	1	0,0%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten						2			2	0,0%	43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg				0	0	0			0	0,0%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg			0	0					0	0,0%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen	0	66	75	536	458	138	131	29	1.434	5,6%	84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	8	8	81	42	2	2	0	144	0,6%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	0	19	60	293	177	98	80	13	740	2,9%	Not allocated
Niet ziekteregelateerd	0	83	60	84	40	11	8	3	290	1,1%	Not disease related
Totaal	27	2.365	2.238	9.565	6.547	2.406	1.796	559	25.502		Total
	0,1%	9,3%	8,8%	37,5%	25,7%	9%	7,0%	2,2%		100,0%	

Tabel D Geestelijke gezondheidszorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten									1	0,0%
II. Nieuwvormingen					1					
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen								2	2	0,4%
V. Psychische stoornissen	15	1.584	1.044	4.931	3.012	879	498	128	12.093	90,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen				0		1			1	0,0%
VII. Hart- en vaatziekten										
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen				0	0	0			0	0,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	0	45	36	326	243	55	38	7	750	5,6%
XVII. Letsels en vergiftigingen	0	4	2	29	20	1	0	0	57	0,4%
Nog niet toewijsbaar	0	12	22	150	83	36	18	3	324	2,4%
Niet ziektegerelateerd	0	50	20	33	14	3	5	2	127	0,9%
Totaal	15	1.695	1.124	5.469	3.373	975	561	140	13.354	
	0,1%	12,7%	8,4%	41,0%	25,3%	7%	4,2%	1,1%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen										
III. Endocriene ziekten					0				0	0,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen				0	0				0	0,0%
V. Psychische stoornissen	12	605	990	3.638	2.816	1.275	1.076	385	10.796	88,9%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen				0		0	0	0	0	0,0%
VII. Hart- en vaatziekten							2		2	0,0%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen			0	0					0	0,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden		21	39	210	215	83	93	22	684	5,6%
XVII. Letsels en vergiftigingen		4	6	52	22	1	1	0	87	0,7%
Nog niet toewijsbaar	0	7	39	143	94	62	61	10	416	3,4%
Niet ziektegerelateerd	0	33	40	52	26	7	4	1	163	1,3%
Totaal	12	670	1.114	4.095	3.174	1.431	1.235	418	12.149	
	0,1%	5,5%	9,2%	33,7%	26,1%	12%	10,2%	3,4%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten					1				1	0,0%
II. Nieuwvormingen					0				0	0,0%
III. Endocriene ziekten										
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen				0	0		2		2	0,0%
V. Psychische stoornissen	27	2.189	2.035	8.569	5.828	2.154	1.574	513	22.889	89,8%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen				0		1	0	0	1	0,0%
VII. Hart- en vaatziekten						2			2	0,0%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen										
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen			0	0	0	0			0	0,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	0	66	75	536	458	138	131	29	1.434	5,6%
XVII. Letsels en vergiftigingen	0	8	8	81	42	2	2	0	144	0,6%
Nog niet toewijsbaar	0	19	60	293	177	98	80	13	740	2,9%
Niet ziektegerelateerd	0	83	60	84	40	11	8	3	290	1,1%
Totaal	27	2.365	2.238	9.565	6.547	2.406	1.796	559	25.502	
	0,1%	9,3%	8,8%	37,5%	25,7%	9%	7,0%	2,2%		100,0%

Tabel Ea Gehandicaptenzorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slok darmkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien			2	1	1				3	0,0%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten				0	0				1	0,0%	26-Blood
27-Dementie								1			27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch			1	4	1				6	0,0%	32-Oth mental
33-Verst handicap	56	2.172	2.411	6.362	3.585	574	149	14	15.323	91,2%	33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	3	63	69	12	17	7	8	8	187	1,1%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	4	97	80	49	3	1	1		235	1,4%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		0	41	179	82	8	0	0	311	1,8%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heart failure
43-Ov hartziekten			0	8	45	4		0	58	0,3%	43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen				1	0				1	0,0%	51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie					0				0	0,0%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten				0	0				0	0,0%	72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel			1	5	5				11	0,1%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar		2	70	291	243	44	20	1	671	4,0%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	62	2.335	2.674	6.913	3.983	639	179	24	16.809		Total
	0,4%	13,9%	15,9%	41,1%	23,7%	4%	1,1%	0,1%		100,0%	

Tabel Eb Gehandicaptenzorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdermkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alveeslierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes			0		4				4	0,0%	24-Diabetes
25-Ov endocrien									0	0,0%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten				0							26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch				1	1	1			3	0,0%	32-Oth mental
33-Verst handicap	28	1.299	1.638	4.744	3.410	623	211	37	11.990	89,9%	33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	2	47	56	13	16	13	17	17	182	1,4%	37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen	4	71	69	30	10	3	6	1	195	1,5%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel			34	180	79	6	1		301	2,3%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten			1	10	22	2	1	0	36	0,3%	43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling			0						0	0,0%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering			0	1					1	0,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel			1	7	7	1			16	0,1%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar			65	263	209	55	17	1	611	4,6%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	34	1.417	1.864	5.251	3.758	705	253	56	13.339		Total
	0,3%	10,6%	14,0%	39,4%	28,2%	5%	1,9%	0,4%		100,0%	

Tabel Ec Gehandicaptenzorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1- Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie											7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien			2	1	5				7	0,0%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten				1	0				2	0,0%	26-Blood
27-Dementie							1				27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch			1	5	2	1			9	0,0%	32-Oth mental
33-Verst handicap	84	3.471	4.048	11.106	6.995	1.197	360	51	27.312	90,6%	33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	5	110	125	25	33	21	26	26	370	1,2%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	7	169	149	79	14	4	7	1	430	1,4%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		0	75	359	161	14	2	0	612	2,0%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten			1	19	67	6	1	1	94	0,3%	43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling			0	1	0				2	0,0%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering			0	1					1	0,0%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie					0				0	0,0%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten				0	0				0	0,0%	72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel			2	13	12	1			27	0,1%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toegijsbaar		2	135	555	453	100	36	2	1.282	4,3%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	96	3.752	4.538	12.164	7.741	1.344	432	81	30.148		Total
	0,3%	12,4%	15,1%	40,3%	25,7%	4%	1,4%	0,3%		100,0%	

Tabel E Gehandicaptenzorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen									3	0,0%
III. Endocriene ziekten			2	1	1				1	0,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen				0	0		1		1	0,0%
V. Psychische stoornissen	56	2.172	2.411	6.366	3.587	574	149	14	15.329	91,2%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	7	161	189	240	103	16	9	9	733	4,4%
VII. Hart- en vaatziekten			0	8	45	4		0	58	0,3%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen				1	0				1	0,0%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen				0					0	0,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis				0	0				0	0,0%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel			1	5	5				11	0,1%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toewijsbaar		2	70	291	243	44	20	1	671	4,0%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	62	2.335	2.674	6.913	3.983	639	179	24	16.809	100,0%
	0,4%	13,9%	15,9%	41,1%	23,7%	4%	1,1%	0,1%		
VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen									4	0,0%
III. Endocriene ziekten			0		4				0	0,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen				0	4				0	0,0%
V. Psychische stoornissen	28	1.299	1.638	4.745	3.410	624	211	37	11.993	89,9%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	6	118	160	224	105	22	25	18	678	5,1%
VII. Hart- en vaatziekten			1	10	22	2	1	0	36	0,3%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen				0					0	0,0%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel				0	1				1	0,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel			1	7	7	1			16	0,1%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toewijsbaar			65	263	209	55	17	1	611	4,6%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	34	1.417	1.864	5.251	3.758	705	253	56	13.339	100,0%
	0,3%	10,6%	14,0%	39,4%	28,2%	5%	1,9%	0,4%		
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten										
II. Nieuwvormingen									7	0,0%
III. Endocriene ziekten			2	1	5				2	0,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen				1	0		1		2	0,0%
V. Psychische stoornissen	84	3.471	4.049	11.111	6.997	1.198	360	51	27.322	90,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	12	279	349	464	208	39	34	27	1.411	4,7%
VII. Hart- en vaatziekten			1	19	67	6	1	1	94	0,3%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen				0	1	0			2	0,0%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel				0	1				1	0,0%
X. Ziekten van nieren en urinewegen					0				0	0,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis				0	0				0	0,0%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel			2	13	12	1			27	0,1%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen										
Nog niet toewijsbaar		2	135	555	453	100	36	2	1.282	4,3%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	96	3.752	4.538	12.164	7.741	1.344	432	81	30.148	100,0%
	0,3%	12,4%	15,1%	40,3%	25,7%	4%	1,4%	0,3%		

Tabel F1a Verpleeghuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE	
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections	
2-Meningitis				9	5		2		15	0,2%	2-Meningitis	
3-Sepsis				1	2	14	27	18	61	0,7%	3-Septicemia	
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS	
5-SOA											5-STD	
6-Hepatitis											6-Hepatitis	
7-Ov infectie				0	6	21	34	14	75	0,8%	7-Oth infections	
8-Slokdamkanker				0	2	1	2	1	5	0,1%	8-Esophagus cancer	
9-Maagkanker				0	1	2	5	3	12	0,1%	9-Stomach cancer	
10-Colorectumkanker				0	2	5	12	7	26	0,3%	10-Colorectal cancer	
11-Alvleesklierkanker				4	19	23	24	9	79	0,9%	11-Pancreas cancer	
12-Longkanker											12-Lung cancer	
13-Borstkanker				1			1	0	2	0,0%	13-Breast cancer	
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer	
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer	
16-Prostaatcancer				0	4	18	13	36	0,4%	16-Prostate cancer		
17-Ov kanker geslachtsorg				0	0	0	0	0	0	0,0%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker				2	4	6	7	19	0,2%	18-Bladder, kidney cancer		
19-Non-Hodgkin				1	1	3	2	7	0,1%	19-Non-Hodgkin		
20-Ov lymfe- en bloedkanker				0	9	20	31	17	77	0,8%	20-Oth lymphoma, leukemia	
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms	
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs	
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms	
24-Diabetes				1	7	7	13	9	36	0,4%	24-Diabetes	
25-Ov endocrien				3	6	11	55	51	126	1,4%	25-Oth endocrine	
26-Bloedziekten				0	2	2	3	3	10	0,1%	26-Blood	
27-Dementie				11	202	596	1.534	977	3.320	35,9%	27-Dementia	
28-Schizofrenie				2	3	2	1	8	0,1%	28-Schizophrenia		
29-Depressie				4	18	20	6	47	0,5%	29-Depression		
30-Angststoornissen											30-Anxiety	
31-Alcohol, drugs				5	95	73	34	7	215	2,3%	31-Alcohol, drugs	
32-Ov psychisch											32-Oth mental	
33-Verst handicap											33-Mental retardation	
34-Parkinson				0	20	110	146	44	320	3,5%	34-Parkinson	
35-MS				24	71	37	9	3	145	1,6%	35-Multiple sclerosis	
36-Epilepsie				1	8	5	7	2	22	0,2%	36-Epilepsy	
37-Gezichtsstoornissen				10	8	7	6	10	41	0,4%	37-Eye disorders	
38-Gehoortoornissen					1	1	1	3	6	0,1%	38-Ear disorders	
39-Ov zenuwstelsel	1	7	68	131	93	101	30	432	4,7%	39-Oth nervous		
40-Hypertensie				1	0	1	3	1	6	0,1%	40-Hypertension	
41-Coron hartziekten				0	7	23	42	34	107	1,2%	41-Coron heart	
42-Hartfalen				1	3	21	79	74	178	1,9%	42-Heartfailure	
43-Ov hartziekten				1	6	14	25	28	74	0,8%	43-Oth heart	
44-Beroerte				14	292	609	716	237	1.868	20,2%	44-Stroke	
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries	
46-Ov vaatstelsel				1	22	67	101	35	226	2,4%	46-Oth circulatory	
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf	
48-Longontsteking, influenza				2	17	42	132	107	299	3,2%	48-Pneumonia/influenza	
49-Astma en COPD				11	34	65	40	150	1,6%	49-Asthma and COPD		
50-Ov ademhaling				1	4	4	4	5	32	0,3%	50-Oth respiratory	
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental	
52-Maagzweer					2	5	9	8	24	0,3%	52-Gastroduodenal ulcers	
53-Appendicitis											53-Appendicitis	
54-Buikbreuken					0	2	3	3	9	0,1%	54-Abdominal hernia	
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal	
56-Ov darmziekten				1	3	11	11	5	31	0,3%	56-Oth intestinal	
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis	
58-Ov leverziekten				1	3	3	7	4	18	0,2%	58-Oth liver	
59-Galziekten											59-Gallbladder	
60-Ov spijsvertering				1	1	2	9	8	32	0,3%	60-Oth digestive	
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy	
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections	
63-Ov nierziekten				1	1	6	16	13	62	0,7%	63-Oth renal	
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate	
65-Ov man geslachtsorg					1	4	4	4	13	0,1%	65-Oth male genital organs	
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs	
67-Fertilititeit											67-Female infertility	
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth	
69-Anticonceptie											69-Contraception	
70-Eczeem											70-Eczema	
71-Decubitus				1	2	5	9	10	27	0,3%	71-Decubitus	
72-Ov huidziekten				1	3	2	1	3	9	0,1%	72-Oth skin	
73-Reuma					7	7	8	3	25	0,3%	73-Rheumatoid arthritis	
74-Artrose					1	1	13	15	30	0,3%	74-Osteoarthritis	
75-Dorsopathie				0	1	8	5	6	20	0,2%	75-Dorsopathy	
76-Osteoporose											76-Osteoporosis	
77-Ov bewegingsstelsel				0	3	13	20	32	100	1,1%	77-Oth musculoskeletal	
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous	
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart	
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital	
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth	
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns	
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal	
84-Symptomen				1	9	29	65	109	97	3,1%	84-Symptoms	
85-Verkeer				0	2	5	7	3	18	0,2%	85-Traffic accidents	
86-Accidentele val				1	14	30	86	81	211	2,3%	86-Accidental falls	
87-Ov ongevallen				4	44	38	25	38	26	175	1,9%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld				0	4	8	8	3	22	0,2%	88-Complications, intentional	
Nog niet toewijsbaar				1	4	10	16	7	38	0,4%	Not allocated	
Niet ziektegerelateerd											Not disease related	
Totaal		2	14	227	1.101	2.111	3.673	2.130	9.259		Total	
		0,0%	0,2%	2,4%	11,9%	23%	39,7%	23,0%		100,0%		

Tabel F1b Verpleeghuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis				2	0		1		3	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis				2	4	11	46	52	116	0,6%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie			0	7	13	27	34	82	82	0,4%	7-Oth infections
8-Slokdarmkanker				0	0	1	1	2	0,0%	8-Esophagus cancer	
9-Maagkanker				0	1	4	5	11	0,1%	9-Stomach cancer	
10-Colorectumkanker				3	7	21	23	53	0,3%	10-Colorectal cancer	
11-Alvleesklierkanker			8	20	27	62	34	151	0,8%	11-Pancreas cancer	
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker			0	9	18	29	19	74	0,4%	13-Breast cancer	
14-Baarmoederhalskanker			0	0	0	1	0	1	0,0%	14-Cervical cancer	
15-Ovariumkanker			0	3	3	12	7	24	0,1%	15-Ovary cancer	
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg			0	0	0	1	4	5	0,0%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker			0	0	2	3	3	10	0,0%	18-Bladder, kidney cancer	
19-Non-Hodgkin			0	1	3	6	4	15	0,1%	19-Non-Hodgkin	
20-Ov lymfe- en bloedkanker			1	18	37	81	72	209	1,1%	20-Oth lymphoma, leukemia	
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes			1	5	24	54	52	137	0,7%	24-Diabetes	
25-Ov endocrien			2	7	25	131	241	406	2,1%	25-Oth endocrine	
26-Bloedziekten				0	3	11	18	33	0,2%	26-Blood	
27-Dementie	0		13	190	843	3.459	8.426	43,3%	27-Dementia		
28-Schizofrenie			1	1	9	16	13	40	0,2%	28-Schizophrenia	
29-Depressie			2	2	27	69	50	150	0,8%	29-Depression	
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs			4	49	41	31	7	132	0,7%	31-Alcohol, drugs	
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson			2	23	86	178	102	390	2,0%	34-Parkinson	
35-MS		0	34	104	53	36	7	234	1,2%	35-Multiple sclerosis	
36-Epilepsie			1	5	9	9	5	29	0,1%	36-Epilepsy	
37-Gezichtsstoornissen			3	4	9	23	32	71	0,4%	37-Eye disorders	
38-Geoorstoorissen					1	4	10	15	0,1%	38-Ear disorders	
39-Ov zenuwstelsel	1	5	58	138	102	137	76	517	2,7%	39-Oth nervous	
40-Hypertensie					4	13	12	29	0,2%	40-Hypertension	
41-Coron hartziekten			1	2	19	65	79	166	0,9%	41-Coron heart	
42-Hartfalen			0	4	24	115	222	365	1,9%	42-Heartfailure	
43-Ov hartziekten			2	4	6	62	69	142	0,7%	43-Oth heart	
44-Beroerte			21	207	500	1.199	840	2.767	14,2%	44-Stroke	
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel			1	13	40	118	93	265	1,4%	46-Oth circulatory	
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza			2	16	33	154	259	465	2,4%	48-Pneumonia/influenza	
49-Astma en COPD				9	23	46	48	126	0,6%	49-Asthma and COPD	
50-Ov ademhaling	1	1	6	6	6	9	17	39	0,2%	50-Oth respiratory	
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer				3	5	17	24	49	0,2%	52-Gastroduodenal ulcers	
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken					1	1	1	3	0,0%	54-Abdominal hernia	
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten				0	4	31	44	78	0,4%	56-Oth intestinal	
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten			0	3	4	14	16	37	0,2%	58-Oth liver	
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering			0	2	7	33	34	75	0,4%	60-Oth digestive	
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten			1	6	16	45	43	110	0,6%	63-Oth renal	
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg			1	1	1	2	1	6	0,0%	66-Female genital organs	
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus			0	1	5	21	34	61	0,3%	71-Decubitus	
72-Ov huidziekten				0	2	7	8	17	0,1%	72-Oth skin	
73-Reuma	0		1	13	25	60	40	139	0,7%	73-Rheumatoid arthritis	
74-Artrose			0	1	17	84	186	288	1,5%	74-Osteoarthritis	
75-Dorsopathie		0	0	2	13	40	43	98	0,5%	75-Dorsopathy	
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel			7	33	67	172	127	406	2,1%	77-Oth musculoskeletal	
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen		3	10	32	61	220	385	712	3,7%	84-Symptoms	
85-Verkeer		0	1	2	10	15	2	30	0,2%	85-Traffic accidents	
86-Accidentele val		0	2	15	91	412	512	1.032	5,3%	86-Accidental falls	
87-Ov ongevallen		1	15	23	51	142	199	432	2,2%	87-Oth accidents	
88-Complicaties en geweld		0	0	6	22	44	14	85	0,4%	88-Complications, intentional	
Nog niet toewijsbaar			1	5	20	42	34	102	0,5%	Not allocated	
Niet ziekterelateerd											Not disease related
Totaal		2	11	203	1.002	2.430	7.638	8.177	19.463		Total
		0,0%	0,1%	1,0%	5,2%	12%	39,2%	42,0%		100,0%	

Tabel F1c Verpleeghuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female	
1- Infecties maag-darm											1-Intestinal infections	
2-Meningitis				11	5		3		19	0,1%	2-Meningitis	
3-Sepsis				3	6	25		70	177	0,6%	3-Septicemia	
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS	
5-SOA											5-STD	
6-Hepatitis											6-Hepatitis	
7-Ov infectie				1	13	35	60	48	157	0,5%	7-Oth infections	
8-Slokdamkanker				0	2	2	3	1	8	0,0%	8-Esophagus cancer	
9-Maagkanker				0	1	4	10	8	22	0,1%	9-Stomach cancer	
10-Colorectumkanker				0	5	11	33	30	80	0,3%	10-Colorectal cancer	
11-Alvleesklierkanker				11	39	51	86	43	230	0,8%	11-Pancreas cancer	
12-Longkanker											12-Lung cancer	
13-Borstkanker				1	9	18	30	19	76	0,3%	13-Breast cancer	
14-Baarmoederhalskanker				0	0	0	1	0	1	0,0%	14-Cervical cancer	
15-Ovariumkanker				0	3	3	12	7	24	0,1%	15-Ovary cancer	
16-Prostaatkanker				0	0	4	18	13	36	0,1%	16-Prostate cancer	
17-Ov kanker geslachtsorg				0	0	0	1	4	5	0,0%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker				0	2	7	9	10	28	0,1%	18-Bladder, kidney cancer	
19-Non-Hodgkin				0	2	5	9	6	21	0,1%	19-Non-Hodgkin	
20-Ov lymfe- en bloedkanker				1	27	57	112	89	286	1,0%	20-Oth lymphoma, leukemia	
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms	
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs	
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms	
24-Diabetes				2	12	31	67	61	173	0,6%	24-Diabetes	
25-Ov endocrien				4	14	36	187	292	533	1,9%	25-Oth endocrine	
26-Bloedziekten				0	2	5	14	21	43	0,1%	26-Blood	
27-Dementie	0			25	391	1.439	4.992	4.898	11.746	40,9%	27-Dementia	
28-Schizofrenie				1	3	11	19	14	47	0,2%	28-Schizophrenia	
29-Depressie				2	6	44	89	55	197	0,7%	29-Depression	
30-Angststoornissen											30-Anxiety	
31-Alcohol, drugs				9	145	113	66	14	347	1,2%	31-Alcohol, drugs	
32-Ov psychisch											32-Oth mental	
33-Verst handicap											33-Mental retardation	
34-Parkinson				2	42	197	324	146	710	2,5%	34-Parkinson	
35-MS		0		58	175	90	46	10	379	1,3%	35-Multiple sclerosis	
36-Epilepsie				2	13	14	15	7	51	0,2%	36-Epilepsy	
37-Gezichtsstoornissen				13	11	17	29	43	113	0,4%	37-Eye disorders	
38-Gehoorstoorissen					1	2	6	13	22	0,1%	38-Ear disorders	
39-Ov zenuwstelsel	3	12		126	269	195	238	106	949	3,3%	39-Oth nervous	
40-Hypertensie				1	0	5	16	13	35	0,1%	40-Hypertension	
41-Coron hartziekten				2	9	42	106	114	273	1,0%	41-Coron heart	
42-Hartfalen				1	6	44	195	296	543	1,9%	42-Heartfailure	
43-Ov hartziekten				3	9	20	87	97	216	0,8%	43-Oth heart	
44-Beroerte				36	499	1.109	1.915	1.077	4.635	16,1%	44-Stroke	
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries	
46-Ov vaatstelsel				2	36	107	219	128	492	1,7%	46-Oth circulatory	
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf	
48-Longontsteking, influenza				4	33	75	286	367	764	2,7%	48-Pneumonia/influenza	
49-Astma en COPD				20	80	57	111	88	276	1,0%	49-Asthma and COPD	
50-Ov ademhaling		1		4	10	10	22	22	70	0,2%	50-Oth respiratory	
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental	
52-Maagzweer					4	10	27	31	73	0,3%	52-Gastroduodenal ulcers	
53-Appendicitis											53-Appendicitis	
54-Buikbreuken					0	3	4	5	12	0,0%	54-Abdominal hernia	
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal	
56-Ov darmziekten				1	3	15	42	48	109	0,4%	56-Oth intestinal	
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis	
58-Ov leverziekten				1	6	7	21	20	55	0,2%	58-Oth liver	
59-Galziekten											59-Gallbladder	
60-Ov spijsvertering				1	1	4	16	41	107	0,4%	60-Oth digestive	
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy	
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections	
63-Ov nierziekten				1	2	11	32	71	56	172	0,6%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate	
65-Ov man geslachtsorg					1	4	4	4	13	0,0%	65-Oth male genital organs	
66-Ov vrouw geslachtsorg				1	1	1	2	1	6	0,0%	66-Female genital organs	
67-Fertiliteit											67-Female infertility	
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth	
69-Anticonceptie											69-Contraception	
70-Eczeem											70-Eczema	
71-Decubitus				1	3	10	30	44	88	0,3%	71-Decubitus	
72-Ov huidziekten				1	3	3	8	11	26	0,1%	72-Oth skin	
73-Reuma		0		1	20	32	68	44	165	0,6%	73-Rheumatoid arthritis	
74-Artrose				0	2	18	97	201	318	1,1%	74-Osteoarthritis	
75-Dorsopathie				0	0	2	21	45	49	119	0,4%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis	
77-Ov bewegingsstelsel				0	10	46	87	204	506	1,8%	77-Oth musculoskeletal	
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous	
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart	
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital	
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth	
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns	
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal	
84-Symptomen		1		4	20	61	126	329	483	1.022	3,6%	84-Symptoms
85-Verkeer				0	1	4	15	23	5	48	0,2%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val				0	2	29	121	498	593	1.244	4,3%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen				5	59	62	76	179	225	606	2,1%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld				0	1	9	30	51	16	108	0,4%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar				2	9	30	58	41	141	0,5%	Not allocated	
Niet ziektegerelateerd											Not disease related	
Totaal		4	25	429	2.103	4.541	11.311	10.308	28.722		Total	
		0,0%	0,1%	1,5%	7,3%	16%	39,4%	35,9%		100,0%		

Tabel F1 Verpleeghuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten				10	12	35	62	32	152	1,6%
II. Nieuwvormingen				5	35	62	101	58	262	2,8%
III. Endocriene ziekten				3	13	18	68	60	162	1,8%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen				0	2	2	3	3	10	0,1%
V. Psychische stoornissen				16	303	689	1.590	991	3.590	38,8%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1	7	103	239	254	271	92	967	10,4%	
VII. Hart- en vaatziekten				19	330	735	967	409	2.459	26,6%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	1	6	32	80	210	153	481	5,2%		
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	1	2	10	31	39	32	114	1,2%		
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	1	7	20	30	17	75	0,8%		
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis				3	5	6	10	12	36	0,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel			0	3	22	37	59	56	177	1,9%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode				9	29	65	109	97	311	3,4%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1	1	4	45	58	68	139	112	426	4,6%
XVII. Letsels en vergiftigingen				1	4	10	16	7	38	0,4%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	2	14	227	1.101	2.111	3.673	2.130	9.259		
	0,0%	0,2%	2,4%	11,9%	23%	39,7%	23,0%		100,0%	
VROUWEN										
I. Infectieziekten				4	12	25	74	86	201	1,0%
II. Nieuwvormingen				9	54	99	222	171	555	2,9%
III. Endocriene ziekten				3	12	49	186	294	543	2,8%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen				0	0	3	11	18	33	0,2%
V. Psychische stoornissen				20	242	919	3.576	3.990	8.748	44,9%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1	5	98	273	260	387	232	1.256	6,5%	
VII. Hart- en vaatziekten				25	230	593	1.572	1.315	3.735	19,2%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen		1	2	31	62	209	324	629	3,2%	
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel				0	7	19	96	119	242	1,2%
X. Ziekten van nieren en urinewegen				2	7	16	47	44	117	0,6%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis				0	2	7	27	42	78	0,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel			0	8	49	122	355	396	931	4,8%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden			3	10	32	61	220	385	712	3,7%
XVII. Letsels en vergiftigingen			2	18	46	174	613	727	1.580	8,1%
Nog niet toewijsbaar				1	5	20	42	34	102	0,5%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	2	11	203	1.002	2.430	7.638	8.177	19.463		
	0,0%	0,1%	1,0%	5,2%	12%	39,2%	42,0%		100,0%	
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten				14	24	60	136	118	353	1,2%
II. Nieuwvormingen				14	89	161	324	229	817	2,8%
III. Endocriene ziekten				6	26	67	254	353	706	2,5%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen				0	2	5	14	21	43	0,1%
V. Psychische stoornissen	0			37	545	1.608	5.166	4.981	12.338	43,0%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	3	13	201	512	513	658	324	2.224	7,7%	
VII. Hart- en vaatziekten				44	560	1.327	2.538	1.724	6.194	21,6%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen		1	8	63	142	419	477	1.110	3,9%	
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel		1	2	17	51	135	150	356	1,2%	
X. Ziekten van nieren en urinewegen		1	3	14	36	77	61	191	0,7%	
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis				3	6	13	38	54	114	0,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel		0	1	11	70	159	414	452	1.107	3,9%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode				20	61	126	329	483	1.022	3,6%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1	4	6	63	104	242	752	839	2.006	7,0%
XVII. Letsels en vergiftigingen				2	9	30	58	41	141	0,5%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	4	25	429	2.103	4.541	11.311	10.308	28.722		
	0,0%	0,1%	1,5%	7,3%	16%	39,4%	35,9%		100,0%	

Tabel F2a Verzorgingshuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis							0	0	0	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis					0	1	6	10	17	0,3%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie					0	2	8	8	18	0,3%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker					0	0	0	0	1	0,0%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker					0	0	1	2	3	0,1%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker					0	0	3	4	7	0,1%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker					0	2	5	5	13	0,2%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker							0	0	0	0,0%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatcancer					0	0	4	8	12	0,2%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg					0	0	0	0	0	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker					0	0	1	4	5	0,1%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin					0	0	1	1	2	0,0%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker					0	2	7	9	18	0,3%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes					0	1	3	5	9	0,1%	24-Diabetes
25-Ov endocrien					0	1	13	29	43	0,7%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten					0	0	1	2	3	0,0%	26-Blood
27-Dementie					5	51	358	533	947	15,6%	27-Dementia
28-Schizofrenie					0	0	1	0	1	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie					0	1	4	3	9	0,1%	29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs					2	6	7	4	19	0,3%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson					1	10	32	24	66	1,1%	34-Parkinson
35-MS					1	3	2	2	8	0,1%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie					0	0	1	1	3	0,0%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen					0	1	2	6	8	0,1%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen					0	0	0	2	2	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel					2	8	22	18	49	0,8%	39-Oth nervous
40-Hypertensie					0	0	1	0	1	0,0%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten					0	2	9	18	30	0,5%	41-Coron heart
42-Hartfalen					0	2	19	40	61	1,0%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten					0	1	6	16	23	0,4%	43-Oth heart
44-Beroerte					8	51	157	126	342	5,6%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel					1	6	23	19	48	0,8%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza					0	4	31	59	94	1,6%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD					0	3	15	22	41	0,7%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling					0	0	3	3	7	0,1%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer					0	0	2	4	7	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken						0	1	2	3	0,0%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten					0	1	3	3	7	0,1%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten					0	0	2	2	4	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering					0	1	2	7	9	0,2%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten					0	1	6	7	15	0,2%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg					0	0	1	2	3	0,1%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus					0	0	2	6	9	0,1%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten					0	0	0	1	2	0,0%	72-Oth skin
73-Reuma					0	1	2	2	4	0,1%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose					0	0	3	9	12	0,2%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie					0	1	1	4	6	0,1%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel					0	2	7	18	27	0,4%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen					1	6	26	56	88	1,5%	84-Symptoms
85-Verkeer					0	0	2	1	3	0,1%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val					0	3	19	46	68	1,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen					0	2	8	16	27	0,4%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld					0	1	2	1	4	0,1%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar					0	1	4	4	8	0,1%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd					42	320	1.547	1.944	3.853	63,5%	Not disease related
Totaal					67	499	2.387	3.115	6.069		Total
					1,1%	8%	39,3%	51,3%		100,0%	

Tabel F2b Verzorgingshuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis					0		1		1	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis					0	2	18	38	58	0,2%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie					0	2	11	24	37	0,2%	7-Oth infections
8-Slok darmkanker					0	0	0	1	1	0,0%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker					0	0	2	3	5	0,0%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker					0	1	8	17	26	0,1%	10-Colorectal cancer
11-Alveesklierkanker					0	5	24	24	53	0,2%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker					0	3	11	13	28	0,1%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker					0	0	0	0	1	0,0%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker					0	0	5	5	10	0,0%	15-Ovary cancer
16-Prostaat kanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg					0	0	1	3	3	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker					0	0	2	2	4	0,0%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin					0	1	2	3	6	0,0%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker					0	6	31	51	89	0,4%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne											21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes					0	4	21	38	63	0,3%	24-Diabetes
25-Ov endocrien					0	4	55	175	235	1,0%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten					0	1	4	13	18	0,1%	26-Blood
27-Dementie					6	144	1.396	2.800	4.345	18,5%	27-Dementia
28-Schizofrenie					0	2	7	9	17	0,1%	28-Schizophrenia
29-Depressie					0	5	27	35	67	0,3%	29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs					1	6	11	5	23	0,1%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson					1	14	67	72	154	0,7%	34-Parkinson
35-MS					2	8	14	5	29	0,1%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie					0	1	3	4	8	0,0%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen					1	9	9	24	35	0,1%	37-Eye disorders
38-Gehoorstoornissen					0	0	2	7	9	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel					3	16	52	54	124	0,5%	39-Oth nervous
40-Hypertensie					0	1	5	9	15	0,1%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten					0	3	26	57	86	0,4%	41-Coron heart
42-Hartfalen					0	4	48	162	214	0,9%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten					0	1	26	49	76	0,3%	43-Oth heart
44-Beroerte					5	83	463	595	1.146	4,9%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel					0	7	47	66	119	0,5%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza					0	6	63	189	258	1,1%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD					0	4	19	35	57	0,2%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling					0	1	4	13	17	0,1%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer					0	1	7	17	25	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken						0	0	1	1	0,0%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten						1	12	31	44	0,2%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten					0	1	6	12	18	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering					0	1	13	24	39	0,2%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten					0	2	17	31	51	0,2%	63-Oth renal
64-Prostaat hyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg					0	0	1	1	2	0,0%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus					0	1	8	24	34	0,1%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten					0	0	3	6	9	0,0%	72-Oth skin
73-Reuma					0	4	24	28	56	0,2%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose					0	3	35	138	176	0,7%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie					0	2	15	31	49	0,2%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel					1	11	68	89	169	0,7%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen					1	10	89	280	381	1,6%	84-Symptoms
85-Verkeer					0	2	6	1	9	0,0%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val					0	16	165	369	550	2,3%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen					0	9	56	144	209	0,9%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld					0	4	16	9	29	0,1%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar					0	3	17	24	44	0,2%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd					39	710	5.066	8.391	14.206	60,4%	Not disease related
Totaal					62	1.115	8.109	14.250	23.536		Total
					0,3%	5%	34,5%	60,5%		100,0%	

Tabel F2c Verzorgingshuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1- Infecties maag- darm											1- Intestinal infections
2- Meningitis					0		1		1	0,0%	2- Meningitis
3- Sepsis					0	3	25	48	76	0,3%	3- Septicemia
4- HIV, AIDS											4- HIV, AIDS
5- SOA											5- STD
6- Hepatitis											6- Hepatitis
7- Ov infectie					0	4	19	32	55	0,2%	7- Oth infections
8- Slokdarmkanker					0	0	1	1	2	0,0%	8- Esophagus cancer
9- Maagkanker					0	0	3	5	8	0,0%	9- Stomach cancer
10- Colorectumkanker					0	1	11	21	33	0,1%	10- Colorectal cancer
11- Alveeslierkanker					1	7	29	30	66	0,2%	11- Pancreas cancer
12- Longkanker											12- Lung cancer
13- Borstkanker					0	3	11	13	28	0,1%	13- Breast cancer
14- Baarmoederhalskanker					0	0	0	0	1	0,0%	14- Cervical cancer
15- Ovariumkanker					0	0	5	5	10	0,0%	15- Ovary cancer
16- Prostaatcancer					0	0	4	8	12	0,0%	16- Prostate cancer
17- Ov kanker geslachtsorg					0	0	1	3	3	0,0%	17- Oth mal genital organs
18- Blaas- en nierkanker					0	1	3	6	10	0,0%	18- Bladder, kidney cancer
19- Non-Hodgkin					0	1	3	4	7	0,0%	19- Non-Hodgkin
20- Ov lymfe- en bloedkanker					1	8	38	61	107	0,4%	20- Oth lymphoma, leukemia
21- Ov maligne											21- Oth mal neoplasms
22- Benigne geslachtsorg											22- Ben neopl genital organs
23- Ov benigne											23- Oth ben neoplasms
24- Diabetes					0	4	25	43	72	0,2%	24- Diabetes
25- Ov endocrien					0	5	68	204	278	0,9%	25- Oth endocrine
26- Bloedziekten					0	1	5	15	21	0,1%	26- Blood
27- Dementie					11	195	1.754	3.333	5.293	17,9%	27- Dementia
28- Schizofrenie					0	2	7	9	18	0,1%	28- Schizophrenia
29- Depressie					0	6	32	38	76	0,3%	29- Depression
30- Angststoornissen											30- Anxiety
31- Alcohol, drugs					3	11	18	9	41	0,1%	31- Alcohol, drugs
32- Ov psychisch											32- Oth mental
33- Verst handicap											33- Mental retardation
34- Parkinson					2	24	100	95	220	0,7%	34- Parkinson
35- MS					3	11	16	7	36	0,1%	35- Multiple sclerosis
36- Epilepsie					0	2	4	5	11	0,0%	36- Epilepsy
37- Gezichtsstoornissen					0	2	11	30	43	0,1%	37- Eye disorders
38- Gehoorstoornissen					0	0	2	9	11	0,0%	38- Ear disorders
39- Ov zenuwstelsel					4	23	74	71	173	0,6%	39- Oth nervous
40- Hypertensie					0	1	6	9	16	0,1%	40- Hypertension
41- Coron hartziekten					0	5	35	75	116	0,4%	41- Coron heart
42- Hartfalen					0	6	66	202	275	0,9%	42- Heartfailure
43- Ov hartziekten					0	2	32	65	99	0,3%	43- Oth heart
44- Beroerte					13	134	620	721	1.488	5,0%	44- Stroke
45- Per arterieel vaatlijden											45- Arteries
46- Ov vaatstelsel					1	13	70	84	168	0,6%	46- Oth circulatory
47- Bovenste luchtweginf											47- Acute upper resp inf
48- Longontsteking, influenza					1	10	94	247	352	1,2%	48- Pneumonia/influenza
49- Astma en COPD					1	7	33	57	98	0,3%	49- Asthma and COPD
50- Ov ademhaling					0	1	7	16	24	0,1%	50- Oth respiratory
51- Gebitsafwijkingen											51- Dental
52- Maagzweer					0	1	9	21	32	0,1%	52- Gastroduodenal ulcers
53- Appendicitis											53- Appendicitis
54- Buikbreuken						0	1	3	4	0,0%	54- Abdominal hernia
55- Inflam darmziekten											55- Inflam intestinal
56- Ov darmziekten					0	2	15	34	50	0,2%	56- Oth intestinal
57- Levercirrose											57- Chron livercirrhosis
58- Ov leverziekten					0	1	8	14	22	0,1%	58- Oth liver
59- Galziekten											59- Gallbladder
60- Ov spijsvertering					0	2	15	31	48	0,2%	60- Oth digestive
61- Nefritis, nefrose											61- Nephritis, nephropathy
62- Urineweginfecties											62- Urinary tract infections
63- Ov nierziekten					0	4	23	38	66	0,2%	63- Oth renal
64- Prostaathyperplasie											64- Hyperplasia prostate
65- Ov man geslachtsorg					0	0	1	2	3	0,0%	65- Oth male genital organs
66- Ov vrouw geslachtsorg					0	0	1	1	2	0,0%	66- Female genital organs
67- Fertilititeit											67- Female infertility
68- Zwangerschap											68- Pregnancy, childbirth
69- Anticonceptie											69- Contraception
70- Eczeem											70- Eczema
71- Decubitus					0	1	11	30	42	0,1%	71- Decubitus
72- Ov huidziekten					0	0	3	7	11	0,0%	72- Oth skin
73- Reuma					1	5	26	30	60	0,2%	73- Reumatoid arthritis
74- Artrose					0	3	39	146	188	0,6%	74- Osteoarthritis
75- Dorsopathie					0	3	17	35	54	0,2%	75- Dorsopathy
76- Osteoporose											76- Osteoporosis
77- Ov bewegingsstelsel					1	13	75	107	196	0,7%	77- Oth musculoskeletal
78- Aangeb centraal zenuw											78- Congenital nervous
79- Aangeb hartafwijking											79- Congenital heart
80- Ov congenitaal											80- Oth congenital
81- Vroeggeboorten											81- Premature birth
82- Probl op tijd geboren											82- Select cond newborns
83- Ov perinataal											83- Oth perinatal
84- Symptomen					2	16	116	336	469	1,6%	84- Symptoms
85- Verkeer					0	2	7	3	12	0,0%	85- Traffic accidents
86- Accidentele val					1	18	184	415	618	2,1%	86- Accidental falls
87- Ov ongevallen					1	11	64	160	236	0,8%	87- Oth accidents
88- Complicaties en geweld					0	4	18	11	33	0,1%	88- Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar					0	4	20	27	52	0,2%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd					81	1.030	6.613	10.335	18.059	61,0%	Not disease related
Total					129	1.614	10.497	17.365	29.605		Total
					0,4%	5%	35,5%	58,7%		100,0%	

Tabel F2 Verzorgingshuizen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten					0	3	14	18	35	0,6%
II. Nieuwvormingen					0	5	23	33	61	1,0%
III. Endocriene ziekten					0	2	17	34	52	0,9%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen					0	0	1	2	3	0,0%
V. Psychische stoornissen					8	58	370	540	976	16,1%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen					4	21	60	52	136	2,2%
VII. Hart- en vaatziekten					9	62	215	220	506	8,3%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen					1	7	49	84	141	2,3%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel					0	3	9	18	30	0,5%
X. Ziekten van nieren en urinewegen					0	2	7	9	18	0,3%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis					0	1	3	7	10	0,2%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel					0	3	13	32	49	0,8%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden					1	6	26	56	88	1,5%
XVII. Letsels en vergiftigingen					1	6	31	64	102	1,7%
Nog niet toewijsbaar					0	1	4	4	8	0,1%
Niet ziektegerelateerd					42	320	1.547	1.944	3.853	63,5%
Totaal					67	499	2.387	3.115	6.069	
					1,1%	8%	39,3%	51,3%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten					0	4	30	62	96	0,4%
II. Nieuwvormingen					1	16	85	123	225	1,0%
III. Endocriene ziekten					0	8	76	213	298	1,3%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen					0	1	4	13	18	0,1%
V. Psychische stoornissen					7	156	1.441	2.849	4.452	18,9%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen					5	41	147	165	359	1,5%
VII. Hart- en vaatziekten					5	99	614	937	1.656	7,0%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen					1	10	85	236	332	1,4%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel					0	3	39	85	127	0,5%
X. Ziekten van nieren en urinewegen					0	2	18	32	53	0,2%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis					0	1	11	31	43	0,2%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel					1	21	142	286	450	1,9%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden					1	10	89	280	381	1,6%
XVII. Letsels en vergiftigingen					1	30	243	524	798	3,4%
Nog niet toewijsbaar					0	3	17	24	44	0,2%
Niet ziektegerelateerd					39	710	5.066	8.391	14.206	60,4%
Totaal					62	1.115	8.109	14.250	23.536	
					0,3%	5%	34,5%	60,5%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten					0	7	44	80	131	0,4%
II. Nieuwvormingen					2	21	108	156	287	1,0%
III. Endocriene ziekten					1	10	93	247	350	1,2%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen					0	1	5	15	21	0,1%
V. Psychische stoornissen					14	214	1.811	3.389	5.428	18,3%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen					9	62	207	217	495	1,7%
VII. Hart- en vaatziekten					15	161	828	1.158	2.161	7,3%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen					2	18	135	320	474	1,6%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel					0	6	48	103	157	0,5%
X. Ziekten van nieren en urinewegen					0	4	25	41	71	0,2%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis					0	2	13	38	53	0,2%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel					2	24	155	318	498	1,7%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden					2	16	116	336	469	1,6%
XVII. Letsels en vergiftigingen					2	35	274	588	899	3,0%
Nog niet toewijsbaar					0	4	20	27	52	0,2%
Niet ziektegerelateerd					81	1.030	6.613	10.335	18.059	61,0%
Totaal					129	1.614	10.497	17.365	29.605	
					0,4%	5%	35,5%	58,7%		100,0%

Tabel F3a Thuiszorg en persoonsgebondenbudgetten V&V

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis										0,5%	6-Hepatitis
7-Ov infectie		0	0	3	8	2	7	1	22		7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	0	37	129	145	186	48	545	11,4%		21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien	0	0	9	29	46	61	31	176	3,7%		25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0		2	12	18	23	13	68	1,4%		26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	1	0	24	10	13	55	28	131	2,7%		32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	2	0	32	34	33	122	59	281	5,9%		39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten			0	9	57	106	248	134	554	11,6%	43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	1	0	4	17	48	119	39	230	4,8%		50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0		11	22	19	32	14	98	2,1%		60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0		2	11	18	58	36	126	2,6%		63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertiliteit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten	0	0	14	24	21	42	28	128	2,7%		72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	1	1	40	43	43	87	57	271	5,7%		77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen	0				1	2	3	4	10	0,2%	84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	2	1	35	43	29	50	22	181	3,8%		87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toegijsbaar	18	17	222	262	368	676	407	1.971	41,1%		Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	25	21	444	702	910	1.769	921	4.792	100,0%		Total
	0,5%	0,4%	9,3%	14,6%	19%	36,9%	19,2%				

Tabel F3b Thuiszorg en persoonsgebondenbudgetten V&V

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie		1	0	5	6	7	30	22	72	0,6%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alveesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne		4	1	24	161	169	164	93	615	5,4%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien		1	0	9	40	114	216	113	494	4,3%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten		0	0	6	12	21	48	39	125	1,1%	26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch		1	2	39	33	43	121	118	356	3,1%	32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		3	0	28	58	107	363	270	828	7,2%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		0	0	16	69	198	521	402	1.207	10,5%	43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling		2	0	6	37	72	106	73	296	2,6%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering		0	0	11	24	47	86	68	236	2,1%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten			0	24	29	28	53	60	194	1,7%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertiliteit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten		1	0	7	24	47	103	96	278	2,4%	72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel		1	2	99	165	293	567	318	1.443	12,6%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen		0	0	4	4	4	17	17	47	0,4%	84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen		1	3	47	94	138	284	161	727	6,3%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar		2	25	737	468	620	1.796	901	4.549	39,7%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal		16	34	1.061	1.222	1.909	4.474	2.750	11.466		Total
		0,1%	0,3%	9,2%	10,7%	17%	39,0%	24,0%		100,0%	

Tabel F3c Thuiszorg en persoonsgebondenbudgetten V&V

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis											2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis											6-Hepatitis
7-Ov infectie		1	0	8	14	9	37	24	93	0,6%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne		4	1	60	290	314	351	140	1.160	7,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes											24-Diabetes
25-Ov endocrien		1	0	19	69	160	277	144	669	4,1%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten		1	0	8	23	39	71	51	193	1,2%	26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch		2	2	63	43	57	176	145	487	3,0%	32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		4	1	60	91	140	484	330	1.110	6,8%	39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten											41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		0	1	24	125	305	769	536	1.760	10,8%	43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza											48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling		3	0	10	54	121	225	113	526	3,2%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering		1	0	22	46	66	118	82	335	2,1%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten		0	0	26	40	46	110	96	319	2,0%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten		1	0	21	48	67	145	124	405	2,5%	72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel		2	2	139	208	336	653	374	1.714	10,5%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen		0	0	4	5	6	21	21	57	0,4%	84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val		3	4	82	137	167	334	183	909	5,6%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen											87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toegankelijk		20	42	959	731	988	2.471	1.308	6.519	40,1%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal		41	56	1.504	1.924	2.819	6.243	3.671	16.258		Total
		0,3%	0,3%	9,3%	11,8%	17%	38,4%	22,6%		100,0%	

Tabel F3 Thuiszorg en persoonsgebondenbudgetten V&V

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	0	0	3	8	2	7	1	22	0,5%	
II. Nieuwvormingen	0	0	37	129	145	186	48	545	11,4%	
III. Endocriene ziekten	0	0	9	29	46	61	31	176	3,7%	
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	0	2	12	18	23	13	68	1,4%	
V. Psychische stoornissen	1	0	24	10	13	55	28	131	2,7%	
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	2	0	32	34	33	122	59	281	5,9%	
VII. Hart- en vaatziekten	1	0	9	57	106	248	134	554	11,6%	
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	1	0	4	17	48	119	39	230	4,8%	
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	0	0	11	22	19	32	14	98	2,1%	
X. Ziekten van nieren en urinewegen	0	0	2	11	18	58	36	126	2,6%	
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis	0	0	14	24	21	42	28	128	2,7%	
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	1	1	40	43	43	87	57	271	5,7%	
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	0	0		1	2	3	4	10	0,2%	
XVII. Letsels en vergiftigingen	2	1	35	43	29	50	22	181	3,8%	
Nog niet toewijsbaar	18	17	222	262	368	676	407	1.971	41,1%	
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	25	21	444	702	910	1.769	921	4.792		
	0,5%	0,4%	9,3%	14,6%	19%	36,9%	19,2%		100,0%	
VROUWEN										
I. Infectieziekten	1	0	5	6	7	30	22	72	0,6%	
II. Nieuwvormingen	4	1	24	161	169	164	93	615	5,4%	
III. Endocriene ziekten	1	0	9	40	114	216	113	494	4,3%	
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	0	6	12	21	48	39	125	1,1%	
V. Psychische stoornissen	1	2	39	33	43	121	118	356	3,1%	
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	3	0	28	58	107	363	270	828	7,2%	
VII. Hart- en vaatziekten	0	0	16	69	198	521	402	1.207	10,5%	
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	2	0	6	37	72	106	73	296	2,6%	
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	0	0	11	24	47	86	68	236	2,1%	
X. Ziekten van nieren en urinewegen		0	24	29	28	53	60	194	1,7%	
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis	1	0	7	24	47	103	96	278	2,4%	
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	1	2	99	165	293	567	318	1.443	12,6%	
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	0	0	4	4	4	17	17	47	0,4%	
XVII. Letsels en vergiftigingen	1	3	47	94	138	284	161	727	6,3%	
Nog niet toewijsbaar	2	25	737	468	620	1.796	901	4.549	39,7%	
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	16	34	1.061	1.222	1.909	4.474	2.750	11.466		
	0,1%	0,3%	9,2%	10,7%	17%	39,0%	24,0%		100,0%	
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	1	0	8	14	9	37	24	93	0,6%	
II. Nieuwvormingen	4	1	60	290	314	351	140	1.160	7,1%	
III. Endocriene ziekten	1	0	19	69	160	277	144	669	4,1%	
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	1	0	8	23	39	71	51	193	1,2%	
V. Psychische stoornissen	2	2	63	43	57	176	145	487	3,0%	
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	4	1	60	91	140	484	330	1.110	6,8%	
VII. Hart- en vaatziekten	0	1	24	125	305	769	536	1.760	10,8%	
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	3	0	10	54	121	225	113	526	3,2%	
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	1	0	22	46	66	118	82	335	2,1%	
X. Ziekten van nieren en urinewegen	0	0	26	40	46	110	96	319	2,0%	
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis	1	0	21	48	67	145	124	405	2,5%	
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	2	2	139	208	336	653	374	1.714	10,5%	
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	0	0	4	5	6	21	21	57	0,4%	
XVII. Letsels en vergiftigingen	3	4	82	137	167	334	183	909	5,6%	
Nog niet toewijsbaar	20	42	959	731	988	2.471	1.308	6.519	40,1%	
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	41	56	1.504	1.924	2.819	6.243	3.671	16.258		
	0,3%	0,3%	9,3%	11,8%	17%	38,4%	22,6%		100,0%	

Tabel Ga Preventieve zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis	69								69	0,9%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	3	2	5	4	1	0	0	14	0,2%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	1	5	11	3	0	0	0	21	0,3%	5-STD
6-Hepatitis	0								0	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	60	113	39	103	78	22	11	2	427	5,8%	7-Oth infections
8-Slok darmkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	1	1	2	2	0	0	0	7	0,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	13								13	0,2%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten			0	1	2	0	0	0	4	0,1%	41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza		10	4	12	37	45	22	4	133	1,8%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap											68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	1	13	9	23	17	5	2	1	70	1,0%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	190	1.338	639	2.609	1.621	112	54	11	6.574	89,7%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	333	1.478	697	2.766	1.764	186	91	18	7.333		Total
	4,5%	20,2%	9,5%	37,7%	24,1%	3%	1,2%	0,2%		100,0%	

Tabel Gb Preventieve zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis	65								65	1,0%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	2	2	5	3	1	1	0	15	0,2%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	1	15	31	3	1	0	0	52	0,8%	5-STD
6-Hepatitis	0		2	19	0				22	0,3%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	57	108	37	99	76	26	18	7	429	6,4%	7-Oth infections
8-Slokdermkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker					236	91	0		327	4,9%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker				110	112				223	3,3%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	1	1	2	2	1	0	0	7	0,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	13								13	0,2%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten			0	0	2	1	1	0	4	0,1%	41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza		7	4	15	35	54	36	11	163	2,4%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap			5	48	0				53	0,8%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	1	12	8	22	17	6	4	1	72	1,1%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	181	1.278	587	1.943	1.023	137	96	33	5.278	78,5%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	317	1.409	662	2.296	1.510	319	158	53	6.724		Total
	4,7%	21,0%	9,9%	34,1%	22,5%	5%	2,3%	0,8%		100,0%	

Tabel Gc Preventieve zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis	134								134	1,0%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	5	3	9	7	2	1	0	29	0,2%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	2	20	42	6	2	0	0	73	0,5%	5-STD
6-Hepatitis	0		2	19	0				22	0,2%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	116	221	76	202	154	48	29	9	856	6,1%	7-Oth infections
8-Slok darmkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker					236	91	0		327	2,3%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker				110	112				223	1,6%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker											20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	2	2	4	3	1	1	0	14	0,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		0	0	0	1	1	1	0	2	0,0%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	26								26	0,2%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten											26-Blood
27-Dementie											27-Dementia
28-Schizofrenie											28-Schizophrenia
29-Depressie											29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs											31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch											32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson											34-Parkinson
35-MS											35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie											36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen											37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen											38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel											39-Oth nervous
40-Hypertensie											40-Hypertension
41-Coron hartziekten			0	2	4	1	1	0	8	0,1%	41-Coron heart
42-Hartfalen											42-Heartfailure
43-Ov hartziekten											43-Oth heart
44-Beroerte											44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden											45-Arteries
46-Ov vaatstelsel											46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza		17	8	27	72	99	58	14	296	2,1%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD											49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling											50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis											53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten											56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten											58-Oth liver
59-Galziekten											59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering											60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties											62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten											63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap			5	48	0				53	0,4%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie											75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel											77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw											78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking											79-Congenital heart
80-Ov congenitaal											80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten											81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal											83-Oth perinatal
84-Symptomen											84-Symptoms
85-Verkeer											85-Traffic accidents
86-Accidentele val											86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	2	25	17	45	34	11	7	2	142	1,0%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld											88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	372	2.615	1.226	4.552	2.644	249	150	44	11.852	84,3%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd											Not disease related
Totaal	651	2.888	1.360	5.062	3.274	505	248	71	14.057		Total
	4,6%	20,5%	9,7%	36,0%	23,3%	4%	1,8%	0,5%		100,0%	

Tabel G Preventieve zorg

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	129	117	45	118	84	23	12	2	531	7,2%
II. Nieuwvormingen	0	1	1	2	2	0	0	0	7	0,1%
III. Endocriene ziekten	13	0	0	0	0	0	0	0	14	0,2%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten			0	1	2	0	0	0	4	0,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen		10	4	12	37	45	22	4	133	1,8%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen	1	13	9	23	17	5	2	1	70	1,0%
Nog niet toewijsbaar	190	1.338	639	2.609	1.621	112	54	11	6.574	89,7%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	333	1.478	697	2.766	1.764	186	91	18	7.333	
	4,5%	20,2%	9,5%	37,7%	24,1%	3%	1,2%	0,2%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten	123	112	56	155	83	29	19	7	583	8,7%
II. Nieuwvormingen	0	1	1	113	350	91	1	0	557	8,3%
III. Endocriene ziekten	13	0	0	0	0	0	0	0	14	0,2%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten			0	0	2	1	1	0	4	0,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen		7	4	15	35	54	36	11	163	2,4%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen			5	48	0				53	0,8%
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen	1	12	8	22	17	6	4	1	72	1,1%
Nog niet toewijsbaar	181	1.278	587	1.943	1.023	137	96	33	5.278	78,5%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	317	1.409	662	2.296	1.510	319	158	53	6.724	
	4,7%	21,0%	9,9%	34,1%	22,5%	5%	2,3%	0,8%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	251	229	102	273	167	52	31	10	1.114	7,9%
II. Nieuwvormingen	0	2	2	115	352	92	1	0	564	4,0%
III. Endocriene ziekten	26	0	0	0	1	1	1	0	28	0,2%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen										
V. Psychische stoornissen										
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen										
VII. Hart- en vaatziekten			0	2	4	1	1	0	8	0,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen		17	8	27	72	99	58	14	296	2,1%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel										
X. Ziekten van nieren en urinewegen										
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen			5	48	0				53	0,4%
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel										
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down										
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden										
XVII. Letsels en vergiftigingen	2	25	17	45	34	11	7	2	142	1,0%
Nog niet toewijsbaar	372	2.615	1.226	4.552	2.644	249	150	44	11.852	84,3%
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	651	2.888	1.360	5.062	3.274	505	248	71	14.057	
	4,6%	20,5%	9,7%	36,0%	23,3%	4%	1,8%	0,5%		100,0%

Tabel Ha Vervoer

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis		0	1	0	1	0			2	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS				0					0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis				0	1				1	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie		0			0				0	0,0%	7-Oth infections
8-Slok darmkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0			0			0	1	2	0,0%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	0	1		3	7	7	1	18	0,6%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne					0				0	0,0%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes				1	3	1	0		5	0,2%	24-Diabetes
25-Ov endocrien		0		3	2	1	2	1	9	0,3%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	0		0	0	1	1	0	3	0,1%	26-Blood
27-Dementie		0	0			0	0	0	1	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie				0	0	0			1	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie				0	0	0			0	0,0%	29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0			3	1				5	0,1%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch		0	2	8	4	1	0	0	15	0,5%	32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson						0	0	0	1	0,0%	34-Parkinson
35-MS					0				0	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie		1	5	11	3	3	1	0	24	0,7%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	1		0	0			0		1	0,0%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen				0					0	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel		0	0		3	2	2	1	9	0,3%	39-Oth nervous
40-Hypertensie			0	1		0	1		2	0,1%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten		1	1	7	51	35	19	5	118	3,5%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	1	0	2	6	9	14	5	37	1,1%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		1	0	4	11	10	10	2	39	1,2%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	1	2	13	8	10	3	37	1,1%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden		0	0	1	1	3	5	1	11	0,3%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel				0	0	0	1	0	2	0,1%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	1	0	0	2	2	3	1	9	0,3%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	0	0	1	0	4	11	10	1	27	0,8%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	1	1	1	1	4	3	3	1	15	0,5%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	0	0				0	0	1	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten		0	1	1	1	3	2	5	12	0,4%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten			0		0	0			0	0,0%	58-Oth liver
59-Galziekten			0	0	0		1	0	1	0,0%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering		0	0	3	4	5	2	0	14	0,4%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties		0	0	0	0	2	1	0	3	0,1%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten		0	0	0	2	2	4	1	10	0,3%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg					0		0	0	0	0,0%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	0								0	0,0%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus											71-Decubitus
72-Ov huidziekten											72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	1	0	0	3	3	1	1	0	9	0,3%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel		1	1	1	0	0	1	0	5	0,2%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0								0	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	1	0							1	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	1	0			0				1	0,0%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	2								2	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal		0							0	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	1	4	3	18	47	29	26	6	134	4,0%	84-Symptoms
85-Verkeer		16	39	45	26	8	6	2	142	4,3%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	1	7	5	17	15	7	9	6	67	2,0%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	11	13	36	18	4	7	5	94	2,8%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	3	9	22	3	2	1	0	41	1,2%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	8	141	37	256	565	607	603	184	2.401	71,9%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	0	0			0	1	0	0	1	0,0%	Not disease related
Totaal	18	191	122	452	798	767	755	235	3.337		Total
	0,5%	5,7%	3,6%	13,5%	23,9%	23%	22,6%	7,0%		100,0%	

Tabel Hb Vervoer

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis				0					0	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS											4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis							0	0	0	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie				0	0	0			0	0,0%	7-Oth infections
8-Slok darmkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin				0							19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker							0		0	0,0%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	0	0	1	7	4	3	2	17	0,3%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne											23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		0	0	1	1	1	4	2	9	0,2%	24-Diabetes
25-Ov endocrien		0	1	2	1	3	5	3	15	0,3%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten		0		1	1	0	2	1	5	0,1%	26-Blood
27-Dementie			0			0	0	0	1	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie					0				0	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie				0	0		0		1	0,0%	29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs			0	2	1				3	0,1%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch		0	3	12	4		1	0	22	0,4%	32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson							1	0	1	0,0%	34-Parkinson
35-MS			0	0	0	0			1	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie		1	1	5	6	3	1	0	18	0,4%	36-Epilepsy
37-Gezichtstoornissen	0	1			0	0	0	0	2	0,0%	37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen					0				0	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	1	1	1	1	1	1	0		6	0,1%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0				0		1		1	0,0%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	1	1	5	13	16	30	10	77	1,6%	41-Coron heart
42-Hartfalen	1	2	0	1	5	8	16	15	48	1,0%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	0	0	3	6	8	11	5	34	0,7%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	2	2	4	8	20	11	47	1,0%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden				0	1	2	2	0	5	0,1%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel		0	0	0	1	1	2	1	6	0,1%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	1	0	0	1	0	4	2	8	0,2%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD		0	1	2	5	5	3		19	0,4%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	0	1	0	0	1	0	1	1	6	0,1%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	0		0	0				1	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	1	0	0	3	2	2	5	3	16	0,3%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten				0	0				0	0,0%	58-Oth liver
59-Galziekten		0	0	0	1	0	0	0	3	0,1%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	0	0	1	1	4	2	2	11	0,2%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties		0	0	0	0	0	0		1	0,0%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	0		1	1	2	2	1	7	0,1%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg			0	1	0				1	0,0%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	1	0	2	25					28	0,6%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus			0				0	0	1	0,0%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten				0	0	0	0	0	1	0,0%	72-Oth skin
73-Reuma											73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	0	0	4	2	2	3	1	13	0,3%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel		0	0	1	1	1	2	1	7	0,1%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0								0	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	1		0						1	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	1								1	0,0%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	1		0						1	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	0								0	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	1	4	5	14	21	23	27	10	104	2,1%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	10	28	32	25	12	5	2	114	2,3%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	5	6	9	10	13	11	9	62	1,3%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	4	9	19	14	10	20	23	99	2,0%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld		1	2	9	4	1	1		17	0,4%	88-Complications, intentional
Nog niet toegewezen	4	108	100	397	1.007	943	1.137	324	4.019	82,6%	Not allocated
Niet ziektereguleerd		0	0	1	0				4	0,1%	Not disease related
Totaal	13	142	166	558	1.152	1.075	1.325	431	4.864		Total
	0,3%	2,9%	3,4%	11,5%	23,7%	22%	27,3%	8,9%		100,0%	

Tabel Hc Vervoer

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1- Infecties maag-darm											1-Intestinal infections
2-Meningitis		0	1	0	1	0			2	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis											3-Septicemia
4-HIV, AIDS				0					0	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA											5-STD
6-Hepatitis				0	1		0	0	1	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie		0		0	0	0			1	0,0%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker											8-Esophagus cancer
9-Maagkanker											9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker											10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker											11-Pancreas cancer
12-Longkanker											12-Lung cancer
13-Borstkanker											13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg											17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker											18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin											19-Non-Hodgkin
20-Ov lymf- en bloedkanker		0	0	1			1	1	2	0,0%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	0	0	2	9	11	10	3	35	0,4%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg											22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne					0				0	0,0%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes		0	0	2	4	3	4	2	15	0,2%	24-Diabetes
25-Ov endocrien		1	1	5	3	4	7	4	24	0,3%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	0	0	1	1	1	3	2	8	0,1%	26-Blood
27-Dementie		0	0	0	0	0	1	0	2	0,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie		0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	28-Schizophrenia
29-Depressie		0	0	1	0	0	0	0	2	0,0%	29-Depression
30-Angststoornissen											30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0		0	5	3				8	0,1%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch		0	5	20	8	2	1	0	37	0,5%	32-Oth mental
33-Verst handicap											33-Mental retardation
34-Parkinson							1	0	1	0,0%	34-Parkinson
35-MS			0	0	0	0	0	0	1	0,0%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie		2	6	16	9	6	2	1	42	0,5%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	1	1	0	0	0	0	0	0	3	0,0%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen				0	0	0	0	0	0	0,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	1	1	2	2	4	2	2	1	15	0,2%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	1	0	0	0	2	3	3	0,0%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	3	2	12	64	51	49	15	195	2,4%	41-Coron heart
42-Hartfalen	1	3	1	3	11	17	30	19	85	1,0%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten		1	1	7	18	18	21	7	73	0,9%	43-Oth heart
44-Beroerte	1	0	2	4	17	16	30	14	84	1,0%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden		0	0	1	2	5	7	1	15	0,2%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel		0	0	1	1	2	3	1	9	0,1%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf											47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	0	1	0	1	3	2	7	3	17	0,2%	48-Pneumonia/influenza
49-Ov Astma en COPD	0	0	1	2	9	15	14	4	46	0,6%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	2	2	1	2	5	3	4	2	21	0,3%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen											51-Dental
52-Maagzweer											52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	0	0	1	0		0	0	2	0,0%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken											54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten											55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten		1	1	4	3	5	7	8	28	0,3%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose											57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten			0	0	0	0			1	0,0%	58-Oth liver
59-Galziekten		0	0	0	1	0	1	0	4	0,0%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	0	0	1	4	6	9	4	2	25	0,3%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose											61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties		0	0	1	0	2	1	0	4	0,1%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	0	0	1	3	3	6	2	16	0,2%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg							0	0	0	0,0%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg			0	1	0				1	0,0%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	1	0	2	25					28	0,3%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie											69-Contraception
70-Eczeem											70-Eczema
71-Decubitus			0				0	0	1	0,0%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten				0	0	0	0	0	1	0,0%	72-Oth skin
73-Reuma											73-Reumatoid arthritis
74-Artrose											74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	1	0	0	7	6	3	4	1	23	0,3%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose											76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel		1	1	3	1	2	3	2	12	0,1%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	0								0	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	2	0	0						2	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	2	0			0				3	0,0%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	3		0						3	0,0%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren											82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	0	0							0	0,0%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	2	8	8	32	68	52	52	16	238	2,9%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	26	67	76	51	21	11	4	256	3,1%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	1	12	11	25	25	20	20	15	129	1,6%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	1	15	22	55	32	13	27	28	193	2,4%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	0	4	12	31	7	2	2	0	58	0,7%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	11	249	137	653	1.572	1.550	1.739	509	6.420	78,3%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	1	0	1	2	1	5	0,1%	Not disease related
Totaal	31	333	288	1.009	1.950	1.842	2.080	666	8.201	100,0%	Total

Tabel H Vervoer

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten		0	1	0	2	0			3	0,1%
II. Nieuwvormingen		0	0	1	3	7	7	2	20	0,6%
III. Endocriene ziekten		0		4	5	2	3	1	15	0,4%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	0	0	0	0	1	1	0	3	0,1%
V. Psychische stoornissen	0	0	2	12	5	1	1	0	22	0,7%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1	1	6	13	6	4	3	1	35	1,1%
VII. Hart- en vaatziekten	1	4	2	16	82	66	60	15	245	7,3%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	1	2	2	2	9	15	16	3	51	1,5%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	0	0	1	3	5	8	5	6	29	0,9%
X. Ziekten van nieren en urinewegen		0	0	0	3	4	5	2	14	0,4%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0								0	0,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis										
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	1	1	1	4	4	2	2	1	15	0,4%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	2	0			0				2	0,1%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	2	0							2	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1	4	3	18	47	29	26	6	134	4,0%
XVII. Letsels en vergiftigingen	1	36	66	120	62	21	24	14	345	10,3%
Nog niet toewijsbaar	8	141	37	256	565	607	603	184	2.401	71,9%
Niet ziektegerelateerd	0	0			0	1	0	0	1	0,0%
Totaal	18	191	122	452	798	767	755	235	3.337	
	0,5%	5,7%	3,6%	13,5%	23,9%	23%	22,6%	7,0%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten				0	0	0	0	0	1	0,0%
II. Nieuwvormingen	0	0	0	1	7	4	3	2	17	0,4%
III. Endocriene ziekten		1	1	3	2	4	8	5	24	0,5%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	0	1	1	0	2	1	1	5	0,1%
V. Psychische stoornissen		0	3	14	6	1	2	0	28	0,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1	3	3	6	8	4	2	1	28	0,6%
VII. Hart- en vaatziekten	1	4	4	12	31	43	82	42	218	4,5%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	1	2	1	2	7	5	9	6	32	0,7%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	0	1	1	5	5	6	7	5	30	0,6%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	0	0	0	2	1	2	3	1	9	0,2%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	1	0	2	25					28	0,6%
XII. Ziekten van huid en subcutis			0	0	0	0	1	0	1	0,0%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	0	1	5	3	3	5	2	20	0,4%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	2	0	0						3	0,1%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	2	0							2	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1	4	5	14	21	23	27	10	104	2,1%
XVII. Letsels en vergiftigingen	1	20	45	68	53	36	36	33	292	6,0%
Nog niet toewijsbaar	4	108	100	397	1.007	943	1.137	324	4.019	82,6%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	1	0	2	0	0	4	0,1%
Totaal	13	142	166	558	1.152	1.075	1.325	431	4.864	
	0,3%	2,9%	3,4%	11,5%	23,7%	22%	27,3%	8,9%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten		0	1	1	2	0	0	0	4	0,0%
II. Nieuwvormingen	0	0	0	3	10	11	10	3	38	0,5%
III. Endocriene ziekten		1	1	7	7	6	11	5	39	0,5%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	0	1	1	1	1	3	2	8	0,1%
V. Psychische stoornissen	0	1	6	27	11	2	2	1	49	0,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1	4	8	19	14	9	5	2	63	0,8%
VII. Hart- en vaatziekten	2	8	6	28	113	108	142	57	464	5,7%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	2	4	3	4	16	20	26	9	83	1,0%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	0	1	2	8	10	14	12	11	59	0,7%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	0	1	1	2	3	6	8	2	22	0,3%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	1	0	2	25					28	0,3%
XII. Ziekten van huid en subcutis			0	0	0	0	1	0	1	0,0%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	1	1	2	10	7	5	7	3	35	0,4%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	4	0	0		0				5	0,1%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	3	0	0						3	0,0%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	2	8	8	32	68	52	52	16	238	2,9%
XVII. Letsels en vergiftigingen	2	56	112	188	114	57	60	47	636	7,8%
Nog niet toewijsbaar	11	249	137	653	1.572	1.550	1.739	509	6.420	78,3%
Niet ziektegerelateerd	0	0	0	1	0	1	2	1	5	0,1%
Totaal	31	333	288	1.009	1.950	1.842	2.080	666	8.201	
	0,4%	4,1%	3,5%	12,3%	23,8%	22%	25,4%	8,1%		100,0%

Tabel Ia Beheer zorgverzekeringen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm	1	3	0	1	1	0	1	0	7	0,1%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	1	0	0	1	1	0	0	0	4	0,1%	2-Meningitis
3-Sepsis	0	1	0	0	1	1	2	1	6	0,1%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	3	2	0	0	0	5	0,1%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	0	4	2	0	0	0	7	0,1%	5-STD
6-Hepatitis	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	3	10	6	24	20	7	5	1	75	1,0%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker			0	0	3	2	2	0	8	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker		0		1	3	4	2	1	10	0,1%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker		0	0	1	9	10	8	2	31	0,4%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker		0		0	2	2	1	0	6	0,1%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				1	14	17	9	1	42	0,6%	12-Lung cancer
13-Borstkanker				0	0	0	0	0	0	0,0%	13-Breast cancer
14-Baar moederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker				0	5	12	13	4	34	0,5%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0,0%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	0	0	1	6	7	6	1	21	0,3%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	1	0	1	5	2	2	0	11	0,2%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0	2	1	2	5	3	2	0	16	0,2%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	2	1	8	28	22	16	4	82	1,1%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	0	2	3	9	12	8	6	1	41	0,5%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	2	3	16	43	25	14	3	105	1,4%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	1	3	2	5	12	5	6	2	36	0,5%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	2	1	2	6	5	6	2	25	0,3%	26-Blood
27-Dementie	0	0	0	0	2	6	18	13	39	0,5%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0	0	7	17	8	1	1	0	35	0,5%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	0	2	17	20	5	3	0	47	0,6%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	1	1	9	8	2	1	0	23	0,3%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	3	25	13	2	1	0	44	0,6%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	28	13	44	33	11	8	3	140	1,9%	32-Oth mental
33-Verst handicap	1	17	18	49	28	5	1	0	118	1,6%	33-Mental retardation
34-Parkinson			0	0	3	5	6	1	15	0,2%	34-Parkinson
35-MS		0	0	2	4	0	0	0	7	0,1%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	1	5	6	10	6	2	1	0	31	0,4%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	1	11	4	13	22	22	21	5	99	1,3%	37-Eye disorders
38-Gehoortstoornissen	1	24	4	13	20	13	12	3	90	1,2%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	0	5	5	14	22	10	6	2	65	0,9%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	7	48	29	14	2	100	1,4%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	0	19	155	99	43	5	322	4,3%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	1	10	18	23	8	59	0,8%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	1	2	8	30	27	19	5	90	1,2%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	0	5	36	38	36	10	126	1,7%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	2	19	23	15	2	61	0,8%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	1	10	16	10	7	2	46	0,6%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	5	11	3	12	11	6	5	1	54	0,7%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	2	3	1	4	9	12	14	6	51	0,7%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	2	14	4	16	43	52	37	7	175	2,4%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	1	17	9	19	14	9	7	2	78	1,1%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	1	2	8	18	6	3	1	39	0,5%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	2	6	4	3	1	16	0,2%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	4	3	5	3	1	0	0	16	0,2%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	2	3	2	11	24	13	8	2	63	0,9%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	0	1	8	4	2	1	0	17	0,2%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	2	4	2	11	19	12	10	3	64	0,9%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	1	3	1	0	0	6	0,1%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	1	3	1	0	0	6	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	0	3	7	6	4	1	21	0,3%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	2	3	4	23	45	21	14	3	113	1,5%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	1	1	0	2	4	3	3	1	13	0,2%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	1	1	0	2	4	4	5	2	19	0,3%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	5	1	7	16	16	14	3	62	0,8%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie	0	0	0	0	9	14	10	2	36	0,5%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	0	7	2	7	8	3	2	0	30	0,4%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertilititeit											67-Female infertility
68-Zwangerschap	18	0							19	0,3%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie		0	0	1	0	0	0	0	1	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem	2	6	2	7	5	2	1	0	26	0,4%	70-Eczema
71-Decubitus	1	0	0	2	4	3	4	1	14	0,2%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	1	7	13	24	18	8	5	2	77	1,0%	72-Oth skin
73-Reuma	0	0	0	2	5	3	2	0	12	0,2%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	0	2	13	13	7	1	36	0,5%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	1	5	51	53	14	6	1	131	1,8%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	0	2	2	2	0	6	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	1	10	16	54	57	20	11	2	171	2,3%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	1	1	1	0	0	0	0	0	2	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	3	1	0	0	0	0	0	0	5	0,1%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	7	10	3	3	4	1	0	0	28	0,4%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	31	0							31	0,4%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	10	0		0	0				10	0,1%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	28	0	0	0	0				29	0,4%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	14	50	25	112	150	81	56	14	502	6,8%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	5	14	16	9	3	4	1	53	0,7%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	10	8	18	17	9	17	10	90	1,2%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	9	15	30	20	4	3	1	82	1,1%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	2	5	8	24	53	50	34	6	183	2,5%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	7	47	18	53	74	43	28	7	277	3,7%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	34	457	319	848	639	182	101	34	2.613	35,3%	Not disease related
Totaal	188	816	565	1.733	2.056	1.089	761	203	7.411	100,0%	Total
	2,5%	11,0%	7,6%	23,4%	27,7%	15%	10,3%	2,7%			

Tabel Ib Beheer zorgverzekeringen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm	1	3	1	1	1	1	1	0	8	0,1%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	1	1	0	1	1	0	0	0	3	0,0%	2-Meningitis
3-Septis	0	0	0	0	1	1	2	2	6	0,1%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	2	1	0	0	0	2	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	1	2	1	0	0	0	4	0,0%	5-STD
6-Hepatitis	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	2	10	9	23	18	9	8	3	84	0,9%	7-Oth infections
8-Slokdarmkanker									1	0,0%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker	0	0	0	0	1	2	2	1	7	0,1%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker									5	0,4%	10-Colorectal cancer
11-Alveesklierkanker	0	0	1	7	9	12	2	1	34	0,4%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker	0	0	1	8	6	3	0	0	17	0,2%	12-Lung cancer
13-Borstkanker	0	0	5	25	14	9	3	56	0,6%	13-Breast cancer	
14-Baarmoederhalskanker									0	0,1%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker	0	0	1	5	3	2	0	12	0,1%	15-Ovary cancer	
16-Prostaatcancer											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	1	3	3	1	10	0,1%	17-Oth mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker	0	0	0	0	2	3	1	9	0,1%	18-Bladder, kidney cancer	
19-Non-Hodgkin	0	0	0	1	2	2	3	1	9	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0	1	1	2	4	3	3	2	15	0,2%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	1	1	9	30	21	20	6	88	1,0%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	1	16	17	2	1	0	37	0,4%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benignie	0	1	2	11	17	10	7	2	50	0,5%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	2	2	14	38	31	28	9	125	1,4%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	1	3	2	14	16	11	12	9	67	0,7%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	1	1	6	6	5	10	7	37	0,4%	26-Blood
27-Dementie	0	0	0	0	2	9	42	54	107	1,2%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0	0	1	8	7	2	1	1	20	0,2%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	0	5	36	36	13	9	3	101	1,1%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	1	4	17	15	5	3	1	46	0,5%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	1	8	6	1	1	0	17	0,2%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	0	17	19	56	43	18	19	9	180	2,0%	32-Oth mental
33-Verst handicap	1	10	12	37	27	5	2	0	94	1,0%	33-Mental retardation
34-Parkinson									2	0,2%	34-Parkinson
35-MS			0	8	7	1	0	0	16	0,2%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	0	7	4	9	5	2	2	1	29	0,3%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	1	11	4	13	29	33	42	14	146	1,6%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	1	20	4	13	16	12	15	6	86	1,0%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	0	4	5	27	31	11	11	5	92	1,0%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	9	49	41	33	8	140	1,5%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	0	6	58	60	45	12	181	2,0%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	1	6	13	28	21	69	0,8%	42-Heartfailure	
43-Ov hartziekten	0	1	1	6	16	21	26	11	83	0,9%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	1	7	22	31	60	31	152	1,7%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	2	8	10	10	3	33	0,4%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	0	2	22	27	15	13	4	83	0,9%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	4	9	5	15	13	6	5	2	60	0,7%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	1	2	1	4	7	7	10	9	41	0,5%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	1	8	5	20	43	32	23	7	140	1,6%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	1	13	11	17	12	6	5	3	67	0,7%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	1	2	9	17	6	4	2	41	0,5%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	1	4	3	4	2	14	0,2%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	4	3	5	3	1	1	0	16	0,2%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	0	3	0	5	10	6	6	2	33	0,4%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	0	2	8	5	2	1	0	19	0,2%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	1	4	4	13	21	17	20	11	92	1,0%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	1	2	1	0	0	4	0,0%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	1	2	1	1	0	5	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	1	11	15	8	7	2	45	0,5%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	1	3	3	20	44	25	24	10	131	1,4%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	1	0	1	3	2	2	1	11	0,1%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	1	4	3	8	9	6	9	5	44	0,5%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	1	1	9	16	18	21	8	75	0,8%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	2	14	79	69	16	9	2	192	2,1%	66-Female genital organs
67-Fertilititeit									34	0,4%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	18	0	46	363	1	0	0	0	427	4,7%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	0	21	52	5	0	0	0	79	0,9%	69-Contraception
70-Eczeem	1	5	5	11	7	3	2	1	35	0,4%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	1	3	4	9	6	23	0,3%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	1	7	12	28	22	9	9	4	91	1,0%	72-Oth skin
73-Reuma	0	0	0	3	10	7	6	2	28	0,3%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	0	2	24	40	35	9	110	1,2%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	3	8	58	56	23	17	5	169	1,9%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	1	7	9	9	3	29	0,3%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	1	9	17	62	78	43	32	13	254	2,8%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	1	1	1	0	1	0	0	0	3	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	3	2	0	0	0	0	0	0	5	0,1%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	8	6	8	29	3	1	1	0	56	0,6%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	27								27	0,3%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	9	0	0	0	0	0	0	0	9	0,1%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	23	0	0	0	0	0	0	0	23	0,3%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	12	43	42	152	180	91	85	37	641	7,1%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	4	6	8	7	5	4	1	35	0,4%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	8	5	11	23	26	59	55	187	2,1%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	0	7	6	13	12	7	10	8	62	0,7%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	2	5	9	36	49	45	48	13	208	2,3%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	5	41	19	69	81	52	50	17	333	3,7%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	32	437	309	826	627	219	188	118	2.757	30,5%	Not disease related
Totaal	162	728	657	2.385	2.107	1.196	1.217	595	9.048		Total
	1,8%	8,0%	7,3%	26,4%	23,3%	13%	13,5%	6,6%		100,0%	

Tabel Ic Beheer zorgverzekeringen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
1- Infecties maag-darm	2	5	1	2	2	1	1	1	15	0,1%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	2	2	1	1	1	1	0	0	8	0,0%	2-Meningitis
3-Sepsis	0	0	0	1	2	2	3	2	12	0,1%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	0	0	0	5	2	0	0	0	8	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	0	0	1	6	3	0	0	0	11	0,1%	5-STD
6-Hepatitis	0	0	0	1	0	1	0	0	2	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	5	20	15	47	38	16	13	5	159	1,0%	7-Oth infections
8-Slokdamkanker			0	0	5	4	3	1	12	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker	0	0	0	1	4	6	5	1	17	0,1%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker	0	0	0	2	16	19	20	7	64	0,4%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker	0	0	0	0	4	4	4	1	13	0,1%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker	0	0	2	21	23	12	1	1	59	0,4%	12-Lung cancer
13-Borstkanker	0	0	5	25	14	9	3	5	56	0,3%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker	0	0	5	3	0	1	0	0	9	0,1%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker	0	0	1	5	3	2	0	0	12	0,1%	15-Ovary cancer
16-Prostaatkanker	0	0	0	5	12	13	4	3	34	0,2%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	0	2	3	3	1	1	11	0,1%	17-Oth mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	0	1	0	1	8	10	8	2	30	0,2%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	1	0	2	8	4	4	1	21	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	0	4	1	4	8	6	5	2	31	0,2%	20-Oth lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	0	3	2	17	58	43	36	10	170	1,0%	21-Oth mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	1	16	17	2	1	0	37	0,2%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	1	3	5	20	29	18	13	3	90	0,5%	23-Oth ben neoplasms
24-Diabetes	0	3	5	30	81	56	42	12	230	1,4%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	2	5	4	18	28	16	18	11	102	0,6%	25-Oth endocrine
26-Bloedziekten	0	4	2	8	11	11	16	9	62	0,4%	26-Blood
27-Dementie	0	0	0	0	4	15	60	67	146	0,9%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0	0	9	25	15	4	2	1	55	0,3%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	1	7	52	56	18	11	3	148	0,9%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	1	5	26	23	7	4	2	68	0,4%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	3	33	19	4	2	0	61	0,4%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	1	45	31	101	76	29	27	11	320	1,9%	32-Oth mental
33-Verst handicap	1	27	31	85	54	10	3	0	212	1,3%	33-Mental retardation
34-Parkinson			0	0	5	10	13	4	31	0,2%	34-Parkinson
35-MS	0	0	0	10	11	1	1	0	23	0,1%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	1	11	10	19	11	4	3	1	60	0,4%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	2	21	8	27	51	55	63	19	245	1,5%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	2	43	8	25	36	25	27	9	176	1,1%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	1	9	9	41	52	22	17	6	157	1,0%	39-Oth nervous
40-Hypertensie	0	0	0	16	97	70	47	10	240	1,5%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	0	0	25	213	159	88	17	503	3,1%	41-Coron heart
42-Hartfalen	0	0	0	1	15	30	51	29	128	0,8%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	0	1	3	14	46	48	45	16	173	1,1%	43-Oth heart
44-Beroerte	0	0	1	12	58	69	96	42	278	1,7%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	0	0	4	27	32	26	5	94	0,6%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	1	1	3	31	43	25	20	6	129	0,8%	46-Oth circulatory
47-Bovenste luchtweginf	9	21	9	27	24	12	10	3	114	0,7%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	3	6	2	8	16	19	25	14	92	0,6%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	4	22	9	36	86	84	60	14	316	1,9%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	2	30	19	36	26	15	12	5	146	0,9%	50-Oth respiratory
51-Gebitsafwijkingen	0	2	4	17	35	12	7	2	80	0,5%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	0	3	9	7	7	3	30	0,2%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	8	6	9	5	2	1	0	32	0,2%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	2	6	2	16	33	19	14	4	96	0,6%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	1	3	17	9	4	2	0	36	0,2%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	3	8	6	24	40	30	31	15	156	0,9%	56-Oth intestinal
57-Levercirrose	0	0	0	2	6	2	1	0	10	0,1%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	0	0	2	5	2	1	0	11	0,1%	58-Oth liver
59-Galziekten	0	0	1	14	23	14	11	3	66	0,4%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	3	5	7	43	89	47	37	13	244	1,5%	60-Oth digestive
61-Nefritis, nefrose	0	1	1	3	7	6	5	1	24	0,1%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	2	6	3	9	13	10	13	7	64	0,4%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	0	7	2	16	32	34	36	11	137	0,8%	63-Oth renal
64-Prostaathyperplasie	0	0	0	0	9	14	10	2	36	0,2%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	0	7	2	7	8	3	2	0	30	0,2%	65-Oth male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	0	2	14	79	69	16	9	2	192	1,2%	66-Female genital organs
67-Fertiliteit			1	32	0				34	0,2%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	36	0	46	363	1	0	0	0	446	2,7%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	0	21	53	5	0	0	0	80	0,5%	69-Contraception
70-Eczeem	3	11	7	18	12	5	4	1	61	0,4%	70-Eczema
71-Decubitus	0	0	0	3	7	7	13	7	38	0,2%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	1	13	25	52	40	17	13	6	168	1,0%	72-Oth skin
73-Reuma	0	1	1	5	14	10	8	2	40	0,2%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose	0	0	0	4	37	53	42	10	146	0,9%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	4	13	109	109	37	23	6	300	1,8%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	0	2	9	11	10	3	35	0,2%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	1	19	33	116	136	63	43	15	425	2,6%	77-Oth musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	1	1	1	0	1	0	0	0	5	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	5	3	0	1	1	0	0	0	11	0,1%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	15	17	10	32	7	1	1	0	84	0,5%	80-Oth congenital
81-Vroeggeboorten	58	0	0	0					59	0,4%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	20	0	0	0	0	0	0	0	20	0,1%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	51	0	0	0	0	0	0	0	52	0,3%	83-Oth perinatal
84-Symptomen	25	93	67	263	330	173	141	51	1.143	6,9%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	9	19	24	17	9	8	2	88	0,5%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	0	18	12	29	40	36	76	65	277	1,7%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	1	16	20	43	31	11	14	9	145	0,9%	87-Oth accidents
88-Complicaties en geweld	4	11	17	60	103	95	82	19	391	2,4%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	12	89	37	122	154	95	78	24	610	3,7%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	66	895	628	1.674	1.265	401	289	152	5.370	32,6%	Not disease related
Totaal	350	1.544	1.222	4.118	4.163	2.285	1.978	799	16.460		Total
	2,1%	9,4%	7,4%	25,0%	25,3%	14%	12,0%	4,9%		100,0%	

Tabel I Beheer zorgverzekeringen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	5	14	8	33	26	9	7	2	104	1,4%
II. Nieuwvormingen	1	7	5	24	93	91	68	16	305	4,1%
III. Endocriene ziekten	1	4	5	20	55	30	20	5	140	1,9%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	2	1	2	6	5	6	2	25	0,3%
V. Psychische stoornissen	1	46	44	161	112	32	32	17	445	6,0%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	3	44	19	53	78	53	47	11	308	4,2%
VII. Hart- en vaatziekten	1	2	4	51	313	244	157	34	805	10,9%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	11	46	17	51	77	79	63	15	358	4,8%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	5	16	14	73	131	67	45	11	361	4,9%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	2	15	4	17	41	41	34	8	161	2,2%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	18	0	0	1	0	0	0	0	20	0,3%
XII. Ziekten van huid en subcutis	2	13	15	33	27	13	11	3	117	1,6%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	1	11	22	109	131	51	28	5	357	4,8%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	10	12	4	4	5	1	0	0	36	0,5%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	70	0	0	0	0	0	0	0	70	0,9%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	14	50	25	112	150	81	56	14	502	6,8%
XVII. Letsels en vergiftigingen	3	30	44	88	100	67	58	19	408	5,5%
Nog niet toewijsbaar	7	47	18	53	74	43	28	7	277	3,7%
Niet ziekterelateerd	34	457	319	848	639	182	101	34	2.613	35,3%
Totaal	188	816	565	1.733	2.056	1.089	761	203	7.411	
	2,5%	11,0%	7,6%	23,4%	27,7%	15%	10,3%	2,7%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten	4	14	11	29	22	11	11	6	108	1,2%
II. Nieuwvormingen	1	5	5	53	127	79	70	23	363	4,0%
III. Endocriene ziekten	1	4	4	28	54	41	40	18	191	2,1%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	1	1	6	6	5	10	7	37	0,4%
V. Psychische stoornissen	1	28	42	161	134	53	77	68	564	6,2%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	3	41	17	69	89	64	77	28	388	4,3%
VII. Hart- en vaatziekten	0	1	5	52	186	190	216	90	741	8,2%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	7	33	22	56	75	52	43	20	309	3,4%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	3	15	17	74	123	70	68	30	400	4,4%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	8	20	130	96	44	41	16	356	3,9%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	18	0	67	415	5	0	0	0	506	5,6%
XII. Ziekten van huid en subcutis	2	12	17	40	33	16	20	11	149	1,6%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	1	12	25	126	175	123	98	30	590	6,5%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	11	8	9	30	4	1	1	0	64	0,7%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	59	0	0	0	0	0	0	0	60	0,7%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	12	43	42	152	180	91	85	37	641	7,1%
XVII. Letsels en vergiftigingen	2	24	25	68	91	84	122	76	493	5,4%
Nog niet toewijsbaar	5	41	19	69	81	52	50	17	333	3,7%
Niet ziekterelateerd	32	437	309	826	627	219	188	118	2.757	30,5%
Totaal	162	728	657	2.385	2.107	1.196	1.217	595	9.048	
	1,8%	8,0%	7,3%	26,4%	23,3%	13%	13,5%	6,6%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	9	28	18	62	48	21	18	8	211	1,3%
II. Nieuwvormingen	1	12	10	77	220	170	138	39	668	4,1%
III. Endocriene ziekten	2	8	9	48	109	71	60	24	331	2,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	0	4	2	8	11	11	16	9	62	0,4%
V. Psychische stoornissen	2	74	86	322	246	85	109	85	1.009	6,1%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	6	85	36	123	167	117	124	39	695	4,2%
VII. Hart- en vaatziekten	1	3	9	103	499	434	373	123	1.546	9,4%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	18	79	39	107	152	131	106	36	667	4,1%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	8	30	31	147	253	137	113	41	761	4,6%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	3	23	24	147	137	84	76	24	517	3,1%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	36	1	67	416	6	0	0	0	525	3,2%
XII. Ziekten van huid en subcutis	4	25	32	73	60	29	30	14	266	1,6%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	1	23	47	236	305	174	126	35	947	5,8%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	21	21	12	34	9	2	1	0	100	0,6%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	129	0	0	0	0	0	0	0	130	0,8%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	25	93	67	263	330	173	141	51	1.143	6,9%
XVII. Letsels en vergiftigingen	5	54	69	156	191	151	180	95	901	5,5%
Nog niet toewijsbaar	12	89	37	122	154	95	78	24	610	3,7%
Niet ziekterelateerd	66	895	628	1.674	1.265	401	289	152	5.370	32,6%
Totaal	350	1.544	1.222	4.118	4.163	2.285	1.978	799	16.460	
	2,1%	9,4%	7,4%	25,0%	25,3%	14%	12,0%	4,9%		100,0%

Tabel Ta Totaal alle sectoren (A1 t/m I)

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
1-Infecties maag-darm	18	49	7	19	18	8	11	3	133	0,1%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	80	16	6	17	16	6	6	0	148	0,1%	2-Meningitis
3-Sepsis	4	2	1	7	24	36	58	36	168	0,1%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	1	3	2	61	29	1	1	0	97	0,1%	4-HIV, AIDS
5-SOA	1	4	10	78	37	3	2	0	135	0,1%	5-STD
6-Hepatitis	0	1	0	7	5	11	0	0	25	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	96	251	132	470	407	153	131	43	1.681	1,1%	7-0th infections
8-Slokdamkanker			0	4	63	44	33	5	149	0,1%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker		0		9	55	69	49	16	197	0,1%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker		1	1	16	161	189	160	47	574	0,4%	10-Colorectal cancer
11-Alvleesklierkanker		1		8	51	51	50	19	179	0,1%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker				18	245	302	162	20	747	0,5%	12-Lung cancer
13-Borstkanker				1	0		1	0	2	0,0%	13-Breast cancer
14-Baar moederhalskanker											14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker											15-Ovary cancer
16-Prostaatcancer		1		0	84	226	256	87	654	0,4%	16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg	0	0	3	16	5	1	4	0	30	0,0%	17-0th mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	1	5	0	11	110	132	105	34	398	0,3%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	11	5	19	94	42	32	8	210	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymf- en bloedkanker	1	43	16	38	93	75	71	31	368	0,2%	20-0th lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	4	32	22	172	615	523	456	112	1.935	1,3%	21-0th mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg	0	0	0	1	2	2	0	5	5	0,0%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	4	27	48	156	216	148	101	23	724	0,5%	23-0th ben neoplasms
24-Diabetes	0	29	51	279	777	446	265	62	1.909	1,3%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	31	47	36	95	246	142	211	140	949	0,6%	25-0th endocrine
26-Bloedziekten	4	44	15	44	110	111	132	55	514	0,3%	26-Blood
27-Dementie		0		12	235	685	1.989	1.556	4.476	3,0%	27-Dementia
28-Schizofrenie	0		247	1.175	647	170	90	21	2.351	1,6%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	17	78	525	601	209	123	23	1.576	1,0%	29-Depression
30-Angststoornissen	1	34	44	266	188	53	20	8	613	0,4%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	1	114	1.085	643	170	64	13	2.090	1,4%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	21	1.939	880	3.113	2.059	636	449	150	9.246	6,1%	32-0th mental
33-Verst handicap	62	2.202	2.429	6.425	3.639	599	168	17	15.542	10,3%	33-Mental retardation
34-Parkinson			0	2	74	195	257	79	608	0,4%	34-Parkinson
35-MS		1		56	141	43	12	5	259	0,2%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	12	81	99	184	114	43	32	7	572	0,4%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	16	323	274	895	1.488	730	543	143	4.413	2,9%	37-Eye disorders
38-Gehoortoornissen	26	506	149	271	357	229	216	54	1.808	1,2%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	6	94	124	499	601	309	328	125	2.087	1,4%	39-0th nervous
40-Hypertensie	0	1	4	129	852	525	252	31	1.794	1,2%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	1	2	4	331	2.768	1.782	814	141	5.843	3,9%	41-Coron heart
42-Hartfalen	2	2	1	17	174	332	490	248	1.266	0,8%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	6	10	37	152	620	586	573	239	2.223	1,5%	43-0th heart
44-Beroerte	1	7	7	101	897	1.253	1.400	503	4.169	2,8%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	2	2	2	35	334	401	275	33	1.084	0,7%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	0	7	19	172	308	246	232	74	1.058	0,7%	46-0th circulatory
47-Bovenste luchtweginf	94	201	59	208	188	108	81	19	958	0,6%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	28	65	18	85	211	289	416	253	1.366	0,9%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	44	256	71	288	776	953	724	170	3.283	2,2%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	36	420	197	471	310	231	254	80	2.001	1,3%	50-0th respiratory
51-Gebitsafwijkingen	1	696	740	1.982	1.742	364	135	22	5.682	3,8%	51-Dental
52-Maagzweer			4	37	103	76	59	28	307	0,2%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis		79	53	85	45	12	7	5	287	0,2%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	27	54	29	190	418	233	147	33	1.131	0,7%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	0	5	21	151	68	36	19	2	301	0,2%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	30	78	50	268	372	243	206	67	1.313	0,9%	56-0th intestinal
57-Levercirrose		0	2	18	61	17	7	0	105	0,1%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	2	1	24	58	18	16	8	127	0,1%	58-0th liver
59-Galziekten	0	1	2	48	127	103	74	17	373	0,2%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	29	48	63	414	820	407	277	82	2.140	1,4%	60-0th digestive
61-Nefritis, nefrose	1	12	6	30	72	57	50	10	238	0,2%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	26	23	5	31	78	70	83	30	346	0,2%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	4	97	22	119	296	308	333	107	1.286	0,9%	63-0th renal
64-Prostaathyperplasie		0	0	2	164	255	184	33	638	0,4%	64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg	7	131	36	118	136	65	42	13	549	0,4%	65-0th male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg											66-Female genital organs
67-Fertiliteit		2							330	0,2%	67-Female fertility
68-Zwangerschap	328								330	0,2%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie		0	1	11	2	0	4		18	0,0%	69-Contraception
70-Eczeem	29	108	41	122	94	41	26	4	465	0,3%	70-Eczema
71-Decubitus		0	4	32	70	54	88	39	288	0,2%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	11	118	231	443	343	158	125	57	1.486	1,0%	72-0th skin
73-Reuma		5	6	28	92	59	42	8	241	0,2%	73-Reumatoid arthritis
74-Artrose	0	1	2	34	232	226	144	43	682	0,5%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	1	17	89	913	949	248	114	28	2.359	1,6%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	0	1	6	36	33	30	6	112	0,1%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	10	174	287	1.006	1.076	406	305	131	3.395	2,2%	77-0th musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	11	9	13	3	3	0	0	0	39	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	50	25	4	9	7	2	1	0	97	0,1%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	123	186	46	56	71	13	7	1	502	0,3%	80-0th congenital
81-Vroeggeboorten	553	1							554	0,4%	81-Premature birth
82-Probl op tijd geboren	182	0		0	0				182	0,1%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	506	3	0	0	1				510	0,3%	83-0th perinatal
84-Symptomen	244	972	530	2.432	2.991	1.577	1.160	399	10.304	6,8%	84-Symptoms
85-Verkeer	0	94	241	292	170	66	74	20	957	0,6%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	5	183	137	321	323	193	392	294	1.846	1,2%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	6	168	270	611	427	124	147	79	1.831	1,2%	87-0th accidents
88-Complicaties en geweld	39	97	140	458	966	902	616	111	3.328	2,2%	88-Complications, intentional
Nog niet toegijsbaar	286	2.091	1.084	4.553	4.004	1.939	2.069	843	16.869	11,2%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	38	530	496	1.271	896	546	1.664	1.984	7.425	4,9%	Not disease related
Totaal	3.148	12.749	9.870	34.163	38.999	22.348	20.748	9.238	151.262		Total
	2,1%	8,4%	6,5%	22,6%	25,8%	15%	13,7%	6,1%	100,0%		

Tabel Tb Totaal alle sectoren (A1 t/m I)

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
1-Infecties maag-darm	19	45	11	22	14	11	12	8	141	0,1%	1-Intestinal infections
2-Meningitis	74	14	5	11	9	3	5	1	121	0,1%	2-Meningitis
3-Septis	3	2	1	8	19	32	89	106	260	0,1%	3-Septicemia
4-HIV, AIDS	1	3	2	32	11	1	1	0	51	0,0%	4-HIV, AIDS
5-SOA	1	5	30	63	16	5	4	0	123	0,1%	5-STD
6-Hepatitis	0	1	4	23	3	1	1	0	33	0,0%	6-Hepatitis
7-Ov infectie	87	260	170	463	372	198	217	136	1.903	0,9%	7-0th infections
8-Slokdermkanker			0	2	32	20	15	6	76	0,0%	8-Esophagus cancer
9-Maagkanker		0	0	7	24	34	48	19	132	0,1%	9-Stomach cancer
10-Colorectumkanker			0	14	128	162	233	126	664	0,3%	10-Colorectal cancer
11-Alveesklierkanker		0	0	10	53	65	116	67	311	0,1%	11-Pancreas cancer
12-Longkanker		1	0	16	133	99	45	3	297	0,1%	12-Lung cancer
13-Borstkanker			1	99	662	342	201	74	1.379	0,7%	13-Breast cancer
14-Baarmoederhalskanker			1	190	161	10	12	3	376	0,2%	14-Cervical cancer
15-Ovariumkanker		0	1	17	89	61	53	19	240	0,1%	15-Ovary cancer
16-Prostaatcancer											16-Prostate cancer
17-Ov kanker geslachtsorg		0	0	13	53	46	46	21	181	0,1%	17-0th mal genital organs
18-Blaas- en nierkanker	1	5	0	6	35	53	51	23	173	0,1%	18-Bladder, kidney cancer
19-Non-Hodgkin	0	7	2	18	44	41	52	19	184	0,1%	19-Non-Hodgkin
20-Ov lymfe- en bloedkanker	2	21	10	32	81	90	151	137	525	0,3%	20-0th lymphoma, leukemia
21-Ov maligne	3	27	21	188	672	514	492	192	2.109	1,0%	21-0th mal neoplasms
22-Benigne geslachtsorg		1	21	277	305	35	18	5	661	0,3%	22-Ben neopl genital organs
23-Ov benigne	8	26	36	191	294	169	123	38	885	0,4%	23-0th ben neoplasms
24-Diabetes	0	28	43	255	681	575	570	245	2.397	1,1%	24-Diabetes
25-Ov endocrien	32	47	32	254	324	313	567	622	2.191	1,0%	25-0th endocrine
26-Bloedziekten	3	24	26	112	115	118	238	179	816	0,4%	26-Blood
27-Dementie		1	0	14	212	1.027	5.025	6.849	13.129	6,3%	27-Dementia
28-Schizofrenie		0	60	427	490	223	171	82	1.454	0,7%	28-Schizophrenia
29-Depressie	0	15	175	1.032	1.032	517	438	182	3.391	1,6%	29-Depression
30-Angststoornissen	0	23	115	473	345	116	83	27	1.182	0,6%	30-Anxiety
31-Alcohol, drugs	0	0	28	284	266	102	64	16	761	0,4%	31-Alcohol, drugs
32-Ov psychisch	14	847	1.029	3.219	2.267	917	965	449	9.707	4,6%	32-0th mental
33-Verst handicap	34	1.316	1.652	4.804	3.477	684	246	48	12.260	5,9%	33-Mental retardation
34-Parkinson				4	51	170	339	195	760	0,4%	34-Parkinson
35-MS			5	174	208	69	51	13	520	0,2%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	6	117	76	153	92	46	41	21	552	0,3%	36-Epilepsy
37-Gezichtsstoornissen	15	311	375	1.019	1.617	1.028	1.029	394	5.789	2,8%	37-Eye disorders
38-Gehoorstoornissen	21	412	131	251	297	216	271	124	1.722	0,8%	38-Ear disorders
39-Ov zenuwstelsel	5	69	118	705	785	399	678	431	3.190	1,5%	39-0th nervous
40-Hypertensie	0	1	4	158	870	731	609	163	2.538	1,2%	40-Hypertension
41-Coron hartziekten	0	2	5	116	1.033	1.083	883	324	3.445	1,6%	41-Coron heart
42-Hartfalen	2	3	2	10	104	251	648	703	1.724	0,8%	42-Heartfailure
43-Ov hartziekten	2	11	23	141	370	554	1.002	651	2.754	1,3%	43-0th heart
44-Beroerte	1	2	14	137	582	1.057	2.512	1.813	6.118	2,9%	44-Stroke
45-Per arterieel vaatlijden	0	3	3	34	147	176	178	50	592	0,3%	45-Arteries
46-Ov vaatstelsel	1	6	37	385	493	307	377	210	1.815	0,9%	46-0th circulatory
47-Bovenste luchtweginf	69	168	96	272	233	114	88	32	1.072	0,5%	47-Acute upper resp inf
48-Longontsteking, influenza	18	50	19	80	171	212	406	552	1.509	0,7%	48-Pneumonia/influenza
49-Astma en COPD	23	142	97	361	774	594	464	201	2.656	1,3%	49-Asthma and COPD
50-Ov ademhaling	15	347	279	490	331	206	203	141	2.013	1,0%	50-0th respiratory
51-Gebitsafwijkingen	1	653	732	2.214	1.806	389	186	46	6.028	2,9%	51-Dental
52-Maagzweer	0	0	1	20	65	54	93	79	311	0,1%	52-Gastroduodenal ulcers
53-Appendicitis	0	63	59	82	48	17	12	3	283	0,1%	53-Appendicitis
54-Buikbreuken	7	57	6	86	171	109	110	39	585	0,3%	54-Abdominal hernia
55-Inflam darmziekten	7	4	41	149	95	27	20	6	342	0,2%	55-Inflam intestinal
56-Ov darmziekten	22	86	87	298	436	323	409	268	1.928	0,9%	56-0th intestinal
57-Levercirrose	1	1	1	10	40	13	6	1	72	0,0%	57-Chron livercirrhosis
58-Ov leverziekten	0	1	2	15	31	17	33	31	130	0,1%	58-0th liver
59-Galziekten	0	1	19	202	275	139	120	43	800	0,4%	59-Gallbladder
60-Ov spijsvertering	20	47	60	375	808	499	538	283	2.630	1,3%	60-0th digestive
61-Nefritis, nefrose	2	9	5	25	56	43	37	11	189	0,1%	61-Nephritis, nephropathy
62-Urineweginfecties	15	80	49	134	152	114	154	89	787	0,4%	62-Urinary tract infections
63-Ov nierziekten	2	25	19	183	310	365	479	258	1.641	0,8%	63-0th renal
64-Prostaathyperplasie											64-Hyperplasia prostate
65-Ov man geslachtsorg											65-0th male genital organs
66-Ov vrouw geslachtsorg	1	32	259	1.418	1.230	292	167	41	3.440	1,6%	66-Female genital organs
67-Fertilitiet			20	578	1				599	0,3%	67-Female infertility
68-Zwangerschap	313	3	816	6.485	14	0	2	0	7.632	3,7%	68-Pregnancy, childbirth
69-Anticonceptie	0	5	402	968	86	0	0	0	1.462	0,7%	69-Contraception
70-Eczeem	16	95	81	192	125	51	39	20	618	0,3%	70-Eczema
71-Decubitus	0	1	1	21	61	83	182	150	500	0,2%	71-Decubitus
72-Ov huidziekten	12	117	215	505	418	199	250	171	1.888	0,9%	72-0th skin
73-Reuma	0	8	5	58	181	158	177	87	675	0,3%	73-Rheumatoid arthritis
74-Artrose	0	1	2	39	424	732	721	441	2.361	1,1%	74-Osteoarthritis
75-Dorsopathie	0	46	139	1.023	996	431	345	146	3.127	1,5%	75-Dorsopathy
76-Osteoporose	0	2	2	21	130	161	151	46	512	0,2%	76-Osteoporosis
77-Ov bewegingsstelsel	10	159	297	1.202	1.568	1.090	1.279	689	6.295	3,0%	77-0th musculoskeletal
78-Aangeb centraal zenuw	11	12	12	5	11	2	1	0	54	0,0%	78-Congenital nervous
79-Aangeb hartafwijking	45	28	4	8	8	2	0	0	95	0,0%	79-Congenital heart
80-Ov congenitaal	142	110	135	515	60	10	12	3	987	0,5%	80-0th congenital
81-Vroeggeboorten	482		0	4					486	0,2%	81-Pre mature birth
82-Probl op tijd geboren	167	0	0	0	0	0	0	0	167	0,1%	82-Select cond newborns
83-Ov perinataal	400	1	0	4	0	0	0	0	405	0,2%	83-0th perinatal
84-Symptomen	211	821	868	3.096	3.554	1.799	1.892	1.283	13.524	6,5%	84-Symptoms
85-Verkeer	1	70	104	140	134	107	92	17	665	0,3%	85-Traffic accidents
86-Accidentele val	3	145	86	200	416	563	1.553	1.741	4.708	2,3%	86-Accidental falls
87-Ov ongevallen	5	124	109	292	321	297	608	581	2.336	1,1%	87-0th accidents
88-Complicaties en geweld	29	99	205	807	921	826	905	254	4.047	1,9%	88-Complications, intentional
Nog niet toewijsbaar	249	1.924	1.203	4.834	4.596	2.961	4.290	1.622	21.680	10,4%	Not allocated
Niet ziektegerelateerd	35	495	538	1.409	920	994	5.285	8.516	18.192	8,7%	Not disease related
Totaal	2.664	9.685	11.344	44.685	41.047	26.669	40.280	32.690	209.064		Total
	1,3%	4,6%	5,4%	21,4%	19,6%	13%	19,3%	15,6%		100,0%	

Tabel Tc Totaal alle sectoren (A1 t/m I)

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female	
1-Infecties maag-darm	37	94	17	41	32	19	22	11	274	0,1%	1-Intestinal infections	
2-Meningitis	154	30	11	28	25	9	11	1	269	0,1%	2-Meningitis	
3-Sepsis	6	5	2	15	43	68	147	142	428	0,1%	3-Septicemia	
4-HIV, AIDS	1	5	4	93	40	3	1	0	148	0,0%	4-HIV, AIDS	
5-SOA	2	9	39	141	53	8	6	1	258	0,1%	5-STD	
6-Hepatitis	1	1	4	31	9	11	1	0	58	0,0%	6-Hepatitis	
7-Ov infectie	183	511	302	932	779	351	349	178	3.584	1,0%	7-0th infections	
8-Slokdamkanker			1	6	95	64	48	11	225	0,1%	8-Esophagus cancer	
9-Maagkanker	0	0	16	79	103	97	35	329	0,1%	9-Stomach cancer		
10-Colorectumkanker	1	1	31	290	351	393	173	1.239	0,3%	10-Colorectal cancer		
11-Alvleesklierkanker	1	1	18	104	116	166	86	490	0,1%	11-Pancreas cancer		
12-Longkanker	1	0	34	378	400	207	23	1.044	0,3%	12-Lung cancer		
13-Borstkanker			1	100	663	342	202	74	1.381	0,4%	13-Breast cancer	
14-Baarmoederhalskanker			1	190	161	10	12	3	376	0,1%	14-Cervical cancer	
15-Ovariumkanker	0	1	17	89	61	53	19	240	0,1%	15-Ovary cancer		
16-Prostaatkanker		1	0	84	226	256	87	654	0,2%	16-Prostate cancer		
17-Ov kanker geslachtsorg	0	1	3	29	58	47	50	22	210	0,1%	17-0th mal genital organs	
18-Blaas- en nierkanker	1	10	0	18	145	185	155	57	571	0,2%	18-Bladder, kidney cancer	
19-Non-Hodgkin	0	18	7	37	139	83	84	27	394	0,1%	19-Non-Hodgkin	
20-Ov lymfe- en bloedkanker	3	65	26	70	174	165	222	168	894	0,2%	20-Oth lymphoma, leukemia	
21-Ov maligne	7	58	42	360	1.287	1.037	948	305	4.044	1,1%	21-0th mal neoplasms	
22-Benigne geslachtsorg	0	1	21	277	307	37	18	5	666	0,2%	22-Ben neopl genital organs	
23-Ov benigne	12	53	84	347	509	318	224	61	1.608	0,4%	23-0th ben neoplasms	
24-Diabetes	0	57	94	534	1.458	1.022	834	308	4.306	1,2%	24-Diabetes	
25-Ov endocrien	63	94	68	348	570	455	778	763	3.140	0,9%	25-0th endocrine	
26-Bloedziekten	7	68	41	157	225	229	370	234	1.330	0,4%	26-Blood	
27-Dementie		1	1	26	446	1.712	7.014	8.405	17.604	4,9%	27-Dementia	
28-Schizofrenie		1	308	1.603	1.136	393	262	102	3.804	1,1%	28-Schizophrenia	
29-Depressie	0	31	253	1.558	1.634	726	561	205	4.967	1,4%	29-Depression	
30-Angststoornissen	1	57	159	739	533	168	103	36	1.796	0,5%	30-Anxiety	
31-Alcohol, drugs	0	1	142	1.369	910	272	128	29	2.851	0,8%	31-Alcohol, drugs	
32-Ov psychisch	35	2.785	1.909	6.331	4.326	1.553	1.414	599	18.953	5,3%	32-0th mental	
33-Verst handicap	96	3.519	4.081	11.229	7.117	1.282	414	65	27.803	7,7%	33-Mental retardation	
34-Parkinson			0	6	125	366	596	274	1.368	0,4%	34-Parkinson	
35-MS			1	6	230	349	112	63	17	779	0,2%	35-Multiple sclerosis
36-Epilepsie	18	198	174	337	206	90	72	28	1.124	0,3%	36-Epilepsy	
37-Gezichtsstoornissen	31	634	650	1.914	3.106	1.758	1.572	537	10.202	2,8%	37-Eye disorders	
38-Gehoortstoornissen	47	918	280	522	654	445	487	178	3.531	1,0%	38-Ear disorders	
39-Ov zenuwstelsel	12	163	242	1.204	1.386	708	1.006	555	5.277	1,5%	39-0th nervous	
40-Hypertensie	1	1	8	288	1.722	1.256	861	195	4.331	1,2%	40-Hypertension	
41-Coron hartziekten	1	3	8	447	3.802	2.865	1.697	464	9.288	2,6%	41-Coron heart	
42-Hartfalen	4	5	3	28	278	583	1.138	950	2.990	0,8%	42-Heartfailure	
43-Ov hartziekten	9	21	60	293	990	1.140	1.575	891	4.978	1,4%	43-0th heart	
44-Beroerte	2	9	21	238	1.479	2.310	3.912	2.316	10.286	2,9%	44-Stroke	
45-Per arterieel vaatlijden	2	5	5	70	481	577	453	83	1.676	0,5%	45-Arteries	
46-Ov vaatstelsel	1	12	56	556	801	554	609	283	2.873	0,8%	46-0th circulatory	
47-Bovenste luchtweginf	164	369	155	481	420	221	169	51	2.030	0,6%	47-Acute upper resp inf	
48-Longontsteking, influenza	46	115	37	166	382	501	822	806	2.875	0,8%	48-Pneumonia/influenza	
49-Astma en COPD	67	398	169	649	1.550	1.547	1.188	372	5.940	1,6%	49-Asthma and COPD	
50-Ov ademhaling	51	768	477	962	641	437	458	222	4.014	1,1%	50-0th respiratory	
51-Gebitsafwijkingen	2	1.349	1.473	4.197	3.548	753	321	68	11.710	3,2%	51-Dental	
52-Maagzweer	0	0	4	57	168	130	153	107	618	0,2%	52-Gastroduodenal ulcers	
53-Appendicitis	0	142	112	167	92	29	19	8	570	0,2%	53-Appendicitis	
54-Buikbreuken	34	111	35	276	589	342	258	72	1.716	0,5%	54-Abdominal hernia	
55-Inflam darmziekten	0	9	62	300	163	63	40	8	643	0,2%	55-Inflam intestinal	
56-Ov darmziekten	51	164	137	565	809	567	615	335	3.242	0,9%	56-0th intestinal	
57-Levercirrose		1	3	28	101	30	13	1	176	0,0%	57-Chron livercirrhosis	
58-Ov leverziekten	0	3	3	39	89	35	49	38	256	0,1%	58-0th liver	
59-Galziekten	1	2	22	251	403	242	194	60	1.174	0,3%	59-Gallbladder	
60-Ov spijsvertering	49	95	123	789	1.627	906	815	365	4.770	1,3%	60-0th digestive	
61-Nefritis, nefrose	2	21	11	55	128	100	87	22	426	0,1%	61-Nephritis, nephropathy	
62-Urineweginfecties	41	103	54	165	230	184	238	119	1.133	0,3%	62-Urinary tract infections	
63-Ov nierziekten	6	122	41	302	606	673	812	364	2.927	0,8%	63-0th renal	
64-Prostaathyperplasie		0	0	2	164	255	184	33	638	0,2%	64-Hyperplasia prostate	
65-Ov man geslachtsorg	7	131	36	118	136	65	42	13	549	0,2%	65-0th male genital organs	
66-Ov vrouw geslachtsorg	1	32	259	1.418	1.230	292	167	41	3.440	1,0%	66-Female genital organs	
67-Fertiliteit			20	578	1				599	0,2%	67-Female infertility	
68-Zwangerschap	641	4	816	6.485	14	0	2	0	7.962	2,2%	68-Pregnancy, childbirth	
69-Anticonceptie	0	5	403	979	88	0	4	0	1.479	0,4%	69-Contraception	
70-Eczeem	45	203	122	314	219	92	65	24	1.083	0,3%	70-Eczema	
71-Decubitus	0	1	5	53	132	138	271	189	788	0,2%	71-Decubitus	
72-Ov huidziekten	23	235	446	948	762	357	375	228	3.374	0,9%	72-0th skin	
73-Reuma	0	13	11	86	274	218	219	95	916	0,3%	73-Rheumatoid arthritis	
74-Artrose	0	3	5	73	656	958	864	484	3.043	0,8%	74-Osteoarthritis	
75-Dorsopathie	1	63	228	1.937	1.944	680	459	174	5.486	1,5%	75-Dorsopathy	
76-Osteoporose	0	1	3	28	166	194	182	52	624	0,2%	76-Osteoporosis	
77-Ov bewegingsstelsel	21	333	585	2.207	2.644	1.496	1.584	820	9.691	2,7%	77-0th musculoskeletal	
78-Aangeb centraal zenuw	22	21	25	8	14	2	1	0	93	0,0%	78-Genetal nervous	
79-Aangeb hartafwijking	94	54	8	16	15	4	1	0	193	0,1%	79-Genetal heart	
80-Ov congenitaal	265	296	181	571	131	23	19	4	1.489	0,4%	80-0th congenital	
81-Vroeggeboorten	1.035	1	0	4					1.040	0,3%	81-Premature birth	
82-Probl op tijd geboren	348	0	0	0	0				349	0,1%	82-Select cond newborns	
83-Ov perinataal	906	5	0	4	1	0	0		915	0,3%	83-0th perinatal	
84-Symptomen	455	1.793	1.398	5.528	6.544	3.376	3.052	1.682	23.829	6,6%	84-Symptoms	
85-Verkeer	1	164	345	433	304	173	166	37	1.621	0,4%	85-Traffic accidents	
86-Accidentale val	8	328	222	521	739	756	1.946	2.035	6.554	1,8%	86-Accidental falls	
87-Ov ongevallen	11	292	379	903	747	420	755	660	4.167	1,2%	87-0th accidents	
88-Complicaties en geweld	68	196	345	1.265	1.887	1.728	1.521	365	7.375	2,0%	88-Complications, intentional	
Nog niet toegijsbaar	535	4.015	2.287	9.387	8.599	4.900	6.359	2.466	38.549	10,7%	Not allocated	
Niet ziekteregelerd	73	1.025	1.034	2.680	1.817	1.540	6.949	10.500	25.617	7,1%	Not disease related	
Totaal	5.812	22.433	21.214	78.848	80.046	49.016	61.028	41.928	360.327		Total	
	1,6%	6,2%	5,9%	21,9%	22,2%	14%	16,9%	11,6%		100,0%		

Tabel T Totaal alle sectoren (A1 t/m I)

Totale kosten (in 100.000 euro) naar ICD-hoofdstukken, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	194	321	156	656	528	213	206	83	2.355	1,6%
II. Nieuwvormingen	10	120	95	469	1.794	1.803	1.479	403	6.173	4,1%
III. Endocriene ziekten	31	75	87	372	1.022	588	475	203	2.853	1,9%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	4	44	15	44	110	111	132	55	514	0,3%
V. Psychische stoornissen	84	4.193	3.793	12.601	8.012	2.521	2.902	1.788	35.895	23,7%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	66	1.010	650	1.912	2.783	1.555	1.391	414	9.780	6,5%
VII. Hart- en vaatziekten	13	30	72	938	5.953	5.125	4.036	1.268	17.436	11,5%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	202	943	346	1.053	1.485	1.580	1.476	523	7.608	5,0%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	87	963	966	3.216	3.814	1.509	948	263	11.767	7,8%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	38	263	69	300	747	756	693	193	3.060	2,0%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	328	2	1	11	2	0	4		347	0,2%
XII. Ziekten van huid en subcutis	40	226	276	596	508	253	240	100	2.239	1,5%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	11	198	385	1.988	2.385	973	635	215	6.789	4,5%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	183	221	63	68	80	15	8	1	639	0,4%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	1.240	4	0	0	1				1.246	0,8%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	244	972	530	2.432	2.991	1.577	1.160	399	10.304	6,8%
XVII. Letsels en vergiftigingen	49	541	788	1.682	1.885	1.284	1.230	503	7.962	5,3%
Nog niet toewijsbaar	286	2.091	1.084	4.553	4.004	1.939	2.069	843	16.869	11,2%
Niet ziekterelateerd	38	530	496	1.271	896	546	1.664	1.984	7.425	4,9%
Totaal	3.148	12.749	9.870	34.163	38.999	22.348	20.748	9.238	151.262	
	2,1%	8,4%	6,5%	22,6%	25,8%	15%	13,7%	6,1%		100,0%
VROUWEN										
I. Infectieziekten	180	326	220	616	440	249	326	251	2.608	1,2%
II. Nieuwvormingen	14	89	93	1.081	2.766	1.742	1.656	753	8.195	3,9%
III. Endocriene ziekten	32	75	75	507	1.002	885	1.136	868	4.581	2,2%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	3	24	26	112	115	118	238	179	816	0,4%
V. Psychische stoornissen	49	2.202	3.059	10.253	8.089	3.586	6.992	7.653	41.883	20,0%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	52	911	705	2.310	3.058	1.932	2.412	1.177	12.557	6,0%
VII. Hart- en vaatziekten	8	26	88	982	3.599	4.159	6.209	3.914	18.985	9,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	125	707	491	1.204	1.508	1.126	1.161	927	7.250	3,5%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	51	912	1.008	3.452	3.775	1.587	1.527	798	13.109	6,3%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	20	147	352	2.340	1.751	815	838	399	6.662	3,2%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	313	8	1.218	7.453	100	1	2	0	9.093	4,3%
XII. Ziekten van huid en subcutis	27	213	297	718	605	334	471	341	3.006	1,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	11	215	446	2.343	3.299	2.572	2.674	1.410	12.971	6,2%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	198	150	151	528	79	14	13	3	1.136	0,5%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	1.049	1	0	8	0	0	0		1.058	0,5%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	211	821	868	3.096	3.554	1.799	1.892	1.283	13.524	6,5%
XVII. Letsels en vergiftigingen	39	439	503	1.439	1.791	1.793	3.158	2.593	11.755	5,6%
Nog niet toewijsbaar	249	1.924	1.203	4.834	4.596	2.961	4.290	1.622	21.680	10,4%
Niet ziekterelateerd	35	495	538	1.409	920	994	5.285	8.516	18.192	8,7%
Totaal	2.664	9.685	11.344	44.685	41.047	26.669	40.280	32.690	209.064	
	1,3%	4,6%	5,4%	21,4%	19,6%	13%	19,3%	15,6%		100,0%
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	374	647	377	1.272	967	461	532	334	4.963	1,4%
II. Nieuwvormingen	24	209	188	1.550	4.561	3.545	3.135	1.156	14.368	4,0%
III. Endocriene ziekten	63	150	162	880	2.024	1.473	1.611	1.070	7.434	2,1%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	7	68	41	157	225	229	370	234	1.330	0,4%
V. Psychische stoornissen	133	6.395	6.852	22.854	16.102	6.107	9.894	9.441	77.778	21,6%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	117	1.921	1.355	4.222	5.840	3.488	3.803	1.591	22.337	6,2%
VII. Hart- en vaatziekten	20	57	160	1.920	9.552	9.285	10.246	5.182	36.422	10,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	327	1.650	837	2.257	2.993	2.707	2.637	1.450	14.858	4,1%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	138	1.876	1.973	6.668	7.589	3.096	2.475	1.061	24.876	6,9%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	58	410	422	2.640	2.498	1.572	1.531	592	9.722	2,7%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	641	9	1.219	7.464	102	1	5	0	9.441	2,6%
XII. Ziekten van huid en subcutis	68	439	573	1.315	1.112	586	711	441	5.246	1,5%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	22	413	831	4.331	5.684	3.545	3.309	1.625	19.760	5,5%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	381	371	214	596	159	29	21	4	1.775	0,5%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	2.289	6	1	8	1	0	0		2.304	0,6%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	455	1.793	1.398	5.528	6.544	3.376	3.052	1.682	23.829	6,6%
XVII. Letsels en vergiftigingen	88	980	1.291	3.122	3.677	3.077	4.388	3.096	19.717	5,5%
Nog niet toewijsbaar	535	4.015	2.287	9.386	8.599	4.900	6.359	2.466	38.549	10,7%
Niet ziekterelateerd	73	1.025	1.034	2.680	1.817	1.540	6.949	10.500	25.617	7,1%
Totaal	5.812	22.433	21.214	78.848	80.046	49.016	61.028	41.928	360.327	
	1,6%	6,2%	5,9%	21,9%	22,2%	14%	16,9%	11,6%		100,0%

Tabel T2a Totale kosten letselgroepen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

MANNEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	MALE
89-Schedel-hersen	2	36	89	136	96	34	41	11	446	8,9%	89-Skull-brain injury
90-Fr bovenste extr.	0	49	29	67	45	16	22	16	243	4,9%	90-Upper extremity fracture
91-Heupfractuur	1	37	36	33	81	124	319	256	887	17,7%	91-Hip fracture
92-Ov fr ond extr.	0	20	85	154	121	26	27	20	454	9,1%	92-Oth lower extremity fract
93-Oppervl letsel	1	14	22	36	21	11	12	7	124	2,5%	93-Superficial injury
94-Ov letsel	9	171	312	818	762	368	318	95	2.854	57,0%	94-Oth injury
	14	327	574	1.243	1.127	579	738	406	5.008		
	0,3%	6,5%	11,5%	24,8%	22,5%	12%	14,7%	8,1%		100,0%	

Tabel T2b Totale kosten letselgroepen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

VROUWEN	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	FEMALE
89-Schedel-hersen	2	22	31	46	59	35	36	24	255	3,0%	89-Skull-brain injury
90-Fr bovenste extr.	0	35	10	23	66	98	176	195	603	7,0%	90-Upper extremity fracture
91-Heupfractuur	1	17	7	19	94	365	1.256	1.540	3.299	38,2%	91-Hip fracture
92-Ov fr ond extr.	1	13	28	70	131	80	125	125	572	6,6%	92-Oth lower extremity fract
93-Oppervl letsel	1	17	16	24	21	16	39	31	165	1,9%	93-Superficial injury
94-Ov letsel	9	141	215	643	758	609	885	476	3.737	43,3%	94-Oth injury
	13	247	307	826	1.128	1.202	2.516	2.391	8.630		
	0,2%	2,9%	3,6%	9,6%	13,1%	14%	29,2%	27,7%		100,0%	

Tabel T2c Totale kosten letselgroepen

Totale kosten (in 100.000 euro) naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

Man+Vrouw	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%	Male+Female
89-Schedel-hersen	4	59	120	182	156	69	77	35	701	5,1%	89-Skull-brain injury
90-Fr bovenste extr.	0	84	39	90	111	113	197	211	846	6,2%	90-Upper extremity fracture
91-Heupfractuur	2	53	44	52	175	489	1.575	1.796	4.186	30,7%	91-Hip fracture
92-Ov fr ond extr.	1	34	114	224	252	106	152	145	1.026	7,5%	92-Oth lower extremity fract
93-Oppervl letsel	2	32	38	60	42	27	51	38	288	2,1%	93-Superficial injury
94-Ov letsel	18	313	528	1.461	1.520	978	1.203	571	6.591	48,3%	94-Oth injury
	27	574	882	2.068	2.255	1.781	3.255	2.796	13.638		
	0,2%	4,2%	6,5%	15,2%	16,5%	13%	23,9%	20,5%		100,0%	

Tabel S Sterfte

Aantal sterfgevallen naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	16	22	11	119	169	153	208	101	799	1,2%
II. Nieuwvormingen	4	50	66	554	5.073	6.698	6.447	2.272	21.164	31,0%
III. Endocriene ziekten	11	14	9	49	325	357	497	280	1.541	2,3%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	1	4	2	9	20	25	44	42	147	0,2%
V. Psychische stoornissen	7	6	3	51	168	170	538	549	1.493	2,2%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	16	16	22	75	192	256	368	156	1.102	1,6%
VII. Hart- en vaatziekten	8	10	34	526	4.080	6.586	8.756	4.458	24.457	35,8%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	5	13	9	50	462	1.578	3.124	2.071	7.313	10,7%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	2	7	2	120	488	487	660	416	2.182	3,2%
X. Ziekten van nieren en urinewegen		0	2	10	60	173	423	388	1.055	1,5%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen										
XII. Ziekten van huid en subcutis			0	2	8	20	46	48	124	0,2%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel		1	2	9	39	67	90	55	263	0,4%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	188	25	12	25	16	10	4	2	279	0,4%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	276	0	0	0					277	0,4%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	40	23	46	232	772	633	714	660	3.120	4,6%
XVII. Letsels en vergiftigingen	10	90	360	948	684	278	361	284	3.014	4,4%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	584	281	580	2.779	12.556	17.491	22.280	11.782	68.330	100,0%
	0,9%	0,4%	0,8%	4,1%	18,4%	26%	32,6%	17,2%		
VROUWEN										
I. Infectieziekten	12	15	7	43	66	108	243	256	750	1,1%
II. Nieuwvormingen	5	39	39	763	4.186	4.138	4.988	3.140	17.298	24,9%
III. Endocriene ziekten	6	8	7	36	184	369	947	1.080	2.639	3,8%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	1	3	2	6	12	20	68	118	230	0,3%
V. Psychische stoornissen	6	5	6	26	92	197	1.112	2.336	3.780	5,4%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	12	13	10	66	179	208	404	303	1.194	1,7%
VII. Hart- en vaatziekten	6	12	22	295	1.529	3.678	9.250	10.874	25.666	36,9%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	3	8	6	41	305	801	2.054	3.121	6.340	9,1%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	3	4	3	61	270	374	915	1.265	2.895	4,2%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	1	2	10	56	136	534	837	1.577	2,3%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen			2	18	0	0	0	0	20	0,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis				1	8	27	112	230	377	0,5%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	1	3	19	42	82	204	258	608	0,9%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	166	21	6	22	14	10	4	4	246	0,4%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	200	0	0	0					200	0,3%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	23	17	19	114	325	396	783	1.872	3.548	5,1%
XVII. Letsels en vergiftigingen	8	52	113	321	310	199	434	690	2.126	3,1%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	452	199	247	1.842	7.578	10.743	22.052	26.384	69.494	100,0%
	0,7%	0,3%	0,4%	2,7%	10,9%	15%	31,7%	38,0%		
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	28	37	18	162	235	261	451	357	1.549	1,1%
II. Nieuwvormingen	9	89	105	1.317	9.259	10.836	11.435	5.412	38.462	27,9%
III. Endocriene ziekten	17	22	16	85	509	726	1.444	1.360	4.180	3,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	2	7	4	15	32	45	112	160	377	0,3%
V. Psychische stoornissen	13	11	9	77	260	367	1.650	2.885	5.273	3,8%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	28	29	32	141	371	464	772	459	2.296	1,7%
VII. Hart- en vaatziekten	14	22	56	821	5.609	10.264	18.006	15.332	50.123	36,4%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	8	21	15	91	767	2.379	5.178	5.192	13.653	9,9%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	5	11	5	181	758	861	1.575	1.681	5.077	3,7%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	1	1	4	20	116	309	957	1.225	2.632	1,9%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen			2	18	0	0	0	0	20	0,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis			0	3	16	47	158	278	501	0,4%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	0	2	5	28	81	149	294	313	871	0,6%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	354	46	18	47	30	20	8	6	525	0,4%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode	476	0	0	0					477	0,3%
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	63	40	65	346	1.097	1.029	1.497	2.532	6.668	4,8%
XVII. Letsels en vergiftigingen	18	142	473	1.269	994	477	795	974	5.140	3,7%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd										
Totaal	1.036	480	827	4.621	20.134	28.234	44.332	38.166	137.824	100,0%
	0,8%	0,3%	0,6%	3,4%	14,6%	20%	32,2%	27,7%		

Tabel W Wao

Aantal arbeidsongeschikten naar diagnose, leeftijd en geslacht in 1999

	0	1-14	15-24	25-44	45-64	65-74	75-84	85+	totaal	%
MANNEN										
I. Infectieziekten	62	365	1.057	2.874	4.290				8.648	1,6%
II. Nieuwvormingen	108	418	869	2.370	3.646				7.411	1,4%
III. Endocriene ziekten	81	296	636	1.586	2.457				5.056	0,9%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	18	67	140	230	261				716	0,1%
V. Psychische stoornissen	8.221	21.056	28.134	44.747	54.968				157.126	29,2%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	941	3.089	4.190	7.729	11.152				27.101	5,0%
VII. Hart- en vaatziekten	58	376	1.866	9.782	24.553				36.635	6,8%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	47	326	1.023	3.060	6.111				10.567	2,0%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	49	367	1.236	3.157	5.179				9.988	1,9%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	31	162	416	963	1.278				2.850	0,5%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	0	0	0	0	0				0	0,0%
XII. Ziekten van huid en subcutis	19	153	462	1.034	1.467				3.135	0,6%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	341	4.807	19.040	50.860	76.489				151.537	28,1%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	733	1.336	1.844	1.197	1.112				6.222	1,2%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1.930	4.450	13.068	26.579	30.349				76.376	14,2%
XVII. Letsels en vergiftigingen	575	2.744	6.234	10.576	11.357				31.486	5,8%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd	230	497	883	1.159	774				3.543	0,7%
Totaal	13.444	40.509	81.098	167.903	235.443				538.397	100,0%
	2,5%	7,5%	15,1%	31,2%	43,7%					
VROUWEN										
I. Infectieziekten	76	455	825	2.152	2.807				6.315	1,7%
II. Nieuwvormingen	106	574	1.368	3.293	3.486				8.827	2,4%
III. Endocriene ziekten	119	625	806	1.215	1.365				4.130	1,1%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	18	95	150	220	234				717	0,2%
V. Psychische stoornissen	7.142	24.718	31.492	36.340	34.548				134.240	35,9%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	864	3.463	4.324	4.924	4.977				18.552	5,0%
VII. Hart- en vaatziekten	69	522	1.190	3.063	5.169				10.013	2,7%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	83	499	827	1.587	1.964				4.960	1,3%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	102	958	1.331	1.512	1.712				5.615	1,5%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	41	465	946	1.763	1.905				5.120	1,4%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	182	2.932	1.925	361	80				5.480	1,5%
XII. Ziekten van huid en subcutis	29	269	498	555	582				1.933	0,5%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	909	7.338	13.089	25.566	35.119				82.021	21,9%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	607	1.264	1.623	708	537				4.739	1,3%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	1.915	8.214	14.819	21.078	15.762				61.788	16,5%
XVII. Letsels en vergiftigingen	491	2.930	3.716	5.025	4.323				16.485	4,4%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd	216	730	820	851	376				2.993	0,8%
Totaal	12.969	56.051	79.749	110.213	114.946				373.928	100,0%
	3,5%	15,0%	21,3%	29,5%	30,7%					
MANNEN + VROUWEN										
I. Infectieziekten	138	820	1.882	5.026	7.097				14.963	1,6%
II. Nieuwvormingen	214	992	2.237	5.663	7.132				16.238	1,8%
III. Endocriene ziekten	200	921	1.442	2.801	3.822				9.186	1,0%
IV. Ziekten van bloed en bloedvormende organen	36	162	290	450	495				1.433	0,2%
V. Psychische stoornissen	15.363	45.774	59.626	81.087	89.516				291.366	31,9%
VI. Ziekten van het zenuwstelsel en de zintuigen	1.805	6.552	8.514	12.653	16.129				45.653	5,0%
VII. Hart- en vaatziekten	127	898	3.056	12.845	29.722				46.648	5,1%
VIII. Ziekten van ademhalingsstelsel en longen	130	825	1.850	4.647	8.075				15.527	1,7%
IX. Ziekten van het spijsverteringsstelsel	151	1.325	2.567	4.669	6.891				15.603	1,7%
X. Ziekten van nieren en urinewegen	72	627	1.362	2.726	3.183				7.970	0,9%
XI. Zwangerschap en samenhangende aandoeningen	182	2.932	1.925	361	80				5.480	0,6%
XII. Ziekten van huid en subcutis	48	422	960	1.589	2.049				5.068	0,6%
XIII. Ziekten van het bewegingsstelsel	1.250	12.145	32.129	76.426	111.608				233.558	25,6%
XIV. Aangeboren afwijkingen, excl. syndroom. van Down	1.340	2.600	3.467	1.905	1.649				10.961	1,2%
XV. Aandoeningen in de perinatale periode										
XVI. Symptomen en onvolledig omschreven ziektebeelden	3.845	12.664	27.887	47.657	46.111				138.164	15,1%
XVII. Letsels en vergiftigingen	1.066	5.674	9.950	15.601	15.680				47.971	5,3%
Nog niet toewijsbaar										
Niet ziektegerelateerd	446	1.227	1.703	2.010	1.150				6.536	0,7%
Totaal	26.413	96.560	160.847	278.116	350.389				912.325	100,0%
	2,9%	10,6%	17,6%	30,5%	38,4%					